

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ**

**ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ
ԸՆՏՐԱՆԻ**

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ - ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2006

ՀԱՏՈՐ I

*Երևան
«Շիրակա Դուռ» ՍՊԸ
2007*

ՀՏԴ 342.5(479.25):347
ԳՄԴ 67.99(2 Յ)9
Հ 247

Հ 247 Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարանի որոշումների ընտրանի (սեպտեմբեր-դեկտեմբեր 2006).-Եր.: «Շիրակա Դուռ» ՍՊԸ, 2007, 508 էջ:

ISBN 978-99941-825-0-3

ԳՄԴ 67.99(2 Յ)9

© Հայաստանի Հանրապետության Վճռաբեկ դատարան
© Արսեն Մկրտչյան (բովանդակության համար)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

**USAID
COMMERCIAL LAW
AND ECONOMIC REGULATION PROGRAM**

ԱՄՆ ՄՁԳ

ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

This bulletin was published with the assistance of the United States Agency for International Development

Այս ընտրանին հրատարակվել է ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության օժանդակությամբ

The views expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the United States Agency for International Development or the United States Government.

Սույն ընտրանում արտահայտված տեսակետները պարտադիր չէ, որ համընկնեն Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալության կամ Միացյալ Նահանգների կառավարության տեսակետներին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԸՆՏՐԱՆԻ

Թիվ 1

սեպտեմբեր-դեկտեմբեր 2006 թվական

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

28.09.2006 թվական

1. Վանաձորի ֆաղափաղեսարան v. «Հայփոս» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-765/ՏԴ- **Էջ**
(գումարի բռնագանձման դաշանջով): **1-4**

Խնդիրը. Արդյո՞ք գույֆահարկը սեղական հարկ է «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածով սեղական հարկերի սահմանման արժանության սեփականացումից:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Գույֆահարկը սեղական հարկ չէ, քանի որ սեղական հարկերը, ըստ ՀՀ Սահմանադրության 106-րդ հոդվածի, սահմանվում են համայնքների կողմից, իսկ գույֆահարկը սահմանված է ՀՀ օրենքներով: «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի արժանությունը «Հայփոս» ՓԲԸ-ին չի ազատում գույֆահարկ վճարելու դատարանությունից:

2. «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀԶ ՍՊԸ v. ՀՀ մավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհուրդ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1760/ՏԴ- (որոշումն անվավեր ճանաչելու դաշանջով): **Էջ**
5-10

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իմաստով «թվականի դրությամբ» արժանացումը կարող է կոնկրետացվել՝ ներառելով ադրանֆային նշանների հանրահայտությանն ուղղված գործողությունների իրականացման (սևողության) ժամանակաշրջանը և այն ժամանակահատվածը, որում արդեն նշանը ձեռք է բերել հանրահայտություն, և սեղի ունենալ մեկ արված արքեր ժամանակահատվածներում և հանրահայտության հասնել հենց նույն արքում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» արժանացումը դեռ է մեկնաբանել որդես սլյալ թվականի ընթացքում ընկած ցանկացած ժամանակահատվածը, և այն կարող է կոնկրետացվել յուրաքանչյուր անհատական դեղում:

3. Հայկ Գևորգյան v. ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոսիկանության անձնագրային և վիզաների վարչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1782/ՎԴ- (դաշանցումն անձի ադորինի գործողությունները վիճարկելու դաշանջով): **Էջ**
11-14

Խնդիրը. Մինչև 14 արեկան երեխայի ծնողների, սլյալ դեղում՝ ծնողի, ֆաղափաղությունը կորցնելու դեղումն արդյո՞ք երեխան կորցնում է ՀՀ ֆաղափաղությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Քաղափաղության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ մինչև 14 արեկան երեխայի ծնողների, սլյալ դեղում՝ ծնողի ֆաղափաղությունը կորցնելը չի հանգեցնում երեխայի՝ ՀՀ ֆաղափաղությունը կորցնելուն, եթե նա ձեռք չի բերում այլ դեղության ֆաղափաղություն:

4. Հովհաննես Ազիզբեկյան v. Վ.Վարդերեսյան և մյուսներ (գործարկներն անվավեր ճանաչելու և գնորդի իրավունքն իրեն փոխանցելու դաշանջով): **Էջ**
15-21

Խնդիրը. Արդյո՞ք բաժնետոմս վաճառող բաժնետերը չունե օրենքով կամ

կանոնադրությամբ սահմանված բաժնետոմսերի վաճառքի մասին ընկերության մնացած բոլոր բաժնետերերին տեղեկացնելու դրամականություն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ կետի մեկնաբանության համաձայն՝ ընկերության կանոնադրության մեջ բաժնետերերի նախադասվության իրավունքի իրականացման կարգի բացակայության դեպքում բաժնետոմսերը ընկերության որևէ բաժնետիրոջը վաճառելը չի կարող համարվել «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ կետի դրամացման խախտում:

5. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. «Տավրիդա» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1864/ՏԳ (զումար բռնագանձելու և ըստ ընկերության հակընդդեմ դիմումի՝ ակտն անվավեր ճանաչելու դրամացման): **Էջ 22-26**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ԿԱ հարկային դեռական ծառայության կողմից ղեկ է աղացուցվի կնքված գործարքների անադրանքային լինելու փաստը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. վարչական մարմնի կողմից ֆինանսավորվող փաստական հանգամանքների վերաբերյալ անձի ներկայացրած սվյալները, տեղեկությունները համարվում են հավաստի բոլոր դեպքերում, քանի որ վարչական մարմինը հակառակ չի աղացուցել: Եթե վարչական մարմինը հիմնավոր կասկածներ ունի անձանց ներկայացրած սվյալների, տեղեկությունների իսկության վերաբերյալ, ապա ինքը դրամավոր է ինֆորմացիայի և իր հաշվին ձեռնարկել միջոցներ՝ դրանց իսկության մեջ հավաստիանալու համար:

6. «Լոսոս» արտադրական կողմերի կողմից անվճարումն ապահովող կառավարիչ Լևոն Պետրոսյան v. կողմերի կողմից անդամներ Էդուարդ Ասատրյան, Սվետլանա Խալաթյան և Ռիմա Աղասարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1555/ՏԳ (զումարի բռնագանձման դրամացում): **Էջ 27-32**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անվճարումն ապահովելուց հետո արտադրական կողմերի կողմից անդամները նրա դրամավորությունների համար համադրանք սուբսիդիար (լրացուցիչ) դրամաստիանավորություն են կրում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու օրենքով սահմանված իրենց դրամավորությունը չկատարելը չի ազատում կողմերի կողմից անդամներին կողմերի կողմից դրամավորությունների համար օրենքով սահմանված դրամաստիանավորությունից: Այսինքն՝ անվճարումն ապահովող վարչական կողմերի կողմից անդամները նրա դրամավորությունների համար համադրանք սուբսիդիար (լրացուցիչ) դրամաստիանավորություն են կրում կողմերի կողմից յուրաքանչյուր անդամի լրացուցիչ վճարի չմուծված մասի սահմաններում:

7. Էդիկ Բալայանի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-1805/Ա (սեփականության իրավունքի ճանաչելու դրամացում): **Էջ 33-35**

Խնդիրը. Արդյո՞ք իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին վճիռը բեկանվում է, և դիմումը թողնվում է առանց ֆննդության, եթե իրավունքի մասին վեճ է ծագում առաջին ասյանի դատարանում գործի ֆննդությունից հետո:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Թեև առաջին ասյանի դատարանում գործի ֆննդության ժամանակ ի հայտ չեն եկել այլ տարեցուցումներ, և ըստ էության ծագած չի եղել վեճ իրավունքի մասին, սակայն հետագայում՝ դատարանի ակտի մասին տեղեկացվելուց հետո, վճռաբեկ բողոք ներկայացնելով՝ Մ.Բալայանն ու Ս.Գևորգյանը վիճարկել են Է.Բալայանի սեփականության իրավունքը այդ հողամասի նկատմամբ: Այսինքն՝ իրավունքի մասին ծագել է վեճ, թեև այն ծագել է առաջին ասյանի դատարանում գործի ֆննդության ավարտից հետո: Մակայն վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ այս դրամավորումն ևս կիրառելի է ՀՀ ֆաղաբացիական դատարանության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետով սահմանված դրամացման այն մասին, որ եթե վեճ է ծագել իրավունքի մասին իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը ֆննդելիս, ապա դատարանը դիմումը թողնում է առանց ֆննդության:

8. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Ավանի հարկային սեսչություն v. Կարեն Նալբանդյան, ֆաղ. Էջ գործ թիվ 3-1825/ՏԳ (գումար բռնագանձելու և Կ.Նալբանդյանի հակընդդեմ դիմումով 36-40
ակննդի անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Խնդիրը. Ո՞վ է կրում դասարանում դեղատեսակի մարմնի գործողությունների վիճարկման ժամանակ ընդունված վարչական ակտերի համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղյուցակում նշված դասարանությունը վարչաիրավական հարաբերություններում փաստական հանգամանքների աղյուցակում նշված դասարանության բաժնի մասին լույսի ներքո:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ սլյակ դեղատեսակի աղյուցակում նշված դասարանությունը կրում է հայցվորը: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը կողմից հայցվորին վերջ նշված սեղեկությունների չհամապատասխանության երևում էր հիմք հանդիսանալ հարկային դասարանության գումարների հավաքման համար բացառապես այն դեղատեսակի, երբ այդ սեղեկությունը նա կարող էր ստանալ միայն դատարանի որոշմամբ: Սլյակ դեղատեսակի մարմնի սեղեկությունները ձեռք բերելու այլ հնարավորություններ ունեցել է նույն օրենքի 15-րդ և 16-րդ հոդվածներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:

9. Ջիվան Խոբոյան v. Սաղմոսավանի գյուղատեսարանի և Ասարակի սարածի Էջ
նոսար, ֆաղ. գործ թիվ 3-1854/ՎԴ (ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիրը 41-44
մասնակի անվավեր ճանաչելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարվելու համար ժառանգական գույքը փաստացի սիրադեպեր կամ կառավարելու դեպք է աղյուցակի ժառանգի կողմից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Դատարանը որոշեց, որ հայցվորը, ՀՀ ֆաղանգիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, որևէ ձևով փաստացի չի սիրադեպեր և չի կառավարել ժառանգված գույքը, հետևապես նա ժառանգությունն ընդունած ժառանգ չէ:

10. Մուրադ Մխիթարյան v. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի Էջ
կադաստրի դեղատեսակի կոմիտեի Գյումրու սարածի և ստորաբաժանում, երրորդ անձինք 45-51
ՀՀ արդարադատության նախարարության Երևանի մարզի դատարան ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության բաժնի և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1409/ՎԴ (գույքի դեղատեսակի գրանցման մերժումն անվավեր ճանաչելու և ընկերության անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը 5,49 ֆմ մակերեսի չափով անվավեր ճանաչելու դիմումներով և ըստ ընկերության հայցի ընդդեմ Մուրադ Մխիթարյանի, հարկադիր կատարողի և երրորդ անձ Գյումրու սարածի և նոսարի՝ 5,49 ֆմ մակերեսով սարածի մասով աճուրդը և դայանակագիրն անվավեր ճանաչելու, գույքն աղյուցակի սիրադեպերի վերադարձնելու դիմումներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲԸ-ի դեղատեսակի սեփականություն հանդիսացող բաժնետերերի մասնավորեցումը հանգեցնում է ընկերության դատարանությունների համար նաև գույքի հարկադիր օտարման և դատարանությունների կատարումից ազատելու:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 2004 թվականի սեպտեմբերի 23-ի թիվ 1490-Ն որոշման համաձայն՝ մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման դիմումից հետո առաջացած իրավունքների և դատարանությունների իրավահաջորդը: Հետևաբար, ընկերության դեղատեսակի սեփականություն հանդիսացող բաժնետերերի մասնավորեցումը չի կարող հանգեցնել այլ անձանց առջև դատարանությունների կատարումից (այդ թվում նաև հարկադիր կարգով) ազատման:

11. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արաբկիրի հարկային սեսչություն v. «Վլադիկ Եգորյան» անհատ Էջ
ձեռնարկատեր, ֆաղ. գործ թիվ 3-1676/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումներով): 52-55

Խնդիրը. Արդյո՞ք անհատ ձեռնարկատերի կողմից գործունեությունը դադարեցնելու

մասին դիմում, ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ սեղեկություններ հարկային մարմնին չներկայացնելը առաջացնում է հարկային մարմնի իրավունքը նախորդ ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաստատագրված վճարները հաշվարկելու համար:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Ձեռնարկատեր չի ներկայացրել ոչ դիմում-հայտարարություն գործունեությունը դադարեցնելու և ոչ էլ սեղեկություններ ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ, հետևաբար հարկային ժառանգությունը, հիմք ընդունելով «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, նախկին ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաշվարկել է հաստատագրված վճարը, որը ենթակա է բռնագանձման:

12.«Բլեյզ» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Վանաձորի արածիային հարկային ժառանգություն, Բաղ. գործ թիվ 3-1726/ՏԳ (դեռևս կան սուրբի մասով սույժի հաշվարկն անվավեր ճանաչելու և վերահաշվարկ կատարելու դիմումներով): **Էջ 56-58**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիցենզիայի դադարեցման դաժից ընկերության նկատմամբ չդրվի է հաշվարկվեր սարեկան դեռևս կան սուրբի վճարման դաժարակրությունների չկատարման համար նախատեսված սույժը:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. սարեկան դեռևս կան սուրբի վճարման համար սահմանված ժամկետներում վճարումը չկատարելու դեռևս կան սույժը չվճարված դեռևս կան սուրբի գումարները ենթակա են վճարողից բռնագանձման դեռևս կան սույժը ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար 0.5 տոկոսի չափով հաշվարկված սույժի հետ միասին: Տվյալ դեռևս կան լիցենզիայի դադարեցման դաժից ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է ոչ թե սարեկան դեռևս կան սուրբ, այլ սարեկան դեռևս կան սուրբերը սահմանված ժամկետում չվճարելու համար սույժեր:

13.ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Զարեցավանի արածիային հարկային ժառանգություն v. «Մուրազ Մարգարյան» անհատ ձեռնարկատեր, Բաղ. գործ թիվ 3-1771/ՏԳ (գումար բռնագանձելու, ինչդեռ ան հակընդդեմ դիմումով ակն անվավեր ճանաչելու դիմումներով): **Էջ 59-61**

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիցենզավորող մարմնի գրությունը համարվում է լիցենզավորող մարմնի որոշումը ձեռնարկատերից դաժարակր հանձնելու մասին աղաժույց:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Լիցենզավորող մարմնի գրությունը չի կարող համարվել լիցենզավորման մարմնի որոշում կամ լիցենզավորված մարմնի որոշումը ձեռնարկատերից դաժարակր հանձնելու մասին աղաժույց:

14.ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Նոր-Մարաշի հարկային ժառանգություն v. «Տիբալ» ՍՊԸ, Բաղ. գործ թիվ 3-1777/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումներով): **Էջ 62-64**

Խնդիրը. Արդյո՞ք, հարկային մարմնի կողմից դրված է աղաժույցի հարկային գործակալների կողմից հարկային ժառանգություն ներկայացվող հաշվարկն ու ձեռնարկայացնելը:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն գործով ընկերության կողմից հաշվարկը ժառանգություն սահմանված ժամկետից ու ձեռնարկայացնելու վերաբերյալ ունի աղաժույց առկա չէ: Հետևաբար, ՀՀ ճնշակական դասարանի վճարող՝ հարկային ժառանգության կողմից «Տիբալ» ՍՊԸ-ից 57.000 դրամ սույժանի գումարի բռնագանձման դիմումները մերժելու մասին, օրինական է, իսկ բողոքը ենթակա է մերժման:

15.ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էջմիածնի արածիային հարկային ժառանգություն v. «Հոդ» արտադրական կողմերսիվ, Բաղ. գործ թիվ 3-1831/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դիմումներով): **Էջ 65-68**

Խնդիրը. Արդյո՞ք համադասարանային հարկային հաշվարկությունները չներկայացնելն առաջացնում է հարկային օրենսդրության խախտումների հայտնաբերման հարկային մարմնի դաժարակրությունը:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հարկային ժառանգությունը: Սույն գործում հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ դաժարակր հսկողություն իրականացնելու դաժարակրություն

«Հոդ» արտադրական կոդերտեսիվի հարկային դարձվորությունները հարկային սեսչությունն ըստ էության հայտնաբերել է շատ ավելի վաղ, մասնավորապես, համադասախան հարկային հաշվետվությունները կոդերտեսիվի կողմից չներկայացնելու ժամանակ:

Միաժամանակ չէ վճարել դասարանն անդրադարձել է «Հարկերի մասին» չէ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի մեկնաբանությանը և չէ ֆադաֆադիակալ օրենագրի պահանջներին շահասպասախանեցված և չուծարված ընկերությունների հարկային պարտավորությունների հարցերին:

16.«Տոնական» արտադրական կոդերտեսիվ v. չէ կառավարությանն առընթեր Հարկային դեսական ծառայության Մաշոնցի հարկային սեսչություն ֆադ. գործ թիվ 3-1857/ՏԳ (ակսն անվավեր ճանաչելու դահանջով): **Էջ 69-75**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սեսչությունը սնեստարող սուբյեկտին հանձնարարագրի և հրամանների օրինակները փոստի միջոցով սրամարդելով չի խախտել «Հայասանի Հանրադեսությունում ստուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» չէ օրենքի 3-րդ հոդվածի դահանջները, այսինքն՝ դաշոաճ չի ծանուցել ստուգման անցկացման մասին:

Չէ վճարել դասարանը որոշեց. Թեև հարկային ծառայության կողմից թույլ են սրվել «Հայասանի Հանրադեսությունում ստուգումների կազմակերդման և անցկացման մասին» չէ օրենքի 3-րդ հոդվածով սահմանված առանձին ժամկետների խախտումներ, սակայն չէ ֆադաֆադիակալ դասավարության օրենագրի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի ուծով ըստ էության ճիշտ ակսը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկասառումներով:

17.Էրերունու թադադեսարան v. Միֆայել Հովհաննիսյան, ֆադ. գործ թիվ 3-1881/ՎԳ (վարչական սուգանքը հարկադիր կարգով բռնագանձելու դահանջով): **Էջ 76-79**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից վարչական իրավախախտումների համար կիրառված վարչական սուգանքը ենթակա չէ բռնագանձման համայնֆային բյուջե:

Չէ վճարել դասարանը որոշեց. չէ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենագրի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասի համաձայն՝ համայնքների վարչական սահմաններում թույլ սված իրավախախտումների համար նեանակված սուգանքը մոսֆագրվում է համայնֆային բյուջե, համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ Երևան ֆադաֆում, ինչդես նաև սարածֆային կառավարման և սեղական ինքնակառավարման մարմինների դաշոնասար անձանց թույլ սված իրավախախտումների համար նեանակված սուգանքը մոսֆագրվում է դեսական բյուջե:

18.«Թովմասյան Համլես» ՄԴԸ v. Աշխասանի դեսական սեսչության Վայոց ձորի մարզի սարածֆային կենսրոն, ֆադ. գործ թիվ 3-1787/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դահանջով): **Էջ 80-83**

Խնդիրը. Արդյո՞ք իրավաբանական անձը կարող է ենթարկվել դասախանասվության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ չէ օրենագրով սահմանված կարգով:

Չէ վճարել դասարանը որոշեց. վարչական դասախանասվության կարող են ենթարկվել միայն ֆիզիկական անձինք: ՈԻսի իրավաբանական անձը չի կարող համարվել վարչական իրավախախտման սուբյեկտ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ չէ օրենագրի իմաստով և ենթարկվել դասախանասվության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ չէ օրենագրով սահմանված կարգով:

19.Աշխասանի դեսական սեսչության Վայոց ձորի մարզի սարածֆային կենսրոն v. Արամ Մարդարյան, ֆադ. գործ թիվ 3-1888/ՏԳ (վարչական սուգանքի գումարը բռնագանձելու դահանջով): **Էջ 84-85**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Իրավական ակսերի մասին» չէ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասը ենթակա է կիրառման նաև ֆադաֆադիակալ դասավարության իրավահարաբերությունների նկասամաք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասի մեկնաբանության համաձայն՝ մինչև ժամկետի վերջին օրվա ժամը 24-ը կադի կազմակերպությանը սրված փաստաթղթերը համարվում են ժամկետին սրված: Օրենքի սույն դրույթը կիրառման ենթակա է նաև ֆադաբացիական դասավարտության իրավահարաբերությունների նկատմամբ և հայցադիմումի հանձնումը կադի կազմակերպությանը համարվում է դասարանին հանձնված:

20. Մարինե Հովհաննիսյան *Վ.* «Չավմիկ» ՍՊԸ, ֆադ. գործ թիվ 3-1889/Ա (ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու և բաժինն առանձնացնելու դիմումներով): **Էջ 86-88**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանը կարող է հաստատել վարձակալության իրավունքով սրամադրված ղեկավար սեփականություն հանդիսացող հողամասի վրա կառուցված ինքնակամ շինությունների և հարթակի նկատմամբ, անձի սեփականության իրավունքը ճանաչելու մասին կնքված հաշտության համաձայնությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավար կամ համայնֆային սեփականություն հանդիսացող հողամասում գտնվող ինքնակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է ղեկավար կամ համայնֆային սեփականությունը, անկախ նրանից, թե ով է այն կառուցել: Ինքնակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է այն անձի սեփականության իրավունքը, որին սեփականության իրավունքով տրասկանում է այն հողամասը, որի վրա գտնվում է կառույցը: Հետևաբար, ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ դասարանը չի հաստատում հաշտության համաձայնությունը, քանի որ այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին:

21. «Էրեբունի ԱլկոՄ» ՍՊԸ *Վ.* ԿԱ ՀՊԾ, ֆադ. գործ թիվ 3-1922/ՏԳ (սուղման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումներով): **Էջ 89-93**

Խնդիրը. Արդյո՞ք սուղմող շենյունների կողմից սուղմումների արդյունքում ստացած սեղեկությունները կհամարվեն գործող օրենսդրության նորմերի խախտմամբ ձեռք բերված, եթե չի կազմվել դրանց մասին սեղեկանք:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Հայաստանի Հանրապետությունում սուղմումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ սուղման արդյունքում բոլոր դեղմերում ղեկավար է կազմվել ամփոփիչ ակտ կամ սեղեկանք:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է սպառողների թույլատրելիությանը (ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 51-րդ հոդված) և դասարանի կողմից դրանց գնահատման կարգին:

22. Արմեն Գյուրջյան *Վ.* ՀՀ ԱԳԿ ՊԿ, ֆադ. գործ թիվ 3-1923/ՎԳ (ղեկավար մարմնի անգործությունը վիճարկելու դիմումներով): **Էջ 94-98**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ԿԱ անձարժ գույքի կադասրի ղեկավար կոմիտեի կողմից անձարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը կարող է մերժվել հիմք ընդունելով հողամասի չափագրում չկատարելու դիմումներով հողամասի չափագրման վճար գանձված չլինելը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. կադասրի կողմից սեփականության իրավունքի գրանցումը օրենքով չնախատեսված որևէ հիմքով, մասնավորապես հողամասի չափագրման վճար գանձված չլինելու հիմքով, ինչը հետևանք է նույն կադասրի կողմից նման չափագրում չկատարելուն, ղեկավար գրանցումը մերժելը անթույլատրելի է: Արգելվում է այլ տրասկաներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ աննորմալ կադասրի դասառաբանության դասառաբանությամբ: ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դատարանություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

23. Բորիս Սիրսյան *Վ.* ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Մարտ սարածֆային ստորաբաժանում, ֆադ. գործ թիվ 3-1640/ՎԳ (ղեկավար մարմնի արտիմի գործողությունները վիճարկելու դիմումներով): **Էջ 99-104**

Խնդիրը. Արդյո՞ք կադաստրի կողմից անճարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման դիմումը չի կարող մերժվել՝ սահմանելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դարձականություններ:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի մեկնաբանությանը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի մեկնաբանության համաձայն՝ կադաստրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկավարման մարմին է, և նրա կողմից անձանց համար «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դարձականություններ սահմանելն անթույլատրելի է:

Էջ
105-108

24 ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Քանախոս-Ձեյթուն հարկային շեշտություն v. «Վարդաբեկի հանք» համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ, ֆադ. գործ թիվ 3-1759/ՏԳ (3.850.500 ՀՀ դրամ տուգանք բռնագանձելու և ըստ հակընդդեմ հայցով ծառայության հարկային հաշվառումների հսկողության վարչության 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու դառնալու):

Խնդիրը. Եթե հանգրայունահանման արժեքագրման օրենքին համադասասխան փոխարինվել է լիցենզիայով, ապա նոր լիցենզիայի հետ շարունակում է արդյո՞ք գործել կնքված ընդերօգտագործման դայմանագիրը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ընկերությունն ակտիվ արձանագրված ժամանակաշրջանում գործել է «Ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նդատակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթներով նախատեսված կարգով, և նրա գործունեությունը չի կարող գնահատվել առանց լիցենզիայի իրականացրած գործունեություն:

Էջ
109-112

25. Կենտրոն թաղային համայնքի ղեկավար v. Ենոք Ղազարյան, ֆադ. գործ թիվ 3-1772/ՎԳ (գույքահարկը բռնագանձելու դառնալու):

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը կիրառելի է միայն հարկային օրենսդրությանը սահմանված ընթացակարգերով անցկացվող սուղումների արդյունքում հայտնաբերված հարկային դարձականությունների նկատմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետությունում հարկերի շեշտակները, որոնցից մեկն էլ գույքահարկն է: Գույքահարկի դարձի առկայությունը 1999-2002 թվականների ժամանակաշրջանի համար օրենքի ուժով դարձականության գոյացման ժամանակ դարձակոր էին հայտնաբերել հարկային շեշտությունը, իսկ հետագայում՝ սեղական ինֆնակառավարման մարմինը: Հետևաբար, սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որի ուժով 1999-2002 թվականների գույքահարկի համար Ե.Ղազարյանի մոտ հարկային դարձականություններ չէին կարող առաջանալ: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված դրույթը վերաբերում է հարկային դարձականություններ հայտնաբերելու բոլոր դեղիքներին՝ առանց բացառության:

Էջ
113-116

26. Հրանտ և Անի Համբարձումյանների օրինական ներկայացուցիչ Համսիկ Համբարձումյան v. Ռուբիկ Համբարձումյան, ֆադ. գործ թիվ 3-1816/Ա (սեփականության բաժինն առանձնացնելու դառնալու):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ առողջադահության նախարարությանը կից ամբուլատոր դաստիարակության փորձագիտական հանձնաժողովի եզրակացությունը և դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռը նոր երևան եկած հանգամանքներ են:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ վճռաբեկ դատարանը նշված հանգամանքները գնահատում է որդես նոր երևան եկած հանգամանքներ, քանի որ դրանք

սույն գործի համար ունեն էական նշանակություն, և դրանք գործին մասնակցող անձին (սվյալ դեղմում՝ բողոք բերող անձին) հայտնի չէին և հայտնի լինել չէին կարող օբյեկտիվ դատաճանաչման (այդդիսի փաստերի կամ դրանց հաստատման հիմքերի ժամանակագրական առումով ավելի ուշ ի հայտ գալու դատաճանաչման):

27. «Կարդինալ Ինքերնեյեցի» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ օղորտաշիվ հետախուզական վարչության Էրեբունու բաժին, ֆաղ. գործ թիվ 3-1827/ՏԳ (սկսն անվավեր ճանաչելու դատաճանաչման):

Էջ
117-119

Խնդիրը. Արդյո՞ք կազմակերպությունները և անհաս ձեռնարկատերերը դատարանին են գրանցումներ կատարել առաջվող, սեղափոխվող աղյուսակների գրանցման (հաշվառման) գրեթե:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314-րդ որոշմամբ հաստատված «ՀՀ սարածֆում առաջվող կամ սրամաքվող կամ սեղափոխվող արտադրանքի, աղյուսակների գրանցման (հաշվառման)» կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ կազմակերպությունները հաշվառման հաշվառման, իսկ անհաս ձեռնարկատերերը՝ եկամտների և դրանց հետ կապված ծախսերի հաշվառման գործող կարգին զուգընթաց բարձրակարգ (նյութական) գույք հանդիսացող արտադրանքի (աղյուսակների) առաջնական կամ սրամաքման, կամ սեղափոխման դեղմում դատարանին են նշված կարգին համադասարան վարել դրանց հաշվառման՝ գրանցումներ կատարելով առաջվող, սեղափոխվող աղյուսակների գրանցման (հաշվառման) գրեթե:

28. Երևանի ֆաղաբաղեսարան v. Ռոզա Աթենյան, երրորդ անձ Արտեն Չորյան ու ՀՀ կառավարության առընթեր անբարձ գույքի կաղաբարի դեղական կոմիսե, ֆաղ. գործ թիվ 3-1829/ՎԳ (Երևանի ֆաղաբաղեսի 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոշման հիման վրա Ռոզա Աթենյանի հետ կնքված հողամասի վարձակաղյության դաղյանագիրը վաղաժամկետ լուծելու, հողամասի վարձակաղյության և շինության նկատմամբ սեղականության իրավունքի գրանցման վկաղյականն անվավեր ճանաչելու դատաճանաչման):

Էջ
120-125

Խնդիրը. Արդյո՞ք ֆաղաբաղիական իրավունքները ճանաչված լինելու դաղյաններում այդ իրավունքը ենթակա է դատաղանության՝ մինչև իրավունքի խաղսուրը եղած դրությունը վերականգնելով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Ինքնական կառուղված շենքերի, շինությունների և ինքնական գեղեղեղված հողամասերի իրավական կարգաղիձակի մասին» ՀՀ օրենքով նաղատեղված ժամկետներում Ա.Չորյանի իրավունքները ֆաղաբաղեսի կողմից ճանաչված լինելու դաղյաններում այդ ֆաղաբաղիական իրավունքը ենթակա է դատաղանության՝ մինչև իրավունքի խաղսուրը եղած դրությունը վերականգնելով հնարաղորություն սաղով Ա.Չորյանին օգսղել իրավունքների այն ողջ ծաղաղից, որը նա ուներ «Ինքնական կառուղված շենքերի, շինությունների և ինքնական գեղեղեղված հողամասերի իրավական կարգաղիձակի մասին» ՀՀ օրենքի ուծով:

29. Օթեղյա Մոսկոսեղյան v. Լևոն Համբարձումյան, ֆաղ.գործ թիվ 3-1830/ՎԳ (սեղականության իրավունքի խաղսուրը վերացնելու դատաճանաչման):

Էջ
126-130

Խնդիրը. Արդյո՞ք բնակարանը կարող է օսարղել առանց նրա բնակղի գրաղոր համաձաղյության, եթե նման կարգ սահմանղված է համաղնքի ավաղանու որոշմամբ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Վիձելի հասղետում ֆաղաբաղի Լ.Համբարձումյանի հաշղաղման բնուղթից ու սեսակղից անկաղս (մեսական հաշղաղում, ժամանակաղոր հաշղաղում, փաստաղի բնակղության կամ գսնղելու վաղի մասին նշում և այղն) Երևանի Մանանղյան փողղղի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը Շենղաղիթ համաղնքի ավաղանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետով սահմանղված կարգով կարող էր օսարղել միաղյ այդ բնակարանի բնակղիչ հանղիսացող, լղիվ գործունակ անձանց (այդ թղում՝ Լ. Համբարձումյանի) գրաղոր համաձաղյությամբ: Հեսաղար, վերը նշղված բնակարանն Օ.Մոսկոսեղյանին նղիղելու վերաղերղաղ Շենղաղիթի թաղաղեսի 10.08.2005 թվականի որոշումը չի բղսում համաղնքի ավաղանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետի դատաճանաչմեղից, ֆանի որ բնակարանն օսարղել է

առանց Լ.Համբարձումյանի գրավոր համաձայնության:

30.«Այրումի լեռնագործ» ԲԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Թումանյանի սարածֆային հարկային ռեսչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1847/ՏԳ (ակսն անվավեր ճանաչելու դաժանջով): **Էջ 131-134**

Խնդիրը. Ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությանը զբաղվելը արդյո՞ք նշանակում է զբաղվել նման գործունեությանը առանց լիցենզիայի:

ՀՀ վճռարեկ դասարանը որոշեց. Ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի դայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությանը զբաղվելը, իրավական առումով, հավասարագոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությանը զբաղվելուն, այսինքն՝ հարկային ռեսչության կողմից ընկերության նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքի կիրառումն իրավաչափ է:

31.Լևոն Առաքելյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաեսոցի հարկային ռեսչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1849/ՏԳ (ակսն անվավեր ճանաչելու դաժանջով): **Էջ 135-138**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ստուգումը կարող է իրականացվել ստուգման հանձնարարագրում չնշված դաշտնասար անձի կողմից:

ՀՀ վճռարեկ դասարանը որոշեց. Լ.Առաքելյանի մոտ հաստատագրված վճարների ելակետային սլյաքների և ուղղիչ գործակիցների ձեռնարկում ստուգմանը մասնակցել են ստուգում կատարելու մասին 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանձնարարագրում չնշված դաշտնասար անձինք, որոնք ստուգել են արձանագրությունը, այսինքն՝ ստուգումն իրականացվել է դրա համար դաշտնա լիազորություն չունեցող անձանց կողմից և կատարվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի դաժանջների խախտմամբ:

32.Արամայիս Ներսիսյանի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-1862/Ա (հողամասի նկատմամբ վարձակալության դայմանագրի նոտարական վավերացման և գույքի նկատմամբ իրավունքի դեռական գրանցման բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու դաժանջով): **Էջ 139-142**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանն իրավունք ունի վերականգնել նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետը:

ՀՀ վճռարեկ դասարանը որոշեց. Նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետի վերականգնման հնարավորության բացակայության դեռում այդ ժամկետի վերականգնումն անթույլատրելի է: Նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետների բացթողումը կարող է վերականգնվել միայն օրենքով նախատեսված դեռումներում:

26.10.2006 թվական

33.Ռազմիկ Կարադեյան v. ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաշտնադրության դեռական հանձնաժողով, ֆաղ. գործ թիվ 3-1462/ՏԳ (տուգանքը բռնագանձելու դաժանջով): **Էջ 143-150**

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովն իրավունք ունի որոշել ադրանֆային նշանի Էժոթության ասիժան նման լինելու հանգամանքը և փորձաքննություն նշանակելու անհրաժեշտության բացակայությունը:

ՀՀ վճռարեկ դասարանը որոշեց. Հանձնաժողովը «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածով նախատեսված դարձակալությունը դեռ է կատարել՝ օգսվելով նույն օրենքի 45-րդ հոդվածով նախատեսված իր իրավունքից (հայեցողական լիազորությունից), նշանակելով փորձաքննություն, դարգելու համար ադրանֆային նշանների՝ Էժոթության ասիժանի նման լինելու, տղառողների մոտ նման ադրանֆային նշանների համաժամանակյա օգսգործման հեռանքով հնարավոր Էժոթության առկայությունը որոշելու, ինչդեռ նաև անհրաժեշտ այլ փաստական հանգամանքներ բացահայտելու համար:

Հանձնաժողովի՝ փորձաքննությունն նշանակելու հայեցողությունը (իրավունքը) սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձապես է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափարով՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ սահմանված իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեռ նաև հետադիմացի օրենքով կանխորոշված այլ նպատակներ:

34. Գրիգոր Զարգարյան v. Երևանի ֆաղափարաբան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1511/ՎԳ (Երևանի ֆաղափարաբանի որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու, ժնության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու, հողի հարկի արեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասություն իրավունքով կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով դեռևս գրանցման ենթարկելու դրամային հոդամասը հայցվորին վարձակալությամբ սրամադրված ճանաչելու դաժանություն):

Էջ
151-155

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դրույթի իրականացման համաձայն Երևանի ֆաղափարաբանի կողմից դիմելուց հետո 98-րդ օրը որոշում կայացնելը հանգեցրել է դիմողի շինությունը օրինական համարելուն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համայնքի ղեկավարը (Երևան ֆաղափարաբանի ֆաղափարաբան), իսկ համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ համադասասխան մարզի 30 օրացուցային օրվա ընթացքում կայացնում է դիմումի մերժման կամ ինքնակամ կառուցված շենքի, շինության կամ ինքնակամ զբաղեցված հողամասի օրինականացման մասին որոշում: Սույն գործով Երևանի ֆաղափարաբանի որոշումը կայացվել է հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 98-րդ օրը: «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դրույթի շինությունը համարվել է օրինական հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 31-րդ օրացուցային օրը:

35. Ռուլանդ Ալեքսիսյան v. Երևանի ֆաղափարաբան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1621/ՎԳ (անհասկանալի բնակելի տուն կառուցելու նպատակով անհասույց սեփականության իրավունքով հողամաս հասկացնելուն դարձադրեցնելու դաժանություն):

Էջ
156-162

Խնդիրը. Արդյո՞ք կարող է հետադարձ ուժ սրվել իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց իրավունքները, ազատությունները սահմանափակող, դրանց իրականացման կարգը խստացնող, ինչդեռ նաև նրանց իրավական վիճակն այլ կերպ վաստակող իրավական ակտերին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» 28.02.2005 թվականին ընդունված (ՀՕ-76-Ն) Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նշված օրենքին հետադարձ ուժ չի սրվել. այն չի սահմանվել մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա: Նշված օրենքի ուժով 6-րդ հոդվածում կատարված փոփոխությունը սահմանափակում է հայցվորի իրավունքները այն ամենի նկատմամբ, ինչը նա իրավունք ունի ստանալու «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի (09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ) 6-րդ հոդվածի ուժով, մասնավորապես վերացել է Երևանաբանական բռնադատվածների՝ Երևան ֆաղափարաբան բնակելի տան շինարարության նպատակով հողատարածք ստանալու իրավունքը: Հետևաբար, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով այդ նորմը չունի հետադարձ ուժ:

36. ՀՀ Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության դեռևս հանձնաժողով v. «Վագրա» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1714/ՏԳ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և Տեղեկատվություն ներկայացնելուն դարձադրելու դաժանություն):

Էջ
163-167

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովի որոշումները հասցեատիրոջը չհանձնելու հանգամանքը բացառում է դրանց ուժի մեջ մտնելը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Վարչական հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրագրվելուց հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ: Հանձնաժողովի՝ ուժի մեջ չմտնող որոշումները չեն կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ որոշմամբ առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու և նույն որոշմամբ դատապարտված սեղեկասվությունը ներկայացնելու միջոցով:

37. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն *v.* «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1725/ՏԳ (անվճարունակ (սնանկ) ճանաչելու դատապարտում): **Էջ 168-174**

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք չէ դատապարտության դատարանի կողմից նախատեսված իրավունք (դատապարտություն) նախատեսված կարգով կատարվելու, որով վերացել է դատապարտության սահմանափակումը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ սննդային դատարանի վճռի կայացումից հետո, սակայն մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխանայրանկ» ՓԲԸ-ի միջև կնքվել է դատապարտության իրավունքի գիջման դաշմանագիր: 19.06.2006 թվականին բանկը նախարարությանը վճարել է գիջված դատապարտության գինն ամբողջությամբ: Հետևաբար, դադարել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության նկատմամբ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի ունեցած դատապարտությունը, ինչպես նաև վերացել են վերջինիս սնանկ ճանաչելու հիմքերը:

38. Արարսի մարզի Պարույր Սևակի գյուղական համայնք *v.* «Մաքս ֆրոյթ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1785/ՏԳ, (գումար բռնագանձելու, վարձակալության դաշմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու դատապարտում): **Էջ 175-181**

Խնդիրը. Արդյո՞ք վարձավճարների վճարում լինելու դաշմանագրում վարձակալության դաշմանագրի վաղաժամկետ լուծման դեպքում ՀՀ սննդային դատարանը կարող է լուծել դաշմանագիրը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Պատասխանողի փաստաթղթերի վեճի հիմքերը վերացած լինելու վերաբերյալ, անհիմն է, քանի որ սույն վեճի հիմքերը վարձավճարի դաշմանագրի չէ, այլ վարձավճարի վճարումը դաշմանագրով նախատեսված ժամկետից երեք ամիս ուշացնելը, որովհետև խախտման համար կողմերը դաշմանագրի 20.1-րդ կետով նախատեսել են դատապարտության միջոց: Ընկերության կողմից հայցվորի նկատմամբ դատապարտությունը կատարվել է դաշմանագրով սահմանված ժամկետի կետանցով, ուստի դատապարտությունը անողորմաբար կատարվելու դեպքում օրենքով կամ դաշմանագրով նախատեսված սանկցիայի կիրառումը դատապարտության չի ազատում դատապարտությունը բնեղենով կատարելուց, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դաշմանագրով:

39. «Գարիգին» ՍՊԸ լուծարային հանձնաժողով *v.* ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Արաբկիրի-1 հարկային ծառայություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1845/ՏԳ (անվավեր ճանաչելու և բյուջեի նկատմամբ դատապարտություն չունենալու վերաբերյալ սեղեկամիջոցային դատապարտում): **Էջ 182-187**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերության լուծարման գործընթացում գտնվելը առաջացնում է ընկերության դատապարտությունը կատարելու օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դատապարտությունները, այդ թվում՝ հարկային և դատադիր սոցիալական առաջադրության վճարների գծով առաջացող դատապարտությունները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գարիգին» սահմանափակ դատապարտության դաշմանագրի ընկերության լուծարման կամ գործունեության դադարեցման

մասին ղեկավարող գրանցամասյանում որևէ գրառում չի կատարվել, այսինքն՝ ընկերությունը թեև գտնվել է լուծարային գործընթացում, սակայն իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մասնից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են, իսկ ընկերությունն իր հերթին դարձավոր է կատարել «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարի մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարձվորությունները, այդ թվում՝ հարկային և դարձվոր սոցիալական աղահովագրության վճարների գծով առաջացող դարձվորությունները:

**Էջ
188-195**

40. Միսիանի ֆաղափառության վ. Շահեն Սարգսյան, երրորդ անձինք ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Միսիանի ստորաբաժանում, Կորյուն Օհանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1920/ՎԴ (2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անձամբ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչպես նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դաժանագրություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք անձամբ գույքի ղեկավարող գրանցման վկայականի անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ վեճը ենթակա է դատարանում քննության:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ գույքի նկատմամբ իրավունքները համարվում են գրանցված՝ գրանցման մասյանում գրանցելու դեպքում: Հետևաբար, վարչական ակտ է հանդիսանում անձամբ գույքի գրանցամասյանի գրանցումը (գրառումը): Սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ տարածակող փաստաթուղթ և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անձամբ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը:

Միսիանյանի ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդրադարձել է ՀՀ ֆաղափառության օրենսգրքի 466-րդ հոդվածով պայմանագիրը լուծելու դեպքերի և կարգի մեկնաբանությանը և հայցային վաղեմության խնդիրներին:

**Էջ
196-200**

41. ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաժանության ղեկավարող հանձնաժողով վ. Սերգեյ Դանիելյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2000/ՏԴ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և տեղեկատվություն ներկայացնելու դաժանագրություն դաժանագրություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովն ունի ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորություն (հայեցողություն), որոնցից մեկը՝ փոստի միջոցով դասվիրված նամակով ուղարկելն է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ հանձնաժողովը ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորությունից (հայեցողություն)՝ փոստի միջոցով դասվիրված նամակով ուղարկելու դաժանությունը նրա կողմից կատարված է: Միսիանյանի ծանուցման ձևերից որևէ մեկն ընտրելու հանձնաժողովի հայեցողությունը սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարձվոր է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափառող՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաժանության անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչպես նաև հետադարձ օրենքով կանխորոշված այլ նպատակներ:

**Էջ
201-206**

42. ՀՀ Տնտեսական մրցակցության դաժանության ղեկավարող հանձնաժողով վ. «Պիֆտեյ» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3- 2030/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դաժանագրություն):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովը, ուղարկելով ծանուցումն ընկերությանը, չի աղահովել «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի դաժանագրությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Ծանուցման ձևերից որևէ մեկը ընտրելու հանձնաժողովի հայեցողությունը ղեկավարելու նպատակով հետադարձ կապերի միջոցով հանձնարարությունները, ինչը հնարավորություն կտա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների դաշտում: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարչության մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական մարմինները ղարսավոր են փոխադարձ օգնություն (փոխօգնություն) սրանադրել միմյանց: Նման իրավիճակում հանձնաժողովը ղեկավարելու օգտին իր այդ իրավունքից և փոխօգնության կարգով հայցեր և ճշտեր դասասխանողի գտնվելու վայրի ձիւս հասցեն:

Էջ
207-210

43. ՀՀ սնտեսական մրցակցության դաշտում դասական հանձնաժողովը v. «Օլթելս» ՍՊԸ, քաղ. գործ թիվ 3-2031/ՏԴ (500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և տեղեկատվություն ներկայացնելու դաշտում ղարսադրելու դաշտում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնաժողովի չիրադարսակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելու հաջողորդ օրվանից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վարչական մարմնի կողմից օրենքով սահմանված կարգով իր դաշտականությունների դաշտում կասարման դաշտում ներմուծում փոստի միջոցով դաշտասխանողի հասցեով ուղարկելը և հասցեատիրոջը հասցեում դաշտ ստանալը ղեկավարելու դաշտում «Տնտեսական մրցակցության դաշտում դաշտական մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված կարգով իրադակում:

Էջ
211-214

44. Արման Հովհաննիսյան v. Տիգրան Սամվելյան և Հասմիկ Մինանյան, քաղ. գործ թիվ 3-2044/ՎԴ (գումարի բռնագանձման դաշտում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար դաշտականությունը կարող է դաշտականություններ տեղծել:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին դաշտերության համաձայն՝ դաշտականությունը դաշտականություններ չի տեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար, մինչդեռ Հ.Մինանյանը գործարքի արդյունքում ձեռք է բերել որոշակի իրավունքներ, հետևաբար, իր մասով կրում է նաև այդ գործարքով ձեռք բերված բնակարանի դիմաց վճարելու դաշտականությունը:

Էջ
215-219

45. «Ուոթերլոկ» ՍՊԸ v. ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալություն, քաղ. գործ թիվ 3-2050/ՏԴ (ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության արդանբային նեանի գրանցումը մերժելու մասին 10.03.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու, «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դաշտասխանատվությամբ ընկերության անվամբ «Armenia» արդանբային նեանը՝ գարեջուր, հանբային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմդելիքներ և այլն արդանբային դաշտում (դաշտ 32) գրանցելուն և համադաշտասխան վկայագիր տալուն ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալությանը դաշտականությունները դաշտում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք արդանբային նեանը առաջացնում է արդեն իսկ գրանցված «Արմենիա» արդանբային նեանի իմաստային գաշողություն, քանի որ նեված երկու արդանբային նեանները նույնական են ինչդեռ ձայնային, այսինքն՝ հնչյունային, այնդես էլ իմաստային առումով դրանք դաշտագաղես գրված են տարբեր լեզուներով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Արդանբային նեանները (նեանների արտաքին տեսքով, նեանների միջև սիմետրիայի բացակայությամբ, դաշտերների տեսքով և բնույթով, հայտարկված նեանների գույների և երանգների գույադրմամբ, համեմատվող նեաններում մոտ դաշտերների (տարբերի) միմյանց նկատմամբ դաշտականություններ) նույնական կամ լիարժեքության ասիճանի նման չեն, քանի որ բացակայում է նեված արդանբային նեաններն ընդհանուր տեսողական տղավորությամբ տղառողի կողմից լիարժեքում հնարականությունը:

Էջ
220-224

46. «Լուսափայլ քաղաք» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՀ նստականության Շիրակի մարդային վարչություն, ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն, ՀՀ ԿԱ նստականություն, քաղ. գործ թիվ 3-2105/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դաշտում):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ղեռնական լիազոր մարմնում չգրանցված և իրավական ուժ չստացած վիճելի դայմանագիրը հայցվորի համար կարող է իրավունքներ առաջացնել:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընթացակարգից դուրս կնքված ծառայությունների մատուցման դայմանագիրն իրավական ուժ չունի, քանի որ ՀՀ ԿԱ ՀՀ ոստիկանության մարզային վարչությունը, հանդիսանալով ղեռնական հիմնարկ և իր ամբողջ ֆինանսավորումը ստանալով ՀՀ ղեռնական բյուջեից, կնքել է դայմանագիր և ստանձնել նախահաճվով չնախատեսված դարսավորություն:

47.«Հայկադ» բանկ ՓԲԸ v. Ըստեն Բաբայան, ֆաղ. գործ թիվ 2-2128/Ա (գումարի բռնագանձման դաշխանջով):

**Էջ
225-229**

Խնդիրը. Գործում առկա ծանուցագրում միայն գործի համարը, ամիս-ամսաթիվը, դասասխանողի անունը և ազգանունը նշելը արդյո՞ք կարող է դիտվել բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասական նիստի ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքն իրականացված համարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը ղեռն է լինի այնդիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դասական նիստի մասին տեղեկացնելու փաստը: Մինչդեռ ֆաղափացիական գործում առկա ծանուցագիրը ստորագրված չէ ոչ սագողի, ոչ հանձնողի կողմից, դրանում բացակայում է որևէ տեղեկություն ծանուցագրի ստացման կամ հանձնման մասին:

48.«Հելսինկյան ֆաղափացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպություն v. ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով, ֆաղ. գործ թիվ 3-2134/ՎԳ (հանրավելի ժամանակ մասնակիցների ստորագրած ցուցակները ստանալու դաշխանջով):

**Էջ
230-234**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը ընտրողների ցուցակների մասշեղիության սահմանափակում սահմանում է միայն զինվորական մասերում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Օրենսդիր՝ սահմանելով ընտրական ցուցակների մասշեղիության դաշխանջը, միաժամանակ արգելել է հրադարակել այն ցուցակները, որոնք վկարկության արդյունքում ստորագրվել են ընտրողների կողմից:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանն անդադարչել է Մահմանադրության 27-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով երաշխավորվող իրավունքներին, որոնք բացարչակ չեն և կարող են ենթարկվել պատճառաբանված սահմանափակումների:

49.Աոն Միրզոյան v. «Արմենել» համատեղ ձեռնարկություն ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1775/ՎԳ (աշխասանքում վերականգնելու և հարկադիր դարադորդի ամբողջ ժամանակահատվածի գումարը բռնագանձելու դաշխանջներով):

**Էջ
235-239**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությունում աշխատողի մասնագիտական դատաստվածությանը և որակավորմանը համադատաստիսան այլ աշխատանք չլինելու աղացուցման դատարանությունը դատարանում կրում է ընկերությունը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Մույն ֆաղափացիական գործում բացակայում է համադատաստիսան աղացույցը (օրինակ՝ կազմակերպության աշխատողների ֆանակը և դատեսոնների անվանումները սահմանող փատասաթղթերը) այն մասին, որ դատաստիսանող ընկերությունում առկա չէ հայցվորի մասնագիտական դատաստվածությանը և որակավորմանը համադատաստիսան այլ աշխատանք:

50.Անահիտ Ումրոյան v. Արատույս Հակոբյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1989/ՎԳ (դատարանագիրն անվավեր ձանաշելու դաշխանջով):

**Էջ
240-244**

Խնդիրը. Արդյո՞ք անվավեր է այն գործարքը, որն անձը ստիղված է եղել կնքելու ծանր հանգամանքների բերումով (ստրկացուցիչ դայմաններով):

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Ինչդեռ դարձավ գործի նյութերով, դատարանից Անահիս Ումրոյանի կողմից կազմվել է սրկացուցիչ դայանմաներով, և այն ենթակա է անվավեր ճանաչման ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 313-րդ հոդվածի ուժով:

51 Համազասպ Փոսանջյան v. Երևանի ֆաղափարակալ, երրորդ անձինք Ծողիկ Քաղաթյան, Արմինե Մեարոյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2008/ՎԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու դահանջով):

Էջ
245-252

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ սարածֆում գործող հանրադատական և միջդատական շինարարական նորմերի խախտմամբ, այդ թվում՝ սխալ կիրառման կամ սխալ մեկնաբանման հետևանքով ընդունված վարչական ակտը հանգեցնում է դրա անվավերության:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ սարածֆում գործող հանրադատական և միջդատական նորմերի «Քաղափարակալություն. Քաղափարակալ և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադասում» 2.07.01-89 ՄՆԻՊ-ի 6.23 կետի համաձայն՝ չի թույլատրվում չկարգավորվող խաչմերուկներում, սեսանելիությունն աղաղակող հասվածներում սեղադրել կրակներ: Երևանի ֆաղափարակալ 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը հակասում է «Քաղափարակալության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի և «Քաղափարակալություն. Քաղափարակալ և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադասում» (2.07.01-89 ՄՆԻՊ) ՀՀ սարածֆում գործող հանրադատական և միջդատական նորմի դահանջներին և հետևաբար ոչ իրավաչափ է: Նշված որոշումը խախտվում է դիմողի՝ Հայաստանի Հանրադատության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաղաղակալված իրավունքներն ու ազատությունները:

52.Լորիկ Զայյան v. «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2039/ՎԳ (վնասի հասուցում վճարելու և զբաղեցրած դահսնում վերականգնելու դահանջներով):

Էջ
253-259

Խնդիրը. Արդյո՞ք համաձայնություն սալու վերաբերյալ առաջարկությունում ՀՀ աղախասանֆային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախասեսված ժամկետից սարբերվող ժամկետ նախասեսելու մասին դայանմանը որևէ իրավաբանական ուժ ունի:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ աղախասանֆային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախասեսված է իմդերաղիվ ժամկետ և այն որևէ ձևով, մասնաղաղաղես կողմերի համաձայնությամբ, չի կարող փոփոխվել: Հետևաբար, անկախ այն հանգամանից, թե ինչդիսի ժամկետ է նշված դայանմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին առաջարկությունում, միևնույն է, նման համաձայնությունը կարող է ներկայացվել յոթ օրվա ընթացֆում:

53.ՀՀ ԿԱ Մյասնիկյանի հարկային սեսություն v. Սեսիան Պեսոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2090/ՎԳ (ընդհանուր գույֆում բաժնեմասը առանձնացնելու և բռնագանձում սարածելու դահանջներով):

Էջ
260-264

Խնդիրը. Քաղափարակալ գույֆի բացակայության կամ անբավարարության հետևանքով դահանջասերերի չբավարարված դահանջներով կասարողական թերբեր արդյո՞ք դահողանում են իրենց ուժը մինչև դրանց կասարումը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Դասական ակտերի հարկաղիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 41-րդ հոդվածի 3-րդ մասի վերլուծությունից բխում է, որ եթե կասարողական թերբը կասարման է ներկայացվել նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշված ժամկետի դահողանմամբ, աղաղ նոր կասարման ներկայացնելու դարագայում 23-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախասեսված ժամկետը չի կիրաղվում: Մինչդեռ «Դասական ակտերի հարկաղիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքը նոր կասարման ներկայացնելու իրավաղաղարեցնող ժամկետ ընդհանրաղես չի նախասեսել, հետևաբար կասարողական վարույթն ավարտելու կաղակցությամբ վերաղարձված կասարողական թերբը կարող է կասարման ներկայացվել ցանկացած ժամանակ:

<p>54. Հենրիկ Միմոնյան v. ՀՀ ֆաղափառության նախարարություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2091/ՏՌ (գումար բռնագանձելու դաժանանքով):</p>	<p>Էջ 265-269</p>
<p><u>Խնդիրը</u>. Արդյո՞ք ներկայացուցիչը կարող է ներկայացվողի անունից գործարք կնքել անձամբ իր նկատմամբ:</p>	
<p><u>ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց</u>. սույն գործով առկա է դեռևս, երբ ներկայացուցիչը ներկայացվողի անունից գործարք է կնքել անձամբ իր նկատմամբ, ինչը ՀՀ ֆաղափառության օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ կետի խախտում է:</p>	
<p>55. Ֆլորա Միխայելյան, Դմիտրի Միմոնյան v. Արա Ղուլյան, Արթուր Սարգսյան, Կարեն Արսևյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1628/ՎՌ (բնակարանի նվիրատվության, առուվաճառքի գործարքներն ու դրանց հիման վրա սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու և նախկին վիճակը վերականգնելու դաժանանքներով):</p>	<p>Էջ 270-275</p>
<p><u>Խնդիրը</u>. Կամավոր սրված և վավեր լիազորագրի հիման վրա կնքված առուվաճառքի դաժանագիրն արդյո՞ք կարող է համարվել հասփեսակցության արդյունքում կնքված գործարք:</p>	
<p><u>ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց</u>. Քանի որ լիազորագիրը սրվել է, և բնակարանը վաճառվել է Ֆ.Միխայելյանի գիտությամբ և կամով, նրա կամից դուրս գույք չի օտարվել և իրադրությունից դուրս չի եկել: Ուստի վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վիճելի բնակարանը Ֆ.Միխայելյանի իրադրությունից դուրս է եկել վերջինիս կամով:</p>	
<p>56. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. Համայակ Թության, ֆաղ. գործ թիվ 3-1710/ՏՌ (գումարի բռնագանձման դաժանանքով):</p>	<p>Էջ 276-279</p>
<p><u>Խնդիրը</u>. Արդյո՞ք «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների արճնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դարձադրություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա:</p>	
<p><u>ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց</u>. «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների արճնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածով սահմանվել է, որ մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը հարկային մարմին գործունեությունը դադարեցնելու (լուծարվելու) վերաբերյալ գրավոր դիմում ներկայացրած, ինչպես նաև 2006 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների նվազագույն գումարների 30%-ը վճարած ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դարձադր սոցիալական աղահովագրության վճարների նվազագույն գումարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված տույժերի վճարումից, հետևաբար, սույն օրենքով նախատեսված արճնությունները սարածվում են սույն գործով դասասխանող ձեռնարկատերերը վրա:</p>	
<p>57. Գարուհ Հովհաննիսյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1758/ՏՌ (հարկային ռեզուլտատի ակտի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ռեզուլտատի ծառայություն գանգատարկման հանձնաժողովի որոշումն անվավեր ճանաչելու դաժանանքով):</p>	<p>Էջ 280-282</p>
<p><u>Խնդիրը</u>. Արդյո՞ք աղյուսակի բաց ֆանակությամբ ներմուծումը ինքնին չի աղաղակում այն հետազայում իրացնելու և շահույթ ստանալու միտումը, քանի որ դիմողը չի հիմնավորել, թե կոնկրետ ում և ինչ ֆանակությամբ է բաժանել ներմուծված աղյուսակից:</p>	
<p><u>ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց</u>. Սույն գործով ներմուծված աղյուսակի չափը կամ ֆանակությունը չի կարող ինքնին աղաղակել ֆաղափառ կողմից այն անվերադարձ կերպով իրացնելու և շահույթ ստանալու նպատակը, ընդ որում, երբ վերջինիս կողմից անհասույց կերպով աղյուսակի աղաղակումը հաստատված է դասասխանողի կողմից</p>	

կազմված սուզման ակտով:

58 ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. Արմեն Խուրդինյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1822/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դաժանություն):

Էջ
283-285

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասական նիսը հեսաձգելու վերաբերյալ միջնորդությունը դասարանի համար դարձադիտ հիմք է գործի ֆննդությունը հեսաձգելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ դասարանն իրավունք ունի հեսաձգել գործի ֆննդությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղագույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ: Այս հիմքով դասարանի կողմից գործի ֆննդությունը հեսաձգելը դասարանի իրավունքն է և ոչ դասարանի ֆննդությունը, և դասարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագործությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից:

59 ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մդանդարյանի հարկային ժառանգություն v. «Ինֆո սաֆի» ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1823/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դաժանություն):

Էջ
286-290

Խնդիրը. Արդյո՞ք սուզման ակտում, ծանոթանալուց հետո, առարկությունների մասին նույնի բացակայությունը, այդ ակտը դասարանում զննահասվում է որդես խախտման փաստի մասին առարկությունների բացակայություն:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. սուզման ակտը սուզմամբ հայտնաբերված «իրավախախտման կամ թերության» առկայության վերաբերյալ արձանագրություն է, որն ամրագրում (ֆիքսում) է իրավախախտման փաստը և այն հաստատող աղագույցները: Սույն գործի նյութերից երևում է, որ դասախանողի սնորեն Արսակ Աբգարյանը, ծանոթանալով ակտի բովանդակությանը (ստորագրելով ակտը), նշել է, որ ակտի վերաբերյալ առարկություններ չունի: Այսինքն՝ խախտման փաստն ամրագրող աղագույցի դեմ դասախանողը չի առարկել և չի էլ վիճարկել այն:

60 ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ v. «Փրինսիփս» համատեղ ձեռնարկություն ՍՊԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1824/ՏԳ (ակտն անվավեր ճանաչելու, հաշիվներն աղասանեցնելու և առգրավված գույքը վերադարձնելու դաժանություն):

Էջ
291-295

Խնդիրը. Արդյո՞ք հանձնարարագրում նշված սուզման ժամանակաշրջանը հաստատում է սուզման արդյունքում հայտնաբերված խախտումը այդ ժամանակաշրջանում կատարելու փաստը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Այն, որ սուզումն ընդգրկել է մինչև 2006 թվականի առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածը, նշանակում է, որ խախտումները տեղի են ունեցել 2006 թվականի առաջին եռամսյակում, անհիմն է, քանի որ դրանք հիմնված են միայն բողոք բերած անձի ենթադրությունների վրա: Տեսականորեն խախտումը կարող էր տեղի ունեցած լինել որևէ սուզման ժամանակահատվածի որևէ փուլում:

61 Անդրանիկ Դուրյանյան v. «ԱրմենՏել» համատեղ ձեռնարկություն ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1880/ՎԳ (աշխատանքից ազատելու հրամանն անվավեր ճանաչելու, աշխատանքում վերականգնելու և հարկադիր դարձադրողի գումարը վճարելու դաժանություն):

Էջ
296-300

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի խախտում է ընկերությունում ազատ աշխատանքի չլինելու դեպքում, նշված հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դարձադրության համաձայն, գործատուի մոտ համադասարանական հնարավորությունների բացակայության դեպքում դաժանությունը առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու լուծելու:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ արձակուրդի ծավալների, սննտական, սեխնուղղիական և աշխատանքի կազմակերպման դաժանությունների փոփոխման, ինչպես նաև արձակուրդի անհրաժեշտությամբ դաժանաբարված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում գործատուն աշխատանքային դաժանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական

դասրասավածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխան այլ աբխասանբ, իսկ աբխասողը հրաժարվել է առաջարկված աբխասանբից: Մինչդեռ գործի նյութերով հիմնավորված է այն փաստը, որ հայցվորին աբխասանբից ազատելիս դասասխանող ընկերությունում եղել են թափուր աբխասատեղեր, սակայն հայցվորին նրա մասնագիտական դասրասավածությանը, որակավորմանը համադասասխան այլ աբխասանբ չի առաջարկվել:

62.«Փավոնկ կահույբ» ԲԲԸ v. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային եղեսկան ծառայություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-1686/ՏԴ (ակտն անվավեր ճանաչելու դահանջով): **Էջ 301-304**

Խնդիրը. Արդյո՞ք աբխասողներից դարադուրդի համար գործասուի կողմից վճարման ենթակա գումարները Ընկերության հարկային հաբվեսվություններում չարացողելը ազատում է նրան այդ գումարի հեսևանբով վճարման ենթակա սոցիալական ադահովագրության վճարներից և սուգանբից:

ՀՀ վճարել դասարանը որոբեց. Ընկերությունը ունենալով դասրականություն հաբվարկելու նեված դասրավորությունը, այն չի կասարել՝ չի արացողել համադասասխան ժամանակաբջանի հաբվեսվություններում, այսինքն՝ թաբցրել է սոցիալական վճարների օբյեկտը, իսկ «Պարաադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենբի 6-րդ հողվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ սոցիալական վճարների օբյեկտը թաբցնելու կամ այն դակաս ցույց սալու դեղում ադահովագրից սույն օրենբով սահմանված կարգով գանձվում է թաբցրած կամ դակաս ցույց սված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկասմամբ հաբվարկված սոցիալական վճարների գումարը, ինչդեռ նակ սուգանբ այդ գումարի 50 տկոսի չափով:

63.Մահակ Համբարձումյանի դիմումը, ֆաղ. գործ թիվ 3-1729/Ա (սեփականության իրավունբով գույբի սիրադեսման փաստը հասատելու դահանջով): **Էջ 305-308**

Խնդիրը. Արդյո՞ք առուվաձառբի դայմանագրով գնված գույբը վեձի առարկա հադիսանալու դեղում դասարանը, գույբը սիրադեսելու փաստը հասատելով, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անբարձ գույբի կադասրի եղեսկան կոմիսիի իրավունբների և դասրականությունների վերաբերյալ վճիռ է կայացնում:

ՀՀ վճարել դասարանը որոբեց. Առուվաձառբի դայմանագրով գնված գույբը սեփականության իրավունբով դեսությանը չի դասկանում, հեսևար սույն գործը դեսության գույբից բատերի հես որևէ առնչություն չունի, ոստի դասարանի կողմից գործին մասնակից չյարձված անձի իրավունբների և դասրականությունների վերաբերյալ վճիռ կայացնելու մասին վճարել բողդի դասձառաբանությունն անհիմն է:

64.Երեն Հարությունյան v. Գագիկ Հարությունյան, Եղեգնաձորի սարածփային նոսար Սոնա Պողոսյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1629/ՎԴ (ըս օրենբի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վարելու դահանջներով): **Էջ 309-314**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացում նոսարին դիմում չներկայացնելը և չսիրադեսելը հանգեցնում է ժառանգությունը չընդունելուն:

ՀՀ վճարել դասարանը որոբեց. ՀՀ ֆաղաբաջիական օրենագրբի 1225-րդ հողվածի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված է, որ ժառանգությունը ձեռք բերելու համար ժառանգը դես է այն ընդունի: Մինչդեռ Երեն Հարությունյանը ՀՀ ֆաղաբաջիական օրենագրբի 1227-րդ հողվածով սահմանված ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացում չի ընդունել ժառանգությունը, ժամանակին միջոցներ չի ձեռնարկել Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի 5-րդ բենբի թիվ 19 բնակարանը Գագիկ Հարությունյանի սիրադեսումից դաբսդանելու համար:

65.ՀՊԾ բանկերի և վարկային կազմակերդությունների ՀՏ v. Տիգրան Անոնյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-1711/ՏԴ (գումար բռնագանձելու դահանջով): **Էջ 315-318**

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարաադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների արոնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ

օրենքի դրույթները սարածվում են նաև այլ հարկասեսակների գծով դրասավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դրասադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների արժույթություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքը մասնավորեցնում է այն հարկասեսակները, որոնց վրա սարածվում են օրենքով նշված արժույթությունները, և ամրագրում է, որ այն սարածվում է միայն այդ հարկասեսակների գծով նվազագույն գումարների վճարման հետ կադված դրասավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Նշված օրենքը որևէ ձևով չի սահմանափակում դրա կիրառումը միաժամանակ այլ հարկասեսակների գծով դրասավորություն ունեցող անձանց վրա: Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա նշված օրենքով սահմանված արժույթությունը սարածվում է նաև անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անճոնյանի նկատմամբ:

66.Ռաֆիկ Մուրադյան *v.* ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆադ. գործ թիվ 3-1897/ՏԳ (ակտը և որոշումն անվավեր ճանաչելու դախանջով):

Էջ
319-322

Խնդիրը. Արդյո՞ք կարող է «Պրասադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն սոցիալական վճարների վճարման դրասավորությունը չկատարելու համար անհաս ձեռնարկատերից առաջադրվել դրասավորություն, այդ ժամանակաերջանի համար արժույթություն սահմանված լինելու դեպքում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դրասադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների արժույթություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված արժույթություններից օգտվող անհաս ձեռնարկատերերն արժույթանը վերաբերող հաշվետու ժամանակաերջանների ընթացքում դրասադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների և հարկային օրենսդրությունների դախանջները խախտելու համար չեն ենթարկվում դրասախանջատվության: 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սուոգման ակտը հակասում է «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դրասադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների արժույթություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի դախանջներին և խախտում է այդ օրենքով սահմանված արժույթություններից օգտվելու անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանի իրավունքը:

67.ՀՀ ԿԱ ղեկական գույքի կառավարման վարչություն *v.* «Էդգար-Էդվարդ Ֆիրմա» ՍՊԸ և Արտն Ծախինյան, ֆադ. գործ թիվ 3-2012/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դախանջով):

Էջ
323-326

Խնդիրը. Արդյո՞ք համադրասության կարգով կարող է բռնագանձվել գումար դայմանագրի կողմ չհանդիսացող գույքի նոր սեփականատերից:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆադաբադիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դրասավորությունը դրասականություններ չի սեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար: Տվյալ դեպքում վիճելի օբյեկտը ձեռք բերելիս դրասախանջող Արտն Ծախինյանը որևէ կերպ չի դարձել վարչության և ընկերության միջև 03.03.1999 թվականին կնված դայմանագրի մասնակից, նրան չեն փոխանցվել ընկերության՝ այդ դայմանագրով սահմանված սարածամկեք վճարումների գծով դրասավորությունները: Հետևաբար, Արտն Ծախինյանը վարչության հանդեղ ընկերության դրասավորությունների համար դրասախանջատն չէ, իսկ վարչությունն Արտն Ծախինյանի նկատմամբ դախանջի իրավունք ձեռք չի բերել:

68.«Ակցեռն» ՍՊԸ *v.* «Ռիելթորների և Գնախառողների Ագգային Ասոցիացիա» իրավաբանական անձանց միություն, գործին մասնակից չդարձած «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» ՍՊ ընկերություններ, ֆադ. գործ թիվ 3-2022/ՏԳ (մինչև իրավունքների խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու և իրավունքները խախտող կամ դրանց խախտման վսանց սեղծող գործողությունները կանխելու դախանջներով):

Էջ
327-333

Խնդիրը. Արդյո՞ք կարող է գործին մասնակից չհանդիսացած անձը վճռաբեկ բողոք բերել նոր երևան եկած հանգամանքների հիմքով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ փառաբացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի բովանդակությունից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակից դարձած անձինք, այդ հանգամանքները դեռևս է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դատարան անհնար եղած լինի և սվյալ հանգամանքները գործի համար դեռևս է ունենան էական նշանակություն: Տվյալ դեղով բողոք բերած անձ են հանդիսանում նաև դատավարությանը մասնակից չդարձված անձինք:

17.11.2006 թվական

69.«Արդիմոլեխ» ՍՊԸ v. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1894/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դատանոցով):

**Էջ
334-338**

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը գործով առաջին դատական նիստը կարող է նշանակել հայցադիմումը դատասխանողի կողմից ստանալու օրվան հաջորդող 9-րդ օրը և դատասխանողի բացակայությամբ գործի ֆինություն արդյունում վճիռ կայացնել:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. դատարանը դատարան է դատավարությունը կազմակերպել այնպես, որդեգրի առաջին օրվա դատասխանողի հայցադիմումի վերաբերյալ գրավոր դատասխան ներկայացնելու իր իրավունքի իրականացումը: Դատարանը դատարան է դատական նիստը նշանակել ոչ ռոս, ֆան երկարաթյա ժամկետի լրանալը:

70.«Արսայֆ-մամուլ» դուսր ՓԲԸ սնանկության գործով կառավարիչ Ժիրայր Արաբյան v. Արսայֆ մարդկության, ֆաղ. գործ թիվ 3-2350/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դատանոցով):

**Էջ
339-342**

Խնդիրը. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը մասնակից չդարձնելով դատարանի կողմից փառաբացիական գործի ֆինությունը դատարանը արդյո՞ք չի խախտել ՀՀ փառաբացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետը, որի խախտումը հանգեցնում է դատական ակտի բեկանման:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրության 8-րդ կետի (դ) ենթակետի համաձայն՝ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունն իր նդատականների և խնդիրների իրականացման համար օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դայմանագրային դատարանությունների չկատարման կամ ոչ դատարան կատարման հիմքով գումարի բռնագանձման դատանոցով նախարարության, այլ դեռևս հիմնարկների դեմ հայցերով դատարանում դեռևս է ներգրավվի որդեգրի դատասխանող կամ երրորդ անձ և դատարանի դեռևս դայմանագրային ատար: Այսինքն՝ ՀՀ կատարությունը սվյալ ակտով սահմանել է որոշակի դատարանություն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության համար, որը դատարան է նա, դեռևս այլ մարմինների, դեռևս հիմնարկների համար, սակայն դատարան չէ դատարան դիմող անձանց համար, ինչդեռ նաև չի ստեղծում դատարանի համար դատարանական օրենքով չնախատեսված դատարանություն:

71.Շիրակի մարդկության v. Եվգենե Հակոբյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2176/ՎԳ (դատարանի անձի որոշումն անվավեր ճանաչելու դատանոցով):

**Էջ
343-346**

Խնդիրը. Դատարանի սված դատարանում կարող է բնակարան հասկացնելու մասին որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. բողոք բերած անձը դատանոցի իրավունք ունի դեռևս մարմնի նկատմամբ, որը չի կարող անդրադառնալ Ս.Սարգսյանի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված ու ՀՀ օրենքներով դատարանով իրավունքներին:

72. Աղավնի Հարությունյան v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Նորֆ-Մարաե հարկային Տեսչություն, **Էջ 347-350**
ֆաղ. գործ թիվ 3-2178/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դաժանանքով):

Խնդիրը Արդյո՞ք հսկիչ դրամարկային մեքենան հաշվառումից հանելու վերաբերյալ դիմումը չի կարող առաջացնել դեղասնային գործունեության դադարեցում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Հարկային Տեսչությանը ներկայացված դիմումը, ինչդեռ նաև հսկիչ-դրամարկային մեքենայի գրանցումից հանելու մասին Տեղեկանքը, անհաս ձեռնարկաժեստեր Ա.Հարությունյանին սրված թիվ Ա-XX-000099 լիցենզիայի գործողության դադարեցման համար հիմք չեն կարող հանդիսանալ, քանի որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքը նախատեսում է լիցենզիայի գործողության դադարեցման հասույ ընթացակարգ: Մասնավորապես, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կարող է դադարեցվել լիցենզավորված անձի դիմումի համաձայն, իսկ նույն հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված է, որ նշված դիմումները լիցենզավորող մարմնում ֆինանսավորվում են այն սահմանով օրվանից՝ 15 օրվա ժամկետում: Մինչդեռ դեղասնային գործունեության լիցենզավորող մարմին է հանդիսանում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, որին անհաս ձեռնարկաժեստեր Աղավնի Հարությունյանը չի դիմել լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու մասին դիմումով:

73. «Ոստանիկ Հայրենյաց» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ մաքսային ՊԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-1702/ՏԳ (բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և որոշումը վերացնելու դաժանանքներով): **Էջ 351-355**

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ մաքսային օրենսգրքով սահմանված կարգով դասասխանասվություն է առաջացնում ադրանքների և սրանադրային միջոցների հայտարարագրման մեջ ադրանքների ծագման երկիրը հայտարարատի կողմից սխալ նշելը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ադրանքները հայտարարագրման է ներկայացնում հայտարարատի կողմից լիազորված անձը կամ հայտարարատն (անհաս ձեռնարկից դեղմուն)՝ բեռնային մաքսային հայտարարագրի լրացման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերի հետ միասին: Մույն գործով «Ոստանիկ Հայրենյաց» ՍՊԸ-ի լիազորված անձը հանդիսանալով հայտարարագրման ներկայացնող սուբյեկտ, կազմել է հայտարարագիրը, այն վավերացրել իր ստորագրությամբ և ՍՊԸ-ի կնիքով, հետևաբար դասասխանատու է իր կողմից ներկայացված Տեղեկությունների իսկության և արժանահավաստության համար:

74. Նարինե, Վանո Աղայանների v. Սամվել և Կարեն Ստեփանյաններ, **Էջ 356-357**
ֆաղաֆացիական գործ թիվ 3-2310/ՎԳ (առուծախի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դաժանանքով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դասարանի կողմից գործի վարույթը կարող է կասեցվել հարցում կատարելու հիմքով:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Գործի վարույթը կասեցնելու դեղմեք սահմանված են ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 105-րդ և 106-րդ հոդվածներով, որոնց շարժում դասարանի կողմից հարցում կատարելու հիմքով ֆաղաֆացիական գործի վարույթի կասեցման հնարավորություն նախատեսված չէ:

75. Գագիկ Մարգարյան v. «Հայկական ավիատիներ» ՓԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2269/Ա (գումար բռնագանձելու դաժանանքով): **Էջ 358-361**

Խնդիրը. Դասարանը, չադրախուլելով դասասխանողի իրական մասնակցությունը գործի ֆինանսյանը, արդյո՞ք չի խախտել ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդար դասաֆնության իրավունքը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածը ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիսի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադակցությամբ դասարանի ակտիվ

գործողություններ, որոնք մեզ է իրականացվեն նույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից ծանուցումը մեզ է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացուցել գործին մասնակցող անձին դասական նիսի մասին տեղեկացնելու փաստը: Սույն ֆաղաֆացիական գործով դասախանողը դասաձ ձևով չի ծանուցվել դասական նիսի օրվա և ժամի մասին: Գործում առկա չէ դասախանողին գործի ֆնություն ժամի և վայրի մասին դասաձ ծանուցելու փաստը հաստատող որևէ աղացուց:

76.«Պատրոն» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2113/ՏԳ (սուզման ակտն անվավեր ձանաչելու դահանջով):

Էջ
362-365

Խնդիրը. Արդյո՞ք լուծարային սուզում իրականացնելու և ՀՀ դեսական ռեզիսի Արաբիի լուծարային բաժին ներկայացնելու համար համադասախան տեղեկանք սալու մասին ՀՊԾ-ին ներկայացված դիմումը խնդրանով դիմում ներկայացնելը իրավունք է սրամարում Ընկերությանը օրենքի հիման վրա առաջացած դարավորությունները չկասարելու համար:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. Գործի փաստի ուսումնասիրությունը ցույց է սալիս, որ «Պատրոն» սահմանափակ դասախանասվությանը Ընկերության լուծարման կամ գործունեության դադարեցման մասին դեսական գրանցամայանում որևէ գրառում չի կասարվել, այսինքն՝ Ընկերությունը իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մրանից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են սոցիալական վճարի դարավորություններ: Ընկերությունն իր հերթին դարավոր է կասարել օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարավորությունները, այդ թվում՝ հարկային և դարադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների գծով առաջացող դարավորությունները: Հեսարար, հարկային տեսության կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումը սույն գործով բխում է օրենքի դահանջներից:

77.«Իզի Սարս» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2238/ՏԳ (անվավեր ձանաչելու դահանջով):

Էջ
366-371

Խնդիրը. Կարող է արդյո՞ք վարչական ակտի անվավերության հիմք հանդիսանալ այդ ակտի ու սացումը:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. Վարչական ակտի ու ուժի մեջ մենելով՝ չի խախտվում անձի որևէ երաշխավորված իրավունք, ֆանի որ այդ ակտով սահմանված, փոփոխված, վերացված կամ ձանաչված իրավունքների և դարականությունների ծագման հիմք է հանդիսանում վարչական ակտի ուժի մեջ մենելը: Այդ դահից սկսած է՝ առաջանում է անձի՝ օրենքով երաշխավորված իրավական դաշտանության միջոցներից օգտվելու իրավական հնարավորությունը: ՀՀ վճարեկ դասարանը գտնում է, որ վճարեկ բողոքի այս հիմքում հիշատակված խախտումն (վարչական ակտի ու սացում) իր տությանը չի համադասախանում ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությանը որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հեսարար չի կարող հիմք հանդիսանալ նման ձանաչման համար:

Միաժանանակ ՀՀ վճարեկ դասարանն անդրադարձել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի մեկնաբանությանը:

78.«Մրակ Մանուկյան» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2240/ՏԳ (գումար բռնագանձելու դահանջով):

Էջ
372-376

Խնդիրը. Արդյո՞ք լիցենզիայի գործողության կասեցման դեղում դեսական տուրքի վճարման դարավորությունը դադարում է:

ՀՀ վճարեկ դասարանը որոշեց. Լիցենզիան ուժը կորցրած է ձանաչվում այն դեղում, երբ դադարեցվում է, այլ ոչ թե կասեցվում է դրա գործողությունը: Հեսարար, նույնիսկ լիցենզիայի գործողության կասեցման դեղում անգամ Ընկերությունը դարավոր էր կասարել դրանց համար սահմանված սարեկան դեսական տուրքի վճարման դարավորությունը:

30.11.2006 թվական

79. Ձափաղ Ձափարի v. ՀՀ ԿԱ մասնաշին ՊԿ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2133/ՏԳ (վարչական սույժ նեանակելու և որոշումը վերացնելու դահանջներով):

Էջ
377-384

Խնդիրը. Մասնաշին կոմիտեի կողմից վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը վարչական դասասխանասվության ենթարկվողը ներկա չի գտնվել, արդյո՞ք անվավեր է վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին որոշումը այն դեպքում, երբ անձը օրենքով սահմանված կարգով տեղեկացվել է մասնաշին կանոնների խախտման մասին արձանագրությանը և դրա վերաբերյալ սվել է բացատրություններ:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին գործով աղացույցները ձեռք են բերվել օրենքով սահմանված կարգով, և չի խախտվել ակտը վիճարկելու անձի իրավունքը, ուստի ՀՀ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև վարչական դասասխանասվության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը Ձ.Ձափարի մասնակից չի դարձվել, այնուամենայնիվ այս խախտումն իր էությանը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հեճաբար, ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն, սույն գործով վիճարկվող որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

80. ՀՀ Կենտրոնական բանկ v. «Արսաբաշի սրկոսածի գալանտերեայի ԱՄ-ի գլխամասային ֆաբրիկա» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2184/ՏԳ (գումարի բռնագանձման դահանջով):

Էջ
385-389

Խնդիրը. Արդյո՞ք Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով նախատեսված եռամսյա ժամկետի հաճվարը դադարեցվում է, և սկսում են գործել ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարտության օրենսգրքի կանոնները այն դեպքում, երբ վարչական մարմինը հայցադիմում է ներկայացնում նույն հոդվածով նախատեսված եռամսյա ժամկետում:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով սահմանված՝ վարչական սույժ նեանակելու մասին որոշումների կատարման վաղեմության երեք ամսվա ժամկետի վաղեմությունը ընդհատում է այդ ժամկետում դեսական մարմնի կողմից դասարան դիմելը:

Միաժամանակ ՀՀ վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի կիրառման առանձնահատկություններին:

81. «Սևաբերդ» ՍՊԸ, v. Երևանի ֆաղաբաղեսարան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2246/ՏԳ (կադասրային արժեքի վճարմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դահանջով):

Էջ
390-395

Խնդիրը. Ո՞ր փաստաթուղթն է հանդիսանում հողամասի չափերի վերաբերյալ թույլատրելի աղացույց:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը որոշեց. Սույն գործով Ընկերության իրավունքները հաստատող հողամասի չափերի վերաբերյալ միակ թույլատրելի աղացույցը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով, հանդիսանում է վիճելի հողամասի հասակագիծը:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանն անդրադարձել է նաև ՀՀ ֆաղաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածին, որը չի սահմանում դասավարտության մասնակցի որևէ պարտավորություն, այդ թվում պահանջը հիմնավորող իրավական նորմերի հիշատակման պարտականությունը: Վերոնշյալ հոդվածի երրորդ մասը վերաբերում է միայն դասարանին և սահմանում է դասական ակտին ներկայացվող առանձին պահանջներ:

82.Արփենիկ Ոսկանյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2125/Ա (իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դաժանչոյ):

Էջ
396-398

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդաժանձ Երևանի ֆաղաֆաղեթի, ինչդեպ նաև ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ-ի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Հողամասը ֆաղաֆաղու սեփականության ներքո գտնվելու դատարաններում անհիմն է ՀՀ ֆաղաֆաղական դատարանության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դատարանական իրավունքի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի դատաճառաբանությունը, քանի որ սույն գործի փաստերից ելնելով՝ դատարանը Երևանի ֆաղաֆաղեթի և կադաստրի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ վճիռ չի կայացրել:

83.Լիլիթ Գրիգորյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանում, ֆաղ. գործ թիվ 3-2048/ՎԴ (դեֆակտո մարմնի գործողությունը (անգործությունը) վիճարկելու դաժանչոյ):

Էջ
399-405

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ կետի համաձայն չի կարող օտարվել անձին օգագործման իրավունքով դատարանող և անձի սեփականության իրավունքով գրանցված շինությունով ծանրաբեռնված հողամասը այն դեպքում, երբ հողամասն ընդգրկված չէ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի սահմանափակումների դատարանում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա հանդիսացող հողամասը դիմումատուին է հանձնվել բնակելի սան կառուցման նդատարանով, իսկ դրա վրա կառուցված շինությունն արդեն իսկ հանդիսանում էր դիմումատուի սեփականությունը, այսինքն՝ հողամասի նդատարանային օգագործումը, ինչդեպ նաև այդ շինության՝ ֆաղաֆաղական փաստաթղթերին համադատարանական կառուցված լինելը կատարածի սակ չի կարող դրվել: Բացի այդ, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականությունը ստացել է դեֆակտո գրանցում, որի համար հիմն է հանդիսացել «Ինքնակամ կառուցված շինությունների, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի հիման վրա Լ.Գրիգորյանի շինությունն օրինական ճանաչելու մասին Երևանի ֆաղաֆաղեթի կայացրած որոշումը:

Նման փաստերի առկայությունն ինքնին բացառում է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ ՀՀ Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասի կիրառումը:

84.Սամվել Չախարյան v. Չոյա Չախարյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2300 /ՎԴ (ալիմենսի չափը փոփոխելու դաժանչոյ):

Էջ
406-409

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարանն ալիմենսի չափը սահմանելիս վճանգի սակ չի դրել բողոք բերած անձի և նրա ընտանիքի աղբերի և գոյասնելու իրավունքը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ալիմենսի ամենամայա վճարումների չափը որոշելիս դատարանը հաշվի չի առել դատարանողի գոյաֆային ու ընտանեկան դրությունը և ուժադրության արժանի քաղերը, մասնավորադեպ այն, որ դատարանողը մեծական աշխատանք չունի, 2003 թվականին կազմել է նոր ընտանիք, վերջին ամուսնությունից ունի երկու մանկահասակ երեխա, ինքը և կինը հաշմանդամներ են, ինչը հանգեցրել է ՀՀ Սահմանադրության 34-րդ հոդվածի խախտման, համաձայն որի՝ յուրաֆանչյուր ու ունի իր և իր ընտանիքի համար բավարար կենսամակարդակի իրավունք:

85.Մալեն Հակոբյան v. Ալինա Ավեֆայան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2305/ՎԴ (գոյաֆ առանձնացնելու դաժանչոյ):

Էջ
410-413

Խնդիրը. Ո՞ր դեպքում դատարանը կարող է հարգելի ճանաչել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու դատաճառները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Դատարանը կարող է հարգելի ճանաչել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու դատաճառները միայն այն դեպքում, երբ ժառանգը կադացուցի, որ չգիտեր և դատարանը չէր իմանալ ժառանգության բացման

մասին, այսինքն՝ ժառանգատուի մահվան մասին և այն դրամանով, որ իմանալուց հետո վեց ամսվա ընթացքում դիմել է դատարան: Վերաքննիչ դատարանն առանց որևէ դատաճառաբանության հարգելի է ճանաչել Ա.Ավետիսյանի կողմից ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողումը՝ խախտելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածը:

Էջ
414-418

86.Ռ.Տեր-Վարդանյան v. ՀՀ գլխավոր դատախազություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2316/ՎԴ (դատեցնասար անձի գործողությունները վիճարկելու դաժանանքով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածը կարող է սահմանափակել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածով սահմանված փաստաբանի իրավունքները:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Համադասասխասան միջնորդությամբ դատարան դիմելը գործին մասնակցող անձի (կամ նրա ներկայացուցչի) իրավունքն է, այլ ոչ թե դատարանությունը, և նման միջնորդությունը կարող է ներկայացվել միայն ֆաղաֆացիական գործով վարույթի ընթացքում: «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով ամրագրված իրավունքի իրականացումը չի կարող կախվածության մեջ դրվել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածից. այդ իրավունքները կարող են իրականացվել ինչդեպ միաժամանակ, այնդեպ էլ ինքնուրույն:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը միաժամանակ արշանագրել է, որ փաստաբանը պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններից կամ կազմակերպություններից կարող է փաստաթղթեր պահանջել և ստանալ ոչ միայն կոնկրետ գործով որպես ներկայացուցիչ կամ պաշտպան հանդես գալու ժամանակ, այլ նաև օրենքով չարգելված ցանկացած այլ ձևով իրավաբանական օգնություն ցույց տալու ընթացքում:

Էջ
419-424

87.«Ազրկոտողաչակցություն» ՍՊԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Սոցանդարյան-1 հարկային տեսչություն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2325/ՏԴ (անվավեր ճանաչելու դաժանանքով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք գործարքի համար սովորականի համեմատ իրական արժեքից էականորեն ցածր գին կիրառելու դեղում, հարկման օբյեկտ է համարվում գործարքի իրական արժեքը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Ադրանքների մասակարարում չի համարվում միայն ֆիզիկական անձանց անձնական գույքի օտարումը: Նշված նորմը բացառություն է ընդհանուր կանոնից, հետևաբար, կիրառելով բացառման մեթոդը, ՀՀ վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ «մասակարարում» եզրույթն իր մեջ ներառում է իրավաբանական անձանց կողմից գույքի ցանկացած օտարում, որը սլյալ դարազայում դրսևորվել է առուվաճառքի դրամանագրի տեսքով: Նշված հոդվածների բովանդակությունից դարձ է դառնում, որ այն դեղմերում, երբ գործարքի համար սովորականի համեմատ կիրառվում է իրական արժեքից էականորեն ցածր գին, ադա հարկման օբյեկտ է համարվում գործարքի իրական արժեքը, այսինքն՝ գործարար Երջանակներում համեմատելի հանգամանքներում նույնանման գործարքների համար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը:

Առուվաճառքի դրամանագրով գործարքի արժեքը կազմել է 36,0 մլն ՀՀ դրամ, որը սովորականի համեմատ գործարքի իրական արժեքից էականորեն ցածր գին է, ադա դեղս է հարկման օբյեկտ համարել ոչ թե գործարքի արժեքը, այլ գործարքի իրական արժեքը:

21.12.2006 թվական

88. Հայաստանի Հանրապետության ԿԱ ՀՊԾ Նախրիի սարածֆային հարկային օրենսդրություն v. «Սառաֆիր» ԲԲԸ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2413/ՏԳ (գումար բռնագանձելու և անվավեր ճանաչելու դրահանջներով):

Էջ
425-429

Խնդիրը. Արդյո՞ք «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն սահմանված սույժի հաշվարկման և վճարման դրահանջները կրում է Ընկերությունը և արդյո՞ք այդ սույժի չվճարումը հարկային դեսական ծառայությունը ղեկավար է բացահայտել սույժի միջոցով և դասարանում աղացուցել՝ սույժի անվան ակտներ կայացնելով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերության կողմից հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ավելի ուշ վճարման հիմք են հանդիսացել հենց Ընկերության կողմից ներկայացված հաշվետվությունները: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ սահմանված սույժի հաշվարկման և վճարման դրահանջները կրում է Ընկերությունը: Ընդ որում Ծառայությունը, ունենալով հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու օրենքով սահմանված դրահանջներ, սլյալ դեղմում դրահանջներ էր դասական կարգով ներկայացնել այն հաշվարկը, որն աղացուցում է Ընկերության կողմից չհաշվարկված և չվճարված սույժի չափը:

Միաժամանակ ՀՀ վճարելի դասարանն արշահագրել է, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի կարգավորումը թխում է ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի պահանջից, համաձայն որի՝ յուրաքանչյուր ով պարտավոր է օրենքով սահմանված կարգով և չափով մուծել հարկեր, տուրքեր, կատարել պարտադիր այլ վճարումներ:

89. Լևոն Ղազարյանի v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Նոր Նորքի սարածֆային ստորաբաժանում, երրորդ անձ Երևանի ֆաղաֆաղաբան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2440/ՎԳ (Երևանի ֆաղաֆաղաբանի 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դրահանջը կատարելու և ավտոմատի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դրահանջներին դրահանջները դրահանջներով):

Էջ
430-437

Խնդիրը. Արդյո՞ք ՀՀ ԿԱ անվարձ գույքի կադաստրի դեսական կոմիտեի իրավունք ունի մեծելու վարչական ակտերի հիման վրա ծագած անձանց իրավունքների դեսական գրանցումը «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի հիմքով:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Սույն վեճի հիմք հանդիսացող Երևանի ֆաղաֆաղաբանի որոշումը վարչական ակտ է, որով ճանաչվել է Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորքի 9-րդ միկրոշրջանի 14-րդ բնակի մոտ տեղակայված՝ 51,9 քմ շինության նկատմամբ Լևոն Ղազարյանի սեփականության իրավունքը, և զբաղեցրած 51,9 քմ հողասարածքը սրամադրվել է վարձակալության 5 տարի ժամկետով:

Սույն ֆաղաֆաղաբանի գործով նշված վարչական ակտը չի վիճարկվում, չի հաստատվել դրա առոշինջ լինելը, չի ճանաչվել ոչ իրավաչափ՝ անվավեր, չի կորցրել իր ուժը, հետևաբար յուրաքանչյուր ով, ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն, դրահանջներ է ելնել այն կանխավարկածից, որ Երևանի ֆաղաֆաղաբանի որոշումն ընդունվել է Սահմանադրությանը կամ օրենքներով իր լիազորությունների շրջանակում: Դրա հետևանքով ղեկավար է եղել կայացնել, որ Երևանի ֆաղաֆաղաբանի որոշումը իրավաչափ է, և որևէ անձ, մասնավորապես դեսական մարմինը, չի կարող կասկածի սակ դնել այդ ակտի իրավաչափությունը:

Միաժամանակ ՀՀ վճարելի դասարանն անդրադարձել է ՀՀ Սահմանադրությանը ամրագրված իրավական պետության որոշակի սկզբունքներին և դրանց լույսի ներքո գտել է, որ Լևոն Ղազարյանի գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցման մեծման մասին կատաստրի կողմից կայացված վարչական ակտն առոշինջ է:

90. Մուրադ Հարությունյան v. ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ և Տարնիկի գյուղադեղատեսարան, Էջ 438-441
 Բաղ. գործ թիվ 3-2442/ՎԴ (դեղատեսարանի և սեղանի ինֆրակառավարման մարմինների անգործությունը վիճարկելու դաշինքով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք վերաբնիչ դատարանը ղեկավարելով անդրադառնա հայցվորի կողմից ներկայացված սկզբնական դաշինքին, թե առաջին ասյանի դատարանում փոխված դաշինքին:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հայցվորն իրավունք ունի մինչև դատարանի կողմից վճիռ կայացնելը փոխել հայցի հիմքը կամ առարկան, ավելացնել կամ նվազեցնել հայցային դաշինքների չափը կամ հրաժարվել հայցից: Սույն գործով դատարանում ընթացում դիմող Մ. Հարությունյանը փոխել է դիմումով ներկայացված դաշինքի հիմքն ու առարկան: Մինչդեռ վերաբնիչ դատարանը անդրադարձել է դիմողի կողմից ներկայացված սկզբնական, այլ ոչ թե ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի կանոններով սահմանված կարգով վերջինիս կողմից առաջին ասյանի դատարանում փոխված դաշինքին:

91. ՀՀ Կոսայի մարզի դատարանը v. «Իմդերիալ-նսկերչական» ՍՊԸ, Էջ 442-446
 Բաղ. գործ թիվ 3-2475/ՏԴ (անվճարունակ (սնանկ) ձևաչափով դաշինքով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք ընկերությունը կարող է սնանկ (անվճարունակ) ձևաչափով, նյութաիրավական վեճի առկայության դաշինքներում:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործի վնասների ընթացում առկա է եղել նյութաիրավական վեճը: Մասնավորապես, Ընկերությունը ծանրակշիռ փաստաթղթերով վիճարկել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառման օրինականությունը: Ընդ որում, վնասվող գործով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառումը կամ չկիրառումը ուղղակիորեն հանգեցնում է Ընկերության մոտ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հասկանիչների առկայությանը կամ բացակայությանը:

Նման դաշինքներում ՀՀ վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով սնանկության հասկանիչներն ակնհայտ (անվիճելի) չեն եղել:

92. «Ավստոսիկա գործարան» ԲԲԸ v. ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ, Բաղ. գործ թիվ 3-2482/ՏԴ (ակննակովի ձևաչափով դաշինքով): Էջ 447-451

Խնդիրը. «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ժամկետից ուժ կասարված նվազեցումների կասարումը առաջացնում են արդյո՞ք կասարված սարվա համար նվազեցումների գերազանցում համախառն եկամսի նկատմամբ, և արդյո՞ք նման խախտման համար Ընկերությանը կարող է առաջադրվել դատաստանափութություն «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամսից թույլատրվում է կասարել նույն գլխով նախատեսված նվազեցումները (ծախսեր, կորուստներ և այլ նվազեցումներ): Օրենսդիրը նշում է նորմով հստակ սահմանել է այն ձևերը, որոնցով կարելի է կասարել նվազեցումներ, և օրենքի 9-րդ հոդվածի իմաստով նվազեցում է հանդիսանում նաև կորուստը: «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ժամկետից ուժ կասարված նվազեցումները առաջացրել են Ընկերության նվազեցումների գերազանցում համախառն եկամսի նկատմամբ: Հետևաբար, հանցագործության հետևանքով առաջացած կորուստները սխալ ձևակերպելու համար դատաստանափութությունը կարող է առաջադրվել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով:

93. Պետրոս Զիվարյան v. Իրինա Հակոբյան, Բաղ. գործ թիվ 3-2501/Ա Էջ 452-456
 (ամուսնալուծության և ալիմենսի բռնագանձման դաշինքներով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք առաջին ասյանի դատարանը հաստատված կարող էր համարել այն հանգամանքը, որ դատաստանողն իր անչափահաս երեխային նյութական

օգնություն ցույց չի սվել՝ հիմնվելով միայն հայցվորի հայտարարությունների վրա:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. Սույն գործում չկա որևէ աղացույց, որը կհասստի հայցվորի կողմից ալիմենտ ստանալու ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկած լինելու և դատաստիսանողի կողմից ալիմենտի վճարումից խուսափելու հանգամանքներ: Իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաֆանչյուր անձ ղեֆ է աղացուցի իր ղահանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքներ:

94. Ասոս Թոգոմյան Վ. Գագիկ Գրիգորյան, ֆաղ. գործ թիվ 3-2334/ՎԴ (գումարն ու հաշվարկված սոկոսները բոնագանձելու ղահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք դատարան ուո ղիմելը կարող է հիմն հանղիսանաղ դատարանի համար ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 420-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ նվազեղներելու ղարսաղանի ղասաստիսանասվոթյան չափը:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. սույն վեձի նկասմամբ վերոնշյաղ դրույթը կիրառելի չէ, ֆանի ու դատասկան ղաոսղանոթյան ղիմելը իրավոնքներ խախտված անձի (սվյաղ ղեղոնում՝ ղարսաստիոջ) իրավոնքն է և ոչ թե ղարսականոթյունը: Այսղես, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի համաձայն՝ ասհագրղիո անձն իրավոնք ոնի ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքով սահմանված կարգով ղիմել դատարան՝ Հայասանի Հանրաղեոսոթյան Սահմանաղրոթյամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կամ ղայմանագրով նախաստեղված իր իրավոնքների, աղասոթյունների և օղինական ասերի ղաոսղանոթյան համար:

Այսղիսով, ղարսաստիոջ կողմից ղարսավորության ծագման ղահիոն կամ անմիջաղես դրանից հեսո դատարան չղիմելը չի կարող հանղիսանաղ ղարսաղանի կողմից ղարսավորությունը չկասարելուն կամ անղասոաձ կասարելուն նղասող հանգամանք, ֆանի ու ղարսաղանն ինքն է ղարսավոր անհրաձես հոգաձոթյուն և արջահայացոթյուն ցուցաբերել ղարսավորության ժամանակիոն և ղասոաձ կասարման համար: Հայցայիոն վաղեմոթյան ժամկետի ընթացղում դատարան ղիմելը ղեֆ է ղիսել ուղես ղարսավորությունների կասարումն աղահողվելուն ուղղված ողջամիս գորձողոթյուն, և ղա չի կարող ինքնին որևէ բացասական հեսանքներ առաջացնել ղարսաստիոջ համար:

Միաձանանակ ՀՀ վճռաբեկ դատարանը հիմն ընղոնելոլ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետը՝ սույն գործով հիմնավոր չի համարել պարսաղակի այն փաստարղը, ու պարսաստերը հրաձարվել է պարսավորության կասարումն ընղոնելոլ:

95. Արա և Սամվել Հովհաննիսյաններ Վ. ՀՀ ԿԱ ԱԳՎ ՊԿ Աբողյանի ՍԱ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2472/ՏԴ (գույֆի նկասմամբ սեփականոթյան իրավոնքը գրանցելուն ղարսավորեղներելու ղահանջով):

Խնդիրը. Կարող է արդյո՞ք իրավոնքների ղեսական գրանցումը մերժվել, եթե ձեռք բերողը ներկայացնում է հողամասի կաղասոսղայիո արժեղից ղակաս վճարված վճարման անղորագղի:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանը որոշեց. «ՀՀ հողայիոն օրենսգրղում փոփոխոթյուններ և լրացումներ կասարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ իրավոնքների ղեսական գրանցումը մերժվում է, եթե ձեռք բերողը չի ներկայացնում հողամասի կաղասոսղայիո արժեղի վճարման անղորագղի: Տվյաղ ղեղոնում հողամաս ձեռք բերողը ներկայացրել է կաղասոսղիո հողամասի կաղասոսղայիո արժեղից ղակաս վճարված վճարման անղորագղի, ինչը բավարար հիմն է հանղիսացել կաղասոսղի համար նեղված մասի հիմնով իր իրավասոթյան արջանակում մերժել գույֆի նկասմամբ իրավոնքի ղեսական գրանցումը:

96. «Քնար-88» ՍՊԸ Վ. ՀՀ ԿԱ ղեսական գույֆի կառաղարման վարչոթյուն, ֆաղ. գործ թիվ 3-2504/ՏԴ (գումար բոնագանձելու ղահանջով):

Խնդիրը. Արդյո՞ք լուձարման վերաբերյաղ հայտարարոթյուն սաղով և համաղասաստիսան ղիմում ՀՀ ղեսական ռեղիսոսի Էրեբունու սարաձղայիո բաձնի ղեսիոն

Էջ
457-461

Էջ
462-468

Էջ
469-472

ներկայացնելով՝ Ընկերությունը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին ղեկավարական գրանցամասյանում գրառման դադարից, ինչի մասին սրվում է սեղեկանք: Մույն ֆաղաֆաղի կողմից գրառման առկա չէ ղեկավարական գրանցամասյանում գրառում կատարելու մասին սեղեկանք կամ որևէ այլ թույլատրելի աղագույց այն մասին, որ ընկերությունը լուծարված է, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած:

97. Շենգալիթի թաղապետարան v. Ալվինա և Լիանա Կազկոներ, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյաններ, ֆաղ. գործ թիվ 3-2236/Ա (բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դաժանագործություն):

Խնդիրը. Անձանց n° իրավունքներն են խախտվում, երբ դասարանը նրանց դաժանագործություն է ծանուցում դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին և գործը ֆինանսավորում է նրանց բացակայությամբ:

ՀՀ վճարելի դասարանը որոշեց. Գործին մասնակցող անձանց՝ դասական նիստի ժամանակի և վայրի, դասավարարական այլ գործողությունների իրականացման մասին դաժանագործությունները կողմերի դասական դաժանագործությունները իրավունքի, իրավահավասարության և մրցակցության սկզբունքների աղաձայնում կարևոր դերեր են: Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանն իր նախադեպերի իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ «հավասարության» սկզբունքը՝ կողմերի միջև «արդար հավասարակշռության» իմաստով, դաժանագործություն է, որովհետև յուրաքանչյուր կողմ ունենա ողջամիտ հնարավորություն ներկայացնելու իր գործը այնպիսի դաժանագործություն, որոնք նրան իր հակառակորդի նկատմամբ չեն դնի նվազ բարենդամ վիճակում: Մրցակցային դասավարարության սկզբունքը ենթադրում է, որ յուրաքանչյուր կողմ ղեկավարում է ունենա գործում եղած կամ լրացուցիչ ներկայացված աղագույցների մասին սեղեկանալու և դրանց մասին մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն: ՀՀ ֆաղաֆաղի կողմից դասավարարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց սեղեկանալու իրավունքը և դասարանի՝ նրանց սեղեկացնելու դաժանագործությունն ուղղակիորեն կապված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաժշտավորված օրենքի առջև բոլորի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆաղի կողմից դասավարարության օրենսգրքով դաժանագործություն մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ: Նշված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն դեպքում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դասական նիստի ներկայացնելու հնարավորություն: Այդ իսկ դաժանագործությունները դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց սեղեկացնելը դասարանի դաժանագործությունն է, որի չղափարումը ՀՀ ֆաղաֆաղի կողմից դասավարարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է դասավարարական իրավունքի էական խախտում:

Էջ
473-476

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S2-178/ 2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.ԱՍԼԱՆՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-765 (ՏԳ)

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Վանաձորի քաղաքացիական վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 08.08.2006թ. վճռի դեմ՝ ըստ Վանաձորի քաղաքացիական դատարանի հայցի ընդդեմ «Հայփոս» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագանձման դաշխանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարանական նախադասմանը.

Դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան՝ հայցվորը դաշխանել է դատաստանողից հոգոս տեղական բյուջեի բռնագանձել 1.490.303 ՀՀ դրամ գույքահարկի և հողի հարկի ու դրանց վրա հաշվարկված տույժի գումար:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 08.08.2006թ. վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ «Հայփոս» ՓԲԸ-ից բռնագանձվել է 163.502 ՀՀ դրամ հոգոս Վանաձորի քաղաքացիական դատարանի որոշույնի գույքահարկի տույժի գումար, իսկ հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Վանաձորի քաղաքացիական դատարանից: Պատասխանող «Հայփոս» ՓԲԸ-ն ներկայացված վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է դատաստան:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է կիրառել «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի հիմնգերող մասը, որի իմաստով սեղական հարկ է համարել գույքահարկը, և «Հայփոս» ՓԲԸ-ի նկատմամբ կիրառել այդ հոդվածով սահմանված արժույթային: Արդյունքում սեղական ինֆնակառավարման մարմինը զրկվել է հասանելիք հարկերի գումարները սահմալու իրավունքից:

Բողոք բերող անձը իր ղնդումը հիմնավորել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ, «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ, «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ և «Հողի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածներով, որոնք սահմանում են գործող հարկասեսակները և դրանց անուններն ու հասկացությունները՝ սահմանելով նաև գույքահարկը՝ որդես Հայասանի Հանրադեսությունում զանձվող հարկ:

Գույքահարկը չի կարող դիսվել սեղական հարկ նաև այն դասճառով, որ սեղական հարկերի հասկացությունը չի սահմանվում նաև «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքի հիշյալ 17-րդ հոդվածի հիմնգերող մասով:

2) Դատարանը թույլ է սվել սխալ՝ ադացուցված չի համարել հարկային դարսավորությունների առկայությունը՝ զսնելով, որ հայցվողը չի կարողացել ադացուցել մինչև 2003 թվականի հունվարը առաջացած դարսավորությունների հիմնավորվածությունը՝ ի խախտումն ՀՀ ֆադաֆացիական դասավորության օրենսգրքի մի արք հոդվածների (բողոք բերող անձը համադասասխսան հոդվածները բողոքում չի հիարսակել):

Բողոք բերող անձը նաված ղնդումը դասճառաբանում է նախ նրանով, որ դատարանը մերժել է դարսֆի առաջացման վերաբերյալ մանրամասն բացատրություններ սալու նդասակով հարկային ծառայությանը գործին մասնակից դարձնելու միջնորդությունը, ինչդես նաև վկայակոչում է այն հանգամանքը, որ դասասխանողը ներկայացված հավարկին գրավոր կամ բանավոր կերդով չի առարկել, ինչդես նաև չի ադացուցել, որ հեսագա՝ 2003-2005թթ. կատարված վճարումները չեն վերաբերել մինչև 2003թ. գդյացած դարսֆերին:

Ի վերջո, բողոք բերող անձը զսնում է. ֆանի որ «Գույքահարկի մասին» Հայասանի Հանրադեսության օրենքի և «Հողի հարկի մասին» Հայասանի Հանրադեսության օրենքի համաձայն՝ իրավաբանական անձիք գույքահարկի և հողի հարկի գումարների հավարկները «կատարել են» ինֆնուրույն, ադա դրանից հեսնում է, որ մինչև 2003թ. հայցվողի կդմից ներկայացված դարսֆի հիմքը հենց «դասասխանողի կդմից ներկայացված վճարման ենթակա» հարկերի գումարներն են:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դաշխանջել է բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի վճիռն ամբողդությամբ և գործն ոդարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նավանկություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նավանկություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ, 23-րդ և «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածների համաձայն՝ հայցվողը

հանդիսանում է ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների մասով գույքահարկ հաշվառող և զանձող մարմին.

բ) Պասասխանող «Հայփոս» ՓԲԸ-ի հարկային դաժարությունը գույքահարկի գծով կազմում է 163502 ՀՀ դրամ.

գ) համաձայն ՀՀ կառավարության 10.03.2005թ. թիվ 292-Ն որոշման 2-րդ կետի՝ «Հայփոս» ՓԲԸ-ն ՀՀ փոսային կառույցի ազգային օդերեսուն է:

4. ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

Բողոք բերող անձի կողմից բողոքում հիշատակված օրենքները չեն սահմանում Տեղական հարկի հասկացությունը: Սակայն ՀՀ Սահմանադրության 106-րդ հոդվածի չորրորդ մասը Տեղական հարկեր սահմանելու իրավասությունը վերադասել է համայնքներին: Հետևաբար, Տեղական հարկ կհամարվի այն հարկը, որը սահմանվել է համայնքի կողմից՝ իր իրավասության սահմաններում: Սույն այն հանգամանքը, որ գույքահարկը վճարվում է համայնքներին, ինքնին չի նշանակում, որ այն Տեղական հարկ է: Գույքահարկը՝ որդես հարկատեսակ, սահմանված է ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից ընդունված «Հարկերի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով և «Գույքահարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով: Այսինքն՝ այն սահմանված է Հայաստանի Հանրապետության կողմից, այլ ոչ թե որևէ համայնքի կողմից: Հետևաբար, գույքահարկը Տեղական հարկ համարելով՝ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Փոսային կառույցի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի հինգերորդ մասը, որի արդյունքում վեճի նկատմամբ կիրառել է այն օրենքը, որը չդիմաց է կիրառել:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հեճկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դիմում է ադապտացի իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Այն հանգամանքը, որ դատասխանողը ներկայացված հաշվարկին գրավոր կամ բանավոր կերպով չի առարկել, դեռևս բավարար փաստարկ չէ հայցվորի դատախազների հիմքում ընկած հանգամանքները ադապտացված համարելու համար: Բացի այդ, բողոք բերող անձը չի մասնաճեղ, թե որ դատարանական օրենքն է խախտել դատարանը հարկային դաժարության առաջացման վերաբերյալ մանրամասն բացատրություններ սալու նդատակով հարկային ծառայությանը գործին մասնակցից դարձնելու միջնորդությունը մերժելիս: Ընդհակառակը, ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադապտացիները ներկայացնում են գործին մասնակցող անձինք: Իսկ ադապտացի դատախազները միջնորդությամբ, նույն հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն, գործին մասնակցող անձը դատարանին իրավունք ունի դիմել այն ժամանակ, երբ հնարավորություն չունի անհրաժեշտ ադապտացի ինքնուրույն ձեռք բերել այլ անձանցից: Հայցվորն իր միջնորդության մեջ նման հնարավորության բացակայության մասին դատարանին հիմնավորումներ չի ներկայացրել: Հետևաբար, դատարանի կողմից միջնորդության մերժումը հիմնավոր է, և բողոք բերող անձի դատարանական իրավունքների խախտումներ չկան:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առարկայությունը, ՀՀ ֆաղափացիական

դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի երկրորդ ենթակետի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է: Սակայն Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքը ղեֆ է բավարարվի մասնակիորեն՝ միայն «Փոսային կաղի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի հինգերորդ մասի հիման վրա 2005թ. երկրորդ եռամսյակից մինչև 2006թ. առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածի համար հայցի մեծման մասով, քանի որ չնայած բողոք բերող անձը դահանջել է բեկանել վճիռն ամողջությամբ, սակայն վերջինիս բերած հիմքերը չեն վերաբերում վճռի՝ «163.502 ՀՀ դրամ հոգուս Վանաձորի ֆաղաֆաղեսարանի որդես գույֆահարկի տյժի գումար բռնագանձելու» մասին:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վանաձորի ֆաղաֆաղետի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 08.08.2006թ. վճիռը՝ 2005 թվականի երկրորդ եռամսյակից մինչև 2006թ. առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածի համար հայցի մեծման մասով, և գործն այդ մասով ողարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1912/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3- 1760(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքն ըստ դիմումի «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀՁ ՍՊԸ-ի՝ ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհրդի 05.05.2006թ. որոշումն անվավեր ճանաչելու դաժանաբեկ մասին ֆաղափարական գործով ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.07.2006թ. կայացրած վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմունքներ.

Դիմելով տնտեսական դատարան՝ «Գրանդ Քենդի» հայ-կանադական ՀՁ ՍՊԸ-ն դաժանաբեկ է անվավեր ճանաչել ՀՀ առևտրի և տնտեսական զարգացման նախարարության ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության բողոքարկման խորհրդի՝ «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի անունով «GRANDOS» բառային աղբյուրային նշանը «սուրճ» աղբյուրի նկատմամբ 2003 թվականից հանրահայտ ճանաչելու մասին 05.05.2006թ. որոշումը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.07.2006թ վճռով հայցը ամբողջությամբ քակարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ն:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքների հիմքը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1 հոդվածի 2-րդ մասը, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծման:

Բողոք բերող անչը նշված սկզբունքը պատճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ա/ «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1 հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» արտահայտությունը չի կարող կոնկրետացվել, քանի որ ադրանֆային նեանների հանրահայտությանն ուղղված գործողությունների իրականացման (սևողության) ժամանակաբաժանը և այն ժամանակահատվածը, որում արդեն նեանը ձեռք է բերել հանրահայտություն, կարող են սեղի ունենալ մեկ սարվա սարքեր ժամանակահատվածներում և հանրահայտության հասնել հենց նույն սարում: Հանրահայտության համար սահմանված ժամանակը իրավում քառաջացնող ժամկետ է, և նկատի ունենալով, որ հանրահայտությունը բարունակական բնույթ ունեցող, սեական գործընթաց է, ուստի դասարանը դասարկոր էր նկատի ունենալ այդ ժամկետի ոչ միայն սկիզբը, այլև ավարտը: Պատասխանողի որոշմամբ ադրանֆային նեանի 2003թ.-ից հանրահայտ ճանաչելու հարցում միանշանակ կարելի է հիմք ընդունել սվյալ սարվա ցանկացած օր՝ ներառյալ 31.12.2003թ.:

բ/ Դասարանը կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները, որոնք կիրառման ենթակա չէին:

ՀՀ արտոնագրային վարչության 13. 10. 2000թ. թիվ 58 հրամանով հաստատված «Ադրանֆային նեանը Հայաստանի Հանրադեությունում հանրահայտ ճանաչելու մասին» կարգի 2.2 կետի «ե» ենթակետի դաշխանջը, ըստ որի ադրանֆային նեանի հանրահայտության վերաբերյալ սդառողների հարցում կատարելիս դեֆ է հաշվի առնվեն Հայարտոնագրի կողմից մեակված հրահանգները: Նման հրահանգներ մեակված և հրադարակված չեն: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կարգավորում է այն իրավիճակը, երբ իրավական ակտում նախատեսված նորմի դաշխանջի կատարում կարող է միայն իրականացվել այդ իրավական ակտով նախատեսված իրավական այլ ակտի ընդունմամբ, կամ դրա կատարումն ուղղակիորեն դայմանավորված է իրավական այլ ակտի ընդունմամբ:

գ/ «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների, ադրանֆների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1 հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով որոշակի սարածում սարածվածությունը՝ որդես ճանաչման իմդերաշիվ դայման, չի նախատեսվում: Նման ճանաչման համար դասարողի դայման է սահմանում է միայն սդառողների համադասատասան բջանակի համար լավ հայտնի լինելու հանգամանքը: «Սդառողների համադասատասան բջանակ» սեմինի մեկնաբանությունը սրված է ՀՀ Արտոնագրային վարչության 13.10.2000թ.-ի թիվ 58 հրամանի 1.1 կետում, ըստ որի՝ «սդառողների համադասատասան բջանակներ» հասկացությունն իր մեջ ներառում է՝ ադրանֆների և (կամ) ծառայությունների հնարավոր սդառողներին, ադրանֆների և (կամ) ծառայությունների սարածման ուղիների ադառովմանը մասնակցող անձանց, ադրանֆներով և (կամ) ծառայություններով (որոնց նկատմամբ օգտագործվում է ադրանֆային նեանը) զբաղվող գործարար բջանակներին: Այսինքն՝ «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների,

ադրանքների ծագման շեղանունների մասին» ՀՀ օրենքը ընդհանրադրես չի սահմանում ՀՀ ողջ սահմանում ադրանքային նշանի՝ որդես սկյալ անձի կողմից արտադրող նշան ադրանքների արքերակման (անհասականացման) միջոցի հանրահայտության ճանաչում, այլ մասնանուն է միայն տղառողների համատղասասխան Եղանակի մոս հանրահայտ լինելու մասին:

Բողոք քերող անձը գնում է, որ վերը նշան խախտումների արղյունում դասարանը ներկայացված աղացույցների գերակեռն մասը համարել է անթույլարելի և անվերքերելի, ինչի հեկանով ՀՀ հողաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հողվածի տղահանղներին համատղասասխան չի հեկագոնել ներկայացված աղացույցներ:

Վճռաքել քողոք քերող անձը վերը նշան հիմներով խնդրել է քելանել ՀՀ սնեկասական դասարանի 11.08.2006թ վճիռն անքողղությամք և գործն ողղարկել ՀՀ սնեկասական դասարան՝ այլ կագվոլ ուր քնոության:

3. Վճռաքել քողոքի քնության համար նշանակություն ունեղող վասերը.

Վճռաքել քողոքի քնության համար էական նշանակություն ունեն հեկսյալ վասերը՝

ա) «GRANDOS» քառային ադրանքային նշանը ՀՀ մսավոր սեվիականության գործակալության կողմից ԱՕՄԴ-ի 30-րդ դասի քող ադրանքների /այդ թվում սուրձի/ համար «Գրանղ քենղի» հայ-կանողական ՀՁ ՍղԸ-ի անոնով գրանղվել է 08.06.2005թ.:

ք) «Գրանղ քենղի» ՀՁ ՍղԸ-ն նակ հանղիսանում է ԱՕՄԴ-ի 30-րդ դասի քող ադրանքների /այդ թվում սուրձի/ համար գրանղված «ГРАНДИОЗ», «GRANT'S», «GRAND'S» ադրանքային նշանների սեվիականասերը:

ղ) ՀՀ մսավոր սեվիականության գործակալության քողոքարկման խորհրղի կողմից 05.05.2006թ.-ի որոնամք «ԱՐՄԵԼ Գողղ» ՓԲԸ-ի անոնով «GRANDOS» քառային ադրանքային նշանը «սուրձ» ադրանքի նկասմամք 2003թ.-ից հանրահայտ է ճանաչվել:

դ) ՀՀ արսոնագրային վարչության 13.10.2000թ. թիվ 58 հրամանով հասսասված «Ադրանքային նշանը Հայասսանի Հանրաղեսությունում հանրահայտ ճանաչելու մասին» կարղի 2.2 կեի ե/ եներակեի տղահանղի համաձայն՝ Հայարսոնագրի կողմից ադրանքային նշանի հանրահայտության վերքերելլա տղառողների հարցում կասարելու վերքերելլա հրահանղներ մեակված և հրաղարակված չեն:

4. Վճռաքել դասարանի տղաձառարանությունները և եղրահանղողը.

Քննելով վճռաքել քողոքը նշան հիմքի սահմաններում՝ Վճռաքել դասարանը գնում է, որ քողոքի հիմքերն առկա են հեկսյալ տղաձառարանությամք:

ա/ Դասարանը սխալ է մեկնաքանել «Ադրանքային և տղասարկման նշանների, ադրանքների ծագման շեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հողվածի 2-րդ մասը՝ «Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հողվածի առաղին մասով սահմանված կանղնի ուով («իրավական ակեր մեկնաքանվում է դրանում տղրունակվող քառերի և արսահայտությունների սառացի նշանակությամք՝ հասվի առնելով օրենքի տղահանղները») «ղիմումում նշան թվականի դրությամք» արսահայտությունը մեկնաքանելով որդես «սարեսկղղի (թվականի սկղղի) իմաստով դրա Եղանակից դուրս չթղղնելու համար որն օր, որն օքլեկսիվորեն ներառված է «թվական» հասկաղության ծավալում, և որի վրա հասնելուն ողես օքլեկսիվորեն կիրառելի է դառնում «թվականի դրությամք» արսահայտությունը»: Վճռաքել դասարանը գնում է, որ «Ադրանքային և տղասարկման

նեանների, ամրանների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» արտահայտությունը դեռ է մեկնաբանել որդես սլյալ թվականի ընթացքում ընկած որևէ ժամանակահատված, և այն կարող է կոնկրետացվել յուրաքանչյուր անհատական դեպքում: «Թվական» հասկացությունը լեզվաբանական առումով մեկնաբանելիս դարձ է դառնում, որ այն ունի մի քանի իմաստներ, այն է՝ «սարի», «սարեթիվ», «թվանշան, որով արտահայտվում է ժամանակը» և այլն: Իսկ «Ամրանֆային և սղասարկման նեանների, ամրանների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասի իմաստով «թվականի դրությամբ» հասկացությունը մեկնաբանելիս դեռ է նկատի ունենալ, որ որևէ թվականի դրությամբ որևէ իրադարձություն կարող է տեղի ունենալ կամ կատարվել սլյալ սարկա (սարեթիվ, թվականի) մեջ օբյեկտիվորեն ներառված ցանկացած օրվա դրությամբ: Հետևաբար ամրանֆային նեանների հանրահայտությանն ուղղված գործողությունների իրականացման ժամանակաշրջանը և այն ժամանակահատվածը, որում արդեն նեանը ձեռք է բերել հանրահայտություն, կարող են տեղի ունենալ մեկ սարկա ընթացքում (նույն թվականին), և դա չի բացառում օրենքով սահմանված հնարավորությունը՝ արդեն իսկ օբյեկտիվորեն հանրահայտություն ստացած (հանրահայտ դարձած) ամրանֆային նեանի ճանաչումը օրենքով սահմանված ընթացակարգով:

բ/ Դասարանը կիրառել է «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները, որոնք չդեռ է կիրառել:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասը կարգավորում է այն իրավիճակը, երբ իրավական ակտում նախատեսված նորմի դիտարկելի կատարումը կարող է միայն իրականացվել այդ իրավական ակտով նախատեսված իրավական այլ ակտի ընդունմամբ, կամ դրա կատարումն ուղղակիորեն դայմանավորված է իրավական այլ ակտի ընդունմամբ:

Սակայն, «Ամրանֆային և սղասարկման նեանների, ամրանների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասում նախատեսված նորմի դիտարկելի կատարումը «Ամրանֆային և սղասարկման նեանների, ամրանների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված այլ իրավական ակտի ընդունմամբ դայմանավորված չէ, հետևաբար «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 4-րդ մասի դրույթները սլյալ դեպքում կիրառելի չեն:

գ/ Դասարանը սլյալ է մեկնաբանել «Ամրանֆային և սղասարկման նեանների, ամրանների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝ եզրակացնելով, որ ամրանֆային նեանի հանրաճանաչությունը բնորոշվում է ոչ թե «բնակչության որոշակի մասին» լավ հայտնի լինելու, այլ «ՀՀ սարածքում լավ հայտնի լինելու հանգամանքով»:

«Ամրանֆային և սղասարկման նեանների, ամրանների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի 2-րդ մասը չի սահմանում ՀՀ ողջ սարածքում ամրանֆային նեանի՝ որդես սլյալ անձի կողմից արտադրող նեված ամրանների սարբերակման (անհատականացման) միջոցի հանրահայտության ճանաչում, այլ մասնանշում է միայն սղատողների համադասասլյալան երջանակի մոտ հանրահայտ լինելու հանգամանքը: Մա նեանակում է, որ «սղատողների համադասասլյալան երջանակը» կարող է որոշվել մի քանի տեսակային հասկանիչներով, այդ թվում նաև՝ բնակչության սարածքի հասկանիչով: Իսկ «սղատողների համադասասլյալան երջանակ» հասկացությունը չի

կարող նույնացվել «բոլոր սղառողներ» հասկացության հետ, հետևաբար սնտեսական դասարանի այն եզրակացությունը, թե աղբամբարային նշանի հանրաձայնացությունը չորս բնակավայրերում (անկախ դրանց բնակեցման խտությունից) չի կարող նշանակել ՀՀ սարածֆում լավ հայտնի լինելու աղացույց, հիմնագործ է:

Ավելին, «սղառողների համադասասխան երջանակ» հասկացության մեկնաբանությունը սրված է ՀՀ Արևմտագրային վարչության 13.10.2000թ.-ի թիվ 58 հրամանի 1.1 կետում, ըստ որի՝ «սղառողների համադասասխան երջանակներ» հասկացությունն իր մեջ ներառում է՝ աղբամբարների և (կամ) ծառայությունների հնարավոր սղառողներին, աղբամբարների և (կամ) ծառայությունների սարածման ուղիների աղահովմանը մասնակցող անձանց, աղբամբարներով և (կամ) ծառայություններով (որոնց նկատմամբ օգտագործվում է աղբամբարային նշանը) զբաղվող գործարար երջանակներին:

Միաժամանակ հարկ է նշել, որ սույն հիմքի առկայությունը որևէ ձևով չի կարող ազդել սույն գործով ՎՃՌՔԵԿ դասարանի եզրահանգման վրա, քանի որ ՀՀ սնտեսական դասարանն իր այս փաստաթղթի չի դրել իր վճռի հիմքում, այլ միայն եզրակացություններ է արել հիդրոթեսիկ դաստիարակությունների արդյունքում:

Արձանագրելով վճռաքել բողոքի հիմքերի առկայությունը՝ միաժամանակ ՎՃՌՔԵԿ դասարանը գտնում է, որ բողոքը ենթակա է մերժման, իսկ դատական ակտը ղեկ է թողնել օրինական ուժի մեջ, քանի որ վճռաքել բողոքի հիշատակված հիմքերը բավարար չեն ըստ էության ճիշտ դատական ակտի բեկանման համար:

ՎՃՌՔԵԿ դասարանը գործի ֆնուրայամբ դարձեց, որ սույն ֆաղաֆացիական գործով սնտեսական դասարանի կողմից հետագոսվել, գնահատվել և վճռի հիմքում են դրվել բազմաթիվ այլ աղացույցներ, որոնք բավարար հիմք են հանդիսացել դիմումը բավարարելու վերաբերյալ վճիռ կայացնելու համար: Մասնավորադես դասասխանողը որդես վիճարկվող որոշման կայացմանը հանգեցնող սեղեկությունների աղբյուր հիշատակել և դասարանին է ներկայացրել նաև մի քանի փաստաթղթեր, այն է՝ հումքի ձեռք բերման, աղբամբարային նշանի սղագրության, ինչդես նաև փաթեթների, սուփերի և սարաների դասրասման վերաբերյալ դայմանագրեր և հաշիվ-աղբամբարագրեր, հարկային հաշվեկոթություններ՝ սկսած 2003 թվականից, լիցենզիայի փոփոխության հետ կադված դատական փաստաթղթեր, համադասասխանության մասին հայտարարագիր, արտարանմուշի փորձարկման արձանագրություններ, սուգման և նմուշառման ակտեր, սեղեկանքներ, որոնք դասարանի կողմից կատարված օբյեկտիվ և բազմակողմանի հետագոսության արդյունքում գնահատվել են, և դրանց առկայությունը բավարար է եղել դասարանի կողմից դիմումը բավարարելու մասին վճիռ կայացնելու համար:

Այդդիսով, ՎՃՌՔԵԿ դասարանը գտնում է, որ բողոքը բերող անձի այն դնդումը, թե «Աղբամբարային և սղասարկման նշանների, աղբամբարների ծագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 21.1-րդ հոդվածի սխալ մեկնաբանման արդյունքում դասարանը թույլ է սվել նյութական և դատավարական իրավունքի նորմերի խախտում, ինչը հանգեցրել է գործի սխալ լուծմանը, անհիմն է, քանի որ թեև դասարանը թույլ է սվել նյութական իրավունքի խախտում, սակայն այն չի կարող ըստ էության ճիշտ դատական ակտը բեկանելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ այն վճռի կայացման հարցում դասարանի դիրորոշման ձևավորման հարցում էական նշանակություն չի ունեցել:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՌՔԵԿ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «ԱՐՄԵԼ Գրուդ» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.07.2006թ վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1366/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառասյան
Դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3- 1782(ՎԳ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության դես Ա. Չաբարյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ դիմումի Հայկ Պետրոյանի ընդդեմ ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության՝ դաբոնոասար անձի ադորիների գործողությունները վիճարկելու մասին ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 06.05.2006թ կայացրած վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասությունը.

Դիմելով Կենտրոն և Նոր-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարան՝ Հայկ Պետրոյանը վիճարկել է ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության դաբոնոասար անձի ադորիների գործողությունները և դախանջել է անվավեր /չեղյալ/ ճանաչել իր անվամբ սրված ՀՀ քաղաքացու անձնագիրը:

ՀՀ Կենտրոն և Նոր-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.09.2005թ. վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 02.11.2005թ. վճռով դիմումը կրկին մերժվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական և սնեստական գործերով դալաքի

10.02.2006թ. որոշմամբ ՀՀ վերաբերյալից դասարանի 02.11.2005թ. վճիռը բեկանվել է, և գործը ուղարկվել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերյալից դասարանի 06.05.2006թ. վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական և սնեսասական գործերով դալաշի 30.06.2006թ. որոշմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերյալից դասարանի 06.05.2006թ. վճիռը թողնվել է անփոփոխ, իսկ բողոքը՝ առանց բավարարման:

Սույն գործով այլ հիմներով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ոսիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության դեռ Ա. Չաֆարյանը:

Դիմումատու Հ.Գևորգյանը վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է դասասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հեսկյալ հիմքերի սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դասարանը սույն վեճի նկասմամբ կիրառել է «Քաղաֆաղիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հողվածի երկրորդ մասը, որը չդեռ է կիրառեր:

Ըստ բողոք բերած անձի՝ «Քաղաֆաղիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հողվածի երկրորդ մասը ծագած վեճի նկասմամբ կիրառելի չէ, ֆանի որ այն վերաբերում է մինչև 14 սարեկան երեխայի կողմից ֆաղաֆաղիություն ձեռք բերելու այն դեղդին, երբ երեխայի ծնողներից մեկը դառնում է ՀՀ ֆաղաֆաղի, իսկ մյուսը՝ ոչ:

2) Դասարանը չի կիրառել «Քաղաֆաղիության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ, 11-րդ և 17-րդ հողվածները:

ՀԽՍՀ նախկին ֆաղաֆաղիները, սվյալ դեղդում՝ Հ.Գևորգյանի հայրը, «Քաղաֆաղիության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հողվածի ուժով ձեռք է բերել ՀՀ ֆաղաֆաղիություն, ինչի արդյունքում ֆաղաֆաղիություն է ձեռք բերել նաև Հ.Գևորգյանը: Դասարանը դեռ է դեկավարվեր օրենքի 11-րդ հողվածով, ֆանի որ Հ.Գևորգյանի ծննդյան դախին նրա ծնողները հանդիսացել են ՀՀ ֆաղաֆաղիներ: Մինչև 14 սարեկան երեխայի ծնողների, սվյալ դեղդում՝ ծնողի, ֆաղաֆաղիությունը կորցնելու դեղդում երեխան չի կորցնում ՀՀ ֆաղաֆաղիությունը, եթե նա ձեռք չի բերում այլ դեռության ֆաղաֆաղիություն:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը վերը նեված հիմքերով խնդրել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերյալից դասարանի 06.05.2006թ. վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3.Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն վերաբերյալից դասարանի վճռով հաստատված հեսկյալ փաստերը՝

1) Հ. Գևորգյանը ծնվել է 03 հունվարի 1985թ. Երևան ֆաղաֆում, ազգությամբ հայ է:

2) Հ. Գևորգյանի ծնողները ազգությամբ հայ են, նրա ծննդյան դախին եղել են ՀԽՍՀ ֆաղաֆաղիներ:

3) Հ. Գևորգյանի մայրը՝ Հայկուե Պասվականի Գևորգյանը, Խորհրդային երջանի դասարանի 1991թ. սեղեսեմբերի 4-ի վճռով գրկված է նրա նկասմամբ ծնողական իրավունքներից:

4) Հ. Գևորգյանը 03.02.2001թ. ներկայացրել է դիմում ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչությանը անձնագիր ստանալու համար:

5) ՀՀ ոստիկանության անձնագրային և վիզաների վարչության կողմից 31.01.2001թ. Հ. Գևորգյանին օրվել է ՀՀ ֆաղափացու անձնագիր:

4. ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՐԱՆՈՒՄՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԽԱՆՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի երկրորդ մասը կիրառելի չէ սույն վեճի նկատմամբ, քանի որ այն վերաբերում է երեխայի ֆաղափացիություն ձեռք բերելու դեղմերին, երբ նրա ծնողները (ծնողը) նոր են ձեռք բերում ՀՀ ֆաղափացիություն: Նշված գործով Հայկ Գևորգյանը ծնվել է 03.01.1985թ., և այդ ժամանակ նրա ծնողներն արդեն իսկ եղել են ՀԽՍՀ ֆաղափացիներ:

Այսպիսով, դատարանը «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը կիրառելիս թույլ է տվել ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածով նախատեսված նյութական իրավունքի նորմի սխալ կիրառում:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակիորեն հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ վերաբնից դատարանը չի կիրառել «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետի լուրջ, համաձայն որի՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիներ են ճանաչվում Հայաստանի Հանրապետությունում մշտադեպ ապրող նախկին ՀԽՍՀ ֆաղափացիները, ովքեր մինչև Սահմանադրության ուժի մեջ մտնելը ձեռք չեն բերել այլ դեպքի ֆաղափացիություն կամ հրաժարվել են դրանից՝ նույն օրենքի ուժի մեջ մտնելու օրվանից մեկ արվա ընթացքում:

Դիմումատու Հայկ Գևորգյանի հայրը՝ Ռաֆիկ Գևորգյանը, հանդիսանալով ՀԽՍՀ ֆաղափացի և ձեռք չբերելով այլ դեպքի ֆաղափացիություն, «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի ուժով ձեռք է բերել Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիություն:

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիություն ձեռք բերած ծնողների մինչև 14 արեական երեխան ձեռք է բերում Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիություն: Քանի որ դիմումատուի հայրը մինչև դիմումատուի 14 արեական դառնալը օրենքի ուժով դարձել է Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացի, հետևաբար Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիություն է ձեռք բերել նաև դիմումատու Հայկ Գևորգյանը:

«Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիությունը կորցրած ծնողների մինչև 14 արեական երեխան կորցնում է Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիությունը, եթե նա ձեռք է բերում այլ դեպքի ֆաղափացիություն: Տվյալ դեպքում Հայկ Գևորգյանը ձեռք չի բերել այլ դեպքի ֆաղափացիություն, հետևաբար չի կարող կորցված համարվել նրա ՀՀ ֆաղափացիությունը, և վերջինս շարունակում է լիարժեք կերպով Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիությունը:

Մինչև Հ.Գևորգյանի 14 արեական դառնալը նրա հոր՝ Հայաստանի

Հանրադատության ֆաղափաստները կորցնելը չի հանգեցնում Հ.Գևորգյանի ֆաղափաստները կորցնելուն, քանի որ նույն հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ եթե ծնողներից մեկը կորցրել է Հայաստանի Հանրադատության ֆաղափաստները, իսկ մյուսը Հայաստանի Հանրադատության ֆաղափաստ է, նրանց միմյանց 14 արտերկրյան երեխան կորցնում է Հայաստանի Հանրադատության ֆաղափաստները, եթե առկա է ծնողների համաձայնությունը, կամ եթե երեխան բնակվում է Հայաստանի Հանրադատությունից դուրս, և առկա է Հայաստանի Հանրադատության ֆաղափաստի հանդիսացող ծնողի համաձայնությունը: Նշված դեղորայքից որևէ մեկը սույն գործով առկա չէ:

Ինչ վերաբերում է «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածը չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի դատառաջարկություններին, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքն այդ մասով հիմնավոր չէ, քանի որ նշված հոդվածը կարգավորում է ֆաղափաստներում ձեռք բերելու հետ կապված այն իրավահարաբերությունները, որոնք առաջանում են երեխայի ծննդյան դեպքում: Նշված հոդվածը սահմանում է «Քաղաքացիության մասին» ՀՀ օրենքի նույն մեջ մտնելուց հետո ծագած իրավահարաբերությունների վրա և կիրառելի է այն դեղորայքում, երբ երեխայի ծնվելու դեպքում նրա ծնողները հանդիսանում են Հայաստանի Հանրադատության ֆաղափաստներ:

Այսպիսով, սույն բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղափաստական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն, ՀՀ վերաքննիչ դատարանի վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերադրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաստական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղափաստական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.05.2006թ. վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դեպքից և անհապաղ չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ usnrudroptjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ usnrudroptjuniներ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2496
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-2027 (ՎԳ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավորներ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱՐԵԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեղսեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի, դատախաձնողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչատուր Խաչատրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքները ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.07.2006թ. թիվ 06-2496 վճռի դեմ՝ ըստ Հովհաննես Ազիզբեկյանի հայցի ընդդեմ «Ավսոմասիկա ԳՀԻ» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) բաժնետերեր Վ.Վարդերեսյանի և մյուսների, երրորդ անձ Ընկերության, Վանաձորի նոսարական սարածֆի նոսար Ս. Վերանյանի՝ վերջինիս կողմից վավերացված գործարքներն անվավեր ձանաչելու, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 195-րդ հողվածի 3-րդ կետի համաձայն գնորդի՝ իր իրավունքն իրեն փոխանցելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է կողմերի միջև կնքված նվիրատության և առուվաձառքի դայամանագրերը ձանաչել անվավեր և իրեն վերադառնել իր՝ որդես բաժնետիրոջ, դրան գնելու նախադասվության իրավունքը՝ իրեն փոխանցելով գնորդի իրավունքներն ու դատարանությունները:

Լռու մարզի առաջին ասյանի դատարանի 18.05.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:
ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.07.2006թ. վճռով հայցը

բավարարվել է մասնակի՝ Պասսախանողներ Խաչասուր Խաչասրյանի և Արայիկ Կոստանդյանի միջև 2005թ. դեկտեմբերի 5-ին կնքված և նոտարական կարգով վավերացված 99582 հաս 45.86% Ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի ղայմանագրով, ղայմանագրի նույն ղայմաններով գնորդի իրավունքները և ղարսականությունները փոխանցվել է հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանին:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել ղասսախանողներ Արայիկ Կոստանդյանը, Խաչասուր Խաչասրյանը և Վարդգես Վարդերեսյանը:

Բողոք բերած ղասսախանողները խնդրել են բեկանել (ուժը կորցրած ճանաչել) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբննիչ ղասարանի 19.07.2006թ. վճիռը և օրինական ուժ սալ Լոռու մարզի առաջին ասյանի ղասարանի 18.05.2006թ. թիվ 2/1007-2006թ. վճռին:

Սույն գործով բողոք է ներկայացրել նաև հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանը: Բողոք բերած հայցվորը խնդրել է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբննիչ ղասարանի 19.07.2006թ. վճիռը բեկանել մասնակի՝ նվիրատության ղայմանագրին վերաբերող մասով:

Վճռաբեկ բողոքներին ղասսախաններ չեն ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և ղախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ցնցվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւյալ հիմնավորումներով.

ըստ պասսախանողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչասուր Խաչասրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքների՝

1) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբննիչ ղասարանը խախտել է (սխալ է կիրառել) «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հոդվածները:

Նշված հոդվածների նորմերը վերաբերում են ոչ թե ընկերության բաժնետերերի կողմից իրենց բաժնետոմսերը վաճառելուն, այլ ընկերության կողմից դրանք սեղաբաււտելուն: Բաժնետոմսերի սեղաբաււտում կարող է իրականացնել բացառաղես «բաց» կամ «փակ» բաժնետիրական ընկերությունը, այլ ոչ թե ընկերության բաժնետերը: «Տեղաբաււտում» իրավաբանական նեանակություն ունեցող հասկացությունը (բաժնետիրական իրավահարաբերություններում) վիճարկվող գործարքի հետ ունե ընդհանրություն չունի:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբննիչ ղասարանը վճիռ կայացնելիս կիրառել է նաև ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը սույն գործով կիրառման ենթակա չէ:

Դասարանի այն եզրահանգումը, թե բաժնետոմսերը որղես բաժնային սեփականություն հանղիսացող գույք օսարվելու արղյունցում դրա բաժնային սեփականասերը գրկվել է գույքի սնօրինման իրավունքից, գուրկ է իրավաբանական սրամաբանությունից, ֆանի որ սյլալ դեղղում իրավական նորմը սահմանում է բաժնային սեփականության ներհո գսնվող գույքը սնօրինելու և դրա բղոր մասնակիցների համաձայնության իմասը:

3) Դասարանը սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ կետը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ կետը կրկին վերաբերում է բաժնային սեփականություն հանդիսացող գույքի վաճառքին և դա գնելու նախադասվության իրավունքից չօգտված անձի իրավունքներին և ծագած իրավահարաբերությունների նկատմամբ նույնդեպ կիրառելի չէ: Բաժնետոմսը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի ուժով չի համարվում բաժնային սեփականության գույք, բաժնետոմսը համարվում է գույքային իրավունքը հավաստող ներդրումային արժեթուղթ:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1-րդ մասը:

Դատարանի կողմից կիրառված նորմերը չեն կարող հիմք հանդիսանալ գործարքի անվավերության համար, հետևաբար դատարանը, սլյալ գործարքն անվավեր համարելով, կայացրել է ըստ էության անհիմն վճիռ: Դատարանը վճռով չի նշել գործարքի անվավերության հետևանքները, ինչը ղեկ է անել, քանի որ համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի՝ օրենքին հակասող գործարքն անվավեր է: Ըստ էության դատարանն անվավեր է ճանաչել գործարքները, սակայն անվավերության հետևանքներին չի անդրադարձել:

Ըստ Հովհաննես Ազիզբեկյանի բողոքի՝

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածը:

Սեփականության իրավունքի իրականացումը չղեկ է վնաս դատադի օրջակա միջավայրին, խախտի այլ անձանց, հանրության և ղետության իրավունքներն ու օրինական օտերը: Նշված խախտման որևէ հիմնավորում բողոք բերող անձը չի նշել:

2) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի ղախանջը:

Բաժնային սեփականության մասնակիցն իրավունք ունի բաժինը վաճառել, նվիրել, կտակել, գրավ դնել կամ այլ կերպ սնօրինել՝ դրա հատուցելի օտարման դեղում ղախողանելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի կանոնները:

3) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածը:

4) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը «անտետել է» (հավանաբար բողոք բերող անձը ի նկատի ունի չկիրառելը) «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հոդվածները:

Մինչև բաժնետոմսերի նվիրակության գործարք կատարելը ղետ էր նեանակել բաժնետոմսերի սեփականատերերի ժողով, որը չի կատարվել, հետևաբար խախտվել են նշված հոդվածների ղախանջները:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվոր Հ. Ազիզբեկյանը, ղատասախանողներ Խաչատուր Խաչատրյանը, Կլարա և Միմակ Դագեայանները, Վարդգես Վարդերեսյանը հանդիսանում են Ընկերության

բաժնետերեր:

2) Ընկերության բաժնետեր Վարդգես Վարդերեսյանն իրեն ղախկանող 10183 հաս բաժնետոմսերը 02.12.2005թ. բաժնետոմսերի նվիրատվության ղայմանագրի հիման վրա նվիրել է ղասասխանող Արայիկ Կոստանոյանին: Իրենց բաժնետոմսերը Ա.Կոստանոյանին են նվիրել նաև Կլարա և Սիմակ Դագեսյանները:

3) Ընկերության բաժնետեր Խաչատուր Խաչատրյանը 05.12.2005թ. իրեն ղախկանող 99582 հաս բաժնետոմսերը առուվաճառքի ղայմանագրով վաճառել է Ա. Կոստանոյանին:

4. Վճռաբեկ ղասարանի ղասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները՝ նեվաճ հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ ղասարանը գտնում է, որ՝

1) *պասասխանողների բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկկյալ պասճառաբանությանը.*

«Բաճնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հողվաճները երաշխիքային նորմեր են սահմանում ընկերության բաճնետերերի համար ընկերության կողմից բաճնետոմսեր թողարկելու դեղում: Վճռաբեկ ղասարանը, ուսումնասիրելով սվյալ գորճում առկա փաստերը, գտնում է, որ տեղի է ունեցել ոչ թե բաճնետոմսերի թողարկում, այլ բաճնետիրոջ կողմից սեփականության իրավունքով իրեն ղախկանող բաճնետոմսերի օտարում: Իրավաբանական հեկկանքների առումով այս երկու փաստերը միմյանցից սարքերվում են նրանով, որ բաճնետոմսերի թողարկումը հանգեցնում է ընկերության կանոնադրական կաղիսալի մեճագմանը, իսկ բաճնետոմսի օտարումը հանգեցնում է ընկերության մասնակիցների կազմի և/կամ մասնակիցների կողմից սնօրինվող բաճնետոմսերի ֆանակի փոփոխությանը և ոչ մի կերղ չի հանգեցնում կանոնադրական կաղիսալի չափի փոփոխման: Հեկկաբար, «Բաճնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հողվաճի կանոնները սույն վեճի նկասմամբ կիրառելի չեն:

2) *պասասխանողների բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկկյալ պասճառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 192-րդ հողվաճի կանոնները կիրառվում են բաճնային սեփականության հարաբերությունների նկասմամբ: Իսկ բաճնային սեփականությունը ենթադրում է գույքի նկասմամբ երկու կամ ավելի անճանց սեփականություն (ընդհանուր սեփականություն): Սույն գորճով ընկերության բաճնետոմսերը (որոնցով կասարվաճ գորճարքները վիճարկվում են) սեփականության իրավունքով ղախկանում են ընկերության համաղասասխան բաճնետիրոջը, և դրանց նկասմամբ սեփականության իրավունքը չի ղախկանում մեկից ավելի սուրքեկսների (մասնակիցների): Հեկկաբար, ճագաճ իրավահարաբերությունների նկասմամբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 192-րդ հողվաճը կիրառելի չէ:

3) *պասասխանողների բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկկյալ պասճառաբանությանը.*

Վճռաբեկ ղասարանը գտնում է, որ սույն գորճում բացակայում է ընդհանուր սեփականության իրավահարաբերություններին վերաբերող վեճ, ինչը հիմնավորվում է բողոքի երկրորդ հիմքի կաղակցությանը տվաճ ղասճառաբանություններով: Հեկկաբար, սույն գորճով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 195-րդ հողվաճի երկրորդ մասը նույնղես

կիրառելի չէ:

4) *պատասխանողների բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը, կիրառելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 12-րդ գլխի նորմերը, եկել է այն եզրակացության, որ ընդհանուր սեփականության ներքո գտնվող գույքի մասն օտարելու դեղմում թույլ են սրվել մնացած համասեփականատերերի իրավունքների խախտումներ, որոնց վերականգնումը հնարավոր է դարձել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 195-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով: Նշված հոդվածի 3-րդ մասի սրամաբանությամբ, ոչ թե սահմանված կարգի խախտմամբ կնքված գործարքը ղեկ է անվավեր ճանաչել, այլ ուղղակի ղեկ է այդ գործարքով գնորդի համար նախատեսված իրավունքներն ու դատարանությունները փոխանցել ընդհանուր սեփականության համադատասխան սեփականատիրոջը: Այսինքն՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը 05.12.2005թ. կնքված գործարքն անվավեր չի ճանաչել, ուստի ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 2.1 մասի կիրառման անհրաժեշտություն չի առաջացել:

Հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի վճռաբեկ բողոքի մասով.

1) *Հայցվորի բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ հոդվածի խախտումը հիմնավորող որևէ փաստարկ հայցվորը չի բերել:

2) *Հայցվորի բողոքն երկրորդ և երրորդ հիմներով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 192-րդ և 195-րդ հոդվածի կանոնները կիրառելի չեն, ինչը հիմնավորվում է դատասխանողների բողոքի երկրորդ հիմնի կադակցությամբ սրված դատաճառաբանություններով:

4) *Հայցվորի բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 47-րդ և 48-րդ հոդվածի կանոնների՝ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չլինելու մասին դատաճառաբանությունները սրված են դատասխանողների վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմնի վերաբերյալ եզրակացություններում:

Իրավական ակտերի մասին ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառաջի նշանակությամբ՝ հաճախ առնելով օրենքի դասակարգումը: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի և «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ փակ բաժնետիրական ընկերության բաժնետերն ունի այդ ընկերության այլ բաժնետերերի կողմից **վաճառվող** բաժնետոմսերի ձեռքբերման նախադասվության իրավունք: Տվյալ դեղմում առկա է նվիրատվության գործարք, որի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասով և «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով բաժնետիրոջ նախադասվության իրավունքը սահմանող համադատասխան դրույթը կիրառելի չէ:

Այսպիսով, դատասխանողների բողոքում նշված հիմների առկայությունը, ՀՀ

ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք են հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դասարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների Պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դասափնության իրավունքի սարք, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նշված իրավունքի խախտման թեսակկյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դասարանի կողմից ստորադաս դասարանի դասական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադասության արդյունավետության բահերից:

Գասակյան ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դասարանը հիմք է ընդունում հետևյալ պատճառարևանությունները:

Փակ բաժնետիրակյան ընկերությունների բաժնետերերի կողմից իրենց բաժնետոմսերը օտարելու հես կաղված հարաբերությունները կարգավորվում են «Բաժնետիրակյան ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի երրորդ մասով: «Բաժնետիրակյան ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ փակ բաժնետիրակյան ընկերության բաժնետերերի կողմից վաճառվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախաղատևության իրավունքի իրականացման կարգը եւ ժամկետները սահմանվում են ընկերության կանոնադրությամբ, իսկ նախաղատևության իրավունքի ժամկետը չի կարող բաժնետոմսերի վաճառքի առաջարկման դահից 30 օրից դակաս եւ 60 օրից ավելի լինել: Տվյալ դեղմում ընկերության կանոնադրության 6.2-րդ կետում բառացիորեն վերահարված են «Բաժնետիրակյան ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի երրորդ մասով սահմանված դուրյթները, և ամրագրված է միայն բաժնետիրոջ կողմից բաժնետոմսերի ձեռք բերման նախաղատևության իրավունքի իրականացման ժամկետը /գ.թ. 47/: Ընկերության կանոնադրության մեջ բաժնետերերի նախաղատևության իրավունքի իրականացման կարգի բացակայության դայմաններում բաժնետոմս վաճառող բաժնետերը չուներ օրենքով կամ կանոնադրությամբ սահմանված՝ բաժնետոմսերի վաճառքի մասին ընկերության մնացած բոլոր բաժնետերերին սեղեկացնելու դարսակնություն:

Ընկերության կանոնադրության մեջ բաժնետերերի նախաղատևության իրավունքի իրականացման կարգի բացակայության դայմաններում բաժնետոմսերի՝ ընկերության որևէ բաժնետիրոջը վաճառելը չի կարող համարվել «Բաժնետիրակյան ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դահանջների խախտում, քանի որ փակ բաժնետիրակյան ընկերության բաժնետոմսերի վաճառքի դեղմում ընկերության մնացած բաժնետերերը օտարվող բաժնետոմսերը ձեռք բերելու նախաղատևության իրավունք ունեն ընկերության կամ երրորդ անձի նկատմամբ, այլ ոչ թե միմյանց նկատմամբ:

Այսպիսով, վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման, իսկ դատաստանողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչատուր Խաչատրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի վճռաբեկ բողոքը՝ բավարարման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանի վճռաբեկ բողոքը մերժել:

2. Պատասխանողներ Արայիկ Կոստանդյանի, Խաչատուր Խաչատրյանի և Վարդգես Վարդերեսյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել. ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 19.07.2006թ. քիվ 06-2496 վճռի՝ դատաստանողներ Խաչատուր Խաչատրյանի և Արայիկ Կոստանդյանի միջև 2005թ. դեկտեմբերի 5-ին կնքված և նոտարական կարգով վավերացված 99582 հաս 45,86 տկոս «Ավստմասիկա ԳՀԻ» ՓԲ ընկերության բաժնետոմսերի առուվաճառքի դայմանագրով դայմանագրի նույն դայմաններով գնորդի իրավունքները և դարձակառությունները հայցվոր Հովհաննես Ազիզբեկյանին փոխանցելու մասը բեկանել և այդ մասով դատական ակտը փոփոխել՝ *Հովհաննես Ազիզբեկյանի հայցը մերժել:*

3. Վճիռը մնացած մասով թողնել անփոփոխ:

4. Հովհաննես Ազիզբեկյանից հոգուս Արայիկ Կոստանդյանի բռնագանձել 20000 ՀՀ դրամ՝ որդես վճռաբեկ բողոք բերելու համար վճարված ղեկական տուրքի գումար:

5. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1864 (ՏԳ)

Տնտեսական դատարանի վճիռ

2006

Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1067

Նախագահող դատավոր՝ Ե.ՍՈՂՈՄՈՆՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 30.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) հայցի ընդդեմ «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 38.415.700 ՀՀ դրամ հարկային դարձի գումարը բռնագանձելու դատարանի մասին և ըստ ընկերության հակընդդեմ դիմումի՝ 16.06.2005թ. թիվ 1013121 ակցն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Ծառայությունը, դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան, դատարանին է ղեկավարության բյուջե բռնագանձել 38.415.700 ՀՀ դրամ հարկային դարձի, ինչդեպ նաև վճարված ղեկավարության տուրի գումարները:

Հակընդդեմ դիմումով Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձեռնարկի սուղման 16.06.2005թ. թիվ 1013121 սուղման ակցը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 30.06.2006թ. վճռով Ծառայության հայցն ընդդեմ Ընկերության բավարարվել է մասնակի՝ հոգուտ ՀՀ ղեկավարության բյուջեի բռնագանձվել է 197.500 ՀՀ դրամ լիցենզիայի համար սահմանված ղեկավարության տուրի գծով սուղմի գումարը,

իսկ հայցի մնացած մասը մերժվել է:

Ընկերության հակընդդեմ դիմումը բավարարվել է՝ անվավեր է ճանաչվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայության 16.06.2005թ. թիվ 1013121 սուզման ակտը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորմամբ՝

1) դասարանը չի կիրառել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների, ադրանգանյութական դաշարների ձեռքբերման ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի կազմման» կարգի դատահանգները, որոնք ղեկավարել է կիրառել, և կիրառել է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ և 23-րդ հոդվածների 1-ին կետերը, որոնք չղեկավարել է կիրառել:

Դասարանը վճիռ կայացնելիս հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ ՀՊԾ հետախնդրության բաժինը, կատարելով հետախնդրություն, որևէ խախտում չի արձանագրել, այլ օպերատիվ հետախուզության վարչության կողմից ներկայացրած նյութերը վերադարձրել է հետախնդրության հիմքերի բացակայության դատաճառով, իսկ փորձաքննությամբ հաստատվել է, որ այն հաշիվ-ադրանգագրերը, որոնք հիմք են հանդիսացել սուզողների կողմից ակտիվ դաշարավորությունների առաջադրման համար, կազմվել են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ և 23-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված կարգի դատահանգներին համադասասխսան: «Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունները գործունեություն չեն իրականացնում, հետևաբար նրանց հետ իրական գործարքներ չեն կատարվել, ուստի «Տավրիդավ» ՍՊ ընկերության կողմից վերը նշված ընկերություններից ձեռք բերված հաշիվ-ադրանգագրերն անհիմն են և անարժանահավաս:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 30.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնսության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆնսության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆնսության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարական ծառայության ղեկի 04.04.2005թ. թիվ 1013121 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 07.06.2005թ.-ից մինչև 16.06.2005թ. կատարվել է սուզում, որի արդյունքում 16.06.2005թ. կազմվել է սուզման թիվ 1013121 ակտը (գ.թ. 8, 9-14):

2) Ընկերությունը 2004թ. երկրորդ, երրորդ և չորրորդ եռամսյակներում «Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերություններից կանխիկ վճարումներով ձեռք է բերել համադասասխսանաբար 34.224,9 հազ. ՀՀ դրամի (այդ թվում 5.704,1 ՀՀ դրամ ԱԱՀ) և 21.802,9 հազ. դրամի (այդ թվում 3.633,8 հազ. ՀՀ դրամ ԱԱՀ)՝ հումք և նյութեր:

---

3) Ծառայության ակտով ընկերությանն առաջադրված դարսավորությունների համար հիմք է հանդիսացել միայն «Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունների հաշիվ-ամրանագրերը:

4) Ծառայության աշխատակիցների կողմից հաշիվ-ամրանագրերը համարվել են անադրանալիս, այսինքն՝ իրականում գոյություն չունեցող գործարքները հավաստող փաստաթղթեր:

5) Ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է 38.415.700 ՀՀ դրամ հարկային դարսավորություն:

6) «Հայաստանի Հանրադատության փորձագիտական կենտրոն» ՊՏ-ի կողմից նշ առևտրային կազմակերպության 19.12.2005թ. դասահաշիվային փորձաքննության եզրակացության մեջ արձանագրված է, որ սուգողների կողմից ակտով դարսավորությունների առաջադրման համար հիմք հանդիսացող հաշիվ-ամրանագրերը կազմվել են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ և 23-րդ հոդվածների և ՀՀ կառավարության 25.08.1998թ. թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների, ադրանալիսային դաշտերի ձեռքբերման ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի կազմման» կարգի դաշտերին համադասասխան:

7) «Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունների կողմից համադասասխան եռամսյակների համար ցույց տրված իրացման քաղաքացիությունը արագորվել է ԱԱՀ-ի և ԵԱՀԿ-ի հաշիվներում, ֆինանսական հաշվետվություններում:

8) Համադասասխան հիմքերի բացակայության դասառով Ծառայության հետաքննության բաժնի ղեկավարի 30.12.2005 թվականի թիվ 10275/5 գրությամբ վերադարձվել են Ընկերության վերաբերյալ հետաքննության բաժնին ուղարկված փաստաթղթերը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը՝ վերը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ բողոքում հիշատակված ինչդեպ «ԵԱՀԿ-ի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը, այնդեպ էլ «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը և ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Նյութական և ոչ նյութական ակտիվների, ադրանալիսային դաշտերի ձեռքբերման ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի կազմման» կարգի դաշտերը սնտեսական դասարանի կողմից չկիրառելու վերաբերյալ բողոքի դասառաքանությունն անհիմն է: Բողոքում, բացի դասառաքանության ընթացքում հետազոտված և գնահատված աղյուցների վերաբերյալ, բողոք բերած անձը կատարել է սույն դիմում այն մասին, որ «...«Էլոսա» և «Գրիդավ» ՍՊ ընկերությունները գործունեություն չեն իրականացնում, հետևաբար նրանց հետ իրական գործարքներ չեն կատարվել, ուստի «Տավրիդա» ՍՊ ընկերության կողմից վերը նշված ընկերություններից ձեռք բերված հաշիվ-ամրանագրերն անհիմն են և անարժանահավասար»:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի համաձայն՝ Վճռաբեկ դասարանի դաշտը վերանայում է դասարանների վճիռները և որոշումները՝ վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի սահմաններում: Այս հոդվածի իմաստով, ելնելով նաև ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածով սահմանված ընդհանուր

կանոնի դախանջից («Գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դեմ է աղացուցի իր դախանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները»), բողոքի հիմք հասկացության մեջ ներառված են նաև բողոքի հիմնավորումները: Այդ իսկ դասձառով Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքում նման հիմնավորումների բացակայությունն ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքը, և ՀՀ սնեստական դասարանի կողմից նյութական իրավունքի կիրառման օրինականության սուղման հիմքն առկա չէ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ սնեստական դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դախանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է բոլոր աղացույցները և կիրառել դրանց նկատմամբ կիրառելի իրավական ակտերը: ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի ուժով կրելով աղացուցման դարձակառություն՝ գործարքների անադրանֆային լինելու հանգամանքը որևէ դասաձա աղացույցով Ծառայությունը չի աղացուցել:

Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ նաև սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի այլ իրավական ակտերով սահմանված նորմերին, որոնք սույն որոշման դասձառաբանությունների մասն են կազմում:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 5-րդ հոդվածի (Ջնական դախանջները չարաճախելու արգելքի համաձայն՝ վարչարարություն իրականացնելիս վարչական մարմիններին արգելվում է միայն ձևական դախանջների դախոյանման նդասակով անձանց ծանրաբեռնել դարձակառություններով կամ մերժել նրանց որևէ իրավունք սրամադրելը, եթե նրանց վրա դրված դարձակառությունները բովանդակային առումով կասարված են: Օրենքի 43-րդ հոդվածի՝ Աղացուցման դարձակառությունը բաժնետեղ/ հիմքով սույն վարչաիրավական հարաբերությունում կիրառելի նույն օրենքի 10-րդ հոդվածի Հավաստության կանխավարկածը) համաձայն՝ վարչական մարմնի կողմից ֆննարկվող փաստական հանգամանքների վերաբերյալ անձի ներկայացրած սվյալները, ժեղեկությունները համարվում են հավաստի բոլոր դեղդերում, ֆանի դեռ վարչական մարմինը հակառակը չի աղացուցել: Եթե վարչական մարմինը հիմնավոր կասկածներ ունի անձանց ներկայացրած սվյալների, ժեղեկությունների իսկության վերաբերյալ, աղա ինքը դարձակոր է ինֆնորույն և իր հաճվին ձեռնարկել միջոցներ՝ դրանց իսկության մեջ հավաստանալու համար:

Ծառայության կողմից դասարանին ներկայացվել են մի շարք հաճվ-ադրանֆագրեր և այլ փաստաթղթեր, սակայն ինչդեա դրանց, այնդեա էլ կնֆված գործարքների անադրանֆային լինելու փաստի հավաստությունը ծառայության կողմից չի աղացուցվել: Գործում առկա, Ծառայության կողմից ներկայացված աղացույցները բավարար չեն ֆննարկվող փաստական հանգամանքն աղացուցված համարելու համար, հետևաբար ընկերության կողմից ներկայացված սվյալները և ժեղեկությունները դեմ է համարվեն հավաստի, ֆանի որ Ծառայության կողմից հակառակը հիմնավորող որևէ դասաձա աղացույց չի ներկայացվել:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սննտապահության դատարանի 30.06.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjունի
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության

Տնտեսական դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-85\2006թ.

Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

դատավորներ՝ Ռ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ N 3-1555(ՏԴ)

2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ*

Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ

Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով «Լոսոս» արտադրական կոդերաշիվի (այսուհետ՝ Կոդերաշիվ) անվճարունակության գործով կառավարիչ Լևոն Պետրոսյանի (այսուհետ՝ կառավարիչ) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.06.2006թ. վճռի դեմ՝ ըստ կառավարչի հայցի ընդդեմ Կոդերաշիվի անդամներ Էդուարդ Ասատրյանի, Սվետլանա Խալաթյանի և Ռիմա Աղասարյանի՝ գումարի բռնագանձման դաիանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ կառավարիչը խնդրել է դատաստանողներից յուրաքանչյուրից հոգուտ կոդերաշիվի բռնագանձել 2 520 050 ՀՀ դրամ՝ որդես չկատարած դարավորությունների փոխհատուցում:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 27.01.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Հայցվորի 04.03.2005 թվականի վճռաբեկ բողոքի հիման վրա ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 14.04.2005 թվականի որոշումով ՀՀ տնտեսական դատարանի 27.01.2005 թվականի վճիռը բեկանվել է գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ նոր քննության:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 03.08.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Հայցվորի 22.08.2005 թվականի վճռաբեկ բողոքի հիման վրա ՀՀ վճռաբեկ դասարանի 23.09.2005 թվականի որոշումով ՀՀ սնտեսական դասարանի 03.08.2005 թվականի վճիռը բեկանվել և գործն ուղարկվել է նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ վճռվել է ««Լոսոս» արտադրական կոողերաշիվի անդամներ Էդուարդ Ասատրյանից, Սվետլանա Խալաթյանից և Ռիմա Աղասարյանից հօգուտ «Լոսոս» արտադրական կոողերաշիվի համադարձության կարգով բռնագանձել 500.000 դրամ՝ որդեսուղի տեսական տարբեր գումար և 65.000 դրամ՝ որդեսուղի անվճարունակության գործով կառավարչի վարձատրության գումար, ընդամենը՝ 565.000 դրամ: Մնացած մասով հայցը մերժել»:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել կառավարիչը:

Պատասխանողները ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստան չեն ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

1) դասարանը սխալ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դատահանգները:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 27.09.2004 թվականի որոշմամբ հաստատված դատահանգների վերջնական ցուցակում հաստատված հարկային տեսչության 6.073.152 ՀՀ դրամ դատահանգի չափը հարկային դատարկություն է և առընչություն չունի կողերաշիվի անդամների՝ տարեկան հաշվետվության հետև՝ երկու ամսվա ընթացքում, լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու դատարկության հետ:

2) դասարանը չի կիրառել «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ և 31-րդ հոդվածները, որոնք տեսք է կիրառել:

Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ անվճարունակ ճանաչվելուց հետո հարկային մարմինները որևէ իրավական հիմք չունեն դատահանգ ներկայացնելու կողերաշիվին, քանի որ այդ լիազորությունները վերը նշված իրավական ակտերի ուժով անցել են կառավարչին:

Բողոք բերած անձը նշված խախտումը դատահանգներ է հետևյալ կերպ հարկային մարմինները որևէ իրավական հիմք չունեն դատահանգ ներկայացնելու կողերաշիվին, քանի որ այդ լիազորությունների իրականացման իրավունքը համաձայն «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 24 և 31-րդ հոդվածների՝ անցել է կառավարչին:

Բողոք բերած անձը խնդրել է հետաձգել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված տեսական տարբեր վճարումը և այդ հարցը լուծել կայացվելիք որոշմամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ

փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային Տեսչության հայցի հիման վրա 09.07.2004 թվականին ՀՀ սնեստական դասարանի վճռով Կոոդերատիվը ճանաչվել է անվճարունակ.

2) ՀՀ սնեստական դասարանի 26.07.2004 թվականի որոշմամբ անվճարունակության գործով կառավարիչ է նշանակվել Լ. Պետրոսյանը.

3) ՀՀ սնեստական դասարանի 08.10.2004 թվականի որոշմամբ Կոոդերատիվը լուծարվել է.

4) 27.09.2004 թվականի որոշմամբ հաստատվել է Կոոդերատիվի դարձադրերի ցուցակը.

5) ՀՀ սնեստական դասարանի 08.10.2004 թվականի որոշմամբ սահմանվել է կառավարչի հավելյալ վարձատրություն՝ սնանկության հասուկ հաշվում դարձադրանի գույքի վաճառքից կամ ակտիվների հավաքագրումից զոյացած միջոցների սասը տկոսի չափով.

6) Կոոդերատիվի անդամներ (հիմնադիրներ) են դասախանողներ Է. Ասատրյանը, Ս. Խալաթյանը և Ռ. Աղասարյանը՝ հավասար բաժնեմասերի իրավունքով.

7) Կոոդերատիվի դարձը կազմում է ընդամենը 7.560.152 ՀՀ դրամ, այդ թվում՝ 500.000 ՀՀ դրամ՝ ղեկական տուր (անվճարունակ ճանաչելու դրահանջի մասին գործով)

6.073.152 ՀՀ դրամ՝ հարկային դարձավորություններ

65.000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի վարձատրություն

657.000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի հավելյալ վարձատրություն

25.000 ՀՀ դրամ՝ գործատուի սոցիալական վճար

240.000 ՀՀ դրամ՝ այլ ծախսեր (գույքի գնահատում, աճուրդի կազմակերպում և

այլն):

4. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՈՒՆՈՒՆԵՐԸ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ՝

1. բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի /այսուհետ՝ Օրենսգրք/ 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ Կոոդերատիվի անդամները դարձավոր են արեկան հաշվեկշի հաստատումից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում, լրացուցիչ վճարների միջոցով փակել առաջացած վնասները: Այս դարձավորությունը չկատարելու դեպքում դարձադրերի դրահանջով կոոդերատիվը կարող է լուծարվել դասական կարգով: Օրենսգրքի 67-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը լուծարվում է նաև սնանկության հետևանքով: Անվճարունակ (սնանկ) ճանաչված դարձադրանի լուծարման ընթացակարգը (այդ թվում՝ հիմքերը) սահմանված է «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքով:

Սույն գործով կոոդերատիվը անվճարունակ (սնանկ) է ճանաչվել պարտատեր՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային Տեսչության հայցի հիման վրա, այսինքն՝ վրա է հասել Օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախատեսված դեպքը՝ «... պարտավորությունը չկատարելու դեպքում պարտատերերի պահանջով կոոդերատիվը կարող է

լուծարվել դասական կարգով»:

Սակայն, սահմանված ժամկետում (սարեկան հաշվեկշիռի հաստատմից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում) լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու օրենքով սահմանված իրենց դարսավորությունը չկատարելը չի ազատում Կոոդերատիվի անդամներին Կոոդերատիվի դարսավորությունների համար օրենքով սահմանված դասախանասվությունից:

Օրենսգրքի 345-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դարսավորությունները ծագում են նաև «... սույն օրենսգրքով նշված այլ հիմքերից»: Օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ Կոոդերատիվի անդամները նրա դարսավորությունների համար համադարս սուբսիդիար (լրացուցիչ) դասախանասվություն են կրում Կոոդերատիվի յուրաքանչյուր անդամի լրացուցիչ վճարի չմուծված մասի սահմաններում:

Կոոդերատիվը ՀՀ սեփական դասարանի 09.07.2004 թվականի վճռով իր դարսավորությունները չկատարելու համար ճանաչվել է անվճարունակ, իսկ հետագայում 08.10.2004 թվականի որոշմամբ լուծարվել է, ինչը վկայում է այն մասին, որ Կոոդերատիվի անդամները չեն կատարել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ամրագրված՝ լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու իրենց դարսականությունը: Այն դայմաններում, երբ *սահմանված ժամկետում* (սարեկան հաշվեկշիռի հաստատմից հետո՝ երկու ամսվա ընթացքում) լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու օրենքով սահմանված իրենց դարսավորությունը չկատարելու հետևանքով անհնար է որոշել կոոդերատիվի յուրաքանչյուր անդամի լրացուցիչ վճարի չմուծված մասը, վճարքեկ դասարանը գտնում է, որ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ամրագրված՝ լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու Կոոդերատիվի անդամների դարսականությունը ներառում է մինչև Կոոդերատիվի անվճարունակ ճանաչվելը գոյացած բոլոր դարսավորությունները: Հակառակ դարագայում կարող է խախտվել Կոոդերատիվի դարսատերերի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 8-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված սեփականության իրավունքը:

2. բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի /այսուհետ՝ Օրենք/ 1-ին հոդվածի համաձայն՝ անվճարունակության (սնանկության) հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափացիական օրենսգրքով և այլ օրենքներով: ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 415-րդ հոդվածը կիրառելի չէ սվյալ վեճի նկատմամբ, քանի որ Օրենքի 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ անվճարունակության գործով կառավարիչը դիմում է դասարաններ դասական կարգով լուծում դահանջող հարցերով, առանց լիազորագրի հանդես է գալիս դարսատանի անունից, ինչդես նաև իր լիազորությունների իրականացման ժամանակ գործում է իր անունից: Հետևաբար, նման կարգավորման դայմաններում անվիճելի է կոոդերատիվի դարսատանների դեմ դահանջներով դասարան դիմելու կառավարչի իրավունքը:

Օրենքի 24-րդ հոդվածի չկիրառման մասին բողոքի հիմքը հիմնավոր չէ, քանի որ օրենքի այդ դրույթը, որը կարգավորում է կառավարչի նշանակման, փոխարինման և

ազատման հետ կապված հարաբերությունները, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

Բողոքի վերը նշված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Մինչույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սվյալ դեղմում անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ: Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆինոքյան իրավունք: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆինոքյան հանդիսանում է Սահմանադրության և Կոնվենցիայի նույն հոդվածներով ամրագրված անձի արդար դատաֆինոքյան իրավունքի սարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման տեսանկյունից: Տվյալ դեղմում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ռահերից:

Տնտեսական դատարանի դատական ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը, ելնելով իր այն եզրահանգումից, որ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ մասով ամրագրված՝ լրացուցիչ վճարների միջոցով առաջացած վնասները փակելու Կոոդերաշիվի անդամների դարսականությունը ներառում է մինչև Կոոդերաշիվի անվճարունակ ճանաչվելը գոյացած բոլոր դարսավորությունները, միաժամանակ գտնում է, որ այդ դարսավորությունը չի կարող ներառել Կոոդերաշիվի անվճարունակ ճանաչվելուց հետո գոյացած դարսերը, մասնավորադետ անվճարունակության դահանջի մասին դատական վեճով դետսական տուրֆի, կառավարչի հավելյալ վարձարություն և դրանից բխող այլ դարսավորություններից ծագող դարսերը:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի. բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը՝ փոփոխելով այն.

2. «Լոսոս» արտադրական Կոոդերաշիվի անդամներ Էդուարդ Ասարյանից, Սվետլանա Խալաթյանից և Ռիմա Աղասարյանից հոգոտ «Լոսոս» արտադրական կոոդերաշիվի համադարսության կարգով բռնագանձել 6 138 152 ՀՀ դրամ, որից 6 073 152 ՀՀ դրամ՝ հարկային դարսավորություններ, 65 000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի վարձարություն:

3. «Լոսոս» արտադրական Կոոդերաշիվի անվճարունակության գործով կառավարչի հայցադիմումը 500 000 ՀՀ դրամ՝ որդետ դետսական տուրֆ, 657 000 ՀՀ դրամ՝ կառավարչի հավելյալ վարձարություն, 25 000 ՀՀ դրամ՝ գործատուի սոցիալական վճար, 240 000 ՀՀ դրամ՝ այլ ծախսեր, ընդամենը՝ 1 422 000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասով մերժել:

---

4. «Լոսոս» արսադրական Կոոպերատիվի անդամներ Էդուարդ Ասասրյանից, Սվետլանա Խալաթյանից և Ռիմա Աղասարյանից հոգոս ՀՀ ղեսական բյուջեի համադարսոթյան կարգով բռնագանձել 277 533.44 ՀՀ դրամ ղեսական սորբը:

5. «Լոսոս» արսադրական Կոոպերատիվից հոգոս ՀՀ ղեսական բյուջեի 100474.51 ՀՀ դրամ ղեսական սորբը որդես դասական ծախսեր գրանցել «Անվճարունակոթյան (սնանկոթյան) մասին» ՀՀ օրենքի 82-րդ հոդվածի 1-ին մասի գ) հերթում, որը ղեսք է մարվի դարսադանի միջոցներից:

6. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոբարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրոթյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրոթյուններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռ Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1805(Ա) 2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-641\2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.ՀՈՒՆԱՆՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Ժենիկ Բալայանի և Սուրեն Գևորգյանի վճռաբեկ բողոքը Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.02.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Էդիկ Բալայանի դիմումի՝ ձեռքբերման վաղեմության ուժով սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարանական նախադասմանությունը.

Դիմելով Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարան՝ Էդիկ Բալայանը դատարանին է Բաֆֆու փողոցի թիվ 22 հասցեում գտնվող 111,9մմ. հողամասը ճանաչել սիրագուրկ և դրա նկատմամբ ճանաչել իր սեփականության իրավունքը:

Արաբկիր և Քանաֆեռ Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.02.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել Է. Բալայանի փոքր և փոքր որդի՝ Ժ. Բալայանը և Ս. Գևորգյանը:

Դիմումատու Է. Բալայանը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստականները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դաշխանը և գործը ֆինել է բողոք բերած անձանց բացակայությամբ, որոնք մասնակից չեն դարձվել դասաֆննությանը, և նրանց իրավունքների ու դասականությունների վերաբերյալ կայացվել է գործն ըստ էության լուծող դասական ակտ, ինչը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 3-րդ ենթակետի համաձայն, դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Առաջին ասյանի դասարանի վճիռ մասին բողոք բերած անձինք սեղեկացել են միայն 2006 թվականի հուլիսի վերջին, երբ Է. Բալայանը դասարանի վճիռ ուժով դառնալով սեփականատեր, հայց է ներկայացրել՝ իրենց վարելու դաշխանը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձինք խնդրել են բեկանել Արաբկիր և Քանաֆեռ Ձեյրուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 02.02.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Աջափնյակ և Դավթաճեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 19.09.2000թ. թիվ 2-1460 վճռով վերոհիշյալ հասցեում գնվող 436.7մ հողամասից 324.8մ հողամասն առանձնացվել և թողնվել է նվիրատվության դայմանագրով սեփականատեր դարձած Ալբերտ Բաղդասարյանին, իսկ մնացած 111.9մ հողամասը զբաղեցրել է այլ ֆաղափացի:

2) դասարանի վճռով նշված հողամասը ճանաչվել է սիրագուրկ և դրա նկատմամբ ձեռքբերման վաղեմության հիմքով ճանաչվել է Է. Բալայանի սեփականության իրավունքը:

3) բողոք բերած անձինք հաճվառված են Ա. Խաչատրյան 22 հասցեում, որը համընկնում է վիճելի տարածքի հասցեին:

4) սույն գործը ֆննվել է Է. Բալայանի դիմումի հիման վրա՝ հասուկ վարույթի կարգով և բողոք բերող անձինք գործին մասնակից անձ չեն եղել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը վերը նշված հիմքի սահմաններում՝ վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաքանությամբ.*

Առաջին ասյանի դասարանը, չդարձելով 111,9մ մակերեսով հողամասի սեփականատիրոջ առկայության հանգամանքը, սիրագուրկ է ճանաչել այն: Դասարանը հողամասի նկատմամբ ճանաչել է բարեխիղճ սիրադեսողներից մեկի սեփականության իրավունքը, սակայն բողոք բերող անձը Վճռաբեկ դասարանին ներկայացրել է առաջույցներ այն մասին, որ ինքը և որդին գրանցված և բնակվում են այդ նույն հողամասի հասցեում, և սվյալ դեղքում դասարանի կողմից սիրադեսողներից մեկի սեփականության իրավունքը հողամասի նկատմամբ ճանաչելն ուղղակիորեն առնչվում է իր իրավունքներին: Սակայն նման դասական ակտ կայացնելուց դասարանն իրենց մասնակից չի դարձրել գործի ֆննությանը:

ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետի

համաձայն՝ եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հասսասման մասին դիմումը ֆինելիս վեճ է ծագել իրավունքի մասին, ադա դասարանը դիմումը թողնում է առանց ֆննոթյան: Թեև առաջին աճյանի դասարանում գործի ֆննոթյան ժամանակ ի հայտ չեն եկել այլ իրադետողներ, և ըստ էոթյան ծագած չի եղել վեճ իրավունքի մասին, սակայն հետագայում՝ դասական ակտի մասին տեղեկացվելուց հետո, վճռաքեկ բողոք ներկայացնելով՝ Ժ. Բալայանն ու Ս. Գևորգյանը վիճարկել են է. Բալայանի սեփականոթյան իրավունքը այդ հողամասի նկատմամբ: Այսինֆն՝ իրավունքի մասին ծագել է վեճ, թեև այն ծագել է առաջին աճյանի դասարանում գործի ֆննոթյան ավարտից հետո: Սակայն Վճռաքեկ դասրանը գտնում է, որ այս դարագայում ևս կիրառելի է ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 103-րդ հողվածի 4-րդ կետով սահմանված դահանջն այն մասին, որ եթե վեճ է ծագել իրավունքի մասին իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հասսասման մասին դիմումը ֆննելիս, ադա դասարանը դիմումը թողնում է առանց ֆննոթյան:

Նաված հիմքի առկայոթյունը ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 103-րդ հողվածի 4-րդ կետի համաձայն վճռաքեկ բողոքը մասնակիորեն բավարարելու, այն է՝ առաջին աճյանի դասարանի վճիռը բեկանելու և դիմումն առանց ֆննոթյան թողնելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաքեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն՝ բեկանել Արաքլիր և Քանաֆեռ-Չելթուն համայնֆների առաջին աճյանի դասարանի 02.02.2006թ. վճիռը և դիմումը թողնել առանց ֆննոթյան:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրոթյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրոթյուններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1603\2006թ
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ԴԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1825(ՏԴ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Ավանի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) հայցի ընդդեմ քաղաքացի Կարեն Նալբանդյանի՝ գումար բռնագանձելու և Կ. Նալբանդյանի հակընդդեմ դիմումի՝ ակնսանվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան՝ Տեսչությունը դատարանին է Կ. Նալբանդյանից բռնագանձել 1.644.000 ՀՀ դրամ՝ որդես առանց համադասախան դատական գրանցման ձեռնարկատարական գործունեություն իրականացնելու համար տուգանքի գումար:

Պատասխանողը հակընդդեմ դիմումով խնդրել է անվավեր ճանաչել Տեսչության 10.03.2006թ թիվ 2304977 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ դիմումը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայությունը:

Պատասխանողը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատարանից չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածը, չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ և «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածները, որոնք դեմ է կիրառել:

Դատարանը եկել է այն սխալ եզրահանգման, որ Կ. Նալբանդյանը չի հանդիսանում ՀՀ արածժու գործունեություն իրականացնող ճեզատարող սուբյեկտ և ինքնուրույն ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնող, ուստի նրա մոտ ստուգում իրականացնելու նպատակով հանձնարարագրի սրամադրումը և ակտի կազմումն իրականացվել են «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի դաժանանքների խախտմամբ:

Բողոք բերող անձը նշված դնդումը դատարանում է նաև այն հանգամանքով, որ «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային ծառայության խնդիրներից է ֆիզիկական անձանց եկամուտների, գույքի և ծախսերի հայտարարագրման մասին օրենսդրության դաժանանքների կատարման և կիրառման նկատմամբ հսկողության իրականացումը, իսկ նշված հոդվածի՝ դատարանի կողմից նման մեկնաբանման դրամաներում հարկային մարմինները հնարավորություն չեն ունենա առանց համադատասխան գրանցման ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնողների մոտ կատարել ստուգումներ, հետևաբար հարկային դատարանի վերը նշված հասվածը կհայտնվի վերահսկողությունից դուրս:

Միաժամանակ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղում (ադորինի գործունեություն) գանձվում է տուգանք՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման շրջանառության (համախառն եկամտի) 50 տոկոսի չափով: Նույն հոդվածի համաձայն՝ այս տուգանքը հարկային դատարանում է:

Ստուգման ժամանակ Կ.Նալբանդյանը ստուգողներին չի ներկայացրել դատարանի գրանցման առկայությունը հավաստող որևէ փաստաթուղթ կամ որևէ փաստաթուղթ այն մասին, որ ինքը հանդիսանում է ԱԶ Հրաչ Հակոբյանի աշխատող (աշխատանքային դրամանագիր, աշխատանքի ընդունման հրամանի ֆոթոկոպի): Վերջինս չի ներկայացրել նաև ԱԶ Հրաչ Հակոբյանի անվամբ ՀՀ կառավարության 25.08.1998թ. թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող դաժանանքները սահմանելու և այդ փաստաթղթերի կազմման կարգին» համադատասխան դուրս գրված հաշիվ-ադրանագրեր կամ առաքման փաստաթղթեր: Նշված կարգի համաձայն՝ այդ փաստաթղթերում դեմ է նշված լիցենզիա առաքիչի և սրանադրային միջոցի սլյալները, որով առաքվում են ադրանագրերը: Հետևաբար, դատարանի կողմից իրականացված գործունեությունը համարվում է ձեռնարկատիրական, իսկ նրա նկատմամբ

Ավանի ՀՏ-ի 10.03.2006թ. թիվ 2304977 ստուգման ակտը կազմվել է օրենքի դասանջներին համադասասխան:

2) Դասարանը խախտել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը:

Վճռաբեկ բողոքի այս հիմքը որևէ հիմնավորմամբ դասճառաբանված չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) ֆաղաֆացի Կ. Նալբանդյանը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով գրանցված չի եղել որդես անհաս ձեռնարկատեր և հարկային մարմիններում հաշվառված չի եղել:

բ) ֆաղաֆացի Կ.Նալբանդյանի մոտ, Ավանի Հարկային սեսչության դեմ 27.03.06 թվականի թիվ 2304977 հանձնարարագրի հիման վրա կատարված ստուգման արդյունքում 10.03.06 թվականին կազմվել է թիվ 2304977 ակտը:

գ) Տեսչության ակտում արձանագրվել է, որ Կ Նալբանդյանի համախառն եկամուտը կազմել է 3.288.000 ՀՀ դրամ, ինչը հիմք ընդունելով՝ ֆաղաֆացի Կ. Նալբանդյանին առաջադրվել է այդ գումարի 50 տոկոսի չափով հարկային դարձավորություն:

դ) ստուգման ակտով արձանագրված դարձավորությունները Կ. Նալբանդյանը օրենքով սահմանված 10-օրյա ժամկետում չի վճարել:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքի առաջին հիմքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ «... Ստուգումն օրենքի հիման վրա իրականացվող ընթացակարգ է, որով դարգվում է սննեսավարող սուբյեկտի ներկայացրած հաշվետվությունների, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված հայտարարագրերի, հարկերի և դարձադր այլ վճարների գծով նախատեսված հաշվարկների, ելակետային սվյալների, այլ փաստաթղթերի (այսուհետ՝ հաշվետվություն) արժանահավասությունը և վերջինիս ծավալված փաստացի գործունեության համադասասխանությունն օրենքների և այլ իրավական ակտերի դասանջներին...»: Օրենքի նշված դրույթը կիրառելի է ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված հայտարարագրերի, հարկերի և դարձադր այլ վճարների գծով նախատեսված հաշվարկների, ելակետային սվյալների, այլ փաստաթղթերի արժանահավասությունը և սննեսավարող սուբյեկտի ծավալված փաստացի գործունեության օրենքների և այլ իրավական ակտերի դասանջներին համադասասխանությունն ստուգելիս, իսկ ֆանի որ մնան հայտարարագրեր ներկայացնելու և հարկեր և դարձադր այլ վճարներ վճարելու դարձավորությունն առաջանում է նաև ֆաղաֆացիների մոտ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «ՀՀ-ում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի իմաստով ստուգումներ կարող են իրականացվել ձեռնարկատերական

գործունեություն իրականացնող /գրացված կամ չգրանցված/ բոլոր սուբյեկտների մոտ: Անուղղակիորեն նման Տեսակետը հաստատվում է նաև «Հարկային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով, համաձայն որի՝ հարկային ծառայության խնդիրներից են ֆիզիկական անձանց եկամուտների, գույքի և ծախսերի հայտարարագրման մասին օրենսդրության դահանգների կատարման և կիրառման նկատմամբ հսկողության իրականացումը, հարկային և դարձադր սոցիալական ադապտացիայի վճարների մասին օրենսդրությամբ սահմանված դարձադրությունների չկատարման հետևանքով Հայաստանի Հանրապետության դեֆիցիտ, դարձադր սոցիալական ադապտացիայի և համայնքների բյուջեների նկատմամբ առաջացած դարձադրությունների մարման գծով աշխատանքների իրականացումը:

Պատասխանող Կ. Նալբանդյանի կողմից 2002-2006 թվականներին դիցալի կիսաֆարքիկասների առաջնամբ գրառվելու մասին Քանախո-Ձեյթունի ՀՏ-ի գրությամբ ուղարկված Տեղեկությունը կարող էր առիթ կամ հիմք ծառայել միայն ստուգման իրականացնելու համար: Այս դեպքում դեֆ է դարձվել Տեղեկության իսկությունը, իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված տուգանքը կարող էր նշանակվել ստուգման արդյունքում հայտնաբերված և հիմնավորված /ադապտացված/ ադապտացիայի գործունեության իրականացման համար՝ հաշվի առնելով այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման շրջանառության (համախառն եկամտի) ծավալը: Սակայն դասաֆնության ընթացքում հետազոտված և գնահատված թույլատրելի ադապտացիաներով, այդ թվում նաև ստուգման ակտով, չի հաստատվել այն փաստը, որ դասաֆանող Կ. Նալբանդյանը 2002 թվականից մինչև 2006 թվականն ընկած ժամանակահատվածում հանդիսացել է Տեսաֆարող սուբյեկտ կամ չհանդիսանալով Տեսաֆարող սուբյեկտ՝ իրականացրել է ադապտացիայի գործունեություն: Ստուգման ակտում արձանագրված՝ Կ. Նալբանդյանի 3.288.000 ՀՀ դրամ համախառն եկամտի չափը հայցվորի կողմից չի հիմնավորվել, մասնավորապես՝

ա/ թե նշված գումարն ինչդեպ է առաջացել,

բ/ թե ինչդեպ են հաշվարկվել հարկային դարձադրությունները՝ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն:

Այն հանգամանքը, որ դասաֆանողը ստուգման ժամանակ հարկային մարմնին չի ներկայացրել դեֆիցիտ գրանցման առկայությունը հավաստող որևէ փաստաթուղթ և որևէ փաստաթուղթ այն մասին, որ ինքը հանդիսանում է ԱԶ Հրաչ Հակոբյանի աշխատողը /աշխատանքային դայմանագիր, աշխատանքի ընդունման հրամանի ֆաղվածք/, ինչդեպ նաև չի ներկայացրել ԱԶ Հրաչ Հակոբյանի անվամբ ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշմամբ հաստատված «Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող դահանգները սահմանելու և այդ փաստաթղթերի կազմման կարգին» համադասաֆան դուրս գրված հաշիվ-ադապտացիայի կամ առաջնամբ փաստաթղթեր, չի կարող հիմք հանդիսանալ անօրինական գործունեություն իրականացնելու համար ֆաղաֆագու նկատմամբ տուգանք նշանակելու, ֆանի որ դասաֆանող Կ. Նալբանդյանի կողմից անօրինական գործունեություն իրականացնելու հանգամանքը հարկային մարմնին չի ադապտացել: Տվյալ վարչաֆարավական հարաբերության նկատմամբ կիրառելի «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ ադապտացման դարձադրությունը կրում է հայցվորը: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝

դասասխանողի կողմից հայցվորին վերը նշված սեղեկությունների չհամադրելը կարող էր հիմք հանդիսանալ հարկային դատարարության գումարների հաշվարկման համար բացառադես այն դեղմերում, երբ այդ սեղեկությունը նա կարող էր ստանալ միայն դասասխանողի միջոցով: Տվյալ դեղմում հարկային մարմինը վերը հիշատակված սեղեկությունները ձեռք բերելու այլ հնարավորություններ ունեցել է նույն օրենքի 15-րդ և 16-րդ հոդվածներով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով:

2) բողոքը 2-րդ հիմքով անհիմն է հեկյալ պատճառաբանությամբ.

Նշված հիմքի անհիմն լինելը դասճառաբանվում է բողոք բերած անձի կողմից այս հիմքի որևէ փաստարկ չբերելու հանգամանքով:

Վերը նշված հիմքերի անհիմն լինելը վճռաբեկ բողոքը մերժելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ն. ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
դատավորներ՝ Գ. ՄԱՏԻՆՅԱՆ
Լ. ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2506
2006թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1854(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությաը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությաը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեդեմբերի 28-ին

դընբաղ դատական նիստում, ֆննելով Ալիխան Խուրոյանի ներկայացուցիչ Ռ. Պողոսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ Ա. Խուրոյանի հայցով ընդդեմ Ձիվան Խուրոյանի, Սաղմոսավանի գյուղադեղարանի և Աբարակի արաածֆի նողարի՝ ըս օրենֆի ժառանգությաը իրավունֆի վկայագիրը մասնակի անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ հայցվորը դախանջել է մասնակի՝ 1/2 մասով, անվավեր ճանաչել դատախանողին սրլած ըս օրենֆի ժառանգությաը իրավունֆի վկայագիրը:

Արագածոնի մարզի առաջին աշյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է հայցվորը:

Պատասխանողի կողմից վճռաբեկ բողոքին դատախան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դառնալուծը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Դատարանը անտեսել է Սաղմոսավանի համայնքի ղեկավարի, գյուղատնտեսական հասվադատի և ավագանու անդամների բացատրություններն ու հայտարարություններն այն մասին, որ հայցվորը մեծադեմ բնակվել է Սաղմոսավանում:

2) Դատարանը չի կիրառել նույն օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որը դեմ է կիրառել, և կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի դրույթները, որը չդեմ է կիրառել:

Հանգուցյալ մոր գծով ժառանգության բացման դառնալուծը վեց ամսվա ընթացքում հայցվորը կատարել է ժառանգատուի դատարանի վճարում, փաստացի կատարել է ժառանգական գույքը՝ մոր բաժնային սեփականությունը, իսկ նրա մահվանից հետո փաստացի սիրադեմ է անուստ գույքին:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ ՀՀ Արագածոտնի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ Արագածոտնի մարզի Սաղմոսավան գյուղում գտնվող տունը և հողամասը հանդիսացել են Չլֆո և Ջիվան Խուրբյանների սեփականությունը:

2) Չլֆո Խուրբյանը մահացել է 02.04.2005 թվականին:

3) 03.10.2005 թվականին Ջիվան Խուրբյանը ստացել է ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր:

4) Հայցվորն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել նոտարական գրասենյակ ինչպես հոր՝ Քյարամ Խուրբյանի, այնպես էլ մոր՝ Չլֆո Խուրբյանի մահվանից հետո նրանց ժառանգությունն ընդունելու մասին հայտարարությամբ:

5) Ալիխան Խուրբյանը մինչև 1990 թվականը բնակվել է Սաղմոսավան գյուղում, հանդիսացել է առանձին ծովա՝ «Գյուղացիական և գյուղացիական կոլեկտիվ սնտեսությունների մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով, օգտվելով հողի սեփականաճանաչումից՝ իր անվամբ ստացել է հողամաս, ունեցել է նաև երկուսենյականոց գերատեսչական բնակարան:

6) Ալիխան Խուրբյանը 1990 թվականի կեսերից մեծադեմ բնակվում է Ռուսաստանի Դաշնությունում:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝

դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ:

Բողոք բերած անձը բողոքում հիշատակված աղացույցների՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսության դասանակի խախտման որևէ կոնկրետ դեպք իր հիմնավորմամբ չի ներկայացրել: Բողոքում, բացի դատախազության ընթացքում հեսագոսված և գնահատված աղացույցների վերաբարտրանից, բողոք բերած անձը կատարել է սոսկ դնդում այն մասին, որ հիշատակված աղացույցները. «...վերաբնիչ դասարանը համակցության մեջ դասաճ ֆաղաֆացիաիրավական գնահատության չի արժանացրել, որի արդյունքում հանգել է գործի սխալ լուծման, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի մասով հիմք է վերանայվող դատական ակտի բեկանման համար»:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նման հիմնավորումների բացակայությունը ինքնին անհիմն է դարձնում բողոքի հիմքը, և վերաբնիչ դատարանի կողմից աղացույցների հեսագոսման և գնահատման օրինականության սուղգման հիմք առկա չէ:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հեսկյալ սյասճառաբանությանը.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունվում է՝ ժառանգությունն ընդունելու կամ ժառանգական իրավունքի վկայագիր սանալու մասին ժառանգի դիմումը ժառանգության բացման վայրի նոսարին հանձնելով: Սույն գործի փաստական հանգամանքները վկայում են այն մասին, որ հայցվորն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել նոսարական գրասենյակ ինչդես հոր՝ Քյարամ ուրոյանի, այնդես էլ մոր՝ Չլֆո Խուրոյանի մահվանից հեսո նրանց ժառանգությունն ընդունելու մասին հայտարարությանը, հեսևաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 1-ին մասի հիմքով հայցվորի կողմից ժառանգության ընդունում սեղի չի ունեցել:

Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ եթե այլ բան աղացուցված չէ, աղա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փասացի սիրադեսել կամ կառավարել ժառանգված գույրը՝ ներառյալ, երբ ժառանգը՝

1) միջոցներ է ձեռնարկել գույրը դահդանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաոսդանելու համար,

2) իր հաոսվին կատարել է գույրը դահդանելու ծախսերը,

3) իր հաոսվից վճարել է ժառանգասուի դարսբերը կամ երրորդ անձանցից սացել է ժառանգասուին հասանելի գումարները:

Դատախազությանը աղացուցվել է, որ հայցվոր Ալիխան Խուրոյանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն, որևէ ձևով փասացի չի սիրադեսել և չի կառավարել ժառանգված գույրը, հեսևադես նա ժառանգությունն ընդունած ժառանգ չէ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ժառանգությունը կարող է ընդունվել ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում: Վերաբնիչ դատարանը աղացուցված է համարել, որ ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում հանգույյալ մոր գծով Ալիխան ուրոյանը օրենքով նախասեսված որևէ ձևով չի ընդունել ժառանգությունը, հեսևաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածը Վճռաբեկ դատարանը սույն վեճի նկատմամբ համարում է կիրառելի:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆնիչ դասարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 06-906/1900-2006թ.
նախագահող դասավոր՝ Դ.ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
դասավորներ՝ Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1409(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհե՛՛ս՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահողը Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը դասավորներ՝ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեղեմբերի 28-ին

դընբաց դասական նիսում, ֆնեղիվ Մ.Մխիթարյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆնիչ դասարանի 17.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս Մուրադ Մխիթարյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անգարժ գույֆի կաղասրի դեղական կոմիղեի Գյումրու ղարաժֆային սոռաբաժանման (այսուհե՛՛ս՝ կաղասր), երրող անձանց ՀՀ ԱՆ Շիրակի մարզի դասական ակղեի հարկաղիր կասարման ծառայության բաժնի (այսուհե՛՛ս՝ հարկաղիր կասարող) և «Միկրոէլեկտրոարժիչ» ԲԲ ընկերության (այսուհե՛՛ս՝ ընկերություն)՝ գույֆի դեղական գրանցման մեղումն անվավեր ճանաչելու և ընկերության անվամբ սրվաժ սեֆականության իրավոնֆի գրանցման վկայականը 5,49ֆն մակերեսի չաֆով անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին և ըս ընկերության հայցի ընդդեմ Մուրադ Մխիթարյանի, հարկաղիր կասարողի և երրող անձ Գյումրու ղարաժֆային նոսրի՝ 5,49ֆն մակերեսով ղարաժֆի մասով աժուղը և դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, գույֆն աղորինի ղիրադեղումից վերաղարձնելու դահանջների մասին,

---

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դասարան՝ Մ. Մխիթարյանը լուրջապես է անվավեր ճանաչել կադասրի կողմից անցած գույքի ղեկավարական գրանցման մեթոդը, ընկերության անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 1994421 վկայականը՝ 5,49մ մակերեսի չափով և դասավարակողները կադասրի մարմնին գրանցել 5,49մ մակերեսի նկատմամբ իր սեփականության իրավունքը:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 22.12.2005 թվականի վճռով Մ.Մխիթարյանի հայրը ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցած գույքի կադասրի ղեկավարական կոմիտեի Գյումրու սարածային ստորաբաժանման բավարարվել է՝ մասնակի անվավեր է ճանաչվել «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության սեփականության իրավունքի վկայականը ընկերության թիվ 1 մասնաբաժնի 5.49մ մակերեսով սարածի մասով: Անվավեր է ճանաչվել 22.03.2005 թվականի անցած գույքի կադասրի Գյումրու սարածային ստորաբաժանման Գյումրի Շահումյան փողոցի թիվ 137 հասցեում գտնվող 5.49մ մակերեսով ընկերությանը դասկանած թիվ 1 մասնաբաժնի Մ.Մխիթարյանի անվամբ գրանցման մեթոդը և ԱԳԿ-ի Գյումրու ստորաբաժանմանը դասավարակողները է նշված մասնաբաժնի գրանցել Մ.Մխիթարյանի անվամբ:

Դիմելով դասարան՝ ընկերությունը լուրջապես է անվավեր ճանաչել 15.02.2005 թվականի կայացած աճուրդը և հարկադիր կասարողի ու Մ. Մխիթարյանի միջև 03.03.2005 թվականին կնքված առուվաճառի դայմանագիրը, ինչպես նաև գույքը վերադարձնել ադորիին սիրադասմունքի:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 06.04.2006 թվականի վճռով հայրը մերժվել է:

ՀՀ ֆադաբաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 25.04.2006 թվականի որոշմամբ նշված գործերը միացվել են մեկ վարություն:

ՀՀ ֆադաբաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 17.05.2006 թվականի վճռով Մ.Մխիթարյանի հայրը մերժվել է, իսկ ընկերության հայրը՝ բավարարվել: Վճռվել է Մ.Մխիթարյանի հայրը ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿՊԿ Գյումրու սարածային ստորաբաժանման, երրորդ անձանց ՀՀ ԱՆ Շիրակի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության բաժնի և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության՝ գույքի ղեկավարական գրանցման մեթոդն անվավեր ճանաչելու և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության անվամբ սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը 5.49մ մակերեսի չափով անվավեր ճանաչելու լուրջապես մասին՝ մերժել: «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերության հայրը բավարարել: 5.49մ մակերեսով սարածի մասով անվավեր ճանաչել ՀՀ Շիրակի մարզի ԴԱՀԿ ծառայության հարկադիր կասարող՝ Արսու Ասարյանի և Սուրադ Մխիթարյանի միջև կնքված թիվ 1349 անցած գույքի առուվաճառի դայմանագիրը և «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերությանը վերադարձնել Սուրադ Մխիթարյանի կողմից զբաղեցված «Միկրոէլեկտրոնիկա» ԲԲ ընկերությանը դասկանող 5.49մ մակերեսով սարածի: Որդես անվավերության հետևանք դասարակողները է Մ.Մխիթարյանին վերադարձնել վերջինիս կողմից վճարված 1.601.000 /մեկ միլիոն վեց հարյուր մեկ հազար/ դրամ գումարը:

Սույն գործով վճարելի բողոքը ներկայացրել է Մ.Մխիթարյանը:

Ընկերությունը, կադասրը, հարկադիր կասարողը և նոսարը ներկայացրած վճարելի բողոքին դասասխան չեն ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանությունը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը սխալ է կիրառել «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետը, որը չդիմաց է կիրառել:

Այս դեպքում բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ կերպ: Դատարանը հաստատված է համարել, որ հարկադիր կատարողն իրեն ներկայացված գույքի ցանկից ընտրել է անբարձր գույքը, որով խախտել է «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետի դաժանությունն այն մասին, որ դատարանն իրավաբանական անձի անբարձր գույքի վրա բռնագանձում սարածվում է ամենավերջում: Այնինչ, նույն օրենքի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի առաջարկելու իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականությունը, ինչն էլ կատարվել է ընկերության կողմից՝ ընկերության գործադիր սեփականի 27.12.2004 թվականի գրությանը ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայությանը ներկայացվել է 20 անվանում հիմնական միջոցների ցանկ /այդ թվում՝ վիճելի գույքը/:

2) Դատարանը սխալ է կիրառել «Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառվել:

Սույն հիմքը բողոք բերող անձը հիմնավորել է ներհիշյալ փաստարկով: «Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածը վերաբերում է մասնավորեցման ընթացքի վերահսկմանն ու վերլուծմանը: 23.09.2004 թվականի թիվ 1490-Ն որոշման 4.8-րդ կետի համաձայն՝ մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման դասից հետո առաջացած իրավունքների և դատարանությունների իրավահաջորդը: Իսկ դատարանի այն դեմքում, որ դատական լիազոր մարմինը, որը սլյալ դեղում հանդիսանում է դատական գույքի կառավարման վարչությունը և որի անունից վիճելի ժամանակահատվածում հանդես է եկել Տ.Մխիթարյանը, իրավունք չունի դատական մասնավորեցման ծրագրերի մեջ ընդգրկված, արդեն գնահատված, ակտիվների և դասակարգման չափը վաղուց որոշված ընկերության անբարձր գույքը մասնատելու և այն օտարման ենթակա գույքի ցանկում ընդգրկելով ներկայացնելու ԴԱՀԿ մարմիններին օտարելու նպատակով անհիմն է, քանի որ գույք է իրավական հիմնավորումից:

3) Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 347-րդ, 348-րդ, 417-րդ, 418-րդ և 464-րդ հոդվածների, «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ, 53-րդ և 55-րդ հոդվածների դաժանությունը, որոնք դիմաց է կիրառել:

Նշված հիմքը վճռաբեկ բողոքում փաստարկված չէ, բացակայում են դրա հիմնավորումները:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերող անձը դաժանություն է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.12.2005 թվականի և 06.04.2006 թվականի վճիռներին:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 23.11.2004 թվականի թիվ 2-3430 և թիվ 2-3436 վճիռների հիման վրա սրված կասարողական թերթերով հարկադիր կասարողի 13.01.2005 թվականի որոշմամբ ընկերության արգելադրված գույքը ներկայացվել է աճուրդ-վաճառքի:

բ/ 15.02.2005 թվականին կայացված աճուրդում հաղթող է ճանաչվել Մ.Մխիթարյանը, ինչի վերաբերյալ կազմվել է թիվ 6 արձանագրությունը, իսկ 03.03.2005 թվականին Մ.Մխիթարյանի և հարկադիր կասարողի միջև կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված առուվաճառքի դայմանագիր՝ Գյումրու Շահումյան փողոցի թիվ 137 հասցեում գտնվող ընկերությանը տրանսպորտային մեքենա, մեքենայի վրա կապիտալ վնասներ հասցրած 1.601.000 ՀՀ դրամով գնելու մասին: Անշարժ գույքի ընդունման-հանձնման ակտի համաձայն՝ հարկադիր կասարողը հանձնել է, իսկ Մ.Մխիթարյանն ընդունել է նշված գույքը:

գ/ Ընկերության ղեկավարի սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի մրցույթով մասնավորեցման արդյունքների մասին արձանագրության համաձայն՝ 25.02.2005 թվականին բաժնետոմսերը ներկայացվել են մրցութային եղանակով մասնավորեցման:

դ/ Մրցութային հանձնաժողովը 01.03.2005 թվականին որոշել է ընկերության ղեկավարի սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի մասնավորեցման մրցույթի հաղթող ճանաչել «Մեսթրեյթ» ՍՊ ընկերությանը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատապարտությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ.

1. Բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պահանջարկայինությամբ.

Վեճի առարկա հանդիսացող գործարքի կնքման /հարկադիր աճուրդի/ օրվա դրությամբ գործող «Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասը սահմանում էր, որ դատարանի գույքի վրա բռնագանձում սարածելու դեղմուն «դատարանն իրավունք ունի առաջարկել իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականությունը: Այդդիսի առաջարկության բացակայության դեղմուն դատարանի գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականությունը որոշում է հարկադիր կասարողը»: Սույն հոդվածի հիշատակված մասը հետագայում «Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 16.12.2005 թվականի և 23.05.2006 թվականի ընդունված օրենքներով ենթարկվել է փոփոխությունների, որոնց արդյունքում դատարանի՝ կասարողական վարույթի ընթացքում իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականություն առաջարկելու իրավունք այլևս չի նախատեսվում:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտում կատարված փոփոխությունների կամ լրացումների, բացառությամբ նրա առանձին մասերը վերացված կամ անվավեր կամ չեղյալ ճանաչելու դեղմների, գործողությունը սարածվում է դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների

վրա, եթե նույն օրենքով, այլ օրենքներով, ինչպես նաև փոփոխություններ կան լրացումներ նախատեսող իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

Սույն գործի նյութերով հաստատված է, որ 27.12.2004 թվականի գրությանը ընկերության գործադիր սնօրեն Ս.Մխիթարյանը ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայությանն է ներկայացրել ընկերության կողմից առաջարկվող գույքի ցանկը՝ հարկադիր կարգով բռնագանձում սարածելու նպատակով, որում ներառված է եղել նաև վիճելի գույքը՝ որդես առանձին միավոր: Պարտադանի կողմից առաջարկված գույքը արգելադրվել է և հարկադիր կասարողի 13.01.2005 թվականի որոշմամբ ներկայացվել աճուրդ-վաճառքի: Աճուրդի անցկացման օրվա վերաբերյալ հաղորդագրությունը հրադարակվել է «Հարկադիր կասարողի տեղեկագրի» 03.02.2005 թվականի համարում: Աճուրդի մասին ընկերությունը տեղեկացվել է հարկադիր կասարողի 03.02.2005 թվականի գրությամբ: Նախատես ծանուցվել է, և 15.02.2005 թվականին անցկացված աճուրդին ներկա է գտնվել ընկերության ներկայացուցիչը, որը աճուրդի անցկացման կարգի վերաբերյալ առարկություններ չի ներկայացրել:

Մինչև փոփոխություններ կան լրացումներ նախատեսող իրավական ակտի ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա սարածվում են մինչև փոփոխությունները կան լրացումներն ուժի մեջ մտնելը գործող նորմերը, եթե սույն օրենքով կան փոփոխություններ կան լրացումներ նախատեսող իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերաբնիչ դատարանի կողմից վկայակոչված՝ «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասը՝ ներկա խմբագրությամբ, սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ այն գործողության մեջ է մտել «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 16.12.2005 թվականին ՀՀ օրենքի ընդունման արդյունքում, որում ի դեպ, 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասի հետադարձ ուժի մասին որևէ դրույթ առկա չէ:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածների համաձայն՝ սույն վեճի հիմքում ընկած իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի է «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 4-րդ մասը՝ մինչև 16.12.2005 թվականի գործողության մեջ եղած խմբագրությամբ, որը դատարանի համար նախատեսել է կասարողական վարչություն դատարանի՝ իր գույքի վրա բռնագանձում սարածելու հերթականություն առաջարկելու իրավունք:

Այսպիսով, դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռների հիման վրա սրված կասարողական թերթի համաձայն՝ ԴԱՀԿ ծառայությունն ընկերության սեփականությունն հանդիսացող թիվ 1 մասնաճեմքի 5.49մ մակերեսով սարածի հարկադիր աճուրդը կազմակերպել և իրականացրել է գործարքի կնքման դահին գործող «Դատական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի, «Հրադարակային սակարկությունների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ գլխի դահանջների դահդանմամբ:

2) Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ

«Պետական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածը սահմանում է մասնավորեցում իրականացնող դետական կառավարման լիազորված մարմնի իրավասությունները և սլյալ իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի չէ:

Դասարանի այն ղեկավարը, թե ընկերության գործադիր սնօրենը ղեկավարող մասնավորեցման ծրագրերում ընդգրկված ընկերության անձաժողովը օտարելու նպատակով ԴԱՀԿ մարմիններին ներկայացնելու իրավասություն չի ունեցել անհիմն է, քանի որ գործը է իրավական ունե հիմնավորումներից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանները ղեկ է կատարվեն դատարան դատարանության դատարաններին, օրենքին և այլ իրավական ակտերի դատարաններին համադատաստիսան: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի, «Բաժնետիրական ընկերությունների մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ, 3-րդ հոդվածների համաձայն՝ բաժնետիրական ընկերությունն իր դատարանությունների համար դատաստիսանասու է իրեն դատարանող ամբողջ գույքով: «Դատարան ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ հարկադիր կատարման միջոցներից է դատարանի գույքի վրա բռնագանձում սարածելը՝ արգելանք դնելու և այն իրացնելու միջոցով: Իսկ ՀՀ կառավարության 23.09.2004 թվականի թիվ 1490-Ն որոշման 4.8-րդ կետի համաձայն՝ մասնավորեցման արդյունքում գնորդը հանդիսանում է նաև գնահատման դատարան հետ առաջացած իրավունքների և դատարանությունների իրավահաջորդը:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ընկերության ղեկավարող սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերի մասնավորեցումը, չի կարող հանգեցնել այլ անձանց առջև դատարանությունների կատարումից /այդ թվում նաև հարկադիր կարգով/ ազատման:

3) Բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է, քանի որ բողոք բերած անձի կողմից այն հիմնավորող փաստարկներ չեն ներկայացվել:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճիռը բեկանելու և Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.12.2005 թվականի և 06.04.2006 թվականի հիմնավորված և դատարանաբանված վճիռներին օրինական ուժ տալու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

2. Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 17.05.2006 թվականի վճիռը ամբողջությամբ և օրինական ուժ տալ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի՝ ըստ Մուրադ Մխիթարյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ կառավարության առընթեր անձաժողովի կադաստրի ղեկավարող կոմիտեի Գյումրու սարածֆային ստորաբաժանման, երրորդ անձանց ՀՀ ԱՆ Շիրակի մարզի դատարան ակտերի հարկադիր կատարման ծառայության բաժնի և «Միկրոէլեկտրոարժիչ» ԲԲ ընկերության՝ գույքի ղեկավարող գրանցման մեթոդն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին ֆաղաֆաղիական գործով 22.12.2005 թվականին և ըստ «Միկրոէլեկտրոարժիչ» ԲԲ ընկերության հայցի ընդդեմ Մուրադ Մխիթարյանի, հարկադիր կատարողի և երրորդ անձ Գյումրու սարածֆային նոստրի՝

5,49ֆմ մակերեսով սարածֆի մասով աճուրդը և դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու, գույքն ադախինի սիրադեսումից վերադարձնելու դահանջների մասին ֆադաֆացիական գործով 06.04.2006 թվականին կայացված վճիռներին:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի վճիռ
ֆաղափարական գործ թիվ ՏՎ-80-2006թ.
նախազանգի դասավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ
դասավորներ՝ Ռ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ա.ԴԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1676 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախազանգի դասավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցության դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դրեքաց դատարանի նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ. Գանիբեյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 24.03.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության Արաբկիրի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն) հայցի ընդդեմ «Վլադիկ Եգորյան» անհատ ձեռնարկատեր (այսուհետ՝ ձեռնարկատեր)՝ գումար բռնագանձելու դատահանցի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Յ

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Գիմելով դատարանի ծառայությունը դատահանցել է ձեռնարկատերից հոգուս դատարանի բյուջեի բռնագանձել 391.400 ՀՀ դրամ հաստատագրված վճարի և եկամտահարկի գծով աղաքը սույժի հետ միասին, ինչդեպ նաև վճարված դատարանի սուրբը:

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 24.03.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Գանիբեյանը:

Ձեռնարկատերը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացրել:

2. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԻՏԻՄԵՐ, ՎԿԱՍԱՐԿՆԵՐ և ՊԱՏԻՆՈՒՄ

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ իմաստով՝

1) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Տեսչության հայցը մերժելիս դատարանը սխալմամբ ղեկավարվել է «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «Է» կետով և այդ նորմի դրույթը մեկնաբանելով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի կանոններով՝ հանգել է հետևյալ եզրակացությանը. «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի է/ կետով նախատեսված հաստատված վճարի հարկվող օբյեկտի առկայության, հետևաբար նաև հաստատված վճարի գծով դատարանի որոշումների ծագման համար անհրաժեշտ է հետևյալ երկու դրույթների միաժամանակյա առկայությունը՝

1) ավստեխտասարկման կայանի (կետի) առկայություն սլյալ տնտեսավարող սուբյեկտի սիրադեմության ներքո,

2) սլյալ տնտեսավարող սուբյեկտի կողմից իր սիրադեմության ներքո գտնվող ավստեխտասարկման կայանի (կետի) վաստակի օգտագործում իր գործունեության կազմակերպման և իրականացման նպատակով (վաստակի գործունեության իրականացում):

Նշված երկու դրույթներից որևէ մեկի բացակայությունը բացառում է հաստատված վճարի հարկվող օբյեկտի գոյությունը և հաստատված վճարի գծով դատարանի որոշումների ծագումը»:

Նման եզրակացությունը չի բխում «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի դրույթներից:

2) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Տնտեսական դատարանը հաշվի չի առել օրենքի այն դրույթը, որ հարկի վաստակի գումարի վերջնական հավանությունը կասարում է հարկատու ինքնուրույնաբար և սահմանված կարգով արձանագրում է սարեկան եկամուտների մասին հայտարարագրում:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաքել բողոք բերող անձը դրույթներ է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 24.03.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԱՍՏԵՐ

Վճռաքել բողոքի բնույթի համար նշանակություն ունեն հետևյալ վաստերը՝

ա/ ձեռնարկատերի 28.09.2000 թվականի դիմում-հայտարարության համաձայն՝ 01.10.2000 թվականից մինչև 31.12.2000 թվականը դադարեցվել է Երևանի Հ.Էմինի թիվ 58 հասցեում իրականացվող ավստեխտասարկման գործունեությունը (գ.թ.7): Գործունեությունը դադարեցնելու վերաբերյալ դիմում կրկին ձեռնարկատերը տեսչությանը ներկայացել է 01.11.2002 թվականին (սես՝ հայցադիմումը):

բ/ ձեռնարկատերը տեսչությանը ավստեխտասարկման կայանի գործունեությունը 01.01.2001 թվականից մինչև 31.10.2002 թվականը ժամանակավորապես դադարեցնելու վերաբերյալ դիմում չի ներկայացրել:

գ/ տեսչությունը «Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի

հիմնով նախկին ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաշվարկել է 01.01.2001 թվականից մինչև 31.10.2002 թվականը գոյացած հասսասագրված վճար:

4. Վճարելի դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հասսասագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «Է» ենթակետի համաձայն՝ հասսասագրված վճարի հարկվող օբյեկտ են համարվում ավսոստեխտադասարկման կայանների (կետերի) գործունեությունը, 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային ռեսուրսի մարմնին նոր հայտարարություն չներկայացնելու դեպքում յուրաքանչյուր ամսվա համար հասսասագրված վճարի չափը հաշվարկվում է հարկային ռեսուրսի մարմնի կողմից՝ նախորդ ամսվա հասսասագրված վճարի հաշվարկման համար հիմք ընդունված ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ: Նույն օրենքի 98-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքի 7-րդ հոդվածի «Է» ենթակետով նախատեսված գործունեության կազմակերպման համար հասսասագրված վճարի հաշվարկը կատարվում է վճարողի կողմից հարկային ռեսուրսի մարմնին գործունեության դադարեցման (կասեցման) մասին դիմում-հայտարարություն ներկայացնելու դեպքում՝ հայտարարության մեջ նշված օրվանից, որը չի կարող հայտարարության ներկայացման հաջորդ օրվանից ավելի շուտ լինել:

Ձեռնարկատիրոջ 28.09.2000 թվականի դիմում-հայտարարության համաձայն՝ 01.10.2000 թվականից մինչև 31.12.2000 թվականը դադարեցվել է Երևանի Հ.Էմինի թիվ 58 հասցեում իրականացվող ավսոստեխտադասարկման գործունեությունը (գ.թ.7), որից հետո մինչև 01.11.2002 թվականը չի ներկայացվել ոչ դիմում-հայտարարություն գործունեությունը դադարեցնելու և ոչ էլ ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ, հետևաբար, ռեսուրսությունը, հիմք ընդունելով «Հասսասագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածը, նախկին ելակետային սլյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ հաշվարկել է 01.01.2001 թվականից մինչև 31.10.2002 թվականը հասսասագրված վճարը, որը ենթակա է բռնագանձման:

Ինչ վերաբերում է սնտեսական դասարանի այն դասճառաբանությանը, որ հայցի առարկան կազմող դարձակարկությունների հաշվեգրման ժամանակահատվածում (2001-2004 թվականներին) դասասխանողի կողմից ավսոստեխտադասարկման կայանների (կետերի) փաստացի գործունեություն չի իրականացվել և հարկվող եկամուտ՝ որդես այդպիսի գործունեության արդյունք, չի առաջացել, ադա այդ փաստը սույն վեճի լուծման համար չունի էական նշանակություն: ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով դարձակարկ է օրենքով սահմանված կարգով և չափով մուծել հարկեր, տուրքեր, կասարել դարձակարկի այլ վճարումներ: Սույն գործով հասսասագրված վճարի չափը հաշվարկվել է «Հասսասագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի դրույթներին համադասարկման:

1) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Թեև սնտեսական դասարանը վճարի դասճառաբանական մասում վերլուծել է «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դրույթներին այն մասին, որ հարկի փաստացի գումարի վերջնական հաշվարկումը կատարում է հարկատու ինքնուրույնաբար և

սահմանված կարգով արացողում է սարեկան եկամուսների մասին հայտարարագրում, սակայն օրենքի նվաճ զրոյթը վերլուծելիս համադրում չի կատարել սույն գործի փաստական հանգամանքների հետ, ինչի հետևանքով դարձ չի դառնում, թե օրենքի նվաճ զրոյթը կիրառելի՞ է արդյոք սույն վեճի նկատմամբ, թե ոչ:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Ելնելով վերագրալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել:
2. Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 24.03.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S2-122-2006թ.
նախազահող դատավոր՝ Ա.ՇԱՀՈՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ 3-1726 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախազահողությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 19.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Բլեյզ» ՄՊ ընկերության (այսուհետ՝ նաև ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության Վանաձորի տարածային հարկային տեսչության (այսուհետ՝ նաև տեսչություն)՝ անձնական հաշվի ֆարսում բյուջեի վճարումների գծով ղեկական տուրքի մասով տույժի հաշվարկն անվավեր ճանաչելու և վերահաշվարկ կատարելու դաժանությունների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ ընկերությունը դաժանություն է անվավեր ճանաչել անձնական հաշվի ֆարսում բյուջեի վճարումների գծով ղեկական տուրքի մասով 927.500 ՀՀ դրամ տույժի հաշվարկը և տեսչությանը դատարանից անվերադարձ կատարել վերահաշվարկ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 19.04.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ մասնակիորեն անվավեր է ճանաչվել ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Վանաձորի հարկային տեսչության կողմից հարկային հաշվի ֆարսի ղեկական տուրքի աղառքի գումարն ուժացումով վճարելու համար 19.04.2004 թվականի դրությամբ հաշվարկված 927.500 դրամ տույժի գումարը՝ հարկային հաշվի ֆարսում թողնելով միայն ղեկական տուրքի աղառքի գումարն ուժացումով վճարելու համար 01.01.2004 թվականի դրությամբ հաշվարկված 269.500 ՀՀ դրամ գումարը: Պարտավորեցվել է ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Վանաձորի

հարկային ռեսուրսները «Բլեյզ» ՍՊ ընկերության հարկային հաշվի փախուստ և բյուջե վճարումների գծով կասարել համադասասխան վերահաշվարկ, ղեկավարող սուրբի սույժի հաշվարկի մասով վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո 7 (յոթ) օրվա ընթացքում:

Սույն գործով վճարելի բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դասախազի տեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Ընկերությունը ներկայացրած վճարելի բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճարելի բողոքի հիմքերը, փաստարկները և ղախանջը.

Սույն վճարելի բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւււյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դասարանը սխալ է կիրառել «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ և 35-րդ հոդվածների ղախանջները:

Բողոք բերող անձը նշված ղնդումը ղախանջարանում է հետևյալ փաստարկներով՝ լիցենզիայի դադարեցման ղախից ընկերության նկատմամբ սարելկան ղեկական սուրբ չի հաշվարկվել, այլ հաշվարկվել են սույժեր 2002 թվականից մինչև 2003 թվականը սարելկան ղեկական սուրբերը սահմանված ժամկետում չվճարելու համար: Այդ սույժերը հաշվարկվել են ոչ թե ղեկական սուրբի աղառքը վճարելուց հետո, այլ՝ մինչև վճարումը, հետևաբար դասարանի կողմից սույժերի ընդհանուր գումարից 269.500 ՀՀ դրամ նվազեցնելը հիմնավոր չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերող անձը ղախանջել է բելկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 19.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ 20.09.2001 թվականի ՀՀ տրանսպորտի և կաղի նախարարության կաղի և տեղեկատվայնացման գլխավոր վարչության կողմից ընկերությանն անժամկետ տրվել է ՀՀ տրառծում հեռահաղորդակցության բնազավառում գործունեություն իրականացնելու համար թիվ 627 լիցենզիան (գ.թ.6): Ընկերության կողմից առաջին անգամ ղեկական սուրբի վճարումը կասարվել է 05.10.2001 թվականին (գ.թ.13):

բ/ օրենքով սահմանված հերթական սարելկան ղեկական սուրբի վճարման ղարտակարությունն առաջացել է 06.10.2002թ.:

գ/ ՀՀ տրանսպորտի և կաղի նախարարի 04.03.2004 թվականի թիվ 58-Ա հրամանի համաձայն՝ ուժը կորցրած է ձանաչվել ընկերությանը 20.09.2001 թվականին տրամաղրված թիվ 627 լիցենզիան (գ.թ.9):

դ/ 18.10.2005 թվականի վճարման թիվ 1 հանձնարարագրի համաձայն՝ ընկերությունը վճարել է ղեկական բյուջե 200.000 ՀՀ դրամ լիցենզիայի համար սահմանված ղեկական սուրբը (գ.թ.12):

4. Վճարելի դասարանի ղախանջարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառարանությամբ.

Ընկերության կողմից առաջին անգամ ղեկական սուրբի վճարումը կասարվել է

05.10.2001 թվականին, իսկ հետագայում օրենքով սահմանված հերթական սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարումներ չեն կատարվել: Ընկերությանը սրամադրված լիցենզիայի ուժը կորցրած է ճանաչվել 04.03.2004 թվականին, և 200.000 ՀՀ դրամ լիցենզիայի համար սահմանված սարեկան ղեկավարող սուրբը ղեկավարող սուրբի վճարել է միայն 18.10.2005 թվականին:

Դասարանի եզրահանգումն այն մասին, որ ընկերության սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարման դադարումը դադարել է թիվ 627 լիցենզիայի ուժը կորցրած ճանաչվելուց հետո, հիմք չէ հայցը մասնակի բավարարելու համար: «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված սարեկան ղեկավարող սուրբի վճարման համար սահմանված ժամկետներում վճարումը չկատարելու դեպքում բյուջե չվճարված ղեկավարող սուրբի գումարները ենթակա են վճարողից բռնագանձման ղեկավարող սուրբի ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար 0.5 տոկոսի չափով հաշվարկված սույժի հետ միասին: Դասարանի այն եզրահանգումը, որ լիցենզիայի դադարեցման դեպքում ընկերության նկատմամբ չհղեժ է հաշվարկվել սարեկան ղեկավարող սուրբ, հետևաբար՝ ուժ չվճարված ղեկավարող սուրբի համար սույժերը հաշվարկման ենթակա չէին՝ սույն գործի լուծման ժամկետից անհիմն են և ոչ վերաբերելի, քանի որ լիցենզիայի դադարեցման դեպքում ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է ոչ թե սարեկան ղեկավարող սուրբ, այլ 2002 թվականից մինչև 2003 թվականը սարեկան ղեկավարող սուրբերը սահմանված ժամկետում չվճարելու համար սույժեր: Այդպիսի հաշվարկվել են մինչև ղեկավարող սուրբի գծով ադառքի վճարումը, հետևաբար այդ գումարի չափով սույժի գծով հարկատուի դադարեցումների նվազեցումը չի թխում օրենքի դեմահանջից:

Ինչ վերաբերում է սնեստական դասարանի վճարի այն դասձառաբանությանը, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համադասախման սույժ չէր կարող հաշվարկվել հարկման օբյեկտի բացակայության դասձառով, Վճարելի դասարանը գտնում է, որ այդ նորմը սույն վեժի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ սլյալ դեպքում հարկային դադարեցումն առաջացել է լիցենզիայի սարեկան ղեկավարող սուրբը սահմանված ժամկետում չվճարելու հիմքով և հարկման օբյեկտի առկայությունն այս իրավահարաբերության համար էական փաստ չէ:

Այսպիսով, սույն վճարելի բողոքի հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնեստական դասարանի վճարող բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրայից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով Վճարելի դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարելի բողոքը բավարարել:
2. Բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 19.04.2006 թվականի վճարող և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դեպքից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ N S-1433-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ N 3-1771 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության Չարենցավանի սարածֆային հարկային սեսչության (այսուհետ՝ սեսչություն) հայցի ընդդեմ «Մուրազ Սարգսյան» անհատ ձեռնարկատիրոջ (այսուհետ՝ ձեռնարկատեր)՝ գումար բռնագանձելու, ինչդեպ նաև հակընդդեմ դիմումի՝ ակտն անվավեր ճանաչելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ սեսչությունը դատարանին է ձեռնարկատիրոջից բռնագանձել հոգոս դատարանի բյուջեի որդես առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար հաշվարկված 1.723.500 ՀՀ դրամ տուգանքը և վճարված դատարանի տուրքը:

Ձեռնարկատերը հակընդդեմ դիմումով դատարանին է անվավեր ճանաչել սեսչության 15.11.2005 թվականի թիվ 2300464 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ հակընդդեմ դիմումը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ. Դանիելյանը:

Ձեռնարկատերը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դատարանի չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 10-րդ կետը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք ղեկավարում է կիրառել և կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, որը չղեկավարում է կիրառվել:

Բողոք բերող անձը նշված լիցենզիայի դատախազությանը է հետևյալ փաստարկերով ձեռնարկատիրոջը սրամատրված լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է լիցենզավորող մարմնի որոշմամբ, որովհետև աղացույցն առկա է գործում, մասնավորապես, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի սեղակալի 13.04.2005 թվականի թիվ 12/41 3-3775 գրությունը, որով ծառայությանը սեղեկացվել է ձեռնարկատիրոջը սրամատրված լիցենզիայի գործողության կասեցման մասին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դաշխանել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

ա/ 05.03.2002 թվականին ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից ձեռնարկատիրոջը սրվել է սննդամթերքի արտադրության թիվ ՊԼ-598 լիցենզիա անժամկետ գործողությամբ (գ.թ.15):

բ/ 03.11.2005 թվականի թիվ 2300464 հանձնարարագրի հիման վրա՝ տեսչությունը ձեռնարկատիրոջ մոտ իրականացրել է 01.01.2002 թվականից մինչև 15.11.2005 թվականն ընկած ժամանակաշրջանի առանց ղեկավարող գրանցման, առանց համադասասխան լիցենզիայի (թույլտվության) ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու ստուգում:

գ/ ստուգման արդյունքում 15.11.2005 թվականին կազմվել է թիվ 2300464 ստուգման ակտը, որով արձանագրվել է հարկային դատարարություն 1.723.500 ՀՀ դրամ՝ 26.02.2005 թվականից մինչև 14.10.2005 թվականն առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար (գ.թ.4-14):

դ/ լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դատախազ կարգով չի հանձնվել:

ե/ լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին լիցենզավորման մարմնի որոշումը չի ներկայացվել նաև տնտեսական դատարան:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատախազությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝ *բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ*

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կասեցված է համարվում այդ մասին լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դատախազ հանձնելու կամ նրա մոտ մուտքագրվելու օրվան հաջորդող օրվանից, եթե լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին որոշմամբ կամ

օրենքով ավելի ուժ ժամկետ նախատեսված չէ: Սույն գործի փաստական հանգամանքների համաձայն՝ լիցենզավորման մարմնի՝ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության որոշումը՝ ձեռնարկատիրոջը սրամադրված սննդամթերքի արտադրության թիվ ՊԼ-598 լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին ձեռնարկատիրոջը դասաճաճ ձևով հանձնելու կամ այն ձեռնարկատիրոջ մոտ մոտեցրվելու վերաբերյալ որևէ առաջույց գործում առկա չէ: Հետևաբար, դատարանը հանգում է եզրակացության, որ լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դասաճաճ ձևով չի հանձնվել:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիցենզավորող մարմինն իրավունք ունի օրենսդրության դասակարգման խախտման դասաճաճով լիցենզիայի գործողությունը կասեցնել միայն լիցենզավորող մարմնի լիցենզավորման հանձնաժողովի եզրակացության համաձայն: Լիցենզավորման ենթակա գործունեության կամ այդ գործունեության առանձին գործառնությունների կամ լիցենզիայով վերադասված առանձին գործողությունների իրականացման արգելման մասին կայացվում է որոշում, որն ուժի մեջ է մտնում լիցենզավորված անձին դասաճաճ ձևով հանձնելու դեպքում: Եթե լիցենզավորման հանձնաժողովի կողմից լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին հարցի քննարկման վերաբերյալ եզրակացությունը կայացնելու օրվան հաջորդող 15 օրվա ժամկետում դասաճաճ ձևով լիցենզիայի գործողության կասեցման մասին որոշումը չի հանձնվում կամ ուղարկվում լիցենզավորված անձին, ապա լիցենզիայի գործողության կասեցման հարցը համարվում է մերժված: Հիմք ընդունելով այն փաստը, որ լիցենզավորման մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դասաճաճ ձևով չի հանձնվել, այդ որոշումը նույնիսկ սնտեսական դատարանին չի ներկայացվել, Վճռաբեկ դատարանը հանգում է եզրակացության, որ օրենքի ուժով լիցենզիայի գործողության կասեցման հարցը համարվել է մերժված, այսինքն՝ նման որոշում գոյություն չունի:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքում նշված և գործում առկա՝ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարի սեղակայի 13.04.2005թ. թիվ 12/4 3-3775 գրությանը, ապա այն հասցեագրվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտին, որով ծառայությունը սեղեկացվել է ձեռնարկատիրոջը սրամադրված լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին: Հետևաբար, նշված գրությունը չի կարող համարվել լիցենզավորման մարմնի որոշում կամ լիցենզավորված մարմնի որոշումը ձեռնարկատիրոջը դասաճաճ հանձնելու առաջույց:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 27.04.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դեպքից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սննտական դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ S-1608-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Գ.ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1777 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտական դատարանի 23.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Նորֆ-Մարաշի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ սեսչություն) հայցի ընդդեմ «Տիբալս» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ նաև ընկերություն)՝ զումար բռնագանձելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ սեսչությունը դիմում է ընկերությունից բռնագանձել հոգոս դատական բյուջեի 344.200 ՀՀ դրամ սույժը, 57.000 ՀՀ դրամ սուզանքը և 8.024 ՀՀ դրամ վճարված դատական սուրքը:

ՀՀ սննտական դատարանի 23.05.2006թ. վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ «Տիբալս» ՍՊԸ-ից հոգոս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձվել է 344.200 դրամ՝ որդես սույժ, ինչդես նաև դատական սուրքի զումար՝ 6.884 դրամ: Մնացած մասով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Ընկերությունը վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը չի կիրառել «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածը և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածը, որոնք ղետֆ է կիրառել:

Բողոք բերող անձը նշված ղնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով՝ «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաճայն՝ ղնկերությունը 2004 թվականի 4-րդ եռամսյակի դարզեցված հարկի հաշվարկը դատարանը էր հարկային մարմնին ներկայացնել 2005 թվականի հունվարի 25-ին, սակայն ներկայացրել է 2005 թվականի ադրիլի 12-ին, իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի հիմքով ներկայացվող հաշվարկը սահմանված ժամկետից ու ներկայացնելու համար հաշվարկվել է տուգանֆ 57.000 ՀՀ դրամ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դաշխանջել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 23.05.2006 թվականի վճռի՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր ֆննդության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝ ա/ ղնկերության կողմից 2004 թվականի 4-րդ եռամսյակի դարզեցված հարկի հաշվարկը սահմանված ժամկետից ու ներկայացնելու, մասնավորադես 2005 թվականի ադրիլի 12-ին ներկայացնելու վերաբերյալ որևէ ադացույց գործում առկա չէ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքը անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի համաճայն՝ դարզեցված հարկ վճարողները մինչև հաշվետու ժամանակաշջանին հաջորդող ամսվա 25-ը ՀՀ դեսական եկամտոսների նախարարության սահմանած ձևով իրենց հաշվառման վայրի հարկային մարմին են ներկայացնում հարկի հաշվարկը:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի համաճայն՝ հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) կողմից հարկային տեսչություն ներկայացվող հաշվարկը (հայտարարագիրը) հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետից երկու ամսից ավել ուշացնելու դեդրում այդ ժամկետին հաջորդող յուրաֆանչյուր 15 օրվա համար հարկ վճարողից (հարկային գործակալից) գանձվում է տուգանֆ դրա հետևանֆով չմոծված հարկի ղնդիանուր գումարի հինգ տոկոսի չաֆով, բայց ոչ ավել, ֆան այդ հարկի ղնդիանուր գումարն է:

Սույն գործով ղնկերության կողմից հաշվարկը տեսչություն սահմանված ժամկետից ու ներկայացնելու վերաբերյալ որևէ ադացույց գործում առկա չէ: Հետևաբար, տնտեսական դատարանի վճիռը տեսչության կողմից ղնկերությունից 57.000 դրամ՝ տուգանֆի գումարի բռնագանձման դաշխանջը մերժելու մասին օրինական է, իսկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆցիական դատավարության օրենսգրֆի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սննտական դատարանի 23.05.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S-1757-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1831 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ ծառայության Էջմիածնի սարածֆային հարկային սեսչության (այսուհետ՝ սեսչություն) հայցի ընդդեմ «Հոդ» արտադրական կոդերտրաշիվի (այսուհետ՝ կոդերտրաշիվ)՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ սեսչությունը դահանջել է կոդերտրաշիվից բռնագանձել հոգոտ ղեկավարան բյուջեի 169.200 ՀՀ դրամ ավելացված արժեքի հարկի գծով, 140.600 ՀՀ դրամ Եսհոթահարկի գծով, 7.800 ՀՀ դրամ ավտոճանչին վճարի գծով, 9.300 ՀՀ դրամ բնադահողանության վճարի գծով դատարանությունները:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարան ծառայության իրավաբանական վարչության ղեկը:

Կոդերտրաշիվը վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհոիչյալ

հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դասարանը սխալ է կիրառել «ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը և չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետը:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովումը դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով «ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգիրքը գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի ուժով կազմակերպության հիմնադիր փաստաթղթերի անվավեր լինելը հիմք չէ կազմակերպության գոյությունը դադարած համարելու համար, քանի որ «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ նման գոյությունը դադարած է համարվում լուծարումը գրանցելու մասին ղեկավարական գրանցամասյանում գրառման դադարից:

2) Տնտեսական դասարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածը:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովումը դասառաքանում է հետևյալ փաստարկներով քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածը վերաբերում է սուուգմամբ լրացուցիչ հարկային դասակարգումներ հայտարարելու դեղիմ, իսկ սխալ գործով նման դեղիմ առկա չէ, ադա դասարանը չէր կարող դեկավարվել այդ հոդվածով:

Վերոգրայի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ տեսչության կողմից ներկայացված՝ կոոդերասիվից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման տեղեկանքի համաձայն՝ կոոդերասիվի «դարսֆը 14.04.06թ. դրությամբ կազմում է 326.9 հազ. դրամ, որից 169.2 հազ. ԱԱՀ-ի, 140.6 հազ. դրամը տահութահարկի, 7.8 հազ. դրամը ճանեիմի և 9.3 հազ. դրամը բնադահողանության վճարի գծով: ԱԱՀ-ի գծով աղառքը առաջացել է 1996թ. 4-րդ և 1997թ. 1-ին տամայակներում կազմակերպության կողմից հաշվարկ չներկայացնելու հետևանքով համաձայն «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի բս որի նախորդ հաշվարկի՝ 1996թ.-ի 3-րդ տամայակի 35.1 հազ դրամի նկատմամբ իջեցվել է 110%-ի հաշվարկ 38.6 հազ. դրամի չափով՝ որն ընդհանուր գումարով կազմել է 77.1 հազ. դրամ: Հարկի գումարը չմոծելու հետևանքով հաշվարկվել է տոյծ 0.25%, 0.1% և 0.3% դրոյֆաչափերով, որոնք կազմել է 92.1 հազ. դրամ: Այտղիտով ԱԱՀ-ի գծով ձեռնարկության դարսֆը կազմում է 169.2 հազ. դրամ: Օտտութահարկի գծով ձեռնարկության աղառքը կազմում է 65.3 հազ դրամ, որն առաջացել է 1996թ.-ի 4-րդ և 1997թ.-ի 1-ին տամայակների համար նախորդ հաշվարկի՝ 1996թ.-ի 3-րդ տամայակի 29.7 հազ դրամ նկատմամբ 110%-ի հաշվարկը կիրառելու հետևանքով: Հարկի գումարը ժամանակիմ բյոջե չմոծելու հետևանքով հաշվարկվել է տոյծ՝ համաձայն ՀՀ «Հարկերի մասին» օրենքի 23-րդ հոդվածի տոյծ՝ 0.25%, 0.1% և 0.3% դրոյֆաչափերով, որոնք կազմել է 75.3 հազ. դրամ: Այտղիտով տտութահարկի ընդհանուր դարսֆը կազմում է 140.6 հազ. դրամ, որից աղառք՝ 65.3 հազ. դրամ, տոյծ՝ 75.3 հազ. դրամ: Ճանեիմի գծով ձեռնարկության աղառքը կազմում է 0.9 հազ. դրամ, որն առաջացել է 1996թ. 3-րդ տամայակի ձեռնարկության կողմից ներկայացրած 25.10.96թ.-ի ալսոձանեիմ հարկի

հաշվարկի 110%-ի չափով: Գումարը ժամանակին բյուջե չվճարելու հետևանքով հաշվարկվել է սույժ 0.5% դրույքաչափով, որը կազմում է 6.9 հազ. դրամ: Այսպիսով ճանճին հարկի ընդհանուր դարսքը կազմում է 7.8 հազ դրամ, որից 0.9 հազ. դրամ աղառք, 6.9 հազ. դրամը սույժ: Բնադաստանական վճարի գծով աղառքը կազմում է 1.0 հազ դրամ, որը ժամանակին բյուջե չվճարելու հետևանքով հաշվարկվել է սույժ 0.25% դրույքաչափով, որը կազմում է 8.3 հազ. դրամ: Այսպիսով բնադաստանական վճարի ընդհանուր դարսքը կազմում է 9.3 հազ. դրամ, որից աղառք 1.0 հազ. դրամ և սույժ 8.3 հազ. դրամ» (գ.թ.8):

4. ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՆԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ Ե ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ղեկավարը նշում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն. «Մինչև օրենսգրքի ուժի մեջ մտնելը ստեղծված եւ օրենսգրքի 5-րդ գլխով նախատեսված կազմակերպական-իրավական ձև ունեցող իրավաբանական անձինք մինչև 2001 թվականի հունվարի 1-ը իրենց հիմնադիր փաստաթղթերը դեռ է համադասասխանեցնեն օրենսգրքի 5-րդ գլխի նորմերի դասակարգմանը և վերագրանցվեն: Նշված ժամկետում չհամադասասխանեցված և չվերագրանցված հիմնադիր փաստաթղթերը համարվում են անվավեր»: Սակայն «Իրավաբանական անձանց դեռական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած (այդ թվում՝ անհաս ձեռնարկաիրոջ գործունեությունը դադարած), այդ մասին դեռական գրանցամասյանում գրառման դասից: Հետևաբար, թեև կոոդերաշիվի հիմնադիր փաստաթղթերն անվավեր էին օրենքի ուժով, սակայն նրա գոյությունը դադարած չէր, քանի որ բացակայում է այդ մասին դեռական գրանցամասյանում գրառումը: Այսինքն՝ կոոդերաշիվը բարձրանում է կրել հարկային դարսավորություններ:

2) սնեռական դասարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որը չդեռ է կիրառվել:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի համաձայն. «Հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեռում հարկային դարսավորություններ չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կասարելու սարվան անմիջադեռ հաջորդող երեք սարին լրացնելուց հետո»: «Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակեր մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արսահայտությունների սառացի նեանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասակարգմանը: Իրավական ակեր մեկնաբանությամբ չդեռ է փոփոխվի դրա իմաստը:

Բողոք բերող անձի դասճառաբանությունն այն մասին, որ նշված նորմը վերաբերում է միայն սուուգամբ լրացուցիչ հարկային դարսավորություններ հայտնաբերելու դեռիին, դասարանն անհիմն է համարում, քանի որ օրենքի նշված դրույթը հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու որևէ հասուկ դեռոք չի նախատեսում, և ոչ էլ բացառություն է անում նման խախտման հայտնաբերման որևէ դեռոքի համար: Հետևադեռ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված դեռոքը

վերաբերում է հարկային դարձվորություններ հայտնաբերելու բոլոր դեղմերին առանց բացառության:

Տեսչության կողմից ներկայացված՝ կոողերասիվից բռնագանձման ենթակա գումարի հաշվարկման Տեղեկանքի համաձայն՝ կողերասիվի դարձվոր առաջացել է 1996 թվականի 4-րդ և 1997 թվականի 1-ին եռամսյակներում, իսկ տեսչությունը դասարան է դիմել 19.05.2006 թվականին (գ.թ.1-4): «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հարկային տեսչությունը: Հետևաբար, հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ դասաճ հսկողություն իրականացնելու դարձվորություն կողերասիվի հարկային դարձվորությունները տեսչությունն ըստ էության հայտնաբերել է շատ ավելի վաղ, մասնավորապես, համադասաստիան հարկային հաշվետվությունները կողերասիվի կողմից չներկայացնելու ժամանակ: Հետևաբար, սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ ճիշտ է կիրառվել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածը:

Քանի որ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30¹-րդ հոդվածի ուժով կողերասիվի նկատմամբ հարկային դարձվորություններ չեն կարող առաջանալ, առաջ վճարել բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար չէ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. վճարել բողոքը մերժել:
2. ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐՐ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղափացիական գործ թիվ S-752-2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1857 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Տոնական» արտադրական կոողերաշիվի (այսուհետ՝ նաև կողերաշիվ) դիմումի ընդդեմ ծառայության Մաեսոցի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ նաև սեսչություն)՝ ակսն անվավեր ճանաչելու դաահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ կողերաշիվը դաահանջել է անվավեր ճանաչել սեսչության 10.03.2005 թվականի թիվ ՍԱ-148084 ակսը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաեսոցի հարկային սեսչության 10.03.2005 թվականի թիվ 148084 ակսի 1-ին, 2-րդ և 8-րդ կեսերը ճանաչվել են անվավեր: Պարտարվել է ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Մաեսոցի հարկային սեսչությանը վճիռն օրինական ուժի մեջ մսնելուց հետո 7 (յոթ) օրվա ընթացքում կասարել վերահաավարկ և «Տոնական» արտադրական կողերաշիվի անձնական հաավի ֆարսից դուրս գրել 10.03.2005 թվականի թիվ 148084 ակսի 1-ին, 2-րդ և 8-րդ կեսերով վճարման առաջարկած դարավորությունների գումարը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության իրավաբանական վարչության ղեկը:

Կողերաշիվը վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով:

1) Տնտեսական դատարանը խախտել կամ սխալ է կիրառել «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 11-րդ կետի, «Պեսական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 16-րդ կետի 16.2-րդ ենթակետի և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի դաշխանջները:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկերով՝ կոողերաշիվին 17.12.2001 թվականին սրամադրվել է ֆաղափառության ֆաղափառական ոլորտում կառուցված շինարարության իրականացման թիվ XXX 6494 լիցենզիան: Տարեկան ղեկավարող սուրճը չվճարելու հիմքով 23.12.2002 թվականին նշված լիցենզիայի գործողությունը կասեցվել է, սակայն կողերաշիվի մոտ ստուգումներ իրականացնելիս դարձվել է, որ այդ ժամանակահատվածում կողերաշիվին իրականացրել է առանց լիցենզիայի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված լիցենզավորման ենթակա գործունեություն, որի համար առաջադրվել է լրացուցիչ հարկային դատարարություն:

2) Տնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման և «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի դաշխանջները:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող շահույթը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է դրա ստացման հետ կապված անհրաժեշտ և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով: ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման համաձայն՝ փաստաթղթերը հիմնավորված են համարվում, երբ դրանք ներառում են նշված որոշման 2-րդ կետի «Ա», «Բ», «Գ», «Դ», «Ե» ենթակետերով սահմանված հաշվարկային փաստաթղթերին ներկայացվող վավերադրամները:

Կողերաշիվի մոտ կատարված ծախսերը եղել են փաստաթղթերով չհիմնավորված: Կողերաշիվի կողմից հաշվարկային փաստաթղթերում ներառված է եղել «Ա» ենթակետից միայն սարքավոր, «Բ» ենթակետին ամբողջությամբ բացակայել է, «Գ» ենթակետի դաշխանջներից ներառվել են միայն Տոնական Մելոնյանի անունը և ստորագրությունը, որով դարձ չէր, թե այդ փաստաթղթերը որ իրավաբանական անձին են դասակարգվում, «Դ» և «Ե» ենթակետերի դաշխանջները ներառված են մասնակիորեն: Նշված որոշման վավերադրամներից համարյա ոչ մեկը արձանագրված չեն կողերաշիվի կողմից որոշեա ծախս ընդունված հաշվարկային փաստաթղթերում՝ միակողմանի գնման ակտերում, առկա չէ նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կողմերի միջև կնքված գրավոր դրամանագիր կամ լիազորագիր, ինչպես նաև ծախսերը հիմնավորող հաշվարկային փաստաթղթերը չեն կազմվել առնվազն երկու օրինակից:

Տնտեսական դատարանը ՀՀ կառավարության վերը նշված որոշման դրույթներում «հակասությունների և երկիմաստությունների» առկայությունը որոշելիս հիմք է ընդունել փորձագետի կարծիքը այն դրամաններում, երբ փորձագետն իրավասու չէ իրավական գնահատականներ տալ իրավական ակտին և դրանում ընդգրկված իրավական նորմերին:

3) Տնտեսական դատարանը խախտել է «Պեսական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ, 34-րդ և 35-րդ հոդվածների դաշխանջները:

Բողոք բերող անձը նշված ժողովումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկով՝

կոողերաժիլը սրամադրված լիցենզիայի համար սարեկան հերթական վճարումը չի կատարել, որի հետևանքով օրենքի դրույթներին համադասասխան հաշվարկվել է տույժ:

4) Տնտեսական դատարանը խախտել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի դրույթները:

Տնտեսական դատարանը հաստատել է համարել, որ ընտրությունը տնտեսավարող սուբյեկտին դատարան կարգով չի սրամադրել հանձնարարագրի և հրամանների օրինակները, այսինքն դատարան չի ծանուցել ստուգման անցկացման մասին:

Բողոք բերող անձը նշում է, որ ընտրությունը դատարանում է հետևյալ փաստերով կողմերաժիլի սկզբնական ստուգումը 26.01.2005 թվականի թիվ 148084 հանձնարարագիրը և անձամբ ներկայացրել է հաշվառման փաստաթղթերը, իսկ ինչ վերաբերում է ծառայության դրույթի 21.02.2005 թվականի թիվ 1-07/137-Ա և 03.03.2005 թվականի թիվ 1-07/177-Ա հրամաններին, ապա «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 5-րդ կետի դրույթներին համադասասխան կողմերաժիլի սկզբնական ստուգումը է փոխարինում առանձին՝ դրույթի սկզբնական կողմից անձամբ չստանալու դատարանով: Տնտեսական կողմից հրամաններն ստանալու ադապտացիան ներկայացվել է դատարանին, որը դատարանն անստեղծ է:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարելի բողոք բերող անձը դրույթներ է բերել ՀՀ տնտեսական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարելի բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա/ 17.12.2001 թվականի ՀՀ ֆաղափառության նախարարության կողմից կողմերաժիլին արվել է կադրային ծննդագրության իրականացում ըստ ֆաղափառության ֆաղափառական դրույթի թիվ XXX 6494 դրույթական լիցենզիա, և սահմանվել է գործողության ժամկետ մինչև 17.12.2004 թվականը (գ.թ.47):

բ/ Կողմերաժիլի կողմից առաջին անգամ դրույթական սուրքի վճարումը կատարվել է 20.12.2001 թվականին, հետևաբար օրենքով սահմանված հերթական սարեկան դրույթական սուրքի վճարումն առաջացել է 20.12.2002 թվականին:

գ/ ՀՀ ֆաղափառության նախարարի 23.12.2002 թվականի թիվ 23-Լ հրամանի համաձայն՝ կատարվել է նշանակված լիցենզիայի գործողությունը (գ.թ.48-49):

դ/ ՀՀ վարչապետի 18.01.2005 թվականի թիվ 084-213 գրավոր հանձնարարության հիման վրա՝ ծառայության դրույթի 26.01.2005 թվականի թիվ 148084 հանձնարարագրի, 21.02.2005 թվականի թիվ 1-07/137-Ա և 04.03.2005 թվականի թիվ 1-07/177-Ա հրամանների համաձայն՝ ընտրությունը կողմերաժիլի մոտ իրականացրել է 01.04.2002 թվականից մինչև 01.04.2004 թվականն ընկած ժամանակաշրջանի բյուջեի հետ փոխարարարությունների ճշտության վերստուգում, առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու և դրույթական սուրքի վճարման ստուգում:

ե/ Վերը նշանակված ստուգման արդյունքում 10.03.2005 թվականին կատարվել է թիվ ՍԱ-

---

148084 usուգման ակտը, և արձանագրվել են լրացուցիչ հարկային դարսավորություններ 13.496.200 ՀՀ դրամ Եահութահարկի գծով, 21.943.400 ՀՀ դրամ առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու և 830.500 ՀՀ դրամ դեսական տուրքի համար:

զ/ Նույն լիցենզիայի կասեցման ընթացքում կոտրեցիվը 2002 թվականին և 2003 թվականին «Հայաստանի արդի արվեստի թանգարանի» շենքում և Արագածոտնի մարզի Դիանի գյուղում զսնվող դորոցում իրականացրել է շինարարական աշխատանքներ:

4. Վճարել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նույն հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը զսնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեության տեսակ է ֆաղափառության բնագավառում կադրային շինարարության իրականացում՝ ըստ ֆաղափառության, ֆաղափացիական ոլորտը: Մինչդեռ կոտրեցիվը իրականացրել է առանց լիցենզիայի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված լիցենզավորման ենթակա գործունեություն Արագածոտնի մարզի Դիանի գյուղում զսնվող դորոցում, որդիսի հանգամանքը հաստատվել է նաև «ՀՀ փորձագիտական կենտրոն» դեսական ոչ առևտրային կազմակերպության 30.06.2005 թվականի թիվ 12490509, 30.01.2006 թվականի թիվ 37780609 փորձագիտական եզրակացություններով (գ.թ.99-117, 144-176), իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ առանց լիցենզիայի ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղում (ադորիցի գործունեություն) զանձվում է տուգանք՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման երջանառության (համախառն եկամտի) 50 տոկոսի չափով:

2) *բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Եահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող Եահութը որոշելիս համախառն եկամուտը նվազեցվում է դրա սուսցման հետ կադված անհրաժեշտ և փաստաթղթերով հիմնավորված ծախսերի չափով:

«Ծախսերը հիմնավորող փաստաթղթերի նկատմամբ ներկայացվող դահանջները սահմանելու և այդ փաստաթղթերի կազմման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ հաշվարկային փաստաթուղթը հարկ վճարողի իրականացրած գործարքը հաստատող՝ հարկման հիմք հանդիսացող (ծախսերը հիմնավորող) հաշվարկային փաստաթուղթ է, որում արագույնված են (ներառված են ըստ էության) հետևյալ վավերադայանները, այդ թվում նաև՝

ա/ հաշվարկային փաստաթղթի հերթական համարը և դուրագրման ամսաթիվը,

բ/ ակտիվներ առաքող (վաճառող, սրամադրող) կամ ծառայություն մատուցող հարկ վճարողի՝ իրավաբանական անձի կամ իրավաբանական անձի կարգավիճակ չունեցող ձեռնարկության լրիվ ֆիրմային անվանումը, կնիք կամ դրոշմակնիք ունենալը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դարսադիր լինելու դեղում՝ հարկ վճարողի կնիքը կամ դրոշմակնիքը, զսնվելու վայրը (հասցեն), դեկավարի (սահմանված դեղքերում՝ այլ

դաշնուսար անձի կամ անձանց) դաշնոնը, անունը, ազգանունը և ստրագրությունը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, անձնագրի, իսկ չափահաս և (կամ) ՀՀ ֆաղափացի չհանդիսանալու դեղում՝ անձը հաստատող այլ փաստաթղթի սերիան և համարը, բնակության (հասվածան) վայրի հասցեն, ստրագրությունը, իսկ անհաս ձեռներեց լինելու դեղում՝ նաև «անհաս ձեռներեց» նշումը...:

Մինչդեռ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի «Փորձաֆնությունների ազգային բյուրո» ղեկավարն ոչ առևտրային կազմակերպության թիվ 06-0011 փորձագիտական եզրակացության համաձայն՝ կոողերափի կողմից 2002 թվականի ընթացքում ընդհանուր 34.914.300 ՀՀ դրամի դահանջվող շինանյութերի ձեռքբերման և վարձակալված շինարարական սեխնիկայի համար կազմված վեց գնման ակտերում մասակարարների սվյալները և դուրագրման ամսաթվերը ցույց չսալը համարվում է ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման կարգի 2-րդ կետի բ/ ենթակետի դահանջների խախտում: Միաժամանակ ՀՀ կառավարության 25.08.1998 թվականի թիվ 525 որոշման կարգի 2-րդ կետի բ/ ենթակետի դահանջների խախտման արդյունքում, երբ 2002 թվականի միակողմանի գնման ակտերում արագուղված 34.914.300 ՀՀ դրամ ծախսերը սագված հասույթում կազմում են էական մասնաբաժին՝ 73.5%, թույլ է սալիս համարել այն «էական խախտում», և կիրառել նված որոշման 6-րդ կետի դույթները, որի արդյունքում և ծագում է լրացուցիչ 14.995.800 ՀՀ դրամ հարկային դարավորություններ ասուրախարկի գծով (գ.թ.177-184):

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնալոր է հետևյալ պահանջարկներում:*

«Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի համաձայն՝ սարեկան ղեկական սուրֆ վճարող իրավաբանական անձանց համար սարեկան ղեկական սուրֆի վճարման դարավորությունը դադարում է մինչև սահմանված ժամկետի վերջին օրը սարեկան ղեկական սուրֆի գանձման օբյեկտ հանդիսագող ծառայությունների մասուցման կամ գործողությունների կասարման արդյունքում սրված փաստաթղթերը (լիցենզիաները) սահմանված կարգով ուժը կորցրած ձանաչվելու դեղում, իսկ իրավաբանական անձանց համար՝ նաև ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լուծարվելու դեղում: Նույն օրենքի 34-րդ հողվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված սարեկան ղեկական սուրֆերի վճարումը յուրաբանցյուր սարվա համար կասարվում է մեկ սարվա ընթացքում՝ մինչև առաջին անգամ կասարված վճարման օրը, եթե սույն օրենքով այլ կարգ սահմանված չէ: «Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հողվածի համաձայն՝ սարեկան ղեկական սուրֆերի վճարման համար սահմանված ժամկետներում վճարումը չկասարելու դեղում բյուջե չվճարված ղեկական սուրֆի գումարները ենթակա են վճարողից բռնագանձման ղեկական բյուջե՝ ժամկետանց յուրաբանցյուր օրվա համար 0.5 տկոսի չափով հասվարկված սույժի հետ միասին: Պետական սուրֆի չգանձված կամ չվճարված գումարների, ինչդեռ նաև դրանց համար սույն օրենքով սահմանված սույժերի գանձումը կասարվում է դասական կարգով: «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հողվածի 11-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կարող է կասեցվել սարեկան ղեկական սուրֆը չվճարելու դեղում:

Փաստորեն, կողերափի կողմից առաջին անգամ ղեկական սուրֆի վճարումը կասարվել է 20.12.2001 թվականին, իսկ հետագայում օրենքով սահմանված հերթական սարեկան ղեկական սուրֆի վճարումները չեն կասարվել, որի հիմնով ինչդեռ կասեցվել է

լիցենզիայի գործողության ժամկետը, այնուհետ էլ նշված խախտումը հայտնաբերվել է սեսչության կողմից ստուգումն իրականացնելիս և ստուգման ակտում նշվել է այն իրավական ակտը, որի հիման վրա՝ կոռոդերաշիվին առաջադրվել է լրացուցիչ հարկային դարձավորություն: Նշված հանգամանքը հաստատվել է նաև վերը նշված փորձագիտական եզրակացություններով (գ.թ.99-117, 144-176):

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի համաձայն՝ փորձագետի եզրակացությունը հետազոտվում է դասական նիստում և գնահատվում մյուս առաջույցների հետ միասին: Մինչդեռ սնեստական դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա վերը նշված փորձագիտական եզրակացությունները (գ.թ.99-117, 144-176, 177-184):

4) բողոքի չորրորդ հիմնի վերաբերյալ Վճռաբեկ դասարանը *արշասնագրեց*.

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն երեք աշխատանքային օր առաջ, սրվում է սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող դաստիարակ անձին: Վերջինս դարձավոր է ստուգել մեկ օրինակի վրա՝ հաստատելով, որ ծանուցված է ստուգման անցկացման մասին: Ստուգված օրինակը վերադարձվում է ստուգող ղեկական մարմնի դաստիարակ անձին: Ստուգման ընթացքում նոր հանգամանքներ և անհրաժեշտություն առաջանալու դեպքում ստուգման նպատակներն ու քննարկները կարող է փոփոխել համադասասխսան ղեկական մարմինը՝ ստուգում կատարող դաստիարակ անձի (անձանց) գրավոր հիմնավորմամբ: Փոփոխման մասին գրավոր տեղեկացվում է սնեստավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձին՝ նրան ներկայացնելով նախկին հրամանին կամ հանձնարարագրին կից նոր հրամանը կամ հանձնարարագիրը:

Կոռոդերաշիվի սնորենը 03.02.2005թ.-ին ստացել է ծառայության դեպի 26.01.2005թ. թիվ 148084 հանձնարարագիրը, 22.02.2005թ.-ին՝ ծառայության դեպի 21.02.2005թ. թիվ 1-07/137-Ա հրամանը, իսկ ծառայության դեպի 03.03.2005թ. թիվ 1-07/177-Ա հրամանն առափվել է փոստի միջոցով (գ.թ.33,35,36):

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև ծառայության կողմից թույլ են սրվել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածով սահմանված առանձին ժամկետների խախտումներ, սակայն ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ կետի ուժով ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Այսպիսով, սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ սնեստական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք են:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել:

2. Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 07.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր քննության:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqruփյուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqruփյուններ*

ղեկավարը: Միֆայել Հովհաննիսյանը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիշյալ հիմնավորումներով:

1) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է կիրառել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետը, «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետը, ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը:

Բողոք բերող անձը նշված դեպքում դատառաքանում է հետևյալ փաստարկներով՝ բոլոր նշված իրավական ակտերի համաձայն՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից վարչական իրավախախտումների համար կիրառված վարչական տուգանքներ ենթակա է բռնագանձման համայնքային բյուջե: Սակայն դատարանը սույն գործով վարչական տուգանքի գումարը գանձել է ղեկավարի բյուջե:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերող անձը դաշանջել է վերանայել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 08.08.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Էրեբունի և Նուբարաքեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 16.05.2006 թվականի վճռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունի հետևյալ փաստը՝ ա/ Էրեբունու թաղապետարանի վարչատուգանային հանձնաժողովի 21.02.2006 թվականի թիվ 3/1 որոշմամբ Միֆայել Հովհաննիսյանը ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 154-րդ հոդվածի հիմքով ենթարկվել է վարչական դատասխանության՝ 200.000 ՀՀ դրամի վարչական տուգանքի չափով (գ.թ.8):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետի համաձայն՝ համայնքի բյուջեն ձևավորվում է համայնքների բյուջեներին օրենքով և իրավական այլ ակտերով ամրագրվող եկամուսներից, այդ թվում՝ վարչական իրավախախտումների համար տեղական ինքնակառավարման մարմինների կիրառած դատաժամօրոշներից առաջացած եկամուսներից: «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ համայնքների բյուջեների վարչական մասը (վարչական բյուջեն) ներառում է համայնքների բյուջեներին օրենքով և իրավական այլ ակտերով ամրագրվող եկամուսները, այդ թվում՝ ոչ հարկային եկամուսները: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետի համաձայն՝ ոչ հարկային եկամուսների շարքին են դասվում վարչական իրավախախտումների համար տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից վարչական դատասխանության միջոցների կիրառումից ստացվող եկամուսները: Հետևաբար, դատարանը վարչական տուգանքը հոգուս ղեկավարի բյուջեի

բռնագանձելիս չի կիրառել «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետի և «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետի դաժանությունը:

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի դատառաքանությունը՝ ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասի չկիրառման մասին, ադյա Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ թեև դատարանը վճռի դատառաքանական մասում վերլուծության չի ենթարկել այդ նորմը, սակայն այն սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ հետևյալ դատառաքանությամբ:

ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասի համաձայն. «Սույն օրենսգրքի 48-րդ, 54-րդ, 56-58-րդ հոդվածներով նախատեսված դեղձերում համայնքների վարչական սահմաններում թույլ սված իրավախախտումների համար նշանակված տուգանքը մոտսֆազրվում է համայնքային բյուջե, համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ Երևան քաղաքում, ինչդեպ նաև սարածքային կառավարման և տեղական ինֆնակառավարման մարմինների դատարանատար անձանց թույլ սված իրավախախտումների համար նշանակված տուգանքը մոտսֆազրվում է դեպքի բյուջե»: Օրենքի այս դրույթի վերլուծությունից հետևում է, որ այն կարգավորում է հետևյալ երեք դեղձերում վարչական իրավախախտումների համար նշանակված տուգանքի՝ համադատարանային բյուջե բռնագանձվելու հարցերը:

Այդ դեղձերն են՝

ա/ ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 48-րդ, 54-րդ, 56-58-րդ հոդվածներով նախատեսված իրավախախտումները,

բ/ համայնքի վարչական սահմանից դուրս՝ Երևան քաղաքում թույլ սված իրավախախտումները,

գ/ սարածքային կառավարման և տեղական ինֆնակառավարման մարմինների դատարանատար անձանց թույլ սված իրավախախտումները:

Սույն գործով կիրառված տուգանքը չի վերաբերում ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված վարչական իրավախախտումներից որևէ մեկին: Հետևաբար, օրենքի այդ դրույթը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ: Իսկ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի են «Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «գ» կետով և «ՀՀ բյուջեսային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 28.1-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1.2-րդ կետի «գ» ենթակետով սահմանված նորմերը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ վերաբնիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս համայնքային բյուջե գանձման ենթակա տուգանքը սխալմամբ բռնագանձել է հոգուտ դեպքի բյուջեի:

Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 08.08.2006 թվականի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է: Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ սույն գործի փաստական հանգամանակները Վճռաբեկ դատարանին հնարավորություն են տալիս փոփոխելու դատարանի ակտի վարչական իրավախախտման համար կիրառված վարչական տուգանքը դեպքի բյուջե բռնագանձելու մասով, և դա բխում է արդարադատության արդյունավետության շահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ մասնակիորեն բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 08.08.2006 թվականի վճիռը՝ վարչական իրավախախտման համար կիրառված վարչական սուգանքը ղեկական բյուջե բռնագանձելու մասով:

2. Վճռի եզրափակիչ մասում կատարել հետևյալ փոփոխությունը.

«1) Պատասխանող Միֆայել Հովհաննիսյանից հօգուտ Էրեբունու համայնֆային բյուջեի բռնագանձել 200.000 դրամ վարչական սուգանքի գումար»:

3. Վճռի մնացած մասը թողնել օրինական ուժի մեջ:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դառից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ռ-Հակոբյան
Քաղաքացիական գործ N S4-194/2006թ.

Քաղաքացիական գործ N 3-1787(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով աշխատանքի ղեկավարության Վայոց Ձորի մարզի սարածֆային կենտրոնի (այսուհետ՝ ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճռի դեմ ըստ ընկերության հայցի ընդդեմ «Թովմասյան Համլե» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն) վարչական տուգանքի գումարը բռնագանձելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան հայցվորը խնդրել է դատաստանողից բռնագանձել 100.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և «Աշխատանքի ղեկավարության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Սույն խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ.

ՀՀ Աշխատանքային օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն «գործատու կարող է լինել աշխատանքային իրավունակություն և գործունակություն ունեցող իրավաբանական անձը անկախ կազմակերպական-իրավական և սեփականության ձևից, գործունեության բնույթից և ժամկետից»: Այս դեպքում գործատու է հանդիսանում ընկերությունը և ընկերության սնօրենը չի կարող լինել իրավաբանական անձ, իսկ «Աշխատանքի ղեկավարության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն «գործատուն ղապասխանակություն է կրում աշխատանքային օրենսդրության և աշխատանքի իրավունքի նորմեր դարձնակող այլ իրավական ակտերի կիրառման աղահովման համար», այսինքն՝ ընկերությունը, այլ ոչ թե սնօրենը:

2) Դատարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը ղեկ է կիրառել:

Սույն խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ.

Դատարանը գործի քննության ժամանակ հաշվի չի առել այն, որ ընկերության կողմից հայցադիմումը ներկայացվել է օրենքով սահմանված եռամսյա ժամկետում, այն է 16.05.06թ. կառքի կազմակերպության հանձնելու միջոցով, մինչդեռ, դատարանը հանգել է այն եզրակացությանը, որ անցել է 17.02.2006թ. կայացված N12 որոշման կատարման եռամսյա վաղեմության ժամկետը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

1. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական աղահովության հարցերի նախարարի 02.02.2006թ. թիվ 148 հանձնարարագրի հիման վրա ղապասխանողի մոտ անցկացվել է ծրագրային սուոգում, որի արդյունքում 17.02.2006թ. կայացվել է վարչական ղապասխանակության ենթարկելու վերաբերյալ N12 որոշումը:

2. Տեսչության կողմից հայցադիմումը ներկայացվել է 16.05.06թ. կառքի կազմակերպության միջոցով:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղապաճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

1) *Վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ ղապաճառաբանությանը.*

Վարչական իրավախախտման հասկացությունը սահմանված է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9-րդ հոդվածում, որի համաճայն վարչական իրավախախտում (զանցանք) է համարվում ղեկական կամ հասարակական կարգի, սեփականության, քաղաքացիների իրավունքների և ազատությունների, կառավարման սահմանված կարգի դեմ ոսնձգող հակաիրավական, մեղավոր (ղիսավորյալ կամ անզգույշ) այնդիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենսդրությանը նախատեսված է վարչական ղապասխանակություն:

Նշված հասկացության սահմանումից հետևում են վարչական իրավախախտման հետևյալ հասկանիները՝

1. հակահասարակական բնույթը,

-
2. հակաիրավական բնույթը,
  3. մեղավորությունը,
  4. արարքի դասժելիությունը:

Նշված հասկանիչներից սույն գործի հետ կապված անհրաժեշտ է առանձնացնել մեղավորության հասկանիչը, այսինքն՝ արարքի սուբյեկտիվ կողմը, որի հիմնական հասկանիչը՝ մեղքն է, անձի հոգեբանական վերաբերմունքը կասարված արարքի նկատմամբ: Այդ հոգեբանական վերաբերմունքը կարող է դրսևորվել երկու ձևով՝ դիսավորությամբ և անզգուցությամբ:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածները սահմանում են համադասասխանաբար դիսավորությամբ և անզգուցությամբ արարքներ կասարելու առանձնահատկությունները: Այդ երկու հոդվածների բովանդակության վերլուծությունից հետևում է, որ վարչական դասասխանասվության կարող են ենթարկվել միայն ֆիզիկական անձինք:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ իրավաբանական անձը չի կարող համարվել վարչական իրավախախտման սուբյեկտ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի իմաստով և ենթարկվել դասասխանասվության Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքով սահմանված կարգով:

Վարչական իրավախախտման սուբյեկտ չհանդիսանալու դայմաններում ընկերության նկատմամբ կայացված որոշումն ընդունվել է վարչական իրավախախտման կազմի բացակայությամբ, ինչը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 247-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված է որդես վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործի վարույթը բացառող հանգամանք:

Ինչ վերաբերում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի հասուկ մասի այն հոդվածներին, որոնցով նախատեսված է վարչական դասասխանասվություն գործատուի նկատմամբ, ադա սվյալ դարազայում առկա է հակասություն օրենսգրքի ընդհանուր և հասուկ մասերի միջև, ինչի դայմաններում «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ուժով կիրառելի են օրենսգրքի ընդհանուր մասի դրույթները:

2) Վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն մինչև ժամկետի վերջին օրվա ժամը քսանհինգուրդ կադի կազմակերդությանը սրված փաստաթղթերը համարվում են ժամկետին սրված:

Օրենքի սույն դրույթը կիրառման ենթակա է նաև քաղաքացիական դասավարության իրավահարաբերությունների նկատմամբ և հայցադիմումի հանձնումը կադի կազմակերդությանը համարվում է դասարանին հանձնված: Հետևաբար, սեսչության հայցադիմումը ՀՀ սնեսական դասարան է ներկայացվել ոչ թե 18.05.2006թվականին, այլ՝ 16.05.2006թ., քանի որ նշված օրը հայցադիմումը հանձնվել է կադի կազմակերդությանը: Այսինքն, սեսչությունը բաց չի թողել որոշման կասարման վաղեմության ժամկետը:

Ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 238-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դահանջներով, Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ թեև վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է, սակայն սնեսական դասարանի ըս էության ճիշտ վճիռը (վճռաբեկ բողոքի առաջին փաստարկի վերաբերյալ դասճառաբանությունների հիմնով)

բեկանելու համար բավարար հիմք չէ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236 239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 26.06.2006թ. վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ռ-Հակոբյան
Քաղաքացիական գործ N S4-226/2006թ.

Քաղաքացիական գործ N 3-1888(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով աշխատանքի դեպքի տեսչության Վայոց Ձորի մարզի սարածֆային կենտրոնի (այսուհետ՝ տեսչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճռի դեմ ըստ տեսչության հայցի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Արամ Սարգսյանի՝ վարչական տուգանքի գումարը բռնագանձելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է բռնագանձել տասասխանողից 279.250 ՀՀ դրամ տուգանքի գումարը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է տեսչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին տասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) սնտեսական դատարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, որը դեմ է կիրառել:

Սույն խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ.

Տնտեսական դատարանը գործի ֆնություն ժամանակ հաշվի չի առել այն

հանգամանք, որ հայցվորը հայցադիմումը ներկայացրել է օրենքով սահմանված եռամսյա ժամկետում, այն է՝ 15.06.2006թ. հանձնել է կառուցվածքային կազմակերպությանը: Արդյունքում սնտեսական դասարանը հիմք ընդունելով հայցադիմումը դասարանի գրասենյակում ստացվելու ամսաթիվը հանգել է այն եզրակացության, որ անցել է կայացված N21 որոշման կատարման վաղեմության ժամկետը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակված օրերի փաստերը.

1.Արամ Սարգսյանի նկատմամբ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը սեպտեմբերի կայացրել է 17.03.2006թ.:

2.Հայցվորը հայցադիմումը հանձնել է կառուցվածքային կազմակերպությանը 15.06.2006թ.:

3.Տնտեսական դասարան հայցադիմումը մոտ է եղել 19.06.2006թ.:

4. Վճռաբեկ դասարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006թ. վճռի դեմ բերված վճռաբեկ բողոքը ղեկ է բավարարել հետևյալ դատառաքանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 84-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն մինչև ժամկետի վերջին օրվա ժամը ֆանչոսը կառուցվածքային կազմակերպությանը սրված փաստաթղթերը համարվում են ժամկետին սրված:

Օրենքի սույն դրույթը կիրառման ենթակա է նաև ֆաղափաստական դատարանի իրավահարաբերությունների նկատմամբ և հայցադիմումի հանձնումը կառուցվածքային կազմակերպությանը համարվում է դասարանին հանձնված: Հետևաբար, սեպտեմբերի հայցադիմումը ՀՀ սնտեսական դասարան է ներկայացվել ոչ թե 19.06.2006թ., այլ 15.06.2006թ., քանի որ նշված օրը հայցադիմումը հանձնվել է կառուցվածքային կազմակերպությանը: Այսինքն, սեպտեմբերի բաց չի թողել որոշման կատարման վաղեմության ժամկետը:

Նշված նյութական իրավունքի խախտումը ՀՀ ֆաղափաստական դատարանի կողմից սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաստական դատարանի կողմից սնտեսական դասարանի 236-239-րդ հոդվածներով վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննդության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
նախագահող դատավոր՝ Ս.Արամյան
Քաղաքացիական գործ N 2-147-2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1889(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ
Գ.Գանիեյանի վճռաբեկ բողոքը Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի
դատարանի 31.01.2006թ. վճռի դեմ ըստ Սարինե Հովհաննիսյանի հայցի ընդդեմ
«Չավմիկ» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն)՝ ժառանգությունն ընդունած
ժառանգ ճանաչելու և բաժինն առանձնացնելու դաժանացների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան հայցվորը խնդրել է ճանաչել ժառանգությունն ընդունած
ժառանգ և ժառանգական գույքից առանձնացնել հասանելի բաժինը:

Կենսրոն և Նորֆ-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 31.01.2006թ.
վճռով հաստատվել է կողմերի հաճությամբ համաձայնությունը և գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ
Գ. Գանիեյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանացը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ
հիմնավորումներով՝

1) դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը, որը ենթակա էր կիրառման նշված վեճի նկատմամբ:

Այս խախտումը հիմնավորվում է հետևյալ կերպ՝ գործով հաստատված հաշվարկային համաձայնությամբ ճանաչվել է ընկերությանը վարձակալության իրավունքով սրամադրված ղեռակալ սեփականություն հանդիսացող հողամասի վրա կառուցված 9,34ֆ.մ. և 4,2ֆ.մ. մակերեսով ինքնակամ շինությունների և հարթակի նկատմամբ Մարինե Հովհաննիսյանի սեփականության իրավունքը,

2) գործը ֆինգվել և վճիռ է կայացվել Երևանի ֆաղաֆաղեհարանի իրավունքների մասին, վերջինիս մասնակից չդարձնելով գործի ֆննդությանը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաքել բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Կենտրոն և Նորֆ-Մարսե համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 31.01.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. Վճռաքել բողոքի ֆննդության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Սույն գործով հաստատվել է հաշվարկային համաձայնություն Մարինե Հովհաննիսյանի և ընկերության միջև: Ընկերությանը սեփականության իրավունքով ղաականող այլ սարածքների հետ մեկտեղ Մարինե Հովհաննիսյանի սեփականության իրավունքով փոխանցվել է Երևան ֆաղաֆի Մյասնիկյան 1 հասցեում ընկերությանը վարձակալության իրավունքով սրամադրված ղեռակալ սեփականության ներքո գտնվող հողամասի վրա կառուցված 9.34ֆմ և 4.2ֆմ մակերեսով ինքնակամ շինությունները և հարթակը:

4. Վճռաքել դասարանի դասառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ վճռաքել բողոքը ղետք է բավարարել, ֆանի որ.

1)Վճռաքել բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն դասարանը չի հաստատում հաշվարկային համաձայնությունը, եթե այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին կամ խախտում է այլ անձանց իրավունքները և օրինական ատերը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն ղեռակալ կամ համայնֆային սեփականություն հանդիսացող հողամասում գտնվող ինքնակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է ղեռության կամ համայնքի սեփականությունը, անկախ նրանից, թե ով է այն կառուցել: Ինքնակամ կառույցի նկատմամբ ճանաչվում է այն անձի սեփականության իրավունքը, որին սեփականության իրավունքով ղաականում է այն հողամասը, որի վրա գտնվում է կառույցը:

Սույն խախտումը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն վճիռը բեկանելու հիմք է:

2)Վճռաքել բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն ֆաղաֆաղիական գործը ֆննգվել և վճիռ է կայացվել Երևանի ֆաղաֆաղեհարանի իրավունքների մասին, վերջինիս մասնակից չդարձնելով գործի ֆննդությանը:

Նշված խախտումը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել Կենտրոն և Նոր-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 31.01.2006թ. վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Բարսեղյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2095/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1922(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դրեքաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ ԿԱ հարկային դատարանի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Էրեբունի Ալկո» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության՝ սուղուման ակտն անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատարանական նախադատությունը.

Գիմելով դատարան՝ հայցվորը հայտնել է, որ ծառայության դեմ 11.05.2006 թվականի թիվ 1103727 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների գրանցման ձեռնարկի սուղում, որի արդյունքներով կազմվել է թիվ 1103727 ակտը, որով վճարման է առաջադրվել 38.099.200 ՀՀ դրամ: Պատճառաբանելով, որ սուղող ղեկավարների կողմից խախտվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում սուղումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի մի շարք հոդվածների դիմումներ, և անհիմն կերպով կիրառել են «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դրույթները, խնդրել է անվավեր ճանաչել նշված ակտը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին դատարանից չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ և 53-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Գործում առկա են թվով 18 սդառող կազմակերպություններում կատարված հանդիդակաց ստուգումների արդյունքում վերցված համադասասխան հայտարարությունները և արձանագրությունները, 17.05.2006 թվականի արձանագրությունը, ինչդեռ նաև Ընկերության դահեստադես Պեսրու Մխիթարյանի կողմից 17.05.2006 թվականի սրված հայտարարությունը և այլ փաստաթղթեր, որոնք հիմնավորում են դիմողի՝ ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 և 315 որոշումներով հաստատված կարգերի դաշխանքների խախտումները:

2) Դատարանը սխալ է կիրառել ՀՀ կառավարության կողմից 31.07.1997 թվականի թիվ 314 և 315 որոշումներով հաստատված կարգերը, ինչի հետևանքով չի կիրառել նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը:

ՀՀ կառավարության 31.07.1997թ թիվ 314 որոշմամբ հաստատված կարգի 5-րդ կետի համաձայն՝ «Տնեսավարող սուբյեկտի կողմից առաքումների գրանցման գրեում գրանցման (հաշվառման) ենթակա են իրենց կողմից առաքվող ... ամբողջ արտադրանքը և ադրանքները...»: «Առաքվող ադրանք է համարվում նաև առևտրական կետից տնեսավարող սուբյեկտներին իրացվող (վաճառվող, սրամադրվող) ադրանքը»: Այսինքն՝ վերհիշեյալ կարգը սահմանել է կատարման ենթակա դարտադիր դայման, որի չկատարումն առաջացրել է օրենքով սահմանված տույժերի կիրառում («Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդված): Դիմող կողմը ոչինչ չի ներկայացրել, իսկ դատարանը ոչինչ չի ֆննել վիճարկվող ակտով արձանագրված մեկ այլ՝ սահմանված կարգով գրանցված գներից բարձր գներով ադրանքների իրացման համար առաջադրված տույժի վիճարկման մասին, սակայն ակտն անվավեր է ճանաչվել ամբողջությամբ:

3) ՀՀ տնեսական դատարանը չի դաշդանել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 225-227-րդ հոդվածների դաշխանքները:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է ՀՀ տնեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի թիվ Տ-2095 վճիռը բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայության դետի 11.05.2006 թվականի թիվ 1103727 հանձնարարագրի հիման վրա դիմողի մոտ կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների ճեսության ստուգում.

2) 30.05.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1103727 ստուգման ակտը (այսուհետ՝ ակտ), որով Ընկերությանն առաջադրվել է 38 099 200 ՀՀ դրամի դարտավորություն.

3) ակտով տեսուչներն արձանագրել են, որ «Ընկերության մոտ սույն թվականի մայիսի 1-ից առ 17-ն առկա էին ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 315

որոշմամբ սահմանված կարգով գրանցված գներից բարձր գներով իրացված ադրանքներ, ընդհանուր գումարով գների սարքերությունը կազմեց 7 269 200 դրամ և ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշմամբ սահմանված կարգով չգրանցված առաքված ադրանքներ, ընդհանուր գումարով 72 563 900 դրամի: Վերոհիշյալ սահմանված կարգերի խախտումները բացահայտվել և հաշվարկվել են Ընկերության թվով 18 սղառող կազմակերպությունների մոտ կատարված հանդիմակաց ստուգումների արդյունքների և Ընկերության «Առաքվող, սեղավոխվող ադրանքների» թիվ 496/376 գրքերի համեմատությունից, ինչդեպ նաև ստուգման ընթացքում կատարված գույքագրման, վերցված հայտարարությունների, արձանագրությունների հիման վրա»:

4) «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի կիրառմամբ ստուգող ժամկետների կողմից բարձր գներով իրացված ադրանքների գծով առաջացած գների սարքերությունից հաշվարկվել է 1 817 300 ՀՀ դրամ տուգանք, իսկ սահմանված կարգով չգրանցված, առաքված ադրանքների ընդհանուր արժեքից հաշվարկվել է 36 281 900 ՀՀ դրամ տուգանք 50 տկոսի չափով:

5) ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշմամբ հաստատված կարգով Ընկերությանը տրված զրկում առաքված ողջ ադրանքը գրանցված է:

4. ՎՃՈՒՐԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՅՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆադաբացիական դատարանությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: Կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության սկզբունքի էությունը հանգում է դատարանի ղարսականությանը՝ յուրաքանչյուր կողմի համար ադահովելու գործի փաստական հանգամանքների ներկայացման այնդիսի հնարավորություն, որը՝ համեմատած մյուս կողմի համանման հնարավորության հետ, նվազ բարենդաս չլինի: Սույն գործով ՀՀ սնեստական դատարանի կողմից դահողանվել են ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի դահանջներն ամբողջությամբ, ֆանի որ կողմերի համար ստեղծվել են հավասար հնարավորություններ գործի փաստական հանգամանքները ներկայացնելու և իրենց դատարարական այլ իրավունքներն իրականացնելու համար:

ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն դեստ է հաստատվեն միայն որոշակի ադացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ ադացույցներով: ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր ադացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հեսագոսության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Ծառայությունը որդես իր դահանջները հիմնավորող հանգամանքներ ՀՀ սնեստական դատարան է ներկայացրել Ընկերությունում ստուգում իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարագիրը և արձանագրությունը, թիվ 1103727 ստուգման ակտը, թվով 18 սնեստավարող սուբյեկտների մոտ ստուգումներ իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարագրերը, սնեստավարող սուբյեկտների հայտարարությունները, համադատասախան

արձանագրությունները, Պետրոս Մխիթարյանի կողմից արված հայտարարությունը, ինչդեպես նաև Ընկերության թիվ 496/376 և 94/699 գրանցման գրքերը:

Սուգում իրականացնելու վերաբերյալ հանձնարարագրերին և սուգման արդյունքների ամփոփման ակտերին (սեղեկանքներին) ներկայացվող դաշխաններն ամրագրված են «Հայաստանի Հանրապետությունում սուգումների կազմակերպման և անցակացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ և 6-րդ հոդվածներով: Դասարանը ներկայացված աղացույցները թույլատրելիությունը գնահատելիս ղեկավար է կիրառել նվազագույն արժեքները: Այս առումով ՀՀ սննդային դասարանը եկել է այն եզրակացության, որ հանդիպակաց սուգումների արդյունքում ստացված սեղեկությունները սուգող ծնունդների կողմից ձեռք են բերվել գործող օրենսդրության նորմերի խախտմամբ: Մասնավորապես, խախտվել են «Հայաստանի Հանրապետությունում սուգումների կազմակերպման և անցակացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երրորդ մասի դաշխանները, ինչդեպես նաև 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաշխանը այն մասին, որ սուգման արդյունքում բոլոր դեղերում ղեկավար է կազմվի ամփոփիչ ակտ կամ սեղեկանք, ինչը բացակայում է վկայակոչվող սննդամթերքի սուբյեկտների մոտ սուգումներ իրականացնելու վերաբերյալ փաստաթղթերում:

Պատասխանողը դասաֆնության ժամանակ չի ներկայացրել որևէ թույլատրելի աղացույց, որը կարող էր հիմնավորել հանդիպակաց սուգումների արդյունքները:

Ինչ վերաբերում է Պետրոս Մխիթարյանի կողմից սրված բացատրությանը, ապա ՀՀ սննդային դասարանի գնահատականներն այս առումով համադասախանում են ՀՀ ֆաղափարակային դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի կանոններին, քանի որ նախ, այդ բացատրությունում կան անհասկոթություններ՝ կաղված ամսաթվի և բացատրությունում սրված սեղեկությունների հավաստիության հետ (մասնավորապես, գործի նյութերով հաստատված չէ Ընկերությունում Արսեն անունով աշխատակից ունենալու հանգամանքը): Երկրորդ, այս բացատրության արժանահավաստությունը դասարանը գնահատել է գործով մյուս աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության և գնահատման արդյունքում, մասնավորապես, վերը նվազագույն սննդամթերքի սուբյեկտների մոտ կատարված սուգումների արդյունքները:

2) բողոքը երկրորդ հիմնով անհիմն է հեկելյալ պատճառաբանությամբ.

Գործով հաստատված է, որ Ընկերությունը սահմանված կարգով գրանցել է վաճառվող արտադրանքի գրանցման թիվ 94/699 գիրքում:

Թիվ 496/376 գրանցման գրքում Ընկերությունը ոչ թե չի գրանցել առավել աղաներ, այլ այն գրանցել է սահմանված կարգի խախտմամբ: Ընկերության աշխատակիցների միջոցով աղաների իրացման դեղում թիվ 496/376 գրանցման գրքում որդես գնորդ նվազ է աղաներ փաստացի ստացողը: Ընկերության ֆիրմային խանութի միջոցով աղաներների իրացման դեղում թիվ 496/376 գրանցման գրքի 8-րդ սյունակում որդես գնորդ նվազ է ֆիրմային խանութը, ինչն ըստ էության մեխանիկական սխալ է, քանի որ ֆիրմային խանութն այս դեղում հանդես չի եկել որդես գնորդ, այլ հանդիսացել է աղաներ ստացող ներքին սեղափոխության արդյունքում: Նման կարգավորում է նախատեսված ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշման 15-րդ կետի «ա» ենթակետով:

Սույն գործով չկան բավարար աղացույցներ, որոնցով կիմնավորվելին իրավախախտման սուբյեկտի կողմից համադասախան գործողությունների կատարման (անգործության դրսևորման) փաստը: Այսինքն՝ դասական ֆնության ընթացքում

դասախանողի կողմից չի հիմնավորվել հարկային իրավախախտման օբյեկտի կողմի առկայությունը: Միայն այն հանգամանքը, որ գրանցման գրեթե մեխանիկական սխալ է սեղի ունեցել, հիմն չէ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի կիրառման համար: Ընկերությանը դասկանող աղբյուրները գրանցված են եղել գրանցման թիվ 94/699 գրում, իսկ դրանց առաջնային փաստը գրանցվել է թիվ 496/376 գրանցման գրում:

Սահմանված կարգով գրանցված գներից բարձր գներով աղբյուրների իրացման համար առաջադրված տյուր մասով ակտը դիմողի կողմից չվիճարկելու և դասարանի կողմից դրան չանդադարեցնելու մասին բողոքի դատառաքանությունն առարկայազուրկ է, քանի որ ինչպես դիմողն իր դիմումում /գ.թ. 4-5/, այնպես էլ դասարանն իր դատառաքանություններում /գ.թ. 124/ մանրամասն անդրադարձել են այդ հարցին:

3) բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է հեկտյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 225-227-րդ հոդվածները ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից օբյեկտիվորեն չեն կարող խախտվել, քանի որ այդ նորմերը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով նախատեսված դեղմերում կիրառվում են միայն ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանի կողմից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՌԱԲԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՌԱԲԵԿ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 14.08.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
նախագահող դասավոր՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառնասյան
Ա.Թումանյան
Քաղաֆաղիական գործ N 06-1946/2006թ.

Քաղաֆաղիական գործ N 3-1923(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհե՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահողը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. սեղսեմբերի 28-ին

դռնբաղ դասական նիստռռ, ֆննելով հայցվորի ներկայաղոցչի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 10.07.2006թ. վճռի դեմ ըս Արմեն Գյորղյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ «Շենգավիթ» Տարածֆային ստորաբաժանման (այսուհե՝ կաղասր) և Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի՝ ղեսական մարմնի աղգործողոնը ու ղահանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախաղասմողոնը.

Դիմելով դասարան հայցվորը խնդրել է հարղելի համարել Երևանի ֆաղաֆաղեսի 21.11.2005թ. թիվ 2471-Ա և 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոոմնների հիման վրա Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի հեձ կնֆված 24.11.2005թ. և 29.12.2005թ. հողամասի առողաճառֆի ղայմանաղերի ղեսական զրանղման բաղ թողնված ժամկեղը և ղարձավորեղնել կաղասրին կասարել ղայմանաղերիղ ժաղղ իրավողնֆների ղեսական զրանղոմ:

Շենգավիթ համայնֆի առաղին աղյանի դասարանի 24.03.2006թ. վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 10.07.2006թ. վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է հայցվորի ներկայացուցիչը:
Վճռաբեկ բողոքին լիարժեք պատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բերվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով՝

1) վերաբնիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը և «Երևան ֆաղաֆում ղեկավարվող կառավարման մասին» ՀՀ նախագահի 06.05.1997թ. թիվ ՆՀ-727 հրամանագրի 1.15 կետի «բ» ենթակետը, որոնք չդիմացնում է կիրառել:

Նվաճված իրավական ակտերի դրույթները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ որևէ կադ չունեն նոտարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառի դրամանագրերից ծագող սեփականության իրավունքի գրանցման հարցերի հետ:

2) վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆադարձի օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը, որը դիմացնում է կիրառել:

Նման կիրառման դրամաններում դատարանը կհանգեցնում է գրավաճարության, որ նվաճված հողամասի վրա առկա կառույցներն օրենքի ուժով ղեկավարվող սեփականություն են և Երևանի ֆաղաֆադարձի իրավունք ունեն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով այդ հողամասն օտարելու:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը լիարժեք պատասխանելով, որ սույն գործով Շենգոյի համայնքի առաջին աստիճանի դատարանի 24.03.2006թ-ի թիվ 2-1276 վճիռը կայացվել է նյութական և դատավարական իրավունքի ճիշտ կիրառման արդյունքում, դա օրինական է և հիմնավորված, ՀՀ ֆաղաֆադարձի դատարանի օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 6-րդ կետի հիմքով, խնդրել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆադարձի գործերով վերաբնիչ դատարանի 10.07.2006թ. թիվ 06-1946 վճիռը և օրինական ուժ սալ Շենգոյի համայնքի առաջին աստիճանի դատարանի 24.03.2006թ. թիվ 2-1276 վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի բնութագրի համար նախատեսված օրենսդրության ներքին փաստերը.

1. Ա. Գյուրջյանը, մասնակցելով ղեկավարվող սեփականության ներքին գնվող հողամասերի աճուրդային վաճառքին, ճանաչվել է հաղթող և ձեռք է բերել Մալաթիա-Մեքասիա համայնքի Լենինգրադյան փողոցի «Նոյ» թաղամասի միջանկյալ թաղամասում գնվող 635.0մ² և 370.0մ² մակերեսներով հողամասերը: Աճուրդների արդյունքները հաստատվել են Երևանի ֆաղաֆադարձի 21.11.2005թ. թիվ 2174-Ա և 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշումներով (գ.թ.6-7, 11-12):

2. Երևանի ֆաղաֆադարձի նվաճված որոշումների հիման վրա ճարտարապետության և ֆաղաֆադարձի վարչության կողմից սրվել են համադատարանային գլխավոր հասակագծեր (գ.թ.10, 16):

3. Երևանի ֆաղաֆադարձի 21.11.2005թ. թիվ 2471-Ա որոշման հիման վրա կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառի 24.11.2005թ. թիվ 787/5-ԱԳ դրամանագիրը (գ.թ.8):

4. Երևանի ֆաղաֆադարձի 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշման հիման վրա կնքվել է նոտարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառի 29.12.2005թ. թիվ 865/5-ԱԳ դրամանագիրը (գ.թ.13):

---

5. Կադասրի 29.12.2005թ. թիվ 1711 գրության համաձայն «աճուրդով գնված Ձեր հողամասը ընգրկված է Երկու սարքեր օգտագործողների կողմից տարադասակարգված սարածքներում, որի դասաձևով հողամասի չափագրում չի կատարվել: ՀՀ ԱԳԿ ՊԿ «Պետական գրանցման և սեղեկավորության սրամադրման վճարների կիրառման» 17.04.2002թ. հրահանգի դասանցների համաձայն գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմ. գրանցման նդասակով գույքը չափագրվում և գանձվում է չափագրման համար վճարների ցանկում սահմանված վճարները: Քանի որ չափագրման վճար չի կարող գանձվել, ուստի «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «բ» կետի դասանցների համաձայն՝ գույքի նկատմամբ իրավունքի դեմական գրանցումը մերժվում է» (գ.թ.17):

4. Վճարել դասարանի դասառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նված հիմքերի սահմաններում Վճարել դասարանը գտնում է, որ

1) Վճարել բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանը, հաստատված համարելով վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող վերը նված փաստական հանգամանքները և վկայակոչելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 172-րդ, 562-րդ և 563-րդ հոդվածների, ինչդեպ նաև «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի դասանցները, հայցը բավարարել է հետևյալ դասառաքանությամբ. «ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեմական կոմիտեի «Շենգավիթ» սարածքային ստորաբաժանման կողմից դեմական գրանցումը մերժելու դասառաքանությունն օրենքով, որդես այդդիսին չի դիտվում», «դասարանը գտնում է, որ ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի դեմական կոմիտեի «Շենգավիթ» սարածքային ստորաբաժանումը դասարվոր էր գրանցել Երևանի քաղաքադեսարանի աշխատակազմի անճարժ գույքի կառավարման վարչության և հացվորի միջև կնքված հողամասի առուվաճառքի մասին թիվ 787/5-ԱԳ և թիվ 865/5-ԱԳ դայմանագրերից բխող իրավունքները, հետևաբար նված դայմանագրերով իրավունքների գրանցման համար նախատեսված 30-օրյա ժամկետը բաց է թողնվել ոչ հայցվորի մեղով» (գ.թ.41):

Նույն փաստական հանգամանքների հիման վրա, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեմական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ, 43-րդ և 47-րդ հոդվածների դասանցները վկայակոչելով, վերաբնիչ դասարանը հայցը մերժել է հետևյալ դասառաքանությամբ. «դասաբնությունը հիմնավորվեց, որ 24.11.2005թ. կնքված հողամասի առուվաճառքի մասին թիվ 787/5-ԱԳ և 29.12.2005թ. կնքված հողամասի առուվաճառքի մասին թիվ 865/5-ԱԳ դայմանագրերը չեն բխում ՀՀ Հողային օրենսգրքի 59 հոդվածի դասանցներից», «չեն բխում նաև ՀՀ Նախագահի 06.05.97թ. «Երևան քաղաքում դեմական կառավարման մասին» հրահանգի 1.15 կետի «բ» ենթակետի դասանցներից», «դասարանը գտնում է, որ կադասրի սարածքային ստորաբաժանումը չէր կարող չափագրման իր կողմից չկատարված աշխատանքի համար գումարներ գանձել, իսկ առանց այդ աշխատանքների համար սահմանված գանձումները կատարելու՝ դեմական գրանցում իրականացնելը կհակասի վերոհիշյալ դասանցներին, ուստի սարածքային ստորաբաժանման կողմից հիրավի մերժվել է իրավունքների դեմական գրանցման

կասարումը» (գ.թ. 100-101):

ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածը վերաբերում է հողերի դասիդանության նդասակնրերին և խնդիրներին, իսկ «Երևան քաղաքում դրեսական կառավարման մասին» ՀՀ նախագահի 06.05.1997թ. թիվ ՆՀ-727 որոշման 1.15 կետի «բ» ենթակետը՝ գյուղատնտեսության ու հողօգտագործման քնագավառներում Երևանի քաղաքադրեսի լիազորություններին: Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ այս նորմերը չեն վերաբերում նոսարական կարգով վավերացված հողամասի առուվաճառի դայմանագրերից ծագող սեփականության իրավունքի գրանցման հարաբերություններին և սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն: Բացի այդ, Վճռաքել դասարանն անհիմն է համարում վերաբնիչ դասարանի այն եզրահանգումը, որ նոսարական կարգով վավերացված դայմանագիրը չի բխում ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի դահանջներից, քանի որ դայմանագրի վավերության կամ օրենքին նրա համադասասխանության մասին վեճի բացակայության դայմաններում դասարանը չէր կարող հանգել հիմնավոր եզրակացության դայմանագրի վավերականության կան օրենքին նրա համադասասխանության մասին:

Ինչ վերաբերում է կադասրի չափագրման չկասարված աշխատանքի համար վճար գանձելու և նման վճար չգանձելու դասճառով չափագրման աշխատանքների կասարման անհնարիության մասին վերաբնիչ դասարանի կողմից հիմնավոր համարված դասճառաբանությանը, ադա Վճռաքել դասարանն այն համարում է արհեսածին և չհիմնավորված, քանի որ չափագրման վճարի չվճարումը հետևանք է նույն կադասրի կողմից նման չափագրումը չկասարելու:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաճայն քաղաքացիական իրավունքները և դարականությունները ծագում են նաև դրեսական և սեղական ինքնականավարման մարմինների ակտերից, իսկ սեփականության իրավունք ձեռք բերելու հիմքերին նվիրված 172-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաճայն սեփականատեր ունեցող գույքի նկատմամբ դրա առուվաճառի, փոխանակության, նվիրատության դայմանագրի կամ գույքի օտարման այլ գործարքի հիման վրա սեփականության իրավունք կարող է ձեռք բերել այլ անձը:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաճայն անարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանավակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դարարումը ենթակա են դրեսական գրանցման, իսկ 563-րդ հոդվածի համաճայն անարժ գույքի վաճառքի դայմանագրով անարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցումը գնորդին ենթակա է դրեսական գրանցման:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դրեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաճայն դրեսական գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փասաքթերը չեն համադասասխանում Հայասանի Հանրադրեսության օրենսդրության դահանջներին, այսինքն՝

ա) չեն համադասասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության դահանջները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան,

բ) բացակայում է դրեսական գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիտով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդրես նաև ոչ դասաաճ ձևակերդված փասաքթեր:

Արգելվում է այլ դասճառներով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ աննորմալ հարմարության դասճառաբանությամբ:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն ոչ ոք չի կարող կրել դատարանականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Վերոգրյալ դասճառաբանությամբ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ կադաստր միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկավար մարմին է և չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դատարանականություններ: Սույն գործի՝ վերը նշված փաստական հանգամանքների դրամատիզացում, երբ կադաստրին ներկայացվել են օրենքի դրահանգներին համադասասխան փաստաթղթեր, մասնավորապես, Երևանի ֆաղափաղի 21.11.2005թ. թիվ 2174-Ա և 27.12.2005թ. թիվ 2860-Ա որոշումները, ճարտարապետության և ֆաղափաղիության վարչության կողմից հաստատված գլխավոր հասակագծերը, նոտարական կարգով վավերացված հողամասի առովաճառքի 24.11.2005թ. թիվ 787/5-ԱԳ և 29.12.2005թ. թիվ 865/5-ԱԳ դրամատիզացիան, կադաստր իրավունք չունեցող մերժելու նշված փաստաթղթերից ծագող սեփականության իրավունքի գրանցումը օրենքով չնախատեսված որևէ հիմքով, մասնավորապես, հողամասի չափազանց վճար գանձված չլինելու հիմքով, ինչը հետևանք է նույն կադաստրի կողմից նման չափազանց չկատարելու (գ.թ.17):

2) *Վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափաղիական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, այդ իսկ դասճառով հարկ չի համարում մանրամասն անդրադառնալ բողոք բերած անձի փաստարկներին:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով կայացված ՀՀ ֆաղափաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 10.07.2006թ. վճիռը ղեկ է բեկանել և օրինական ուժ սալ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 24.03.2006թ. վճիռն, որը դասճառաբանված է և հիմնավորված:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղափաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 10.07.2006թ. վճիռը և օրինական ուժ սալ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 24.03.2006թ. վճիռն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-1640(ՎԳ)

վերաբնիչ դատարանի վճիռ

2006թ.

Նախագահող դատավոր՝ Ն.Հովսեփյան

Դատավորներ՝ Գ.Մաթևոսյան

Լ.Գրիգորյան

Քաղաֆացիական գործ թիվ 06-1438/2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դալաւը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ

մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ

Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ

Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Բորիս Մկրտչյանի ներկայացուցիչ Տիգրան Աթանեսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Բորիս Մկրտչյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կաղաւսրի դէտական կոմիտէի Մարտ սարաժբային ստորաբաժանման (այսուհետ՝ Կաղաւսր)՝ դէտական մարմնի աղորինի գործողությունները վիճարկելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Բ. Մկրտչյանը խնդրել է օրէնքին հակասող ճանաչել Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում գտնվող առանձնատան և հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման մերժումը և դարտավորեցնել Կաղաւսրին գրանցելու սեփականության իրավունքն այդ գույքի նկատմամբ:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 15.02.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դատարան) 20.04.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Բորիս Մկրտչյանի ներկայացուցիչը: Կադասրի կողմից վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով՝

1) Վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտոյանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածը, «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ և 43-րդ հոդվածները, որոնք դեռ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաքանում է հետևյալ փաստարկներով:

Կադասրը, ադորինի հրաժարվելով գրանցել Բորիս Մկրտչյանի սեփականության իրավունքը Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում գնվող սան նկատմամբ, փաստացի գրկել է նրան իր սեփականությունը սնորինելու իրավունքից:

2) Վերաքննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 205-րդ հոդվածի դաշանջը:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաքանում է նրանով, որ Վերաքննիչ դասարանն անցեսել է, որ գործով դասասխսանող է Կադասրի դեկավար Վ. Հովակիմյանը, մինչդեռ վերաքննիչ բողոքը բերել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կադասրի դեռական կոմիսեի նախազահի սեղակալ Ա. Մոսայանը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.04.2006 թվականի վճիորը բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նւանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նւանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Օրջոնիկիճեի քջսովեի գործկոմի 09.07.1954 թվականի թիվ 43 որուամամբ թույլասրվել է Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան բնակիչ Ռուբեն Մկրտչյանին քանդելու իր հին բնակարանը և սեղում կառուցել նոր բնակարան: Ըստ կառուցման նախագծի՝ թույլասրվել է կառուցել նկուղային հարկով երկհարկանի բնակելի սուն:

2) Օրջոնիկիճեի քջսովեի գործկոմի 27.03.1987 թվականի թիվ 7/59 որուաման համաճայն՝ քննարկվել է Երբաղսովեի գործկոմի հաւվեեսեխնիկական քյուրոյի 27.12.1986 թվականի գրությունը Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան բնակիչ Բորիս Մկրտչյանին հանգուցյալ հոր կողմից կառուցված շենքին ավարսական ալս սալու մասին: Ռոուվել է հանգուցյալ Ռ. Մկրտչյանի անվամբ սալ ավարսական ալս, նշված հասցեում կառուցված 4 բնակելի սենյակները 88,5մ մակերեսով ճանաչել բնակելի օրինական, 112,8մ մակերեսով օճանդակները՝ օճանդակ-օրինական:

3) Ռուբեն Մկրտչյանի մահից հետո 1977 թվականի մայիսի 6-ին նրա գույքի նկատմամբ հավասար բաժիններով ժառանգներ են հանդիսանում տղաները՝ Բորիս Ռուբենի Մկրտչյանը և Արսու Ռուբենի Մկրտչյանը, որոնք բնակվում են Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սանը:

4) Երևադարձի գործկոմի բնակարանային սննետրային հաշվետեխնիկական բյուրոյի գլխավոր վարչության գրանցման վկայականի համաձայն՝ Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան նկասմամբ Բորիս և Արսուհ Մկրտչյանների սեփականության իրավունքը գրանցվել է գրանցման գրքում թիվ 2631 համարով (գործ թիվ 2577):

5) Օրջոնիկիձեի Երջանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մասն 17.03.1988 թվականի վճռով ըս հայցի Բորիս Մկրտչյանի ընդդեմ Արսուհ Մկրտչյանի՝ ժառանգաբար ստացած սեփական սան կեսի, մոսիքի և հողամասի առանձնացման դահանջների մասին, որոշվել է Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74 սան՝ ըս հասակագծի 1-ին հարկի երկու բնակելի սենյակները՝ յուրաքանչյուրը 19,2մ մակերեսով, 7,7մ մակերեսով միջանցքը և ըս հասակագծի թիվ 4, 5, 6 օժանդակ մակերեսներն ու սան նկուղի կեսը սեփականության իրավունքով հասկացնել Բորիս Ռուբենի Մկրտչյանին: Օգտագործելու համար նրան հասկացվել է նաև սան բակում եղած հողամասի 2-րդ հասվածը՝ ըս հասակագծի:

6) Տան 1/2 մասը սեփականության իրավունքով հաշվառված է Բորիս Մկրտչյանի անվամբ, իսկ մյուս 1/2 մասը՝ Արսուհ Մկրտչյանի անվամբ, համադասասխանաբար սարքեր հասցեներով:

7) Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում կադասրի կողմից կասարված չափագրումների հիման վրա ընդհանուր հողամասի մակերեսը փաստացի կազմում է 297,35մ², որից 21,9մ² մակերեսով զավթված հողամասի վրա առկա է 5,5մ² ինքնակամ դարձիս:

8) Բորիս Մկրտչյանի կողմից օգտագործվում է նկուղային հարկի 42,7մ² մակերեսը և 1-ին հարկի 73,45մ² մակերեսը, որոնցից համադասասխանաբար 17,9մ² մակերեսը և 29,7մ² մակերեսն ընդհանուր՝ Արսուհ Մկրտչյանի հետ: Բնակելի սան 1-ին հարկն ամբողջությամբ սեփականության իրավունքով հաշվառված է Բորիս Մկրտչյանի անվամբ:

9) 08.09.2006 թվականին Բորիս Մկրտչյանը, դիմելով Կադասր ներկայացրել է իր սեփականությունը հավաստող բոլոր փաստաթղթերը, վճարել է դեսական գրանցման համար համադասասխան սահմանված վճարումը և խնդրել է գրանցել իր սեփականության իրավունքը:

10) Կադասրի 13.09.2005 թվականի թիվ 4545 գրությամբ մեծվել է Բ. Մկրտչյանի դիմումը՝ Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում զսնվող անճարժ գույքի նկասմամբ իրավունքի գրանցումը «Գույքի նկասմամբ իրավունքների դեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» կետի դահանջներին համադասասխան, գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու, այն է՝ զավթած հողամասի, ինքնակամ կառույցների օրինականությունը հաստատող փաստաթղթեր ներկայացված չլինելու, ինչդես նաև հարևանի համաձայնության բացակայության դասճաններով:

4. Վճռաքել դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դասարանը զսնում է, որ՝

1. բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պասճառաբանությամբ.

Գործի փաստերի վերլուծությունը վկայում է այն մասին, որ Բ. Մկրտչյանը հանդիսանում է Երևանի Նար-Դոսի փողոցի թիվ 74/1 հասցեում զսնվող անճարժ գույքի սեփականատեր: Հետևաբար, նրա սեփականության իրավունքը ենթակա է

դաճեցողության ՀՀ Սահմանադրության և օրենքների ուժով:

Սույն գործով Բ. Մկրտչյանի սեփականության իրավունքի գրանցման մերժման համար Կադասրը հիմք է ընդունել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարության գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» կետը: Կիրառելով օրենքի այս հոդվածը, Կադասրն իր մերժումը հիմնավորել է գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքով: Որդես նշված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու փաստը Կադասրը նշել է զավթած հողամասի և ինքնակամ կառույցների օրինակառությունը հաստատող փաստաթղթերի ներկայացված չլինելու, ինչդեռ նաև հարևանի համաձայնության բացակայության հանգամանքները:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են ղեկավարության գրանցման:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարության գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավարության գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության դաճեցողության, այսինքն՝

ա) չեն համադասասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության դաճեցողությունը, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան,

բ) բացակայում է ղեկավարության գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիտով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդեռ նաև ոչ դաճեցող ձևակերպված փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դաճեցողություններով գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարության գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ աննորմալապահարմարության դաճեցողության դաճեցողությամբ:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դաճեցողություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Տվյալ դեպքում Կադասրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեկավարության մարմին է և չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարության գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատեսված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դաճեցողություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դաճեցողություններով և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ՝ հավելի առնելով օրենքի դաճեցողությունները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկվում է փոփոխվող դրա իմաստը:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարության գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված ղեկավարության գրանցման մերժման հիմքը, այն է՝ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելը, դիտարկվում է մեկնաբանվող արտահայտության և դրանում դաճեցողություններով և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով այն: Հետևաբար Վճարքի դաճեցողությունը գտնում է, որ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան

կազմված լինելու հանգամանքի ստուգումը ղեկ է հանգի փաստաթղթերի կազմի, դրանցից յուրաքանչյուրի ձևի և բովանդակության խնդիրներին, այլ ոչ թե այդ փաստաթղթերի հետ չառընչվող այլ փաստաթղթերի ուսումնասիրությանը, այդ փաստաթղթերից զուտ այլ փաստաթղթեր ներկայացնելու դեպքում, որևէ սուբյեկտի՝ օրենքով չնախատեսված կարծիքին կամ եզրակացությանը հղելուն կամ որևէ սուբյեկտի (այդ թվում նաև՝ այլ վարչական մարմնի) իրավասության խնդիրներին:

Կադաստրի դիմելու կարգի և գրանցման համար անհրաժեշտ փաստաթղթերի վերաբերյալ կարգավորումը սրված է «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածում: Այս հոդվածը հղում է դարձնում նույն օրենքի 21-րդ հոդվածին, որտեղ սղառիչ սահմանված են այն փաստաթղթերը, որոնք անձը դարձնում է ներկայացնել իր իրավունքի ղեկավարող գրանցում դառնալու:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 5-րդ հոդվածի (Ձևական դառնալու շարժանքները արգելվում են համաձայն՝ վարչարարություն իրականացնելիս վարչական մարմիններին արգելվում է միայն ձևական դառնալու դեպքում, որտեղ սղառիչ սահմանված են այն փաստաթղթերը, որոնք անձը դարձնում է ներկայացնել իր իրավունքի ղեկավարող գրանցում դառնալու): Նմանօրինակ ձևական դառնալու շարժանքների արգելվում են նաև «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ արգելվում է այլ դառնալու գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մեթոդը, քան նրանց որոնք սահմանված են այդ օրենքով:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Բ. Մկրչյանը ներկայացրել է իր սեփականության իրավունքը հավաստող բոլոր փաստաթղթերը, կատարել օրենքով սահմանված վճարումները, որի դառնալու նրա սեփականության իրավունքը ենթակա էր ղեկավարող գրանցման և նման գրանցման մեթոդը հակասում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ և «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածների դառնալու: Ավելին, Կադաստրի կողմից խախտվել է նաև անձի սեփականության իրավունքի գրանցման մեթոդի համար «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված՝ օրենքի կամ նորմատիվային ակտի խախտման դատարանի նշանակումը մեթոդի դառնալու մասին սեղյակ լինելու իրավունքը:

ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետությունում ձևանալու և դառնալու է սեփականության իրավունքը, իսկ 31-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով իրավունք ունի իր հայեցողությամբ սիրադեմելու, օգտագործելու, սփռելու և կտակելու իր սեփականությունը:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ վավերացված միջազգային դառնալու Հայաստանի Հանրապետության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են կազմում: Եթե նրանցում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենքներով, ապա կիրառվում են դառնալու նորմերը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դառնալու մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական

կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգսվելու իրավունք:

Սույն գործով Բ. Մկրտչյանի նկատմամբ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարման գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի սխալ կիրառումը խախտում է վերջինիս՝ ՀՀ Սահմանադրության 31-րդ և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով երաշխավորված սեփականության իրավունքը:

Այսդիմաց, բողոքի սույն հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկելով որդեա դատական ակտը բեկանելու բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով:

2. բողոքը երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ կառավարությանն առընթեր ղեկավար կոմիտեի նախագահի փոխարինող նույն ղեկավար մարմնի ներկայացուցիչն է, որն իր լիազորությունների շրջանակում ունեցել է բավարար լիազորություններ սույն գործով առաջին ասյանի դատարանի կայացրած վճռի դեմ վերաքննիչ բողոք բերելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1777/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1759(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 03.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության Քանաֆեռ-Չեյթուն հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն) ընդդեմ «Վարդաբենի հանք» համասեղ ձեռնարկություն սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ 3.850.500 ՀՀ դրամ տուգանք բռնագանձելու և ըստ հակընդդեմ հայցի՝ Ծառայության հարկային հաշվանցումների հսկողության վարչության 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային ծառայությունը խնդրել է բռնագանձել դասասխանողից 19.05.2006 թվականի դրությամբ հաշվարկված հարկային դատարանային ծառայությունների 3.850.500 ՀՀ դրամ դատարան:

Հակընդդեմ հայցով Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել Ծառայության հարկային հաշվանցումների հսկողության վարչության 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 ակտի 14-րդ կետը:

ՀՀ սննտապահպանության նախարարի 03.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է, իսկ

հակընդդեմ հայրը՝ բավարարվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիււյալ հիմնավորումներով՝

ՀՀ սնեսասկան դասարանը չի կիրառել «Ընդերֆն օգսակար հանաձոների ասհագորձման նոդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվաձի 6-րդ կեսը, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվաձը, որոնք ոդես է կիրառեր և կիրառել է «Ընդերֆն օգսակար հանաձոների ասհագորձման նոդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվաձը, որը չդես է կիրառեր:

Բողոք բերաձ անձը նավաձ ոդնդումը ոդասձառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Ընկերոյոյունը հանֆարդյունահանման հասուկ լիցենզիան սասցել է 12.02.2004 թվականին, իսկ կոնցեսիայի ոդայմանագիրը կնֆվել է 23.05.2005 թվականին: 01.10.2004 թվականից 23.05.2005 թվականն ընկաձ ժամանակահասվաձում Ընկերոյոյունն իրականացրել է լիցենզավորման ենթակա գորձունեոյոյուն առանց օրինական ուձի մեջ մսաձ լիցենզիայի, այսինֆն՝ առկա է առանց լիցենզիայի լիցենզավորման ենթակա գորձունեոյոյուն փաստ:

Վճռաբեկ բողոք բերաձ անձը խնդրել է ՀՀ սնեսասկան դասարանի 03.07.2006 թվականի վձիռը բեկանել:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննոյոյուն համար նավանակոյոյուն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննոյոյուն համար էական նավանակոյոյուն ունեն հետևյալ փաստեր՝

1) ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարոյոյուն կողմից Ընկերոյոյունը 11.07.1996 թվականին սրվել է օգսակար հանաձոների արդյունահանման թիվ 1282 արսոնագիրը մինչև 25 սարի գորձողոյոյուն ժամկեսով:

2) Նավաձ արսոնագրի հիման վրա ՀՀ բնադաշոդանոյոյուն նախարարոյոյուն և Ընկերոյոյուն միջև 01.08.2003 թվականին կնֆվել է հանֆավայրերից ոյինդ օգսակար հանաձոների արդյունահանման թիվ 334 ոդայմանագիրը:

3) ՀՀ առևսրի և սնեսասկան զարզացման նախարարոյոյուն կողմից Ընկերոյոյունը 12.02.2004 թվականին սրվել է թիվ ՀԱ-Լ-14/69 հանֆարդյունահանման հասուկ լիցենզիա մինչև 25 սարի գորձունեոյոյուն ժամկեսով՝ 11.07.1996 թվականից մինչև 11.07.2021 թվականը:

4) 23.05.2005 թվականին Ընկերոյոյուն, ՀՀ առևսրի և սնեսասկան զարզացման նախարարոյոյուն և ՀՀ բնադաշոդանոյոյուն նախարարոյոյուն միջև կնֆվել է հանֆարդյունահանման նոդասակով ընդերֆ օգսագորձման լիցենզային թիվ 087 ոդայմանագիրը:

4. ՎՃռաբեկ դասարանի դասձառարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *վճռաբեկ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Ընդերքն օգտակար հանաձոնների Եսհագործման նդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 76-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ «անցումային ժամանակաերջան» նճանակում է սասնչորս ամիս՝ որի հաւվարկն սկսվում է օրենքն ուժի մեջ մսնելուց մեկ ամիս հետ: Այն սնեսավարող սուբյեկտը, որը մինչև օրենքի ուժի մեջ մսնելն ունեցել է հանփային իրավունք, անցումային ժամանակաերջանում համարվել է ժամանակավոր լիցենզառու: Անցումային ժամանակաերջանում ժամանակավոր լիցենզառուն իրավասու է իրականացնել այն բոլոր գործողությունները, որոնք նա իր լիցենզիայի համաձայն իրականացնում էր մինչև օրենքի ուժի մեջ մսնելը:

Ընկերությունն ունեցել է Ընդերքի մասին 19.03.1992 թվականի ՀՀ օրենսգրքին համադասասխան սրված օգտակար հանաձոնների արդյունահանման արսոնագիր: «Ընդերքն օգտակար հանաձոնների Եսհագործման նդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքն ուժի մեջ մսնելուց՝ 01.04.2003 թվականից հետո Ընկերությունը նշված օրենքով սահմանված ժամկետում՝ «անցումային ժամանակաերջանում», 12.02.2004 թվականին, սսացել է թիվ ՀԱ-Լ-14/69 հանփարդյունահանման հասուկ լիցենզիան՝ 11.07.1996 թվականին սրված արսոնագրով սահմանված ժամկետի սկզբից՝ 11.07.1996 թվականից մինչև 11.07.2021 թվականը ժամկետով:

«Ընդերքն օգտակար հանաձոնների Եսհագործման նդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի անցումային դրոյթները կարգավորել են նախկինում սրված արսոնագրի փոխարինումը նոր օրենսդրությանը համադասասխան սրված լիցենզիայով: Նախկին փասսաթղթերի, այդ թվում՝ դայմանագրերի փոխարինման դարսականություն է սահմանել ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի 65-րդ հոդվածը, համաձայն որի դա դետս է կասարվեր մինչև 2004 թվականի հուլիսի 1-ը: Այս ժամկետը համադասասխանում է «Ընդերքն օգտակար հանաձոնների Եսհագործման նդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված 14 ամսվա ժամկետին:

ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի ուժով (ուժի մեջ է մսել 21.12.2002 թվականին) Ընկերությունն օգտակար հանաձոնների արդյունահանման արսոնագրի հիման վրա դարսավորություն է ունեցել կնփելու դայմանագիր: Նշված դարսավորության կասարման փասս է հանդիսանում ՀՀ բնադաիդանության նախարարության և Ընկերության միջև 01.08.2003 թվականին կնփված հանփավարերից դինդ օգտակար հանաձոնների արդյունահանման թիվ 334 դայմանագիրը:

«Ընդերքն օգտակար հանաձոնների Եսհագործման նդասակով ուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբ է համարվում լիցենզային դայմանագրի կնփման դաիը: Վերջինիս իմասսով փոխարինված լիցենզիաների ժամկետի սկիզբ դետս է համարել նախկին արսոնագրի հիման վրա կնփված դայմանագրի օրը, սվյալ դետփում՝ ՀՀ բնադաիդանության նախարարության և

Ընկերության միջև հանգամանակներից լիարժեք օգտակար համաձայնագրերի արդյունահանման (որը հավասարազոր է լիցենզային դրամանագրին՝ Ընդերքի մասին ՀՀ օրենսգրքի 36-րդ հոդվածի իմաստով) թիվ 334 դրամանագրի կնքման օրը՝ 01.08.2003 թվականը:

Այսպիսով, «Ընդերքն օգտակար հանածոների Երևանի մարզի (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի իմաստով, եթե արժանագիրն օրենքին համադասասխան փոխարինվել է լիցենզիայով, ապա նոր լիցենզիայի հետ Երևանում է գործել դրան համադասասխան վերագրանցված, նախկինում կնքված և գործող ընդերքօգտագործման դրամանագիրը, որի առկայության դրամաներում իր արժանագիրը վերաձևակերպած լիցենզառուն իրականացրել է օրինական գործունեություն: Հետևաբար, Ընկերության նկատմամբ՝ որդես հարկ վճարողի, 20.03.2006 թվականի թիվ 1007382 սուուգման ակտի 14-րդ կետով առաջադրված հարկային դրամանագրի հաշվարկումը հիմնավորված չէ: Ընկերությունն ակտում արձանագրված ժամանակաշրջանում գործել է «Ընդերքն օգտակար հանածոների Երևանի մարզի (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ ընդերքի մասին օրենսգրքի անցումային դրույթներով նախատեսված կարգով և նրա գործունեությունը չի կարող գնահատվել առանց լիցենզիայի իրականացրած գործունեություն: Այս դրամանագրի համադասասխանության հիմնավոր չէ նաև «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի հիման վրա Ընկերության նկատմամբ կիրառված դրամանագրի համադասասխանության միջոցը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և Երևանի չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
Դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Դ.Խաչատրյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2296/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1772(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Կենտրոն թաղային համայնքի ղեկավարի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Կենտրոն թաղային համայնքի ղեկավարի ընդդեմ Ենոք Դազարյանի՝ գույքահարկը բռնագանձելու մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է բռնագանձել Պասախանողից 1999-2005 թվականների համար 3.322.501 ՀՀ դրամ գույքահարկը՝ հոգուս թաղային համայնքի:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 02.05.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վերաքննիչ դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ 1.452.190 ՀՀ դրամի մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կենտրոն թաղային համայնքի ղեկավարը:

Պասախանողի կողմից վճռաբեկ բողոքին Պասախանողի չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դառախարհը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել և չի կիրառել «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ, 4-րդ, 5-րդ, 8-րդ, 10-րդ և 14-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձը նվաճված լինելով դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Ե. Ղազարյանը Երևանի Կենտրոն թաղային համայնքի վարչական սարածֆի Չկալովի 71 հասցեում գտնվող անուշաբույսի գույքի սեփականատերն է և գույքահարկ վճարող: Վերաֆննիչ դասարանը սխալ է կատարել գույքահարկի հաշվարկը, մասնավորապես չի հաշվարկել երկրորդ անուշաբույսի գույքի գծով դասարանությունները, և այդ մասին ընդհանրապես վճիռ չի կայացրել:

2) Վերաֆննիչ դասարանը կիրառել է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1 հոդվածը, որը չդիմացնում է կիրառվել:

Բողոք բերած անձը նվաճված լինելով դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը կիրառելի է միայն հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերով անցկացվող սուուգումների արդյունքում հայտնաբերված հարկային դասարանությունների նկատմամբ և սույն գործով կիրառելի չէ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Վերաֆննիչ դասարանի 28.06.2006 թվականի վճիռ՝ հայցը մերժելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ե. Ղազարյանը Երևանի Չկալովի փողոցի թիվ 71 հասցեի անուշաբույսի սեփականատերն է և գույքահարկ վճարող:

2) Ե. Ղազարյանի նկատմամբ հաշվարկվել է Երևանի Չկալովի փողոցի թիվ 71 հասցեում գտնվող շինության 1999-2005 թվականների համար 3.322.501 ՀՀ դրամ գույքահարկի դասարանություն:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նվաճված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 4-րդ հոդվածով սահմանված են գույքահարկով հարկվող օբյեկտները: Գույքահարկով հարկվող օբյեկտներ են նաև շինությունները: Օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆիզիկական անձանց համար գույքահարկի հաշվետու ժամանակաշրջան է համարվում օրացուցային տարին: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի համաձայն՝ գույքահարկ վճարող ֆիզիկական անձինք գույքահարկը հաշվարկում են ինֆորմացիայի և տեղեկատվության հաշվարկները կարող են մինչև հաշվետու տարվա հոկտեմբերի 1-ը ներառյալ ներկայացնել՝ հարկվող օբյեկտի համարվող շինության համար՝ շինության գնվելու վայրի հաշվառող մարմին, իսկ 3-րդ մասով սահմանված է, որ հիմք ընդունելով անուշաբույսի գույքի կադաստր վարող մարմնի կողմից

ժինությունների հաշվառման և գնահատման վերաբերյալ ներկայացված ժողովությունները՝ հաշվառող մարմինները հաշվարկում են ֆիզիկական անձանց ժինությունների հետագա երեք տարիների գույքահարկի գումարները:

Տվյալ դեպքում «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածը սահմանում է գույքահարկի հաշվարկման երկու սուբյեկտ՝ ֆիզիկական անձ և հաշվառող մարմին: Այդ իսկ դասաճառով, նշված հոդվածի համաձայն, օրենսդիրը սահմանել է գույքահարկ հաշվառող մարմնի դարձականությունը՝ մինչև գնահատման (վերագնահատման) սարվա դեկտեմբերի 1-ը գույքահարկ վճարող ֆիզիկական անձանց ներկայացնելու սահմանված կարգով իրենց կողմից կատարված հաշվարկների հիման վրա հաստատված ձևի գույքահարկի վճարման ծանուցագրեր:

«Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ որդես ղեկսության դասվիրակած լիազորություն գույքահարկի գանձումն իրականացնում են ռեզիդենտ ինքնակառավարման մարմինները, իսկ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ համայնքի ղեկավարը օրենքով սահմանված կարգով կազմակերպում է գույքահարկի գանձումը:

Հայցադիմումում գույքահարկի հաշվարկը տույժերի հետ միասին ներկայացվել է 1999-2005 թվականների ժամանակաշրջանի համար 3.322.501 ՀՀ դրամի չափով, իսկ Վերաքննիչ դատարանը հայցը մասնակի բավարարելիս դրա հաշվարկը կատարել է հայցադիմումում ներկայացված ընդհանուր գումարից, անկախ գույքահարկով հարկման ենթակա օբյեկտների ֆանակից: Հետևաբար, Վերաքննիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս հիմք է ընդունել հայցադիմումում ներկայացված գույքահարկի գծով դարձավորությունների ընդհանուր ծավալը, հաշվարկներն իրականացրել է այդ գումարից ելնելով, և այդ մասով օրենքի որևէ խախտում առկա չէ:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետությունում հարկերի ժողովուրդները, որոնցից մեկն էլ գույքահարկն է:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Հարկային օրենսդրության խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում հարկային դարձավորություններ չեն կարող առաջանալ, եթե սվյալ խախտումը հայտնաբերվել է այն կատարելու սարվան անմիջապես հաջորդող երեք տարին լրացնելուց հետո»:

Հայցվորը Ե.Ղազարյանի գույքահարկի դարձավորումը հաշվարկում է ներկայացրել 01.01.2006 թվականի դրությամբ՝ 1999-2005 թվականների համար:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացրել է հարկային ծառայությունը, իսկ հետագայում՝ 21.06.2002 թվականից «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի ուժի մեջ մտնելուց հետո՝ համայնքի ղեկավարը: Գույքահարկի դարձավորությունը 1999-2002 թվականների ժամանակաշրջանի համար օրենքի ուժով դարձավորության գոյացման ժամանակ դարձավոր էին հայտնաբերել հարկային ծառայությունը, իսկ հետագայում՝ ռեզիդենտ ինքնակառավարման մարմինը: Հետևաբար, սույն գործի փաստական հանգամանքների նկատմամբ կիրառելի է «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը, որի ուժով 1999-2002 թվականների գույքահարկի համար Ե. Ղազարյանի մոտ հարկային դարձավորություններ չէր կարող առաջանալ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակվող բառերի և արտահայտությունների սառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասակարգումը: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկվում է փոփոխված դրա իմաստը: Բողոք բերած անձի դատապարտությունն այն մասին, որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածը կիրառել է միայն հարկային օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգերով անցկացվող ստուգումների արդյունքում հայտնաբերված հարկային դատարարությունների նկատմամբ, անհիմն է, քանի որ օրենքի նվազագույնը կիրառման որևէ բացառություն չի նախատեսում ելնելով դատարարության հայտնաբերման եղանակից: Հետևաբար, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30.1-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեսված դրույթը վերաբերում է հարկային դատարարություններ հայտնաբերելու բոլոր դեղքերին՝ առանց բացառության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն
համայնքների առաջին ասյանի
դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Մ.Հովսեփյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2282/2004թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1816(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Ասդիկ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը
Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի
05.04.2004 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ Հասմիկ Համբարձումյանի, Հրանտ և Անի
Համբարձումյանների օրինական ներկայացուցիչ Հասմիկ Համբարձումյանի հայցի ընդդեմ
Ռուբիկ Համբարձումյանի՝ սեփականության բաժինն առանձնացնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է առանձնացնել Երևանի Փափազյան
փողոցի 21 շենքի թիվ 41 բնակարանի՝ սեփականության իրավունքով իրեն դատականոր 2/9
բաժինը:

Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի
դատարանի 05.04.2004 թվականի վճռով հաստատվել է կողմերի հաշվարկային
համաձայնությունը, իսկ գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել գործին մասնակից չդարձած
Ասդիկ Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել Հասմիկ Համբարձումյանը, իսկ
Ռուբիկ Համբարձումյանը 25.08.2004 թվականին մահացել է:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է նոր երևան եկած հանգամանքների հիմքով ներհանգիցյալ հիմնավորումներով՝

Որդես նոր երևան եկած հանգամանքներ բողոք բերած անձը ներկայացրել է՝

1. ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլատոր դաստիարակչական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլատոր և 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հետմահու բժշկական եզրակացությունները:

2. ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006 թվականի վճիռը:

Վերը նշված հանգամանքները որդես նոր երևան եկած գնահատելը հիմնավորելու համար բողոք բերած անձը ներկայացրել է հետևյալ դատաճառաբանությունները:

1) Սույն գործի քննության ժամանակ որդես դատաստանող Ռուբեն Համբարձումյանի լիազորված անձ հանդես է եկել և հաշտության համաձայնությունը նրա փոխարեն ստորագրել է փաստաբան Նաիրա Ավետիսյանը, որը գործել է 29.01.2004 թվականին սրված և Շենգավիթ նոտարական արտաձևի նոտար Ա. Մինասյանի կողմից վավերացված լիազորագրի հիման վրա: Բողոք բերած անձի ամուսինը՝ Ռ.Համբարձումյանը, սկսած 2000 թվականից մինչև մահը՝ 25.08.2004 թվականը, օտարացել է մի շարք հիվանդություններով, այդ թվում՝ «փսիխոզգանական համախտանիշ» հոգեկան հիվանդությամբ և այդ հիվանդությունների դատաճառով գրկված է եղել իր գործողությունների նշանակությունը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու ունակությունից: Այդ իսկ դատաճառով ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլատոր դաստիարակչական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլատոր և 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հետմահու բժշկական եզրակացությունները, որտեղ ամրագրված է վերը հիշատակված հիվանդությունների հետևանքը անձի վարագործի վրա, հանդիսանում են նոր երևան հանգամանքներ սույն գործի լուծման համար ունեն էական նշանակություն:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 07.04.2006 թվականի վճիռը, որով անվավեր է ճանաչվել Ռուբեն Համբարձումյանի կողմից 29.01.2004 թվականին Նաիրա Ավետիսյանին սրված և Շենգավիթ նոտարական արտաձևի նոտար Անահիտ Մինասյանի կողմից վավերացված լիազորագիրը, ևս նոր երևան եկած հանգամանք է, քանի որ այն գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք է և որը հայցնի չէր և հայցնի լինել չէր կարող բողոք բերող անձին օբյեկտիվ դատաճառներով (այդդիսի փաստի ժամանակագրական առումով ավելի ուշ ի հայտ գալու դատաճառով): ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի նշված վճիռը ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆացիական և ճնշասական գործերով դալասի 16.06.2006 թվականի որոշմամբ թողնվել է անփոփոխ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Երևանի Արաբկիր և Քանախտ-Ջեյրուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.04.2004 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան ներկայացրած անձը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006

թվականի վճռի համար հիմք հանդիսացած ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլասոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի բժշկական եզրակացություններում հաստատված չէ այն հանգամանքը, որ նման հիվանդությունը կարող էր Ռուբեն Համբարձումյանին զրկել իր գործողությունների բնույթը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու հնարավորությունից:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 29.01.2004 թվականի նոտարական կարգով վավերացված լիազորագրով Ռուբեն Համբարձումյանը լիազորել է Նաիրա Ավետիսյանին իր փոխարեն հանդես գալու ՀՀ դատական բոլոր ասյաններում, կասարել դատավարական գործողություններ, այդ թվում՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 42-րդ հոդվածում նախատեսվածները, կնքելու հացության համաձայնություն:

2) Սույն գործով կայացված վճռով հաստատված հացության համաձայնությունը ստորագրել է Ռ. Համբարձումյանի ներկայացուցիչ Նաիրա Ավետիսյանը:

3) Սույն գործի քննությունն իրականացվել է բողոք բերած անձի բացակայությամբ:

4) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 07.04.2006 թվականի վճռով անվավեր է ճանաչվել Ռուբեն Համբարձումյանի կողմից 29.01.2004 թվականին Նաիրա Ավետիսյանին սրված և նոտարի կողմից վավերացված լիազորագիրը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝ *վճռաբեկ բողոքը նոր երևան եկած հանգամանքների հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

1) ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակտի վերանայման համար հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

Վճռաբեկ բողոքին կից ներկայացված ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլասոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլասոր բժշկական եզրակացության համաձայն՝ Ռ. Համբարձումյանը սառադում է խրոնիկական հոգեկան հիվանդությամբ, որի հետևանքով «նա չի կարող հասկանալ իր գործողությունների բնույթը և ղեկավարել դրանք» (բժշկական փաստաթուղթը ներկայացված է բողոքին կից): Մյուս՝ ՀՀ առողջադատության նախարարությանը կից ամբուլասոր դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հետմահու բժշկական եզրակացության համաձայն՝ Ռ. Համբարձումյանը սառադել է «հոգական հիվանդությամբ, որը ընթացել է օրգանիզմի խրոնիկական թունավորման ֆոնի վրա»: Տվյալ հիվանդությունը «զրկել է Ռուբեն Համբարձումյանին իր գործողությունների բնույթը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու հնարավորությունից 29.01.04թ. լիազորագիրը սալու ժամանակ» (այս փաստաթուղթը ևս ներկայացված է բողոքին կից):

---

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող 07.04.2006 թվականի վճռով անվավեր է ճանաչվել Ռուբեն Համբարձումյանի կողմից 29.01.2004 թվականին Նաիրա Ավետիսյանին օրված և նոսարի կողմից վավերացված լիազորագիրը:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքին կից ներկայացված դասահոգեբուժական փորձագիտական հանձնաժողովի 10.08.2004 թվականի թիվ 194/04 ամբուլատոր և 17.02.2005 թվականի թիվ 34/05 հետմահու բժշկական եզրակացություններով հաստատված՝ Ռ. Համբարձումյանի խրոնիկական հոգեկան հիվանդությամբ առաջադրվելը, դրա դասձառով իր գործողությունների բնույթը հասկանալու և դրանք ղեկավարելու կարողության բացակայությունը և ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող 07.04.2006 թվականի վճռով հաստատված՝ 29.01.2004 թվականի լիազորագրի անվավերությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, սույն գործի համար նոր երևան եկած հանգամանքներ են և Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.04.2004 թվականի վճիռը բեկանելու հիմք:

Վճռաբեկ դասարանը վերը ցարադրված հանգամանքները գնահատում է որդես նոր երևան եկած հանգամանքներ, քանի որ դրանք սույն գործի համար ունեն էական նշանակություն և դրանք գործին մասնակցող անձին (սվյալ դեղմում՝ բողոք բերող անձին) հայտնի չէին և հայտնի լինել չէին կարող օբյեկտիվ դասձառներով (այդդիպի փաստերի կամ դրանց հաստատման հիմքերի ժամանակագրական առումով ավելի ուշ ի հայտ գալու դասձառով):

Հ. Համբարձումյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դատաստիսանի դասձառաբանություններն անհիմն են, քանի որ առկա է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտնող 07.04.2006 թվականի վճիռը՝ որով անվավեր է ճանաչվել 29.01.2004 թվականի լիազորագիրը:

Սույն բողոքի հիմքի հիմնավորվածությունը, այսինքն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների առկայությունը, Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար հիմք ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել Երևանի Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.04.2004 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ղազարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1480/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1827(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դրնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ ԿԱ հարկային ղեսական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Կարդինալ Ինթերնեյշնլ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ ՕՀՎ Էտբոնոմո բաժնի (այսուհետ՝ Հարկային ծառայություն)՝ 15.02.2006 թվականի թիվ 1102075 ակցն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Յ

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել Հարկային ծառայության 15.02.2006 թվականի թիվ 1102075 ակցը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ԿԱ հարկային ղեսական ծառայությունը:

Ընկերության կողմից վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով՝

---

1) ՀՀ սննտասկան դասարանը չի կիրառել «Հայասանի Հանրադատությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի, ՀՀ կառավարության 31.07.1997թ. թիվ 314 որոշմամբ հաստատված «ՀՀ սարածֆում առափող կամ սրամադրվող կամ սեղափոխվող արտադրանքի, ադրանքների գրանցման (հաշվառման)» կարգի 2-րդ կետի դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դեղումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Տնտեսական դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ 15.02.2006 թվականի թիվ 1102075 ակտում մանրամասն նկարագրված է արձանագրված խախտումը, նշված են խախտված իրավական նորմերը, խախտման կոնկրետ ժամանակը՝ 2006թ. հունվար և փետրվար ամիսներ, ինչդեպ նաև դասասխանացվության կիրառման իրավական հիմքը: Սնուցողներն ակտում հղում են կատարել համադասասխան փաստաթղթերին, իսկ ակտը կազմելիս հիմք են ընդունել ներկայացված հաշվադրանքագրերով և առափող, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման գրքերով հիմնավորված խախտումը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ տնտեսական դասարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հարկային ծառայության ղեկի 08.02.2006 թվականի թիվ 1102075 հանձնարարագրով Ընկերությունում կատարվել է ձեռնարկատիրական գործունեության առարկաների (առափող, սրամադրվող, սեղափոխվող կամ վաճառվող արտադրանքի, ադրանքների) գրանցման ճշտության սնուցում, որի արդյունքում 15.02.2006թ. կազմվել է թիվ 1102075 սնուցման ակտը, որով Ընկերության նկատմամբ կիրառվել է 10.633.400 ՀՀ դրամի չափով տուգանք:

2) Ընկերությունը 2006 թվականի հունվար և փետրվար ամիսներին 21.266.700 ՀՀ դրամի ադրանքների առափումը սահմանված կարգով չի գրանցել առափող, սեղափոխվող ադրանքների գրանցման գրքում:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հայասանի Հանրադատությունում սնուցումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ սնուցման ակտում ղեկ է նկարագրվեն արձանագրված խախտումները, այն իրավական նորմերը, որոնց դահանջները չեն կատարվել, խախտման կոնկրետ ժամանակը, հղում՝ համադասասխան փաստաթղթերին, դասասխանացվության կիրառման համադասասխան իրավական հիմքերը:

ՀՀ կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314-րդ որոշմամբ հաստատված «ՀՀ սարածֆում առափող կամ սրամադրվող կամ սեղափոխվող արտադրանքի, ադրանքների գրանցման (հաշվառման)» կարգի 2-րդ կետի համաձայն՝ կազմակերպությունները

հաշվադատական հաշվառման, իսկ անհաս ձեռնարկատերերը՝ եկամուսների և դրանց հետ կապված ծախսերի հաշվառման գործող կարգին զուգընթաց բարձրակարգ (նյութական) գույք հանդիսացող արտադրանքի, (ամրանման) առաքման կամ սրամադրման կամ սեղափոխման դեղման դարձվոր են նշված կարգին համադասասխան վարել դրանց հաշվառումը՝ գրանցումներ կատարելով առաքվող, սեղափոխվող ամրանման գրանցման (հաշվառման) զբեռում:

Սույն գործով վիճարկվող 15.02.2006թ. թիվ 1102075 ստուգման ակտում նշված է Ընկերության կողմից թույլ տրված խախտման ժամանակը, նկարագրված են խախտումները, նշված է այն իրավական նորմը, որի լուրջապես չի կատարվել (Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 31.07.1997 թվականի թիվ 314 որոշումը), ինչդեպի նաև դասասխանավորության կիրառման իրավական հիմքը («Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը):

Բացի այդ, ստուգման ակտի հիմնավորվածությունն ադապտացվում է նաև այն փաստով, որ Ընկերության սնօրենը հարկային ծառայության աշխատակիցներին Ընկերության՝ Երևանի Այվազովսկի 20 հասցեի արտադրամասում ներկայացրել է առաքվող, սեղափոխվող ամրանման գրանցման գիրք: Արձանագրվել է, որ վերջին գրանցումը կատարվել է թիվ 2666 հաշիվ-ամրանման գրքով, 27.701 դրամ գումարով, զբեռնված չեն եղել թիվ 2540, 2614, 2638, 2639, 2657, 2660 հաշիվ-ամրանման գրքերը, ներկայացվել են նաև 2006 թվականի հունվար ամսվա հաշիվ ամրանման գրքերը թվով 113 թերթ՝ 18.413.300 դրամ ընդհանուր գումարով և 2006 թվականի փետրվար ամսվա՝ թվով 65 թերթ՝ 11.576.100 դրամ գումարով, որոնք նույնպես գրանցված չեն եղել առաքվող, սեղափոխվող ամրանման գրանցման զբեռում: Նշված փաստերն առանց առարկությունների հաստատել է նաև Ընկերության սնօրենը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր է համարում ներկայացված վճռաբեկ բողոքի հիմքում նշված փաստարկները և բողոքի հիմքի առկայությունը բավարար հիմք է համարում վճիռը ՀՀ ֆաղափաստական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաստական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2386/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մաթևոսյան
Դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1829(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեղեսնբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Ռոգա Աթենյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆնիչ դատարանի 07.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս հայցի Երևանի ֆաղաֆաղեսարանի (այսուհետ՝ Քաղաֆաղեսարան) ընդդեմ Ռոգա Աթենյանի, երրող անձ Արսեն Չոբյանի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անբարձ գոյֆի կաղասսրի ղեսական կոմիստի (այսուհետ՝ Կաղասսր)՝ Երևանի ֆաղաֆաղեսի (այսուհետ՝ Քաղաֆաղես) 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոնան հիման վրա Ռոգա Աթենյանի հետ կնֆվաձ հողամասի վարձակալության դայամանագիրը վաղաձամկետ լուձելու, հողամասի վարձակալության և շինության նկասմամբ սեֆականության իրավունֆի գրանցման վկայականն անվավեր ձանաչելու դահանջների մասին, Ռոգա Աթենյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Քաղաֆաղեսի՝ 04.11.2005 թվականի թիվ 2354-Ա որոնումը և 10.04.2006 թվականի թիվ 502-Ա որոնման 1-ին կետն անվավեր ձանաչելու դահանջների մասին, Արսեն Չոբյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Կաղասսրի, երրող անձ Ռոգա Աթենյանի և Քաղաֆաղեսարանի՝ ալսոնակի նկասմամբ իրավունֆների ղեսական գրանցում կասարել դարավորեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Քաղաքապետարանը դիմահանջել է անվավեր ճանաչել Երևանի Բաղրամյան փողոց թիվ 37 հասցեում գտնվող 49,4հմ մակերեսով ավտոտնակայանի նկատմամբ Ռ. Աթենյանի սեփականության և վարձակալության իրավունքի գրանցման վկայականը և վաղաժամկետ լուծել Քաղաքապետարանի և Ռ. Աթենյանի միջև կնքված նշված ավտոտնակայանի զբաղեցրած հողամասի վարձակալության դայանամագիրը:

Դիմելով դատարան՝ Ռ. Աթենյանը դիմահանջել է անվավեր ճանաչել Երևանի Բաղրամյան փողոց թիվ 37 հասցեում գտնվող ավտոտնակայանի վերաբերյալ Քաղաքապետի 04.11.2005 թվականի թիվ 2354-Ա որոշումը և 10.04.2006 թվականի թիվ 502-Ա որոշման 1-ին կետը:

Դիմելով դատարան՝ Ա. Չոբյանը դիմահանջել է Կադասրի գործողությունները համարել անօրինական և դատարանից ներկայացրել Ա. Չոբյանի՝ Երևանի Բաղրամյան փողոց թիվ 37 հասցեում գտնվող ավտոտնակայանի նկատմամբ սեփականության, իսկ շինությանը զբաղեցված հողամասի նկատմամբ վարձակալության իրավունքները:

Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 03.05.2006 թվականի վճռով Քաղաքապետարանի հայցը բավարարվել է, Ռ.Աթենյանի հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել, Ա.Չոբյանի հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել, քաղաքապետարանի գործի վարույթը՝ կադասրի գործողություններն անօրինական ճանաչելու հակընդդեմ հայցի մասով կարճվել:

ՀՀ քաղաքապետարանի գործերով վերաքննիչ դատարանի 07.07.2006 թվականի վճռով Քաղաքապետարանի հայցը բավարարվել է, Ռ.Աթենյանի հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել, Ա.Չոբյանի հակընդդեմ հայցը՝ բավարարվել մասնակի:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ռոզա Աթենյանը:

Գործի ֆինության մյուս մասնակիցները ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստան չեն ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստերը և դիմահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ քաղաքապետարանի գործերով վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ կետի, 10-րդ և 11-րդ հոդվածների դիմահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումները դատաճառաբանում է հետևյալ փաստերով:

Ա.Չոբյանը չի հանդիսացել կառուցադատող և իրադատող, հետևաբար նրա նկատմամբ կայացված որոշումը ի սկզբանե եղել է անօրինական: «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքն ուժի մեջ է մտել 31.01.2003 թվականին, որից անցել է ավելի քան 3 տարի: Նշված օրենքում կատարված փոփոխության համաձայն՝ բավարարված դիմումներով որոշումները կարող էին գրանցվել մինչև 2006 թվականի մարտի 1-ը, իսկ Ա. Չոբյանն այսօրվա դրությամբ բավարարված որոշում չունի, և վերջացել է օրենքով

սահմանված վերջին ժամկետը:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ, 96-րդ, 119-րդ և 218-րդ հոդվածների դահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված փաստարկները դասճառաբանում է նրանով, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը գործով ներկայացված աղագույցները չի գնահատել բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա և գործը ֆննել է Կաղաասրի ներկայացուցչի բացակայությամբ: Ոչ Քաղաֆաղետի հայցից և ոչ էլ դասարանի վճռից չի երևում Ա. Չորյանի դասավարական կարգավիճակը, ըստ վճռի՝ հայցը ներկայացված է նաև ընդդեմ նրա, սակայն Ա. Չորյանի դեմ որևէ դահանջ չկա, իրականում նա երրորդ անձ է հայցվորի կողմում: Եթե նա վեճի առարկայի նկասմամբ ինֆնուրույն դահանջ ներկայացնող երրորդ անձ է, աղա անհեթեթություն է հակընդդեմ հայց ներկայացնելը: ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը որևէ գնահատական չի սվել այն աղագույցներին, որոնք հասսասում են ալսոնակը բողոք բերած անձի կողմից կառուցված լինելու, մինչ օրս նրա օգսագործման, սիրաղետման սակ գսնվելու փասսը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 07.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ողարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փասսերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար եական նեանակություն ունեն հեկսլալ փասսերը՝

1) Քաղաֆաղետի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ա որոեման 1-ին հավելվածի 175-րդ սողով ճանաչվել է Արսեն Չորյանի սեփականության իրավունքը Երևանի Քաղամյան թիվ 37 հասցեում գսնվող ինֆնակամ կառուցված 49,4ֆմ մակերեսով ալսոնակի նկասմամբ, իսկ ալսոնակով գրաղեցված 49,4ֆմ մակերեսով հողամասը սրամաղրվել է վարձակալությամբ: Նեված որոեման հիման վրա Քաղաֆաղետարանի և Արսեն Չորյանի միջև 27.10.04թ. կնֆվել է հողամասի վարձակալության դայմանագիր:

2) Քաղաֆաղետի 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոեման 1-ին հավելվածի 104-րդ սողով ճանաչվել է Ռոգա Աթենյանի սեփականության իրավունքը նույն ալսոնակի նկասմամբ, իսկ ալսոնակով գրաղեցված 49,4ֆմ մակերեսով հողամասը սրամաղրվել է վարձակալությամբ:

3) 07.09.2005 թվականին ալսոնակի նկասմամբ Ռ.Աթենյանին սրվել է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

4) Քաղաֆաղետի 04.11.2005 թվականի թիվ 2354-Ա որոեմամբ չեղյալ է համարվել Քաղաֆաղետի 21.04.2005 թվականի թիվ 843-Ա որոեման 1-ին հավելվածի 104-րդ սողը՝ նկասի ունենալով, որ Քաղաֆաղետի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ա որոեմամբ աղդեն իսկ ճանաչվել է Արսեն Չորյանի սեփականության իրավունքը:

5) ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 23.05.2005 թվականի վճռով՝ Ռոգա Աթենյանի հայցի հիման վրա ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆաղետարանի, երրորդ անձ Արսեն Չորյանի, վճռվել է անվավեր ճանաչել Արսեն Չորյանի մասով Երևանի

ֆաղափարի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ս որոշումը, իսկ ավսոսնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատական քննարկման գործի վարույթը կարճվել է:

6) ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարի և սնտեսական գործերով դալափարի 07.07.2005 թվականի որոշումը բեկանվել է ՀՀ ֆաղափարի գործերով վերաբննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի վճռի՝ հայցը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկվել է նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

7) ՀՀ ֆաղափարի գործերով վերաբննիչ դատարանի 26.08.2005 թվականի որոշումը նեված հայցը թողնվել է առանց քննության:

8) Քաղափարի 22.07.2005 թվականի թիվ 1643-Ս որոշումը ուժը կորցրած է համարվել Քաղափարի 04.08.2004 թվականի թիվ 1465-Ս որոշման 1-ին հավելվածի 175-րդ տողը՝ հիմն ընդունելով ՀՀ ֆաղափարի գործերով վերաբննիչ դատարանի 23.05.2005 թվականի վճիռը:

9) ՀՀ ֆաղափարի գործերով վերաբննիչ դատարանի 26.08.2005 թվականի որոշման հիման վրա Քաղափարի 10.04.2006 թվականի թիվ 502-Ս որոշման 1-ին կետով ուժը կորցրած է համարվել Քաղափարի 22.07.2005 թվականի թիվ 1643-Ս որոշման 172-րդ կետը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հեկյալ պատառարարությանը.

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասի «ա» կետի համաձայն՝ ղեկական կամ համայնքային սեփականության հողամասերում ինքնակամ կառուցված անհասական օգտագործման սնտեսական-կենցաղային նեանակության շենքերի, շինությունների (ավսոսնակների, անասնաշենքերի, հացահեկների և այլն) նկատմամբ ճանաչվում է կառուցաղափարի սեփականության իրավունքը, եթե դրանք համաղափարաբանում են սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված դայամաններին, ընդ որում՝ այդ շենքերի, շինությունների սակ գնվող հողամասերը՝ ֆաղափարի համայնքներում կարող են սրամարդվել միայն վարձակալության հիմունքներով: Նույն հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների նկատմամբ սեփականության իրավունքը կարող է ճանաչվել, իսկ հողամասերը՝ օտարվել կամ վարձակալությամբ սրամարդվել համայնքի ղեկավարի (Երևան ֆաղափար՝ Երևանի ֆաղափարի) որոշման հիման վրա:

Գործում առկա չէ որևէ աղափարայն այն մասին, որ Երևան ֆաղափարի Բաղափարյան փողոցի թիվ 37 հացեում գնվող 49,4մ մակերեսով ավսոսնակը կառուցել է Ռ. Աթեյանը: Բացի այդ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարի և սնտեսական գործերի դալափարի 07.07.2005 թվականի որոշումը բեկանվել է ՀՀ ֆաղափարի գործերով վերաբննիչ դատարանի վճիռը ֆաղափարի գործով ղս հայցի Ռ. Աթեյանի ընդդեմ Քաղափարի արանի, երրորդ անձ Արսեն Չորյանի՝ Քաղափարի որոշումն անվավեր ճանաչելու և ավսոսնակի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու դատական քննարկման մասին, որով հաստատվել է այն հանգամանքը, որ Ա. Չորյանին Բաղափարյան

փողոցի թիվ 37 սան 1/2 մասը և ընդհանուր համաստեղ սեփականության հողամասը գնելուց հետո, նրան վաճառողները փոխանցել են Երևանի 26 Կոմիսարների Երջանային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 22.04.1965 թվականի թիվ Ա-17 որոշմամբ կառուցված ավսոսնակը՝ հեսագայում նրա կողմից օգտագործելու, վճարումները կատարելու, սեփականացնելու նդասակով: Նշված հիմքերով Ա. Չորյանին են անցել կառուցադասողի բոլոր իրավունքները, ինչը և հիմք է հանդիսացել Քաղաքադատի կողմից վեճի առարկա հանդիսացող ավսոսնակի նկատմամբ Ա. Չորյանի սեփականության և զբաղեցրած հողամասի վարձակալության իրավունքները ճանաչելու համար:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի համաձայն՝ ֆաղաֆացիական իրավունքների դաստայանությունն իրականացվում է, ի թիվս այլ եղանակների, մինչև իրավունքի խախտումը եղած դրությունը վերականգնելով: «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետներում Ա. Չորյանի իրավունքները ֆաղաֆադատի կողմից ճանաչված լինելու դայաններում այդ իրավունքը ենթակա է դաստայանության՝ մինչև իրավունքի խախտումը եղած դրությունը վերականգնելով՝ հնարավորություն սալով Ա. Չորյանին օգտվել իրավունքների այն ողջ ծավալից, որը նա ուներ «Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի ուժով:

«Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածները վերաբերում են օրենքի եզրափակիչ դրույթներին, օրենքի ուժի մեջ մտնելուն ու գործողության ժամկետին և որևէ կերպ չեն առնչվում սույն վեճին:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ և 218-րդ հոդվածների դասհանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր ադացույցները, վճռում նշված են դասարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները և այն ադացույցները, որոնց վրա հիմնված են դասարանի հետևությունները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, որոնցով ղեկավարվել է դասարանը վճիռ կայացնելիս:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի դասհանջները խախտելու մասով բողոքն անհիմն է, ֆանի որ հոդվածը վերաբերում է գործի քննությունը հետաձգելու դասարանի իրավունքին, ինչը որևէ կերպ չի կարող առընչվել բողոք բերած անձի իրավունքներին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 96-րդ հոդվածի խախտման մասով բողոքը հիմնավոր է, ֆանի որ դասարանը Ա. Չորյանի հակընդդեմ հայցն ընդունելով քննության՝ չի դաստայանել նշված հոդվածով սահմանված դասհանջները: Սակայն այս հիմքը բավարար չէ դասական ակտը բեկանելու համար, ֆանի որ հակընդդեմ հայցով դասհանջները դասարանում քննության առարկա են դարձել կողմերի մասնակցությամբ, դասարանը հետազոտել և գնահատել է ներկայացված բոլոր ադացույցները և դասական ակտ է կայացրել ղեկավարվելով այդ ադացույցների հիման վրա հաստատված փաստերի նկատմամբ կիրառելի օրենքներով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության

օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 07.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2454/2006թ.
Նախագահող դասավոր՝ Ա.Թումանյան
Դասավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառնասյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1830(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալազը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի սեղեսնբերի 28-ին

դռնբաղ դասական նիսում, ֆննելով Օ.Մովսեղանի վճռաբեկ բողոբը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըս դիմումի Լևոն Համբարձումղանի ընդդեմ Շենգավիթի թաղաղեղարանի (այսուհետ՝ Թաղաղեղարան) և Օֆելղա Մովսեղանի՝ Թաղաղեղարանի թիվ 256 որոոումը մասնակի անվավեր ճանաղելու, իրեն մոոական գրանցելուն դարսավորեղենելու և համասեղիականասեր ճանաղելու դահանղների մասին և ըս հայղի Օֆելղա Մովսեղանի ընդդեմ Լևոն Համբարձումղանի՝ սեղիականղղան իրավունբի խաղսումը վերացնելու դահանղի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դասավարական նախաղղասնղղումը.

Դիմնելով դասարան՝ Լ. Համբարձումղանը դահանղել է մասնակի անվավեր ճանաղել Երևանի Մանանղղան փողղղի 26 ժենբի թիվ 5 բնականն Օ. Մովսեղանին նվիրելու մասին Շենգավիթի թաղաղեղեղի 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոոումը, դարսավորեղենել իրեն մոոական գրանցելու նոլաժ բնականնում և ճանաղել այղ բնականնի համասեղիականասեր:

Դիմնելով դասարան՝ Օ. Մովսեղանը խնղրել է Երևանի Մանանղղան փողղղի 26

ժողովի թիվ 5 սեփական բնակարանից վարել Լ. Համբարձումյանին:

Դատարանի որոշմամբ վերը նշված ֆաղաֆաղիական գործերը միացվել են մեկ վարույթում:

Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 08.11.2005 թվականի վճռով Լևոն Համբարձումյանի դիմումը մերժվել է, իսկ Օֆելյա Մովսեսյանի հայցը բավարարվել է՝ որոշվել է Լևոն Համբարձումյանին վարել վիճելի բնակարանից:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ Վերաքննիչ դատարան) 12.07.2006 թվականի վճռով Լ. Համբարձումյանի դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ Թաղադատարանի 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասով, իսկ Օ. Մովսեսյանի հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Օ. Մովսեսյանը:

Լ. Համբարձումյանի և Թաղադատարանի կողմից վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիժյալ հիմնավորումներով՝

1) Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ, 31-րդ, 105-րդ հոդվածները, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ, 225-րդ, 274-278-րդ, 609-րդ, 660-րդ, 669-րդ, 674-րդ հոդվածները, որոնք դիմում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Վերաքննիչ դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ վիճարկվող բնակարանը հանդիսացել է համայնքի սեփականությունը, բնակարանի վարձակալի մասին հետո նշված բնակարանում մեծադեմ բնակվող և չափահաս միակ անձը հանդիսացել է Օ. Մովսեսյանը: Շենգավիթի թաղադատարան 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոշմամբ Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը նվիրաբերել է Օ. Մովսեսյանին որդես բնակարանի նկատմամբ իրավունք ունեցող միակ անձի:

2) Վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 20-րդ կետը, ՀՀ կառավարության 25.12.1998 թվականի թիվ 821 որոշմամբ հաստատված անձնագրային համակարգի կանոնադրության 43-րդ կետի և Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002թ. թիվ 56 որոշման 3-րդ կետի դաշանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ կառավարության 25.12.1998 թվականի թիվ 821 որոշմամբ հաստատված անձնագրային համակարգի կանոնադրության 43-րդ կետի համաձայն՝ մեծական կամ ժամանակավոր հաշվառում չունեցող Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆաղու անձնագրում ֆաղաֆաղու ցանկությամբ կատարվում է նշում փաստացի բնակության վայրի մասին:

Շենգավիթ համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ բնակարանն օտարվում է սվյալ բնակարանի բնակիչների անունով, որդես նրանց ընդհանուր համատեղ սեփականություն:

Լ. Համբարձումյանը Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանի վարձակալ չի հանդիսացել, բնակարանում չի բնակվել, նշված հասցեում հաշվառված է փաստացի, հետևաբար նա բնակարանի նկատմամբ որևէ իրավունք ձեռք բերել չի կարող, քանի որ ֆաղափացու անձնագրում «փաստացի բնակվում է» գրառումը սլյալ հասցեում հաշվառում չի նշանակում, իսկ ֆաղափացին դրա հիման վրա բնակիչ չի կարող համարվել:

3) Վերաբնիչ դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 10-րդ, 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 218-րդ, և 220-րդ հոդվածների դատահանգները:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է ցրանով, որ Վերաբնիչ դասարանը վեճը չի լուծել օրենքների և այլ իրավական ակտերի հիման վրա, աղացույցները չի գնահատել բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ, վճռով չի հիմնավորել գործի ֆննությամբ տարգրված հանգամանքները, աղացույցները, օբյեկտիվ հետևությունները, ինչդեպ նաև չեն նշվել օրենքները և այլ իրավական ակտերը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատահանգել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Մինչև 1997 թվականը Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանի վարձակալ է հանդիսացել Լ. Համբարձումյանի մայրը՝ Մարուհ Համբարձումյանը: 1959 թվականից նշված հասցեում փաստացի հաշվառմամբ բնակվել է Լևոն Համբարձումյանը, որը 1996 թվականին դատադատվելու դատաճառով դուրս է գրվել բնակարանի հաշվառումից: 2000 թվականին կրկին հաշվառվել է վիճելի հասցեում, հաշվառումից հանված չէ ու բնակվում է նշված բնակարանում:

2) Վիճելի բնակարանում 1981 թվականից բնակվում է նաև Լ. Համբարձումյանի կինը՝ Օ. Մովսեսյանը:

3) Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը հանդիսացել է Շենգավիթ համայնքի սեփականությունը, որը Շենգավիթի թաղապետի 10.08.2005 թվականի թիվ 256 որոշմամբ նվիրաբերվել է Օ. Մովսեսյանին՝ որդես բնակարանի նկատմամբ օգտագործման իրավունք ունեցող միակ անձի: Բնակարանի նկատմամբ Օ.Մովսեսյանի սեփականության իրավունքը ղեկավարող գրանցում է ստացել 22.08.2005 թվականին:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Տեղական ինֆնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածի 20-րդ կետի համաձայն՝ համայնքի ավագանին օրենքով սահմանված կարգով համայնքի ղեկավարի առաջարկությամբ որոշում է կայացնում համայնքի սեփականություն համարվող գույքի օտարելու մասին:

ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը վերաբերում է Հայաստանի Հանրապետությունում սեփականության իրավունքը ճանաչելուն, 31-դ հոդվածը՝

սեփականությունը սիրադեմելու, օգտագործելու սնօրհնելու և կտակելու իրավունքին, 105-րդ հոդվածը՝ համայնքի լիազորություններին, ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածը՝ սեփականատիրոջ իրավունքի հասկացությանը և բովանդակությանը, 225-րդ հոդվածը՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքին, 274-րդ հոդվածը՝ ուրիշ աղյուսակի սիրադեմելից գույքը հեռու դահանջելու իրավունքին, 275-րդ հոդվածը՝ բարեխիղճ ձեռք բերողից գույքը հեռու դահանջելու իրավունքին, 276-րդ հոդվածը՝ աղյուսակի սիրադեմելից գույքը վերադարձնելիս հաշվարկներին, 277-րդ հոդվածը՝ սիրադեմելից գրկելու հեռու չկառված խախտումներից սեփականատիրոջ իրավունքների դաճադանությանը, 278-րդ հոդվածը՝ սեփականատեր չհամարվող սիրադեմողի իրավունքների դաճադանությանը, 609-րդ հոդվածը՝ վարձատրին, 660-րդ հոդվածը՝ բնակելի սարածության վարձակալության դայանադրին, 669-րդ հոդվածը՝ ժամանակավոր բնակիչներին, իսկ 674-րդ հոդվածը՝ բնակելի սարածության վարձակալության դայանադրում վարձակալին փոխարինելուն, հեռուբար սույն իրավահարաբերություններում կիրառելի չեն, ֆանի որ սույն վեճը վերաբերում է համայնքի սեփական գույքը՝ բնակարանը, թաղադեմի որոճամբ, այդ բնակարանում հաշվառված անձի իրավունքի խախտմամբ, նվիրասվությամբ օտարելուն և որևէ կադ չունեն Օ. Մովսեսյանի՝ թաղադեմի որոճամբ ձեռք բերված սեփականության, վարձակալության, բնակելի սարածության օգտագործման ու գույքը բարեխիղճ ձեռք բերողից հեռու դահանջելու իրավունքների հեռու:

2) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեռուբար պատճառաբանությամբ.

Շենգավիթ համայնքի ավադանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոճամբ համաձայնություն է սրվել Շենգավիթ համայնքի սեփականություն հանդիսադող բողոք բնակարանների նվիրաբերությամբ օտարելուն: Որոճամբ սահմանվել է նաև, որ բնակարանի օտարումը կատարվում է բնակարանի վարձակալի կողմից թաղադեմատրան ուղղված դիմումի հիման վրա, այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսադող, լրիվ գործունակ անձանց գրավոր համաձայնությամբ, իսկ բնակարանը օտարվում է սվյալ բնակարանի բնակիչների անունով, որդես նրանց ընդհանուր համատեղ սեփականություն:

Գործի նյութերով հաստատված է, որ ֆաղափացի Լ. Համբարձումյանին 05.10.2000 թվականին սրված ՀՀ ֆաղափացու թիվ AE 0595389 անձնադրում վիճելի հասցեն գրանցված է որդես վերջինիս փաստացի բնակության վայր:

Սույն իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի են ՀՀ 1982 թվականի բնակարանային օրենսգրքի դրույթները, որի 54-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, եթե բնակարանի վարձակալի ընտանիքի անդամները դադարել են վարձակալի ընտանիքի անդամներ լինելուց, բայց շարունակում են բնակվել գրադեցրած սարածությունում, աղա նրան նույնդիսի իրավունքներ ու դարտականություններ ունեն, ինչդիսին վարձակալն ու նրա ընտանիքի անդամները:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վիճելի հասցեում ֆաղափացի Լ. Համբարձումյանի հաշվառման բնույթից ու տեսակից անկախ (մշական հաշվառում, ժամանակավոր հաշվառում, փաստացի բնակության կամ գտնվելու վայրի մասին նշում և այլն), Երևանի Մանանդյան փողոցի 26 շենքի թիվ 5 բնակարանը Շենգավիթ համայնքի ավադանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոճման 2-րդ կետով սահմանված կարգով կարող էր օտարվել միայն այդ բնակարանի բնակիչ հանդիսադող, լրիվ գործունակ անձանց (այդ թվում՝ Լ. Համբարձումյանի) գրավոր համաձայնությամբ: Հեռուբար, վերը նշված բնակարանն Օ. Մովսեսյանին նվիրելու վերաբերյալ Շենգավիթի թաղադեմի 10.08.2005

թվականի որոշումը չի բխում համայնքի ավագանու 17.05.2002 թվականի թիվ 56 որոշման 2-րդ կետի դահանջներից, քանի որ բնակարանն օտարվել է առանց Լ. Համբարձումյանի գրավոր համաձայնության:

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ:*

Վերաբերյալից դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ, 53-րդ, 54-րդ, 55-րդ, 218-րդ և 220-րդ հոդվածների դահանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր աղացույցները, վճռում նշված են դատարանի կողմից տարզված գործի հանգամանքները և այն աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, ինչդեպ նաև այն օրենքները, որոնցով ղեկավարվել է դատարանը վճիռ կայացնելիս:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 77-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաբերյալից դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Շահոյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2-86/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1847(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.07.06թ. վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Այրումի լեռնագործ» ԲԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Ծառայության Թումանյանի սարածֆային հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Հարկային սեսչություն)՝ 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակցն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը խնդրել է անվավեր ճանաչել Հարկային սեսչության 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակցի 14-րդ կետը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.07.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է մասնակի՝ անվավեր է ճանաչվել 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակցի 14-րդ կետի՝ առանց լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու համար առաջադրված դարսավորությունների մասը, իսկ ակցի 1-ին բաժնի՝ շահութահարկի, 2-րդ բաժնի՝ եկամսահարկի, 4-րդ բաժնի՝ ավելացված արժեքի հարկի և 15-րդ բաժնի՝ դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասերով գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Ընկերությունը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոքի դատաստիսան:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանագրքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

ՀՀ սննեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի, «Ընդերքն օգտակար հանածոների ԵՊՀ-ի հանրապետության նուսումնասիրության և արդյունահանման համար սրամադրելու (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դաժանագրքերը:

Բողոք բերած անձը նվազագույնը դաժանագրքային է հետևյալ փաստարկերով.

ՀՀ սննեսական դասարանն անստեղծ է, որ Ընկերությանը սրված հանգամանակներում 05.04.2004 թվականի թիվ ՀՄ-Լ-14/112 լիցենզիայում նվազ է, որ այն ուժի մեջ է մտնում համադասարանային լիցենզիային դաժանագրքի կնիքային դաժանագրքի և գործում է լիցենզիային դաժանագրքի գործողության ժամկետով: Ընկերության, ՀՀ առևտրի և սննեսական զարգացման նախարարության և ՀՀ բնադաժանության նախարարության միջև հանգամանակներում նուսումնասիրության և արդյունահանման լիցենզիային թիվ 003 դաժանագրքի կնիքով է 19.10.2004 թվականին, հետևաբար, Ընկերությունն իրավունք ունի իրեն սրված թիվ ՀՄ-Լ-14/112 լիցենզիայում նվազագույնը գործունեությամբ զբաղվելու միայն լիցենզիային դաժանագրքի կնիքով՝ 19.10.2004 թվականից հետո:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 07.07.2006 թվականի վճռի՝ դիմումը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր ֆննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դաժանագրքային բերված փաստարկերը.

Անհիմն է վճռաբեկ բողոքի դաժանագրքային այն մասին, որ ՀՀ սննեսական դասարանն սխալ է կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը, քանի որ նվազագույնը հարկային դաժանագրքայինություն է նախատեսում սահմանված կարգով չզբաղված կամ լիցենզիա չունենալու դաժանագրքային գործունեություն իրականացնելու համար: Տվյալ նորմը դաժանագրքային չի նախատեսում «առանց դաժանագրքի» գործունեություն իրականացնելու համար: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալող բառերի և արտահայտությունների առանց նշանակությամբ: Հետևաբար, սննեսական դասարանը ճիշտ է կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 05.04.2004 թվականին ՀՀ առևտրի և սննեսական զարգացման նախարարության կողմից Ընկերությանը սրամադրվել է հանգամանակներում թիվ ՀՄ-Լ-14/112 լիցենզիան: Լիցենզիային դաժանագրքի կնիքային համար սահմանվել է վեց ամիս ժամկետ:

2) 05.04.2004 թվականին Ընկերությանը սրամադրված հանգամանակներում թիվ ՀՄ-Լ-14/112 լիցենզիայի հիման վրա 30.04.2004 թվականին ՀՀ կառի և սրամադրի նախարարության «Տրանսպորտ ԾԻԳ» ղեկավարի հիմնարկի և Ընկերության միջև կնիքով է երկաթգծի նորոգման համար խճի մասնակարարման թիվ 1ՏԵԻ-004 ղեկավար

դայմանագիրը՝ խճի մասակարարման աշխատանքները մինչև 16.09.2004 թվականն ավարտելու դայմանով:

3) 01.07.2004 թվականից մինչև 19.10.2004 թվականն Ընկերությունը զբաղվել է հանգրայունահանման գործունեությամբ:

4) Ծառայության ղեկի 28.11.2005 թվականի թիվ 1001213 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ձևաչափի ստուգում, և 08.01.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1001213 ակտը:

5) 08.01.2006 թվականի թիվ 1001213 ակտի 14-րդ կետով արձանագրվել է, որ Ընկերությունը 01.07.2004 թվականից մինչև 19.10.2004 թվականն իրականացրել է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն առանց համադասասխան լիցենզիայի: Նշված խախտման համար Ընկերության նկատմամբ հաշվարկվել է տուգանք:

6) 19.10.2004 թվականին Ընկերության, ՀՀ առևտրի և սննդամթերքի նախարարության և ՀՀ բնադրամիջավայրի նախարարության միջև կնքվել է հանգրայունահանման նախարարության կողմից ընդերֆոզսագործման թիվ 003 լիցենզիայի դայմանագիրը:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ.

Քննելով վճռաքեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ *վճռաքեկ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նախարարության և արդյունահանման համար սրամարդեղի (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբ է համարվում լիցենզիայի դայմանագրի կնքման դառն: Սույն գործով հաստատված փաստերով մինչև լիցենզիայի դայմանագրի կնքելը՝ ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբը՝ 19.10.2004 թվականը, ՀՀ կառավարության և սրամարդեղի նախարարության «Տրամադրություն ԾԻԳ» որոշման հիմնարկի հետ կնքված 30.04.2004 թվականի թիվ 1ՏԵ1-004 դայմանագրով Ընկերությունն իրականացրել է հանգրայունահանման գործունեություն: Այս փաստն անուղղակի ձևով ընդունել է նաև Ընկերությունն իր կողմից դատարանում ներկայացված փորձաքննություն անցկացնելու մասին միջնորդության մեջ /գ.թ.76/: ՀՀ սննդամթերքի նախարարը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ «Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նախարարության և արդյունահանման համար սրամարդեղի (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դրույթներին համադասասխան՝ Ընկերությունն իրավունք չունի զբաղվելու հանգրայունահանման գործունեությամբ, քանի որ նրան սրված ՀԱ-Լ-14/112 լիցենզիայի գործողության ժամկետի սկիզբ է համարվել, այսինքն՝ լիցենզիան ուժի մեջ է մտել 19.10.2004 թվականին՝ թիվ 003 լիցենզիայի դայմանագրի կնքման ուժով:

ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ նշված ժամանակաշրջանում Ընկերությունը թեև ունեցել է լիցենզիա, սակայն այդ լիցենզիան ուժի մեջ մտած չի եղել, հետևաբար «Ընդերքն օգտակար հանածոների օգտագործման նախարարության և արդյունահանման համար սրամարդեղի (Կոնցեսիայի) մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 6-րդ մասի ուժով Ընկերությունն իրավունք չունի զբաղվելու նշված գործունեությամբ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային

մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվառված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղմում (ամօրիների գործունեություն) զանձվում է տուգանք:

Ուժի մեջ չմտած լիցենզիայի տայմաններում լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելը, իրավական առումով, հավասարազոր է առանց լիցենզիայի նման գործունեությամբ զբաղվելուն, այսինքն՝ Հարկային Տեսչության կողմից Ընկերության նկատմամբ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված տուգանքի կիրառումն իրավաչափ է:

Ինչ վերաբերում է Ընկերության կողմից ներկայացված վճարելի բողոքի տրամաբանականությանը, ապա Վճարելի դատարանը դրանք համարում է անհիմն, քանի որ սույն գործով սնտեսական դատարանը սխալ է կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին կետը, դրա իմաստով սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը: «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակալող բառերի և արտահայտությունների սառացի նշանակությամբ չփոփոխելով դրա իմաստը: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածը նախատեսում է տրամաբանականություն նաև Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով առանց լիցենզիայի գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկատիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու համար, իսկ նման գործունեության առկայությունն սույն գործով անհրաժեշտ է դարձել կիրառելի այլ իրավական ակտերի մեկնաբանությամբ:

Սույն բողոքի հիմքի առկայությունը Վճարելի դատարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ քաղաքացիական դատարանություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դատական ակտի մասը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարելի դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարելի բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 07.07.2006 թվականի վճռի՝ դիմումը բավարարելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման տարից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Գ. Դարիբյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1614/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1849(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դեմոստրացիայի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական
դատարանի 29.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի անհատ ձեռնարկատեր Լևոն
Առաքելյանի ընդդեմ Ծառայության Մաքսոցի հարկային ծառայության (այսուհետ՝ Հարկային
ծառայություն)՝ 21.04.2006 թվականի թիվ 2304576 ակցն անվավեր ճանաչելու դիմումի
մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Լ.Առաքելյանը խնդրել է անվավեր ճանաչել Հարկային
ծառայության 21.04.2006 թվականի թիվ 2304576 ստուգման ակցը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 29.05.2006 թվականի վճռով
դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Դիմող կողմը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է դատաստան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապետական
հիմնավորումներով.

---

1) Դասարանը չի կիրառել «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ, 19-րդ, 94-րդ հոդվածների և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դաժանանքները:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովները դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով:

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ ստուգողների կողմից 18.04.2006 թվականին կազմված արձանագրության մեջ նշված է, որ Լևոն Առաքելյանը 2006 թվականի հունվարից կազմակերպել է ավտոկանգառ 600ֆմ սարածքի վրա, որի համար հարկային մարմին չի ներկայացրել ելակետային սվյալների հայտարարություն: Ավտոկանգառում որդես սակիչ աշխատում է ֆաղաֆացի Նվեր Ծահբազյանը, որը ստուգել է արձանագրությունը:

Վճարելի բողոք բերող անձը խնդրել է բեկանել Դասարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆնուրային:

2.1 Վճարելի բողոքի դասասխանում քերված փաստարկները.

Դասարանը վճռի նկարագրական և դասճառաբանական մասերում անդրադարձել է 18.04.2006 թվականի արձանագրությանը, վճռում նշվել է, որ արձանագրությունը, որը դրվել է 21.04.2006 թվականի ստուգման ակտի հիմքում, կազմել և ստորագրել են Հարկային սեսչության 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանձնարարագրում չնշված, հետևաբար ստուգում իրականացնելու իրավունք չունեցող սեսուչները: ախտվել է նաև «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի դաժանանքները, ստուգման արդյունքում 18.04.2006 թվականին հայտնաբերելով խախտում՝ կազմվել է ոչ թե ակտ, այլ արձանագրություն, այն չի հանձնվել սնտսավարող սուբյեկտին, իսկ ստուգման ակտը կազմվել է 21.04.2006 թվականին: Դասարանը վճիռ կայացնելիս կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ինչդեպ նաև «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «Ա» և «Բ» կետերը և չի խախտել «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ, 19-րդ, 94-րդ հոդվածների և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դաժանանքները:

3. Վճարելի բողոքի ֆնուրային համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարելի բողոքի ֆնուրային համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հարկային ծառայության ղեկավար 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանձնարարագրով սեսուչներ Ա. Կարապետյանին, Հ. Մինասյանին, Օ. Ասատրյանին և Ռ. Խաչատրյանին հանձնարարվել է անհատ ձեռնարկատեր Լ. Առաքելյանի մոտ հաստատագրված վճարների ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների ձեռնարկում ստուգում իրականացնել:

2) Ստուգմանը մասնակցել են նաև հանձնարարագրում չնշված սեսուչներ Տ. Գևորգյանը և Ա. Գևորգյանը:

3) 18.04.2006 թվականից մինչև 21.04.2006 թվականը կատարված ստուգման արդյունքում 21.04.2006 թվականին կազմվել է թիվ 2304576 ստուգման ակտը: Անհատ ձեռնարկատեր Լ. Առաքելյանի մոտ արձանագրվել է խախտում, որի համար առաջարկվել է ղեկավար քրոջե վճարել 986,9 հազար ՀՀ դրամ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *վճռաբեկ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ստուգումն սկսելուց առաջ համադասասխսան ղեկավար մարմնի ղեկավարը ստուգում իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ նշվում են ստուգում իրականացնող մարմնի անվանումը, ստուգվող ճեղքավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, ստուգումն իրականացնող ղառնոսար անձի (անձանց) ղառնոնր, անունը, ազգանունը, ստուգման հարցերը, ստուգմամբ ընդգրկվող ժամանակաշրջանը, ստուգման նդասակը, ժամկետը, ստուգման իրավական հիմքերը: Հրամանում կամ հանձնարարագրում չնշված ղառնոսար անձինք չեն կարող մասնակցել ստուգմանը:

Լ. Առաքելյանի մոտ հաստատագրված վճարների ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների ճռնության ստուգմանը մասնակցել են ստուգում կատարելու մասին 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 հանձնարարագրում չնշված ղառնոսար անձինք՝ Հարկային ժեչության սոցիալական վճարների և եկամտահարկի բաժնի ժեչույնեՐ Տ. Գևորգյանը և Ա. Գևորգյանը, որոնք սոռագրել են արձանագրությունը, այսինքն՝ ստուգումն իրականացվել է դրա համար ղառնաձ լրագրություն չունեցող անձանց կողմից և կատարվել է օրենքի ղառհանջների խախտմամբ:

«Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» և «բ» կետերի համաձայն՝ ավտոկանգառ է համարվում ավտոտրանսդորային միջոցների ժամանակավոր կայանման համար առանձնացված սարածքը, իսկ ավտոկանգառների գործունեություն է համարվում ավտոտրանսդորային միջոցների ժամանակավոր կայանման համար հասոցման դիմաց անվանագոյության աղահովումը: Մտուգման ակտվ, այնուհետև՝ դատաքննության ընթացում հարկային ժեչությունը չի աղացուցել անհատ ձեռնարկատիրոջ մոտ ավտոկանգառի գործունեության համար «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» և «բ» կետերով սահմանված եական ղայմանների առկայությունը: Մույն եզրահանգումը բխում է քաղաքացիական դատավարության օրենագրի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կանոնից, որի համաձայն ղեկական մարմնի ակտն անվավեր ձանաչելու վերաբերյալ դիմումը քննելիս նշված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման դատարկանությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա ղառնոսատար անձի վրա:

Այսդիսով, վիճարկվող վճռում և սույն վճռաբեկ բողոքի ղատասախսանում նշված «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ղառհանջների խախտումը և հարկման օբյեկտի բացակայությունը 18.04.2006 թվականի թիվ 2304576 ստուգման ակտն անվավեր ձանաչելու բավարար հիմքեր են, իսկ Դատարանը սույն վեձը լուծելիս կիրառել է սվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի նորմերը՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի «ա» և «բ» կետերը:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն բողոքն անհիմն է և Դատարանի վճիռը բեկանելու հիմքեր առկա չեն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության

օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը թողնել անփոփոխ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Երևանի Աջափնյակ և Գավթաբեն
համայնքների առաջին ասյանի
դասարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Բարսեղյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-989/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1862(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006թ. սեպտեմբերի 28-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ. Գանիելյանի վճռաբեկ բողոքը Երևանի Աջափնյակ և Գավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Արամայիս Ներսիսյանի՝ հողամասի նկատմամբ վարձակալության դալանադրի նոտարական վավերացման և գույքի նկատմամբ իրավունքի ղեկական գրանցման բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու դալանադրի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմունքները.

Դիմելով դասարան՝ Ա. Ներսիսյանը խնդրել է վերականգնել Երևանի Ծիրագի փողոցի 34 շենքի բակում գտնվող ավտոնակի զբաղեցրած 61,9մ մակերեսով հողամասի նկատմամբ վարձակալության դալանադրի նոտարական վավերացման և այդ ավտոնակի ու նեված հողամասի նկատմամբ իրավունքների ղեկական գրանցման համար սահմանված բաց թողնված ժամկետները:

Երևանի Աջափնյակ և Գավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 05.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Ա. Ներսիսյանը վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է կիրառել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեակակն գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դաշխանը: Դատարանը չի կիրառել ՀՀ վարչադաշխի՝ 25.11.2005 թվականի ««Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ավարտից հետո ծագած խնդիրները կանոնակարգելու մասին» թիվ 936-Ա որոշումը:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանն անշետել է, որ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեակակն գրանցման՝ գործարքների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում: Նշված դաշխանը չկատարելը հանգեցնում է դրա անվավերության, գործարքը համարվում է առոչինչ: ՀՀ վարչադաշխի 25.11.2005 թվականի որոշման համաճայն՝ «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեակակն գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված ժամկետում օրինականացված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեակակն գրանցման ժամկետի ավարտ սահմանվել է 01.03.2006 թվականը:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի դաշխանը:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանը չի դարգել գործի համար էակակն նշանակություն ունեցող հանգամանքները: Դատարանի հիմնավորումն այն մասին, որ Ա. Ներսիսյանն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դնել հողի վարճակալության դայամանագիրը նոտարական կարգով վավերացնելու, ղեակակն գրանցում կատարելու, դայամանավորված է նրա նյութական ծանր դրությամբ և առողջական խնդիրներով, դատաքննությամբ և գործի փաստակն հանգամանքներով չի հաստատվել, քանի որ դատական նիստում նշված աղաքույցները չեն հետազոտվել, չեն հաստատվել դնողի առողջական վիճակի վերաբերյալ և Հայաստանի Հանրաքեաքությունից բացակայելու մասին փաստերը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Երևանի Աջափնյակ և Դավթաշեն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էակակն նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էակակն նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ա. Ներսիսյանը Երևանի Ծիրազի փողոցի 34 շենքի բակում կառուցել է 61,9քմ մակերեսով ինքնակամ շինություն:

2) Երևանի ֆաղափառի 20.04.2005 թվականի թիվ 838-Ա որոշմամբ ճանաչվել է Ա. Ներսիսյանի սեփականության իրավունքը նշված հասցեի 61,9հմ մակերեսով ինֆնակամ շինության նկատմամբ, իսկ դրանով զբաղեցված հողամասը սրամադրվել է նրան վարձակալության իրավունքով:

3) Ա. Ներսիսյանն օրենքով սահմանված ժամկետում չի դիմել հողամասի վարձակալության դադարեցման կնքելու, այն նոտարական կարգով վավերացնելու և ինֆնակամ կառույցի նկատմամբ սեփականության իրավունքը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անուարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեում (այսուհետ՝ Կադաստր) գրանցելու համար:

4. ՎՃՌՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐԻ Ե ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաքեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃռաքեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ անուարժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավար գրանցման՝ գործարքների կնքման օրվանից սկսած 30-օրյա ժամկետում՝ անուարժ գույքի ղեկավար ռեգիստրի սարածֆային ստորաբաժանումներում՝ ըստ անուարժ գույքի գնվելու վայրի: Գործարքներից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցման դատարանը չէր հանդիսանում և դրա անվավերության: Նման գործարքը համարվում է առոչինչ:

Երևանի ֆաղափառի 20.04.2005 թվականի թիվ 838-Ա որոշմամբ Երևանի Շիրազի փողոցի 34 շենքի բակում գնվող 61.9հմ մակերեսով շինության նկատմամբ ճանաչվել է Ա. Ներսիսյանի սեփականության իրավունքը, իսկ նշված շինությամբ զբաղեցված հողամասը սրամադրվել է վարձակալությամբ: Միաժամանակ, Երևանի ֆաղափառի լիազորվել է Երևանի թաղային համայնքների ղեկավարներին վարձակալության իրավունքով սրամադրված հողամասերի համար Երևանի ֆաղափառի անունից կնքել հողի վարձակալության դադարեցման: Սույն գործում առկա չէ որևէ աղացույց այն մասին, որ թաղապետարանի և Ա. Ներսիսյանի միջև վարձակալությամբ սրամադրված հողամասի վերաբերյալ կնքվել է վարձակալության դադարեցման, այսինքն՝ դատարանը վարձակալությամբ սրամադրված հողամասի նկատմամբ Ա. Ներսիսյանի վարձակալության դադարեցման նոտարական վավերացման և այդ հողամասի նկատմամբ իրավունքի ղեկավար գրանցման ժամկետը վերականգնել է առանց նման դադարեցման առկայության: Հետևաբար, դատարանը սխալ է կիրառել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածը, քանի որ բացակայում է գրանցման համար հիմք հանդիսացող գործարքը:

Միաժամանակ ՎՃռաքեկ դատարանը հարկ է համարում սույն վեճի օրինակներում արձանագրել, որ նյութական իրավունքի նորմերով սահմանված ժամկետների բացթողումը կարող է վերականգնվել միայն օրենքով նախատեսված դեպքերում: Տվյալ դեպքում «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով գործարքներից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցման համար սահմանված 30-օրյա ժամկետի վերականգնման դեպք որևէ օրենքով նախատեսված չէ:

---

2) բողոքը երկրորդ հիմքով նույնպես հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկավար է առաջացրել իր դասակարգման և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Մինչդեռ Երևանի Շիրազի փողոցի 34 շենքի բակում գտնվող Ա. Ներսիսյանի կառուցած 61.9հմ մակերեսով ավտոմեքանակի զբաղեցրած հողամասի վարձակալության դայմանագրի կնքումը, դրա նոտարական կարգով վավերացումը և դայմանագրից ծագող իրավունքների դեռևս գրանցումը հարգելի դատաճանչումով սահմանված ժամկետում չկատարելը հիմնավորող որևէ փաստ չի առաջացրել:

Սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկել է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտություն օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար: Վճռաբեկ դատարանը, արձանագրելով բողոքի երկրորդ հիմքի հիմնավորվածությունը, միաժամանակ գտնում է, որ սույն գործով հիմնական իրավական խնդրի (վարձակալության դայմանագրի նոտարական վավերացման և անձաժ գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցման համար սահմանված ժամկետների վերականգնումը) լուծման ռեզուլտատից այն կարևորություն չի ներկայացնում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել Երևանի Աջափնյակ և Դավթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 05.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1411
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Ղազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1462 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դրեքաց դատական նիստում, ֆինելով սկզբնական դիմումով դատասխանող ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ բողոքը թիվ S-1411 քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 23.05.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ ըստ անհաս ձեռնարկատեր Ռազմիկ Կարամետյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի՝ 10.03.2006 թվականի թիվ 11-Ա որոշումն անվավեր ճանաչելու, և ըստ հակընդդեմ հայցի ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի ընդդեմ անհաս ձեռնարկատեր Ռազմիկ Կարամետյանի՝ որոշմամբ սահմանված տուգանքը բռնագանձելու դատահանձնարարի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Ռազմիկ Կարամետյանը դատահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 11-Ա որոշումը:

ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովը ներկայացրել է հակընդդեմ հայց, որով դատահանջել է դիմողից բռնագանձել նույն որոշմամբ սահմանված տուգանքը:

ՀՀ սնեստական դասարանի 23.05.2006 թվականին կայացրած վճռով դիմումը բավարարվել է, իսկ հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ սնեստական մրցակցության դաճաճության դեմահանգումը:

Դիմող Ռազմիկ Կարադեյանը վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնսվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 160-րդ հոդվածի 5-րդ մասի դատանքները, սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 70-րդ հոդվածը, չի կիրառել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածը և ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձը նսված դնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Հանճնաճողովի որոնումն ուճի մեջ է մեել անհաս ճեռնարկաեեր Ռ.Կարադեյանին հանճնելուն հաջորդող օրվանից և մինչև դասարան դիմում ներկայացնելը նրա կողմից վարչական բողոք չի ներկայացվել, հետևաբար դիմումն այդ մասով ենթակա չէր դասարանում ֆնսության: Այդ կադակցությամբ Հանճնաճողովը դիմում էր ներկայացրել գորճի վարույթը (Հանճնաճողովի որոնումն անվավեր ճանաչելու մասով) կարճելու վերաբերյալ, որը դասարանի կողմից մերճվել է:

2) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ, 45-րդ և 57-րդ հոդվածների դատանքները:

Բողոք բերած անձը նսված դնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը նեել է, որ որոնում կայացնելու ամսաթվի դրությամբ Հանճնաճողովին հայցնի չի եղել այն հանգամանքը, թե «եփոթության ասիճանի նման» որակված ադրանֆանիեր գրանցելու գորճընթացն ինչ փուլում է գսնվում, և ըս այդ՝ չէր էլ կարող դարգել այն եական հանգամանքները, որոնք արմասական նեանակություն կունենային որոնում կայացնելիս, ադա Հանճնաճողովի թիվ 11-Ա որոնումն ընդունելու դատին Հանճնաճողովին հսակ հայցնի է եղել այն հանգամանքը, որ անհաս ճեռնարկաեեր Ռ.Կարադեյանի անունով որևէ ադրանֆային նեան գրանցված չէ: Ավելին, վերջինիս անունով ադրանֆային նեան գրանցվել է Հանճնաճողովի թիվ 11-Ա որոնման ընդունումից եուրջ մեկ ամիս անց, այն էլ ոչ այն ադրանֆային նեանը, որը եղել է Հանճաճողովի ֆննարկման առարկա:

Հետևաբար, ՀՀ սնեստական դասարանն այս դարագայում վճռի հիմնում նեել է իր կողմից որդես ադացույց գնահասված այնդիսի հանգամանք, որը եղի է ունեցել Հանճնաճողովի թիվ 11-Ա որոնման ընդունումից հետո ընկած ճամանակահասվածում:

Բացի այդ, այս հոդվածների համաճայն՝ վարչական մարմինը փորճագեե է նեանակում միայն այն դեդում, եր նման անհրաճեություն է առաջանում փաստական հանգամանքների ուսումնասիրության համար, իսկ դասարան ներկայացրած քացարություններում Հանճնաճողովի կողմից նսվել է, որ սվյալ հարցով փորճաֆնություն նեանակելու անհրաճեություն չի առաջացել:

3) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ

հողվածի 5-րդ մասը, սխալ է մեկնաբանել «Տնտեսական մրցակցության դաբաթանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը, չի կիրառել նույն օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի, 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 2-րդ մասի «ա» և «գ» կետերի, ինչդեռ նաև 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա», «ե», «ը» կետերը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառարարական է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճռի հիմքում դրել է այնդիսի հանգամանք, որը սվյալ դասառարարական առարկա չէ և չէր էլ կարող լինել, քանի որ դատարան ներկայացրած դիմումը վերաբերում է Հանձնաժողովի որոշման համադասասխանությանը օրենքին, այլ ոչ թե «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անունով գրանցված ադրանֆային նշանի գրանցման օրինականությանը: Եթե ադրանֆանիշը Եվրոպայի Երկրային ասիձանի նման որակելը Հանձնաժողովի լիազորությունների Երջանակից դուրս դիսվի, ադրա դա կառաջացնի արհեստական խոչընդոտներ «Տնտեսական մրցակցության դաբաթանության մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերի, 12-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 2-րդ մասի «ա» և «գ» կետերի, ինչդեռ նաև 19-րդ հոդվածի 1-ին մասի «ա», «ե», «ը» կետերի կիրառության համար:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասի դրահանջները և չի ադրահովել գործում առկա ադրացույցների քազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասառարարական է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը հաճվի չի առել Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված քացարությունն այն մասին, որ Հանձնաժողովը ընդունում է «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անունով գրանցված թիվ 10183 վկայագրով ադրանֆային նշանի վրա առկա բոլոր գրառումներն ինֆնորույն դրահողանության ենթակա չլինելու հանգամանքը, սակայն, միևնույն ժամանակ Հանձնաժողովը համարում է, որ դրահողանության ենթակա է նշված ադրանֆային նշանի վրա առկա գրառումների համակցությունը: Ըստ այդմ՝ Հանձնաժողովի թիվ 11-Ա որոշման նախաբանում հսակ Եարադրվել է հիմնավորումն առ այն, որ «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության ադրանֆային նշանի նկատմամբ սդրառողների մոտ Եվրոպայի կարող է առաջացնել անհաս ձեռնարկաճեր Ռ.Կարադեյանի կողմից օգսագործվող ադրանֆային նշանի վրա սաձարի դասկերի և «Գառնի» քառի միաժամանակյա առկայությունը:

3. Վճռաքել բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ մճավոր սեփականության գործակալության (այսուհետ՝ նաև Գործակալություն) թիվ 10183 վկայագրի համաձայն՝ 25.01.2006 թվականին «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության անունով ԱԾՄԴ 30-րդ դասում գրանցվել է ադրանֆային նշան:

2) 17.01.2006 թվականի «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության դիմումի հիման վրա Հանձնաժողովի կողմից հարուցվել է վարչական վարույթ:

---

3) Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 11-Ա որոշմամբ անհաս ձեռնարկատեր Ռ. Կարադեյանի կողմից արտադրվող և իրացվող «Լավա» աղբամանակի վրա «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության սեփականության իրավունքով դասկանող աղբամանակին նշանակված սեփականության անվանական գնումը որակվել է որդես անբարեխիղճ մրցակցություն՝ ճնշվարող սուբյեկտի կամ նրա գործունեության վերաբերյալ բարեխիղճություն առաջացնելու հիմքով:

4) Նույն որոշմամբ անհաս ձեռնարկատեր Ռ. Կարադեյանի նկատմամբ նշանակվել է տուգանք 100 000 ՀՀ դրամի չափով:

5) «ԱԼՄ-Հողիմզ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության կողմից սրված 10.02.2006 թվականի թիվ 427 սեղեկանքի համաձայն՝ «ԱԼՄ-Հողիմզ» հեռուստաընկերությամբ 2003 թվականից մինչև 2006 թվականը հեռարձակվել է «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության գովազդային հոլովակը՝ սաճարի դասկերով, «Գառնիի լավա» անվանումով:

4. Վճարելի դասարանի դասառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆադաբացիական դասավարտության օրենսգրքի 160-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ղեկավար մարմինների, սեղական ինֆրակառավարման մարմինների և դրանց դասեռնասար անձանց՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունված օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումները դասարան են ներկայացվում դրանք վարչական կարգով բողոքարկվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, իսկ վարչական կարգով բողոք չներկայացվելու դեպքում՝ վարչական կարգով բողոքարկման ժամկետը լրանալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, եթե օրենքով ավելի կարճ ժամկետ նախատեսված չէ:

Նշված նորմը նախատեսում է ղեկավար մարմինների, սեղական ինֆրակառավարման մարմինների և դրանց դասեռնասար անձանց՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունված, օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումները դասարան ներկայացնելու ժամկետների երկու դեպք:

Դրանք են՝

1. վարչական կարգով բողոքարկվելուց հետո՝ վեց ամսյա ժամկետի ընթացքում,

2. վարչական կարգով բողոք չներկայացվելու դեպքում՝ վարչական կարգով բողոքարկման ժամկետը լրանալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում:

Դասարան դիմելու նշված դասավարական ժամկետները որևէ ձևով չեն սահմանափակում անձի դասարան դիմելու իրավունքը, այլ սահմանում են ընդամենը ժամկետներ, որոնց ընթացքում անձը կարող է իրագործել իր այդ իրավունքը:

Այդ իսկ դասառարակ, օրենսդիրը հասուկ նախատեսել է նշված նորմում «վարչական կարգով բողոք չներկայացվելու» դեպքը, որը նախատեսում է դասավարական ժամկետ հասուկ այդ իրավիճակի համար:

Վարչական ակտի, վարչական մարմնի գործողության կամ անգործության բողոքարկման ձևերը նախատեսված են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական

վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 70-րդ հոդվածի 1-ին մասում, համաձայն որի՝ բողոքարկումն իրականացվում է վարչական կամ դատական կարգով:

Անձն իրավունք ունի իր հայեցողությամբ որոշել վարչական ակտի, վարչական մարմնի գործողության կամ անգործության բողոքարկման վարչական կամ դատական ձևը:

Ինչ վերաբերում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 71-րդ հոդվածի չկիրառման մասին բողոքի հիմքին, ադյա այն նույնդեպ անհիմն է, քանի որ նշված հոդվածը վերաբերում է վարչական կարգով վարչական քողով ներկայացնելուն և չի առնչվում դատական կարգով ղեկավարվող մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և դրանց ղեկավարներին անձանց՝ վարչական վարույթի արդյունքում ընդունված օրենքի հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումները դատարան ներկայացնելու ժամկետներին:

Վճռաբեկ դատարանը եկավ այն եզրակացության, որ անհիմն է նաև դատարանի կողմից ՀՀ ֆաղափարական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի չկիրառման մասին բողոքի հիմքը, քանի որ վերը նշված դատառաքանությունների հիման վրա բացակայել է գործի վարույթը կարճելու իրավական հիմքը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ վարչական մարմինը ղարսավոր է ադյա հովել փաստական հանգամանքների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ ֆննարկումը՝ բացահայտելով գործի բոլոր, այդ թվում՝ վարույթի մասնակիցների օգտին առկա հանգամանքները:

Նույն օրենքի 45-րդ հոդվածի առաջին մասը, որդես նման ղարսավորության իրականացման հնարավոր միջոց՝ իրավունք (հայեցողություն) է վերադասել վարչական մարմիններին՝ սահմանելով, որ եթե փաստական հանգամանքների ուսումնասիրության համար անհրաժեշտություն է առաջանում նշանակել փորձագետ, ադյա վարչական մարմինն այդ հարցով դիմում է համադասասխան կազմակերդության ղեկավարին կամ համադասասխան անձին՝ այդ մասին ծանուցելով վարույթի մասնակիցներին:

Հանձնաժողովը որդես իր որոշման հիմնավորում նշել է, որ անհաս ձեռնարկատեր Ռ. Կարադեսյանի կողմից արտադրող և իրացվող «լավատ» ադյան ֆաստասակի վրա չգրանցված ադյան ֆային նշանի գետնումը, որը Երկրորդայն սասիձանի նման է «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ ղասասխանասվությամբ ընկերությանը սեփականության իրավունքով ղասկանող ադյան ֆային նշանին, հանդիսանում է «Տնտեսական մրցակցության ղաստանության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով նախատեսված անբարեխիղճ մրցակցություն:

«Տնտեսական մրցակցության ղաստանության մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Կարադեսյանի գործողություններն անբարեխիղճ մրցակցություն գնահատելիս Հանձնաժողովը հիմք է ընդունել նույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված չափորոշիչը, մասնավորադես Ռ.Կարադեսյանի կողմից այնդիսի ադյան ֆային նշանի օգտագործումը, որը Երկրորդայն կարող է առաջացնել «Հացագործ Անդրանիկ» սահմանափակ ղասասխանասվությամբ ընկերությանը սեփականության իրավունքով ղասկանող ադյան ֆային նշանի հետ:

Որդես հիշատակված ադյան ֆային նշանների՝ Երկրորդայն սասիձանի նմանության հիմնավորում՝ Հանձնաժողովն իր որոշման մեջ նշել է. ««Հացագործ

Անդրանիկ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության ամրանֆային նեանի նկատմամբ սղառողների մոս Ըփոթություն կարող է առաջացնել անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Կարադեսյանի կողմից օգսագործվող ամրանֆային նեանի վրա սաճարի դասկերի և «Գառնի» բառի միաժամանակյա առկայությունը»:

Այսդիսով, Ադրանֆային նեանի՝ Ըփոթության ասիճանի նման լինելը հիմնավորող որևէ փաստական հանգամանֆ Հանձնաժողովը չի հիճասակել, այլ որոճամաճր արձանագրել է միայն իր կարծիքը՝ սղառողների մոս հնարավոր Ըփոթության առաջացման հնարավորության մասին:

Գործի փաստերի վերլուծության արդյուննում Վճռաբեկ դասարանը եկավ այն եգրակացության, որ Հանձնաժողովը «Վարչարարության հիմուննների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրեննի 37-րդ հողվաժով նախաստավաժ դարսականությունը դեսֆ է կասարեր՝ օգսվելով նույն օրեննի 45-րդ հողվաժով նախաստավաժ իր իրավուննից (հայեցողական լիագորությունից)՝ նեանակելով փորձաֆնություն, դարգելու համար ամրանֆային նեանների՝ Ըփոթության ասիճանի նման լինելու, սղառողների մոս նման ամրանֆային նեանների համաժամանակյա օգսագործման հեսևաննով հնարավոր Ըփոթության առկայությունը որոճելու, ինչդես նաև անհրաժեճ այլ փաստական հանգամանններ բացահայսելու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ Հանձնաժողովը չի աղահովել փաստական հանգամաննների բագմակողմանի, լրիվ և օբյեկսիվ ֆննարկումը և, հեսևաբար, չի բացահայսել գործի բղոր, այդ թվում՝ վարույթի մասնակիցների օգսին առկա հանգամաննները:

Ինչ վերաբերում է բողոնի հիմնի այն փաստարկին, թե Հանձնաժողովն իրավունն ունի որոճել ամրանֆային նեանի Ըփոթության ասիճան նման լինելու հանգամաննր և փորձաֆնության անհրաժեճություն չի առաջացել, Վճռաբեկ դասարանը այն համարում է անհիմն հեսևյալ դասձառաբանությամբ:

Հանձնաժողովի՝ փորձաֆնություն նեանակելու հայեցողությունը (իրավուննր), սահմանափակվաժ է «Վարչարարության հիմուննների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրեննի 6-րդ հողվաժի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիագորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դարսավոր է առաջնողվել մարդու և ֆաղաֆացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրվաժ իրավուննների և ագասությունների դաճեղանության անհրաժեճությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելնի սկգբուննով, ինչդես նաև հեսաղնղել օրեննով կանխորոճվաժ այլ նղասակներ: Այս դարագայում, օրեննով կանխորոճվաժ նղասակն է բացահայսել գործի բղոր, այդ թվում՝ վարույթի մասնակիցների օգսին առկա հանգամաննները, ինչը Հանձնաժողովի դարսականությունն է և ինչը չի իրականացվել Հանձնաժողովի կողմից:

Ավելին, նույնիսկ ամրանֆային և սղասարկման նեանների հես կաղվաժ հարաբերություններում մասնագիսացվաժ դեսական լիագոր մարմինը (Մսավոր սեփականության գորժակաղություն) «Ադրանֆային և սղասարկման նեանների, ամրաննների ժագման սեղանունների մասին» ՀՀ օրեննի համաձայն հայսարկվող ամրանֆային նեանի համադասասխանությունը նույն կամ նույնասիղ ամրաննների համար Հայասանի Հանրաղեճությունում այլ անձի անունով արղեն գրանցվաժ

ադրանաբանական նշանակություն ունեցող անձանց նման լինելու մասին որոշումը կայացնում է օրենսդրությամբ սահմանված կանոնների դաժանամամբ իրականացվող օրենքով նախատեսված ադրանաբանական փորձաքննության արդյունքում:

3) *քողովքի կազմի հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավար և ղեկավար ինքնակառավարման մարմիններն ու ղազաճնասար անձինք իրավասու են կատարելու միայն այնպիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով:

Ի ադրանաբանական նշանակություն ունեցող կիրառման՝ ՀՀ ֆաղաբանական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 5-րդ մասը սահմանում է, որ ղեկավար մարմինների, ղեկավար ինքնակառավարման մարմինների և դրանց ղազաճնասար անձանց օրենքին հակասող վարչական ակտերն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումների քննության ժամանակ դատարանն ընդհանուր դատարան ստուգման է ենթակա ակտն ընդունած ղեկավար մարմին, ղեկավար ինքնակառավարման մարմին կամ դրանց ղազաճնասար անձին նման ակտ ընդունելու իրավասությունը (լիազորությունը):

Դատարանի կողմից նման ստուգումը ղեկս է իրականացվի ինքնուրույն և բացառադեպ ՀՀ Սահմանադրության և օրենքների հիման վրա՝ ուսումնասիրելով այն հարցը, թե ակտն ընդունած մարմինը կամ ղազաճնասար անձը ՀՀ Սահմանադրության կամ ՀՀ օրենքների որ նորմերի հիման վրա է իրականացրել իր այդ լիազորությունը:

Դատարանն նման ստուգումը ղեկս է դայմանավորված լինի ՀՀ ֆաղաբանական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված՝ ակտն ընդունած մարմին կամ նրա ղազաճնասար անձին կողմից ադրանաբանական դատարանությամբ, ֆանի որ նշված մասի իմաստով ակտն ընդունած ղեկավար մարմինը կամ ղազաճնասար անձը դատարան է դատարանին ադրանաբանական ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքները, այլ ոչ թե նման ակտն ընդունելու իր լիազորությունը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով դատարանը դատարան էր օրենքի հիման վրա ինքնուրույն ստուգել Հանձնաժողովի՝ վիճարկվող վարչական ակտն ընդունելու իրավասությունը (լիազորությունը):

«Տնտեսական մրցակցության ղազաճնության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ օրենքը չի սարածվում մտավոր սեփականության իրավունքներին առնչվող հարաբերությունների վրա, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ իրավունքներն օգտագործվում են մրցակցության սահմանափակման նդատարանով:

Նույն օրենքի 11-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է անբարեխիղճ մրցակցության հակադրությունը: Օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ անբարեխիղճ մրցակցության գործողություն է համարվում ձեռնարկատերական գործունեության ցանկացած գործողություն կամ վարչադի, որն առաջացնում է կամ կարող է առաջացնել բարեխիղճություն այլ տնտեսական սուբյեկտի առաջարկված ադրանաբանական նկատմամբ: Այդ հոդվածի իմաստով բարեխիղճություն կարող է լինել գրանցված կամ չգրանցված ադրանաբանական և ադրանաբանական նշանների միջև:

«Տնտեսական մրցակցության ղազաճնության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հանձնաժողովի խնդիրն է, ի թիվս այլ խնդիրների, բարեխիղճ մրցակցության համար անհրաժեշտ միջավայրի ադրանաբանական, որն իրականացնելու համար

Հանձնաժողովը վերահսկողություն է իրականացնում սննեսական մրցակցության դաժարության օրենսդրության դաժարանման նկատմամբ, սլյալ դեղմում նույն օրենքի 11-րդ և 12-րդ հոդվածների դաժարանման նկատմամբ:

«Տննեսական մրցակցության դաժարության մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածով սահմանված են Հանձնաժողովի լիազորությունները, ըստ որոնց, ի թիվս այլ իրավասությունների, Հանձնաժողովն իրավասու է (լիազորություն ունի) ընդունել որոշումներ նույն օրենքի խախտման փաստերի վերաբերյալ և նշանակել տուգանքներ, կիրառել օրենքով նախատեսված դատաստանավորության այլ միջոցներ:

Հետևաբար, Հանձնաժողովը սույն գործով վիճարկվող որոշումն ընդունել է օրենքով նախատեսված իր իրավասության (լիազորությունների) շրջանակում:

4) բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն որոշման առաջին և երկրորդ հիմքերի դատառաբանությունների հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սննեսական դատարանը վճիռ է կայացրել գործում առկա աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Այստիպսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի երրորդ հիմքն առկա է, սակայն դա բավարար չէ ՀՀ սննեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի սրամաբանությամբ՝ գործն ըստ էության ճիշտ լուծող դատական ակտի թերի դատառաբանված, սխալ դատառաբանված կամ չդատառաբանված լինելը ինքնին հիմք չէ դատական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ սննեսական մրցակցության դաժարության դեռական հանձնաժողովի վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննեսական դատարանի 23.05.2006 թվականի թիվ S-1411 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjունև
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnruqropjունևներ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2308
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1511 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությալը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությալը դատալորնեը Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվալանի հոկտեմբերի 26-ին

դընբաղ դատալան նիստում, քննելով դիմող Գրիգոր Չարգարյանի ներալայացուցիչ Արթուր Գրիգորյանի կողմից ներալայացվաճ վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.06.2006 թվալանի թիվ 06-2308 վճռի դեմ՝ ըստ Գրիգոր Չարգարյանի հայցի (այսուհետ՝ հայցվոր) ընդդեմ Երևանի ֆաղաֆաղետարանի (այսուհետ՝ ֆաղաֆաղետարան)՝ Երևանի ֆաղաֆաղետի (այսուհետ՝ ֆաղաֆաղետ) որոշումը մասնակի անվալեր ճանաչելու, շինության նկասմամբ սեֆականության իրալունքը ճանաչելու, հողի հարկի Տարեկան դրոյֆաչաֆին հալասարեցվաճ վարճալճարով, գնելու նախադատալության իրալունքով կադատարային արժեքը վճարելու և սահմանվաճ կարգով դեձալան գրանցման ենթարկելու դալյմանով հողամասը հայցվորին վարճալալությալը Տրամադրվաճ ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1.Գործի դատալարալան նախադատալությունը.

Դիմելով դատարան հայցվորը խնդրել է մասնակի՝ հայցվոր Գրիգոր Չարգարյանի կողմից օգձագործվող 495,1 քմ. մալերետով շինության օրինալանացումը մերժելու մասով և նրա կողմից գրադեցվաճ 177 քմ. հողամասը հայցվորին վարճալալության իրալունքով չՏրամադրելու մասով անվալեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆաղետի 20.04.2005 թվալանի թիվ 839-Ա որոշումը և ճանաչել հայցվորի սեֆականության իրալունքը նեցվաճ շինության

նկասմամբ, իսկ նշված հողամասը ճանաչել հայցվորին վարձակալությամբ սրամադրված՝ հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով, դրա կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկավար գրանցման ենթարկելու դայմանով:

Երևան ֆաղափ Աջափնյակ և Դավիթաբեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 17.02.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափնյակ գործերով վերաբնիչ դասարանի (այսուհետև նաև՝ դասարան) 06.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Գրիգոր Զարգարյանի ներկայացուցիչ Արթուր Գրիգորյանը:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ ֆաղափնյակ գործերով վերաբնիչ դասարանի 06.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյակալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղափնյակ գործերով վերաբնիչ դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

ՀՀ ֆաղափնյակ օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 1-ին դարբերության համաձայն՝ ֆաղափնյակ գործերով ղեկավարված է մեկնաբանվել որպեսզի դրանցում դարձնակալվող բառերի և արտահայտությունների ստացի նշանակությամբ:

Խախտելով օրենսգրքի նշված դաշանքը՝ դասարանը «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասին սվել է այնդիսի մեկնաբանություն, որից հետևում է, որ ֆաղափնյակ կողմից օրենքով սահմանված 30 օրացուցային օրում որոշում չկայացնելը հիմք է ոչ թե ինքնակամ կառույցի նկասմամբ Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի կողմից իրավունքի ճանաչելու, իսկ հողամասը՝ նրան վարձակալությամբ սրամադրված ճանաչելու, այլ վերջինիս ընդամենը իրավունք է վերադառնում դարձյալ հայցելու իրավասու մարմինների որոշումը: Նմանօրինակ մեկնաբանությունը հակասում է նաև ՀՀ ֆաղափնյակ օրենսգրքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ դարբերության դաշանքներին, որոնց համաձայն՝ ֆաղափնյակ իրավական գործերի մեկնաբանությունը ղեկավարվում է բոլոր դեղերում համադասասխանի ՀՀ ֆաղափնյակ օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին կետում Երևանի քաղաքապետարանի կողմից սկզբունքներին, որոնցից մեկը ֆաղափնյակ իրավունքների դաշանության արտահոսման սկզբունքն է:

2) ՀՀ ֆաղափնյակ գործերով վերաբնիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածով սահմանված սեփականության անձեռնմխելիության իրավունքը:

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով հայցվորը (դե յուրե) արդեն իսկ հանդիսացել է վիճելի գույքի սեփականատեր: Ուսի

և նման դայանամներում ֆաղափարտներն այլևս իրավունք չի ունեցել նշված ժամանակահատվածում և հողամասի նկատմամբ որևէ որոշում կայացնելու:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված օրերի փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 11.01.2005 թվականին «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով Գրիգոր Զարգարյանը դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավարի կոմիտեի Դավթաբեկի սարածֆային ստորաբաժանմանը Երևանի Մարզարյան 2-րդ նրբանցք, 7-րդ շենքի դիմաց կառուցված ինֆնական շինությունը չափազրելու և սվյալները ֆաղափարտեսարան ուղարկելու մասին դիմումով:

2) 20.04.2005 թվականին Երևանի ֆաղափարտի կողմից կայացվել է թիվ 839-Ա որոշումը, որով չի ձանաչվել հայցվորի սեփականության իրավունքը շինության նկատմամբ՝ մասամբ Երևանի ֆաղափարտեսարանին դասկանող հասարակական շինության վրա զսնվելու դասձառով:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պասձառաբանությամբ.*

Սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ անճարժ գույքի կադաստր վարող ղեկավարի մարմնի սարածֆային ստորաբաժանումները դիմումն սանալու օրվանից 5 օրացուցային օրվա ընթացքում համայնքի վարչական սահմաններում համայնքի ղեկավարին (Երևան ֆաղափարտ՝ Երևանի ֆաղափարտիին) են ներկայացնում ինֆնական կառուցված շենքի, շինության կամ հողամասի հասակագիծը:

Համայնքի ղեկավարը (Երևան ֆաղափարտ՝ Երևանի ֆաղափարտի), իսկ համայնքի վարչական սարածֆից դուրս՝ համադասասխան մարզղետը 30 օրացուցային օրվա ընթացքում կայացնում է դիմումի մերժման կամ ինֆնական կառուցված շենքի, շինության կամ ինֆնական զբաղեցված հողամասի օրինականացման մասին որոշում:

Նշված ժամկետում որևէ որոշում չկայացվելու դեղում ինֆնական կառուցված շենքերը, շինությունները համարվում են օրինական, իսկ հողամասերը համարվում են սրամարղված վարձակալության իրավունքով, հողի հարկի սարեկան դուրյաչափին հավասարեցված վարձավձարով, զնելու նախադասվության իրավունքով, դրանց կադաստրային արժեքը վձարելու դայանակով, իսկ դրանց նկատմամբ իրավունքները ենթակա են ղեկավարի զրանցման սահմանված կարգով:

Սույն գործով Երևանի ֆաղափարտի որոշումը կայացվել է հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 98-րդ օրը: «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դարբերության ուժով հայցվորի շինությունը համարվել է օրինական

հայցվորի կողմից դիմելուց հետո 31-րդ օրացուցային օրը:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անվավեր է այն ոչ իրավաչափ վարչական ակտեր, որն ընդունվել է օրենքի խախտմամբ, այդ թվում՝ օրենքի սխալ կիրառման կամ սխալ մեկնաբանման հետևանքով: Տվյալ դեղումն սահմանված ժամկետի ավարտից հետո ֆաղափարների կայացրած որոշումը հակասում է «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ դարբերությանը և հետևաբար ոչ իրավաչափ է:

2) *Վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի երրորդ դարբերության համաձայն՝ 30 օրացուցային օրվա ընթացքում սահմանված կարգով դիմումին չդասասխանելը հիմք է եղել դիմողի շինությունն օրինական համարվելու, այլ ոչ թե դրա նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման, ինչպես նաև է բողոք բերած անձը:

Այստիպով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ հայցվոր Գրիգոր Զարգարյանի ներկայացուցիչ Արթուր Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակի՝ Երևանի ֆաղափարների 20.04.2005 թվականի թիվ 839-Ա որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասով:

Շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու և հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով, դրա կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկավար գրանցման ենթարկելու դրայմանով հայցվորի կողմից զբաղեցված հողամասը հայցվորին վարձակալության իրավունքով սրամադրված ճանաչելու մասերով ֆաղափարական գործի վարույթը ենթակա է կարճման հետևյալ դատաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարական դատարարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատական ակտերի վերանայման արդյունքում վճռաբեկ դատարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դատարանում գործի ֆննության ժամանակ: ՀՀ ֆաղափարական դատարարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դատարանում ֆննության:

«Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածով սահմանված ժամկետում ֆաղափար դիմումին չդասասխանելը հիմք է դիմողի շինությունն օրինական համարվելու, այլ ոչ թե դրա նկատմամբ սեփականության իրավունքի ճանաչման համար: Միաժամանակ նույն հիմնով ծագել է նաև դիմողի՝ հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով, հողի կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով ղեկավար գրանցման ենթարկելու դրայմանով վարձակալության իրավունքով սրամադրված համարվելու իրավունքը:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ նշված մասով բացակայում է վեճի առարկան (վեճը), որի դրայմաններում նշված դատաբանությունները ենթակա չեն դատարանում ֆննության:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 06.06.2006 թվականի վճռի՝ Երևանի ֆաղաֆադետի 20.04.2005 թվականի թիվ 839-Ա որոշումը մասնակի անվավեր ճանաչելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքը ճանաչելու և հողի հարկի սարեկան դրույքաչափին հավասարեցված վարձավճարով, գնելու նախադասվության իրավունքով, դրա կադաստրային արժեքը վճարելու և սահմանված կարգով դեսական գրանցման ենթարկելու դայմանով հայցվորի կողմից զբաղեցված հողամասը հայցվորին վարձակալության իրավունքով սրամադրված ճանաչելու մասերով ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կարճել:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ 06-1942
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառատյան
Տ. Սահակյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-1621(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Ռուլանդ Ավեսիսյանի ներկայացուցիչ Ա. Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ դատարան) 20.06.2006 թվականի թիվ 06-1942 վճռի դեմ՝ ըստ Ռուլանդ Ավեսիսյանի հայցի ընդդեմ Երևանի ֆաղափացիական դատարանի՝ անհատական բնակելի տուն կառուցելու նպատակով անհատայն սեփականության իրավունքով հողամաս հասկացնելուն դարձվորեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքումը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է դարձվորեցնել Երևանի ֆաղափացիական «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով սահմանված կարգով սրամադրել հողամաս՝ անհատական բնակելի տուն կառուցելու նպատակով:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 21.03.2006 թվականին կայացված վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականին

կայացված վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Ռոլանդ Ավետիսյանի ներկայացուցիչ Ա.Գրիգորյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբայլ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 5-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին դարբերությունը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ մասերը, որոնք ղեկ է կիրառել, ինչի արդյունքում կիրառել է «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 28.02.2005 թվականի խմբագրությամբ, որը չղեկ է կիրառել և չի կիրառել նույն օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ մինչև 09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ, որը ղեկ է կիրառել: Դատարանը չի կիրառել նաև ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը և նույն օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանը հաեվի չի առել այն հանգամանքը, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի համաճայն՝ հետադարձ իրավական ուժ չի կարող սրվել իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց իրավունքները սահմանափակող, դրանց իրականացման կարգը խստացնող ինչդեա նաև նրանց իրավական վիճակն այլ կերդ վասթարացնող իրավական ակտերին, ինչդեա նաև դրանցում կասարված համադասասխսան փոփոխություններին, կիրառել է «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքը 28.02.2005 թվականին կասարված փոփոխությամբ հանդերձ, որը սահմանել է, որ բռնադատվածներին բնակարանային անհասական շինարարության համար սեփականության իրավունքով սրամադրվում է հողամաս՝ իրենց նախկին բնակության վայրերում կամ վերջին 3 սարվա մեակական բնակության վայրում բացի Երևան ֆաղաֆից:

Հայցվորը 09.10.2003 թվականին անհասական բնակելի սան շինարարության նդասակով հողամաս հասկացնելու խնդրանքով դիմել է Երևան ֆաղաֆի Աջափնյակի թաղադեարան: Աջափնյակի թաղադեար, հայցվորի դիմումի վերաբերյալ սալով դրական եգրակացություն, Երևանի ֆաղաֆադեարանին հասցեագրված իր 16.03.2004 թվականի թիվ 28/Ա-265 գրությանբ առաջարկել է հայցվորին սեփականության իրավունքով անհասույց սրամադրել «Պրոմեթևս» սահմանափակ դասասխսանասվությանբ ընկերության հարևանությանբ գեևվող 870մն մակերեսով թիվ 23 հողակսորը: Սույն վեճի նկասմամբ կիրառելի է վեճի հիմքում ընկած իրավահարաբերությունների ծագման դաիին գործող «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ, հետևաբար նույն հոդվածի 28.02.2005 թվականի խմբագրությունը սույն գործով կիրառելի չէ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետի և նույն օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաճայն բռնադատվածներին կամ նրանց առաջին հերթի ժառանգներին մեկին համայնքի սահմաններում գեևվող հողամասերն անհասույց սրամադրում է համայնքի դեկավարը՝ ավագանու համաճայնությամբ: Այս հանգամանքը հաեվի չառնելով՝ դասարանը նեել է, որ «... Ռոլանդ Ավետիսյանը հողահասկացման

վերաբերյալ դիմում դեմ է ներկայացնել ՀՀ կառավարության վերը նշված 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշման «բ» կետով սահմանված կարգով՝ համադասասխան մարմնին»։ Իրականում հողի սեփականատերի մասին դիմում դեմ է ներկայացվել համայնքի ղեկավարին, ինչն էլ կասարվել է հայցվորի կողմից՝ 16.03.2004 թվականին դիմումը ներկայացվել է համայնքի ղեկավարին:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը, որը չդեմոնստրացիոն է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատարանում է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը սույն գործով կիրառելի չէ, քանի որ այն վերաբերում է ոչ թե բնադատվածներին ընդհանրապես, այլ՝ Հայաստանի Հանրապետությունում այլ հանրապետություններից բնադատվածներին, իսկ որոշման անվանումը դատարանը սխալ է արձանագրել՝ «Հայաստանի Հանրապետությունում այլ հանրապետություններից բնադատվածներին հողամաս սրամադրելու մասին» վերնագրի փոխարեն գրվել է «Բնադատվածներին հողամաս սրամադրելու մասին» վերնագիրը: Կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը կիրառելի չէր սլյալ իրավահարաբերության նկատմամբ, քանի որ այն սահմանել է այլ հանրապետություններից բնադատվածներին բնակարանային անհասական շինարարության համար հողամասեր հասկացնելու կարգը, իսկ հայցվորը «այլ հանրապետություններից» բնադատված չի հանդիսանում:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը և 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետը:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատարանում է հետևյալ փաստարկով:

Դատարանը գործում առկա մյուս աղացույցների հետ լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի հետազոտությամբ չի գնահատել ՀՀ մարդու իրավունքների դաշտի 14.07.2005 թվականի որոշումը, որով Երևանի ֆադաբացիական գործողությունները հայցվորի նկատմամբ ձանաչվել են վերը թվարկված օրենքներին հակասող և այս առթիվ արձանագրվել են հայցվորի իրավունքների և ազատությունների խախտումներ: Պաշտպանի որոշումը չգնահատելով որդես հայցվորի դատախազը օրինական և բավարարման ենթակա լինելու մասին հանգամանքը հաստատող աղացույց, դատարանը խախտել է նաև «Մարդու իրավունքների դաշտի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ Մարդու իրավունքների դաշտի ինֆորմացիոն և անկախ դաշտնադատ անձ է, որը, Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության և օրենքների, ինչպես նաև միջազգային իրավունքի հանրաձանաչ սկզբունքների ու նորմերի համաձայն, իրականացնում է ղեկավար մարմինների, սեղական ինֆրակառավարման մարմինների և դրանց դաշտնադատ անձանց կողմից մարդու խախտված իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտնադատությունը:

4) Դատարանը խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտի մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատարանում է հետևյալ փաստարկով:

Հայցվորը դիմել է դատարան, ըստ էության, իր սեփականության իրավունքի խախտումները վերացնելու դատախազով, քանի որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի որակիկայի համաձայն՝ «սեփականություն» կարող են համարվել նաև որոշ

գույքային այլ իրավունքներ և Երևան, ինչպես նաև անվիճելի կասարման ենթակա զանազան իրավունքներ (Բուրդուկյան ընդդեմ Ռուսաստանի 07.05.2002 թվականի վճիռը, Բեյլեյերն ընդդեմ Իսպանիայի 05.01.2000 թվականի վճիռը): Նշված մոտեցումը ընդունվել և կիրառվել է նաև ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափարակալի և սնտեսակալի գործերով զբաղվող կողմից՝ այդ առումով դառնալով ազգային նախադեպային իրավունքի բաղադրարարի մասը (Սերգեյ Գրիգորյան ընդդեմ ՀՀ սոցիալական աղանդականության միջնակարգի, թիվ 3-1260 գործով զբաղվող կողմից 30.06.2006 թվականի որոշումը):

Ըստ բողոք բերած անձի՝ սույն գործով ներկայացված զանազանը համահունչ է հիշատակված նախադեպային իրավունքին, քանզի հայցվորը՝ որդես բռնադատվածի առաջին հերթի ժառանգ, իրավահարաբերությունը կարգավորող ազգային օրենսդրության դրույթներից ելնելով, ունի սեփականության իրավունքի ձեռք բերման ողջամիտ ակնկալիք, որի իրականացումից նա մինչ օրս զրկված է զանազան մարմնի կողմից և ոչ իրավաչափ անգործության հետևանքով: Նմանօրինակ միջամտությունը խախտում է հետադարձիկ հանրային արդարության և սեփականության իրավունքի դատարանի կողմից հաստատված հարաբերության միջև արդարացի հավասարակշռությունը (Ստոյանով և Լուրնոսն ընդդեմ Շվեդիայի գործով 23.09.1982 թվականի վճիռը, դատարանից 69 և 73, Ջեյմսը և մյուսներն ընդդեմ Միացյալ Թագավորության գործով վճիռը՝ դատարանից 50 և 54):

Բողոք բերած անձը վերը հիշատակված հիմքերով խնդրել է ՀՀ ֆաղափարակալ գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականի թիվ 06-1942 վճիռը բեկանել ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվորը հանդիսանում է բռնադատվածի առաջին հերթի ժառանգ, օգտվում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված արժեքներին համարժեցիկ, և միաժամանակ համարվում է բնակարանային զբաղմունքների բարելավման կարիք ունեցող:

2) 09.10.2003 թվականին անհատական բնակելի սան շինարարության նպատակով հողամաս հասկացնելու խնդրանքով դիմել է Երևան ֆաղափարակալ Աջափնյակի թաղապետարան:

3) Աջափնյակի թաղապետը, հայցվորի դիմումի վերաբերյալ սալով դրական եզրակացություն, Երևանի ֆաղափարակալի հասցեագրված իր 16.03.2004 թվականի թիվ 28/Ա-265 գրությամբ առաջարկել է հայցվորին սեփականության իրավունքով անհատույց սրամադրել «Պրոմեթևս» սահմանափակ ընկերության հարկազանությամբ գնվող 870մ² մակերեսով թիվ 23 հողակտորը:

4) Երևանի ֆաղափարակալի հայցվորին և Աջափնյակի թաղապետին ուղղված 12.04.2004 թվականի թիվ 2-2741 գրությամբ հայտնել է, որ նշված հարցին ընթացք սալու համար անհրաժեշտ է ֆաղափարակալի ներկայացնել որոշակի փաստաթղթեր, որոնք սահմանված ժամկետում ներկայացվել են:

5) Երևանի ֆաղափարակալի հայցվորին և Աջափնյակի թաղապետին ուղղված 25.10.2004 թվականի թիվ 1-Ա-318 գրությամբ հայտնել է, որ ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 1-ին կետի համաձայն՝ զանազան սեփականությունը հանդիսացող հողամասերի անհատույց սրամադրման ժամկետը երկու տարի է, հետևաբար դրա ժամկետն

ավարտվում է 01.04.2004 թվականին, ուսի Ռ.Ավետիսյանի խնդրանքը բավարարելու իրավական հիմքերը բացակայում են:

6) 14.07.05 թվականին Մարդու իրավունքների դաշտում հայցվորի դիմումի հիման վրա՝ խախտված իրավունքների և ազատությունների վերականգնման վերաբերյալ առաջարկներ ներկայացնելու մասին որոշում է կայացրել, որով Երևանի ֆաղափառության հանձնարարությունը և առաջարկել է դիմումատուի խախտված իրավունքները վերականգնելու նպատակով վերանայել անհատույց հողամաս սրամադրելու վերաբերյալ հայցվորի դիմումը և նկատելով, որ այն սրվել է սահմանված ժամկետում և նախկինում սրված մեծումն եղել է անհիմն:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը սարածվում է մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա, այսինքն՝ ունի հետադարձ ուժ միայն սույն օրենքով և այլ օրենքներով, ինչդեռ նաև սվյալ իրավական ակտով նախատեսված դեպքերում: Հետադարձ ուժ չի կարող սրվել իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձանց իրավունքները կամ ազատությունները սահմանափակող, դրանց իրականացման կարգը խստացնող կամ, ինչդեռ նաև նրանց իրավական վիճակն այլ կերպ վասթարացնող իրավական ակտերին: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ իրավական ակտում կատարված փոփոխությունների կամ լրացումների գործողությունը սարածվում է դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների վրա, եթե օրենքով, ինչդեռ նաև փոփոխություններ կամ լրացումներ նախատեսող իրավական ակտով այլ բան նախատեսված չէ:

«Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» 28.02.2005 թվականին ընդունված (ՀՕ-76-Ն) Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նշված օրենքին հետադարձ ուժ չի սրվել՝ այն չի սարածվել մինչև դրա ուժի մեջ մտնելը ծագած հարաբերությունների վրա: Նշված օրենքի ուժով 6-րդ հոդվածում կատարված փոփոխությունը սահմանափակում է հայցվորի իրավունքները այն ամենի նկատմամբ, ինչը նա իրավունք ուներ սահմանափակելու «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի (09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ) 6-րդ հոդվածի ուժով, մասնավորապես, վերացել է երևանաբնակ բռնադատվածների՝ Երևան ֆաղափառության բնակելի սան շինարարության նպատակով հողատարածք սահմանափակող իրավունքը: Հետևաբար, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով այդ նորը չունի հետադարձ ուժ:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող՝ ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասերն անհատույց սրամադրում է համայնքի ղեկավարը՝ ավագանու համաձայնությամբ, նույն օրենսգրքով սահմանված կարգով: Ռոլանդ Ավետիսյանը, հանդիսանալով ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետով սահմանված ղեկավարության սեփականություն հանդիսացող հողամասն անհատույց սահմանափակող իրավունք ունեցող անձ, 09.10.2003 թվականին անհատական բնակելի սան շինարարության նպատակով հողամաս հասկացնելու խնդրանքով օրենքով սահմանված կարգով դիմել է

Երևան ֆաղափ Աջափնյակի թաղադեղին: Աջափնյակի թաղադեղնը, հայցվորի դիմումի վերաբերյալ սալով դրական եզրակացություն, Երևանի ֆաղափադեղնաբանին հասցեագրված 16.03.2004 թվականի գրությամբ առաջարկել է հայցվորին սեփականության իրավունքով անհատույց սրամադրել որոշակի հողակտր:

Սույն գործով իրավահարաբերությունները ծագել են 2003-2004 թվականներին, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի է վեճի հիմնում ընկած իրավահարաբերությունների ծագման դեպքին գործող «Բռնադատվածների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածը՝ 09.10.2003 թվականի խմբագրությամբ, ինչդեպի նաև ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետը և նույն օրենսգրքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ կառավարության 31.10.2002 թվականի թիվ 1757-Ն որոշումը սահմանել է այլ հանրադատություններից բռնադատվածներին բնակարանային անհատական շինարարության համար հողամասեր հասկացնելու կարգը, իսկ հայցվորը չի հանդիսանում այլ հանրադատություններից բռնադատված, հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ ՀՀ կառավարության նշված որոշումը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

3) *բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի նախորդ հիմքերի վերլուծությունից ուղղակիորեն բխում է, որ դատարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել ներկայացված աղյուցյունները, ինչի արդյունքում հանգել է վեճի սխալ լուծման: Այսինքն, ՀՀ ֆաղափադեղնական դատարանի օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի խախտման ըստ էության առկա է:

Ինչ վերաբերվում է բողոքի սույն հիմնում բողոք բերած անձի այն մղումները, որ վերաբնիչ դատարանը որդեա գործով ներկայացված աղյուցյուն չի հետազոտել և չի գնահատել մարդու իրավունքների դատարանի 14.07.2005 թվականի թիվ 1-1-0989 որոշումը և դրա հետևանքով չի կիրառել «Մարդու իրավունքների դատարանի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, առաջ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ նշված հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ: Այն ընդամենը սահմանում է մարդու իրավունքների դատարանի ինստիտուտի էությունը, ինչից չի բխում դատարանի դատարանությունը՝ վեճի լուծման ժամանակ կիրառելու մարդու իրավունքների դատարանի կողմից կայացված որոշումը:

4) *բողոքը չորրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատարանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտման այն հիմնով, որ չի դատարանվել հայցվորի՝ եվրոպական կոնվենցիայի իմաստով սեփականության իրավունքը, վճռաբեկ դատարանը զսնում է չհիմնավորված, քանի որ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի դրանիսիկայի համաձայն՝ դատարանը Կոնվենցիայի թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածի իմաստով կարող է որդեա սեփականության իրավունք մեկնաբանվել, եթե այն իրականացվելիության (իրացվելիության) շեղանակից բավարար հիմնավորված է: Այսպես, օրինակ, Եվրոպական դատարանը այդպիսի «իրականացվելի» իրավունք է համարել դատարանի օրինական ուժի մեջ մտնող վճռով հաստատված՝ անձի առողջությանը դատարանով վնասի փոխհատուցման իրավունքը (Տես՝ Բուրդովն ընդդեմ Ռուսաստանի գործով վճիռը, կետ 40):

Ինչ վերաբերում է բողոք բերած անձի վկայակոչած՝ Բեյլեյն ընդդեմ Իսպանիայի 05.01.2000 թվականի վճիռն, առաջ դրա փաստական հանգամանքները էադեա սարբերվում

են սույն ֆաղաֆացիական գործի փաստական հանգամանքներից, ինչի դասճառով դրա ԵՐԶԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ դասարանի արած եզրահանգումները սույն գործով կիրառելի չեն:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով հայցվոր Ռ. Ավետիսյանի դատահանջը՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժարացումների մասին եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության 1-ին հոդված իմաստով իրականացվելի համարելու ռեզոլուցիոնից բավարար հիմնավորված չի եղել, քանի որ այն իրենից ներկայացրել է ընդամենը իր իրավունքը դաժարացումներ՝ օրենքով նախատեսված հնարավորություն: Այդ իրավական հնարավորության իրականացման ժամանակ Ռ.Ավետիսյանի մոտ դեռևս առաջացած չի եղել որևէ իրականացվելի գույքային իրավունք:

Ելնելով վերոգրյալից՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով բավարար հիմքեր չկան Հայաստանի Հանրապետության սեղական ինքնակառավարման մարմիններին ուղղված՝ սեփականության իրավունքով հողամաս հասկացնելու դատահանջը «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի առաջին արձանագրության առաջին հոդվածի իմաստով սեփականության դատահանջն համարելու համար:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանը անհիմն է համարում վճռաբեկ բողոքի՝ եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտման փաստարկն այն առումով, որ չի դատարանվել հետադիմաբար հանրային Երկրի և սեփականության իրավունքի դաժարած դաժարացումների միջև արդարացի հավասարակշռությունը, քանի որ հայցվորը Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին Արձանագրության իմաստով չի ունեցել սեփականության իրավունք, ինչի դասճառով էլ այն չէր կարող խախտվել, իսկ գործը չի վերաբերվում հանրային Երկրի և մասնավոր անձի սեփականատիրական իրավագրության հարաբերակցության խնդրին:

Այսպիսով, վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ հայցվոր Ռուլանդ Ավետիսյանի ներկայացուցիչ Ա. Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին, երկրորդ և երրորդ հիմքերը հիմնավոր են և դրանց առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքարկվող վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Ռուլանդ Ավետիսյանի լիազոր ներկայացուցչի բերած վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.06.2006 թվականի թիվ 06-1942 վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1272/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Սողոմոնյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1714 (ՏԳ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտում դատական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ
բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև Դատարան) 29.06.2006 թվականին
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտում
դատական հանձնաժողովի ընդդեմ «Վազրա» սահմանափակ լիազատվածությամբ
ընկերության (այսուհետ՝ նաև Ընկերություն)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար
բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դադարեցնելու դաշտում մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտում դատական հանձնաժողովը խնդրել է «Վազրա» սահմանափակ
լիազատվածությամբ ընկերությունից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձել
Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի թիվ 99-Ա որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ
տուգանքի գումարը և վերջինիս դադարեցնել ներկայացնելու ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտում դատական հանձնաժողովի 20.06.2005 թվականի թիվ 69-Ա որոշմամբ
սահմանված սեղեկավորությունը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 29.06.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր՝ ՀՀ տնտեսական

մրցակցության դաժախանության հանձնաժողովը:

Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիշյալ հիմնավորումներով՝

ՀՀ սննեսական դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, սխալ է մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ և «Տննեսական մրցակցության դաժախանության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածները:

Համաձայն դասասխանողի ներկայացրած հրամանագրքի և բացատրությունների՝ Ընկերությունում բացի Պ.Վարդանյանից գրանցված են նաև այլ աշխատակիցներ, և նրա բացակայության ժամանակ Ընկերությունն աշխատել է, հետևաբար այս դարագայում Ընկերության սննեսակի սագիոնար բուժման մեջ գնվելը որևէ աղագուցողական նեանակություն չունի, ֆանի որ նրա բացակայությամբ դատախազվող սեղեկասվությունը կարող էին ներկայացնել Ընկերության աշխատակիցները, իսկ ծանուցման թերթիկների սարբեր ստրագրությունները բացատրվում են հենց այն փաստով, որ դասասխանողի բացակայությամբ դրանք սագել են Ընկերության աշխատակիցները, և որից հետո նրանք դարսավոր էին ներկայացնել դատախազվող սեղեկասվությունը: Այս դարագայում բողոք բերած անձը գնում է, որ երբ 05.08.2005 թվականի թիվ 104 և 22.08.2006 թվականի թիվ 371 ծանուցման թերթիկների վրա առկա են և փոսային առաֆողի, և սագողի ստրագրությունները, աղագուցվում է Հանձնաժողովի որոշումները կից գրություններով Ընկերությանը հանձնելու փաստը:

Հանձնաժողովի թիվ 99-Ա որոշումը 05.09.2005 թվականին կից գրությամբ կրկին ուղարկվել է գրանցամասյանում նեված հագետով և ուժի մեջ է մեել՝ համաձայն «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի, ֆանի որ դասասխանողը ներկա է եղել բոլոր դասական նիստերին և իրագեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 99-Ա որոշման մասին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նեանակություն ունեցող փաստերը՝

1) 02.08.2005 թվականի թիվ 104 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 20.07.2005 թվականի «Ձուլագուցիչ ջրեր արսաղրող, ներկրող և իրացող սննեսվարող սուրբեկների կողմից սեղեկասվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 69-Ա որոշումը:

2) 18.08.2005 թվականի թիվ 371 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 18.08.2005 թվականի թիվ ՎԵ-1614 գրությունը՝ 31.08.2005 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիստի մասին:

3) 05.09.2005 թվականի թիվ 54 և 16.09.2005 թվականի թիվ 219 փոսային ծանուցման թերթիկներով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի ««Վագրա» սահմանավակ դասասխանասվությամբ ընկերության նկասմամբ դասասխանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 99-Ա որոշումը, որը վերադարձվել է փոստի նեումով այն մասին, որ «ձեռնարկությունը վաղուց սեղափոխված է»:

4) Պետական ռեգիստրի գործակալության 11.11.2005 թվականի թիվ 3-2/2767-05 գրության համաձայն՝ Պասասխանողի հասցեն է՝ «Արևակունյաց 47», որով առաջվել են Հանձնաժողովի փաստաթղթերը:

5) Իրավաբանական անձի Պետական գրանցման թիվ 01Ա-005666 վկայականի թիվ 007 ներդիրի և 12.06.2006 թվականի Պետական ռեգիստրում գրանցված կանոնադրության փոփոխության համաձայն՝ սնօրենի և Ընկերության հասցեն է՝ ՀՀ ֆաղաֆ Երևան, Մխչյանի փողոց, թիվ 18:

6) ՀՀ սնտեսական դատարանի 16.03.2006 թվականի որոշմամբ ֆաղաֆացիական գործի վարույթը կասեցվել է Պասասխանողի և նրա գույքի գնվելու վայրը հայտնաբերելու համար:

7) Հանձնաժողովը 15.05.2006 թվականի թիվ ԱՇ-1548 գրությունով հայտնել է, որ Պասասխանողի հասցեն է՝ «Բ.Երևան Մխչյան 18» և խնդրել գործի վարույթը վերսկսել:

8) Հայցվորը դատախազության ժամանակ ընդունել է, որ Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի որոշումը Պասասխանողը չի ստացել:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄԸ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ՝ *բողոքը հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատեղիին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների կարգավորման առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը գտնում է, որ «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը ճիշտ է մեկնաբանվել ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից, սակայն միաժամանակ արձանագրում է, որ նշված հոդվածը սլյալ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի չէ: Նշված խախտումը ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք չի կարող հանդիսանալ, քանի որ կիրառվել է այնդպիսի նորմ, որն ըստ էության օրենքի է նույն կարգավորումը, սակայն նախատեսված է այլ օրենքում: ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՔԻ ՀԻՄՆՈՒՄ ընկած առարկությունները ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆը կզնահատի ներհիշեյալ իրավական ակտերի դատախազների հավաքումամբ:

Այսպես, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին տեսակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամանագրերով: Հանձնաժողովի կողմից կայացված չհրատարակվող որոշումների ուժի մեջ մտնելու մասով «Տնտեսական մրցակցության դատաբանության մասին» ՀՀ օրենքը առանձնահատկություն չի նախատեսում, ուստի այն կարգավորվում է «Վարչական հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով: Նշված հոդվածի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում այդ ակտի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ: «Տնտեսական մրցակցության դատաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է

իրազեկման առաձնահատկությունը, համաձայն որի՝ որոշման (եզրակացության) ընդունումից հետո՝ հինգ օրվա ընթացքում, դրա դասձեռքը սրամադրվում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայացվել է, կամ ուղարկվում է դասվիրված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախատեսված է, որ այդ ակտերն ուժի մեջ են մտնում հասցեատերերին հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրադարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Հանձնաժողովը չի ներկայացրել բավարար ադապտացիներ, որոնք հավաստում են՝ իր կողմից կայացված 31.08.2005 թվականի ««Վագրա» սահմանափակ լիազանցված ընկերության նկատմամբ լիազանցվածության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 99-Ա որոշումը լիազանցվածության հանձնված լինելու հանգամանք: Ավելին՝ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված ադապտացիներով ադապտացվել է, որ լիազանցված այդ հասցեից տեղափոխվել է: Նշված փաստերն ինքնին բացառում են լիազանցվածության կողմից լիազանցված կարգով Հանձնաժողովի որոշումները սահմալու հանգամանքը, և հետևաբար բացառում են դրանց ուժի մեջ մտնելու հանգամանքները: Հանձնաժողովի՝ ուժի մեջ չմտնող որոշումները չեն կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ որոշումները առաջադրված տուգանքներ բռնագանձելու և նույն որոշումները դադարեցնելու տեղեկացվածությունը ներկայացնելուն դասարանը համար:

Ինչ վերաբերվում է վճռաբեկ բողոքի հիմքի այն լիազանցվածությանը, որ լիազանցված ներկա է գտնվել դասական նիստերին, ըստ այդմ էլ իրազեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 99-Ա որոշման մասին, անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկավար է ադապտացի իր լիազանցների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Տվյալ դեպքում հայցադիմումի հիմքում ընկած հանգամանքներ՝ վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը, Հանձնաժողովի կողմից չի ադապտացվել: Ավելին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» և «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքների համաձայն՝ վարչական ակտի հանձնման դատարանությունը կրում է Հանձնաժողովը, այլ ոչ թե դասարանը, և նման դատարանությունը Հանձնաժողովը ղեկավար է իրականացնել մինչև դասարան դիմելը: Հակառակ դատարանում անձը կրկին օրենքով սահմանված մի շարք իրավունքների իրականացման հնարավորությունից, մասնավորապես վարչական ակտի օրենքով սահմանված ժամկետում բողոքարկելու իրավունքի հնարավորությունից, ինչպես նաև կծագի նրա դասական դատարանության իրավունքի սահմանափակման վստահ:

Դատարանի կողմից կիրառված «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածի 1-ին մասը վերաբերում է հանձնաժողովի որոշումների կատարմանը, որը Դատարանը իրավափորձեր կիրառել է Հանձնաժողովի 31.08.2005 թվականի թիվ 99-Ա որոշման ուժի մեջ մտնելու և դրա հետևանքով կատարման դատարանության ծագման նպատակով:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն բողոքի հիմքի մյուս լիազանցվածությունների հիմնավոր լինելու կամ հիմնավոր չլինելու հանգամանքները որևէ հետևանք չի կարող ունենալ վեճի լուծման համար, քանի որ լիազանցվածության կողմից

դասական կարգով չեն վիճարկվել Հանձնաժողովի որոշումները:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սննտական դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասի դահանջներին համադասասխան, գնահատել է գործի լուծման համար հիմն հանդիսացած ադաքույցները՝ բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննտական դատարանի 29.06.2006 թվականի թիվ S-1272 ֆաղաֆացիական գործով կայացված վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ SU-780/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Մուրադյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1725(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով դատաստանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի թիվ SU-780 վճռի դեմ քաղաքացիական գործով՝ ըստ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության հայցի ընդդեմ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի՝ դատաստանողին անվճարունակ /սնանկ/ ճանաչելու դաժանաբան մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դաժանաբան է «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ին ճանաչել անվճարունակ (սնանկ):

ՀՀ Տնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Վճիռը 30.06.2006 թվականին մեղ է օրինական ուժի մեջ:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է դատաստանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ն:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանաբան.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոնիբայ հիմնավորումներով.

1) Առկա է գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք, որը հայտնի չի եղել և չէր կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի (ներկայումս «ՎՏԲ-Հայաստան բանկ» ՓԲԸ) միջև 15.06.2006 թվականին կնքվել է դաշխանցի իրավունքի զիջման դայմանագիր, որի համաձայն՝ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի նկատմամբ ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության դաշխանցները ամբողջությամբ զիջվել են «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ին: 19.06.2006 թվականին բանկը նախարարությանը վճարել է զիջված դաշխանցի գինն ամբողջությամբ: Այսինքն, մինչև դասախանողին անվճարունակ ճանաչելու մասին վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը (30.06.2006 թվական), դասախանողի սնանկության հասկանիչը, մասնավորապես նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրադասիկը գերազանցող 30 օրյա կամ ավելի ժամկետով կեսանցված /ժամկետանց/ դաշխանությունը, վերացել է: Հետևաբար, վերացել է նաև ընկերությանը սնանկ ճանաչելու հիմքը: Վերը նշված գործարքը ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին կետի ուժով համարվում է սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր հանգամանքներ, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

2) ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.04.2006թ. վճիռը հակասում է Վճռաքել դատարանի 26.05.2005 թվականին կայացված որոշմանը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Այս որոշմամբ հաստատվել է վճռի կայացումից հետո կողմերի միջև կնքված հաշտության համաձայնությունը ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության հայցով ընդդեմ «Հանրապետական Սփրինգս» ՍՊԸ-ի՝ ընկերությանը անվճարունակ /սնանկ/ ճանաչելու դաշխանցի վերաբերյալ ֆաղափացիական գործով: Հետևաբար, սլյալ գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճռի բեկանումը և հաշտության համաձայնության հաստատումը կարող է էական նշանակություն ունենալ օրենքի միատեսակ կիրառությունն ապահովելու համար:

Վերը նշված հիմքերով բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և հաստատել կողմերի միջև կնքված հաշտության համաձայնությունը:

3. Վճռաքել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Արմավիրի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 10.09.2001 թվականի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով որոշվել է Լյուդվիգ Հարությունյանից, Վարսիկ Ղարազոյանից և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ից հոգուս «Միավորված բանկ» ԲԲԸ-ի բռնագանձել 69 214,81 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, ինչդեպ նաև ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից սահմանած դրույֆաչափով տկոսներ՝ 01.01.2001 թվականից մինչև դաշխան փաստացի մարման օրը:

2) Վերը նշված վճիռը կատարելու համար, 30.10.2001 թվականին հարուցված թիվ 1396 կատարողական վարույթով, ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ Արմավիրի մարզային ստորաբաժանման

կողմից 07.02.2006 թվականին կայացվել է հարկադիր աճուրդը չկայացած հայտարարելու և կրկնակի հարկադիր աճուրդ նշանակելու մասին որոշում: Որոշմամբ աճուրդի ներկայացված գույքի արժեքը նվազել է և կազմել 10 146 281 ՀՀ դրամ, ինչը չի ադախովել դարսասիրոջ հանդեպ ունեցած դարսավորությունների ամբողջական կասարումը:

3) ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Միավորված բանկ» ԲԲԸ-ի միջև 29.04.2005 թվականին կնքվել է դախանջի իրավունքի զիջման դայմանագիր, համաձայն որի՝ Լյուդվիգ Հարությունյանի, Վարսիկ Ղարագոյանի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի նկասմամբ, վերը նշված դասարանի վճռով հասսասված դախանջի իրավունքը փոխանցվել /զիջվել/ է ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը:

4) ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ ծառայության Արմավիրի մարզային բաժնի կողմից 08.07.2005 թվականին կայացվել է դախանջասիրոջը իրավահաջորդով փոխարինելու մասին որոշում, համաձայն որի՝ դախանջասեր «Միավորված բանկ» ԲԲԸ-ին փոխարինել է ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը:

5) ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի միջև 15.06.2006 թվականին կնքվել է դախանջի իրավունքի զիջման դայմանագիր, համաձայն որի՝ վերը թվարկված համադարս դարսադանների նկասմամբ ունեցած իր դախանջի իրավունքը ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը փոխանցել /զիջել/ է «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը հանդիսացող «ՎՏԲ Հայասսան բանկ» ՓԲԸ-ին:

6) 15.06.2006 թվականի դախանջի իրավունքի զիջման դայմանագիրը ՀՀ Նախագահի 28.10.2005թ. թիվ 189-Ն հրամանագրի դախանջներին համադասասխան համաձայնեցվել է ՀՀ գլխավոր դասսխագության հեռ:

7) Նշված դայմանագրի հիման վրա՝ «ՎՏԲ Հայասսան բանկ» ՓԲԸ-ն 19.06.2006 թվականին Հայասսանի Հանրադեռության դեռսական բյուջե է վճարել «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի դարսսի գումարն ամբողջությամբ:

8) 13.07.2006 թվականին Հայասսանի Հանրադեռության՝ ի դեմս ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, «ՎՏԲ Հայասսան բանկ» ՓԲԸ-ի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի միջև կնքվել է հառության համաձայնություն, որի համաձայն՝ կողմերը հասսսեղով, որ սույն գործով հայցվորը դասսսխանողի նկասմամբ ունեցած իր դախանջի իրավունքը օսարել է բանկին, բանկը վճարել է զիջված դախանջի դիմաց, բանկի և դասսսխանողի միջև կնքվել է դարսավորությունների կասարման ժամանակացույց, դասսսխանողը հասուցել է հայցվորի կողմից անվճարունակ ձանաչելու վերաբերյալ հայցադիմում ներկայացնելու համար վճարված դեռսական սուրքի գումարը, եկել են վեճը հառությամբ ավարսելու մասին համաձայնության:

9) ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը 12.10.2006 թվականի գրությամբ սվել է իր համաձայնությունը Վճռաբեկ դասարանի կողմից «Հայխնայբանկ» ԲԲԸ-ի իրավահաջորդ «ՎՏԲ Հայասսան բանկ» ՓԲԸ-ի, ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի միջև 13.07.2006 թվականին կնքված հառության համաձայնության հասսսամանը:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ

1) պատասխանողի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքների հետևանքով դատական ակտի վերանայման հիմքերից են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձանց:

Սույն գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի վճռի կայացումից հետո, սակայն մինչև վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության և «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի միջև կնքվել է ղախանջի իրավունքի զիջման դայանագիր, համաձայն որի՝ Լյուդվիգ Հարությունյանի, Վարսիկ Ղարազոյանի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի նկատմամբ ունեցած իր ղախանջի իրավունքը ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունը փոխանցել (զիջել) է «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը հանդիսացող «ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ին: 19.06.2006 թվականին բանկը նախարարությանը վճարել է զիջված ղախանջի գինն ամբողջությամբ: Հետևաբար, դադարել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության նկատմամբ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի ունեցած դատարարությունը, ինչդեռ նաև վերացել են վերջինիս սնանկ ճանաչելու հիմքերը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 397-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարարությունը դատարարության հիման վրա դատականող իրավունքը (դատանջը) կարող է նրա կողմից այլ անձի փոխանցվել գործարհով (դատանջի զիջում) կամ անցնել այլ անձի՝ օրենքի հիման վրա: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատարարող իրավունքներն այլ անձի անցնելու համար դատարարանի համաձայնությունը չի ղախանջվում, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ դայանագրով:

Վերը հիշատակված գործարհների կնքման համար դատաստանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի համաձայնությունը չի ղախանջվել, հետևաբար վերջինս չէր կարող դրանց մասին տեղեկություն ունենալ մինչև 13.07.2006 թվականի հաշտության համաձայնության կնքումը: Վճռաբեկ դատարանը այս հանգամանքը դիտում է որդեռ սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանք, որը հայտնի չէր և չէր կարող հայտնի լինել գործին մասնակցող անձին: Այսդիտով, սույն գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանք, որի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածի համաձայն՝ կողմերը դատավարության ցանկացած փուլում կարող են գործն ավարտել հաշտության համաձայնությամբ: Կողմերի միջև կայացված հաշտության համաձայնությունը ձևակերտվում է գրավոր: Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը չի հաստատում հաշտության համաձայնությունը, եթե այն հակասում է օրենքին և այլ իրավական ակտերին կամ խախտում է այլ անձանց իրավունքները և օրինական ռախերը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե դատարանը հաստատել է կնքված հաշտության համաձայնությունը:

Ուսումնասիրելով կողմերի ներկայացրած հաշտության համաձայնությունը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 13.07.2006 թվականին ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ-ի իրավահաջորդը հանդիսացող «ՎՏԲ

Հայաստան բանկ» ՓԲԸ-ի և «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի միջև կնքված և Վճռաբեկ դասարանի հաստատմանը ներկայացված հաճախող համաձայնությունը չի հակասում օրենքին կամ այլ իրավական ակտերին, չի խախտում այլ անձանց իրավունքները և օրինական շահերը:

Այստիպով, սույն գործով Վճռաբեկ դասարանին ներկայացված հաճախող համաձայնությունը ենթակա է Վճռաբեկ դասարանի կողմից հաստատման, իսկ ֆաղափարակալ գործի վարույթը, ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն, ենթակա է կարճման:

2) *պատասխանողի բողոքն երկրորդ հիմքով անհիման է՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 231.2-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ Վճռաբեկ դասարանը բողոքն ընդունում է վարույթ, եթե՝

1) վճռաբեկ դասարանի կողմից սխալ գործով կայացվող դատական ակտը կարող է էական նշանակություն ունենալ օրենքի միատեսակ կիրառության համար, կամ

2) վերանայվող դատական ակտը հակասում է վճռաբեկ դասարանի նախկինում ընդունված դատական ակտին, կամ

3) ստորադաս դասարանի կողմից դասավարտական կամ նյութական իրավունքի խախտման արդյունքում հնարավոր դատական սխալը կարող է առաջացնել ծանր հետևանքներ, կամ

4) առկա են նոր երևան եկած հանգամանքներ:

Սույն հոդվածի համաձայն՝ վերանայվող դատական ակտի՝ Վճռաբեկ դասարանի նախկինում ընդունված դատական ակտին հակասելը հանդիսանում է Վճռաբեկ դասարանի կողմից վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու հիմք: Սակայն բողոք բերած անձը նշված հանգամանքը դիտել է որդես վճռաբեկ բողոքի հիմք, ինչը չի բխում օրենքի դասանշաններից:

ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 225-րդ հոդվածի համաձայն՝ վճռաբեկ բողոք բերելու համար հիմք կարող է հանդիսանալ գործին մասնակցող անձանց նյութական կամ դատավարական իրավունքի խախտումը: Հետևաբար, վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վերանայվող դատական ակտի՝ Վճռաբեկ դասարանի նախկինում ընդունված դատական ակտին հակասելը բավարար հիմք է ընդամենը վճռաբեկ դասարանի կողմից վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու համար, սակայն ինքնին բողոք բերելու հիմք չի կարող համարվել:

Այստիպով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն բողոքի առաջին հիմքը բավարար է ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու, իսկ կողմերի ներկայացրած հաճախող համաձայնությունը ենթակա է հաստատման և ֆաղափարակալ գործի վարույթը՝ կարճման, ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 33-րդ հոդվածով սահմանված դասանշանների ադախովված լինելու հիմքով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալ դասավարտության օրենսգրքի 33-րդ, 133-րդ, 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պասսախանող «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 05.04.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ:

2. Հաստատել ներկայացված հաճության համաձայնությունը՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«Բ.Երևան

13.07.2006թ.

ՀԱՇՎՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի Հանրապետությունը, ի դեմս ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Ռուբեն Գևորգյանի, որը գործում է նախարարության կանոնադրության հիման վրա, այսուհետ՝ Հայցվոր,

«ՎՏԲ Հայաստան բանկ» ՓԲԸ, որը հանդիսանում է «Հայխնայբանկ» ՓԲԸ իրավահաջորդը կառավարված բանկի անվանափոխության հետ, ի դեմս գլխավոր սնօրեն-վարչության նախագահ Ա.Վարսանովի, որը գործում է բանկի կանոնադրության հիման վրա, այսուհետ Բանկ,

«Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ն, ի դեմս ընկերության սնօրեն Ս.Պետսանյանի, որը գործում է ընկերության կանոնադրության հիման վրա, այսուհետ Պասսախանող,

ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության ընդդեմ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ՝ վերջինիս անվճարունակ ճանաչելու դաժանաբան մասին ֆննվող ֆաղափարակազմի գործի քաղաքականություն կնքելու և սույն հաճության համաձայնագիրը հետևյալի մասին.

1. Սույնով կողմերը հաստատում են, որ Հայցվորի և Բանկի միջև 15.06.2006թ. կնքված Պահանջի իրավունքի զիջման դայմանագրի համաձայն Հայցվորը Պասսախանողի նկատմամբ ունեցած իր դաժանաբան իրավունքը օտարել է Բանկին, Բանկը վճարել է զիջված դաժանաբանի դիմաց, Հայցվորը թե 15.06.2006թ. դրությամբ և թե սույն համաձայնագրի կնքման դաժանաբանի դրությամբ Պասսախանողի նկատմամբ որևէ դաժանաբան չունի, Պասսախանողի սնանկության հասկանիլները, մասնավորապես նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրադասիկը գերազանցող 30 օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանցված (ժամկետանց) դարձվածությունները վերացել են:

2. Կողմերը հաստատում են, որ Բանկի և Պասսախանողի միջև 15.06.2006թ. կնքվել է Պարտավորությունների կատարման ժամանակագույց սահմանելու մասին Համաձայնագիր, որով զիջված դաժանաբանի գծով դարձվածությունների կատարման ժամկետ է սահմանվել 2007թ. դեկտեմբերի 15-ը, և Պասսախանողը Բանկի նկատմամբ թե 15.06.2006թ. դրությամբ և թե սույն համաձայնագրի կնքման դաժանաբանի դրությամբ Բանկի նկատմամբ նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրադասիկը գերազանցող 30 օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանցված (ժամկետանց) դարձվածություն չունի, հետևաբար բացակայում են սնանկության հասկանիլները:

3. Կողմերը հաստատում են, որ Պասսախանողը հասուցել է Հայցվորի կողմից

սնանկացման հայցադիմում ներկայացնելու համար վճարված դեռևս սուրբի ծախսերը:

4. Կողմերը վեճը ավարտում են հասցույթյան համաձայնությամբ:

5. Սույն համաձայնությունը կնքվում է չորս օրինակից, յուրաքանչյուր կողմին մեկական օրինակ և մեկ օրինակ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական և սննդային գործերի դաշնային հաստատմանը ներկայացնելու համար:

6. Սույն համաձայնությունն ուժի մեջ է մտնում դատարանի կողմից հաստատման դատարանի:

Կողմերը

Հայցվոր՝

ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարություն «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ
փ.Երևան, Մ.Ադամյան 1

Պատասխանող՝

փ.Արմավիր, Սայաթ-Նովա 2
Տնօրեն՝ ստրագրություն Ս. Պետրոսյան

Աշխատակազմի ղեկավար՝ ստրագրություն Ռ. Գևորգյան

Բանկ

փ. Երևան, Նալբանդյան 46

Գլխավոր տնօրեն-վարչության նախագահ՝ ստրագրություն Ա.Վարսանով:

3. ՀՀ Ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության հայցով ընդդեմ «Արմավիրի կաթի գործարան» ԲԲԸ-ի՝ դատաստանողին անվճարունակ (սնանկ) ձանաչելու դատարանի մասին ֆաղափացիական գործի վարույթը կարճել:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատարանի և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստրագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստրագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1909
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Նազարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1785 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով «Մաֆա ֆրոյթ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականին թիվ Տ-1909 քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ Արարատի մարզի Պարույր Սևակի գյուղական համայնքի (այսուհետ՝ Համայնք) հայցադիմումի ընդդեմ Ընկերության՝ 1.425.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու, Համայնքի և Ընկերության միջև 04.09.2002թ. կնքված 200 հա վարելահողի վարձակալության դայմանագիրը վաղաժամկետ լուծելու դատահանգիցների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Արարատի մարզի դատախազությունը 29.03.2006թ. դիմելով Արարատի մարզի առաջին ասյանի դատարան՝ դատահանգել է Համայնքի և Ընկերության միջև 04.09.2002 թվականին կնքված հողի վարձակալության դայմանագիրը վաղաժամկետ լուծել և Ընկերությունից բռնագանձել 1.425.000 ՀՀ դրամ գումար:

Արարատի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 31.05.2006թ. որոշմամբ գործն ուղարկվել է ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ըստ ենթակայության: Դատախազության ընթացքում Արարատի մարզի դատախազության ներկայացուցիչը հրաժարվել է 1.425.000 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասին դատահանգից և միջնորդել է ոչ դատաժամ հայցվորին փոխարինել դատաժամ հայցվորով՝ Համայնքով:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «Մաֆս ֆրոք» ՍՊԸ-ն:
Վճռաբեկ բողոքին Պատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և Պահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սննտասկան դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաճայն՝ ղայմանագիրը կողմերից մեկի ղահանջով կարող է լուծվել ղասարանի վճռով՝ միայն մյուս կողմի թույլ սված ղայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ ղայմանագրով նախատեսված այլ դեղերում: Վարճավճարները ուեացումով վճարելու ղասճառաբանությանը հայցը բավարարելիս ՀՀ սննտասկան դասարանն ըստ էության մեկնաբանել է, որ դրանով էական վնաս է ղասճառաբանել հայցվողին:

2) ՀՀ սննտասկան դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետը, որը չղետ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Ինչղես ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածը, այնղես էլ կողմերի միջև կնքված վարճակալության ղայմանագիրը վարճավճարների վճարած լինելու ղայմաններում վարճակալության ղայմանագրի վաղաճամկես լուծման դրույթներ չեն ղարունակում:

3) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 424-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը ղետ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 424-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաճայն՝ ղասեաճ կասարումը դաղարեցնում է ղարտավորությունը: Հետևաբար, ՀՀ սննտասկան դասարանը վարճակալության ղայմանագիրը լուծել է ղարտավորության կասարման հիմքով վեճի հիմքերը վերացած լինելու ղայմաններում:

4) Գործով առկա է նոր երևան եկած հանգամանք, որը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաճայն՝ դասարանի վճիռը վերանայելու հիմք է:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

Վարճակալված հողամասի վերաբերյալ Գործարար ծրագիրը և հողամասի բարելավման համար արղեն իսկ կասարած ներդրումների վերաբերյալ 2002-2004 թվականների կասարողական ակտերի գոյությունը սույն գործի համար էական նեանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաճայն՝ ՀՀ սննտասկան դասարանի վճիռը վերանայելու հիմք:

5) ՀՀ սննտասկան դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի ղահանջները:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ սննտասկան դասարանն ընդհանրաղես չի քննարկել և գնահատել Ընկերության

գործադիր սնօրենին հասցեագրված համայնքի ղեկավարի 08.08.2005թ. թիվ 20 գրությունն այն մասին, որ Համայնքի ավագանու 2005 թվականի օգոստոսի 5-ի թիվ 4 նիստի որոշմամբ լուծվել է Ընկերության հետ 2002 թվականի ադրիլին կնքված վարձակալության դայմանագիրը՝ նշված հողամասն օտարման մրցույթի ներկայացնելու համար: Նշված գրությամբ Ընկերությանը առաջարկվել է օգտվելու իր առաջնահերթության իրավունքից: Մինչ նշված գրությունը Ընկերության կողմից վարձավճարների վճարման խախտում թույլ չի տրվել:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻՆ ՈՒՆԵՂՈՂ ՓԱՍՏԵՐԸ.

Վճռաբեկ բողոքի բնույթյան համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Համայնքի և Ընկերության միջև 04.09.2002 թվականին կնքվել է հողամասի վարձակալության դայմանագիր:

2) Համաձայն նշված վարձակալության դայմանագրի 11-րդ կետի՝ Վարձավճարի ընթացիկ վճարումները վարձակալի կողմից մուծվում են հավասար չափերով՝ ըստ սարվա օրացուցային եռամսյակների, ոչ ուժ քան մինչև համադասաստան եռամսյակի վերջին ամսվա 25-ը:

3) Համաձայն դայմանագրի 20.1-րդ կետի՝ դայմանագիրը դադարում է, եթե վարձակալը երեք ամիս ուշացնում է վարձավճարի մուծումը:

4) Վարձակալ Ընկերության կողմից նշված դայմանագրով նախատեսված վճարները ուշացվել են 2005 թվականի 2-րդ (ինը ամսով), 3-րդ (վեց ամսով), 4-րդ (երեք ամսով) եռամսյակների համար:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՊԱՏՃԱՌԱՔԱՆՈՒՄՆՈՒՆԵՐԸ և ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *Ընկերության բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածը սահմանում է դայմանագիրը փոփոխելու եւ լուծելու հիմքերը, որի 2-րդ մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ դայմանագիրը, կողմերից մեկի լրահանջով, կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ տված՝ դայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ դայմանագրով նախատեսված այլ դեպքերում:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված կարգով ՀՀ սնտեսական դատարանը դայմանագիրը լուծելիս հիմք է ընդունել կողմերի միջև կնքված վարձակալության դայմանագրի 20.1-րդ կետը, որի համաձայն՝ դայմանագիրը դադարում է, եթե վարձակալը երեք ամիս ուշացնում է վարձավճարի մուծումը:

Բողոք բերած անձի ներկայացրած փաստերը այն մասին, թե վարձավճարները ուշացումով վճարելու լրահանջությամբ հայցը բավարարելիս ՀՀ սնտեսական դատարանն ըստ էության մեկնաբանել է, որ դրանով էական վնաս է լրահանջվել հայցվորին,

---

անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի երկրորդ լայնությունը՝ լայնացման գծի էական խախտման հիմքով լուծելու մասով, ՀՀ ՏՏԵՏԱԿԱՆ ՂԱՏԱՐԱՆԻ կողմից սույն գործով չի կիրառվել:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ վարձատրի լուծումը վարձակալության լայնացման գծի կարող է ղատարանով վաղաժամկետ լուծվել, եթե վարձակալը լայնացման գծով սահմանված վճարման ժամկետը լրանալուց հետո երկու անգամից ավելի չի մոծել վարձավճարը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասում ամագրված է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ կետին համադատասխան՝ վարձակալության լայնացման գծով կարող են սահմանվել վարձատրի լուծումը լայնացման գծի վաղաժամկետ լուծելու այլ հիմքեր:

ՀՀ ՏՏԵՏԱԿԱՆ ՂԱՏԱՐԱՆԸ, ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 2-րդ մասով և 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասով և սույն գործով կողմերի միջև 04.09.2002 թվականին կնքված վարձակալության լայնացման գծի 20.1-րդ կետով, համաձայն որի՝ սույն լայնացման գծի կարող է միակողմանի վաղաժամկետ լուծվել վարձատրի կողմից, եթե վարձակալը երեք ամիս ուժացնում է վարձավճարի մոծումը, լուծել է լայնացման գծի:

Վճարել ղատարանը գնում է, որ ՀՀ ՏՏԵՏԱԿԱՆ ՂԱՏԱՐԱՆԻ կողմից լայնացման գծի 20.1-րդ կետի կիրառումը բխում է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի լուծումից, հեկայալ վեր ուժված հոդվածը սույն գործով կիրառելի է:

3) *բողոքն երրորդ հիմքով անհիմն է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Ըստ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 622-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի՝ վարձատրի լուծումը վարձակալության լայնացման գծի կարող է ղատարանով վաղաժամկետ լուծվել, եթե վարձակալը լայնացման գծով սահմանված վճարման ժամկետը լրանալուց հետո երկու անգամից ավելի չի մոծել վարձավճարը: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վարձակալության լայնացման գծով կարող են սահմանվել վարձատրի լուծումը լայնացման գծի վաղաժամկետ լուծելու այլ հիմքեր՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համադատասխան, համաձայն որի՝ լայնացման գծի կողմերից մեկի լուծումը կարող է փոփոխվել կամ լուծվել ղատարանի վճարով միայն մյուս կողմի թույլ սված՝ լայնացման գծի էական խախտման կամ օրենքով կամ լայնացման գծով նախատեսված այլ ղեղերում: Ղեկավարվելով սույն ղույթներով կողմերը լայնացման գծի 20.1-րդ կետով նախատեսել են, որ վարձատրի լուծումը լայնացման գծի վաղաժամկետ կարող է լուծվել, եթե վարձակալը երեք ամիս ուժացնում է վարձավճարի մոծումը:

Համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 616-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ վարձակալը ղատարանով է ժամանակին մոծել գույն ոգտագործելու համար վճարը (վարձավճար): Կողմերի միջև 04.09.2002թվականին կնքված հողի վարձակալության լայնացման գծի 11-րդ կետի համաձայն՝ վարձակալության ղնթացիկ վճարումները վարձակալի կողմից մոծվում են հավատար չափերով՝ ղուտ սարվա օրացուցային եռամսյակների, ոչ ուժ քան մինչև համադատասխան եռամսյակի վերջին ամսվա 25-ը: Նժված լայնացման գծով վարձակալ հանղիսացող Ընկերությունը խախտել է լայնացման գծի 11-րդ կետի լուծումից, հեկայալ ղատարանականությամբ.

2005 թվականի 2-րդ եռամսյակի վարձը վճարել է 2006 թվականի մարտին՝

ուսացնելով ինը ամիս,

2005 թվականի 3-րդ եռամսյակի վարձը վճարել է 2006 թվականի մարտին՝ ուսացնելով վեց ամիս,

2005 թվականի 4-րդ եռամսյակի վարձը վճարել է 2006 թվականի մարտին՝ ուսացնելով երեք ամիս:

Հետևաբար, ՎՃՌԱՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ Ընկերությունը խախտել է Պայմանագրի 11-րդ կետի լուրջորոշումը, որովհետև դատարանը Պայմանագրի 20.1-րդ կետով կողմերը նախատեսել են դատաստանվածության միջոց, այն է՝ վարձատրուի Պայմանագրի վաղաժամկետ լուծումը դատարանի կողմից է վերադարձվել:

Պատասխանողի այն փաստարկը, թե ՀՀ սննդամթերքի դատարանը վարձակալության Պայմանագիրը լուծել է դատարանի կատարման հիմնով վեճի հիմքերը վերացած լինելու Պայմանագրում, անհիմն է, քանի որ սույն վեճի հիմքը վարձավճարի դատարանը, այլ վարձավճարի վճարումը Պայմանագրով նախատեսված ժամկետից երեք ամիս ուսացնելը, որովհետև խախտման համար կողմերը Պայմանագրի 20.1-րդ կետով նախատեսել են դատաստանվածության միջոց (սանկցիա):

ՀՀ ֆաղաֆաղիկական օրենսգրքի 347-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի որոշումները դեռևս է կատարվում դատարանի որոշման Պայմանագրում, օրենքին և այլ իրավական ակտերի լուրջորոշումներին համապատասխան, իսկ նույն օրենսգրքի 408-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի լուրջորոշումը խախտում է համարվում այն չկատարվել կամ անդադար (կատարվել, աղանդների, աշխատանքների և ծառայությունների թերություններով կամ դատարանի կատարման լուրջորոշումը որոշվող այլ Պայմանագրի լուրջորոշումը) կատարվել:

ՀՀ ֆաղաֆաղիկական օրենսգրքի 417-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը դատարանի կատարման չկատարվելու է (կամ) անդադար կատարվելու համար դատաստանված է մեղքի առկայության դեմքում, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ Պայմանագրով: Պատարանը ճանաչվում է անմեղ, եթե առաջացնում է, որ ինքը դատարանի կատարման դատարանը կատարելու համար ձեռնարկել է իրենից կախված բոլոր միջոցները: Մեղքի բացակայությունն առաջացնում է դատարանի կատարման լուրջորոշումը խախտած անձը:

Տվյալ դեմքում ՎՃՌԱՔԵԿ դատարանը հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից հայցվորի նկատմամբ դատարանի կատարման լուրջորոշումը կատարվել է Պայմանագրով սահմանված ժամկետի կատարման, գտնում է, որ դատարանի կատարման լուրջորոշումը օրենքով կամ Պայմանագրով նախատեսված սանկցիայի կիրառումը դատարանին չի ազատում դատարանի կատարման լուրջորոշումը բնեղենով կատարելուց, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ Պայմանագրով:

Վերը նշված դատարանի կատարման լուրջորոշումը ՎՃՌԱՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիկական օրենսգրքի 424-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

4) Բողոքը չորրորդ հիմնով անհիմն է հեկտայլ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիկական դատարանի կատարման օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն՝ նոր երեսն եկած հանգամանքների հետևանքով դատարանի կատարման լուրջորոշումը հիմք են՝

1) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք հայցնի չեն եղել և չէին կարող հայցնի լինել գործին մասնակցող անձանց.

2) գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք

հայսնի են եղել գործին մասնակցող անձանց, բայց նրանցից անկախ դասձառներով չեն ներկայացվել դասարան.

3) դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով հաստատված՝ վկայի ակնհայտ կեղծ ցուցմունքները, փորձագետի ակնհայտ կեղծ եզրակացությունը, փաստաթղթերի կամ իրեղեն աղացույցների կեղծված լինելը, որոնք հանգեցրել են աղօրինի կամ չհիմնավորված դասական ակնկալացնելուն.

4) դասարանի օրինական ուժի մեջ մտած դասավճռով հաստատված՝ գործին մասնակցող անձանց կամ նրանց ներկայացուցիչների հանցավոր գործողությունները կամ գործը ֆինետիս դասավորների կատարած հանցավոր արարքները.

5) դասական ակտի, դասավճռի կամ այլ մարմնի որոշման վերացումը, որը հիմք է ծառայել սլյալ վճռի կայացման համար:

Մինչդեռ ընկերության կողմից ներկայացված՝ վարձակալված հողամասի վերաբերյալ Գործարար ծրագիրը և հողամասի բարելավման համար արդեն իսկ կատարված ներդրումների վերաբերյալ 2002-2004 թվականների կատարողական ակտերի գոյությունը սույն գործի համար չի կարող նոր երևան եկած հանգամանք ճանաչվել, քանի որ Գործարար ծրագրի գոյության հանգամանքը հայսնի է եղել գործի ըստ էության ֆննդության ժամանակ և այն ներկայացվել է դասարանին (գ.թ. 64): Բացի այդ, ո՛չ այդ ծրագիրը, ո՛չ էլ հողամասի բարելավման համար արդեն իսկ կատարված ներդրումների վերաբերյալ 2002-2004 թվականների կատարողական ակտերի գոյությունը սույն գործի համար էական հանգամանք չի կարող համարվել, քանի որ ՀՀ ֆաղափարի կազմակերպության օրենսդրությունը (ՀՀ ֆաղափարի կազմակերպության օրենսգրքի 466-րդ, 622-րդ հոդվածներ) վարձակալության դրամային գրքի լուծումը կախվածության մեջ չի դնում վարձակալի կողմից կատարված բարելավումներից կամ նրա գործունեության ծրագրից:

5) *Ընկերության բողոքը հիմնված է հիմնավոր է մասնակցի՝ հեկայալ պատճառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղափարի կազմակերպության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանը յուրաքանչյուր աղացույց գնահատում է գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Դասարանի համար որևէ աղացույց նախատեսված հաստատվածի ուժ չունի, բացառությամբ սույն օրենսգրքի 52-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերի:

Աղացույցների գնահատման արդյունքները դեմք է ամփոփվել համադասասխան դասական ակտում: ՀՀ սնտեսական դասարանը չի հետազոտել և չի գնահատել Համայնքի ղեկավարի 08.08.2005 թվականի թիվ 20 գրությունը:

Սակայն, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Համայնքի ղեկավարի 08.08.2005 թվականի թիվ 20 գրությունը չի հետազոտելու և այն գործում առկա բոլոր աղացույցների համադրմամբ չգնահատելու մասով ՀՀ ֆաղափարի կազմակերպության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դրամային չդրամային չդրամային բավարար հիմք չէ ֆննդավոր վճռի բեկանման համար, քանի որ նման խախտումը չի հանգեցրել գործի սխալ լուծմանը: ՀՀ սնտեսական դասարանի հետևությունները հիմնված են գործում առկա այլ աղացույցների հետազոտման և գնահատման վրա, որոնք բավարար են եղել դասարանի կողմից վճիռ կայացնելու համար:

Այսպիսով, վերը նշված հիմնավորումներով Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Ընկերության վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Մաֆա ֆրոֆ» ՍՊԸ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1552
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Մարգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1845 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դասարանի 11.05.2006 թվականի թիվ S-1552 քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ «Գարիզին» սահմանափակ լուծարման ընկերության լուծարման հանձնաժողովի դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի ծառայության Արաբկիր-1 հարկային տեսչության՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի Արաբկիր հարկային տեսչության 11.10.2005 թվականի թիվ 1020129 ակտի 14-րդ կետն անվավեր ճանաչելու և ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի Արաբկիր-1 հարկային տեսչությանը «Գարիզին» սահմանափակ լուծարման ընկերությանը՝ բյուջեի նկատմամբ դատարանական չունենալու վերաբերյալ սեղեկանքի սալուն դատարանական դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմանը.

Դիմելով դատարան՝ դիմումատու խնդրել է անվավեր ճանաչել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատարանի Արաբկիր հարկային տեսչության կողմից 11.10.2005 թվականին կազմված թիվ 1020129 ակտի 14-րդ կետը և դատարանական չունենալու վերաբերյալ սեղեկանքի սալուն դատարանական դատարանի մասին:

հարկային ռեզուլտանտը սալ ժողովանք ալ ժողովանք, որ «Գարիգի» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամք ընկերոթյունը ՀՀ ղեսական բյոլժեի նկասամար ղարսավորոթյուններ չունի:

ՀՀ ժնեսասական ղասարանի 11.05.2006 թվականի վճռով ղիմունը բավարարվել է:

Սոլյն գործով վճռաթեկ բողոք է ներկայալրել ՀՀ գլխավոր ղասախագի ժեղակալ Գ.Դանիելյանը:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ ժնեսասական ղասարանի 11.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր բննոթյան:

Վճռաթեկ բողոքին ղասասխան չի ներկայալրել:

2. Վճռաթեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ղահանժրը.

Սոլյն վճռաթեկ բողոքը բննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հողվածը, «Աեխասանքի վարձարոթյան մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հողվածի 2-րդ մասը, 8-րդ հողվածի 1-ին մասը, «Պարսաղիր սոցիալական աղահովագրոթյան վճարի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերը, որոնք ղես է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասձառաբանել է հեսկյալ փաստարկներով:

Դիմունը բավարարելիս ղասարանը ղասձառաբանել է, որ սոնոգման ալքի 14-րդ կեսում վկայակոչված իրավական նորմերը որևէ առնչոթյուն չունեն սոլյն գործի հես, քանի որ ընկերոթյունը չի իրականալրել ժնեսասական գործունեոթյուն, գսնվել է լոնձարման գործընթալոն, հեսարալր չի կարող ոնենալ աեխասողներ և վճարել աեխասավարձ: Դասարանն անեսել է, որ «Իրավաբանական անձանց ղեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հողվածի 7-րդ կեսին համաղասասխան իրավաբանական անձը համարվում է լոնձարված, իսկ նրա գոյոթյունը ղաղարած, ալո մասին ղեսական գրանցամասյանում գրառման ղահից, ինչի մասին սրվում է ժեղեկանք: Տվյալ ղեղոնում «Գարիգի» սահմանափակ ղասասխանասվոթյամք ընկերոթյան լոնձարման, կամ գործունեոթյան ղաղարեսման մասին ղեսական գրանցամասյանում որևէ գրառում չի կասարվել, և ալո մասին նրան ժեղեկանք չի սրվել:

«Աեխասանքի վարձարոթյան մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հողվածի 2-րդ մասի, 8-րդ հողվածի 1-ին մասի, «Պարսաղիր սոցիալական աղահովագրոթյան վճարի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի կիրառելիոթյան մասին որևէ փաստարկ բողոք բերած անձը բողոքում չի նեկել:

2) Դասարանը կիրառել է «Հայասանի Հանրաղեսոթյունում սոնոգումների կազմակերղման և անցկալցման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողվածի 1-ին մասը, որը չղեկ է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ քաղաքաղիական ղասավարոթյան օրենսգրքի 162-րդ հողվածի 7-րդ մասը, որը ղես է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասձառաբանել է հեսկյալ փաստարկներով:

Դասարանը, բավարարելով ղիմունը, վճռի հիմնում ղրել է ալյն հանգամանքը, որ սոնոգումները կասարվել են «Հայասանի Հանրաղեսոթյունում սոնոգումների կազմակերղման և անցկալցման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հողվածի 4-րդ մասի և 6-րդ հողվածի 1-ին մասի ղահանժների խախտումով, մասնավորաղես, ալկոն չեն

նկարագրվել արձանագրված խախտումները, չեն վկայակոչվել այն իրավական նորմերը, որոնց լուրջ խախտումները խախտվել են: Մինչդեռ սուգման ակտի 14-րդ կետում հանգամանալից արձանագրված են խախտումները և վկայակոչված են համադասաստիսան իրավական նորմերը:

3) Դասարանը կիրառել է «Հայաստանի Հանրապետությունում սուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը չդիմաց է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարող մասնագետները է հետևյալ փաստերով:

Սուգման համար նախատեսված ժամանակաշրջանի խախտման մասին դատապարտությունն անհիմն է, քանի որ սուգման ակտի 1-ին էջի 14-րդ սյունակում նշված «2005թ. սեպտեմբերի 19-ից մինչև հոկտեմբերի 11-ը» նշումը սեխանիկական վերաբերյալ է:

Վերը նշված հիմքերով բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 11.05.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 21.02.2005 թվականին «Գարիգին» սահմանափակ դասաստիսանաստիսանությամբ ընկերության լուծարման գործընթացում զսնվելու մասին գրառում է կատարվել դատական ռեգիստրում և այդ մասին տվել է դատական գրանցման վկայականի թիվ 002 ներդիրը:

2) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Արաբկիրի հարկային տեսչության կողմից «Գարիգին» սահմանափակ դասաստիսանաստիսանությամբ ընկերությունում իրականացվել է սուգում, որի արդյունքում 11.10.2005 թվականին կազմվել է թիվ 1020129 ակտը և 14-րդ կետով դիմողին առաջադրվել է 94.800 դրամ սոցիալական վճարի դատարարություն, որից 54.000 ՀՀ դրամ դատարար սոցիալական վճարի ադառա, 8400 ՀՀ դրամ տույժ և 32.400 ՀՀ դրամ տուգանա:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատապարտությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ դատապարտությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին իրավաբանական անձանց դատական գրանցամատյանում գրառման դատից: Նույնաբովանդակ նորմ է դատարարում նաև «Իրավաբանական անձանց դատական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, ըստ որի՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին դատական գրանցամատյանում գրառման դատից, ինչի մասին տվում է տեղեկանա:

Գործի փաստերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ «Գարիգին» սահմանափակ դասաստիսանաստիսանությամբ ընկերության լուծարման, կամ գործունեության դադարեցման մասին դատական գրանցամատյանում որևէ գրառում չի կատարվել, այսինքն՝

ընկերությունը թեև զսնվել է լուծարային գործընթացում, սակայն իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մասնից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են, իսկ ընկերությունն իր հերթին դարձավոր է կասարել օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարձավորությունները, այդ թվում հարկային և դարձավոր սոցիալական աղահովագրության վճարների գծով առաջացող դարձավորությունները: Սա նշանակում է, որ հարկային Տեսչության կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումը սույն գործով բխում է օրենքի դահանջներից:

«Աբխասանի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աբխասավարձը յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկվում և վճարվում է ամսիջադե աբխասողին, նրա աբխասանի վայրում, աբխասանային օրերին, ամսական առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

«Պարձավոր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի համաձայն՝ գործատուները յուրաքանչյուր ամիս հաշվարկում են սոցիալական վճարներ, դրանց հաշվին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և չափերով վարձու աբխասողներին հաշվարկում ու վճարում են նոդասներ, որից հետո դրանց արբերությունը փոխանցում են դարձավոր սոցիալական աղահովագրության բյուջե մինչև հաջորդ ամսվա 20-ը (ներառյալ)՝ յուրաքանչյուր ամսում փասացի վճարված աղահովագրական նոդասների գումարների չափով: Սոցիալական վճարումների կասարումը սահմանված ժամկետներից ուսացելու օրվանից մինչև 365-րդ օրը ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար աղահովագրից զանձվում է սոյժ՝ աղառքի 0,15 տկոսի չափով, իսկ սոցիալական վճարների օբյեկտը թաքցելու կամ այն դակաս ցույց սալու դեղում աղահովագրից նույն օրենքով սահմանված կարգով զանձվում է թաքցած կամ դակաս ցույց տրված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկասմամբ հաշվարկված (իդագրված մարմնի կողմից) սոցիալական վճարների գումարը, ինչդե նաև տուգանք՝ այդ գումարի 50 տկոսի չափով:

Սույն գործով «Գարիզին» ՄՊԸ-ն յուրաքանչյուր ամիս աբխասավարձ ու սոցիալական վճար չի հաշվարկել և չի վճարել, հետևաբար խախտել է «Պարձավոր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի դահանջները:

Բողոք բերած անձի կողմից բողոքի սույն հիմքում վկայակոչված՝ «Աբխասանի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 2-րդ մասի կիրառության անհրաժեհության վերաբերյալ դնդումը ՎՃՌԱԲԵԿ դասարանը զսնում է անհիմն, քանի որ այդ հոդվածը ընդամենը Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դայմանագրերով սահմանված նորմերի և «Աբխասանի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի նորմերի միջև հակասության դեղում սահմանում է ՀՀ միջազգային դայմանագրերի նորմերի գերակայությունը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պասնառարանությամբ.*

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերղման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ ստուգման ակտում դեխ է նկարագրվեն արձանագրված խախտումները, այն իրավական նորմերը, որոնց դահանջները չեն կասարվել, հղում՝ համարդասախան փասաթղթերի վրա: Սա նշանակում է, որ դեխական մարմինը չդեխ է բավարարվի միայն խախտված օրենքը

մասնանցելով. անհրաժեշտ է ամրագրել նաև կոնկրետ իրավահարաբերությունը կարգավորող դրույթի, այսինքն՝ այն իրավական նորմի լեզուները, որոնք ընկերությունը ղարսավոր էր կատարել: Մինչդեռ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՊԾ Արաբկիրի հարկային ծախսության կողմից 11.10.2005 թվականին կազմված թիվ 1020129 ակտի 14-րդ կետում նշվել է «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքը, «Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքը, սակայն չի մասնանցվել, թե կոնկրետ որ հոդվածի նորմերն են խախտված: Բացի այդ, վիճարկվող ակտի 14-րդ կետում հղում չի կատարվել համադասասխան փաստաթղթերի վրա (գ.թ.11):

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հարկային ծախսության կողմից ընկերության կողմից նվազագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումն ըստ էության հիմնավոր է և բխում է օրենքի լեզուներից, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ թեև ստուգող մարմինը խախտել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված լեզուները, սակայն սույն գործի փաստական սվյալների համադասասխան նվազագույն սոցիալական վճարի՝ օրենքի ուժով գոյացած լինելու դրամաներում նման խախտումները ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով կարող են դիտարկվել որպես ձևական, հետևաբար չեն կարող ըստ էության ճիշտ ակտի անվավերության հիմք հանդիսանալ:

3) բողոքը երրորդ հիմնով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Այն փաստարկը, որ ստուգման հանձնարարագրում ստուգման ժամանակաշրջանը (1995 թվականից մինչև ստուգման ավարտն ընկած ժամանակաշրջանը) և ստուգման ակտի 1-ին էջի 14-րդ սյունակում նշված տարեթիվը («2005թ. սեպտեմբերի 19-ից մինչև հոկտեմբերի 11-ը») դարձնակում են սեխնիկական վրիդակ, Վճռաբեկ դատարանը հիմնավոր չի համարում, քանի որ գործի նյութերում, ինչպես նաև բողոքին կից ներկայացված փաստաթղթերում բացակայում է ստուգման հանձնարարագիրը, որի առկայության դրամաներում դատարանը հնարավորություն կունենար համարել երկու փաստաթղթերում առկա սվյալները: ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի բովանդակությունից բխում է, որ դատարանի հետևությունները կարող են հիմնվել միայն դատարանի կողմից ղարգված գործի հանգամանքների և աղագույցների վրա, այլ կերպ ասած՝ դատարանը չի կարող առաջնորդվել զուտ ենթադրություններով:

Այստիստով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, ՀՀ սնեստական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ բեկանել ՀՀ

սնտեսական դատարանի 11.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2268/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-1920 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Կորյուն Օհանյանի, Շահեն Սարգսյանի ներկայացուցիչ Գ.Գրիգորյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 17.07.2006 թվականի թիվ 06-2268 վճռի դեմ՝ ըստ Միսիանի ֆաղաֆագիական հայցի (այսուհետ՝ նաև հայցվոր) ընդդեմ Շահեն Սարգսյանի (այսուհետ՝ նաև դատասխանող), երրորդ անձինք ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Միսիանի ստորաբաժանման, Կորյուն Օհանյանի՝ 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծելու, Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անճարժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիրը, ինչդեպ նաև Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականն անվավեր ճանաչելու դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է Միսիանի ֆաղաֆագիական և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը լուծել, անվավեր ճանաչել Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անճարժ գույքի օտարման դայմանագիրը, ինչդեպ նաև անվավեր ճանաչել Կորյուն Օհանյանին սրված սեփականության իրավունքի վկայականը:

Սյունիքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 14.03.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է՝ անվավեր է ճանաչվել Միսիանի ֆաղաֆագետարանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 26.08.2006 թվականին կնքված անճարժ գույքի առուվաճառքի դայանաագիրը և որդես հեսևանք Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի վկայականը, Շահեն Սարգսյանի, Կարինե Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անճարժ գույքի առուվաճառքի դայանաագիրը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

Սույն գործով վճռաքել բողոք են ներկայացրել դատասխանողի ներկայացուցիչ Գ.Գրիգորյանը և երրորդ անձ Կ.Օհանյանը:

Բողոք բերած անձինք խնդրել են բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 17.07.2006 թվականի թիվ 06-2268 վճիռը:

Վճռաքել բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հեսևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 242-րդ և 504-րդ հոդվածները, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 248-րդ հոդվածը:

Դատարանը, ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 242-րդ հոդվածը վկայակոչելով, գտել է, որ գնորդ Կորյուն Օհանյանը կրում է Շահեն Սարգսյանի բոլոր դատարարությունները և Միսիանի ֆաղաֆագետարանը նրանից էլ իրավունք ունի հես դատահանգել իր մոտ գրավի սակ գտնվող ադառիկ վաճառքի առարկա հանդիսացող գույքը: ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի նման եզրահանգաման հնարավորություն չի սալիս: Հեսևաբար, սլյալ նորմի ճիշտ մեկնաբանման արդյունքում կարելի է հանգել հեսևության, որ գրավով ծանրաբեռնված գույքի ձեռքբերողը հանդիսանում է գրավատու՝ հայցվորի հանդեպ դատասխանողի դատարարությունների մասով: ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 248-րդ հոդվածը կիրառելու դեղում դատարանը կեզրակացներ, որ գրավով ադառիկված դատարարությունը խախտելու դեղում գրավատուն չի կարող գրավի առարկան վեքնել, ալ միայն կարող է գրավի առարկայի վրա բռնագանձում սարածել:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածը, որը դեք է կիրառել:

ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի սեփականատիրոջ իրավունք է սալիս իր սիրադեսումից դուրս եկած գույքը հես դատահանգել միայն օրենքով հսակ որոշված դեղմերում: Երրորդ անձ Կորյուն Օհանյանը հանդիսանում է բարեխիղճ ձեռքբերող, քանի որ վեքիմս չգիտել և չէր կարող իմանալ, որ դայանաագրի առարկա հանդիսացող շինությունը ծանրաբեռնված է գրավով: Ավելին, 25.09.2002 թվականին հայցվոր Միսիանի ֆաղաֆագետարանը, երրորդ անձին վարձակալության դայանագրով հանձնելով գույքը և նրա հարակից հողամասը, վեքիմս չի տեղեկացրել սլյալ գույքի՝

գրավով ծանրաբեռնված լինելու մասին:

3) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 317-րդ և 335-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել են կիրառել:

Դասարանը հայցային վաղեմության ժամկետ կիրառելու մասին ներկայացված միջնորդությունը մերժել է: Այն ենթակա էր բավարարման նշված հոդվածների ուժով:

4) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածը՝ սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Դասարանը վճռում չի ցել այն իրավական նորմը, որով ղեկավարվելով վճիռ է կայացրել դայանաագրերն անվավեր ճանաչելու մասին: Դասարանը, կիրառելով այս նորմը, անվավեր է ճանաչել դայանագիրը, այնինչ՝ կիրառված հոդվածը վերաբերում է դայանագրի լուծմանը և փոփոխմանը:

5) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Դասարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել 25.09.2002 թվականի հողամասի վարձակալության դայանագիրը, Միսիանի ֆաղաֆադեսարանի 25.09.2005 թվականի որոշումը, 19.09.2002 թվականի Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև կնքված առուվաճառքի դայանագիրը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվոր Միսիանի ֆաղաֆադեսարանի և դասասխանող Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքվել է անշարժ գույքի առուվաճառքի դայանագիր, որի 3.1-րդ կետով նախատեսվել է գնված գույքի համար վճարել 3 փուլով՝ մինչև 25.08.2004 թվականը:

2) Շահեն Սարգսյանը 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայանագրից ծագող իրավունքները գրանցել է 29.08.2002 թվականին և ստացել անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի թիվ 929820 վկայականը:

3) Շահեն Սարգսյանը խախտել է 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայանագրի 3.1-րդ կետով սահմանված վճարումների ժամանակացույցը: Չի վճարել դայանագրով նախատեսված 6000000 (վեց միլիոն) ՀՀ դրամ գումարից 3.245.000 (երեք միլիոն երկու հարյուր ֆառասունհինգ հազար) ՀՀ դրամը:

4) Շահեն և Կարինե (Շահեն Սարգսյանի կնոջ) Սարգսյանների ու Կորյուն Օհանյանի միջև 19.09.2002 թվականին կնքվել է 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին ձեռք բերված անշարժ գույքի առուվաճառքի դայանագիր:

5) Կորյուն Օհանյանի վերոհիշյալ դայանագրից ծագող սեփականության իրավունքը 20.09.2002 թվականին ստացել է ղեկավար գրանցում, և նրան սրվել է անշարժ գույքի սեփականության (օգտագործման) իրավունքի թիվ 929881 վկայականը:

6) Միսիանի ֆաղաֆադեսի 25.09.2002 թվականի թիվ 56 որոշումը որոշվել է Միսիան ֆաղաֆի Իսրայելյան փողոցի «Հացասան» կից սարածքը 6500 քմ. մակերեսով ժամանակավոր վարձակալությամբ հասկացնել Կորյուն Օհանյանին:

7) Պատասխանողը դասաֆնության ժամանակ դասասակավանդություն է հայտնել կատարելու իր դրամային դասավորությունը և նշել, որ արդեն սկսել է կատարել որոշակի վճարումներ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի (այսուհետ՝ նաև Օրենսգրքի) 505-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սարաժամկետ վճարելու դայմանով ադրանքի ադրառիկ վաճառքի դայմանագրի նկատմամբ կիրառվում են Օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 2-ից 6-րդ մասերով նախատեսված կանոնները: Օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ադրառիկ վաճառված ադրանքը գնորդին հանձնելու դահից մինչև դրա համար վճարելը համարվում է վաճառողի մոտ գրավ դրված՝ ի ադրահովումն ադրանքի համար վճարելու գնորդի դասավորության կատարման եթե այլ բան նախատեսված չէ առուվաճառքի դայմանագրով: Միսիանի ֆաղաֆաղեսարանի և դատասխանող Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքվել է անցաժ գույքի առուվաճառքի դայմանագիր, որի 3.1-րդ կետով նախատեսվել է գնված գույքի համար սարաժամկետ վճարում:

Պայմանագրի՝ սարաժամկետ վճարման մասին դրույթը, սլյալ դեղմում, առաջացրել է Օրենսգրքի 504-րդ հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված հետևանք: Այսինքն, անցաժ գույքը Շահեն Սարգսյանին հանձնելու դահից մինչև դրա համար վճարելը համարվել է Միսիանի ֆաղաֆաղեսարանի մոտ գրավ դրված՝ ի ադրահովումն ադրանքի համար վճարելու դասավորության կատարման: Սակայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 301-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով անցաժ գույքի հետ կատարվող գործարքներից ծագող իրավունքները ենթակա էին ղետական գրանցման: Տլյալ դեղմում գրանցման ենթակա էր նաև Միսիանի ֆաղաֆաղեսարանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 26.08.2006 թվականին կնքված անցաժ գույքի առուվաճառքի դայմանագրից և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 505-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և 504-րդ հոդվածի 6-րդ մասից բխող՝ անցաժ գույքի նկատմամբ առաջացած գրավի իրավունքը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 302-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքներից ծագող իրավունքների ղետական գրանցման դատանջը չդատանելը հանգեցնում է դրանց անվավերության: Նման գործարքներն առչինչ են: Օրենսգրքի 304-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անվավեր գործարքը չի հանգեցնում իրավաբանական հետևանքների, բացառությամբ այն հետևանքների, որոնք կատված են գործարքի անվավերության հետ:

Վերոնարադրյալից բխում է, որ անցաժ գույքի նկատմամբ Միսիանի ֆաղաֆաղեսարանի գրավի իրավունքը ղետական գրանցում չունենալու հետևանքով չի ծագել, հետևաբար դատասխանող Շահեն Սարգսյանը ունեցել է սլյալ գույքը երրող անձին վաճառելու իրավական հնարավորություն:

Վերոգրյալ դատառաքանությամբ դատարանի կողմից սույն գործով կիրառման ենթակա չէր Օրենսգրքի 242-րդ հոդվածը, իսկ Օրենսգրքի 248-րդ հոդվածի չկիրառելու մասով վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր չէ:

---

2) *վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ գույքը կարող է հետ տրահանջվել այն ձեռք բերած անձից, եթե սվյալ գույքը օտարողը դրա իրավունքը չի ունեցել, ինչդեռ նաև առկա են վերոհիշյալ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված որոշակի նախադայմաններ:

Տվյալ դեղմում Կորյուն Օհանյանը ձեռք է բերել գրավով չձանաբեռնված գույք այն օտարելու իրավունք ունեցող անձից:

3) *վճռաբեկ բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 317-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վիճահարույց գործարքի անվավեր ճանաչման և դրա անվավերության հետևանքների կիրառման մասին հայցը կարող է ներկայացվել մեկ արվա ընթացքում, երբ հայցվորն իմացել էր կամ դարձավոր էր իմանալ գործարքն անվավեր ճանաչելու համար հիմն ծառայող հանգամանքների մասին: Պատասխանողի ներկայացուցիչը միջնորդել է /գ.թ. 149/ կիրառել հայցային վաղեմության ժամկետ՝ Շահեն և Կարինե Սարգսյանների ու Կորյուն Օհանյանի միջև 19.09.2002 թվականին կնքված դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դահանջի նկատմամբ: Դատարանն առանց դատառաբանության մերժել է հայցային վաղեմության ժամկետ կիրառելու միջնորդությունը, սուսկ հղում կատարելով վճռի այն դատառաբանություններին, որոնք վերաբերում են Օրենսգրքի 470, 504, 242, 466 հոդվածներին և որևէ ձևով չեն առընչվում հայցային վաղեմության ժամկետի կիրառումը մերժելու հիմքերին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Շահեն և Կարինե Սարգսյանների ու Կորյուն Օհանյանի միջև 19.09.2002 թվականին կնքված դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դահանջի նկատմամբ կիրառելի է հայցային վաղեմության ժամկետը, քանի որ գործով հաստատված փաստերից ակնհայտ երևում է, որ Սիսիանի ֆաղաֆադեսարանը դեռևս 25.09.2002 թվականին տեղյակ էր այդ գործարքի մասին և հետևաբար կարող էր իմանալ իր իրավունքի հնարավոր խախտման մասին: Սույն գործով հայցադիմումը ներկայացվել է դատարան 02.12.2004 թվականին, այսինքն՝ հայցային վաղեմության ժամկետի լրանալուց հետո:

Նշված դատառաբանությամբ հիմնավոր է նաև Օրենսգրքի 335-րդ հոդվածը դատարանի կողմից չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի հիմքը:

4) *վճռաբեկ բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործարքն անվավեր կարող է ճանաչվել միայն Օրենսգրքով սահմանված հիմքերով: Հայցադիմումով հայցվորը դահանջել է լուծել Սիսիանի ֆաղաֆադեսարանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը և անվավեր ճանաչել Շահեն Սարգսյանի և Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անշարժ գույքի օտարման դայմանագիրը և Կորյուն Օհանյանին տրված սեփականության իրավունքի վկայականը: Դատարանը, իր վճռի դատառաբանական մասում մեկնաբանելով Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի (դայմանագիրը փոփոխելու և լուծելու հիմքերը) 2-րդ մասը, դատական ակտով (դրա եզրափակիչ մասում) չի կիրառել այդ նորմը: Փոխարենը անվավեր է ճանաչել Սիսիանի ֆաղաֆադեսարանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված դայմանագիրը, Շահեն Սարգսյանի, Կարինե Սարգսյանի ու

Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անձաժ գույքի առուվաճառքի ղայմանագրերը, Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անձաժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անձաժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականները:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վճռում ղետֆ է նեվեն այն օրենքները, Հայասանի Հանրաղետության միջազգային ղայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դատարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս: Գործարքներն անվավեր ճանաչելու մասով դատարանի վճռում նեված չեն այն օրենքները, Հայասանի Հանրաղետության միջազգային ղայմանագրերը և այլ իրավական ակտերը, որոնց հիմնով դատարանը ղեկավարվել է գործարքներն անվավեր ճանաչելու մասին վճիռ կայացնելիս:

Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ղայմանագիրը, կողմերից մեկի ղահանջով, կարող է փոփոխվել կամ լուծվել դատարանի վճռով միայն մյուս կողմի թույլ սված՝ ղայմանագրի էական խախտման կամ օրենքով կամ ղայմանագրով նախատեսված այլ ղեղերում:

Միսիանի ֆաղաֆաղետարանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոսոսի 26-ին կնքված ղայմանագրի 2.1.2-րդ կետով նախատեսված է, որ վաճառողն իրավունք ունի լուծել ղայմանագիրը, երբ գնողը հրաժարվում է օրյեկն ընղղունելուց և դրա համար վճարելուց: Այսինքն, Միսիանի ֆաղաֆաղետարանի մոս ղայմանագրից բխող նման իրավունքը կարող էր ծագել այն ղեղում միայն, երբ Շահեն Սարգսյանը կհրաժարվեր օրյեկն ընղղունելուց և չէր վճարի դրա համար: Մույն գործով հասսասված փաստերի հիման վրա գնողն ընղղունել է «օրյեկսը», սակայն վճարումները կատարել է մասնակի, հետևաբար ղայմանագրի լուծում ղահանջելու ղայմանագրով սահմանված իրավունքը Միսիանի ֆաղաֆաղետարանի մոս չի ծագել, և վերջինս կարող էր նման ղահանջ ներկայացնել միայն ղայմանագրի էական խախտման հիմնով:

Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ ղարբերության համաձայն՝ էական է ճանաչվում կողմերից մեկի թույլ սված ղայմանագրի խախտումը, որը հանգեցնում է մյուս կողմի համար այնղիսի վնասի, որը զգալիորեն գրկում է վերջինիս այն բանից, ինչը նա իրավունք ունեեր ակնկալել ղայմանագիրը կնքելիս: Հայցվողը հայցաղիմումում, որղես նման վնաս նեել է ղատասխանողի կողմից վճարումների մասնակի կատարումը:

Օրենսգրքի 466-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված ղայմանագրի ղայմանի էական խախտման առկայությունը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի ուծով ղետֆ է աղացուցվի ղայմանագիրը լուծելու ղահանջ ներկայացնող անձի կողմից:

Վճռաբեկ դատարանը գսնում է, որ «էական խախտում» հասկացության գնահասականը ղետֆ է սալ՝ ելնելով Օրենսգրքի ընղղահանուր սրամաբանությունից, գործի փաստերի հիման վրա: Մասնավորաղես, էական կարող է լինել ղայմանագրի այնղիսի խախտումը, որն առաջացնում է մյուս կողմի համար ղայմանագրի նղատակին հասնելու անհնարինություն, կամ ասենք, երկարասև գործողություն ունեցող ղայմանագրերի խախտման ղեղում՝ սվաղ ղայմանագրի գործողության մեջ մնալու հետևանքով անձը կլրի վնասներ: Ընղ որում, վնասները ղետֆ է ղատաճառահետևանքային կաղ ունենան

դայմանագրի խախտման հետ:

Սույն գործով Միսիանի ֆաղափարները դահանգել է լուծելու այն դայմանագիրը, որի մյուս կողմը մասնակիորեն չի կատարել իր վճարման դարավորությունը, այն դայմաններում, երբ Միսիանի ֆաղափարները զբղված չէր դասական կարգով դահանգելու դայմանագրային դարավորությունների կատարում, առավել ևս, դայմանագրում Օրենսգրքի 411-րդ հոդվածին համադասասխան սոկոսներ դահանգելու վաճառողի իրավունքի առկայության դայմաններում հնարավորություն ուներ դասական կարգով դահանգել նաև դրանց վճարում: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նման փաստերի առկայությունը թույլ է տալիս եզրակացնել որ առուվաճառքի դայմանագրով վճարման դարավորությունը մասնակիորեն չկատարելը Միսիանի ֆաղափարներին զգալիորեն չէր զբղում այն բանից, ինչը նա կարող էր ակնկալել դայմանագիրը կնքելիս:

5) *վճռաբեկ բողոքը հիմնարկող հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոքի նախորդ հիմքերի վերլուծությունից ուղղակիորեն բխում է, որ դասարանը լրիվ, օբյեկտիվ և բազմակողմանի չի գնահատել ներկայացված աղյուցյունները, ինչի արդյունքում հանգել է վեճի սխալ լուծման:

Այստիպով, վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասասխանողի ներկայացուցիչ Գ.Գրիգորյանի և երրորդ անձ Կ.Օհանյանի վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման մասնակի:

Սույն ֆաղափարի կազմի վարույթը՝ Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դահանգի մասով ենթակա է կարճաժամ հետևյալ դասառարանությամբ.

ՀՀ ֆաղափարի դասավարության օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի համաձայն՝ դասարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե վեճը ենթակա չէ դասարանում ֆննդության: ՀՀ ֆաղափարի դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասական ակտերի վերանայման արդյունքում վճռաբեկ դասարանը կարճում է գործի վարույթն ամբողջովին կամ դրա մի մասը, եթե գործի վարույթը կարճելու հիմքերն ի հայտ են եկել ստորադաս դասարանում գործի ֆննդության ժամանակ:

Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անճարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու հարցը ենթակա չէ դասարանում ֆննդության, քանի որ անճարժ գույքի սեփականության կամ օգտագործման իրավունքի գրանցման վկայականը չի հանդիսանում իրավունք առաջացնող վարչական ակտ: «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհատական իրավական ակտ է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և

դարձականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: «Գույքի նկատմամբ իրավունքների Պետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ գույքի նկատմամբ իրավունքները համարվում են գրանցված՝ գրանցման մասյանում գրանցելու դաժից: Հետևաբար, վարչական ակտ է հանդիսանում անգամ գույքի գրանցամասյանի գրանցումը (գրառումը): Սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը հանդիսանում է սեփականության իրավունքի գրանցման մասին տեղեկություններ դարձնակող փաստաթուղթ և այդ փաստաթղթի անվավեր ճանաչելը չի հանգեցնում իրավական հետևանքների, քանի որ ուժի մեջ է մնում վարչական ակտը՝ անգամ գույքի գրանցման մասյանի գրանցումը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանային օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանողի ներկայացուցիչ Գ.Գրիգորյանի և երրորդ անձ Կ.Օհանյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի՝ Սիսիանի քաղաքապետարանի և Շահեն Սարգսյանի միջև 2002 թվականի օգոստոսի 26-ին կնքված և Շահեն Սարգսյանի, Կարինե Սարգսյանի ու Կորյուն Օհանյանի միջև 11.09.2002 թվականին կնքված անգամ գույքի առուվաճառքի դայանազրերն անվավեր ճանաչելու մասը և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Շահեն Սարգսյանի և Կարինե Սարգսյանի անվամբ 29.08.2002 թվականին սրված թիվ 929820 անգամ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և Կորյուն Օհանյանի անվամբ 23.09.2002 թվականին սրված թիվ 929881 անգամ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականն անվավեր ճանաչելու դաժանջի մասով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճել:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարձված դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1650/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2000 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ
բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 13.06.2006 թվականի
կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության
դատարանի հանձնաժողովի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Սերգեյ Գանիելյանի (այսուհետ՝
նաև դատախազանող)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և
սեղեկասվություն ներկայացնելու դատարարելու դատահանձնելի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովը խնդրել է անհատ ձեռնարկատեր Սերգեյ
Գանիելյանից հոգուս ՀՀ դատարանի բյուջեի բռնագանձել Հանձնաժողովի 10.03.2006
թվականի թիվ 23-Ա որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումարը և
վերջինիս դատարարել ներկայացնելու ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության
դատարանի հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի թիվ 7-Ա որոշմամբ սահմանված
սեղեկասվությունը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 13.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության

դաճաճանութեան հանձնաժողովը:

Պատասխանողը վճռաքել բողոքին դասասխսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոյեյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սնեսասկան դասարանը սխալ է մեկնաքանել «Տնեսասկան մրցակցութեան դաճաճանութեան մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հողվաժի 1-ին մասը:

Հանձնաժողովը, վերը նավաժ գրութեաններն ուղարկելով դասասխսանողին, ադահովել է «Տնեսասկան մրցակցութեան դաճաճանութեան մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հողվաժի 1-ին մասի դաշանջները: Հետևաքար, դասարանի այն եգրահանգումը, որ «Տնեսասկան մրցակցութեան դաճաճանութեան մասին» ՀՀ օրենքով նախասեսավաժ ծանուցման դաշանջները հայցվորի կողմից չեն դաշողանվել, կասարվել է օրենքի սխալ մեկնաքանման արդունում՝ խախեսելով նյութական իրավունքի նումները:

2) ՀՀ սնեսասկան դասարանը խախեսել է ՀՀ քաղաքացիական դասավարութեան օրենսգրքի 53-րդ հողվաժի 1-ին մասը:

Դասարանը դասաքննութեան արդունում հասսաեսել է այն հանգամանքը, որ Հանձնաժողովի 03.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-356 և 14.03.2006 թվականի թիվ ՎԵ-786 գրութեաններն ուղարկվել են դասասխսանողի գսնվելու վայրի հասցեով, իսկ այն, որ թիվ 79 և թիվ 235 ծանուցման թերթիկների վրա առկա սսոքագրութեանները դասասխսանողի սսոքագրութեանները չեն, իսկ թիվ 887 ծանուցման թերթիկի վրա սսոքագրութեան առկա չէ, դեռևս չի նեանակում, որ դրանք դասասխսանողին չեն հանձնվել:

Վճռաքել բողոքը քերաժ անձը խնդրել է քեկանել ՀՀ սնեսասկան դասարանի 13.06.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաքել բողոքի քննութեան համար նեանակութեան ունեսող փասեսերը.

Վճռաքել բողոքի քննութեան համար եական նեանակութեան ունեն հետևյալ փասեսերը՝

1) 03.02.2006 թվականի թիվ 79 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլոքում գորժող սնեսավարող սուքյեկսների կողմից սեղեկասվութեան ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոեսումը, որը սսացվել է դասասխսանողի հասցեսում 07.02.2006 թվականին:

2) 28.02.2006 թվականի թիվ 887 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-687 գրութեանը՝ 10.03.2006 թվականին ժամը 11:00-ին, Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիսսի մասին, որը հանձնվել է դասասխսանողի հասցեսում 02.03.2006 թվականին:

3) 14.03.2006 թվականի թիվ 235 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի «Անհաս ձեռնարկասեր Մերգեյ Դանիելյանի նկասմամբ դասասխսանասվութեան միջոց կիրառելու մասին» թիվ 23-Ա որոեսումը, որը սսացվել է դասասխսանողի հասցեսում 16.03.2006 թվականին:

4) 09.01.2006 թվականին դասասխսանողը մոսք է գորժել Բելոռոսի Հանրադեսութեան, իսկ 13.03.2006 թվականին՝ Հայասսանի Հանրադեսութեան:

---

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրասարակման, ուժի մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ նաև այդ ակտերի հասցեատեղեկին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների հետ կապված առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով, իսկ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին սեռակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դրամականագրերով: Տնտեսական մրցակցության սահմանափակման, կանխման, արգելման կամ անբարեխիղճ մրցակցության հետ կապված վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանված են «Տնտեսական մրցակցության դաժնացման մասին» ՀՀ օրենքով:

«Տնտեսական մրցակցության դաժնացման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ նաև Օրենք) 4-րդ հոդվածը սահմանում է Հանձնաժողովի նիստերի մասին հասցեատեղեկին ծանուցելու առանձնահատկությունը, համաձայն որի՝ ծանուցում է համարվում ծանուցագիրը շահագրգիռ անձանց գնվելու կամ բնակվելու վայրով կամ փոսային հասցեով դասվելով նամակով ուղարկելը կամ առձեռն հանձնելը կամ հաղորդագրության ձևակերպումն ադախովող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ ուղարկելը կամ դասժառ այլ ձևով հանձնելը:

Բողոք բերած անձը որդես դասասխանողին դասժառ ձևով ծանուցումը հիմնավորող ադաջույցներ դասարանին է ներկայացրել 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիստի մասին Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-687 գրությունը (ծանուցումը) և հանձնման մասին թիվ 887 փոսային ծանուցագիրը: Նշված ծանուցումը դասասխանողի հասցեով փոստի միջոցով ուղարկվել է 28.02.2006 թվականին և հանձնվել է դասասխանողի հասցեում 02.03.2006 թվականին:

Դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ «Տնտեսական մրցակցության դաժնացման մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ 10 օր առաջ ծանուցելու դարձականությունը Հանձնաժողովի կողմից դաժնացված չէ, հերքվում է «Տնտեսական մրցակցության դաժնացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի իմաստով վերը նշված ադաջույցները գնահատելիս: «Տնտեսական մրցակցության դաժնացման մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հանձնաժողովն ունի ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորություն (հայեցողություն), որոնցից մեկի՝ փոստի միջոցով դասվելով նամակով ուղարկելու դարձականությունը նրա կողմից կատարված է:

Հանձնաժողովը դասասխանողին ծանուցումն ուղարկել է 28.02.2006 թվականին, այսինքն՝ 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին տեղի ունենալիք նիստից 10 օր առաջ, և դասարանին է ներկայացրել այդ ծանուցումն ուղարկելու և դասասխանողի հասցեում հանձնված լինելու մասին ադաջույցը: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ «դասվելով նամակ» օրենքում առկա հատկացությունը չդիտարկելով «հանձնման մասին ծանուցմամբ դասվելով նամակ» հատկացության հետ, ինչը փոսային

առաջնան այլ ժամանակ է:

Դատարանի լուծարման գործընթացումն այն մասին, որ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված հանձնման մասին թիվ 887 փոսային ծանուցագրում առկա չէ որևէ տեղեկատվություն հանձնման մասին, հիմնավոր չէ «Փոսային կադրի մասին» ՀՀ օրենքի իմաստով: Նշված օրենքի 6-րդ հոդվածի առաջին մասի «բ» կետի համաձայն՝ փոսային կադրի օդերատուրը և ազգային օդերատուրը դադարավոր են ադախողվել հսկիչ ժամկետներում նամակագրական թղթակցության առաջին փոսային կադրի ծառայություններից օգտվողներին: Նման դադարակցության կատարման մասին հավաստող փաստաթուղթ է գործում առկա թիվ 887 փոսային հանձնման մասին ծանուցումը, որում առկա է փոսի կողմից նույն այն մասին, որ փոսային առաջնանին հանձնվել է:

Միաժամանակ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ծանուցման ձևերից որևէ մեկն ընտրելու Հանձնաժողովի հայեցողությունը սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորություններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դադարավոր է առաջնորդվել մարդու և ֆադաբացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատությունների դաժեղանությունների անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեպ նաև հեժադնդել օրենքով կանխորոշված այլ նդաժակներ:

2) բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեժկյալ պաժնառաքանությամբ.

Բողոք բերած անձը դաժաժախանողի նկաժամաբ կայադրած որոշումների ուժի մեջ մժած լինելը ադադուցել է փոսային հանձնման մասին ծանուցադրելով: Դաժարանը նշված ադադուցները զնահաժեղիս դաժառաքանել է, որ Հանձնաժողովի կողմից ներկայադված թիվ 79, 235 հանձնման մասին փոսային ծանուցումները չեն դարունակում հավաժի տեղեկություններ այն անձի մասին, որին հանձնվել են, ինչի արդյունում Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 23-Ա (դաժարանի վճռով թիվ 22Ա) որոշումն ընդհանրադեպ չի հանձնվել դաժաժախանողին, չի մժել ուժի մեջ, և այդ դայմաններում դաժաժախանողը դադարավոր չէ կաժարել որոշման դաժահանջը: Դաժարանի այս դաժառաքանությունը հիմնավոր չէ «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին», «Տնեժաական մրգակցության դաժեղանության մասին» և «Փոսային կադրի մասին» ՀՀ օրենքների կիրառման արդյունում ադադուցները զնահաժեղիս:

«Տնեժաական մրգակցության դաժեղանության մասին» ՀՀ օրենքը չի կարգավորում Հանձնաժողովի չիրադարակվող որոշումների ուժի մեջ մժնելու առանձնահաժկությունը, հեժաբար այդ հարաբերության նկաժամաբ կիրառելի է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը: Վերջինիս համաձայն՝ գրավոր վարչական ալսն ուժի մեջ է մժնում այդ ալսի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրադեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ալսով այլ բան նախաժեղված չէ: «Տնեժաական մրգակցության դաժեղանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է իրադեկման առանձնահաժկությունը, համաձայն որի՝ որոշման (եզրակադության) ընդունումից հեժո՝ հինգ օրվա ընթադում, դրա դաժեղնը ժամադրվում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայադվել է, կամ ուղարկվում է դաժավիրված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախաժեղված է, որ այդ ալսերն ուժի մեջ են մժնում հաժեղաժերերին

հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Վերը նշված նորմերի հիման վրա վերլուծելով գործի փաստերը՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրադարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից: Հանձնաժողովի կողմից կայացված որոշումների մասին դատաստանողը Հանձնաժողովի կողմից իրազեկվել է փոստի միջոցով ուղարկված դատավիրված նամակով, հանձնման մասին ծանուցմամբ: Հանձնման մասին փոստային ծանուցումներն աղացուցում են, որ դրանք հանձնվել են դատաստանողի հասցեում:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վարչական մարմնի կողմից օրենքով սահմանված կարգով իր դատարանությունների դատաճ կատարման դայմաններում փոստի միջոցով դատաստանողի հասցեով ուղարկելը և հասցեատիրոջ հասցեում դրա ստանալը ղեկ է դիտել որդես «Տնտեսական մրցակցության դատաճանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված կարգով իրազեկում: Հետևաբար, իրազեկմանը հաջորդող օրը վարչական մարմնի ակտերը մեկ են ուժի մեջ:

Ինչ վերաբերում է այն փաստին, որ դատաստանողն այդ ժամանակահատվածում բացակայել է Հայաստանի Հանրապետությունից, ադա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործի փաստական հանգամանքների դայմաններում վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը չղեկ է կադել անձի՝ Հայաստանից ժամանակավոր բացակայության հետ, քանի որ օրենքի ուժով վերը նշված դատաճանություններով վարչական ակտն ուժի մեջ է մնում հասցեատիրոջ հասցեում ստացվելու հաջորդ օրը:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի երկրորդ հիմնի առկայությունը, ՀՀ քադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն, բավարար հիմք է ՀՀ տնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քադաբացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնտեսական դատարանի 13.06.2006 թվականի թիվ Տ-1650 քադաբացիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դադից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ usnrudություններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1647/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2030(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով հայցվոր ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ
բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 12.06.2006 թվականի թիվ
S-1647 վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ տնտեսական մրցակցության դաշտայնության դատարանի
հանձնաժողովի հայցի ընդդեմ «Պիֆտել» սահմանափակ լիազատվածությամբ
ընկերության (այսուհետ՝ նաև լիազատված)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար
բռնագանձելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ տնտեսական դատարան՝ ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության դատարանի հանձնաժողովը խնդրել է «Պիֆտել» ՍՊԸ-ից հոգուս ՀՀ
դատարանի բյուջեի բռնագանձել Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի թիվ 22-Ա
որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքը:

ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.06.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ տնտեսական մրցակցության
դաշտայնության հանձնաժողովը:

Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին լիազատված չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սննտասկան դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, չի կիրառել «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաժանանքները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Հանձնաժողովը, ուղարկելով ծանուցումն Ընկերությանը, աղաչով էլ է «Տնտեսական մրցակցության դաժանության մասին» ՀՀ օրենքի դաժանանքները:

2) ՀՀ սննտասկան դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաժանանքները, ճիշտ չի մեկնաբանել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 68-րդ հոդվածի 3-րդ մասը և չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի դրույթները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Այն հանգամանքը, որ «Հայփոս» փակ բաժնետիրական ընկերության թիվ 91, թիվ 237 և թիվ 893 ծանուցման թերթիկների վրա առկա ստորագրությունները դատաստանողի սնտենի ստորագրությունները չեն, դեռ չի նշանակում, որ ստացողի կողմից դրանք դատաստանողին չեն հանձնվել: Պատասխանողը ներկա է եղել դատական բոլոր նիստերին, հետևաբար նա իրազեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 22-Ա որոշման մասին հենց առաջին դատական նիստի ժամանակ, և այդ դաժանանքի Հանձնաժողովի որոշումը մեկ է ուժի մեջ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով խնդրել է բեկանել ՀՀ սննտասկան դասարանի 12.06.2006 թվականի թիվ S-1647 ֆաղափացիական գործով կայացրած վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության կամ բեկանել և փոփոխել վերոնշյալ դատական ակտը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.02.2006 թվականի թիվ 91 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է ՀՀ սննտասկան մրցակցության դաժանության դեպքի հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլորտում գործող սննտավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկատվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոշումը:

2) 28.02.2006 թվականի թիվ 893 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-693 գրությունը՝ Հանձնաժողովի կողմից 10.03.2006 թվականին ժամը 11:00-ին անցկացվելիք նիստի մասին:

3) 14.03.2006 թվականի թիվ 237 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 10.03.2006 թվականի ««Պիֆտել» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության նկատմամբ դատաստանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 22-Ա որոշումը:

4) 16.03.2006 թվականին «Պիֆտել» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերության նախկին սնտեն Միֆայել Թումանյանի կողմից Հանձնաժողովին ներկայացվել է դիմում, որով հայտնել է, որ «Պիֆտել» սահմանափակ դատաստանասվությամբ ընկերությունը 2005 թվականին վաճառել է և այդ դատաճառով չի կարողացել դատաստանել հանձնաժողովի կողմից ուղղված հարցերին, և ֆանի որ նա

բացակայել է ֆաղափց, նամակը ստանալուն դեռ զանգահարել և լսելով է դառնել նշվածի մասին:

5) «Պիֆտել» սահմանափակ ղախասախանասվոթյաւմբ ընկերոթյունը 2005 թվականի օգոսոսու ամսից գրանցված է ֆաղափ Երևան, Բարաջանյան 47, բնակարան 14 հասցեում:

6) Հանձնաժողովի սույն գործով ներկայացված որոշումներն ուղարկվել են ֆաղափ Երևան Կարախանյան 33, բնակարան 2 հասցեով:

4. ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՌԱՔԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ Ե ԵԳՐԱՀԱՆՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի հեղափոխականությամբ.

«Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ նաև Օրենք) 4-րդ հոդվածը սահմանում է Հանձնաժողովի նիստերի մասին հասցեատերերին ծանուցելու առանձնահատկությունը, համաձայն որի՝ ծանուցում է համարվում ծանուցագիրը շահագրգիռ անձանց գնվելու կամ բնակվելու վայրով կամ փոստային հասցեով դասվիրված նամակով ուղարկելը կամ առձեռն հանձնելը կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղահավոթ կաղի այլ միջոցների օգտագործմամբ ուղարկելը կամ դաշաճ այլ ձևով հանձնելը:

Բողոք բերած անձը, որդեռ դատասախանոթին դաշաճ ձևով ծանուցումը հիմնավորոթ աղացույցներ, դատարանին է ներկայացրել 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիփ նիստի մասին Հանձնաժողովի 28.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-693 գրոթյունը (ծանուցումը) և հանձնման մասին թիվ 893 փոստային ծանուցագիրը:

Նշված ծանուցումը դատասախանոթի հասցեով փոստի միջոցով ուղարկվել է 28.02.2006 թվականին: Դատարանի այն դատաճառաբանոթյունը, որ «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 6-րդ մասի դախանջները Հանձնաժողովի կողմից դախոթանված չեն, հերվում է «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի իմաստով վերը նշված աղացույցները գնահատելիս: «Տնտեսական մրցակցության դաշտանության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի իմաստով՝ Հանձնաժողովն ունի ծանուցման ձևերի ընտրության հնարավորոթյուն (հայեցողոթյուն), որոնցից մեկի՝ փոստի միջոցով դասվիրված նամակով ուղարկելու դատարանոթյունը նրա կողմից կատարված է: Հանձնաժողովը դատասախանոթին ծանուցումն ուղարկել է 28.02.2006 թվականին, այսինքն՝ 10.03.2006 թվականի ժամը 11:00-ին լեղի ունեցող նիստից 10 օր առաջ, և դատարանին է ներկայացրել այդ ծանուցումն ուղարկելու մասին աղացույցը:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ Հանձնաժողովի հայեցողոթյունը՝ ընտրելու ծանուցման ձևերից որևէ մեկը, սահմանափակված է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, համաձայն որի՝ հայեցողական լիազորոթյուններ իրականացնելիս վարչական մարմինը դատարանը է առաջնորդվել մարդու և ֆաղափացու՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ ամրագրված իրավունքների և ազատոթյունների դաշտանության

անհրաժեշտությամբ, նրանց իրավահավասարության, վարչարարության իրականացման համաչափության և կամայականության արգելի սկզբունքով, ինչդեռ նաև հեսադնդել օրենքով կանխորոշված այլ նդասակներ: Մասնավորադեա Օրենքի 31-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախասեսված է, որ դասասխանասվության միջոցները կիրառվում են Հանձնաժողովի կողմից՝ նախնական ծանուցմամբ և լսման հնարավորության ընձեռմամբ: Ծանուցման ձևերից որևէ մեկը ընսրելու Հանձնաժողովի հայեցողությունը դեա է նդասակ հեսադնդի ադահովել անձին լսելու հնարավորությունը, ինչը հնարավորություն կսա վերջինիս լիարժեք իրականացնել իր իրավունքների դաեսդանությունը:

Սույն գործի փասերի գնահասման արդյունքում Վճռաքել դասարանը հանգում է եգրակացության, որ Հանձնաժողովը՝ դասասխանողին ծանուցելու օրենքով սահմանված իր դարականությունն իրականացրել է ոչ դասաա, ինչի արդյունքում չի ադահովել անձի՝ լաված լինելու իրավունքը՝ գրկելով վերջինիս իր իրավունքների լիարժեք դաեսդանության հնարավորությունից:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակի հեսկյալ սլասառաքանությանը.

«Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրադարակման կամ հրասարակման, ուժի մեջ մնելու, փոփոխման, անվավեր ձանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեռ նաև այդ ակերի հասցեսերերին իրազեկելու հես կադված հարաքերությունների կարգավորման առանձնահասկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով:

Վճռաքել դասարանը գսնում է, որ «Իրավական ակերի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածը ձիես է մեկնաքանվել ՀՀ սնեսական դասարանի կողմից, սակայն միաժամանակ արձանագրում է, որ նոված հոդվածը սկյալ իրավահարաքերության նկասմամբ կիրառելի չէ: Նոված խախտումը ՀՀ սնեսական դասարանի վճիռը քեկանելու հիմք չէ, քանի որ կիրառվել է այնդիսի նորմ, որը թեև կիրառելի չէ, սակայն դարունակում է դս էության նույնանման կարգավորում, ինչդիսին նախասեսված է սույն վեձի նկասմամբ կիրառելի այլ օրենքում: Վճռաքել բողոքի հիմքում ընկած դասառաքանությունները Վճռաքել դասարանը գնահասում է ներհիեյալ իրավական ակերի դահանջների հաավառմամբ:

Մյադես, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին սեսակի վարչական վարույթների առանձնահասկությունները սահմանվում են օրենքներով և ՀՀ միջազգային դայմանագրերով: Հանձնաժողովի կողմից կայացված չհրադարակվող որոշումների ուժի մեջ մնելու մասով «Տնեսական մրցակցության դաեսդանության մասին» ՀՀ օրենքը առանձնահասկություն չի նախասեսում, ուսի այն կարգավորվում է «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածով: Նոված հոդվածի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակսն ուժի մեջ է մնում այդ ակսի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակսով այլ քան նախասեսված չէ: «Տնեսական մրցակցության դաեսդանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով սահմանված է իրազեկման առանձնահասկությունը, համաձայն որի՝ որոշման (եգրակացության)

ընդունումից հետո՝ հինգ օրվա ընթացքում, դրա դասձեռնը սրամադրվում է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայացվել է կամ ուղարկվում է դատվիրված նամակով: Հանձնաժողովի որոշումներով նախատեսված է, որ այդ ակտերն ուժի մեջ են մտնում հասցեատերերին հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Այսդիտով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրատարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Հանձնաժողովը չի ներկայացրել բավարար աղացույցներ, որոնք հավաստում են իր կողմից ուղարկված փաստաթղթերը դատաստանողին հանձնված լինելու հանգամանք: Ավելին՝ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված հանձնման մասին փոստային ծանուցագրերն աղացուցում են այն հանգամանք, որ սխալ է նշված դատաստանողի հասցեն: Հասցեի անճշտությունը հավաստվում է դատաստանողի կողմից ներկայացված իրավաբանական անձի ղեկավար գրանցման վկայականով, համաձայն որի՝ դատաստանողի հասցեն փոխվել է, մինչդեռ Հանձնաժողովի կողմից բոլոր վարչական ակտերն ուղարկվել են դատաստանողի նախկին հասցեով: Նշված փաստերն ինքնին բացառում են դատաստանողի կողմից դատաճարման կարգով Հանձնաժողովի որոշումները ստացած լինելու հանգամանք, և հետևաբար, բացառում են դրանց ուժի մեջ մտնելը: Հանձնաժողովի ուժի մեջ չմտնած որոշումները չեն կարող իրավական հետևանքներ առաջացնել, այսինքն՝ հիմք հանդիսանալ այդ որոշմամբ առաջադրված տուգանքը բռնագանձելու համար:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական մարմինները դատարան են փոխադարձ օգնություն (փոխօգնություն) սրամադրել միմյանց: Փոխօգնությունը սրամադրվում է հայցող վարչական մարմնի հայտի հիման վրա: Նման իրավիճակում Հանձնաժողովը ղեկ է օգտվել իր իրավունքից և փոխօգնության կարգով հայցեր և ձեռք դատաստանողի գտնվելու վայրի ճիշտ հասցեն:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ Տնտեսական դատարանը, ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի առաջին մասի դատախազներին համադատաստան, գնահատել է գործում եղած բոլոր աղացույցները բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի հիմնի այն դատաճարանությանը, որ դատաստանողը ներկա է գտնվել բոլոր դատական նիստերին, ըստ այդմ էլ իրազեկվել է Հանձնաժողովի թիվ 22-Ա որոշման մասին հենց առաջին դատական նիստի ժամանակ, և այդ դատից որոշումն ուժի մեջ մտնելու ուժով ենթակա էր կասարման, անհիմն է, քանի որ ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է աղացուցի իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Տվյալ դեպքում հայցադիմումի հիմքում ընկած հանգամանքը՝ վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը, Հանձնաժողովի կողմից չի աղացուցվել: Ավելին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» և «Տնտեսական մրցակցության դատարանության մասին» ՀՀ օրենքների համաձայն՝ վարչական ակտի հանձնման դատարանությունը կրում է Հանձնաժողովը, այլ ոչ թե դատարանը, և նման դատարանությունը Հանձնաժողովը ղեկ է իրականացնել մինչև դատարան դիմելը: Հակառակ դատարանայում անձը կզրկվի օրենքով սահմանված մի շարք իրավունքների

իրականացման հնարավորությունից, մասնավորապես վարչական ակտն օրենքով սահմանված ժամկետում բողոքարկելու իրավունքի հնարավորությունից, ինչդեպ նաև կծագի նրա դատական դաժեմանության իրավունքի սահմանափակման վսանգ:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի մասնակի հիմնավոր լինելը բավարար հիմք չէ ՀՀ սնեստական դատարանի ըստ էության ճիշտ վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնեստական դատարանի 12.06.2006 թվականի թիվ S-1647 քաղաքացիական գործով կայացված վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1969/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2031 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆնեյլով ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի (այսուհետ՝ նաև Հանձնաժողով) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 18.07.2006 թվականի կայացրած վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի ընդդեմ «Օլթել» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ նաև դասասխանող)՝ 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումար բռնագանձելու և սեղեկավորություն ներկայացնելուն դատարանից դատահանձների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասությունը.

Դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան՝ ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովը խնդրել է դասասխանողից հոգուտ ՀՀ դատական քյուջեի բռնագանձել Հանձնաժողովի 12.04.2006 թվականի թիվ 40-Ա որոշմամբ նշանակված 500.000 ՀՀ դրամ տուգանքի գումարը և վերջինիս դատարանից ներկայացնելու ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության դատական հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի թիվ 7-Ա որոշմամբ սահմանված սեղեկավորությունը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 18.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ սնտեսական մրցակցության դատարանության հանձնաժողովը:

Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, չի կիրառել «Տնտեսական մրցակցության դաշխանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասի դաշխանջները, որոնք ղեկ է կիրառել:

Դասական նիսի ժամանակ ադաջուցվել է այն հանգամանքը, որ Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլորտում գործող տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկատվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոշումը 03.02.2006 թվականի թիվ ՎԵ-433 կից գրությամբ, 31.03.2006 թվականի թիվ ՎԵ-976 գրությունը՝ Հանձնաժողովի նիս նշանակելու մասին, և 12.04.2006 թվականի ««Օլթելս» սահմանափակ դասախանասվությամբ ընկերության նկատմամբ դասախանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 40-Ա որոշումը 13.04.2006 թվականի թիվ ՎԵ-1143 կից գրությամբ առափել են դասախանողի իրավաբանական հասցեով: Ըստ բողոք բերող անձի՝ դրանով ադահովել են «Տնտեսական մրցակցության դաշխանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասի դաշխանջները: Դասարանը հաշվի չի առել նաև այն հանգամանքը, որ չնայած դասական ծանուցագրի վրա եղած ստորագրությունը դասախանողի ստորագրությունը չէր, այնուամենայնիվ վերջինս ստացել էր այն և դաշաաճ ներկայացել դասական նիսին:

3.Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեցող փաստերը՝

1) 03.02.2006 թվականի թիվ 134 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 01.02.2006 թվականի «Տվյալների փոխանցման ոլորտում գործող տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից տեղեկատվություն ներկայացնելու մասին» թիվ 7-Ա որոշումը, որը ստացվել է դասախանողի հասցեում 07.02.2006 թվականին:

2) 01.04.2006 թվականի թիվ 718 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 31.03.2006 թվականի թիվ ՎԵ-976 գրությունը՝ 12.04.2006 թվականի ժամը 11:00-ին Հանձնաժողովի կողմից անցկացվելիք նիսի մասին, որը ստացվել է դասախանողի հասցեում 11.04.2006 թվականին:

3) 18.04.2006 թվականի թիվ 335 փոսային ծանուցման թերթիկով ուղարկվել է Հանձնաժողովի 12.04.2006 թվականի ««Օլթելս» ՍՊԸ-ի նկատմամբ դասախանասվության միջոց կիրառելու մասին» թիվ 40-Ա որոշումը, որը ստացվել է դասախանողի հասցեում 22.04.2006 թվականին:

4) 27.06.2006 թվականի թիվ 131 փոսային ծանուցման թերթիկով նույն հասցեով ծանուցվել է դասախանողը դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին, և ծանուցագիրը ստացվել է դասախանողի հասցեում 30.06.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դաշխանաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ վարչական ակտերի ձևերի, դրանց ընդունման, հրատարակման կամ հրատարակման, ուժի

մեջ մտնելու, փոփոխման, անվավեր ճանաչելու, գործողությունը դադարեցնելու, ինչդեպ
նաև այդ ակտերի հասցեատերերին իրազեկելու հետ կապված հարաբերությունների հետ
կապված առանձնահատկությունները սահմանվում են «Վարչարարության հիմունքների և
վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքով, իսկ «Վարչարարության հիմունքների և
վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ առանձին
սեռակի վարչական վարույթների առանձնահատկությունները սահմանվում են օրենքներով
և ՀՀ միջազգային դրամանագրերով: Տնտեսական մրցակցության սահմանափակման,
կանխման, արգելման կամ անբարեխիղճ մրցակցության հետ կապված վարչական
վարույթների առանձնահատկությունները սահմանված են «Տնտեսական մրցակցության
դաճաճության մասին» ՀՀ օրենքով:

Բողոք բերած անձը Հանձնաժողովի նիստի մասին ծանուցումը, ինչդեպ նաև
դատաստանողի նկատմամբ կայացրած որոշումների ուժի մեջ մտնելը ադապտացել է
փոսային հանձնման մասին ծանուցագրերով: Դատարանը նշված ադապտացները
գնահատելիս դատառաքանել է, որ Հանձնաժողովի կողմից ներկայացված թիվ 134, 718
և 335 փոսային հանձնման մասին ծանուցման թերթերը չեն դարձնակում հավաստի
ստեղծություններ, չեն կարող համարվել ստեղծակալություն դաճանջելու և հայցի առարկան
կազմող տուգանքի նշանակման մասին Հանձնաժողովի որոշումները դատաստանողին
հանձնված լինելու հանգամանքը հաստատող ադապտացներ, հետևաբար Հանձնաժողովի
որոշումներն ուժի մեջ չեն մտել, և դատաստանողը դատարանը չէր կատարել որոշումների
դաճանջները:

Դատարանի այս դատառաքանությունը հիմնավոր չէ «Վարչարարության
հիմունքների և վարչական վարույթի մասին», «Տնտեսական մրցակցության
դաճաճության մասին» և «Փոսային կադի մասին» ՀՀ օրենքների կիրառման
արդյունքում ադապտացները գնահատելիս:

«Տնտեսական մրցակցության դաճաճության մասին» ՀՀ օրենքը չի
կարգավորում Հանձնաժողովի չհրադարակվող որոշումների ուժի մեջ մտնելու
առանձնահատկությունը, հետևաբար դրա այդ հարաբերության նկատմամբ կիրառելի է
«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 60-րդ հոդվածի
կիրառման արդյունքում: Վերջինիս համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում
այդ ակտի ընդունման մասին՝ օրենքի 59-րդ հոդվածով սահմանված կարգով իրազեկելուն
հաջորդող օրվանից, եթե օրենքով կամ այդ ակտով այլ բան նախատեսված չէ: «Տնտեսական
մրցակցության դաճաճության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 9-րդ մասով
սահմանված է իրազեկման առանձնահատկությունը, համաձայն որի՝ որոշման
(եզրակացության) ընդունումից հետո՝ հինգ օրվա ընթացքում, դրա դաճանջը սրամարկվում
է այն անձին, որի վերաբերյալ դա կայացվել է, կամ ուղարկվում է դատվիրված նամակով:
Հանձնաժողովի որոշումներով նախատեսված է, որ այդ ակտերն ուժի մեջ են մտնում
հասցեատերերին հանձնելուն հաջորդող օրվանից:

Վերը նշված նորմերի հիման վրա վերլուծելով գործի փաստերը՝ Վճռաբեկ
դատարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի չհրադարակվող որոշումներն ուժի մեջ են մտնում
դրանք առձեռն կամ փոստի միջոցով հասցեատիրոջը հանձնելուն հաջորդող օրվանից:
Հանձնաժողովի կողմից կայացված որոշումների մասին դատաստանողն իրազեկվել է
փոստի միջոցով ուղարկված դատվիրված նամակով, հանձնման մասին ծանուցմամբ:

Հանձնման մասին փոսային ծանուցումներն աղացուցում են, որ դրանք հանձնվել են ռասասխանողի հասցեում:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ վարչական մարմնի կողմից օրենքով սահմանված կարգով իր դարձակառությունների դասաճ կասարման դայմաններում փոսի միջոցով ռասասխանողի հասցեով ուղարկելը և հասցեասիրոջ հասցեում դրա սանալը ղեխ է դիտել որդես «Տնեսական մրցակցության դաեսդանության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հողվածի 9-րդ մասով սահմանված կարգով իրազեկում: Հեսևաբար, իրազեկմանը հաջորդող օրը վարչական մարմնի ակտերը մտել են ուժի մեջ:

Ինչ վերաբերում է դասարանի այն դասճառաբանություններին, որ հանձնման մասին փոսային անդորրազրերի վրա բացակայում են տեղեկություններն այն անձի մասին, որին հանձնվել է համադասասխան առաճման առարկան, դրանց վրա առկա սորազրությունները կասարվել են առանց կասարողի անվան, ազգանվան և դաեսոնեսական կարգավիճակի մասին նետումների և ակնհայտրեն սարբերվում են միմյանցից և ռասասխանողի տօրենի սորազրությունից, իսկ դասասխանողը չունի որևէ այլ ախասակից (ըստ դասասխանողի՝ հայցվորի կողմից չհերված բացասության), հեսևաբար փոսային ծանուցման թերթերը ընդհանրաղես չեն հանձնվել դասասխանողին, աղա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ իրավաբանական անձի գտնվելու վայրով առաբելու և այնտեղ սանալու փաստերը բավարար են իրավաբանական անձանց կողմից փասսաթուղթը սանալու հանգամանքը գնահատելու համար, քանի որ օրենքի ուժով վերը նեված դասճառաբանություններով վարչական ակտն ուժի մեջ է մտնում հասցեասիրոջ հասցեում սսացվելու հաջորդ օրը:

Այսղիսով, վճռաբեկ բողոքի քննության համար հասսասված փաստերի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Հանձնաժողովի կողմից ուղարկված ծանուցազրերը և վարչական ակտերը դասաճ կարգով հանձնվել են դասասխանողին, և հեսևաբար Հանձնաժողովի որոետումներն ուժի մեջ են մտել հանձնման հաջորդող օրվանից:

Ելնելով վերոգրայից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսզրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ տնեսական դասարանի 18.07.2006 թվականի թիվ Տ-1969 քաղաքացիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոետումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիցից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ սորազրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ սորազրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2358
Նախագահող դատավոր՝ Ս.Սահակյան
Դատավորներ՝ Ա.Խառաշյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2044 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Ճախազախությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դատասախանող Ս.Սամվելյանի ներկայացուցիչ Ա.Զոհրաբյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 24.07.2006 թվականի թիվ 06-2358 վճռի դեմ՝ ըստ Արման Հովհաննիսյանի հայցի ընդդեմ Տիգրան Սամվելյանի և Հասմիկ Սինանյանի՝ 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամի չափով գումարի բռնագանձման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական ճախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դախանջել է կողմերից համադարձության կարգով բռնագանձել 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես իր և դատասախանող Տիգրան Սամվելյանի միջև կնքված նոդատակային փոխառության դայմանագրի գումար:

Երևան ֆաղաֆի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին աճյանի դատարանի 13.03.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է: Վճռվել է Տիգրան Սամվելյանից և Հասմիկ Սինանյանից համադարձության կարգով հոգոտ Արման Հովհաննիսյանի բռնագանձել 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 24.07.2006 թվականի վճռով

հայցը բավարարվել է մասնակի: Վճռվել է Պատասխանող Տիգրան Մամվելյանից հոգուս Արման Հովհաննիսյանի բռնագանձել 50.000 (հիսուս հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ: Հասմիկ Սինանյանից գումարի բռնագանձման ղահանջի մատով հայցը մերժվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Պատասխանող Տ.Մամվելյանի ներկայացուցիչ Ա.Զոհրաբյանը:

Վճռաբեկ բողոքին Պատասխան է ներկայացրել Հասմիկ Սինանյանի ներկայացուցիչ Վ. Բաղդասարյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնավում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին ղարբերությունը, որը չդիտվ է կիրառել, չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ ղարբերությունը, որը դիտվ է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը ղահաձառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ ղարբերության համաձայն՝ Տ.Մամվելյանի ամուսնության ընթացում կնքած ղայմանագրերից ղարսավորություններ են առաջանում նաև կնոջ՝ Հ.Սինանյանի համար, ֆանի որ վերջինս օրենքի ուժով դարձել է նղատակային փոխառության ղայմանագրի հիման վրա ձեռք բերված բնակարանի համասեփականասեր:

Համասեղ սեփականություն հանղիսացող գույքի ձեռքբերման նղատակով սսացված նղատակային փոխառության համար սեփականասերերը ղատասխանասու են հավասար բաժիններով:

Բնակարան գնելու և այն վերանորոգելու նղատակային փոխառությունը, բնակարանի հետագա գնումը և վերանորոգումը մեկ ամբողջական գործարք է: Հասմիկ Սինանյանի համասեղ սեփականասեր հանղիսանալն աղացույց է այն մասին, որ նա ընդունել է գործարքից ծագող իր իրավունքները և հետևաբար՝ գործարքի մասնակից է և կրում է ղարսավորություններ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 1-ին ղարբերությունը սույն վեձի նկասմամբ կիրառելի չէ:

Բողոք բերած անձը ղահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 24.07.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևան ֆաղաֆի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.03.2006 թվականի վճիռին:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի ղատասխանի փաստարկները.

Ըստ Հասմիկ Սինանյանի ներկայացուցչի կողմից վճռաբեկ բողոքին ներկայացված պատասխանի՝

բողոքարկվող վճիռը հիմնավոր է, ֆանի որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 201-րդ հոդվածի 5-րդ կեթի համաձայն՝ ամուսիններից մեկի ղարսավորությունների համար կարող է բռնագանձում սարածվել նրա սեփականության ներքո գնվող գույքի, ինչղես նաև ամուսինների ընղհանուր գույքում նրա բաժնի վրա: Հետևաբար, ամուսիններից մեկի սսանձնած ղարսավորությամբ չի կարող բռնագանձում սարածվել ամուսինների ընղհանուր համասեղ գույքի վրա:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Պատասխանողներ Տիգրան Սամվելյանը և Հասմիկ Սինանյանը ամուսիններ են:

2) Հայցվոր Արման Հովհաննիսյանի և Տիգրան Սամվելյանի միջև 05.10.2003 թվականին կնքվել է նդասակային փոխառության ղայմանագիր, համաձայն որի՝ հայցվորը ղատասխանող Տիգրան Սամվելյանին փոխառությամբ սվել է 50.000 (հիսուն հազար) ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ փոխառուի ընսանիփի հայեցողությամբ բնակարան գնելու և վերանորոգելու համար: Փոխառության գումարը, ըս ղայմանագրի, ենթակա էր վերադարձման մինչև 31.11.2005 թվականը:

3) Փոխառության ղայմանագրով սսացված գումարով ղատասխանող Տիգրան Սամվելյանը 16.01.2004 թվականին կնքված բնակարանի առուվաճառփի ղայմանագրով գնել է փաղափ Երևան, Մոսկոլյան անցուղի թիվ 5 Եենփի թիվ 19 բնակարանը:

4) Տիգրան Սամվելյանի կինը՝ Հասմիկ Սինանյանը ՀՀ փաղափացիական օրենսգրփի 201-րդ հողվածի 1-ին մասի հիման վրա՝ վերը նեված բնակարանի նկասմամբ ձեռք է բերել համասեփականսիրոջ իրավունփ, ինչի մասին նեված է նաև բնակարանի առուվաճառփի ղայմանագրում:

4. Վճռաբեկ ղատարանի ղատաճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմփի սահմաններում՝ Վճռաբեկ ղատարանը գսնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հեևկյալ սլատաճառաբանությամբ.*

ՀՀ փաղափացիական օրենսգրփի 201-րդ հողվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ ամուսիններից մեկի ղատարավորությունների համար կարող է բռնագանձում սարածվել նրա սեփականության ներք գսնվող գույփի, ինչղես նաև ամուսինների ընղհանուր գույփում նրա բաժնի վրա:

ՀՀ փաղափացիական օրենսգրփի 346-րդ հողվածի 3-րդ մասի 1-ին ղարբերության համաձայն՝ ղատարավորությունը ղատարականություններ չի սեղծում որղես կողմ չմասնակցող անձանց (երրող անձանց) համար: Նեված հողվածներով սահմանված ընղհանուր կանոնից, բացառություն է նախասեևված ՀՀ փաղափացիական օրենսգրփի 346-րդ հողվածի 3-րդ մասի 2-րդ ղարբերությունում, համաձայն որի՝ օրենփով, այլ իրավական ակեերով կամ կողմերի համաձայնությամբ նախասեևված ղեղղերում ղատարավորությունը կարող է կողմերից մեկի կամ երկուսի նկասմամբ իրավունփներ սեղծել երրող անձանց համար:

Կողմերի միջև նդատակային փոխառության ղայմանագրի կնփման ղահին գործող ՀՀ ամուսնության և ընսանիփի օրենսգրփի 23-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ամուսիններից մեկի ղատարավորության ղիմաց ամուսինները ղատասխանասու են իրենց ընղհանուր համասեղ սեփականությունը հանղիսացող գույփով, եթե ղատարանը կղարգի, որ ղատարավորությամբ սսացվածը օգսագործվել է հօգոս ամբողջ ընսանիփի Եահերի:

Մույն գործով առացին աջյանի կարգով և վերափննության կարգով իրականացված ղատափննությամբ հասսասվել է, որ 05.10.2003 թվականին Տիգրան Սամվելյանի և Հասմիկ Սինանյանի համասեղ սեփականություն հանղիսացող՝ Երևանի Մոսկոլյան անցուղի թիվ 5 Եենփի թիվ 19 բնակարանը գնվել է Արման Հովհաննիսյանի և Տիգրան Սամվելյանի միջև

05.10.2003 թվականին կնքված նոդաբանային փոխառության դայմանագրի հիման վրա սրամադրված գումարով և օգտագործվել է հոգուս ամբողջ ընթացիկի շահերի, ֆանի որ այդ բնակարանում երկու ամուսինները բնակվել են համասեղ: Հետևաբար Տիգրան Սամվելյանի սանձնած դարսավորությամբ Տիգրան Սամվելյանը և Հասմիկ Սինանյանը դասասխանասու են իրենց ընդհանուր համասեղ սեփականությունը հանդիսացող գույքով:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հ.Սինանյանը գործարքի արդյունքում ձեռք է բերել որոշակի իրավունքներ, հետևաբար իր մասով կրում է նաև այդ գործարքով ձեռք բերված բնակարանի դիմաց վճարելու դարսավորությունը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքը բավարար է համարում բողոքարկվող վճիռը ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բեկանելու համար:

Ինչ վերաբերում է բողոքի՝ Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.03.2006 թվականի վճռին օրինական ուժ սալու դասահանջին, ադյա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքն այդ մասով բավարարման ենթակա չէ, ֆանի որ Երևանի Էրեբունի և Նուբարաշեն համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 13.03.2006 թվականի վճիռը թերի է դասճառաբանված:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պասասխանող Տիգրան Սամվելյանի ներկայացուցչի բերած վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի՝ բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբննիչ դասարանի 24.07.2006 թվականի թիվ 06-2358 վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբննիչ դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ S-1838
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-2050 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով երրորդ անձ «Բջնի» հանգանակի ջրերի գործարան փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննդամթերքի դասարանի 13.07.2006 թվականի թիվ S-1838 վճռի դեմ՝ ըստ «Ուոթերլոկ» սահմանափակ ղադասախանասվոթյամբ ընկերության դիմումի ընդդեմ ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության՝ ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության աղղրանգանգանկի նեանի գրանցումը մեքեղու մասին 10.03.2006 թվականի որոշումն անվավեր ճանաչելու, «Ուոթերլոկ» սահմանափակ ղադասախանասվոթյամբ ընկերության անվամբ «Armenia» աղղրանգանգանկի նեանը՝ գարեջուր, հանգանակի և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմղղելիքներ և այլն աղղրանգանգանկի դատում (դատ 32) գրանցելուն և համաղղադասախան վկայագիր սաղղուն ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալությանը ողղրասվորեցնելու ողղահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախաղղադամոթյունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը ողղահանջել է անվավեր ճանաչել ՀՀ մսավոր սեփականության գործակալության 10.03.2006 թվականի՝ «Armenia» աղղրանգանգանկի նեանի գրանցումը մեքեղու մասին որոշումը և ողղրասվորեցնել ողղադասախանողղղին «Ուոթերլոկ» սահմանափակ ողղադասախանասվոթյամբ ընկերության անվամբ գրանցելու «Armenia» աղղրանգանգանկի նեանը:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 13.07.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:
Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է երրորդ անձ «Բջնի» հանրային ջրերի գործարան փակ բաժնետիրական ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքները.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դասարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասը, սխալ է մեկնաբանել և չի կիրառել «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների, ադրանֆների ծագման սեդանունների մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածները, «Ադրանֆային և սդասարկման նեանների հայսերի ձևակերման, ներկայացման և ֆննարկման կարգի» 5-րդ, 6-րդ, 8-րդ կետերը, 91-րդ կետի 2-րդ ենթակետը և 92-րդ կետի 2-րդ դարբերությունը, որոնք դեսֆ է կիրառել և կիրառել է նույն Կարգի 7-րդ կետը, որը չդեսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Նեանը համարվում է այլ նեանին եփոթելու ասիձան նման, եթե այն ընդհանուր առմամբ գուգորդվում է դրա հեռ, այսինֆն՝ մարդու մոս առաջացնում է նույն իմաստի ընկալման գգացողություն: Տվյալ դեդոֆում դասարանը հաեվի չի առել այն հանգամանքը, որ հայսարկված ադրանֆային նեանը առաջացնում է արդեն իսկ գրանցված «Արմենիա» ադրանֆային նեանի իմաստային գգացողություն, ֆանի որ նեված երկու ադրանֆային նեանները նույնական են ինչդես ձայնային, այսինֆն՝ հնչյունային, այնդես էլ իմաստային առումով դրանք դարգադես գրված են սարբեր լեգուներով:

Փաստորեն դասարանը վձիռ կայացնելիս հաեվի է առել դիմողի կողմից գրանցման ներկայացված և երրորդ անձի անունով գրանցված ադրանֆային նեանների միջև առկա միայն գունային սարբերությունը և հաեվի չի առել այն հանգամանքը, որ նեված ադրանֆային նեանները նույնական են ինչդես ձայնային, այնդես էլ իմաստային առումով:

Վերը նեված փաստարկները ներկայացվել են դասարանին ինչդես գործով երրորդ անձի, այնդես էլ դասասխանողի կողմից, սակայն դասարանը որևէ գնահատականի չի արժանացրել ներկայացված փաստարկները և վձռի դասձառաբանական մասում դրանց չի անդրադարձել:

Դասարանը, հիմնվելով միայն դիմողի հայսարարության վրա, ադրանֆային նեանը համարել է ծավալային, կիրառելով Կարգի 7-րդ կետը այն դարագայում, երբ «Ուոթերլոկ» ՄՊԸ-ի կողմից գրանցման ներկայացված «Armenia» ադրանֆային նեանը ծավալային նեան չէ: Արդյունֆում դասարանը ադրանֆային նեանի համեմատման համար հիմք է ընդունել և կիրառել է Կարգի միայն 102-րդ և 103-րդ կետերը, որոնք սահմանում են ծավալային և դասկերային ադրանֆային նեանների նմանությունը որոեող չափանիւեներ:

Կարգի 5-րդ, 6-րդ և 8-րդ կետերի համաձայն՝ Դիմողի կողմից գրանցման ներկայացված ադրանֆային նեանը հանդիսանում է համակցված ադրանֆային նեան, որն իր մեջ դարունակում է ինչդես բառային սարր («Armenia»), այնդես էլ դասկերային, այն է՝ սարբեր օբյեկտների դասկերներ: Ուստի, նման սեսակի ադրանֆային նեանների համեմատման համար դեսֆ է առաջնորդվել Կարգի 105-րդ կետով սահմանված

դրույթներով, համաձայն որոնց՝ համակցված նշանները համեմատվում են՝

1) համակցված նշանների հետ,

2) նշանների այն տեսակների հետ, որոնք որդես սարբեր ներառված են ստուգվող համակցված նշանի մեջ:

Նշված նշանների համեմատման չափանիշները սահմանվում են Կարգի 97-րդ և 103-րդ կետերով, որոնց համաձայն՝ բառային նշանների նմանությունը կարող է լինել ձայնային (հնչյունային) և իմաստային (արտահայտած մտքի):

Պատկերային նշանների նմանությունը որոշվում է որոշակի հասկանիչներով, մասնավորապես իմաստային նշանակությամբ: Իմաստային նշանակության հարցը իր հերթին որոշվում է Կարգի 100-րդ կետի համաձայն, ըստ որի՝ իմաստային նմանությունը որոշվում է նշանների մեջ դրված նման հասկացության, գաղափարի, մասնավորապես սարբեր լեզուներով նշանների համընկնող իմաստի հասկանիչների հիման վրա:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Տնտեսական դատարանի թիվ S-1838 բաղադրարկական գործով 13.07.2006 թվականին կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

3. ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՅՄՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ՎԻՍՏԵՐԸ.

ՎՃՌԱԲԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՅՄԱՆ ԿԱՄԱՐ ԷՍԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՅՄՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԿՅԱԼ ՎԻՍՏԵՐԸ՝

1) 26.08.2005 թվականին «Ուոթերլոկ» սահմանափակ դասաստանապետությամբ ընկերությունը ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալությամբ խնդրել է գրանցել «Armenia» ադրանֆային նշանը «գարեջուր, հանֆային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ և այլն» դասում (դաս 32):

2) Դիմողի կողմից հայտարկված «Armenia» ադրանֆային նշանը ըստ 26.08.2005 թվականին ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալություն ներկայացված հայտի՝ բաղկացած է չորս մասերից, որոնք տեղադրված են կադույս, կանաչ, սդիսակ և բաց կադույս ֆոնների վրա:

3) ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության 10.03.2006 թվականի որոշմամբ վերը նշված գրանցման հայտը մերժվել է՝ «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 1-ին կետի «ա» ենթակետի և «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների հայտերի ձևակերտման, ներկայացման և ֆննարկման կանոնների» 15-րդ կետի 1-ին և 93-րդ կետի 1-ին ենթակետերի հիմնով, այն դասաձառաբանությամբ, որ նշանը չի կարող գրանցվել նույնասիղ ադրանֆների համար արդեն գրանցված «Արմենիա» ադրանֆային նշանի առկայության դասաձառով:

4) 25.01.2006 թվականին ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության կողմից «Բջնի հանֆային ջրերի գործարան» փակ բաժնետիրական ընկերության անունով գրանցվել է «Արմենիա» ադրանֆային նշանը՝ «գարեջուր, հանֆային և գազավորված ջրեր և այլ ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ և այլն» դասի համար (դաս 32):

5) ՀՀ մտավոր սեփականության գործակալության կողմից 27.04.2006 թվականին տրված տեղեկությունների համաձայն՝ «Բջնի» հանֆային ջրերի գործարան» փակ բաժնետիրական ընկերության անվամբ գրանցված «Արմենիա» ադրանֆային նշանը

դահողանվում է մուգ և բաց վարդագույն, փիրուզագույն և երկնագույն գունային համակցությամբ, իսկ «Արմենիա» բառը ինֆնորույն դահողանության օբյեկտ է:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բողոքն անհիմն է հեռակալ պատճառաբանությամբ.

«Ադրանֆային և սդասարկման նշանների հայտերի ձևակերպման, ներկայացման և ֆննարկման կարգի» 92-րդ կետի համաձայն՝ նշանը համարվում է այլ նշանին նույնական, եթե դրանք համընկնում են իրենց բոլոր սարրերով, դրանց փոխդասավորվածությամբ, գույներով և մնացած առանձնահատկություններով:

Նշանը համարվում է այլ նշանին Եփոթելու ասիձան նման, եթե այն ընդհանուր առմամբ գուգորդվում է դրա հեռ (այսիհնֆն՝ մարդու մոտ առաջացնում է նույն դասկերի, բառի, գույների, դրանց համակցության, իմաստի ընկալման գգացողություն)՝ չնայած առանձին սարբերությունների առկայությանը:

Բողոք բերած անձի փաստարկն այն մասին, որ դասարանը, կիրառելով Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերը, ըստ էության «Armenia» ադրանֆային նշանը համարել է ծավալային, անհիմն է, ֆանի որ Կարգի 105-րդ կետի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ համակցված նշանների նմանությունը որոշելիս օգտագործվում են Կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերում թվարկված հատկանիշները, ինչդեռ նաև ուսումնասիրվում է հայտարկվող նշանի մեջ նույնական կամ նման սարրի գրադեցրած տեղի (դիրքի) նշանակությունը:

Բողոք բերած անձի այն դրդումը, որ ադրանֆային նշանը, հանդիսանալով համակցված ադրանֆային նշան, իր մեջ դարունակում է բառային և դասկերային սարրեր, հեռաբար այն դեռ է համեմատել այլ համակցված նշանների, ինչդեռ նաև այլ բառային և դասկերային նշանների հեռ՝ հաժվի առնելով բառային նշանների ձայնային և իմաստային նմանությունը և դասկերային նշանների իմաստային նշանակությամբ նմանության հատկանիշը, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում հեռակալ դասձառաբանությամբ: «Արմենիա» ադրանֆային նշանի սարր համարվող «Արմենիա» բառը չդահողանվող սարր է և Կարգի 91-րդ կետի 2-րդ ենթակետի համաձայն՝ ադրանֆային նշանի գերիշխող մաս չի կարող հանդիսանալ: Հեռաբար, այդ բառային սարրի համեմատությունը դիմողի կողմից հայտարկված «Armenia» ադրանֆային նշանի «Armenia» բառային սարրի հեռ, ադրանֆային նշանների նմանության որոշման հարցում որևէ էական նշանակություն չի կարող ունենալ, ֆանի որ բոլոր հայտատուները «Ադրանֆային և սդասարկման նշանների, ադրանֆների ծագման տեղանունների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հողվածով նախատեսված՝ իրավական դահողանության ինֆնորույն օբյեկտ չհամարվող նշանների (չդահողանվող սարրերի) օգտագործման նկատմամբ հավասար իրավունքներ ունեն: Հակառակ դարագայում, կսահմանափակվի մյուս հայտատուների կողմից «Արմենիա» բառի օգտագործման իրավունքը, ֆանի որ յուրաֆանչյուր դեղոն սարբեր հայտատուների կողմից «Արմենիա» բառի օգտագործման ցանկացած դեղոն կարող է հայտարբերել այդ բառերի իմաստային կամ հնչյունային (ձայնային) նմանություն: Հեռաբար, այն համակցված նշանների համեմատության դեղոն, որոնց բողկացուցիչ սարրեր են հանդիսանում բառային և դասկերային սարրերը, իսկ բառային սարրերի համեմատությունը էական նշանակություն չի կարող ունենալ ադրանֆային

Նշանակելով նմանության որոշման հարցում, ըստ էության դիմում է դեկլարավել դասկերային նշանների նմանության որոշման չափանիշներով, որոնք սահմանված են կարգի 102-րդ և 103-րդ կետերով:

ՀՀ սննտային դատարանը, հետազոտելով և գնահատելով գործում առկա աղյուսակները նշել է, որ «Ուոթերլոյ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության կողմից հայտարարվող՝ համակցված «Armenia» աղյուսակային նշանը և «Բջինի» հանրային ջրերի գործարան» փակ բաժնետիրական ընկերության անվանք գրանցված «Արմենիա» աղյուսակային նշանը (նշանների արտաքին տեսքերով, նշանների միջև սիմետրիայի բացակայությամբ, դասկերների տեսքով և բնույթով, հայտարարված նշանների գույների և երանգների զուգադրմամբ, համեմատվող նշաններում մոտ դասկերների (սարրերի) միմյանց նկատմամբ դասավորվածությամբ) նույնական կամ շատ նմանության աստիճանի նման չեն, քանի որ բացակայում է նշված աղյուսակային նշաններն ընդհանուր տեսողական տպավորությամբ տղառողի կողմից ընդհանուր հնարավորությունը: Վերոգրյալի հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի խախտում սննտային դատարանը թույլ չի տվել:

Վերը հիշատակված հիմնավորումներից ելնելով՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքը ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարավելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Բջինի» հանրային ջրերի գործարան ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ սննտային դատարանի թիվ Տ-1838 ֆաղաֆաղիական գործով 13.07.2006 թվականին կայացված վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjuninler*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ1-116
Նախագահող դատավոր՝ Էդ.Նահապետյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2105 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 13.07.2006 թվականին քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ «Լուսափայլ ֆաղաֆ» ՍՊԸ-ի (այսուհետ նաև՝ ընկերություն) հայցի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության, ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության, ՀՀ ԿԱ նսիկանության՝ 972.000 ՀՀ դրամ գումարի դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան՝ հայցվորը դահանջել է ՀՀ տեսական բյուջեից բռնագանձել 972.000 ՀՀ դրամ գումար՝ որդես մասուցված ծառայությունների դիմաց դարսֆի գումար:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 13.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից:

Հայցվորը վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիբյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սննեսական դատարանը չի կիրառել «Պետական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ կետը, «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 11 և 12-րդ կետերը, «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդումը լուծարվել է հետևյալ փաստարկներով:

«Պետական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հիմնարկների կարիքների համար գնումները կատարվում են «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված կարգով: «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 11-րդ մասի համաձայն՝ բյուջեների միջոցների հաշվին աղյուսակներ գնելու, աշխատանքներ կատարելու և ծառայություններ մատուցելու ծախսերի ֆինանսավորումն իրականացվում է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Տվյալ դեղմում կողմերը «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընթացակարգից դուրս կնքել են ծառայությունների մատուցման լուծարման գրք, ինչը իրավական ուժ չունի, քանի որ ՀՀ ԿԱ ոստիկանության մարզային վարչությունը՝ հանդիսանալով լուծարման հիմնարկ և իր ամբողջ ֆինանսավորումը ստանալով ՀՀ լուծարման բյուջեից, կնքել է լուծարման գրք և ստանձնել նախահաշվով չնախատեսված լուծարման լուծարման: Իսկ «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 12-րդ մասը սահմանում է, որ լուծարման և համայնքի լուծարման լուծարման առաջացնող լուծարման գրքերը ենթակա են լուծարման գրքից մատուցման լուծարման լուծարման մարմնում և ուժի մեջ են մտնում գրքից մատուցման լուծարման: Քանի որ վիճելի լուծարման գրք լուծարման լուծարման չի գրանցվել և իրավական ուժ չի ստացել, աղյուսակի համար վերը նշված լուծարման գրքով լուծարման լուծարման չեն ծագել:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 347-րդ և 348-րդ հոդվածները, որոնք չլուծարվել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդումը լուծարվել է հետևյալ փաստարկով:

Նշված հոդվածները սույն լուծարման գրքի լուծարման լուծարման ուժ չի ստացել, հետևաբար կողմերի միջև հարաբերությունները լուծարման գրքով չեն կարգավորվել:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածը, 1095-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ինչպես նաև 1099-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որոնք լուծարվել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժնդումը լուծարվել է հետևյալ փաստարկով:

Լուծարման գրքի չգրանցման լուծարման ուժ չի ստացել, այսինքն հայցվորի համար վերը նշված լուծարման գրքով լուծարման լուծարման չեն ծագել, ուստի հայցվորի կողմից կատարված աշխատանքների, մատուցած ծառայությունների դիմաց չվճարելու դեղմում, խնայված միջոցները, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի, 1095-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, հանդիսանում են անհիմն հարստացում, իսկ նույն օրենսգրքի 1099-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ որդես անհիմն հարստացում վերադարձման ենթակա չեն ի կատարումն գոյություն չունեցող լուծարման լուծարման լուծարման գումարները և այլ գույքը:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.01.2003 թվականին «Լուսափայլ ֆադաֆ» ՍՊԸ-ի և ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության մինչև կնփվել է ղայմանագիր, որով ընկերությունը ղարսավորվել է ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության կենցաղային և սարածֆային մաֆրումից առաջացած աղբը սեղափոխել, իսկ վերջինս ղարսավորվել է կասարված աՑխասանֆների դիմաց վճարել յուրաֆանջյուր ամիս 36.000 ՀՀ դրամ, ոչ ուՑ ֆան հաջորդ ամսվա 10-ը:

2) ղայմանագիրը ղեսական լիագոր մարմնում չի գրանցվել:

3) Կողմերը հասսատել են թիվ 03/420, 03/317, 003/14, և 003/46 հաՑիվ աղրանֆագրերը, համաձայն որոնց՝ ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչությունը ընդունել է կասարված աՑխասանֆների դիմաց կուսակված ղարսֆր:

4) ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչությունը կասարված աՑխասանֆների դիմաց վճարումներ չի կասարել:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղասձառարանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նՑված հիմֆերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմֆով հիմնալոր է հետևյալ պասձառարանությանը.

«ղեսական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենֆի 5-րդ հողվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ հիմնարկների կարիֆների համար գնումները կասարվում են «Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆով նախաստաված կարգով: Նմանասիղ դրույթ նախաստավում է նաև «Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենֆում, որի 15-րդ հողվածի 11-րդ մասի համաձայն՝ բյուջեների միջոցների հաՑվին աղրանֆներ գնելու, աՑխասանֆներ կասարելու և ծառայություններ մասուցելու ծախսերի ֆինանսավորումն իրականացվում է «Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆով սահմանված կարգով:

«Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆի 17-րդ հողվածի 1-ին, 2-րդ և 3-րդ մասերի համաձայն՝ գնում կասարելու ձևերն են՝ մրցույթը, սահմանափակ մրցույթը, գնանՑման հարցումը, մրցակցային քանակցությունները, մեկ անձից գնումը:

Սույն գործով 03.01.2003 թվականի «Լուսափայլ ֆադաֆ» ՍՊԸ-ի և ՀՀ ԿԱ նսիկանության Շիրակի մարզային վարչության միջև կնփված ղայմանագիրը կնֆելիս չեն ղահղանվել «Գնումների մասին» ՀՀ օրենֆով, մասնավորաղես դրա 17-րդ հողվածով սահմանված ընթացակարգերը:

«Բյուջետային համակարգի մասին» ՀՀ օրենֆի 15-րդ հողվածի 12-րդ մասի համաձայն՝ ղեսության և համայնֆի ղարսավորություններ առաջացնող ղայմանագրերը /համաձայնագրերը/ ենթակա են ղարսաղիր գրանցման ղեսական լիագրված մարմնում և ուՑի մեջ են մնում գրանցման ղահից:

ՀՀ կառավարության «Հայասսանի Հանրաղեսության ղեսական և համայնֆների բյուջեների կասարման կարգը հասսատելու մասին» 18.01.2002թ. թիվ 48 որոՑման 19-րդ, 20-րդ և 35-րդ կետերի համաձայն՝ բյուջեների ծախսերը (ելֆերը) սահմանվում են սվյալ սարվա բյուջեներով և կասարվում են Հայասսանի Հանրաղեսության օրենսդրությանը

սահմանված կարգով: Բյուջեներից վճարումները հաշվառում է գանձադատարանը՝ այդ նդասակով բացված գանձադատարանի ծախսային հաշիվների վարման միջոցով: Քաղաքացիաիրավական դրամանագրերով սանձնված դատարարությունների դեղումն՝ բյուջեային ստորադաս կարգադրիչը նախարարության սահմանած ձևով գանձադատարանի ստորաբաժանում է ներկայացնում ֆաղվածք դրամանագրից՝ դրամանագիրը կնքելու օրվանից 5 ախասանֆային օրվա ընթացում:

Վերը հիշատակված դրամանագիրը «Բյուջեային համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի 12-րդ մասով և ՀՀ կառավարության «Հայաստանի Հանրադատության դատարան և համայնքների բյուջեների կատարման կարգը հաստատելու մասին» 18.01.2002 թվականի թիվ 48 որոշման 35-րդ կետով սահմանված կարգով դատարանի լիազոր մարմնում /գանձադատարանում/ չի գրանցվել, հետևաբար ուժի մեջ չի մտել: Այսինքն, իրավական ուժ չունեցող դրամանագրից կողմերի համար չէին կարող ծագել իրավունքներ և դատարարություններ:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաքացիական օրենսգրքի 347-րդ և 348-րդ հոդվածները վերաբերում են դատարարությունների կատարմանը: Դատարարությունները ծագում են դրամանագրից, վնաս դատառելու հետևանքով, և ՀՀ ֆաղաքացիական օրենսգրքում նշված այլ հիմքերից:

Սույն գործով հայցվորի դատահանջը հիմնված է իրավական ուժ չունեցող դրամանագրի վրա, որը կողմերի համար դատարարություններ չի առաջացրել, հետևաբար Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաքացիական օրենսգրքի 347-րդ և 348-րդ հոդվածները սույն գործով կիրառելի չեն:

3) *Բողոքի երրորդ հիմնը Վճռաքել դատարանը իրավական գնահատման չի արժանացնում հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Սույն գործով հայցվորը, դիմելով դատարան, դատահանջել է ՀՀ դատարանի բյուջեից բռնագանձել որոշակի գումար՝ որդես ծառայությունների մատուցման դրամանագրի հիման վրա մատուցված ծառայությունների դիմաց դատարի գումար: Բողոքարկվող վճռով ՀՀ ճնեսական դատարանը բավարարել է հայցվորի հայցը՝ դատաստանողի կողմից դրամանագրային դատարարությունը չկատարելու հիմքով:

ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1092-րդ, 1095-րդ և 1099-րդ հոդվածները, որոնք կարգավորում են արատդրամանագրային հարաբերություններից ծագող իրավահարաբերությունները, չեն վերաբերվում սույն վեճի իրավական հիմքին: Ավելին, նշված իրավական խնդիրը ճնեսական դատարանում դատախնության առարկա չի դարձել և կողմերը չեն հնչեցրել իրենց իրավական ճեսակետները այդ հարցի վերաբերյալ:

Այտղիսով, վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն գործով դատաստանող ՀՀ ֆինանսների և Էկոնոմիկայի նախարարության կողմից ներկայացված վճռաքել բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերը հիմնավոր են և դրանց առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ ֆաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով բողոքարկվող վճիռն ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյաղից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը քավարարել՝ բեկանել ՀՀ սննեսական դատարանի 13.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ նոր փննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Կոսայի մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1142
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Գալստյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2128(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով դատաստանող Շ.Բաբայանի ներկայացուցիչ Ս.Այվաճյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 28.11.2003 թվականին թիվ 2-1142 քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Հայկադ» բանկ ՓԲԸ-ի ժամանակավոր ադմինիստրացիայի (այսուհետ՝ Բանկ) ղեկավարի ընդդեմ Շահեն Բաբայանի՝ 10.748.853,30 ՀՀ դրամի (սա միլիոն յոթ հարյուր ֆառասունութ հազար ութ հարյուր հիսուններեք ՀՀ դրամ և երեսուն լումա) դատահանցի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքունը.

Հայցվորը, դիմելով դատարան, դատահանցել է հոգուս իրեն դատաստանողից բռնագանձել 10.748.853 ՀՀ դրամ 30 լումա գումար՝ որդես չկատարված վարկային դատարարության և դրանց նկատմամբ հաշվարկված տոկոսների և տոյժերի գումար:

Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ դատաստանող Շահեն Բաբայանից հոգուս Բանկի բռնագանձվել է 2.308.528 ՀՀ դրամ 70 լումա:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատաստանող Շահեն Բաբայանի ներկայացուցիչը:

Բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

Վոլկովի փողոցի 1-ին նրբանցքի 14 սան 1/2 մասի նկատմամբ Գալուս Բաբայանի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ և «Հայկադ» բանկի հանդեպ ունեցած Շ.Բաբայանի դատարարության դիմաց բռնագանձումը սարածվել է այդ բաժնետնասի վրա: Այդ վճռի կատարողական գործողությունների ընթացքում ԴԱՀԿ ծառայության հարկադիր կատարողի 06.06.2006 թվականի որոշմամբ արգելանք է դրվել Շ.Բաբայանի անձնական գույքի վրա:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հեկեյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատարանի ծանուցագրերով ժողովակցում են դատարանի նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դատարանում նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղանդավոր կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատարան ձևով):

Սա ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դատարանի նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադրակցությամբ դատարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք լիարժեք է իրականացվել սույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը լիարժեք է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղանդավոր գործին մասնակցող անձին (անձանց) դատարանի նիստի մասին ժողովակցելու փաստը:

Սույն ֆաղաֆացիական գործով դատարանում դատարան ձևով չի ծանուցվել դատարանի նիստի օրվա և ժամի մասին: Գործում առկա չէ դատարանում գործի ֆունկցիան ժամի և վայրի մասին դատարան ձևով ծանուցելու փաստը հաստատող որևէ աղանդացի: Քաղաքացիական գործում առկա ծանուցագրում միայն նշված է գործի համարը, ամիսամսաթիվը, դատարանում անունը և ազգանունը. այն ստորագրված չէ ոչ ստացողի, ոչ հանձնողի կողմից, դրանում բացակայում է որևէ ժողովություն ծանուցագրի ստացման կամ հանձնման մասին:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դատարանի նիստի ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց ժողովակցելու իրավունքը և դատարանի ժողովակցելու դատարանությունը ուղղակիորեն կադրված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի առջև բոլորի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքով սահմանված մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ: Նշված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն դեպքում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դատարանի նիստին ներկա գտնվելու հնարավորություն: Այդ իսկ դատարանով դատարանի նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց ժողովակցումը դատարանի դատարանությունն է, որի չղանդակումը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է ֆաղաֆացիական դատարանի օրենքի էական խախտում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դասարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված ծանուցման լուրջ չդադարեցնող հանգեցնում է նաև Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդար դասախոսության իրավունքի խախտման: Թեև Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առաջին մասում ուղղակիորեն նշված չէ, սակայն Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանն իր նախադեմոստրացիայի իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ Պայմանավորվող ղեկավարները ոչ միայն ղեկավարում են ամրագրված ֆաղաֆացիական իրավունքների դասական դասախոսության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով ղեկավարում են աղանդական անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Հետևաբար, Կոնվենցիայի մարզի առաջին ասյանի դասարանը, գործին մասնակից չդադարեցնող անձի իրավունքների վերաբերյալ վճիռ կայացնելով, չի աղանդավել դասախոսանողի իրական մասնակցությունը գործի ֆունկցիանը՝ գրելով Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքներից: Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հիշյալ մեկնաբանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական դասարանը սվել է Կոլոցցան ընդդեմ Իսայիայի (12.02.1985թ., որոշման 28-րդ կետ) գործով:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 2-րդ կետի խախտումն առկա է:

Հայցվորի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասախոսանի փաստարկը, թե հայցվորին դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դասախոսող ձևով չծանուցելու հանգամանքը չի կարող վճռի բեկանման հիմք հանդիսանալ, քանի որ դասարանը ըստ էության ճիշտ վճիռ է կայացրել, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է անհիմն, քանի որ անկախ կայացված վճռի բովանդակությունից, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն՝ դասարանի վճիռը բոլոր դեղմերում ենթակա է բեկանման, եթե դասարանը գործը ֆունկցիայի է գործին մասնակցող անձանցից որևէ մեկի բացակայությամբ, որը դասախոսող ձևով չի տեղեկացվել նիստի ժամանակի և վայրի մասին:

Հայցվորի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասախոսանի այն փաստարկը, թե դասախոսանողը բաց է թողել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքով նախատեսված բողոք բերելու ժամկետները, Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում հետևյալ դասախոսության:

Բողոքարկվող վճռի հիման վրա հարուցված կասարողական վարույթի նյութերի համաձայն, որոնք կցված են վճռաբեկ բողոքի դասախոսանին, հաստատվում է այն հանգամանքը, որ Շ.Բաբայանը բացակայել է բնակության վայրից, նրա գտնվելու վայրը հայտնի չի եղել, և այդ հիմքով հարկադիր կասարողի 09.03.2004 թվականի որոշմամբ կասարողական վարույթն ավարտվել է:

Բողոք բերած անձը բողոքում նշել է, որ ինքը բողոքարկվող վճռի մասին իմացել է միայն 2006 թվականի սեպտեմբեր ամսին, երբ տեղեկացել է հարկադիր կասարողի 06.06.2006 թվականի որոշմամբ իր անձնական գույքի վրա արգելանք դրված լինելու վերաբերյալ:

Բողոք բերած անձի սույն դրոշմը հերքող որևէ աղանդային ֆաղաֆացիական գործում և բողոքի դեմ հայցվորի ներկայացրած դասախոսանում առկա չէ: Տրամաբանական է, որ իր անձնական գույքի վրա արգելանք դրված լինելու մասին դասախոսանողը կարող էր իմանալ ոչ շուտ, քան այդ մասին հարկադիր կասարողի որոշման

կայացման օրը՝ 06.06.2006 թվականին:

Հետևաբար վճռաբեկ բողոքի ներկայացման համար սահմանված վեցամսյա ժամկետը բողոք բերած անձի կողմից բաց թողնված լինելու մասին հայցվորի փաստաթղթերը հիմնավոր չեն, քանի որ վճռաբեկ բողոքը ներկայացվել է 08.09.2006 թվականին:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքի հիմնում նշված դատավարական իրավունքի խախտումը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 2-րդ կետի ուժով դատասխանող Շահեն Բաբայանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարելու և Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի վճիռը ամբողջությամբ բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Պատասխանող Շահեն Բաբայանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 2003 թվականի նոյեմբերի 28-ի վճիռը բեկանել ամբողջությամբ և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudroptomni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudroptomnink*

Սույն վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է «Հելսինկյան ֆաղափացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպությունը:
Պատասխանողը վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածը, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք ղեկավարում է կիրառել, կիրառել է ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դրույթները, որը չի ղեկավարում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատաւարական է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածը և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն վեճով կիրառելի են, քանի որ հիշատակված հոդվածներով դաշտանվում է անձի ընտրություններ փնտրելու և սահմանափակ իրավունքներ:

ՀՀ Ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի առաջին մասի 2-րդ դրույթները սվյալ վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ, քանի որ ընտրական ընտանաբան, որոնցից հայցվորը դատաւար է փոփոխության մասնակիցների վերաբերյալ գրառումներ ներառող մասյանների ղեկավարները՝ կալանավարներում կամ զինվորական մասերում չեն գտնվում:

Բողոք բերած անձի կարծիքով, ղեկավարող ընտրությունները որպես գաղտնի չի կարող դիտարկվել այն դատաւար, որ դրանք ուղղակի կամ անուղղակի ձևով չէին կարող ազդել փոփոխության մասնակցի կամ փոփոխության արտահայտման վրա, քանի որ սվյալ փաստաթղթերի միջոցով հնարավոր է իմանալ միայն ընտրողի անունը, ազգանունը և հասցեն:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի առաջին կետը, որի հետևանքով խախտվել է նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առաջին մասը՝ հայցվորին զրկելով դատաւարությանը մասնակցելու իրավունքից:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատաւարական է հետևյալ փաստարկով:

Դատարանը գործը քննել և վճիռ է կայացրել հայցվոր կողմի բացակայությամբ:

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի առաջին կետի համաձայն՝ դատարանը հայցը կամ դիմումը թողնում է առանց քննության, եթե նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաւար ձևով ընտրված հայցվորը չի ներկայացրել դատական նիստին և չի խնդրել գործն իր բացակայությամբ քննելու մասին, եթե դատաւարողը չի դատաւարում գործը քննել ըստ էության: Սույն գործով դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաւար կերպով ընտրված հայցվորի ներկայացուցիչը չի ներկայացրել դատական նիստին և չի խնդրել գործն իր բացակայությամբ քննելու մասին: Հետևաբար, դատարանը ղեկավարում էր հայցը թողնել առանց քննության, ինչը չի արել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

---

1) «Հելսինկյան ֆաղաֆաղիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերպությունը 23.01.2006 թվականի՝ ՀՀ Կենսրոնական ընտրական հանձնաժողովին հասցեագրված գրությամբ լուրջաբանաբար և սրամադրել հանրաքվեի օրը Վանաձոր ֆաղաֆի 29/2, 29/4, 29/8, 29/9, 30/3, 30/4, 30/15, 30/20, 30/25, 30/33 սեղամասերում փլեարկության մասնակիցների վերաբերյալ սեղեկասվություն (մասյանների դասձեները):

2) Հանձնաժողովի 03.02.2006 թվականի թիվ 01-40 գրությամբ մերժվել է կազմակերպության կողմից լուրջաբանաբար փաստաթղթերի դասձեների սրամադրումը:

3) Հանձնաժողովը Կազմակերպությանը ներկայացրել է նշված սեղամասերում փլեարկության մասնակիցների թվի վերաբերյալ սեղեկասվություն:

4) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբերյալ դասարանը հայցվորին դասաձե կերպով ծանուցել է նշանակված դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին:

4. Վճարել դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ՝ սեղեկություններ փնտրելու, ստանալու և տարածելու ազատությունը: «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դասաբանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ունի սեղեկություններ ստանալու և տարածելու իրավունք:

ՀՀ Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով ամրագրված մարդու և ֆաղաֆաղու հիմնական իրավունքները և ազատությունները կարող են սահմանափակվել օրենքով, եթե դա անհրաժեշտ է ժողովրդավարական հասարակությունում դեռական անվտանգության, հասարակական կարգի դահողանման, հանցագործությունների կանխման, հանրության առողջության ու բարոյականության, այլոց սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների, դասվի և բարի համբավի դասաբանության համար: Նմանաբար սահմանափակման հնարավորություն է նախատեսված նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դասաբանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի երկրորդ մասով:

«Ընտրողների ցուցակ» հասկացությունը դարգաբանված է Ընտրական օրենսգրքի 2-րդ գլխում, որի նորմերի վերլուծությունից դարգ է դառնում, որ ընտրողների ցուցակը մատուցել վարվող փաստաթուղթ է, որը կազմում և վարում է ֆաղաֆաղիների՝ ըս բնակության վայրի հաշվառումն իրականացնող դեռական լիազորված մարմինը: ՀՀ ընտրական օրենսգրքի՝ ընտրողների ցուցակների մասշեղիությանը նվիրված 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը սահմանում է, որ ընտրողների ցուցակը, բացառությամբ զինվորական մասերում, կալանի սակ դահելու հիմնարկներում կազմվող և ընտրողների ստորագրած ցուցակների, ազատ է ծանոթության համար: Հետևաբար, օրենսդիրը՝ սահմանելով ընտրական ցուցակների մասշեղիության դահանջը, միաժամանակ արգելել է հրադարակել այն ցուցակները, որոնք փլեարկության արդյունքում ստորագրվել են ընտրողների կողմից:

Քանի որ Կազմակերպությունը Հանձնաժողովին հասցեագրված գրությամբ լուրջաբանել է սրամադրել հանրավելի օրը Վանաձոր ֆաղափի 29/2, 29/4, 29/8, 29/9, 30/3, 30/4, 30/15, 30/20, 30/25, 30/33 սեղանասերում փլեարկության մասնակիցների վերաբերյալ սեղեկակազմություն, մասնավորապես ընտրողների ստորագրած ցուցակները, հետևաբար դասարանը ճիշտ է վարվել՝ սույն վեճի նկատմամբ կիրառելով ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածը:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարձնակազմող բառերի և արտահայտություններ առաջին նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի լուրջաբանները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիտարկելով դրա իմաստը: Կազմակերպության այն լուրջումը, որ ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը սահմանում է ընտրողների ցուցակների մասշտիպության սահմանափակում միայն զինվորական մասերում և կալանքի սակ լուրջաբան հիմնարկներում կազմվող ցուցակների համար՝ չունի իրավական հիմք: Օրենքի այս դրույթը սահմանում է հրադարակման արգելք նաև ընտրողների ստորագրած ցուցակների համար: Հետևաբար, ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը դասարանը ճիշտ է մեկնաբանել և դրա արդյունքում ճիշտ է կիրառել օրենքի այդ դրույթը:

Ինչ վերաբերում է Կազմակերպության այն դիրքորոշմանը, թե ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերության կիրառմամբ խախտվում է Կազմակերպության՝ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի առաջին մասով սահմանված սեղեկություններ փնտրելու, ստանալու և սարածելու իրավունքը, ապա Վճռաբեկ դասարանը անհիմն է համարում այն՝ հետևյալ դասձառաբանությամբ:

ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությունը Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի երկրորդ մասի իմաստով հիմնավոր և խելամիտ սահմանափակում է նախատեսում ընտրողների ստորագրած ցուցակների հրադարակայնացման համար, քանի որ փլեարկության մասնակցությունը փլեարկության գաղտնիության սարբերից մեկն է:

Մարդու իրավունքների Եվրոպական դասարանը (Օքսերվեր և Գարդիան ընդդեմ Միացյալ Թագավորության, 26.11.1991թ., 59) գործով կայացված դասական ակտում արձանագրել է, որ Կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով երաշխավորվող իրավունքները բացարձակ չեն և կարող են ենթարկվել դասձառաբանված սահմանափակումների:

Նմանափոխ սահմանափակումների դասձառաբանված լինելու գնահատական է սվել նաև «Ժողովրդավարություն իրավունքի միջոցով» Եվրոպական հանձնաժողովը (Վենետիկյան հանձնաժողով) 2002 թվականին ընդունված՝ «Ընտրական հարցերում բարենդաս գործունեության կանոնագրի» 4-րդ մասի «գ» կետով, որի համաձայն՝ չդիտարկել է հրադարակալի իրականում փլեարկող անձանց ցուցակը:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թե լուրջաբանող սեղեկությունները որդես գաղտնի չեն կարող դիտարկվել այն դասձառով, որ դրանք ուղղակի կամ անուղղակի ձևով չէին կարող ազդել փլեարկության մասնակցի կամ փլեարկող արտահայտման վրա, քանի որ սվյալ փաստաթղթերի միջոցով հնարավոր էր իմանալ միայն ընտրողի անուն, ազգանունը և

հասցեն, անհիմն է, ֆանի որ փխարկությանը մասնակցելը կամ չմասնակցելը կարող է դիտարկվել որդես ֆաղաֆական ընտրության արտահայտման ձև:

Ելնելով վերագրյալից Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ընտրական օրենսգրքի 13-րդ հոդվածի 1-ին մասի երկրորդ դարբերությամբ նախատեսված սահմանափակումը բխում է Սահմանադրության 43-րդ հոդվածի և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճադանության մասին» Եվրոդական կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված անհրաժեճությունից:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով անհիմն է հեճկյալ սլասնառաքանությամբ.*

Դիմելով դասարան՝ Կազմակերդությունն ըստ էության վիճարկել է դեճական մարմին հանդիսադող՝ ՀՀ կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից ճեղեկաճվության ճրամադրումը մերժելու գործողությունը:

Նմանաճիղ գործերով դասաֆնությունն իրականադվում է ՀՀ ֆաղաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 26-րդ գլխով սահմանված կանոններով (159-161.1-րդ հոդվածներ):

ՀՀ ֆաղաֆադիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը հայցվորի բադակայությամբ գործը ֆննելու որոճում է կայադրել, դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածով, որը սահմանում է դեճական մարմինների, ճեղական ինֆնակառավարման մարմինների և դրանց դաճոնասար անձանց օրենքին հակասող ալճերն անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունները (անգործությունը) վիճարկելու մասին դիմումների ֆննության կարգը: Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն դիմում ճված անձը, ինչդես նալ ալճն ընդունած դեճական մարմնի ներկայադուցիչը դասարանի կողմից դաճաճ ձևով ճեղեկադվում են դասական նիսի ժամանակի և վայրի մասին: Նրանց չներկայանալն արգելիչ է գործի ֆննության և լուծման համար:

Գործի նյութերով հասսաճվում է այն փաստը, որ հայցվոր կողմը դաճաճ կերդով ճեղեկադվել է ՀՀ ֆաղաֆադիական գործերով վերաֆննիչ դասարանում 29.06.2006 թվականին ժամը 10:00-ին հրավիրված դասական նիսի մասին, սակայն չի ներկայադել դասական նիսին: Այս հանգամանքը բողոք բերած անձը ընդունել է նալ ներկայադված վճռաբեկ բողոքում: Հեճաբար, դիմողի կողմից դասական նիսին չներկայանալը սույն գործի ֆննության և լուծման համար արգելիչ էր կարող հանդիսանալ:

Ելնելով վերագրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.«Հելսինկյան ֆաղաֆադիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» հասարակական կազմակերդության վճռաբեկ բողոքը մերժել՝ ՀՀ ֆաղաֆադիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 29.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեղ:

2. Սույն որոճումն օրինական ուժի մեղ է մճում հրադարակման դաից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ *usnrագրություն*
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ *usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ 06-2051
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-1775 (ՎԳ)

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով հայցվոր Աոնս Միրզոյանի լիագոր ներկայացուցիչ Ալլա Մելիումյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ դատարան) 2006 թվականի հունիսի 30-ի թիվ 06-2051 վճռի դեմ՝ ըստ Աոնս Միրզոյանի հայցի ընդդեմ «Արմենսել» համաստեղ ձեռնարկություն փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ նախկին աւխասանում վերականգնելու և հարկադիր դարադորդի ամբողջ ժամանակահատվածի գումարը բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է անվավեր ձանաչել դասախանող Ընկերության 2005 թվականի հոկտեմբերի 10-ի թիվ 253-Կ և 2005 թվականի նոյեմբերի 4-ի թիվ 303-Կ հրամանները, և իրեն վերականգնել իր նախկին աւխասանում կամ համարժեք այլ աւխասանում և բռնագանձել հարկադիր դարադորդի ամբողջ ժամանակաւաւաւաւ գումարը:

Երևանի Արաքկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աւյանի դատարանի 2005 թվականի հոկտեմբերի 18-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճռով հայքը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Աոս Միրզոյանի ներկայացուցիչ Ալլա Մելիքյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 6-րդ, 48-րդ և 53-րդ հոդվածները, և դրա հետևանքով սխալ է կիրառել ՀՀ աշխասանֆային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նված ղնդումը դասճառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը վճիռ կայացնելիս անտեսել է այն հանգամանքը, որ ֆաղաֆացիական դասավարտյունը անցկացվում է կողմերի մրցակցոքյան և իրավահավասարոքյան հիման վրա, և գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղետտ է աղացուցի իր դաշանջների և առարկոքյունների հիմքում ղնկած հանգամանքները: Իսկ դասասխսանողը չի կարողացել աղացուցել իր դաշանջների և առարկոքյունների հիմքում ղնկած հանգամանքները, ինչղես նաև չի կարողացել հերել (առարկել) այն փաստարկը, որ Ընկերոքյունում առկա է եղել հայցվորի մասնագիտական դասրասվածոքյանը և որակավորմանը համադասասխսան այլ աշխասանֆ: Դասարանը հիմնվել է դասասխսանողի ներկայացուցչի բացարոքյունների վրա այն դեղղում, երբ սվյալ անձը վերաքննիչ դասարան, որղես դասասխսանողի ներկայացուցիչ ղնղիանրաղես չի ներկայացել:

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ գործասուն աշխասանֆային դայմանագիրը յուծելիս իր մոտ առկա հնարավորոքյունների սահմաններում աշխասողին չի առաջարկել նրա մասնագիտական դասրասվածոքյանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համադասասխսան այլ աշխասանֆ, ինչը, վերհիշյալ նորմի համաճայն, դարսավոր եր անել:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ աշխասանֆային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 2-րդ մասի, 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի և 115-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերի դաշանջները, որոնք ղետտ է կիրառել:

Դասարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ դասասխսանողը աշխասանֆից ազատման հրաման արճակելիս երկու ամիս առաջ չի ծանուցել հայցվորին, ինչղես նաև սվյալ ժամանակահատվածում հայցվորին չի սրամարղել ազատ ժամանակ նոր աշխասանֆ փնտրելու համար, որը ՀՀ աշխասանֆային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաճայն, չի կարող ծանուցման ողջ ժամանակահատվածի սարը տկոսից դակաս լինել:

Պասասխսանողը աշխասանֆից ազատման հրաման է արճակել հայսարարված գործաղղուի ժամանակ, ինչը ՀՀ աշխասանֆային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի ուծով արգելվում է:

Բողոք բերած անձը դաշանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով

վերաբերող նախագիծը 2006 թվականի հունիսի 30-ի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվոր Ասոս Միրզոյանի և դատաստանող Ընկերության միջև 01.08.2003 թվականի օգոստոսի 1-ին կնքվել է աշխատանքային դաշնամագի՝ անորոշ ժամկետով:

2) Ընկերության գլխավոր սեփուհը 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 253-Կ և 2005 թվականի նոյեմբերի 4-ի թիվ 303-Կ հրամաններով հայցվորին ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի և նույն հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դրույթի համաձայն ազատել է աշխատանքից:

3) 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 253-Կ հրամանի մասին աշխատող ծանուցվել է նույն օրը:

4) 2005 թվականի նոյեմբերի 7-ին հայցվորը մասնակցել է գործադուլի:

5) Երևան քաղաքի Արաբկիր և Քանախտ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ 18.11.2005 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով գործադուլը ճանաչվել է անօրինական:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառարարությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարարությամբ.*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ քաղաքացիական դատավարությունն իրականացվում է կողմերի մրցակցության և իրավահավասարության հիման վրա: Մրցակցության սկզբունքի սարքեր են սահմանված նույն օրենսգրքի 48-րդ հոդվածում, համաձայն որի՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է առնել իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքներ: Որովհետև առաջնության դատարարության կատարման և դատարանի կողմից դրանց գնահատման չափանիշ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով սահմանված է առաջնության թույլատրելիությունը, ըստ որի՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեկ է հասցվել միայն որոշակի առաջնություններով, չեն կարող հասցվել այլ առաջնություններով:

Սույն քաղաքացիական գործում բացակայում է համադատաստան առաջնություն (օրինակ՝ կազմակերպության աշխատողների քանակը և դատարանի անվանումները սահմանող փաստաթղթերը) այն մասին, որ դատաստանող Ընկերությունում առկա չէ հայցվորի մասնագիտական դատարարությանը և որակավորմանը համադատաստան այլ աշխատանք:

Հայցվորին աշխատանքից ազատելու վերաբերյալ սրված ծանուցման մեջ Ասոս Միրզոյանի մասնագիտական դատարարությանը և որակավորմանը համադատաստան այլ աշխատանք չլինելու վերաբերյալ փաստը դատարանը առաջնություն է համարել միայն դատաստանող Ընկերության ներկայացուցչի՝ դատարանում սրված բացատրությունով: Դատարանի քննության ընթացքում Ընկերության ներկայացուցիչը ղեկ է Ընկերությունում

համադասասխան աշխատանքի բացակայությունը, սակայն այդ փաստը հաստատող քույրսրելի և վերաբերելի որևէ աղացույց դասարանին չի ներկայացրել:

Վերոգրյալը հաստատում է, որ դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի զննահատել գործում առկա բոլոր աղացույցները:

Բողոքի փաստարկը ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտման մասին հիմնավոր է այն դասճանաչմանությամբ, որ հայցվորի մասնագիտական դաստիարակությունը և որակավորմանը համադասասխան այլ աշխատանք չլինելու վերաբերյալ փաստը չի աղացուցվել:

Ինչ վերաբերում է բողոքի այն փաստարկին, որ դասարանը հիմնվել է դասասխանողի ներկայացուցչի բացատրությունների վրա այն դեպքում, երբ սկսյալ անձը վերաբնիչ դասարան որդես դասասխանողի ներկայացուցիչ ընդհանրադես չի ներկայացրել, աղա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է որ այն անհիմն է հետևյալ դասճանաչմանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 47-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ դարբերության 4-րդ ենթակետի համաձայն՝ աղացույցներ են նաև գործին մանակցող անձանց բացատրությունները: Նման բացատրություն է հանդիսանում դասասխանողի ներկայացուցիչ Կ.Մանուկովի կողմից ներկայացված հայցադիմումի դասասխանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վերաբնիչ դասարանը կազմակերպված չէ վերաբնիչ բողոքով և գործում եղած, ինչդեռ նաև լրացուցիչ ներկայացված աղացույցներով կրկնակի ֆննում է գործը: Իսկ նույն օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ վերաբնիչ դասարանի վճռում նշվում է գործի հանգամանքները և աղացույցները: Հետևաբար, դասարանը վճիռ կայացնելիս դարձվոր էր վճռում նշել գործի հանգամանքները և աղացույցները, այդ թվում՝ առաջին աշյանի դասարանում ներկայացված հայցադիմումի դասասխանը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետները չդիտարկելու դեպքում գործատուն դարձվոր է աշխատողին վճարել տուժանք՝ ծանուցման յուրաքանչյուր ժամկետանց օրվա համար, որը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով աշխատողի միջին ժամային աշխատավարձի չափը: Ընկերության գլխավոր սնօրենի 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ի N253-Կ հրամանում նախատեսվում է դասասխանողին ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն վճարել նրա միջին ժամային աշխատավարձը 57 օրվա համար:

Տվյալ դեպքում տուժանքի գումարի վճարումը ազատում է դասասխանողին սկսյալ նորմի խախտման հետ կաղված հետագա որևիցե դասասխանաշվությունից:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 115-րդ հոդվածի 4-րդ մասը, որը վերաբերվում է նոր աշխատանք փնտրելու համար աշխատողին ազատ ժամանակ սրամադրելու գործատուի դարձակառությանը, սույն վեճի լուծման համար չի կարող էական նշանակություն ունենալ: Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ նոր աշխատանք փնտրելու համար աշխատողին ազատ ժամանակ սրամադրելու դարձակառության չկատարումը գործատուի համար առաջացնում է նախադես չծանուցելու ամբողջ ժամանակահատվածի համար տուժանք վճարելու դարձակառություն և չի կարող ինքնին հիմք հանդիսանալ աշխատողին

աշխատանքում վերականգնելու համար:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի խախտման փաստարկին, ադադ տեսք է նետել, որ աշխատանքից ազատման հրամանների կայացման ժամանակահատվածում՝ 2005 թվականի հոկտեմբերի 20-ին և 2005 թվականի նոյեմբերի 4-ին հայտարարված գործադուլ չի եղել: Գործադուլը հայտարարվել է 2005 թվականի նոյեմբերի 7-ին:

Բացի այդ, Երևան ֆադադի Արաքլիր և Քանադեո-Չեյթուն համայնքների առաջին աշյանի դասարանի՝ 18.11.2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի օրինական ուժի մեջ մտած վճռով այդ գործադուլը անօրինական է ճանաչվել և իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել սույն գործի լուծման տեսանկյունից:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը, ՀՀ ֆադադադիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ ֆադադադիական գործերով վերաբնիչ դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադադադիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ատոս Միրգոյանի ներկայացուցիչ Ալլա Մելիումյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆադադադիական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 30-ի թիվ 06-2051 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դադից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ 06-1981
Նախագահող՝ Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ
Դատավորներ՝ Տ.ՄԱՀԱԿՅԱՆ
Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քաղափացիական գործ թիվ 3-1989 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Անահիճ Ումրոյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի դեմ՝ ըստ Արալույս Հակոբյանի հայցի ընդդեմ Ատոճ Վահրադյանի, Անուճավան Թումանյանի և Անահիճ Ումրոյանի՝ գումար բռնագանձելու և ըստ Անահիճ Ումրոյանի հակընդդեմ հայցի ընդդեմ Արալույս Հակոբյանի՝ դարձավորագիրն անվավեր ճանաչելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Արալույս Հակոբյանը դախանջել է դատասախանողներից համադարձության կարգով բռնագանձել 4.414.850 ՀՀ դրամ:

Հակընդդեմ հայցով Անահիճ Ումրոյանը դախանջել է անվավեր ճանաչել դարձավորագիրը:

Արաբկիր և Քանափեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի ադրիլի 10-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի: Ատոճ Վահրադյանից և Անուճավան Թումանյանից համադարձության կարգով հոգոճ Արալույս Հակոբյանի բռնագանձվել է 7.537 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, իսկ Անահիճ Ումրոյանից գումար բռնագանձելու մասով հայցը մերժվել է: Հակընդդեմ հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռով հայցը բավարարվել է, հակընդդեմ հայցը՝ մերժվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Անահիս Ումրոյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

Դատարանը վճիռ կայացնելիս չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 305-րդ և 313-րդ հոդվածները, ինչդէս նաև խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դաշխանքները:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դատաճառաքանել է հետևյալ փաստարկներով.

Պատրավորագիրն իր կողմից ստրագրվել է խաբեության ազդեցության սակ:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշխանքել է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի թիվ 06-1981 ֆաղաֆացիական գործով 04.07.2006 թվականին կայացրած վճիռը Անահիս Ումրոյանից գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցը մերժելու մասերով բեկանել և բեկանված մասերով գործն ուղարկել նոր քննության:

Միաժամանակ բողոք բերած անձը միջնորդել է ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված դէտական տրոքի վճարումից՝ դատաճառաքանելով, որ 2-րդ խմբի հաեմանդամ է:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հասսասված հետևյալ փաստերը՝

1) 2006 թվականի հունվարի 22-ի Անահիս Չւնրգի Ումրոյանի գրավոր դատրավորագրում նեված է. «Ես Անահիս Չւնրգի Ումրոյանս դատրավորվում եմ իմ որդու Աեոս Էդվարդի Վահրադյանի կողմից դատրտով վերցրած գումարի, որը նա վերցրել է Արեալույս Հակոբյանից մի մասը 6000 (վեց հազար) ԱՄՆ դոլլարի չափով վերցնել իմ վրա, որը ես դատրավորվում եմ վճարել Ա. Խաչատրյան 20-43 հասցեում ինձ դատկանող բնակարանի վաճառքից անմիջադէտ հետ: Տվյալ դաշիին բնակարանը հանձնված է վաճառքի և այդ գործընթացը ընթացքի մեջ է: Որդես նեված գումարի վերադարձը ադաշովող առարկա հանդիսանում է ինձ դատկանող նեված հասցեում գտնվող անեարժ գույքը: Որի համար ստրագրում եմ» (գ.թ.4):

2) 2006 թվականի հունվարի 22-ի Արեալույս Հակոբյանի գրավոր հայտարարությունում նեված է. «Ես՝ Արեալույս Հակոբյանս, բն. Արաբկիր 41 փ., 1 ս. անձն. ԱՇ 0369204 սրվ. 05.08.98 004 հայտնում եմ այն մասին, որ Անահիս Ումրոյանի կողմից նա որդու Աեոս Վահրադյանի կողմից ինձանից դատրտով վերցրած գումարի մի մասը 6000 (վեց հազար) ԱՄՆ դոլլարը, որը նա որդես դատրտ համաձայն իր կողմից սրված դատրավորագրի վերցրել է իր վրա, դատրավորվելով դատրտը վերադարձնել Ա. Խաչատրյան 20, բն. 43 հասցեում իրեն դատկանող անեարժ գույքի վաճառքից անմիջադէտ հետ, համաձայն եմ վերոնեվածը իրականանալու դատրագայում սդասել դատրտի մնացած մասի վերադարձնելուն Աեոս Վահրադյանի կողմից և միաժամանակ համարելով այս բոլորը

հաճեցման եզրեր զսնելու և դարսֆի վերադարձմանը և սուժողների վնասը փոխհասուցելուն նոյասող ֆայլ, միջնորդել դասարանի առջև մեղմել Ա.Վահրադյանի դաշիժը» (գ.թ. 29):

3) Անահիս Ումրոյանը ծնվել է 1928 թվականին:

4) ՀՀ սոցիալական ադահովոթյան նախարարոթյան 2001 թվականի նոյեմբերի 22-ի թիվ 039405 անժամկէս գործող սեղեկանֆի համաձայն՝ Անահիս Ումրոյանը երկրորդ խմբի հաճմանդամ է:

5) Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի՝ 2006 թվականի հունվարի 24-ի օրինական ուժի մեջ մսած դասավճռով Աճոս Վահրադյանը մեղավոր է ձանաչվել ՀՀ ֆրեական օրենսգրֆի 178-րդ հողվաժի 2-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կէսերով, դասադարսվել է ազասագրկման 4 սարի ժամանակով և սուգանֆի՝ 30.000 ՀՀ դրամի չաֆով:

6) Նճված ֆրեական գործով Արճալոյս Հակոբյանը հանդես է եկել որդես սուժող:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանոթյուններ և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոբը նճված հիմֆի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ *բողոբը հիմնավոր է հէսկյալ սյասձառաբանոթյանբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրֆի 305-րդ հողվաժի համաձայն՝ օրենֆի կամ այլ իրավական ակսերի դահանջներին չհամադասասխանող գործարֆն անվավեր է, եթէ օրենֆը չի սահմանում, որ նման գործարֆն առչինչ է կամ չի նախասեսում խախսման այլ հէսկանֆներ:

Նոյն օրենսգրֆի 313-րդ հողվաժի 1-ին մասի համաձայն՝ խաբեոթյան, բռնոթյան, սղառնալիֆի ազղեցոթյան ներֆո, մեկ կողմի ներկայացուցչի մյուս կողմի հէս չարամիս համաձայնոթյանբ կնֆված գործարբը, ինչդես նաս այն գործարբը, որն անձն սիղված է եղել կնֆելու ծանր հանգամանֆների բերումով իր համար ծայրահեղ ոչ ձեռնսու դայմաններով, որից օգսվել է մյուս կողմը (սրկացուցիչ գործարբ), սուժողի հայցով դասարանը կարող է ձանաչել անվավեր:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ գործի լուծման համար էական նճանակոթյուն ունեն հէսկյալ ֆասսերը, մասնավորադես՝

1. 2006 թվականի հունվարի 22-ին կազմված դարսավորագիրը և հայսարարոթյունը,

2. Անահիս Ումրոյանի որդու նկասմամբ ֆրեական հէսադնդման ֆասսի առկայոթյունը,

3. Անահիս Ումրոյանի գառամյալ սարիբը և 2-րդ խմբի հաճմանդամ լինելու հանգամանֆը ադացուցում են, որ Անահիս Ումրոյանի կողմից 22.01.2006 թվականի հունվարի 22-ին սրված դարսավորագիրը կազմվել է ծանր հանգամանֆների բերումով վերջինիս համար ծայրահեղ ոչ ձեռնսու դայմաններով:

Վճռաբեկ դասարանի այս եգրահանգումը հիմնված է հէսկյալ հանգամանֆների վրա՝

1. Արճալոյս Հակոբյանի՝ 22.01.2006 թվականին սված գրավոր հայսարարոթյան համաձայն վերջինս որոճակի դայմանների դիմաց դարսավորվել է միջնորդել դասարանի առջև մեղմել Ա. Վահրադյանի (Անահիս Ումրոյանի որդու) դաշիժը.

2. Անահիս Ումրոյանը հայցվորի հետ ոչ նախկինում (մինչև դատարանացիքի սալը), ոչ էլ դրանից հետո չի կնքել գործարքներ, չի եղել ֆաղաֆագիախրավական հարաբերությունների մեջ:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ 2006 թվականի հունվարի 22-ի դատարանացիքը Անահիս Ումրոյանի կողմից կազմվել է ստրկացուցիչ դրամաներով, և այն ենթակա է անվավեր ճանաչման ՀՀ ֆաղաֆագիական օրենսգրքի 313-րդ հոդվածի ուժով:

Միաժամանակ, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ վճռաբեկ բողոքով վիճարկվում է դատական ակտը մասնակիորեն, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստրադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը՝ ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի՝ Անահիս Ումրոյանից հոգուս Արալույս Հակոբյանի գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցը մերժելու մասերը ղեկ է բեկանել և այդ մասերով դատական ակտը փոփոխել հետևյալ դատաձևաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի քննության իրավունք: Մույն ֆաղաֆագիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում քննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաքննության իրավունքի սար, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման ժամանակահատվածից: Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստրադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության բարձրագույնից:

Ինչ վերաբերում է վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված ժամկետային սուրֆի վճարումից ազատելու մասին միջնորդությանը, ադա այն ղեկ է բավարարել, քանի որ հիմնավորված է, որ բողոք բերած անձը գտնվում է նյութական ծանր վիճակում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի՝ Անահիս Ումրոյանից հոգուս Արալույս Հակոբյանի գումար բռնագանձելու և հակընդդեմ հայցը մերժելու մասերը և այդ մասերով դատական ակտը փոփոխել:

Արալույս Հակոբյանի հայցը Անահիս Ումրոյանի մասով մերժել:

Հակընդդեմ հայցը բավարարել՝ անվավեր ճանաչել Անահիս Ումրոյանի կողմից 2006 թվականի հունվարի 22-ին սրված դատարանացիքը:

2. Վճիռը մնացած մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Անահիս Ումրոյանին ազատել վճռաբեկ բողոքի համար սահմանված ժամկետային սուրֆի վճարումից:

---

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnraqrupjon
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnraqrupjonներ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2142
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Թումանյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2008(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դիմող Համազաստ Փոստանջյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի Համազաստ Փոստանջյանի ընդդեմ Երևանի ֆաղափացիական դատարանի (այսուհետ՝ Քաղաքացիական), երրորդ անձինք Շողիկ Քալաբյան, Արմինե Մեսրոպյան՝ Երևանի ֆաղափացիական դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը 4-րդ հավելվածի մասով մասնակցի անվավեր ճանաչելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դիմում է մասնակցի անվավեր ճանաչել ֆաղափացիական դատարանի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը:

Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի հունվարի 20-ի թիվ 2-144 վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ 06-1075 վճռով դիմումը մերժվել է:

Վճռաբեկ դասարանի 2006 թվականի ապրիլի 21-ի թիվ 3-799 որոշմամբ ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ 06-1075 վճիռն ամբողջությամբ բեկանվել է:

ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Հ. Փոսանցյանը:

Վճռաբեկ բողոքին Արմինե Մետրոբյանի և Շողիկ Քալաբյանի կողմից ներկայացվել է ղաասախան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը չի կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածը, որը ղետսֆ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի թիվ 286 որոշման 3-րդ կետի «գ» ենթակետի համաճայն՝ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերը, այդ թվում՝ ընդհանուր օգտագործման սարածֆները (գրոսայգիներ, ղորակներ, հրաղարակներ, փողոցներ, մայթեր, գազոցներ, գետափներ, լճափեր) ենթակա չեն օսարման, անհատյց օգտագործման կամ վարճակալությամբ սրամաղրման:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերը:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Տվյալ սարածֆը հանդիսանում է ըստ իր գործառնական նետանկության կաղի և կոմունալ ենթակառուցվածֆների օբյեկտների կառուցման համար սրամաղրված հող, իսկ այդ գոտիներում հողամասերի վրա առգելվում է հատկ իրավական ռեժիմին հակասող ցանկացած գործողություն:

3) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 1998 թվականի հոկտեմբերի 28-ի թիվ 660 որոշումը, որը ղետսֆ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

Մինչ հողահատկացման որոշում կայացնելը ղետսֆ էր աղահովել տվյալ սարածֆի բնակչության իրագեկվածությունը միջավայրի փոփոխության վերաբերյալ: Մինչդեռ, Վրացական 2 սան և Վրացական 4-րդ տենֆի բնակիչներն իրենց կարծիքը հայտնելու հնարավորություն չեն ունեցել: Մասնավորաղետ, հնարավորություն չեն ունեցել անցկացնելու անկախ փորճաֆննություններ:

4) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 2003 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 714-Ն որոշումը, որը ղետսֆ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձն իր ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Երևանի ֆաղաֆաղետի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշման 4-րդ հավելվածի ցանկում նեված՝ առևտրի և սղասարկման սաղավարների տեղաղրման նղաատկով սրամաղրվող հողամասերը, որոնֆ սրամաղրվել են Ա.Մետրոբյանին և Շ.Քալաբյանին, ցտնվել են կողֆ կողֆի, յուրաֆանչյուրը՝ 30 ֆն: Այտղիտով, Ա.Մետրոբյանը

և Շ.Քալաբյանը, հանդիսանալով հարազատ փոյրեր, մասնակցելով աճուրդին միասին, ԵՇանցել են աճուրդի ընթացակարգը:

5) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը և 132-րդ հոդվածի 1-ին մասը:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարող մասնաճյուղում է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը չի հետազոտել և գնահատել գործի նյութերում առկա 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ ՍՀ-24/689 ՀՀ ֆաղաֆաբեռնության նախարարության ֆաղաֆաբեռնական ղեկավարության ժամկետային Ս.Հայրապետյանի կողմից սրամադրված փաստաթուղթը, ՀՀ ոստիկանության Երևան ֆաղաֆի Վարչության ղեկավարության ժամկետային կողմից (Ս. Օհանյանի կողմից ստորագրված) սրված փաստաթուղթը:

6) Դատարանը չի կիրառել Հայաստանի Հանրապետության սահմանում գործող հանրապետական և միջպետական նորմերի «Քաղաքաբեռնություն. Քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հասակագծում և կառուցադասում» 2.07.01-89 ՄԽՊ-ի 6.23 կետը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարող մասնաճյուղում է հետևյալ փաստարկով.

Տեղադրվող կրողակները դժվարացնում են հետիոսնի՝ փողոցի անցումը կազմակերպելը Ն. Չարյան և Վրացական փողոցների խաչմերուկի մոտ:

Բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել և փոփոխել ստորադաս դատարանի վճիռը՝ մասնակիորեն անվավեր ճանաչել Երևանի ֆաղաֆաբեռնի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը 4-րդ հավելվածի 1-ին և 2-րդ կետերի մասով:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանը.

Վճռաբեկ բողոքի դատաստան ներկայացրած երրորդ անձի Ծողիկ Քալաբյանը և Արմինե Մեսրոպյանը առարկել են վճռաբեկ բողոքի դեմ՝ միաժամանակ նշելով, որ դատարանը չի խախտել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածը, 14-րդ հոդվածի 1-ին և 4-րդ մասերը, իսկ ՀՀ կառավարության 1998 թվականի հոկտեմբերի 28-ի թիվ 660 որոշման ղախանջները սույն գործով կիրառելի չեն:

Վճռաբեկ բողոքի դատաստան ներկայացրած անձի ղախանջել են ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ, իսկ վճռաբեկ բողոքը առանց բավարարման:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևան ֆաղաֆի Վրացական փողոցի թիվ 2 հասցեում գտնվող բնակելի տունը սեփականության իրավունքով ղախանում է Համազասոյ Փոստանջյանին:

2) Երևանի ֆաղաֆաբեռնի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը Վրացական 4 հասցեում գտնվող շենքի կողային հատվածում (թիվ 2 սան դիմաց) ֆաղաֆացիներ Արմինե Մեսրոպյանին և Ծողիկ Քալաբյանին առևտրի սաղավարներ տեղադրելու նղախակով վարձակալական հիմունքներով յուրաքանչյուրին 5 սարի ժամկետով սրամադրվել է 15մ մակերեսով հողամաս:

---

3) Նշված որոշման հիման վրա 2005 թվականի հոկտեմբերի 13-ին կազմվել և հաստատվել են Գլխավոր հասակագծերը, իսկ 2005 թվականի նոյեմբերի 16-ին հաստատվել են հողահասկացման սահմանի նշանադրման ակտերը:

4) Արմինե Մետրոբյանին և Շողիկ Քալաբյանին հասկացված հողամասերի վարձակալական իրավունքը 2005 թվականի նոյեմբերի 22-ին գրանցվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավարի կոմիտեում և սրվել են իրավունքի գրանցման համադասասխան վկայականներ:

5) Քաղաքապետարանի աշխատակազմի ճարտարադաստիարակության և ֆաղափառության վարչության կողմից 2005 թվականի դեկտեմբերի 26-ի թիվ 18-09/2-4143 գրության համաձայն՝ սրամադրված հողամասերը գտնվում են Վրացական փողոցի հարևանությամբ որոնք թիվ 2 սան սեփականության հետ չեն առընչվում գտնվելով 11 մետր հեռավորության վրա և չեն խոչընդոտում ավտոմեքենաների մոտեցմանը: Երկու սաղավարներից մեկի հողամասը մասամբ ընդգրկում է կոյուղու դիսահորը և նախագծային փաստաթղթերի մեկնման ժամանակ հաշվի կառնվի դիսահորի առկայությունը և այն չի ծանրաբեռնվի սաղավարով:

6) ՀՀ ֆաղափառության նախարարության ֆաղափառական ղեկավարի տեսչության տեսի, ՀՀ ֆաղափառական ղեկավարի գլխավոր տեսչի 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ ԱՀ-24/689 գրության համաձայն՝ Քաղաքապետի վերը նշված որոշմամբ նախատեսված կրողակները սեղադրվելու են այդ սարածով անցնող կոյուղագծի և ջրագծերի վրա, ինչի հետևանքով փակվելու է գոյություն ունեցող դիսահորերը, ինչպես նաև դժվարեցնում են հետիոտնի փողոցի անցումը կազմակերպել այդ հասվածում: ՀՀ-ում գործող ֆաղափառական նորմերի համաձայն չի թույլատրվում չկարգավորվող խաչմերուկներում, սեանելիությունն ադահովվող հասվածներում, սեղադրել կրողակներ:

7) ՀՀ ոսիկանության Երևան ֆաղափ վարչության ղեկավարի տեսչության բաժնի ղեկի 2006 թվականի փետրվարի 23-ի Էլ4-588 գրության համաձայն՝ վերը նշված հասվածում սաղավարների սեղադրումը հնարավոր չէ, քանի որ դրանք կահամանափակեն անհրաժեշտ սեանելիությունը խաչմերուկի սահմանում, կնդաստեն սրանադորային միջոցների կանգառին ու կայանմանը խաչմերուկի սարածում, փողոցների լծորդվող մասերում, լուրջ խոչընդոտ հանդիսանալով սրանադորային հիմնական հոսքերին կարող են նդաստել ծանր հետևանքներով ճանադարհասրանադորային դասահարների առաջացմանը: Պետավսուչությունը առարկել է առևտրի սաղավարների սեղադրման կադակցությամբ:

4. Վճարել դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճարել բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ՝

1. դիմողի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հողվածով նախատեսված սահմանափակումները վերաբերում են հողամասերի օտարման հետ կադված սահմանափակումներին: Մույն վեճով ծագած իրավահարաբերությունները վերաբերում են ղեկական հողի վարձակալության հետ կադված հարցերին:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ կառավարության 2001 թվականի ադրիլի 12-ի թիվ 286

որոշման 3-րդ կետի «գ» ենթակետին, առաջ դրա համաձայն ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերը, այդ թվում՝ ընդհանուր օգտագործման սարածքները (զբոսայգիներ, դուրակներ, հրադարակներ, փողոցներ, մայթեր, գազոններ, գեսափներ, լճափեր) ենթակա չեն օտարման: Օտարումը նշանակում է գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի փոխանցում, ինչն առկա չէ սույն գործով ծագած իրավահարաբերություններում:

Ուստի, ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածը և դրան համադասասխան ընդունված ՀՀ կառավարության վերը նշված որոշման 3-րդ կետի ֆինանսվող ենթակետը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

2) *դիմողի բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափացիական դատարանի օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեկ է առնել իր դատախազների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները: Իսկ նույն օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի համաձայն՝ առարկությունները ներկայացնում են գործին մասնակցող անձինք:

Գործի ֆինության ընթացքում գործին մասնակցող անձի չեն ներկայացրել բավարար առարկություններ, ինչի արդյունքում չի առարկությունները համադասասխան հողի՝ էներգետիկայի, կառույցի, սրահատորի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հող հանդիսանալու փաստը: Հետևաբար, ՀՀ հողային օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի նորմերի կիրառման անհրաժեշտությունը բացակայել է:

3) *դիմողի բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Համաձայն ՀՀ կառավարության 1998 թվականի հոկտեմբերի 28-ի թիվ 660 որոշման նախաբանի՝ այդ որոշմամբ սահմանված կարգի գործողությունը սարածվում է ֆաղափացիական ծրագրային ու գոտիավորման փաստաթղթերի և դրանց բացակայության դեպքում՝ կառուցադասման նախագծերի, նոր կառուցվող բնակելի, հասարակական և արտադրական շենքերի ու շինությունների նախագծերի վրա:

Քաղաքապետարանի ծրագրային փաստաթղթերի ցանկը սահմանված է «Քաղաքապետարանի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 4-րդ մասում:

Սույն գործով ֆաղափացիական ծրագրային փաստաթղթերը առկա են եղել նախագծերի սրահատորման ժամանակ: Հետևաբար, կրակների նախագծերի վերաբերյալ վերը հիշատակված որոշմամբ նախատեսված իրագրվում չի դատախազություն:

4) *բողոքը չորրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Բողոք բերած անձի կողմից վճարելի բողոքում նշված փաստերն այն մասին, որ Ա.Մետրոյանին և Շ.Քալաբալանին սրահատորման հողամասերը գնվել են կողմ կողմի, յուրաքանչյուրը՝ 30 մ և նրանց համատեղ մասնակցությունը աճուրդին նույնպես է ունեցել ՀՀ կառավարության 2003 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 714-Ն որոշումամբ սահմանված աճուրդի ընթացակարգը շրջանցել, սույն վճարելի բողոքի շրջանակներում ֆինանսման ենթակա չէ, քանի որ նշված փաստերն և իրավական հանգամանքները ընդգրկված չեն եղել դիմողի 2005 թվականի նոյեմբերի 17-ին Կենտրոն և Նոր-Մարազ համայնքների առաջին ասյանի դատարան ներկայացված դիմումի հիմքում և առարկայում, հետևաբար դրանք չեն գնահատվել ստորադաս դատարանների կողմից:

Վճարելի դատարանը գտնում է, որ ստորադաս դատարանում գործին մասնակցող անձանց կողմից չվկայակոչված իրավական հիմնավորումները և չառարկությունները

փաստական հանգամանքները (փաստեր), որոնք չեն հետազոտվել և գնահատվել usրադաս դասարանների կողմից, չեն կարող գնահատվել վճռաբեկության կարգով դասական ակտերը վերանայելիս:

5) բողոքը հիմնված է հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Դասարանը բազմակողմանի և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա բոլոր աղացույցները, մասնավորապես 2006 թվականի մարտի 3-ի թիվ ՍՀ-24/689 ՀՀ ֆաղափառության նախարարության ֆաղափառական ղեկավարության ղեկավար Ս.Հայրապետյանի կողմից սրամաղդված և ՀՀ ոստիկանության Երևան ֆաղափառության ղեկավարության ղեկավար Բաժնի ղեկի կողմից (Ս.Օհանյանի կողմից սրագրված) սրված փաստաթղթերը, որոնցում առկա են ֆաղափառական նորմերի խախտման մասին տեղեկություններ:

6) բողոքը վեցերորդ հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածի համաձայն՝ ղեկավար մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների եւ դրանց ղաւարանատար անձանց՝ օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու կամ նրանց գործողությունը (անգործությունը) վիճարկելու (այսուհետ՝ ակտն անվավեր ճանաչելու) համար հիմք են նշված ակտն օրենքին հակասելը և դիմողի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով տրաւարավորված իրավունքի և (կամ) աղատության խախտման փաստի առկայությունը:

ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ ղեկավար մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց ղաւարանատար անձի ակտն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը քննելիս նշված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման ղարտականությունը որվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա ղաւարանատար անձի վրա:

Հետևաբար, հատկ հայցային վարույթի կանոններով գործերի քննության ժամանակ դիմողը ղարտավոր է հիմնավորել Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով տրաւարավորված իրավունքի և (կամ) աղատության խախտման փաստի առկայությունը, իսկ համաղատասախան մարմինը՝ ակտի օրինականությունը:

Նույն հոդվածի 5-րդ մասը սահմանում է, որ դասարանը դասական նիստում ստուգում է ակտն ընդունած ղեկական մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց ղաւարանատար անձի իրավասությունը, ամբողջ ակտի կամ դրա մի մասի համաղատասախանությունը ՀՀ Սահմանադրությանը և օրենքներին: Այսղիսով, օրենսդիրը՝ նախատեսելով դասարանի ակտիվ դերը հատկ հայցային վարույթում ակտն օրինականության տեսանկյունից գնահատելու հարցում, և ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների աղացուցման ղարտականությունը ակտն ընդունած մարմնի կամ դրա ղաւարանատար անձի վրա դնելով, ըստ էության ամրագրել է հանրային իրավունքի հանրաձանաչ սկզբունքը՝ հանրային իրավահարաբերություններում անձի իրավունքների գերակայության սկզբունքը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դիմողի կողմից բավարար փաստեր են ներկայացվել, որոնք հիմք ղիտի սային դասարանին արձանագրելու, որ դիմողի իրավունքի հնարավոր խախտումն առկա է:

Հետևաբար, վճռաբեկ դասարանը հիմնավոր չի համարում ՀՀ ֆաղափառական

զգնում է, որ նշված որոշմամբ խախտվում է դիմողի Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաժխավորված իրավունքներն ու ազատությունները և վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք են հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դատարանը զգնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ. «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների Պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաֆանջյուր ո՛ր ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը զգնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաֆննության իրավունքի սարբ, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարունակում նշված իրավունքի խախտման ճեսանկյունից:

Տվյալ դեղոքում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության ճահերից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկլարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Համազատո Փոսանջյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 06-2142 վճիռը բեկանել և դատական ակտը փոփոխել՝

Համազատո Փոսանջյանի դիմումը բավարարել՝ Երևանի ֆաղաֆադետի 2005 թվականի օգոստոսի 2-ի թիվ 1716-Ա որոշումը 4-րդ հավելվածի 1-ին և 2-րդ կետերի մասով ձանաչել անվավեր:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usruaqrupjuni
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usruaqrupjuninler*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ 06-2574
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Ա.Թումանյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-2039 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով դատաստանող «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի (այսուհետ նաև՝ դատարան) 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2574 վճռի դեմ՝ ըստ Լորիկ Չալյանի հայցի ընդդեմ Ընկերության՝ հարկադիր տարադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի ընթացքում վնասի հատուցում վճարելու և զբաղեցրած տաբուրետում վերականգնելու տահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը տահանջել է Ընկերությանը տարավորեցնել հարկադիր տարադուրդի ամբողջ ժամանակահատվածի համար վճարել վնասի հատուցում և վերականգնել զբաղեցրած տաբուրետում:

Կենտրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 31-ի թիվ 2-1672 վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2574 վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դատաստանող Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան է ներկայացրել հայցվոր Լորիկ Չալյանը:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին մասի և 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատանքները:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Նշված հոդվածների համաձայն՝ կողմերի համաձայնությամբ աշխատանքային դաշտանագիրը լուծելիս աշխատանքային դաշտանագրի մի կողմը գրավոր ձևով առաջարկում է մյուս կողմին լուծելու դաշտանագիրը, որն ընկերության կողմից կատարվել է: Առաջարկի հետ համաձայնվելու դեպքում մյուս կողմը ղեկավար է յոթն օրվա ընթացքում (այլ ոչ թե յոթ օր հետո) իր համաձայնության մասին ծանուցի առաջարկ ներկայացրած կողմին, որն ընդունվել է Լորիկ Չալյանի կողմից, և կնքվել է «Աշխատանքային դաշտանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագիրը:

2) Դատարանը չի կիրառել «ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածը, որը ղեկավար է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատարանում է հետևյալ փաստարկով.

Համաձայն այդ հոդվածի՝ օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու օրվանից հետո՝ մեկ ամիս ընթացքում, գործատուները դատարանում են առանց աշխատանքային դաշտանագրի աշխատանքային հարաբերությունների մեջ մտնելու աշխատողների հետ կնքել աշխատանքային դաշտանագրեր՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Վերհիշեյալ օրենսգրքի գործողության մեջ է դրվել դատարանական հրադարարկումից (2004 թվականի նոյեմբերի 14) վեց ամիս հետո (2005 թվականի հունիսի 21):

Դատարանը ճիշտ չի մեկնաբանել այն հանգամանքը, որ գործատու չի կատարել համաձայնագրով սահմանված վճարումների դատարանում և անցնել է նաև, որ հայցվորը դատարանում կարգով՝ գրավոր (2006 թվականի մարտի 15) հայցնել է, որ աշխատանքային դաշտանագրի լուծման մասին առաջարկը իր կողմից մերժվում է, մինչդեռ գործատու 2006 թվականի մարտի 15-ին աշխատողին վճարել է համաձայնագրով սահմանված վճարը 887 166 ՀՀ դրամ, որը ստորագրված է հայցվորի կողմից դրամարկղային ելքի թիվ 107 օրդերում, որից հետո հայցվորը դիմել է դատարանում աշխատանքային դաշտանագրի լուծման մասին առաջարկի մերժումով:

3) Դատարանը ճիշտ չի մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի դատանքները:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դատարանում է հետևյալ փաստարկներով.

Աշխատանքային դաշտանագրի լուծումը գործատուի նախաձեռնությամբ արգելվում է աշխատողի ժամանակավոր անաշխատունակության ժամանակահատվածում: Միևնույն ժամանակ, հայցվորը անաշխատունակության թերթիկը հանձնել է ԱՐՀԿՈՄ-ին, որը սրված է 2006 թվականի ապրիլի 10-ից մինչև 2006 թվականի ապրիլի 16-ը, այսինքն՝ համաձայն 2006 թվականի մարտի 2-ը կնքված «Աշխատանքային դաշտանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագրով սահմանված դաշտանագրի լուծումից՝ 01.04.2006 թվականի ապրիլի 1-ից հետո:

Միաժամանակ բողոք բերած անձը հայցնել է, որ հայցվորը չի ազատվել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի դատանքների համաձայն, այլ նույն օրենսգրքի 110-րդ հոդվածների դատանքներով և 113-րդ հոդվածը չի սահմանում

գործատի համար աշխատանքային լուծման նախաձեռնություն համաձայնագրով:

Բողոք բերած անձը լուծվել է քեկանել ՀՀ ֆաղափարակալան գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի վճիռը և օրինական ուժ սալ Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարտ համայնիների առաջին աշյանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 31-ի թիվ 2-1672 վճիռն:

2.1. Վճռաքել բողոքի դատասալանը.

Լորիկ Չալյանի ղրդմամբ իր և Ընկերության միջև ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 85-րդ հոդվածի 1-ին մասի ղախանջներին համադատասալանող ղայմանագիր գոյություն չունի: Հետևաբար կողմերի միջև 2006 թվականի մարտի 9-ին կնված և աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված համաձայնագիրը չի կարող իրավաբանական ուժ ունենալ:

Լորիկ Չալյանը վճռաքել բողոքին ներկայացված դատասալանով հայտնել է նաև, որ եղել է անաշխատանքային վիճակում 27.03.2006 թվականի մարտի 27-ից մինչև 07.04.2006 թվականի ադրիլի 7-ը, որը հաստատվում է համադատասալան բուժիմնարկի կողմից 2006 թվականի մարտի 27-ին սրված անաշխատանքային թերթիկով: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղափարակալան գործերով վերաբնիչ դատարանը ճիշտ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետը:

Բոլոր դեղերում ղայմանագիրը լուծվել է գործատի նախաձեռնությամբ, ինչը հաստատվում է այն հանգամանքով, որ ղայմանագիրը լուծելու մասին համաձայնագիր կնվելու նախաձեռնողը գործատուն է եղել: Հետևաբար, գործատուի գործողությունները համադատասալանում են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածին:

Բողոքի դատասալան ներկայացրած անձը ղախանջել է ներկայացված վճռաքել բողոքը մերժել, ՀՀ ֆաղափարակալան գործերով վերաբնիչ դատարանի դատական սկսը թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Վճռաքել բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի քննության համար եական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հայցվոր Լորիկ Չալյանը Ընկերությունում 2004 թվականի մարտի 5-ից աշխատել է որդես անձնակազմի կառավարման վարչության դես:

2) 2006 թվականի մարտի 2-ին Ընկերության գլխավոր սնօրենի առաջին տեղակալ Վ.Անդրեանի ստորագրությամբ նրան հանձնվել է աշխատանքային ղայմանագիրը կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ լուծելու մասին ծանուցում, որում նեված է եղել, որ Ընկերության կողմից ընդունվել է որոշում աշխատանքային ղայմանագիրը լուծելու մասին, և իր համաձայնության դեղում կնվելի գրավոր համաձայնագիր, որում կնեվեն աշխատանքային ղայմանագրի լուծման ղայմանները: Ըստ այդ ծանուցման՝ համաձայնության դեղում հայցվորն երկու օրվա ընթացում դեսֆ է ծանուցեր ընկերությանը աշխատանքային ղայմանագիրը լուծելու ցանկության մասին:

3) Նեված առաջարկության կաղակցությամբ Լորիկ Չալյանը 07.03.2006 թվականի մարտի 7-ին դիմել է Ընկերության գլխավոր սնօրենի տեղակալ Վ.Անդրեանին՝ հայտնելով, որ առաջարկությունից չի կարելի ենթադրություններ անել հասուցման չափերի

մասին, և, նաև նշել է, որ համաձայնությունը սալու համար սրամադրվել է երկու օր, մինչդեռ օրենքով նման համաձայնություն սալու համար յոթ օր է նախատեսված:

4) 09.03.2006 թվականի մարտի 9-ին Լորիկ Չալյանին հանձնվել է աշխատանքային դայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին համաձայնագրի նախագիծը, ըստ որի՝ կազմակերպությունը դադարեցվել է կասարել վերջնահաշվարկ:

5) Լորիկ Չալյանը 2006 թվականի մարտի 9-ին ստրագրել է ներկայացված համաձայնագրի նախագիծը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատանքային դայմանագիրը կարող է լուծվել կողմերի համաձայնությամբ: Նույն օրենսգրքի 110-րդ հոդվածը սահմանում է դայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու կարգը: Քննարկվող գործի փաստերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ Ընկերությունը, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, դիմել է Լորիկ Չալյանին՝ իրենց միջև գոյություն ունեցող աշխատանքային հարաբերությունները դադարեցնելու առաջարկությամբ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Լորիկ Չալյանին 2006 թվականի մարտի 2-ին ներկայացված առաջարկությունը համադասախանում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի դատախազներին: Այդ հոդվածով դատախազներ են առաջարկում առաջարկության ձևին, այսինքն՝ իրավահարաբերության կողմի կամֆի արտահայտման ձևին: Այսպես, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ կողմերի համաձայնությամբ աշխատանքային դայմանագիրը լուծելիս աշխատանքային դայմանագրի մի կողմը գրավոր ձևով առաջարկում է մյուս կողմին լուծելու դայմանագիրը: Լորիկ Չալյանին 02.03.2006 թվականի մարտի 2-ին ներկայացվել է գրավոր:

Համաձայնություն սալու վերաբերյալ առաջարկությունում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետից արբերվող ժամկետ նախատեսելու մասին դայմանը ոչ մի իրավաբանական ուժ չունի, քանի որ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված է իմդերսիվ ժամկետ և այն որևէ ձևով, մասնավորապես կողմերի համաձայնությամբ, չի կարող փոփոխվել: Հետևաբար, անկախ այն հանգամանքից, թե ինչդիսի ժամկետ է նշված դայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին առաջարկությունում, միևնույն է, նման համաձայնությունը կարող է ներկայացվել յոթ օրվա ընթացքում: ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով նախատեսված միակ էական դայմանի (առաջարկության ձևի վերաբերյալ դայմանի) դատախազներին դեմում առաջարկությունը դեմ է համարել իրավաբանական փաստ, որը կարող է առաջացնել նույն հոդվածով նախատեսված իրավաբանական հետևանքներ:

ՀՀ ֆադաբադիական գործերով վերաբնիչ դատարանի դատառաքանությունն այն մասին, որ գործատուի կողմից աշխատանքային դայմանագիրը լուծելիս անցավել է այն

հանգամանք, որ հայցվորը դաժանաբար կարգով գրավոր հայտնել է աշխատանքային դայմանագրի լուծման մասին առաջարկն իր կողմից մերժելու մասին, չի համադաստիախանում իրականությանը: Ընկերության կողմից Լորիկ Չալյանին 2006 թվականի մարտի 2-ին արված առաջարկության կադրակցությամբ վերջինս դիմել է Ընկերության գլխավոր սեփականի տեղակալ Վ.Անդրեևիկին վերը նշված 2006 թվականի մարտի 7-ի գրությամբ, որի բովանդակության ուսումնասիրությունից հնարավոր չէ միանգամայն դրական կամ բացասական հետևություն անել:

Վճռաքել դատարանն այս առումով գտնում է, որ Ընկերությունը կարող էր ենթադրել հնարավոր համաձայնության մասին և Լորիկ Չալյանին ուղարկել դայմանագրի լուծման մասին համաձայնագրի նախագիծը, ինչն էլ դայմանավորված է Լորիկ Չալյանի կողմից գրությունում արված այն արձագանքությամբ, թե իրեն հասկանալի չեն հասուցման դայմանները:

Սույն գործի փաստերի (Լորիկ Չալյանին 02.03.2006 թվականի մարտի 2-ին ուղարկված առաջարկությունը, Լորիկ Չալյանի կողմից Վ. Անդրեևիկին 2006 թվականի մարտի 7-ին ուղարկված գրությունը և 2006 թվականի մարտի 9-ին կողմերի միջև ստորագրված «Աշխատանքային դայմանագիրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագիրը) հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ կողմերը դաժանաբար են չհաջողաբար աշխատանքային օրենսգրքի 110-րդ հոդվածի կանոնները, ինչն առաջացրել է նույն օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված հետևանքը:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբանության օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ աշխատանքային իրավահարաբերությունների նկատմամբ ֆադաբանաբանական գործերը գործում են այնպիսով, որ քննարկում են աշխատանքային-իրավական հասուկ օրենսդրության գործերին: Նշված հոդվածի չորրորդ մասի ուժով աշխատանքային դայմանագրերի ձևին ներկայացվող դաժանաբանության կարգավորումն իրականացվում է նաև ՀՀ ֆադաբանության օրենսդրության գործերով՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսդրության համադաստիախան կարգավորման բացակայության դայմաններում:

ՀՀ ֆադաբանության օրենսգրքի 438-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դայմանագիրը դեմ է համադաստիախանի այն կնքելու դաժանաբանության գործող օրենքով կամ այլ իրավական ակտով սահմանված՝ կողմերի համար դաժանաբան կանոններին (իմդերաշիվ կանոններին):

Սույն գործով կողմերի միջև աշխատանքային-իրավական հարաբերություններն առաջացել են 2004 թվականի մարտի 5-ին: Իրավահարաբերությունների ծագման դաժանաբանության գործել է 1972 թվականի հունիսի 16-ի ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքը: Համաձայն այդ օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասի՝ աշխատանքային դայմանագիրը կարող է կնքվել բանավոր կամ գրավոր: Նույն հոդվածի երրորդ մասի ուժով փաստերն աշխատանքի անցնելու թույլտվությունը համարվում է աշխատանքային դայմանագրի կնքում, անկախ այն բանից՝ աշխատանքի ընդունումը ձևակերպվել է դաժանաբան կերպով, թե՛ ոչ:

«ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի գործողության մեջ դնելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի և վերը նշված իրավական ակտերի համադաստիախան հոդվածների համադրության արդյունքում Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ Ընկերության և Լորիկ Չալյանի միջև 2004 թվականի մարտի 5-ին կնքվել է բանավոր աշխատանքային դայմանագիր, որը կարող էր նման ձև ունենալ մինչև 2006 թվականի հունիսի 21-ը:

Հեսկաբար, 2006 թվականի մարտի 9-ին կնքված «Աշխատանքային դայանագիւրը կողմերի համաձայնությամբ լուծելու մասին» համաձայնագիրը իրավաբանական փաստ է և առաջացնում է իրավական հետևանքներ, հակառակ դեղմում առարկայագործ է աշխատանքում վերականգնելու մասին հայցադատական, որը բավարարվել է:

Վճռաբեկ դատարանը չի անդադրադրում բողոքում նշված սույն հիմքի մյուս դատաճառաբանությանը, քանի որ վճռաբեկ բողոքում առկա նման ձևակերպումը հնարավորություն չի տալիս որոշելու վճռաբեկության կարգով գործի քննության սահմանները, ինչը ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի ուղղակի դատաճառ է: Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ սույն հիմքի նշված դատաճառաբանությունը չի լրացնում կամ հիմնավորում բողոքի հիմքերը, այն հանդես է գալիս ինքնուրույն, որովհետև քանի որ դրանում նշված չէ բողոք բերած անձի դատաճառ օրենքի և այլ իրավական ակտերի վկայակոչմամբ և դատարանի կողմից նյութական կամ դատավարական իրավունքի նորմերի խախտումները կամ սխալ կիրառումը, առաջ այն չի համադատաստանում ՀՀ ֆաղափարակալ դատավարության օրենսգրքի 230-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված դատաճառներին:

3) *բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 109-րդ հոդվածը թվարկում է աշխատանքային դայանագրի լուծման հիմքերը, որոնց թվում որդես աշխատանքային դայանագրի լուծման հիմք է նախատեսված նաև դայանագրի լուծումը գործատուի նախաձեռնությամբ: Նույն օրենսգրքի հետագա հոդվածները, մասնավորապես ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 110-113-րդ հոդվածները, սահմանում են այդ հիմքերի իրականացման կարգը: Գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայանագրի լուծման կարգին է նվիրված ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածը: Գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայանագրի լուծման առանձնահատկությունն այն է, որ աշխատանքային դայանագիրը լուծվում է՝ չհամաձայնեցնելով աշխատողի հետ: Այդ իսկ դատաճառով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի գործատուի այդ իրավունքի իրականացման որոշակի սահմանափակումներ է նախատեսել, որոնք համընդհանուր դատարանի նորմատիվ երաշխիքներ (նորմ-երաշխիք) են աշխատողների համար: Մասնավորապես, նման երաշխիք է ընդգրկում ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածը (Գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային դայանագիրը լուծելու արգելք): Հեսկաբար, ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածով նախատեսված նորմ-երաշխիքը չի սարածվում նույն օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված հիմքով աշխատանքային դայանագրի լուծման դեղմի վրա: Նշվածը հիմնավորվում է նաև ՀՀ ֆաղափարակալ օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված դայանագրային ազատության սկզբունքով: Եթե ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 114-րդ հոդվածի կանոնները սարածվեին նույն օրենսգրքի 109-րդ հոդվածի 1-ին կետի նկատմամբ, առաջ օրենսդիրը կզրկեր, ասեմք, ժամանակավոր անաշխատանքային վիճակում գտնվող աշխատողին իր ցանկությամբ լուծելու աշխատանքային դայանագիրը:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերոնշյալ նյութական իրավունքի նորմերի խախտումները ՀՀ ֆաղափարակալ դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի ուժով հիմք են Ընկերության վճռաբեկ բողոքը մասնակի բավարարելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակալ դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «Հայաստանի Էլեկտրական ցանցեր» փակ բաժնետիրական ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակի: ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2574 վճիռը բեկանել և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2663
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Խառատյան
դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-2090 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալաձը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Ճախագահողը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցողը դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային ձեռնարան (այսուհետ՝ Ձեռնարան) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 16.08.2006 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 06-2663 վճռի դեմ՝ ըստ Ձեռնարանի հայցի ընդդեմ Ստեփան Պետրոսյանի՝ ընդհանուր գույքում բաժնեմասը առանձնացնելու և բռնագանձում սարածելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական ճախադատությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դահանջել է 23.11.2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 2-1821 վճռի հարկադիր կատարման համար սրված կատարողական թերթի հիման վրա բռնագանձում սարածել Ստեփան Պետրոսյանին ընդհանուր սեփականության իրավունքով դատարանող Երևանի Չավարյան փողոցի թիվ 117 սան՝ Ստեփան Պետրոսյանին սեփականության իրավունքով դատարանող բաժնեմասի վրա:

Երևանի Կենտրոն և Նորֆ-Մարաշ համայնքների առաջին աձյանի դատարանի 2006 թվականի հունիսի 2-ի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆագիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.08.2006 թվականի օգոստոսի 20-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Տեսչությունը:
Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բերվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղի կողմից գործերով վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Դատարանի ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածը և 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկերով.

Երևան ֆաղաֆի Կենտրոն և Նոր-Մարտի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 2-1821 վճռի հիման վրա Տեսչությունը ստացել է կատարողական քերթ, որն օրենքով սահմանված ժամկետում (մեկ ամիս ընթացքում) ներկայացվել է կատարման: Այսինքն՝ կատարողական քերթը կատարման ներկայացնելու ժամկետի բացթողում սեղի չի ունեցել: Հետևաբար այդ ժամկետի վերականգման հարց չի կարող առաջանալ, և դատարանի կողմից «Դատարանի ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի կիրառման անհրաժեշտություն չի առաջացել:

Համաձայն «Դատարանի ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի՝ ֆաղաֆաղ գույքի բացակայության կամ անբավարարության հետևանքով լուրջացումների չբավարարված լուրջացումներով կատարողական քերթերը լուրջացում են իրենց ուժը մինչև դրանց կատարումը: Տվյալ դեպքում Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի թիվ 2-1821 վճռի հիման վրա 26.12.2000 թվականի դեկտեմբերի 26-ին հարուցված թիվ 139/02 կատարողական վարույթը ՀՀ արդարադատության նախարարության դատարանի ակտերի հարկադիր կատարման առաջադրության (այսուհետ՝ ծառայություն) 2002 թվականի նոյեմբերի 6-ի որոշմամբ ավարտվել է «Դատարանի ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածով և 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով:

2) Դատարանի վճռում նշված է, որ Տեսչության կողմից դատարան չեն ներկայացվել Երևան ֆաղաֆի Չավարյան փողոցի թիվ 117 տունն անհատ ձեռնարկատեր Ստեփան Պետրոսյանին սեփականության իրավունքով լուրջացումները հանգամանքը հիմնավորող աղյուցյուցներ:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկերով.

Ֆաղաֆաղի կողմից գործում առկա է վերը հիշատակված բնակելի տան հասակագիծը, որտեղ նշված է, որ Երևան ֆաղաֆի Չավարյան փողոցի թիվ 117 բնակելի տան սեփականատեր է հանդիսանում Ստեփան Պետրոսյանը:

Բողոք բերած անձը լուրջացում է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղի կողմից գործերով վերաբնիչ դատարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 06-2663 վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի բնույթի համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի բնույթի համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի Կենտրոն և Նոր-Մարտի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի

2000 թվականի նոյեմբերի 23-ի վճռով որոշվել է Ստեփան Պետրոսյանից հոգու ղեկավարությունից բռնագանձել 480 500 ՀՀ դրամ գումար:

2) Նշված վճռի հիման վրա նույն դասարանի կողմից 11.12.2000 թվականի դեկտեմբերի 11-ին սրվել է կասարողական թերթ:

3) 26.12.2000 թվականի դեկտեմբերի 26-ին հարուցվել է թիվ 139/02 կասարողական վարույթը, որի արդյունքում Ստեփան Պետրոսյանից հոգու ղեկավարությունից բռնագանձվել է 53 865 ՀՀ դրամ:

4) Ծառայության 2002 թվականի նոյեմբերի 6-ի որոշմամբ կասարողական վարույթն ավարտվել է՝ հիմն ընդունելով «Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը և 41-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետը:

5) 2002 թվականի նոյեմբերի 7-ին Ծառայությունը գրություն է ուղարկել Տեսչությանը՝ նշելով, որ կասարողական գործողությունների ընթացքում տարվել է, որ Ստեփան Պետրոսյանը հանդիսանում է Երևան ֆաղափի Չավարյան 117 սան համասեփականատեր:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառարանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1. բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառարանությամբ.

«Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ օրենք) 23-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված է մեկամյա ժամկետ կասարողական թերթը կասարման ներկայացնելու համար:

Նույն հոդվածը սահմանում է նաև այն դեղքերը, որոնց հետ օրենսդիր կադրում է վերը նշված իրավադարեցնող մեկամյա ժամկետի հաշվարկման սկիզբը: Նշված հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ֆաղափացու գույքի բացակայության կամ անբավարարության հետևանքով դատախազների չբավարարված դատախազներով կասարողական թերթերը դատախազներ են իրենց ուժը մինչև դրանց կասարումը:

Այսպիսով, սույն գործով Ծառայության 2002 թվականի նոյեմբերի 6-ի որոշմամբ հարուցված կասարողական վարույթը թեև ավարտվել է, սակայն դատախազները է իր ուժը:

Սույն գործով էական է այն հանգամանքը, որ կիրառվող օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում նախատեսված դեղքերի շարքում նշված չէ կասարողական վարույթն ավարտելու մասին որոշում կայացնելը: Հետևաբար, սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի է օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված մինչև կասարողական թերթի դատախազի կասարումը դրանց ուժի դատախազման մասին դրույթը: Մյուս կողմից հետևում է, որ հիմնավորված չէ կասարողական վարույթն ավարտելու մասին որոշում կայացնելու դատից կասարողական թերթը կասարման ներկայացնելու համար սահմանված մեկամյա ժամկետի հաշվարկման և դրանից բխող իրավական հետևանքների կիրառման անհրաժեշտության մասին դասարանի տեսակետը:

«Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 41-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ կասարողական վարույթն ավարտելն ու կասարողական թերթը դատախազսիրոջը վերադարձնելն արգելվում է կասարողական թերթը նոր կասարման ներկայացնելու համար:

«Դասական ակտերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-

րդ մասի և 41-րդ հոդվածի 3-րդ մասի վերլուծությունից բխում է, որ եթե կասարողական թերթը կասարման է ներկայացվել նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասում նշված ժամկետի լուրջ խախտումով, ապա նոր կասարման ներկայացնելու դարազայում 23-րդ հոդվածի 1-ին մասով նախատեսված ժամկետը չի կիրառվում: Մինչդեռ, «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքը նոր կասարման ներկայացնելու իրավադադարեցնող ժամկետ ընդհանրադատ չի նախատեսել, հետևաբար կասարողական վարույթն ավարտելու կադակցությամբ վերադարձված կասարողական թերթը կարող է կասարման ներկայացվել ցանկացած ժամանակ:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանը, հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ կասարողական թերթը նոր կասարման կարող է ներկայացվել կասարողական վարույթն ավարտվելուց հետո մեկ արվա ընթացքում, գտել է, որ Տեսչությունը բաց է թողել կասարման ներկայացնելու ժամկետը և նախքան բռնագանձման լուրհանջ ներկայացնելը լուրհ է բաց թողնված ժամկետը հարգելի ճանաչելու լուրհանջով դիմեր դասարան:

ՎՃռաքել դասարանը գտնում է, որ «Դասական ակսերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածը վերաքերում է ոչ թե կասարողական թերթը նոր կասարման ներկայացնելու բաց թողնված ժամկետի վերականգնմանը, այլ կասարողական թերթը առաջին անգամ կասարման ներկայացնելու բաց թողնված ժամկետի վերականգնմանը: Բացի այդ, վկայակոչված հոդվածը կարգավորում է միայն լուրհանջաքեր հանդիսացող քաղաքացիների կողմից բաց թողնված ժամկետը վերականգնելու հետ կադված իրավահարաքերությունները և չի արաձվում լուրհության կամ իրավաքանական անձանց մասնակցությամբ նմանաքիղ հարաքերությունների վրա:

2) ՎՃռաքել դասարանը հնարավոր չի համարում անդադառնալ բողոքի քերրող հիմքին, քանի որ դա լուրհաճառաքանությունը հնարավորություն չի արիս որոքելու, թե ինչ է ի նկաքի ունեքել բողոք քերող անձը: Անհնար է հասկանալ, թե ինչդիսի հիմք է հիքասակված բողոքում՝ թե նյութական, թե դասավարական, որոնք են վճռաքելության կարգով գործի քննության արհմանները, ինչը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 235-րդ հոդվածի ուղղակի լուրհանջ է:

Միաժամանակ ՎՃռաքել դասարանն արձանագրում է, որ նշված լուրհաճառաքանությունը չի լրացնում կամ հիմնավորում բողոքի հիմքերը, այն հանդես է գալիս ինքնուրույն, և քանի որ դրանում նշված չէ բողոք քերած անձի լուրհանջն օրենքի և այլ իրավական ակսերի վկայակոչմամբ, ինչդես նաև դասարանի կողմից նյութական կամ դասավարական իրավունքի նորմերի խախտումները կամ սխալ կիրառումը, ադա բողոքն այդ մասով չի համադասարախանում ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 230-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետով նախատեսված լուրհանջներին:

Այսդիսով, բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի վճիռը քելանելու հիմք է:

Ելնելով վերգրալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃռաքել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր Մյասնիկյանի հարկային սեսչության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 2006 թվականի օգոստոսի 16-ի թիվ 06-2663 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ ՏՎ-170
Նախագահող դատավոր՝ Ե.Խունդկարյան
դատավորներ՝ Լ.Սոսյան
Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2091 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դատավորներ Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ տնտեսական դատարանի 12.07.2006 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ ՏՎ-170 վճռի դեմ՝ ըստ Հենրիկ Միմոնյանի հայցի ընդդեմ ՀՀ քաղաքացիության նախարարության, ՀՀ քաղաքացիության նախարարության «Հիդրոտեխնիկական կառույցներ» ՊՏՍԿԿԻ հիմնարկի (այսուհետ՝ Հիմնարկ) Հայաստանի Հանրապետությունից 5.215.000 ՀՀ դրամ գումար բռանագանձելու դաշխանքի մասին,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

«Հիդրոմասնագետներ» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (այսուհետ՝ Ընկերություն) հայցադիմում է ներկայացրել դատարան ընդդեմ ՀՀ քաղաքացիության նախարարության, ՀՀ քաղաքացիության նախարարության «Հիդրոտեխնիկական կառույցներ» ՊՏՍԿԿԻ հիմնարկի՝ Հայաստանի Հանրապետությունից 8.151.770 ՀՀ դրամ գումար բռանագանձելու դաշխանքի մասին:

Առաջին ասյանի դատարանի կանոններով գործի ֆինության ժամանակ Ընկերությունը նվազեցրել է հայցադաշխանքը և դաշխանքել Հայաստանի Հանրապետությունից բռնագանձել 5.215.000 ՀՀ դրամ:

ՀՀ տնտեսական դատարանը 2005 թվականի օգոստոսի 10-ի թիվ Տ-1918 վճռով

կարգով դահանգել օբյեկտի ընդունում: Ուստի, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի վերը նշված հոդվածի ուժով կասարկված աշխատանքների արդյունքի դասահական կորուստի կամ վնասվածքի ռիսկը և դրանց դահանգումն իրականացնելու դասահականությունը դրված էին հայցվորի վրա մինչև օբյեկտի հանձնումը:

Բողոք բերած անձը դահանգել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 12-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆՈՂ ՎԻՍՏԵՐՆԵՐ.

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈԴՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԽԱՄԱՐ ԷՎԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՅՈՒՆ ՈՒՆԵՆ ԽԵՏԿՅԱԿ ՎԻՍՏԵՐՆԵՐ՝

1) 2001 թվականի օգոստոսի 13-ին Ընկերությունը Հիմնարկի հետ կնքել է թիվ ՀՀ ՔՆ ՀԿ ՊԶ-ԱՇՁԲ-2 շինարարության կադալի մասին դայմանագիրը:

2) 01.10.2003 թվականի հոկտեմբերի 10-ին Ընկերությունը կասարել է դայմանագիրը, ինչի մասին հայտնել է դասասխանողին և շահագրգիռ բոլոր կազմակերպություններին:

3) Հիմնարկն աշխատանքների ավարտման մասին տեղեկացվելուց հետո միջոցներ չի ձեռնարկել աշխատանքի արդյունքներն ընդունելու համար:

4) Ընկերության և Հիմնարկի միջև 2003 թվականի փետրվարի 27-ին կնքվել է գույքի անհատույց օգտագործման դայմանագիր, որով Ընկերությանն օգտագործման իրավունքով տրամադրվել են Որոտան գետի համադասասխան հիդրոէլեկտրակայան կառույցները:

5) Կողմերի միջև կնքված կադալի դայմանագրով իրականացված աշխատանքների արդյունքները Հիմնարկի կողմից չընդունելու դասառոտ Ընկերությունը Որոտան գետի համադասասխան հիդրոէլեկտրակայան կառույցները 2004 թվականի մարտի 1-ի դայմանագրով հանձնել է դահանգության:

6) Հիդրոէլեկտրակայան կառույցների դահանգության համար Ընկերությունը կասարել է 8.151.770 ՀՀ դրամի ծախս:

7) Ընկերության լուծարային հանձնաժողովը (ի դեմս հանձնաժողովի նախագահ Հ. Միմոնյանի) Ընկերության դահանգի իրավունքը 2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ի դայմանագրով զիջել է Ընկերության բաժնետեր Հ.Միմոնյանին:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՆԱՔԱՆՈՒՄՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ.

Քննելով վճռաքել բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԸ զսնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ ԽԵՏԿՅԱԿ ԿԱՏԱՃԱՆԱՔԱՆՈՒՄՅԱՆՔ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ ներկայացուցիչը չի կարող ներկայացվողի անունից գործարք կնքել անձամբ իր նկատմամբ: Սույն գործով Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Միմոնյանը Ընկերության դահանգի իրավունքը 2005 թվականի սեպտեմբերի 20-ի դայմանագրով զիջել է Ընկերության բաժնետեր Հ.Միմոնյանին, որը նույն ֆիզիկական անձն է:

Հետևաբար, սույն գործով առկա է դեղք, երբ ներկայացուցիչը ներկայացվողի անունից գործարք է կնքել անձամբ իր նկատմամբ, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտում է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքին հակասող

գործարհները անվավեր են, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարհն առաջինը է, կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ: Օրենքը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտմամբ կնքված գործարհը չի գնահատել որդես առաջինը գործարհ և չի նախատեսել նման խախտման այլ առանձնահատուկ հետևանքներ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով նման գործարհը վիճահարույց է և կարող է անվավեր ճանաչվել դատարանի կողմից:

Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Միմոնյանի՝ Ընկերության ղախանցի իրավունքը Ընկերության բաժնետեր Հ.Միմոնյանին զիջելու մասին ղայմանագիրն անվավեր ճանաչելու մասին օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակ դատարանին չի ներկայացվել:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ուժով շինծու է համարվում մեկ այլ գործարհի բողոքման նդատակով կնքված գործարհը:

Շինծու գործարհի առկայությունը վճռաբեկ բողոք բերած անձը հիմնավորում է այն փաստակով, որ նման գործարհը կնքվել է՝ նդատակ ունենալով Ընկերության լուծարումից հետո ադահովել իրավահաջորդություն կատարողական վարությամբ:

Նման դատճառաբանությունը Վճռաբեկ դատարանը բավարար չի համարում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված դեղդի (շինծու գործարհի) առկայությունը ադացուցված համարելու համար, ֆանի որ՝

1. նախ՝ բողոք բերած անձը չի ներկայացրել դատարանին որևէ ադացույց հաստատելու համար այնդիսի փաստական հանգամանքներ, որոնք թույլ կսային դատարանին եգրահանգելու նման գործարհի շինծու լինելու մասին: Բողոք բերած անձը վճռաբեկ բողոքում ներկայացրել է միայն իր ենթադրությունը, ինչը չի կարող դրվել դատական ակսի հիմնում.

2. Շինծու գործարհն առկա է այն դեղդում միայն, եր կողմերի միջև իրականում ծագում են իրավահարաբերություններ, սակայն դրանք իրենց բնույթով այլ են, ֆան այն իրավահարաբերությունները, որոնք կողմերը ցանկանում են ներկայացնել երրորդ անձանց: Բողոք բերած անձի փաստակներում բացակայում է հղում այն իրավահարաբերություններին, որոնք կողմերը ցանկացել են ներկայացնել երրորդ անձանց:

Այսինքն, ֆանի որ բողոք բերած անձը չի նեել այն գործարհը, որը ցանկացել են բողոքել կողմերը Ընկերության լուծարային հանձնաժողովի նախագահ Հ.Միմոնյանի՝ Ընկերության ղախանցի իրավունքը Ընկերության բաժնետեր Հ.Միմոնյանին զիջելու մասին ղայմանագիրը կնքելիս, անհնար է սալ վերջինիս իրավական գնահատականը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի 2-րդ մասի հիմնով:

3) *բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 703-րդ հոդվածը սահմանում է կադալային ղայմանագրի կողմերի միջև ռիսկերի բաշխման կարգը: Նեված հոդվածի առաջին մասի 1-ին կեի համաձայն՝ կատարված աշխատանքի արդյունքի դատահական կորստի կամ վնասվածքի ռիսկը մինչև դատվիրատուի կողմից այն ընդունելը կրում է կադալառում: Սակայն նույն հոդվածը նաև սահմանում է, որ աշխատանքի արդյունքը ընդունելու կեսանցի դեղդում ռիսկը կրում է դատվիրատուն: Սույն գործով դատվիրատուն աշխատանքի արդյունքն ընդունելու կեսանց է թույլ սվել, ուստի այս առումով կադալառուի ռիսկը

բացառվում է օրենքի ուժով:

Բացի այդ, գործի համար էական նշանակություն ունեցող փաստերից հետևում է, որ դատաստիսանողն իր գործողություններով փաստացի համաձայնություն է սվել փոխհասուցել օբյեկտի դատադանության ծախսերը, հետևաբար դատարանի կողմից ճիշտ է կիրառվել նյութական նորմը, և բացակայում է նյութական իրավունքի խախտման փաստը:

Վճռաբեկ դատարանը չի անդադառնում բողոքում առկա ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1048-րդ հոդվածի կիրառման վերաբերյալ հիշատակմանը, քանի որ նախ՝ բողոք բերած անձը այդ մասին նշել է բողոքի ընդունելիությունը հիմնավորող բաժնում և երկրորդ՝ նշված հոդվածի կիրառելիության մասին որևէ հիմնավորում չի ներկայացրել:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 12-ի թիվ ՏՎ-170 վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ S-2250/2006թ
Նախագահող դասավոր՝ Տ.ՄԱՀԱԿՅԱՆ
դասավորներ՝ Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ
Ա.ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-1628 (ՎԴ)
2006թ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաաը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությաը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությաը դասավորներ Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Մ.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Մ.ՄԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դասական նիսում, քննելով Արթուր Սարգսյանի, Կարեն Արաւկյանի և Արա Ղուկյանի վճռաբեկ բողոքն ըս Ֆլորա Միքայելյանի, Դմիտրի Միմոնյանի հայցի ընդդեմ Արա Ղուկյանի, Արթուր Սարգսյանի, Կարեն Արաւկյանի, երրորդ անձինք՝ Նոր-Նորք նոսարական սարածֆի նոսարի, ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անաարժ գույֆի կաղասարի դեսական կոմիսեսի Նոր-Նորք սարածֆային սոռաբաժանման (այսուհես՝ Կաղասար), ՀՀ դաաադանության նախարարության՝ բնակարանի նվիրասվության, առուվաճառֆի գործարքներն ու դրանց հիման վրա սրված սեֆականության իրավունֆի գրանցման վկայականներն անվավեր ճանաչելու և նախկին վիճակը վերականգնելու դահանջների մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 20.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դասավարական նախադասնությունը

Դիմելով դասարան հայցվորները դահանջել են անվավեր ճանաչել Ա. Ղուկյանի և Կ. Արաւկյանի միջև 10.07.2002 թվականին կնքված բնակարանի առուվաճառֆի դայմանագիրը, դրա հիման վրա 15.08.2002 թվականին սրված սեֆականության իրավունֆի գրանցման վկայականը, Կ. Արաւկյանի և Ա. Ղուկյանի միջև 03.03.2003

թվականին կնքված նվիրատվության տրամադրությունը և դրա հիման վրա Ա. Ղուկասին 28.03.2003 թվականին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը, Ա. Ղուկասին և Ա. Սարգսյանին միջև 16.02.2005 թվականին կնքված բնակարանի առուվաճառքի տրամադրությունը, դրա հիման վրա Ա. Սարգսյանին սրված սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը և վերականգնել Ֆ. Միխայելյանին սեփականության իրավունքը Երևանի Մոլդովական փողոցի 50/1 շենքի թիվ 6 բնակարանի նկատմամբ:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 17.04.2006 թվականի վճռով հայրը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականի վճռով հայրը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք են ներկայացրել դատաստանողներ Ա. Ղուկասը, Կ. Արևայանը և Ա. Սարգսյանը:

Հայցվորները ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստան չեն ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանությունը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

1) վերաքննիչ դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը, 275-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք չդիմացնում է կիրառել և չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 332-րդ հոդվածը և 337-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածը, որոնք դիմացնում է կիրառել:

Բողոք բերած անձինք իրենց լիցենզիաները հիմնավորել են հետևյալ փաստարկերով:

Դատարանն անստեղծ է այն հանգամանքը, որ Ֆ. Միխայելյանը Ա. Ղուկասին լիազորագիրը սվել է սեփական կամֆով անձամբ ներկայանալով նոտարի և ստորագրելով նոտարի կազմած լիազորագիրը, որով Ֆ. Միխայելյանը Ա. Ղուկասին սվել է բնակարանն իր հայեցողությամբ սփռվելու անսահմանափակ իրավունքներ: Քանի որ լիազորագիրը սրվել է, և բնակարանը վաճառվել է Ֆ. Միխայելյանին գիտությամբ և կամֆով, նրա կամֆից դուրս գույք չի օտարվել և իրադրությունից դուրս չի եկել:

Կ. Արևայանին հետ տրամադրությունը կնքվել է, իսկ լիազորագիրը սրվել է Ֆ. Միխայելյանին կողմից և նրա անվամբ: Հետևաբար, քանի որ նշված գործարքն իրականացվել է Ֆ. Միխայելյանին կամֆով, առաջ սույն և հետագա բոլոր գործարքներն օրինական են:

Կ. Արևայանին և Ա. Ղուկասին միջև կնքված 10.07.2002 թվականի թիվ 2-3024 առուվաճառքի տրամադրության առաջին սողումը նշված է Ֆ. Միխայելյանին անունը և հաստատված է, որ տրամադրությունը կնքված է նրա անունից, նրա կողմից Ֆ. Միխայելյանին կամֆից անկախ նրա կարգավիճակը չի փոփոխվել:

Քանի որ Ֆ. Միխայելյանը ֆրեական գործով հանդես է եկել որդես վկա, այլ ոչ որդես սուժող, նշանակում է ինքն իրավունք չունի հայցադիմում ներկայացնելու Ա. Ղուկասին դեմ, քանի որ հանցագործությամբ իրեն վնաս չի դատարանվել: Իսկ քանի որ վնասը հանցագործությամբ չի դատարանվել, առաջ դրա վրա կարող է սարածվել հայցային վաղեմության ժամկետը:

Ֆ. Միֆայելյանի իրավունքները չեն խախտվել, քանի որ նա բոլոր գործողությունները կատարել է սեփական կամքով, առանց բռնության և հարկադրանքի, իր համաձայնությամբ:

Վերաբնիչ դասարանը վճիռ կայացնելիս միայն հիմնվել է ֆեական գործով կայացված դասական ակտերի դրույթների վրա, հաշվի չառնելով, որ քննում է ֆաղաֆաղիական գործ:

2) Վերաբնիչ դասարանի վճիռը հակասում է ՀՀ վճառել դասարանի ֆեական և զինվորական գործերի դրույթի 12.06.2005 թվականի թիվ ԲՎԲ-37205 որոշմանը:

Բողոք բերած անձինք իրենց դրույթը հիմնավորում են հետևյալ փաստերով:

Վճառել դասարանի 12.06.2005 թվականի թիվ ԲՎԲ-37205 որոշման համաձայն, Ա. Մարգարյանը մեղադրյալի կարգավիճակ չի ունեցել և չի կարող դասվել գույֆային դասախանասվություն կրող անձանց թվին, հետևաբար Ֆ. Միֆայելյանը և Դ.Սիմոնյանը չեն կարող սույն գործով նրա դեմ ներկայացնել որևէ բնույթի հայցադահանջ, հասկադես՝ բնակարանային:

3. Վճառել բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճառել բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ավան և Նոր-Նորֆ համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 28.09.2005 թվականի, ՀՀ ֆեական և զինվորական գործերով վերաբնիչ դասարանի 01.11.2005 թվականի դասավճիռներով և ՀՀ վճառել դասարանի ֆեական և զինվորական գործերի դրույթի 16.12.2005 թվականի որոշմամբ հաստատվել է, որ Ա. Դույանը, մեքիմ հարաբերությունների մեջ գտնվելով այն ժամանակ դեռևս անչափահաս Դ. Սիմոնյանի հետ և սեղեկանալով, որ նրա մայրը՝ Օֆելյա Ենգիբարյանը ԱՄՆ-ից գումար է ուղարկել մյուս հայցվոր Ֆ. Միֆայելյանին՝ որդու համար բնակարան գնելու նդասակով, որով Ֆ. Միֆայելյանն իր անվամբ գնել է Երևանի ֆաղաֆի Մուդդովական փողոցի 50/1 ետնի թիվ 6 բնակարանը և այն կսակել Դ. Սիմոնյանին, բնակարանը խարդախությամբ հափեսակելու նդասակով, հանդես գալով որդես Կադասրի աշխասակից, հորդրել է Օ. Ենգիբարյանին, որդեսգի վերջինս հանձնարարի Պ. Միֆայելյանին սալ իրեն լիազորագիր՝ բնակարանը Դ Սիմոնյանի անվամբ ձևակերդելու համար: Մսանալով բնակարանի նկասմամբ սարբեր բնույթի գործարքներ կատարելու իրավունքը հաստատող լիազորագիրը Ա. Դույանը Կ. Արեակյանից 10.07.2002 թվականին վերցրել է 4.000 ԱՄՆ դոլար և որդես գումարի վերադարձման միջոց նրա հետ կնքել է բնակարանի առուվաճառքի դրույթանագիր: Կ. Արեակյանի և նրա կնոջ՝ Ասդիկ Գրիգորյանի անվամբ 15.08.2002 թվականին սրվել է սեփականության իրավունքի վկայական, որում Ա. Դույանը սդիսակ թղթով ծածկելով սեփականաստերերի անունները, դասճեանահանելով և որդես սեփականաստեր նեելով Դ. Սիմոնյանի անունը և ներկայացնելով նրան, վսահեցրել է, որ բնակարանի սեփականաստերը նա է՝ 03.03.2003 թվականին Ա. Դույանը վերադարձրել է Կ. Արեակյանին ունեցած 4.000 ԱՄՆ դոլար դարսքը և նույն օրը թիվ 682 նվիրասվության դրույթանագրով բնակարանը ձևակերդել է իր անվամբ, իսկ 28.03.2003 թվականին սսացել է անեարժ գույֆի սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական: Այնուհետև Ա. Դույանը երեք անգամ գրավադրել է բնակարանը «Ինեկոբանկ» ՓԲ ընկերությունից սսանալով գումարներ, իսկ 16.02.2005 թվականին բնակարանը 12.000 ԱՄՆ դոլարով

վաճառել է Արթուր Սարգսյանին: Կասարած հանցագործության համար Ա. Ղուլյանը մեղավոր է ճանաչվել և դատապարտվել:

2) ՀՀ վճռաքել դատարանի քրեական և զինվորական գործերի դալաթի 16.12.2005թ որոշմամբ դատավճիռը դատօրին մասով թողնվել է անփոփոխ, իսկ քաղաքացիական հայցի մասով բեկանվել և թողնվել է առանց քննության՝ դատահանջը հետագայում քաղաքացիական դատավարության կարգով հարուցելու նպատակով:

3) Ա. Ղուլյանին Ֆ. Միխայելյանի կողմից 04.07.2002 թվականին սրվել է լիազորագիր՝ իր սեփականությունը հանդիսացող՝ Երևան քաղաքի Մոլդովական փողոցի 50/1 շենքի թիվ 6 բնակարանը իր հայեցողությամբ սնօրինելու, սիրադեմելու և կառավարելու վերաբերյալ:

4. Վճռաքել դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի դատահանջներին չհամապատասխանող գործարքն անվավեր է, եթե օրենքը չի սահմանում, որ նման գործարքն առաջինը է կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ:

Նույն օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե գույքը հասուցմամբ ձեռք է բերվել այդ գույքն օտարելու իրավունք չունեցող անձից, որի մասին ձեռք բերողը չգիտեր և չէր կարող իմանալ (բարեխիղճ ձեռք բերող), առաջ սեփականատերն իրավունք ունի ձեռք բերողից սվյալ գույքը դատահանջել միայն այն դեպքում, երբ գույքը կորցրել է սեփականատերը կամ այն անձը, ում այդ գույքի սեփականատերը հանձնել է սիրադեմման, կամ այն հափժեսակվել է մեկից կամ մյուսից, կամ նրանց սիրադեմմից դուրս է եկել այլ ճանադարհով՝ անկախ նրանց կամից:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը հայցը բավարարել է՝ այն դատառաքանությամբ, որ վիճելի բնակարանը Ֆ. Միխայելյանի սիրադեմմից դուրս է եկել հափժեսակության արդյունքում և սեփականատերից կամից անկախ, հետևաբար անկախ Ա.Սարգսյանի բարեխիղճ ձեռք բերող լինելու հանգամանքից, բոլոր դեպքերում, Ֆ Միխայելյանը իրավունք ունի նրանից հետ դատահանջել իր գույքը:

Սակայն, գործի փաստերն ուսումնասիրելով, Վճռաքել դատարանը դարզեց, որ վիճելի բնակարանի սնօրինման անսահմանափակ իրավունքներ նախատեսող 04.07.02 թվականին սրված լիազորագիրը Ֆ. Միխայելյանի կողմից դատասխանող Ա. Ղուլյանին սրվել է կամավոր, իսկ վերջինիս և Կ. Արաքյանի միջև կնքված 10.07.2002 թվականի թիվ 2-3024 առովաճառքի դայմանագիրը կնքվել է Ֆ. Միխայելյանի անուրից, նրա կողմից սրված վավեր լիազորագրի հիման վրա՝ սվյալ գործարքի կնքման համար օրենքով սահմանված դատահանջների դատառաքանությամբ:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ վիճելի բնակարանը Ֆ.Միխայելյանի սիրադեմմից դուրս է եկել վերջինիս կամքով, հետևաբար ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի 1-ին մասը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով սահմանված է

աղացույցների թույլատրելիությունը, ըստ որի գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեկավարվում են հաստատված միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն օրենքին հակասող գործարքները անվավեր են, եթե օրենքը չի սահմանում, որն նման գործարքն առոչինչ է կամ չի նախատեսում խախտման այլ հետևանքներ: Սույն գործով Ֆ. Միխայելյանի կողմից դատախազանող Ա. Ղուլյանին սրված լիազորագիրը օրենքի ուժով չեն կարող գնահատվել որդես առոչինչ գործարքներ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 303-րդ հոդվածի 1-ին մասի ուժով նման գործարքը վիճահարույց է և կարող է անվավեր ճանաչվել դատարանի կողմից:

Գործում առկա՝ 04.07.02 թվականին Ֆ. Միխայելյանի կողմից դատախազանող Ա. Ղուլյանին սրված լիազորագիրը դատական կարգով վիճարկելու և այն անվավեր ճանաչելու մասին որևէ աղացույց գործում բացակայում է:

Վերոգրյալի հիման վրա ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 305-րդ հոդվածը սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չէ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 3-րդ մասի խախտման վերաբերյալ վճռաբեկ բողոքի սույն հիմքի փաստարկը Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ Վերաքննիչ դատարանը վճիռ կայացնելիս հիմնվել է ոչ միայն Ա.Ղուլյանի վերաբերյալ քրեական գործի նյութերի վրա, այլ հետազոտել և գնահատել է բազմաթիվ այլ աղացույցներ: Նշված փաստարկի անհիմն լինելու վերաբերյալ Վճռաբեկ դատարանի եզրակացությունը անուղղակիորեն հաստատվում է նաև սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկով, ըստ որի՝ բողոք բերած անձի կարծիքով բողոքարկվող վճիռը հակասում է Վճռաբեկ դատարանի քրեական դատարանի կողմից նշված քրեական գործով կայացված որոշմանը:

Վճռաբեկ դատարանը, միևնույն ժամանակ, հիմնավոր է համարում բողոքի սույն հիմքի՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 1-ին մասի, 332-րդ հոդվածի և 337-րդ հոդվածի 1-ին մասի կիրառելիության վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկները, քանի որ վեճի առարկա գործարքների հետևանքով ծագած հարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի՝ գործարքներին վերաբերող նորմերով, հետևաբար սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 318-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 332-րդ հոդվածը և 337-րդ հոդվածի 1-ին մասը կիրառելի են:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

Վճռաբեկ դատարանը վճռաբեկ բողոքի այս փաստարկը չի գնահատում որդես բողոքի հիմք:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 231.2-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքն ընդունում է վարույթ, եթե վերանայվող դատական ակտը հակասում է Վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունած դատական ակտին: Հետևաբար, բողոք բերած անձի այս դատաճառաբանությունը ղեկավարվում է գնահատել որդես բողոքի ընդունելիությունը հիմնավորող փաստարկ:

Սահմանադրության 97-րդ հոդվածի համաձայն՝ արդարադատություն իրականացնելիս դատավորն անկախ է և ենթարկվում է միայն Սահմանադրությանը և օրենքին:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը յուրաքանչյուր առաջույց գնահատում է գործում եղած բոլոր առաջույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության վրա հիմնված ներքին համոզմամբ: Հետևաբար Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վերանայվող դատական ակտի հակասելը Վճռաբեկ դատարանի նախկինում ընդունված որոշմանը ինքնին ստորադաս դատարանի վերանայվող դատական ակտը բեկանելու հիմք չէ, այլ ընդամենը վճռաբեկ բողոքը վարույթ ընդունելու հիմքերից մեկն է:

Բողոքի երկրորդ հիմնում սեղ գտած՝ հայցվորի կողմից իր դեմ որևէ հայց ներկայացնելու իրավունքի բացակայության վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստակր Վճռաբեկ դատարանն անհիմն է համարում, քանի որ անձի արդար դատաբանության իրավունքը երաշխավորված է Սահմանադրությամբ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1786/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1710(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոտակն ծառայության վճռաբեկ բողոքն ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոտակն ծառայության Բանկերի և վարկային կազմակերպությունների հարկային
սեսչության (այսուհետ՝ նաև Տեսչություն) հայցի ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր (այսուհետ՝
նաև Ձեռնարկատեր) Համայակ Թությանի՝ գումարի բռնագանձման դատահանջի մասին
քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դասարանի 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով սնտեսական դասարան՝ սեսչությունը դատահանջել է Ձեռնարկատիրոջից
բռնագանձել 1.749.500 ՀՀ դրամ, որից 1.191.300 ՀՀ դրամը՝ հաստատագրված և
սոցիալական ադահովագրության վճարների գծով դատարարություններ, իսկ 558.200 ՀՀ
դրամը՝ օրենսդրությունը խախտելու համար հաշվարկված սույժ:

ՀՀ սնտեսական դասարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է
մասնակի՝ որոշվել է Ձեռնարկատիրոջից բռնագանձել 94.300 ՀՀ դրամ, որից 11.300 ՀՀ
դրամ ադառք և 83.000 ՀՀ դրամ սույժ, իսկ հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դրոտակն ծառայությունը:

Պատասխանող Ձեռնարկատերը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի
ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատախազը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը չի կիրառել «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածները, որոնք ղետֆ է կիրառել:

Բողոք բերող անձը նշված դեղորայքի դատախազին է հետևյալ փաստարկով. Դատարանը հաստատագրված վճարի գծով 1.440.000 ՀՀ դրամի դատախազը բավարարել է 94.300 ՀՀ դրամի չափով՝ հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ արտադրության առուվաճառքով զբաղվելու գործունեությունը դադարեցված է եղել:

Սակայն հիշյալ հարկատեսակով դատարանությունն առաջացել է ոչ թե արտադրության առուվաճառքով զբաղվելու հետևանքով, այլ հանրային սննդի ոլորտում գործունեություն իրականացնելու և օրենքով սահմանված կարգով հասարակական սննդի սղասարկման 30ֆմ սարածքի համար ելակետային սլյալներ չներկայացնելու համար, ինչը արձանագրվել է Խորհրդային հարկային Տեսչության 2004 թվականի հունիսի 14-ի թիվ ՍԱ 215806 սուգման ակտով:

2) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Անհատ ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դատարանի սղալակական սղախովագրության վճարների արճնություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածները:

Բողոք բերող անձը նշված դեղորայքի դատախազին է նրանով, որ նշված օրենքի 1-ին հոդվածով սահմանված է, որ այն սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) սղալակական սղախովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կաղված դատարանություններ ունեցող անհատ ձեռնարկատերերի վրա, հետևաբար, օրենքի դրույթները չեն կարող սարածվել սույն գործով դատասխանող ձեռնարկատերի վրա, քանի որ նա ունի այլ հարկատեսակների գծով չկատարված դատարանություններ:

Վերոնշյալ հիմքերով վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատախազին է բեկանել ՀՀ ճնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը՝ հայրը մերժելու մատով և գործն այդ մատով ողարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) Ձեռնարկատերը զբաղվել է սարադրամի փոխանակման և հանրային սննդի կաղմակերղման ձեռնարկատերական գործունեության Տեսակներով:

բ) 14.06.2004 թվականին Ձեռնարկատերը մոտ իրականացվել է մինչև 15.04.2004 թվականը ելակետային սլյալների և ողղիչ գործակիղների ճնտության սուգում, որի արղյունում դարղվել է, որ անհատ ձեռնարկատեր Համայն թությանը հասարակական սննդի սղասարկման 30ֆմ սարածքի համար մայիս և հունիս ամիսներին չի ներկայացրել ելակետային սլյալներ: Այս խախտման համար հաղվարկվել է 144,0 հաղար ՀՀ դրամ սուգմ:

ղ) Ձեռնարկատերը ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմիղ սղված թիղ 354 լիղենղղայղով իրականացրել է արտադրության առուվաճառքի գործաղնություններ:

դ) ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրղի 2004 թվականի սեղտեմբերի 20-ի թիղ 227Ա որոնամը նղված լիղենղղայղի ուղը կորղրած է ճանաղղել: Մինղ այղ, 16.04.2004

թվականին ձեռնարկատերը հայտարարություն է ներկայացրել ժառանգություն այն մասին, որ ժամանակավորապես դադարեցնում է արժույթի փոխանակման գործունեությունը և այն վերսկսելու դեպքում դարձվում է սեղանակալի ժառանգությունը:

ե) 06.04.2006 թվականին սրված հանձնարարագրի հիման վրա անհաս ձեռնարկատեր Համայակ Թուրքիայի մոտ իրականացվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դեպքերի կատարման ճշգրտության լուծարային ստուգում, ինչի արդյունքում 12.04.2006 թվականին կազմվել է սեղանակալ, որի համաձայն ձեռնարկատերը զբաղվել է սարահամայնի փոխանակման և հանրային սնունդի սպասարկման գործունեության ղեկավարում, իսկ ստուգումը սկսելու օրվա դրությամբ բյուջեի նկատմամբ դարձել է 1775,4 հազար ՀՀ դրամ:

4. Վճարելի դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճարելի դատարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ*

«Հաստատված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկային ժառանգության մարմնին նոր հայտարարություն չներկայացնելու դեպքում յուրաքանչյուր ամսվա համար հաստատված վճարի չափը հաշվարկվում է հարկային ժառանգության մարմնի կողմից՝ նախորդ ամսվա հաստատված վճարի հաշվարկման համար հիմք ընդունված ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների կիրառմամբ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հարկային դատարանությունների գծով գումարների մուծումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու դեպքում հարկային ժառանգությունն իրավունք ունի սահմանված կարգով դատարան ներկայացնել հայցադիմում՝ հարկ վճարողի գույքի բռնագանձման համար:

Տնօնապահական դատարանը հաստատված վճարի գծով հայցը մասնակի բավարարելիս սխալմամբ հիմք է ընդունել այն, որ ձեռնարկատերն զբաղվում է միայն արժույթի առուվաճառի գործունեությամբ և 16.04.2004 թվականին հայտարարություն է ներկայացրել գործունեությունը ժամանակավորապես դադարեցնելու մասին, իսկ ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդի 2004 թվականի սեպտեմբերի 20-ի թիվ 227 Ա որոշմամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել իրեն սրված թիվ 354 լիցենզիան: Մինչդեռ, դատարանը իր եզրակացությունների հիմքում չի դրել այն հանգամանքը, որ ձեռնարկատերը գործունեություն է իրականացրել նաև հանրային սնունդի ոլորտում, որի կադրակազմությամբ չի ներկայացրել ելակետային սվյալներ՝ մինչև 30 ֆմ սպասարկման սարածքի համար, իսկ հայցադիմումը հիմնված է եղել նաև նշված դատարանության, ինչպես նաև այն չկատարելու համար հաշվարկված տույժերի վրա:

2) *Բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ:*

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դատարանի սոցիալական ադապտացիայի վճարների արժույթություններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածների համաձայն՝ այդ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դատարանի սոցիալական ադապտացիայի վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դատարանություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Այսինքն, նշված արժույթությունը սարածվում է եկամտահարկի և (կամ) դատարանի

սոցիալական աղահովազության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դատարարություններ ունեցող բոլոր անհատ ձեռնարկատերերի վրա, անկախ այլ հարկատեսակների գծով վերջիններիս մոտ դատարարությունների առկայության կամ բացակայության հանգամանքից:

Սույն գործով Տեսչության կողմից սնեստական դատարան ներկայացված հայցադիմումին կից հաշվարկից հետևում է, որ ձեռնարկատիրոջ դատարարություններից 267.100 ՀՀ դրամի դատարարությունն առաջացել է 2003-2005 թվականների համար սոցիալական վճարի գծով, որից 180.000 ՀՀ դրամ՝ աղառք և 87.100 ՀՀ դրամ՝ տոյժ:

Օրենքի 4-րդ հոդվածով սահմանվել է, որ մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը հարկային մարմին գործունեությունը դադարեցնելու (լուծարվելու) վերաբերյալ գրավոր դիմում ներկայացրած, ինչդեպ նաև 2006 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մայիսի 1-ը 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված դատարար սոցիալական աղահովազության վճարների նվազագույն գումարների 30%-ը վճարած ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի եւ դատարար սոցիալական աղահովազության վճարների նվազագույն գումարների, ինչդեպ նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված տոյժերի վճարումից, հետևաբար, սույն օրենքով նախատեսված արժույթությունները սարածվում են սույն գործով դատաստանող Ձեռնարկատիրոջ վրա:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը ՀՀ ֆաղափաղական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 3-րդ ենթակետի համաձայն՝ ՀՀ սնեստական դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափաղական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը:

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը 1.388.100 ՀՀ դրամ հաստատագրված վճարի բռնագանձման մասով և գործն այդ մասով ուղարկել նույն դատարան՝ նոր ֆունկցիան:

2. Մնացած մասով վճռաբեկ բողոքը մերժել:

3. Նոր ֆունկցիան արդյունքում կայացված վճռով լուծել դատական ծախսերի բաժանման հարցը:

4. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ usnrուգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrուգրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
Տնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1720/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1758(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻԲՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դրոշմաբեկ ծառայության (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ) վճռաբեկ բողոքը ըստ դիմումի Գարու
Հովհաննիսյանի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էրեբունու հարկային տեսչության (այսուհետ՝
տեսչություն)՝ ակտը և ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ գանգատարկման հանձնաժողովի որոշումն անվավեր
ճանաչելու դատարանի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ Տնտեսական դատարանի
23.06.2006 թվականին կայացված վճիռն ընդունելով:

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով Տնտեսական դատարան՝ Գ. Հովհաննիսյանը դատարանից է անվավեր
ճանաչել ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ Էրեբունու հարկային տեսչության սուղման ակտը և ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ
գանգատարկման հանձնաժողովի որոշումը:

ՀՀ Տնտեսական դատարանի 23.06.2006 թվականի վճռով ՀՀ ԿԱ ՀՊԾ
գանգատարկման հանձնաժողովի 28.04.2006 թվականի թիվ 111/4 որոշումն անվավեր
ճանաչելու դատարանի մասով քաղաքացիական գործի վարույթը կարճվել է, իսկ տեսչության
03.04.2006 թվականի թիվ 2304723 ակտն անվավեր է ճանաչվել:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դրոշմաբեկ ծառայությունը:

Պատասխանող Գ. Հովհաննիսյանը բերված վճռաբեկ բողոքին դատարանից չի
ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատարանի որոշումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ

հիմնավորումներով.

դատարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ և 26-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանում է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ մաքսային մարմիններից ստացված տեղեկությունների համաձայն, Գ. Հովհաննիսյանը 2005 թվականի դեկտեմբերի 21-ին Հայաստանի Հանրապետություն է ներմուծել 2800 կիլոգրամ մանդարին: Քանի որ ներմուծման դաշինն ներմուծված մանդարինի չափը ակնհայտ խոսում է առևտրային ֆանակության մասին, ուստի ֆադաբանի ղեկավարել է ունենալ ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու համար ղեկավարել է գրանցում, որը սակայն դիմումատու չի ունեցել:

Կատարված սուբյեկտիվ արդյունքում կազմվել է ակտ:

Բողոք բերած անձի կարծիքով այն փաստը, որ ներմուծված ադրանքը Գ. Հովհաննիսյանը բաժանել է իր հարազատներին, բարեկամներին և ընկերներին, անհիմն է, քանի որ մանդարինի նման ֆանակությամբ ներմուծումը արդեն իսկ վկայում է այն հետազոտում իրացնելու և շահույթ ստանալու միտում ունենալու մասին: Միևնույն ժամանակ Գ. Հովհաննիսյանը չի հիմնավորել, թե կոնկրետ ում և ինչ ֆանակությամբ մանդարին է բաժանել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճարել է բողոք բերած անձը դատարանում է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 23.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճարել է բողոքի քննության համար նախապայմանները ունեցող փաստերը.

1) Քաղաքացի Գ.Հովհաննիսյանը 21.12.2005 թվականին Հայաստանի Հանրապետություն է ներմուծել 2.800կգ մանդարին և այն բաժանել է ընկերներին և բարեկամներին:

2) Գ.Հովհաննիսյանը չի ունեցել ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու ղեկավարել է գրանցում:

3) ՀՀ ԿԱ ՀԴԾ տեսչության ղեկավարի 2006 թվականի մարտի 17-ի թիվ 2304723 հանձնարարագրով իրականացվել է ձեռնարկատիրական գործունեության սուբյեկտիվ և 2006 թվականի ապրիլի 3-ին կազմվել է ակտ, որով առաջարկվել է վճարել 495.800 ՀՀ դրամ տուգանք և 55.100 ՀՀ դրամ հարկային մարմնի համակարգի զարգացման ֆոնդի հաշվին վճարման ենթակա գումար:

4) Սուբյեկտիվ ակտի հիմքում դրվել է այն հանգամանքը, որ Գ.Հովհաննիսյանը՝ չունենալով ձեռնարկատիրական գործունեության իրականացման ղեկավարել է գրանցում՝ իրականացրել է ադրանքի ձեռնարկատիրական գործունեություն, իսկ ներմուծված ադրանքը սղառվել է անհատայն կերպով:

4. Վճարել է դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել է բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել է դատարանը գտնում է, որ բողոքն անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չգրանցված կամ հարկային մարմիններում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չհաշվարկված կամ առանց լիցենզիայի կամ սլյալ գործունեությամբ զբաղվելու համար օրենսդրությամբ թույլատրված

վայրերից դուրս այդ գործունեությամբ զբաղվող անձանց կողմից ձեռնարկասիրական կամ լիցենզավորման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու դեղմում (ամօրինի գործունեություն)՝ զանձվում է սուգանֆ՝ այդ գործունեության արդյունքում հարկային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված իրացման շրջանառության (համախառն եկամսի) 50 տոկոսի չափով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիակաև օրենսգրֆի 2-րդ հողվաճի համաձայն ձեռնարկասիրական է համարվում անձի ինֆնուրույն, իր ռիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նողասակը գույֆ օգսագորճելուց, աղրանֆներ վաձառելուց, աշխասանֆներ կասարելուց կամ ճառայություններ մասուցելուց ասուույթ սսանալն է: Գործունեությունը որղես ձեռնարկասիրական որակելու համար ողարսաղիր ողայման է հանղիսանում ասուույթ սսանալու նողասակի առկայությունը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիակաև դասավարության օրենսգրֆի 162-րդ հողվաճի 6-րդ մասի համաձայն՝ ողեսական մարմնի, սեղական ինֆնակառավարման մարմնի կամ դրանց ողաեսոնասար անձի ակսն անվավեր ձանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆննելիս նեվաճ ակսն ընղուներու համար հիմֆ ճառայաճ հանգամանֆների աղացուցման ողարսականությունը դրվում է ակսն ընղունաճ մարմնի կամ դրա ողաեսոնասար անձի վրա:

Գասաֆնության արղյունֆում ողասաախանողղ չի աղացուցել այն հանգամանֆը, որ Գ. Հոֆհաննիսյանը ՀՀ ներմուճելով վերը նեվաճ ֆանակությանը աղրանֆը՝ հեսաղղղել է դրանից ասուույթի սսացման նողասակ: Ընղիակառակը՝ վիձարկվող ակսով առձանագրվել է, որ վերչինս կասարել է անհասույց աղառում (գ.թ.7):

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենֆի 22-րդ հողվաճը չկիրառելու վերաբերյալ բողղֆի հիմֆի ֆասսարկը Վձռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում, ֆանի որ նեվաճ հողվաճը վերաբերում է գրանցվաճ ձեռնարկասիրական գործունեությամբ զբաղվող անձանց (հարկասուներին), հեսաբար սույն վեձի նկասմամբ կիրառելի չէ:

Վձռաբեկ բողղֆի այն ֆասսարկը, թե աղրանֆի նման ֆանակությանը ներմուճումը ինֆնին աղացուցում է այն հեսագայում իրացնելու և ասուույթ սսանալու միսումը, ֆանի որ դիմողղ չի հիմնավորել, թե կոնկրես ում և ինչֆան ֆանակությանը է բաճանել ներմուճվաճ աղրանֆից, Վձռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում, ֆանի որ սույն գորճով ներմուճվաճ աղրանֆի չաֆը ֆաղաֆաղու կողմից այն անվերաղահ կերղով իրացնելու և ասուույթ սսանալու նողասակը, ընղ որում, երը վերչինիս կողմից անհասույց կերղով աղրանֆի աղառումը հասսասվաճ է ողասաախանողղի կողմից կազմվաճ սսուզման ակսով:

Ելնելով վերողրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիակաև դասավարության օրենսգրֆի 236-239-րդ հողվաճներով՝ Վձռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վձռաբեկ բողղֆը մերճել: ՀՀ սնեսասական դասարանի 23.06.2006 թվականի վձիողը թողնել օրինական ուճի մեղ:

2. Մույն որոուումն օրինական ուճի մեղ է մսնում հրաղարակման ողահից և ենթակա չէ բողղֆարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrուգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԲՐ՝ usnrուգրություններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության

սնտեսական դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-710.2006թ.

Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1822 (ՏԳ)

2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության վճռաբեկ բողոքն ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության Շենգավիթի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) հայցի ընդդեմ անհաս ձեռնարկատեր Արմեն Խոտիկյանի (այսուհետ՝ Ձեռնարկատեր) գումարի բռնագանձման ղահանջի մասին քաղաքացիական գործով կայացված ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Տեսչությունը ղահանջել է Ձեռնարկատիրոջից բռնագանձել 157.500 ՀՀ դրամ հաստատագրված վճարի գծով հարկային դատարարություն, այդ թվում՝ 91.900 ՀՀ դրամ աղառք և 65.600 ՀՀ դրամ տոյժ՝ բռնագանձումը սարածելով վերջինիս գոյքի վրա:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին ղատասխան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածը և 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետը:

Սույն դնդումը բողոք բերած անձը ղաճաճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը հայցը մերժել է այն ղաճաճառաբանությանը, որ հայցվորը չի ներկայացրել ղաճաճառաբանության իրավական հիմք հանդիսացող փաստաթուղթը, հաճվի չի առել նիսը հետաճգելու վերաբերյալ հայցվորի միջնորդությունը, մինչդեռ հարկային գործում առկա է եղել 10.08.1998 թվականի դիմումը՝ երկրորդ կիսամյակի ելակետային սվյալները հաստատելու մասին և հայտարարությունը՝ ելակետային սվյալների և ուղղիչ գործակիցների վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղաճաճանջել է է բեկանել ՀՀ ճնճեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նճանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նճանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) որդես հայցաղաճանջը հիմնավորող աղացույց Տեսչությունը ներկայացրել է 2002 թվականի օգոսոսի 1-ի փոխադարճ հաճիվների սոուգման ակճը, որը կազմվել է հաստատվել է միայն Տեսչության կողմից:

2) ՀՀ ճնճեսական դատարանի 02.10.2002 թվականի որոճմամբ հայտարարվել է Ձեռնարկաճիրոջ և նրա գույքի հետախուզում և կասեցվել է գործի վարույթը: Կատարողական վարույթը դատական ակճերի հարկադիր կատարման Երևանի սոուրաբաճանման Շենգալիթի բաճանմունքի հարկադիր կատարողի 16.01.2003 թվականի որոճմամբ ավարտվել է ղաճաղանի բացակայության ղաճաճառաբանությանը:

4. Վճռաբեկ դատարանի ղաճաճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նճված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը ղճնում է, որ *բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությանը.*

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 28-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաճայն՝ գործին մասնակցող անճինք իրավունք ունեն ներկայացնել աղացույցներ և մասնակցել դրանց հետազոճմանը:

Սույն գործով Տեսչությունը ներկայացրել է իր կարծիքով ղաճաստիսանողի հարկային ղաճաճառաբանությունը հաստատող աղացույցներ՝ 01.08.2002 թվականի փոխադարճ հաճիվների սոուգման ակճը և Տեսչության սվյալների մճակման և ինճորմացիայի բաճնի ճեղեկանքը, որոնք հետազոճվել են դատական նիսում՝ հայցվորի մասնակցությանը:

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաճայն գործին մասնակցող յուրաֆանչյուր անճ ղետճ է աղացույցի իր ղաճաճանջների և առարկությունների հիմքում ղնկած հանգամանքները: Սույն գործով Տեսչության կողմից դատարան ներկայացված աղացույցները ճնճեսական դատարանը իրավաչափորեն

գնահատել է որդես փաստաթղթեր, որոնք չեն կարող գնահատվել որդես այդ դատարանի կողմից իրավական հիմքեր:

ՀՀ ֆաղսագիական դատարանի օրենսգրքի 119-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դատահանգների խախտման վերաբերյալ բողոք բերած անձի փաստարկը ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը նույնպես անհիմն է համարում, քանի որ այդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը իրավունք ունի հետաձգել գործի քննությունը, եթե դա թելադրված է լրացուցիչ աղացույցներ ներկայացնելու անհրաժեշտությամբ:

Այս հիմքով դատարանի կողմից գործի քննությունը հետաձգելը դատարանի իրավունքն է և ոչ դատարանությունը, և դատարանն իր այդ իրավունքն իրականացնում է հայեցողական իրավագրությամբ՝ ելնելով կոնկրետ գործի հանգամանքներից: Առավել ևս, երբ սույն գործով Տեսչությունը մինչև դատարան դիմելը բավարար ժամանակ է ունեցել հիմնավոր հայց ներկայացնելու, այդ թվում՝ դատաճառ աղացույցներ հավաքելու և դատարանին ներկայացնելու համար:

Վերոգրյալի հիման վրա ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը գտնում է, որ դատարանի կողմից դատարանական հայեցողական լիազորության կիրառումը կամ նման լիազորության չկիրառումը չի կարող դատարան ակտի բեկանման հիմք հանդիսանալ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղսագիական դատարանի օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ ՎՃՈՒՔԵԿ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՎՃՈՒՔԵԿ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1171/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1823 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԲՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի թիվ S-1171 քաղաքացիական գործով ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Սղանդարյանի հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) հայցի ընդդեմ «Ինֆո սաֆսի» ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գումարի բռնագանձման դահանջի մասին, 06.03.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով սնտեսական դատարան՝ Տեսչությունը դահանջել է հոգոտ տեսչությունի բռնագանձել 1.200.000 ՀՀ դրամի տուգանք, որը նշանակվել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության դետի 13.07.2005 թվականի թիվ 232974 հանձնարարագրի հիման վրա ընկերությունում իրականացված ստուգման արդյունում կազմված 20.07.2005 թվականի թիվ 232974 ակտով:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 06.03.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը, որի դասաճառով հանգել է սխալ եզրակացության:

Բողոք բերած անձը բողոքի այս հիմքի առկայությունը հիմնավորում է նրանով, որ հիշյալ հոդվածով «իրական ժամանակ կամ գրեթե իրական ժամանակ» հասկացությունը սահմանված է որդես «այնդիսի ուղիներով փոխանցվող հաղորդում, որոնց բնորոշ է յուրաքանչյուր ուղղությամբ 400 միլիվայրկյանից թակաս ձայնային ուժացումներ կամ ավելի երկար ուժացումներ, եթե կարգավորողը գտնում է, որ հաղորդակցության կողմերն այդ դեղմում ևս ընկալում են հաղորդակցությունը, որդես իրական ժամանակում սեղի ունեցող»: Այս հասկացությունից բողոք բերած անձը եզրակացնում է, որ «կարգավորողն է որոշում 400 միլիվայրկյանից ավելի ձայնային ուժացումներով կաղի աղախովման սրամադրումը» (մեջբերում բողոքից):

2) Դատարանը չի կիրառել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 54-րդ հոդվածի 4-րդ կետը, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 10-րդ մասի դաշխաններ», ինչդես նաև ՀՀ կառավարության 03.11.2004թ. թիվ 1465-Ն որոշմամբ լրացված և վերահաստատված՝ «Արմենիան Թելոֆոն Բոմփանի» ընկերության (այսուհետ՝ ԱրմենՏելի) թիվ 60 լիցենզիայի (այսուհետ՝ թիվ 60 Լիցենզիա) 5.Ա.1 կետը:

Ըստ բողոք բերած անձի, թիվ 60 Լիցենզիայով ուղղակի սահմանված է, որ վարձի դիմաց հանրային ինտերնետի միջոցով ձայնի փոխանցման ծառայություն մասուցելու բացառիկ իրավունքը դասկանում է ԱրմենՏելին, իսկ մնացած բոլոր օղերասուրները դասրավոր են հաւլի առնել «դասմականուրեն գերիշխող օղերասուրների» բացառիկության իրավունքները («Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 54-րդ հոդվածի 4-րդ կետ):

Բողոք բերած անձը ի հիմնավորում իր այս ողնդմանը մասնացույց է անում այն հանգամանքը, որ դասասիխանող ընկերության սնուրենն սուրագրել է 20.07.2005 թվականի թիվ 232974 ակսը, նււելով, որ ակսի վերաբերյալ չունի առարկություններ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշխանել է բեկանել ՀՀ սնեսասկան դատարանի 06.03.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նւանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նւանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարությանն առնքեր հարկային դեսական ծառայության դեսի 13.07.2005 թվականի թիվ 232974 հանձնարարագրով ընկերությունում իրականացվել է սուուում՝ առանց համադասասիխան լիցենզիայի ձեռնարկաշիրական գործունություն իրականցնելու համար և կազմվել է թիվ 232974 սուուման ակսը, որով ընկերությանն առաջարկվել է 1 200 000 ՀՀ դրամի սուուան:

2) Գործով դասասիխանող ընկերության սնուրեն Արսակ Խաչիկի Աբգարյանը սուրագրել է 20.07.2005 թվականի թիվ 232974 ակսը, նււելով, որ ակսի վերաբերյալ չունի առարկություններ: Այս հանգամանքին սնեսասկան դատարանի ոււադրությանն է հրավիրել հայցվորի ներկայացուցիչը: Գործում որևէ աղացույց առկա չէ ակսը նաև հետագայում

դասասխանողի կողմից բողոքարկելու մասին:

3) ՀՀ սրանստորսի և կադրի նախարարի 06.09.2005 թվականի թիվ 276-Ա հրամանով ստեղծված աշխատանքային խմբի կողմից 08.09.2005 թվականին կազմված է թիվ 1 արձանագրությունը, որ արձանագրվել է, որ դասասխանողի կողմից մասնուցվում են էլեկտրոնային հաղորդակցություններ՝ մասամբ օգտագործելով հանրային համակցման ցանցը և այդ ուղիներով հաղորդման յուրաքանչյուր ուղղությամբ գրանցվել է 480 միլիվայրկյան ցանցային ուժացումներ, եզրակացնելով որ ծառայությունը «չի հանդիսանում ձայնային ծառայություն»:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

1) ՀՀ սնտեսական դասարանը ելել է այն եզրակացության, որ արձանագրված իրավախախտումը չի համադասասխանում իրականությանը, քանի որ դասասխանողը սլյալների փոխանցման ծառայությամբ զբաղվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից 01.10.2003թ. սրված սլյալների փոխանցման ծառայության թիվ ՊԼ-2582 լիցենզիան ստանալուց հետո, իսկ ՀՀ սրանստորսի և կադրի նախարարի 06.09.2005թ. 276-Ա հրամանով ստեղծված աշխատանքային խմբի 08.09.2005թ. արձանագրության համաձայն դասասխանողը մասնուցում է սլյալների փոխանցման ծառայություններ, քանի որ հաղորդման յուրաքանչյուր ուղղությամբ գրանցվել է 480 միլիվայրկյան ցանցային ուժացումներ:

Հիշյալ արձանագրությամբ նշվածը դասարանը՝ հիմք ընդունելով «էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի հասկացությունների բնորոշումը, մեկնաբանել է որդես «իրական ժամանակը (յուրաքանչյուր ուղղությամբ 400 միլիվայրկյան) գերազանցող ժամանակում» հաղորդակցություն և բավարար է գտել այդ փաստարկը՝ մասնուցված ծառայությունը «ոչ ձայնային» ծառայություն որակելու համար:

Սակայն նշված հոդվածը «իրական ժամանակ» հասկացությունը բնորոշում է հետևյալ կերպ՝ «Իրական ժամանակ կամ գրեթե իրական ժամանակ՝ այնուհետև ուղիներով փոխանցվող հաղորդում, որոնց բնորոշ է յուրաքանչյուր ուղղությամբ 400 միլիվայրկյանից դրական ցանցային ուժացումներ կամ ավելի երկար ուժացումներ, եթե Կարգավորողը գտնում է, որ հաղորդակցության կողմերն այդ դեպքում ևս ընկալում են հաղորդակցությունը որդես իրական ժամանակում տեղի ունեցող»։ Նույն հոդվածի մեկ այլ սահմանում սալիս է «Կարգավորող»-ի բնորոշումը. դա «Հանրային ծառայությունները կարգավորող մարմնի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն ստեղծվող հանձնաժողովն է:

Այս հասկացությունների համադրումից ակնհայտ է դառնում, որ 400 միլիվայրկյանից ավելի ցանցային ուժացումների առկայությունն օրենսդրի կողմից չի դիտարկվել որդես անհրաժեշտ և բավարար դայման՝ հաղորդակցության ծառայությունը իրական կամ գրեթե իրական ժամանակում մասնուցված չդիտարկելու համար: Նման որակում կատարելու համար անհրաժեշտ է նաև «Կարգավորողի» դիրքորոշումը, քանի որ նորմի շարադրանքի անգամ 400 միլիվայրկյանից ավելի ցանցային ուժացումների առկայության դեպքում «Կարգավորողը» կարող է ծառայությունը բնորոշել որդես իրական ժամանակում մասնուցվող, ինչն իր հերթին բավարար է հանդիսանում ծառայությունը

ձայնային համարելու համար: Սակայն դատարանն իրավական նորմով սահմանված հասկացությունը մեկնաբանելիս չի անդադարձել հասկացության այս մասին: Հետևաբար հիմնավոր է բողոքի լուծարման արդյունքում այն մասին, որ ՀՀ սննդային դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Էլեկտրոնային հաղորդակցության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածը:

Վճռաբեկ բողոքի այս հիմքը ֆինանսական Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է գտնում նաև անդադարման դրանում բարձրագույն այն հարցադրմանը, որ լուծարման արդյունքում սննդային դատարանը է 20.07.2005 թվականի թիվ 232974 ակտ, նշելով, որ ակտի վերաբերյալ առարկություններ չունի: Ավելին, ինչպես արդեն արձանագրվել է, սննդային դատարանի վճռի կայացման օրվա դրությամբ ակտը բողոքարկված չի եղել:

«Սուղումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի առաջին լուծարման համաձայն ակտը կազմվում է սուղումն արդյունաբերող, եթե սուղումն արդյունաբերող խախտում կամ թերություն է հայտնաբերվել: Եթե սուղումն արդյունաբերող չէ, ապա սուղումն արդյունաբերող չէ, չի հայտնաբերվելու դեպքում ակտի փոխարեն կազմվում է սեղեկանք:

Նույն կետի երկրորդ լուծարման համաձայն է, որ ակտում դրված է նկարագրված արձանագրված խախտումները: Իրականում, խախտումներն արձանագրվում են հենց ակտով, իսկ օրենսդրի այս ձևակերպումը լուծարման արձանագրված է հայտնաբերված («արձանագրված») խախտման մանրամասն նկարագրությունը ակտում արձանագրվելու դեպքում սահմանելու ձգտումով: Պատահական չէ, որ օրենսդիրը մանրամասնել է նորմը, լուծարման ակտում նշել նաև խախտման ժամանակը և հղել այդ խախտումը հիմնավորող փաստաթղթերին: Չնայած օրենքի շարադրանքի անկասարությանը, դժվար չէ կռահել ակտում խախտում համարվող գործողության կամ անգործության մանրամասնների արձանագրվելու դեպքում օրենսդրի մատչելիությունը:

Քանի որ խախտումը այնպիսի գործողություն կամ անգործություն է, որն արգելված է օրենքով (կամ որը հակասության մեջ է օրենքի դրույթին հետ) և որի համար օրենքով լուծարման արձանագրություն (անբարենդատ հետևանք) է սահմանված, ֆինանսական կետը նաև լուծարման է, որ բուն գործողությունը (որն օրենսդիրը բնորոշել է «խախտում կամ թերություն» բառակազմակերպմամբ) նկարագրելուց բացի, ակտում արձանագրված նաև այն «իրավական նորմերը որոնց լուծարմանը չի կասարկվել», ինչպես նաև մասնագույց անել «լուծարման արձանագրության կիրառման իրավական հիմքերը»:

Այսպիսով, սուղումն ակտը իրավախախտման փաստը արձանագրելու եղանակ է: Այդ իսկ լուծարման արձանագրության մեջ է, որ «կազմված ակտի» մեկ օրինակը սրամատչելի է սուղումն անձին, որը դրված է սուղարկի ակտը՝ արձանագրությունների դեպքում խախտման վերաբերյալ իր «կարծիքը» ակտում արձանագրելով («Սուղումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետ): Ինչպես խախտումը արձանագրելու, այդպես էլ առարկությունները ակտում ներառելու անհրաժեշտությունն ակնհայտորեն բացահայտված իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի հետագա ֆնդի մասին համար է. լուծարման ակտում, որ նույն հոդվածի 3-րդ կետը սահմանում, որ սուղումն արդյունաբերող բացահայտված իրավախախտումների վերաբերյալ գործերի ֆնդի մասին լուծարման ակտում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դատարանն եզրակացնում է, որ սուղումն ակտը սուղումն արձանագրված «իրավախախտման կամ թերության» առարկության վերաբերյալ արձանագրություն է, որն արձանագրում (ֆիքսում) է իրավախախտման փաստը և այն հաստատող արձանագրությունները:

Քաղաքացիական գործի նյութերից երևում է (թեկուզև սնտեսական դասարանի վճռով այս փաստարկին գնահատական չի տրվել), որ դասախանութի սնտեն Արսակ Արզարյանը ծանոթանալով ակտի բովանդակությանը (ստորագրելով ակտը), նշել է, որ ակտի վերաբերյալ առարկություններ չունի: Ավելին, գործում որևէ աղացույց առկա չէ ակտը նաև հետագայում դասախանութի կողմից բողոքարկելու մասին: Այսինքն, խախտման փաստն ամրագրող աղացույցի դեմ դասախանութը չի առարկել և չի էլ վիճարկել այն: Մինչդեռ դասարանը թողել է այդ հանգամանքը առանց գնահատման, չնայած որ հայցվորի ներկայացուցիչը բազմիցս նշել է այդ մասին դասախանութային ժամանակ:

Համադրելով վերը նշված հանգամանքը ՀՀ սնտեսական դասարանի կողմից օրենքի սխալ մեկնաբանություն կատարելու հանգամանքի հետ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ սնտեսական դասարանը սխալ է մեկնաբանել օրենքը, ինչն ինքնին ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը քականելու հիմք է:

2) Ներկայացված վճռաբեկ բողոքի 2-րդ հիմքը ֆինանսելիս դասարանը նկատում է, որ հիշյալ օրենքների և թիվ 60 Լիցենզիայի դատարանի կողմից չկիրառելու դեպքում որևէ հիմնավորում չունի:

Այդ իրավական ակտերի կիրառման անհրաժեշտությունը սնտեսական դասարանը կարող էր տեսականորեն անտեսել, եթե հաստատված փաստերով իրավախախտման (ձայնային ծառայության մատուցման) առկայության փաստը:

Մինչդեռ, դասարանը գտել է որ խախտման առկա չէ:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 06.03.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆինություն:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudromjmn
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudromjmnlnkr*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ-1674\2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ՂԱՐԻԲՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3- 1824(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային
դեպարտամենտի ծառայության վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի
հունիսի 2-ի վճռի դեմ ըստ «Փրինքինֆո» ՀԶ ՍՊ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)
դիմումի՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության օղերաժիվ
հետախուզական վարչության 1-ին բաժնի (այսուհետ՝ նաև Ծառայություն)՝ ակն անվավեր
ճանաչելու, հաշիվներն աղասառեցնելու և առգրավված գույքը վերադարձնելու
դախանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմունքներ.

Դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան՝ ընկերությունը դախանջել է անվավեր
ճանաչել Ծառայության 2006 թվականի մարտի 23-ի թիվ 1102889 ակն, աղասառեցնել
«Հայգյուղիոխբանկում» և «Արցախբանկում» աղասարկվող Ընկերության հաշիվները և
վերադարձնել առգրավված գույքը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր
հարկային դեպարտամենտը:

Ընկերությունը սույն վճռաբեկ բողոքին ներկայացրել է դատասխան:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանագրքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Գասարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածը:

Սույն դնդումը բողոք բերած անձը դասառաքանել է հետևյալ փաստարկներով:

Ընկերությունում ստուգումն ընդգրկել է 2005 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 22-ն ընկած ժամանակահատվածը, հետևաբար ընկերության կողմից խախտումը կասարվել է 2006 թվականի առաջին եռամսյակում: Մինչդեռ, դասարանը վճռով հաստատված է համարել այն փաստը, որ ակսում նկարագրված չէ խախտման կոնկրետ ժամանակը:

Գասարանի վճռում արձանագրված է, որ համադասասխան փաստաթղթերին հղում կասարված չէ: Ստուգողները՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ ընկերությունը Քանախո-Չեթոն հարկային Տեսչություն է ներկայացրել 2006 թվականի հունվար ամսվա հաշվետվությունը, տուգանքը նշանակելիս հիմք են ընդունել 2006 թվականի հունվար ամսվա համար հարկային մարմինն ներկայացված իրացման Երջանառությունից բխող հարկային դասավորություններն արձագողով սվյալները, հետևաբար ստուգողները չեն խախտել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դաժանագրքերը:

Խախտումն արձանագրելու համար հիմք են ընդունվել և ակսում նշվել ընկերության ներքին հաշվառման մասյանները, որոնք ստուգողների կողմից վերցվել են ընկերության սարածում գործունեություն իրականացնող և ընկերությունում հրամանագրված աշխատակցից: Այդ փաստաթղթերին էլ ակսում հղում է կասարվել:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանագրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

2005 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 22-ը ընկած ժամանակահատվածը շատ ավելի երկար ժամանակահատված է, քան եռամսյակը, հետևաբար վճռաբեկ բողոքի այն փաստարկը, թե ստուգումն ընդգրկել է 2005 թվականի հունվարի 1-ից մինչև 2006 թվականի մարտի 22-ն ընկած ժամանակահատվածը, հետևաբար ընկերության կողմից խախտումը կասարվել է 2006 թվականի առաջին եռամսյակում, անհիմն է:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքին համադասասխան մեկնաբանելու դեղում դարգ է դառնում, որ այն նախատեսում է նում՝ խախտման օրվա, ամսվա, թվականի վերաբերյալ՝ միաժամանակ հղում կասարելով համադասասխան փաստաթղթերին:

Համադասասխան փաստաթղթերին հղում կասարած լինելու և դրանով 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի դաժանագրքի դաժանումը իր կողմից աղաիոված լինելը հարկային ծառայությունը հիմնավորել է անօրինական կերողով ստուգող սուրյեկտի ստորաբաժանումից վերցված սևագիր մասյանի կամ աշխատանքային բլոկնոտի մասնանումամբ: Ստուգող ընկերությունը՝ լինելով ամսեկան ավելացված արժեքի հարկի

հաշվարկ ներկայացնող ձեռնարկություն, usուգումը սկսելու դրությամբ ներկայացրել էր 2006 թվականի հունվար, փետրվար ամիսների հաշվետվությունները: Այս փաստով հիմնավորվում է 2006 թվականի (առաջին եռամսյակը) ժամանակահատվածի խախտման համար տույժի ենթարկելու անօրինականությունը և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի 5-րդ կետի խախտումը:

3. ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎՃՌԱՔԵԿ ԿԱՏԱՐԱՆԻ

ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ԲՆՈՒՄՅԱՆ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎՃՌԱՔԵԿ ԿԱՏԱՐԱՆԻ

1) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության ղեկավար 01.03.2006 թվականի թիվ 1102889 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կատարվել է ձեռնարկատերական գործունեության առարկաների՝ (առաքվող, սրամադրվող, սեղափոխվող կամ վաճառվող արտադրանքի, աղբամանների) գրանցման ճշտության usուգում, որն ընդգրկել է 01.01.2005 թվականից մինչև usուգման ավարտն ընկած ժամանակահատվածը:

Usուգման արդյունքում 22.03.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1102889 ակտը, որով վճարման է առաջադրվել 1.489,4 հազար ՀՀ դրամ գումար, որդես ՀՀ կառավարության 1997թվականի թիվ 314 որոշմամբ նախատեսված տուգանք:

2) Այս կազմման հիմք են հանդիսացել ընկերության աշխատակցից վերցված այսդես կոչված «ներքին հաշվառման փաստաթղթերը», որի վերաբերյալ արձանագրություն չի կազմվել, դրանք չեն կնքվել և դրանց կրկնօրինակները սնեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին չեն հանձնվել:

3) Usուգման ակտը բողոքարկվել է հարկային ղեկավարության բողոքարկման հանձնաժողովին, որի 14.04.2006 թվականի որոշմամբ այն թողնվել է անփոփոխ:

4) Usուգվող ընկերությունը հանդիսացել է ամսական ավելացված արժեքի հարկի հաշվարկ ներկայացնող կազմակերպություն:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵՂՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ

Քննելով ՎՃՌԱՔԵԿ ԲՈՂՈՒՄԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎՃՌԱՔԵԿ ԿԱՏԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԻ ՎՃՌԱՔԵԿ ԿԱՏԱՐԱՆԻ

«Հայաստանի Հանրապետությունում usուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ usուգման ակտում դեսք է նկարագրվեն արձանագրված խախտումները, այն իրավական նորմերը, որոնց դահանջները չեն կատարվել, խախտման կոնկրես ժամանակը, հղում՝ համադասասխան փաստաթղթերին, դասասխանասվության կիրառման համադասասխան իրավական հիմքերը:

Սույն գործով վիճարկվող usուգման ակտում չի նկարագրված խախտման կոնկրես ժամանակը, չի կատարված հղում համադասասխան փաստաթղթերին:

Բողոք բերած անձի այն փաստարկը, թե անհի որ usուգումն ընդգրկել է մինչև 2006 թվականի առաջին եռամսյակն ընկած ժամանակահատվածը, ադա դա նեանակում է, որ խախտումները սեղի են ունեցել 2006 թվականի առաջին եռամսյակում, անհիմն է, անհի որ դրանք հիմնված են միայն բողոք բերած անձի ենթադրությունների վրա: Տեսականորեն

խախտումը կարող էր ընդհատվել և ունեցած լինել որևէ ստուգման ժամանակահատվածի որևէ փուլում:

Բացի այդ, Ընկերությունը, հանդիսանալով ավելացված արժեքի հարկի ամսական հաշվարկ ներկայացնող կազմակերպություն ստուգումն սկսելու դրությամբ արդեն իսկ ներկայացրած է եղել 2006 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների հաշվետվությունները: Իսկ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն հոդվածում նախատեսված տուգանքները չեն կիրառվում, եթե խախտումները կասարվել են այն հաշվետու ժամանակահատվածում, որի համար սահմանված կարգով հարկ վճարողի կողմից ներկայացված են հաշվադատական հաշվետվություններ (հայտարարագրեր) կամ իրացման ԵՋանառությունից (համախառն եկամտից) բխող հարկային դրամավարկություններն արձանագրող՝ հարկային օրենսդրությամբ և հարկային հարաբերությունները կարգավորող մյուս իրավական ակտերով նախատեսված այլ փաստաթղթեր:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի «գ» կետի համաձայն՝ ստուգումն իրականացնող անձինք իրենց լիազորություններն իրականացնելիս իրավունք ունեն վերցնել փաստաթղթեր, կրկնօրինակներ, լուսատպագծեր, իրեր, փորձանմուշներ և այլ անհրաժեշտ նյութեր, որոնք անմիջականորեն առնչվում են ստուգման նպատակներին և չեն խոչընդոտում ճնշման հարկի վերաբերյալ փաստաթղթեր վերցնելիս ստուգում իրականացնող դատախազի անձինք կնիքով կնքում են դրանց կրկնօրինակները և հանձնում ճնշման հարկի վերաբերյալ փաստաթղթեր:

Օրենքի 8-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ստուգման նպատակներին անմիջականորեն առնչվող փաստաթղթեր, իրեր, փորձանմուշներ և այլ անհրաժեշտ նյութեր ժամանակավորապես վերցնելու դեպքում այդ մասին կազմվում է արձանագրություն, որում նշվում է դրանց վերադարձման ժամկետը: Արձանագրության մեկ օրինակը հանձնվում է ճնշման հարկի վերաբերյալ փաստաթղթեր վերցնելիս ղեկավարին կամ նրան փոխարինող անձինք:

Պատասխանողի կողմից չեն դաժնանալու վերահիշյալ նորմերի դաժնանումները, քանի որ ակտի հիմքում դրված, այսպես կոչված «ներքին հաշվառման փաստաթղթերի» առգրավման վերաբերյալ որևէ արձանագրություն չի կազմվել, դրանք չեն կնքվել և դրանց կրկնօրինակները ճնշման հարկի վերաբերյալ փաստաթղթեր վերցնելիս ղեկավարին չեն հանձնվել: Հետևաբար, այդ առաջացույցները ձեռք են բերվել օրենքի դաժնանումների խախտմամբ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն հարկերի հաշվարկման հսկողության և գանձման ընթացքում օրենքի խախտմամբ հարկ վճարողների վերաբերյալ ձեռք բերված ժամկետային փորձությունները չեն կարող հիմք հանդիսանալ հարկային դրամավարկությունների հաշվարկման և գանձման համար:

Այսպիսով, Վճարել դատարանը գտնում է, որ հակառակ բողոքի հիմքում դրված փաստերի՝ վիճարկվող ակտում և դատախազի գործողություններում առկա են «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի, 7-րդ հոդվածի, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի դաժնանումների խախտումները, հետևաբար բողոքն անհիմն է և ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.06.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2636/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
դատավորներ՝ Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Ա.ԽԱՌԱՏՅԱՆ

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3- 1880(ՎԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Ճախազախոթյալք Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
դատալորներ Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաղ դատական ճիսում, ֆննելով «ԱրմենՏել» ՀԶ ՓԲ ընկերոթյան (այսուհետ՝ ճան Ընկերոթյուն) վճռաբեկ բողոքն ըս Անդրանիկ Դուկայանի հայցի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՀԶ ՓԲ ընկերոթյան՝ աեխասանֆից ազատելու հրամանն անվավեր ճանաչելու, աեխասանֆում վերականգնելու և հարկադիր դարադորդի գումարը վճարելու դատանջների մասին ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.08.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական ճախադատանոթյունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատանջել է դատարավորեցնել Ընկերոթյանն իրեն վերականգնել աեխասանֆում և վճարելու միջին աեխասավարձը՝ 23.11.2005 թվականից մինչև 17.03.2006 թվականի հարկադիր դարադորդի ժամանակահատվադը:

Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեթուն համայնֆների առաջին աճյանի դատարանի 01.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 01.08.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայադրել է Ընկերոթյունը:

Հայցվոր կողմը ներկայադրել է վճռաբեկ բողոքի դատասխան:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանաբանությունը.

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարելու հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

Ընկերությունը չի խախտել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածը, քանի որ ընկերությունում ազատ աշխատանքային շեղումներ, իսկ նշված հոդվածի 3-րդ մասի 2-րդ դրույթի դրույթի համաձայն՝ գործատուի մոտ համադասասխան հնարավորությունների բացակայության դեպքում դրույթային ազդեցություն չի ունենում և առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու:

2) Դատարանը, խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ և 218-րդ հոդվածների դաժանաբանությունները:

Բողոք բերած անձն իր ղեկավարելու հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա աղացույցները, չի նշել այն հանգամանակները, աղացույցները և փաստարկները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևություններն այդ հանգամանակների մասին, ինչպես նաև այն փաստարկները, որոնցով դատարանը մերժել է այս կամ այն աղացույցը:

Մասնավորապես, դատարանը հաստատել է համարել այն հանգամանակներ, որ Ընկերությունում եղել են թափուր աշխատանքային և հայցվորին նրա մասնագիտական դաստիարակությանը համադասասխան այլ աշխատանք չի առաջարկվել, մինչդեռ վճռում չի նշվել, թե մասնավորապես որ դաժանաբան է եղել թափուր, որը և կհամադասասխաններ հայցվորի մասնագիտական դաստիարակությանն ու նրա կարգավորմանը:

Դատարանը ի խախտումն է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 218-րդ հոդվածի՝ վճռում չի նշել գործի հանգամանակները, աղացույցները և փաստարկները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևություններն այդ հանգամանակների մասին և փաստարկները, որոնցով դատարանը մերժում է այս կամ այն աղացույցը:

Վճռաքել բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով դաժանաբան է բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնակիչ դատարանի 01.08.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2.1. Վճռաքել բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

1) ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դաժանաբան խախտելու վերաբերյալ վճռաքել բողոքի դասձառաբանությունը հիմնավոր չէ, քանի որ դատարանի նիստում դասասխանողը չի կարողացել հիմնավորել շուրջ հինգ ամիս առաջին ասյանի դատարանում գործի քննության ընթացքում վերը նշված սեղեկանքի ներկայացման անհնարինությունը: Կոլեկտիվ դրույթային 4.5 կետը հստակ սահմանել է գործատուի դաստիարակությունը մինչև կրճատվող աշխատողների հետ աշխատանքային դրույթային ազդեցություն չունենող հարցը նախադրյալ քննարկել արհեստի հետ: Պատասխանողը նույնացրել է «սեղյակ լինել» բառակառուցվածքային և «քննարկել» բառի իմաստները,

---

անցեստելով Ընկերության արհկոմի կանոնադրության 7.7 կետը, ըստ որի արհկոմն իր աշխատանքներն իրականացնում է նիստերի միջոցով և 7.8 կետը, ըստ որի արհկոմի նիստերը համարվում են կայացած, եթե նիստին մասնակցում են անդամների 51 տոկոսը: Հետևաբար, դասարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 217-րդ հոդվածի 6-րդ կետը:

2) ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի լուսանկարը խախտելու մասին վճռաբեկ բողոքի փաստարկը նույնպես հիմնավոր չէ, քանի որ դասարանը վճռի լուսանկարային մասում հիմն է ընդունել ոչ միայն լուսանկարային բացատրությունն այն մասին, որ ընկերության սնտերների խորհրդի 22.07.2005 թվականի թիվ 06/05 որոշմամբ Ընկերությունում հաստատվել է նոր կառուցվածք՝ թափուր և նոր ստեղծած աշխատանքներով և նոր թվաքանակով, այլև գործում առկա մյուս աղյուսակները:

ա) Ընկերության 27.01.2005 թվականի թիվ 017-Կ հրամանով հիմնավորված է, որ Ս. Դուկասյանը մինչև 27.01.2005 թվականը զբաղեցրել է բաժնի ղեկի դաստիարակում, որը 21.11.2005 թվականի ծանուցման սրման օրը եղել է թափուր, սակայն նրան չի առաջարկվել:

բ) Ընկերության 01.12.2005 թվականի թիվ 696 հրամանով հիմնավորված է, որ համակարգչային սարքավորումների և ցանցի սղասարկման վարչությունը, ինչպես նաև այդ վարչության համակարգերի կառավարման բաժինը բաժնույն են գոյություն ունենալ:

գ) Գ. Կուլագիանոսի՝ համակարգերի օպերատորի բաժնի ղեկի դաստիարակում նշանակվելը ընդհանրապես կադրային լուսանկարային 21.11.2005 թվականի գրությունը՝ ուղղված Ս. Վրակասին, վկայում է, որ բաժնի աշխատողների թվաքանակն ըստ էության լուսանկարային է:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) հայցվորը 1997 թվականի հուլիսի 1-ից աշխատել է Ընկերությունում:

21.11.2005 թվականին ծանուցվել է այն մասին, որ արտադրության ծավալների, ցանցային, տեխնոլոգիական աշխատանքի կազմակերպման, ինչպես նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ լուսանկարային աշխատանքները՝ աշխատողների թվաքանակը կրճատելու լուսանկարային 23.11.2005 թվականին ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի հիմքով լուսանկարային է նրա հետ 27.01.2005 թվականին կնքված թիվ 10103 աշխատանքային լուսանկարային և նա ազատվելու է աշխատանքից:

2) Ընկերությունը հայցվորին այլ՝ մասնագիտական լուսանկարային և նրա կազմակերպությանը համապատասխան աշխատանք չի առաջարկել՝ այդպիսին չլինելու լուսանկարային լուսանկարային:

3) 22.11.2006 թվականի թիվ 455-Կ աշխատանքից ազատվելու վերաբերյալ հրամանով հայցվորն ազատվել է աշխատանքից և իր հետ կնքված թիվ 10103 աշխատանքային լուսանկարային լուսանկարային լուսանկարային:

4. Վճռաբեկ դասարանի լուսանկարային և տեղեկատվական.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ արտադրության ծավալների, սնեստական, տեխնոլոգիական և աշխատանքի կազմակերպման ղայմանների փոփոխման, ինչդեռ նաև արտադրական անհրաժեշտությամբ ղայմանավորված՝ աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեղմում գործատուն աշխատանքային ղայմանագիրը կարող է լուծել, եթե իր մոտ առկա հնարավորությունների սահմաններում աշխատողին առաջարկել է նրա մասնագիտական ղատաստվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համաղատաստխան այլ աշխատանք, իսկ աշխատողը հրաժարվել է առաջարկված աշխատանքից: Գործատուի մոտ համաղատաստխան հնարավորությունների բացակայության դեղմում ղայմանագիրը լուծվում է առանց աշխատողին այլ աշխատանք առաջարկելու:

Գործի նյութերով հիմնավորված է այն փաստը, որ հայցվորին աշխատանքից ազատելիս, ղատաստխանող ընկերությունում եղել են թափուր աշխատատեղեր, սակայն հայցվորին նրա մասնագիտական ղատաստվածությանը, որակավորմանը համաղատաստխան այլ աշխատանք չի առաջարկվել:

Չնայած այն հանգամանքին, որ Ընկերության սերտներին խորհրդի 22.07.2005 թվականի թիվ 06/05 որոշմամբ 03.10.2005 թվականից ուժը կորցրած է ճանաչվել համակարգչային սարավորումների և ցանցի սղատարկման վարչությունը, ինչդեռ նաև այդ վարչության համակարգերի կառավարման բաժինը, սակայն այդ վարչությունը փաստացի ռարունակել է գործել: Այս փաստը հաստատվում է Ընկերության 01.12.2005 թվականի թիվ 696 հրամանով, որով Ընկերության մի ռար աշխատակիցներին, այդ թվում նաև՝ վերը նշված վարչության աշխատակիցներին հայտարարվել է նկատողություն՝ 2005թ. նոյեմբերի 18-ին 1,5 աշխատանքային ժամ ստողությամբ աշխատանքից բացակայելու համար (գ.թ.28.65):

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կարգով, Ընկերությունը ղարավոր էր հայցվորին առաջարկել նրա մասնագիտական ղատաստվածությանը, որակավորմանը, առողջական վիճակին համաղատաստխան այլ աշխատանք, ինչը չի արել: Հետևաբար, դատարանը ճիշտ է մեկնաբանել ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

2) բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր չէ:

Վերաբննիչ դատարանը ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 53 և 218 հոդվածների ղահանջներին համաղատաստխան բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ գնահատել է գործում առկա բոլոր աղացույցները, վճռում նշված են դատարանի կողմից ղարգված գործի հանգամանքները և այն աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, ինչդեռ նաև այն օրենքները, որոնցով դեկավարվել է դատարանը վճիռ կայացնելիս (գ.թ.103-105):

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքը անհիմն է և ենթակա է մերժման:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաբացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
ֆաղաֆացիական գործ թիվ S-1425/2006թ.
նախագահող դատավոր՝ Ա.Ղազարյան

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-1686(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 12.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ֆաղաֆացիական գործով ըստ «Փափուկ կահույք» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության (այսուհետ՝ ծառայություն)՝ ծառայության սոցիալական վճարների և եկամտահարկի հսկողության վարչության թիվ 1 բաժնի (այսուհետ՝ բաժին) ստուգման ակտն անվավեր ճանաչելու դատանքի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ ընկերությունը դատանքել է անվավեր ճանաչել բաժնի 21.11.2005 թվականի թիվ 1002002 ակտի 15.1 և 15.2 կետերը, իսկ դիմումով ներկայացրած մնացած դատանքից հրաժարվել է:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.04.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է՝ անվավեր է ճանաչվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության սոցիալական վճարների և եկամտահարկի հսկողության վարչության թիվ 1 բաժնի 21.11.2005 թվականի թիվ 1002002 ակտի 15.1 և 15.2 կետերը: Գործի վարույթը դատանքի մնացած մասով կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դասախազի տեղակալ Պ.Դանիելյանը:

Ընկերությունը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում, ներհիշեցյալ հիմնավորումներով՝

1) դասարանը կիրառել է «Պարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դաշխանջները, որը չդիտարկել է կիրառել:

Դասարանը գտել է, որ սուուգման դաշխանջ սուուգողները օժտված չէին դաշխանջի սոցիալական աղահովազրության վճարների օրյեկտը և վճարների չափը ինֆնորույն հաշվարկելու իրավասուոյանը, քանի որ օրենքի համաձայն դրա հաշվարկման կարգը սահմանվում է ՀՀ կառավարության որոշմամբ, որոյիսին այդ դաշխանջ գոյոոյուն չունել: Ընկերությունում ոչ աշխասողի մեղոֆով առաջագած դաշխանջի փաստը հաստատվել է սնօրենի հրամաններով:

2) Դասարանը չի կիրառել «Պարսադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ մասը, ՀՀ նախկին աշխասանֆային օրենագրի 101-րդ, ՀՀ աշխասանֆային օրենագրի 186-րդ և «Աշխասանֆի վարձասրոյան մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 2-րդ մասի երկրորդ դաշխանջները, որոնք դիտարկել է կիրառել:

Նշված իրավական ակտերի դաշխանջներին համադասասխան դաշխանջի սոցիալական աղահովազրության վճարների հաշվարկման օրյեկտն առկա է եղել, քաջակայել է օրյեկտը հաշվարկելու փաստը:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք քերած անձը դաշխանջել է քեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 12.04.2006 թվականի վճիռն ամբողջոյանը և գործն ուղարկել նոր ֆննոյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննոյան համար նշանակոյուն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննոյան համար էական նշանակոյուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ծառայոյան դեկտեմբերի 13.10.2005թ. թիվ 1002002 հանձնարարագրի հիման վրա՝ քաժինն ընկերոյան մոտ իրականագրել է 01.10.2003 թվականից մինչև 30.09.2005 թվականն ընկած ժամանակաշաջանի դաշխանջի սոցիալական աղահովազրության վճարների և վարձու աշխասողի աշխասանֆի ընդունումը ՀՀ օրենսդրոյանը սահմանված կարգով ձևակերտելու ձեսոյանն ուղղված սուուգում:

2) Սուուգման արդյունֆում 21.11.2005 թվականին կազմվել է թիվ 1002002 սուուգման ակտը:

3) Ակտով արձանագրվել է, որ 20.11.2003 թվականից 20.10.2005 թվականն ընկած ժամանակահատվածում հարկադիր դաշխանջում գտնվող անձանց աշխասավարձ չի վճարվել և, համադասասխանաքար, չեն հաշվարկվել ու վճարվել դաշխանջի սոցիալական աղահովազրության վճարները:

4) Ակտով արձանագրվել է նաև 2003 թվականի 4-րդ եռամսյակի հաշվեկոյանը

սոցիալական վճարի գծով ստանդարտ դակաս ցույց սալու և հաշվարկված սոցիալական վճարները սահմանված ժամկետներում չվճարելու խախտումներ և հաշվարկվել է 5.262.300 ՀՀ դրամ սոցիալական ադահովագրության վճարի լրացուցիչ դարձվորություն:

4. Վճռաքել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Դասարանի կողմից կիրառված «Պարտադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 3-րդ մասով ստանդարտ թվարկված են այն դեղերը, երբ լիազոր մարմինը իրավասու է հաշվարկել սոցիալական վճարների օբյեկտները և սոցիալական վճարները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով, մասնավորապես, երբ ստուգման ժամանակ ադահովադիրը չի ներկայացնում սոցիալական վճարների հաշվարկման համար հիմք համարվող փաստաթղթերը (վարձու աշխատողների հետ կապված՝ ադահովադիր սված հրամաններ, վարձու աշխատողների աշխատանքային տպանագրերի գրանցամասյան՝ աշխատանքային գրավոր տպանագիր և այլն):

Տվյալ դեղերում ստուգման համար հիմք են հանդիսացել ընկերության հրամանագրում առկա սֆորեմի կողմից սված հրամանները՝ որդես սոցիալական վճարների հաշվարկման համար հիմք համարվող փաստաթղթեր (գ.թ. 46,55): Հետևաբար, լիազոր մարմինը չէր կարող հաշվարկել սոցիալական վճարների օբյեկտները և սոցիալական վճարները՝ ՀՀ կառավարության սահմանած կարգով:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի «Աշխատանքի վարձատրության մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի համաձայն, ոչ աշխատողի մեղքով դարադուրդի մեկ ժամի համար վարձատրության նվազագույն դույնաչափը սահմանում է ՀՀ կառավարությունը: Ոչ աշխատողի մեղքով դարադուրդի վճարման գումարը չի կարող դակաս լինել ՀՀ օրենսդրությամբ և/կամ աշխատանքային տպանագրով սահմանված չափից: Այդ ժամանակաշրջանում գործող «Նվազագույն ամսական աշխատավարձի մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի համաձայն՝ նվազագույն ամսական աշխատավարձը կազմել է 13 000 ՀՀ դրամ: Հետևաբար, ընկերությունը դարձվորություն է ունեցել առնվազն նվազագույն ամսական աշխատավարձի չափով հաշվարկել դարադուրդի վճարման գումարը: Օրենքի ուժով նման դարձվորության առկայությունը «Պարտադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի ուժով ինքնին առաջացնում է սոցիալական վճարների հաշվարկման օբյեկտ:

«Հաշվարկական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ հաշվարկական հաշվառումը կազմակերպության ակտիվների, սեփական կառիայի, դարձվորությունների վիճակի ու բարձի վերաբերյալ դրամական արահայտությամբ տեղեկատվության հավաքման, գրանցման և ընդհանրացման համակարգ է՝ սնեսական գործառնությունների համընդհանուր և անընդհան փաստաթղթային հաշվառման միջոցով:

Բոլոր կազմակերպությունները դարձվոր են վարել հաշվարկական հաշվառում: Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ դարձվորությունը կազմակերպության ներկա դարձվորությունն է՝ որդես կատարված գործառնությունների

(ղեղմերի) արդյունք, որի կատարումն ակնկալվում է, որ կհանգեցնի կազմակերպությունից սնտեսական օգուսներ մարմնավորող միջոցների արտահոսքի:

Ընկերության մոտ «Հաշվադատական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի ուժով դարձվածություն է առաջացել փաստաթղթային հաշվառման միջոցով, դրամական արտահայտությամբ արձանագրվելու ընկերության դարձվածությունների վիճակն ու շարժը, որն իր հերթին առաջացնում է դարձված սոցիալական վճարների վճարման դարձվածություն: «Պարտադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ սոցիալական վճարների օբյեկտը թափանցելու կամ այն դակաս ցույց սալու դեղմում ադահովագրից սույն օրենքով սահմանված կարգով զանձվում է թափանց կամ դակաս ցույց սլած սոցիալական վճարների օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված (լիազորված մարմնի կողմից) սոցիալական վճարների գումարը, ինչդեա նաև սուզանք այդ գումարի 50 տկոսի չափով:

Վերը նշված իրավական ակտերի հիմքով ընկերությունն ունենալով դարձվածություն հաշվարկելու նշված դարձվածությունը, այն չի կատարել՝ չի արձանագրել համադասասխան ժամանակաշրջանի հաշվետվություններում, այսինքն՝ թափանցել է սոցիալական վճարների օբյեկտը: Հեկաբար, ընկերությունից զանձման է ենթակա լիազորված մարմնի կողմից հաշվարկված թափանց սոցիալական վճարների գումարը, ինչդեա նաև այդ գումարի 50 տկոսի չափով սուզանքը:

Այսդիսով, վճարել բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ փաղափաղիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ փաղափաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարել դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճարել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 12.04.2006 թվականի թիվ S-1425 փաղափաղիական գործով կայացված վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Վայոց Ձորի մարզի առաջին
ասյանի դատարանի վճիռ
ֆաղաֆաղիական գործ թիվ 2-186-2003թ.
նախագահող դատավոր՝ Լ.ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1729 (Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆններով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի
վճռաբեկ բողոքը Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.05.2003 թվականի
վճռի դեմ՝ ըստ Սահակ Համբարձումյանի դիմումի՝ սեփականության իրավունքով գույքի
սիրադրեման փաստը հաստատելու դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Գիմելով դատարան՝ Ս.Համբարձումյանը դատարանին է հաստատել Վայոց Ձորի ճանաչման
սեղանատուն գնվող երկհարկանի տունը սեփականության իրավունքով սիրադրեման
փաստը:

Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.05.2003 թվականի վճռով
դիմումը բավարարվել է: Վճռվել է Սահակ Պետրոսի Համբարձումյանին ճանաչել
ժառանգությունն ընդունած ժառանգ: Հաստատվել է բնակարանի նկատմամբ Սահակ
Պետրոսի Համբարձումյանի սեփականության իրավունքով սիրադրեման փաստը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի
սեղակալը:

Սահակ Համբարձումյանը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին դատախազի չի
ներկայացրել:

---

2. Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) դասարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների և դասրականությունների վերաբերյալ, ինչի հիմքով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով վճիռը ենթակա է բեկանման:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը գործին մասնակից չի դարձրել վեճի առարկայի նկասմամբ ինֆնորույն դաշանջ ներկայացնող ՀՀ կառավարությանն առընթեր անարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսեին, որի իրավունքների և դասրականությունների վերաբերյալ վճիռ է կայացրել: Վերջինս գրկվել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի հիմքով այն բողոքարկելու հնարավորությունից՝ վճռի մասին սեղեկացվելով 13.06.2006 թվականին:

2) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ կեսի 5-րդ և 8-րդ ենթակետերի և 192-րդ հոդվածի դաշանջները:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հետևյալ փաստարկով.

դասարանը վճիռ կայացնելիս դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 189-րդ հոդվածի 2-րդ կեսի 5-րդ և 8-րդ ենթակետերով, չի անդրադարձել այն հանգամանին, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 192-րդ հոդվածի հիմքով իրավաբանական փաստը կարող է հաստատվել այն դեղում, երբ դիմողը հնարավորություն չունի այլ կարգով սսանալու այդ փաստը հավաստող դասաճ փաստաթղթեր կամ անհնար է վերականգնել կորցրած փաստաթղթերը: Սույն գործով դիմողը չի հիմնավորել այն հանգամանքը, որ սեփականության իրավունքով գույքը սիրաղեսելու փաստը հավաստող դասաճ փաստաթղթերը այլ կարգով սսանալու հնարավորություն չունի:

Դասարանը վճռով Ս. Համբարձումյանին ճանաչել է ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, մինչդեռ Ս. Համբարձումյանը նման դաշանջ չի ներկայացրել:

3) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ նախկին ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 241-րդ հոդվածը, որը ղեսֆ է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանել է հետևյալ փաստարկով.

դասարանն հաեվի չի առել այն հանգամանքը, որ նեված բնակարանը հանդիսացել է հանրակացարան և ընդգրկված է եղել բնակարանային ֆոնդում, հետևաբար Ս.Համբարձումյանի հոր կողմից Վայքի ճանաղարհաեինարարական սեղամասին դասկանող երկհարկանի հանրակացարանը գնելու մասին նոսարական կարգով վավերացված 20.02.1991 թվականի առուվաճառքի դայմանագրից ծագող իրավունքները ղեսֆ է իրավահարաբերության ժամանակ գործող ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 241-րդ հոդվածի հիմքով գրանցվելին դասգամավորների սեղական խորհրդի գործաղիր կոմիսեում, սակայն նեված հոդվածի դաշանջները չեն դաշողանվել, ինչի հետևանքով առուվաճառքի դայմանագիրը անվավեր է:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշանջել է բեկանել Վայոց Ձորի մարզի առաջին աշյանի դասարանի 22.05.2003 թվականի վճիռը և գործն ողարկել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

ա) 20.02.1991 թվականի նոտարական կարգով վավերացված առուվաճառքի դաշմանագրով Սահակ Համբարձումյանի հայրը՝ Պետրոս Համբարձումյանը, Վայքի ճանադարհաճինարարական ժողովարարի գնել է վերջինիս դասկանող երկհարկանի հանրակացարանը, որը 28.02.1991 թվականից դուրս է գրվել հաշվեկշիռից:

բ) Գործարհից ծագող իրավունքները չեն գրանցվել ժողովրդական դեղուսասնների ժողովարարի գործադիր կոմիտեում:

գ) Պ.Համբարձումյանը մահացել է 24.10.1997 թվականին:

դ) Պ.Համբարձումյանի մահից հետո տունը և սնամեծ հողամասը սիրադեբեկ է Սահակ Համբարձումյանը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով անհիմն է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Գործի փաստերի ուսումնասիրությամբ Վճռաբեկ դատարանը դարձեց, որ Պետրոս Համբարձումյանը նշված անձանց գույքը Վայքի ճանադարհաճինարարական ժողովարարի ձեռք է բերել հասցումամբ՝ առուվաճառքի դաշմանագրի հիման վրա:

Վայքի ճանադարհաճինարարական ժողովարար, նշված անձանց գույքը վաճառելով և իր հաշվեկշիռից դուրս գրելով՝ իր գործողություններով փաստորեն հրաժարվել է իրեն դասկանող գույքի սեփականության իրավունքից՝ առանց այդ գույքի նկատմամբ որևէ իրավունք մահադատելու մատուցելու:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 223-րդ հոդվածի 2-րդ կետի 1-ին ենթակետի համաձայն՝ առաջին աստիճանի, վերաբնիչ և սնտեսական դատարանների օրինական ուժի մեջ մտնող վճիռների դեմ վճռաբեկ բողոք բերելու իրավունք ունեն Հայաստանի Հանրապետության գլխավոր դատարանը և նրա ժողովարարները՝ նույն օրենսգրքի 37-րդ հոդվածով նախատեսված դեպքերում և «Դատարանության մասին» ՀՀ օրենքին համադասասխան:

ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի օրենսգրքի 37-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ ղեկավար մարմիններն իրավունք ունեն դատարան դիմել ղեկավարության գույքային փոխանցման դատարանության հայցով: Նույն հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ համադասասխան ղեկավար մարմնի կողմից հայց չներկայացնելու դեպքում ղեկավարության գույքային փոխանցման դատարանության հայցը ներկայացնում է դատարանը՝ «Դատարանության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ՝ դատարանի կողմից գործին մասնակից չդարձված անձի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ վճիռ կայացնելու մասին վճռաբեկ բողոքի դատառաքանությունն անհիմն է, քանի որ դատարանը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձանց գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ վճիռ չի կայացրել. առուվաճառքի դաշմանագրով գնված գույքը սեփականության իրավունքով ղեկավարանը չի դասկանում, հետևաբար սույն գործը ղեկավարության գույքային փոխանցման հետ որևէ առընչությունը չունի:

---

2) Բողոքի երկրորդ և երրորդ հիմքերը վճռաբեկ դասարանը ֆննդության առարկա չի դարձնում, քանի որ վերը նշված դասճառաբանությունների հիման վրա՝

1. բացակայում է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 37-րդ հոդվածով նախատեսված դեղիք,

2. բողոք բերող անձի մոտ բացակայում է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 225-րդ հոդվածով նախատեսված վճռաբեկ բողոք բերելու հիմքը:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 22.05.2003 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դառից և ենթակա չէ բողոքաբերման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ավանեսյան
Դատավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Դ.Խաչատրյան
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-1934/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1629(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաքը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով Գագիկ Հարությունյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 22.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Երեմ Հարությունյանի ընդդեմ Գագիկ Հարությունյանի և Եղեգնաձորի սարածֆային նոսար Սոնա Պողոսյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ համարելու դիմումի մերժումն անվավեր ճանաչելու և բնակարանից վճարելու դատահանգների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դատահանգել է անվավեր ճանաչել Եղեգնաձորի դատական նոսարի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր սալու մասին դիմումի 12.09.2005 թվականի մերժումը, իրեն համարել Արևհաս Հարությունյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունած ժառանգ, Գագիկ Հարությունյանին ընտանիքի հետ միասին վճարել ժառանգական գույք հանդիսացող Եղեգնաձոր ֆաղաֆի Արսենյան փողոցի 5-րդ շենքի թիվ 19 բնակարանից և այն հանձնել իրեն:

Վայոց Ջորի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 22.12.2005 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնիչ դասարանի (այսուհետ՝ Վերաբնիչ դասարան) 22.06.2006 թվականի վճռով հայրը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Գագիկ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան է ներկայացրել Երեմ Հարությունյանը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) Վերաբնիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 174-րդ, 178-րդ և 187-րդ հոդվածները, որոնք ղետսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Եղեգնաճոր ֆաղաֆի Արսենյան փողոցի 5-րդ Օենի թիվ 19 բնակարանը ղասկանել է Գագիկ Հարությունյանի սորաֆրոջը՝ Արևհաս Հարությունյանին: Արևհաս Հարությունյանը մահացել է 10.11.1995 թվականին: Երեմ Հարությունյանը ժառանգֲոբյունը որևէ եղանակով չի ղնդունել, մինչև Արևհաս Հարությունյանի մահը և դրանից հետո նեված բնակարանում չի բնակվել, ժառանգական գոյֆը սահմանված ժամկետում չի ղնդունել, հոգ չի սարել և չի սիրաղետել: Նեված բնակարանում բնակվել է Գագիկ Հարությունյանը և փաստացի սիրաղետել է այն:

2) Վերաբնիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1225-րդ և 1226-րդ հոդվածները, որոնք չղետսֆ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնդումը ղասճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1216-րդ հոդվածի համաճայն՝ հայցվորը համարվում էր առաջին հերթի ժառանգ, ով լիիրավ իրավունֆ և հնարավֲոբյուն է ունեցել ժառանգֲոբյունն ղնդունելու և այդ առթիվ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանված ժամկետում նոսարին հայտարարելու, սակայն չի կատարել: Փաստրեն հրաժարվել է ժառանգֲոբյունից, ֆանի որ իր ծնողներն այդղետս են ցանկացել: Երեմ Հարությունյանն ղնսանիֆով մճսաղետս աղղրել է հարագատս ծնողների հետ, վարել ղնդիանուր սնետսֲոբյուն:

3) Վերաբնիչ դասարանը իսխիստել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոբյան օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի ղախանջները:

Վերաբնիչ դասարանը բագմակողմանի, լրիվ և ֲոբյեկսիվ հետագոսֲոբյանը չի գնահատել գործում առկա բոլոր աղղացոյցները: Երեմ Հարֲոբյունյանի ներկայացրած աղղացոյցները Օինծու են և անհիմն: Առանց որևէ հիմֆի Վերաբնիչ դասարանը հաստատված է համարել, որ հայցվորը մուծել է վիճելի բնակարանի կոմունալ ծախսերը, հաեվի չի առել այն փաստը, որ Գագիկ Հարֲոբյունյանի կողմից կատարված բոլոր սարիների մուծումների վերաբերյալ անդորրագրերը գսնվում են ֆաղաֆացիական գործի նյոթերում:

4) Վերաբնիչ դասարանը չի ղեկավարվել ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոբյան օրենսգրքի 52-րդ և 188-րդ հոդվածներով, որոնցով ղետսֆ է ղեկավարվել:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել Վերաբնիչ դասարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Վայոց ճորի մարգի առաջին աշյանի դասարանի 22.12.2005 թվականի վճիին:

2.1. ՎՃռաբեկ բողոքի դասասլխանում բերված փաստարկները.

Գագիկ Հարությունյանը վճռաբեկ բողոքում կասկածի սակ է դրել 03.01.2006 թվականին իր ձեռնով գրված հայտարարության իսկությունը, որով դարձվել է վիճելի բնակարանի դիմաց իրեն վճարել 7.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ: Գ.Հարությունյանի ստորագրության իսկությունը հաստատվել է «Երևանի դասական փորձաքննությունների ինստիտուտ «ԴԻԵՔՍ»»-ի 20.09.2006 թվականի թիվ Ել-90 դասաձեռագրաբանական փորձագետի եզրակացությամբ (ներկայացվել է դասասլխանին կից):

Գագիկ Հարությունյանի դասաձեռագրաբանությունը, թե սույն գործով Վայոց Ձորի մարզի առաջին ասյանի դասարանի՝ օրինական ուժի մեջ մնած 22.12.2005 թվականի վճռի հիման վրա ինքը ստացել է սեփականության իրավունքի վկայական և չի կարող վստահվել վիճելի բնակարանից, անհիմն է, քանի որ ՀՀ քաղաքացիական դատարանի օրենսգրքով սահմանված 15-օրյա ժամկետում առաջին ասյանի դասարանի վճռի դեմ ներկայացվել է վերաքննիչ բողոք, և վճիռը չէր կարող օրինական ուժ ստանալ:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 3-րդ և 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասերի համաձայն՝ Երեմ Հարությունյանը փաստացի սիրադեման և կառավարման ուժով ընդունել է մոր ժառանգական գույքը, այդ թվում՝ վիճելի բնակարանը:

3. ՎՃռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 11.02.1982 թվականին Արևհաս Հարությունյանը որդեգրել է Երեմ Հարությունյանին:

2) Արևհաս Հարությունյանը Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանի սեփականատերն է հանդիսացել: Նա մահացել է 10.11.1995 թվականին:

3) Արևհաս Հարությունյանի մահից հետո Գագիկ Հարությունյանը կնոջ և երեք երեխայի հետ բնակվում է Եղեգնաձորի Արսենյանի փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանում:

4) Գ. Հարությունյանը 1995 թվականից Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանի էլեկտրաէներգիայի մատակարարման ցանցի բաժանորդ է:

5) 2003-2004 թվականներին Եղեգնաձորի «Արսենյան 5» հասցեով Գ.Հարությունյանի հետ կնքվել են «Խմելու ջուր օգտագործողի միջոցներով ջրաչափական սարքի սեղադրման», «Ջրամատակարարման և ջրահեռացման» դաշմանագրեր և ««Խմելու ջրի մատակարարման, ջրահեռացման, կեղտաջրերի մաքրման և ոռոգման ջրի մատակարարման ծառայությունների դիմաց առաջացած դարձվածքային և արժեքային ծախսերի մատակարարման և դուրս գրվող (չվճարվող) գումարների վերաբերյալ» փոխադարձ հաշվարկների ակտ:

6) Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 հասցեում բնակվող Գ.Հարությունյանից՝ որդես վարձակալ, դարձրաբար զանձվել է կոմունալ վարձ:

7) Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանի 1996-2005 թվականների կոմունալ և էլեկտրաէներգիայի վարձերը վճարել է Գագիկ Հարությունյանը:

---

8) Եղեգնաձոր սարածփի նոսարի 12.09.2005 թվականի որոշմամբ մերժվել է Երեմ Յոլակի Հարությունյանի՝ ըստ օրենքի ժառանգության իրավունքի վկայագիր սալու մասին դիմումը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 174-րդ հոդվածը վերաբերում է անձի կողմից իրեն չդրասկանող նյութերի վերամշակման միջոցով դատառաքանում նոր շարժական գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի ձեռք բերելուն:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածը սահմանում է սիրագուրկ գույքի կարգավիճակը, իսկ 187-րդ հոդվածը՝ ձեռքբերման վաղեմության հիմքով սեփականության իրավունքի ճանաչման կարգը:

Սույն գործով վեճը վերաբերում է ժառանգական հարաբերություններին և բնակելի սարածփից վսարելու հետ կապված խնդիրներին: Հետևաբար, բողոքի այս հիմքում հիշատակված հոդվածները սույն վեճի նկատմամբ կիրառելի չեն:

2) *բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով սահմանված է, որ ժառանգությունը ձեռք բերելու համար ժառանգը ղեկ է այն ընդունի: Ժառանգի կողմից ժառանգության մի մասի ընդունումը նշանակում է իրեն հասանելի ամբողջ ժառանգության ընդունում, անկախ այն բանից, թե ինչ է այն իրենից ներկայացնում և որտեղ է գտնվում:

Սույն գործի փաստերը վկայում են, որ Արևհաս Հարությունյանի մահից՝ 10.11.1995 թվականից հետո նրան դատականորեն Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի թիվ 5 շենքի թիվ 19 բնակարանը կնոջ և երեխաների հետ միասին փաստացի սիրադրեցում է Գագիկ Հարությունյանը: Վերջինս վճարել է այդ բնակարանի կոմունալ և այլ վճարները, այսինքն՝ փաստացի սիրադրեցել ու օգտագործել է նշված բնակարանը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1225-րդ հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված է, որ ժառանգի կողմից ժառանգությունը չընդունելը հանգեցնում է նույն իրավական հետևանքներին, ինչը ժառանգությունից հրաժարվելն առանց այն անձին նշելու, հօգուտ որի նա հրաժարվել է ժառանգությունից, եթե այլ բան սահմանված չէ օրենսգրքով: Նույն օրենսգրքի 1226-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված է, որ եթե այլ բան աղացուցված չէ, ապա ժառանգությունը ժառանգի կողմից ընդունված է համարվում, երբ նա սկսում է փաստացի սիրադրեցել կամ կառավարել ժառանգված գույքը՝ ներառյալ, երբ ժառանգը միջոցներ է ձեռնարկել գույքը դահողանելու և այն երրորդ անձանց ոսնձգություններից կամ հավակնություններից դաժարանելու համար, իր հաշվին կատարել է գույքը դահողանելու ծախսեր, իր հաշվից վճարել է ժառանգատուի դարձերը կամ երրորդ անձանցից սացել է ժառանգատուին հասանելի գումարները:

Երեմ Հարությունյանը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածին համադասասխան, իր դատանքը հիմնավորող աղացույցներ չի ներկայացրել, չի աղացուցել, որ Արևհաս Հարությունյանի մահից հետո փաստացի սիրադրեցել և

կառավարել է ժառանգական գույքը, սահմանված կարգով և ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1227-րդ հոդվածով սահմանված ժառանգության բացման օրվանից վեց ամսվա ընթացքում չի ընդունել ժառանգությունը, ժամանակին միջոցներ չի ձեռնարկել Եղեգնաձորի Արսենյան փողոցի 5-րդ շենքի թիվ 19 բնակարանը Գագիկ Հարությունյանի սիրադասույթից դաշտանելու համար:

Ինչ վերաբերում է Վերաֆնիչ դասարանի վճռի դասճառաբանական մասի այն փաստարկներին, թե Երեմ Հարությունյանն Արևհաս Հարությունյանի որդեգրված որդին է, հաշվառված է սնային զրգում, մեխանիկորեն հաշվառվել է որդես վիճելի սան սեփականատեր, նրանից գանձվել է նախորդ սարիների կոմունալ վարձերի դաշտը, Արևհաս Հարությունյանի մահից հետո Երեմ Հարությունյանին են անցել ժառանգատուի բաժնական գույք հանդիսացող կարի մեքենան և երկու մասանին, Երեմ Հարությունյանը Յու.Վարդանյանին վճարել է Արևհաս Հարությունյանի դաշտը, ինչդեպ նաև Գագիկ Հարությունյանը դաշտավորվել է Երեմ Հարությունյանին սալ 7.000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ վիճելի բնակարանի դիմաց, ադա դրանք հիմնավորված չեն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածով նախատեսված թույլատրելի ադադույցներով: Հետևաբար, Երեմ Հարությունյանի կողմից ժառանգությունն ընդունված լինելը չի ադադույցվել:

Վերոգրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Վերաֆնիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1225-րդ և 1226-րդ հոդվածները, որոնք չդեպ է կիրառել:

3) *բողոքը երրորդ հիմնով հիմնավոր է*, ֆանի որ Վերաֆնիչ դասարանը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դահանջներին համադասասխան, բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտությամբ չի գնահատել գործում առկա բոլոր ադադույցները, մասնավորադես սույն որոշման 3-րդ բաժնում հիշատակված ադադույցները:

4) *բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ*.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածով սահմանված դասարանի կողմից հանրահայտ ճանաչված հանգամանքներ՝ նախկինում ֆննված ֆաղաֆաղիական գործով ուժի մեջ մսած դասարանի վճիռ և ֆրեական գործով օրինական ուժի մեջ մսած դասավճիռ, գործում առկա չեն: Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 230-րդ հոդվածի 4-րդ կետի դահանջին համադասասխան, վճռաբեկ բողոքում նշված չեն նույն օրենսգրքի 52-րդ և 188-րդ հոդվածների խախտման հիմքերը:

Այդդիսով, Վճռաբեկ դասարանը եկավ եզրակացության, որ բողոքի երկրորդ և երրորդ հիմքերի առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դասական ալսը բեկանելու և գործը նոր ֆննության ուղարկելու համար:

Երեմ Հարությունյանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկներն էական չեն Վճռաբեկ դասարանի եզրակացությունների տեսանկյունից:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 22.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1787/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1711(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական գիտում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության բանկերի և վարկային կազմակերպությունների հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Հարկային տեսչություն) ընդդեմ անհատ ձեռնարկատեր Տիգրան Անտոնյանի՝ 994.500 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային տեսչությունը դախանջել է դատասխանողից բռնագանձել 02.05.2006 թվականի դրությամբ ղեկական տուրքի, սոցիալական աղախովագրության վճարների և եկամտահարկի գծով հաշվարկված 994.500 ՀՀ դրամ դաւսրը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ ղեկական տուրքի գծով 649.500 ՀՀ դրամ բռնագանձելու մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆնելում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիիււյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սննտական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 4-րդ հոդվածները, չի կիրառել «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի, «Պարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 8-րդ մասի դահանջները, որոնք դեռ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթները դասառարանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Նշված օրենքի դրույթները չեն սարածվում անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի վրա, քանի որ նա ունի չկատարված այլ դարսավորություններ, մասնավորապես դեռևս սուրբի գծով:

Վճարել բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ սննտական դասարանի 28.06.2006 թվականի վճի՝ հայրը մերժելու մասը:

3. Վճարել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի քննության համար եսկան նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Տիգրան Անսոնյանն անհաս ձեռնարկատեր է:

2) 02.05.2006 թվականի դրությամբ անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի դարսը եկամտահարկի գծով 2004-2005 թվականների նվազագույն եկամտահարկի հաշվարկով կազմել է 76.400 ՀՀ դրամ, որից 60.000 ՀՀ դրամն ադառ, 16.400 ՀՀ դրամը սույժ:

3) Պարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարի գծով անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի 2003-2005 թվականների դարսը կազմել է 268.600 ՀՀ դրամ, որից 180.000 ՀՀ դրամն ադառ, 88.600 ՀՀ դրամը սույժ, իսկ դեռևս սուրբի գծով 2002-2003 թվականների դարսը կազմել է 649.500 ՀՀ դրամ:

4) 76.400 ՀՀ դրամ եկամտահարկը և 268.600 ՀՀ դրամ դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարը համարվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների նվազագույն գումարներ և դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված սույժեր:

4. Վճարել դասարանի դասառարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճարել դասարանը գտնում է, որ *վճարել բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառարանությամբ.*

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների արժեքները սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 1-ին հոդվածը սահմանում է, որ օրենքը սարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարսադիր սոցիալական ադահովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դարսավորություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա:

Նշված դրույթը մասնավորեցնում է այն հարկատեսակները, որոնց վրա սարածվում են օրենքով նշված արժեքային ավելացումները, և ամրագրում է, որ այն սարածվում է միայն այդ հարկատեսակների գծով նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դարձվածություններ ունեցող անհաս ձեռնարկատերերի վրա: Նշված Օրենքը որևէ ձևով չի սահմանափակում դրա կիրառումը միաժամանակ այլ հարկատեսակների գծով դարձվածություն ունեցող անձանց վրա:

Այսպես, Օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն օրենքի 2-րդ և 3-րդ հոդվածներում չնշված անհաս ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դարձադր սոցիալական աղահովազրության վճարների նվազագույն գումարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված տույժերի վճարումից:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Տիգրան Անսոնյանի 76.400 ՀՀ դրամ և 268.600 ՀՀ դրամ հարկային դարձվածություններն առաջացել են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դարձադր սոցիալական աղահովազրության վճարների նվազագույն գումարներից, ինչպես նաև դրանք չվճարելու հետևանքով հաշվարկված տույժերից: Հետևաբար, նշված օրենքով սահմանված արժեքային ավելացումը սարածվում է նաև անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի նկատմամբ:

Օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված արժեքային ավելացումներից օգտվող անհաս ձեռնարկատերերն արժեքային ավելացումները վերաբերող հաշվետու ժամանակաշրջանների ընթացքում դարձադր սոցիալական աղահովազրության վճարների և հարկային օրենսդրության դրույթները խախտելու համար չեն ենթարկվում դատապարտության:

Ինչ վերաբերում է Ծառայության բողոքի դատառաջարկություններին այն մասին, որ Օրենքի դրույթները չեն սարածվում անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի վրա, քանի որ նա ունի չկատարված այլ դարձվածություններ, մասնավորապես դրամական տույժի գծով, հերքվում են վերոգրյալ դատառաջարկություններով:

Բացի այդ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ եթե նույնիսկ Օրենքի 1-ին հոդվածի մեկնաբանությունն առաջացնում է երկիմաստություններ կամ սարքաբեկումներ, ապա հարկման նպատակով օրենքի նշված դրույթի կիրառման ժամանակ հարկային մարմինները, «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի ուժով, դարձված են այն կիրառելի հարկ վճարողի, սվյալ դեղինում անհաս ձեռնարկատեր Տիգրան Անսոնյանի օգտին:

ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից «Եկամտահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 28-րդ հոդվածի և «Պարտադիր սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 8-րդ մասի դրույթները չկիրառելու մասին բողոքի հիմքի փաստարկներն անհիմն են ինչպես վերը նշված հիմնավորումներով, այնպես էլ դրանք սույն գործով առաջացած իրավահարաբերությունների նկատմամբ կիրառելի չլինելու դատառաջարկությամբ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սննտական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռը բողոքել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1921/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1897(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական ցիսում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի անհաս ձեռնարկաժեսեր Ռաֆիկ Մուրադյանի՝ Ծառայության Արաքիլիի հարկային ճեսչության (այսուհետ՝ Հարկային ճեսչություն) 05.05.2005 թվականի թիվ 1004771 ակճը և Ծառայության գանգաճարկման հանձնաժողովի (այսուհետ՝ Հանձնաժողով) 13.01.2006 թվականի թիվ 99/2 որոոումն անվավեր ճանաչելու դահանջների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ անհաս ձեռնարկաճեսեր Ռաֆիկ Մուրադյանը դահանջել է անվավեր ճանաչել Հարկային ճեսչության 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սնուգման ակճը և Հանձնաժողովի 13.01.2006 թվականի թիվ 99/2 որոոումը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճռով դիմումը քավարարվել է մասնակի՝ Հարկային ճեսչության սնուգման ակճի 15-րդ կեսի մասով, իսկ Հանձնաժողովի որոոման մասով գործի վարույթը կարճվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայադրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան է ներկայադրել անհաս ձեռնարկաճեսեր Ռաֆիկ Մուրադյանի ներկայադուցիչ Կամո Պեսրոյանը:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սննեսական դասարանը չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի և «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի դաժանջները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դրույումը դասառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

«Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գործունեությունը դադարած, այդ մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրառում կատարելու դաժանջ, որի մասին սրվում է սեղեկանք: Տվյալ դեպքում Ռ.Մուրադյանի կողմից չեն կատարվել նշված դաժանջները: Հետևաբար, Ռ.Մուրադյանը դաժանջներ էր, «Պարտադիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն, յուրաքանչյուր ամսվա համար վճարել նվազագույն սոցիալական աղահովագրության վճարի գումարը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանջել է բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 20.07.2006 թվականի վճռի՝ դիմումը բավարարելու մասը:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասաստանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքի դասառաբանությունն այն մասին, որ անհաս ձեռնարկատերը «լուծարային դիմում ղեկավարել է ներկայացնել ոչ թե հարկային տեսչություն, այլ ղեկավարական ռեգիստր» անհիմն է, քանի որ «Իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը լուծարված է համարվում այդ մասին ղեկավարական գրանցամատյանում գրառում կատարելու դաժանջ:

Անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Ֆիլի Մուրադյանը 17.03.2003 թվականի մարտի 17-ին դիմում է ներկայացրել Հարկային տեսչություն, որդեգրել լուծարային սուուգում կատարվի, իսկ դրա արդյունքում սրված սեղեկանքի հիման վրա միայն ղեկավարական ռեգիստրում գրանցում կկատարվի:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Ֆիլի Մուրադյանը 17.03.2003 թվականին դիմում է ներկայացրել Հարկային ծառայություն՝ լուծարային սուուգում կատարելու, համադասաստան սեղեկանք սալու և այն իրավաբանական անձանց ղեկավարական գրանցման մասին ներկայացնելու մասին:

2) Հարկային տեսչության ղեկի 11.11.2005 թվականի թիվ 1004771 հանձնարարագրի հիման վրա անհաս ձեռնարկատեր Ռ.Ֆիլի Մուրադյանի մոտ 11.11.2005 թվականից մինչև 05.12.2005 թվականը կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային օրենսդրության դաժանջների կատարման ձեռնարկում սուուգում, որի արդյունքում 05.12.2005 թվականին կազմվել է թիվ 1004771 ակտը:

3) 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 սուուգման ակտի 15-րդ կետով արձանագրվել

է, որ անհաս ձեռնարկաժողովի Մուրադյանն ստուգվող ժամանակաշրջանում չի ներկայացրել 2003 և 2004 թվականների տարեկան հայտարարությունները, որի համար առաջադրվել է 311.700 ՀՀ դրամի հարկային դարձվածքային տուգանքի և տույժի հետ միասին:

4) Նվաճ ալսոմ հարկային օրենսդրության այլ խախտումներ չեն արձանագրվել:

5) 17.02.2006 թվականին անհաս ձեռնարկաժողովի Մուրադյանը, դիմելով Հարկային ծառայության, ներկայացրել է ղեկավար գրանցման վկայականը և հայցել է, որ ցանկանում է օգտվել «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների արժեքային արժեքային սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածով սահմանված արժեքային արժեքային:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճարելի բողոքը նվաճ հիմնի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ *վճարելի բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների արժեքային արժեքային սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածը սահմանում է, որ օրենքը տարածվում է միայն եկամտահարկի և (կամ) դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների նվազագույն գումարների վճարման հետ կապված դարձվածքային արժեքային արժեքային անհաս ձեռնարկատերերի վրա:

Նվաճ դրույքը սահմանում է այն հարկատեսակները, որոնց վրա տարածվում են օրենքով նվաճ արժեքային արժեքային:

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների արժեքային արժեքային սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ նույն օրենքի 2-րդ և 3-րդ հոդվածներում չնվաճ անհաս ձեռնարկատերերն ազատվում են 2003-2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված եկամտահարկի և դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների նվազագույն գումարների, ինչպես նաև դրանց նկատմամբ հաշվարկված և չվճարված տույժերի վճարումից:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 ստուգման ակտի 15-րդ կետով անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մուրադյանի նկատմամբ 311.700 ՀՀ դրամի դարձվածքային արժեքային են առաջադրվել դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների գծով՝ վեր նվաճ օրենքով նախատեսված արժեքային արժեքային ժամանակաշրջանում ներառվող 2003 և 2004 թվականների տարեկան հայտարարագրերը չներկայացնելու համար:

«Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների արժեքային արժեքային սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի համաձայն՝ սույն օրենքով սահմանված արժեքային արժեքային արժեքային ընթացքում դարձվածքային սոցիալական ադախովագրության վճարների և հարկային օրենսդրությունների դաժանացները խախտելու համար չեն ենթարկվում դասասխանացության:

Այսպիսով, Վճարելի դասարանը գտնում է, որ 05.12.2005 թվականի թիվ 1004771 ստուգման ակտը հակասում է «Անհաս ձեռնարկատերերի համար եկամտահարկի և

դարձադիր սոցիալական ադախովագրոյթյան վճարների արճոնոյթյուններ սահմանելու մասին» ՀՀ օրենքի ղահանջներին և խախտում է այդ օրենքով սահմանված արճոնոյթյուններից օգսվելու անհաս ձեռնարկատեր Ռաֆիկ Մոսրադյանի իրավունքը:

Վերոգրյալ ղասճառաբանոյթյամբ անհիմն են «Իրավաբանական անձանց ղեսական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի և «Պարճադիր սոցիալական ադախովագրոյթյան վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի 5-րդ մասի ղահանջները ղասարանի կողմից չկիրառելու մասին վճռաբեկ բողոքի փաստարկները:

Վճռաբեկ ղասարանը գճնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ վկայակոչված հոդվածները կիրառելի չեն:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական ղասավարոյթյան օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ ղասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ ճնեսական ղասարանի 20.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մճնում հրադարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրոյթյուն
ԳԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրոյթյուններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-253/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2012(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեռյալական գույքի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ Վարչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Վարչության ընդդեմ «Էդգար-Էդվարդ Ֆիրմա» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) և Արսեն Շահինյանի՝ 1.949.024 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դիմումից մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարական նախադասմունքները.

Դիմելով դատարան՝ Վարչությունը դիմում է համադարձության կարգով բռնագանձել Ընկերությունից և Ա. Շահինյանից Երևանի Նալբանդյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գտնվող 34,95մ² մակերեսով սարածփի 03.03.1999 թվականի մասնավորեցման թիվ 6684 դաշնամատեր սահմանված սարածամկես վճարման սանդղակին համադասասխան չվճարված՝ սոյժի հետ միասին հաշվարկված, 1.949.024 ՀՀ դրամ դարձրել հոգու Հայաստանի Հանրապետության:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ 1.949.024 ՀՀ դրամ Ընկերությունից բռնագանձելու մասով: Ա. Շահինյանից գումարը բռնագանձելու մասով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Վարչությունը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սննեսական դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 406-րդ հոդվածի 1-ին կետը, որը ղետս է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նեված ղնղղումը ղյասձառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

03.03.1999 թվականին Ընկերության հետ կնկվել է Երևանի Նալբանղյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գսնվող 34,95ֆմ մակերեսով սարածֆի մասնավորեցման թիվ 6684 ղյայմանագիրը, որով Ընկերությունը ղյարսավորվել է մինչև 28.01.2002 թվականը ղյայմանագրում նեված վճարման սանղղակին համաղյասասղխան յորաֆանչյոր սարի կասարել վճարումներ: Ընկերությունը, կասարելով 1999-2000 թվականների վճարումը 06.07.2000 թվականին, նեված գոյֆը վաձառել է Արսեն Ծահինյանին: ղյայմանագրի 17-րդ կետը սահմանում է, որ ղյայմանագրի գործողության ընթացղում գնողի կղղմից օբյեկտի օսարման ղեղղում նոր սեփականասերը հանղղխանում է սղյալ օբյեկտի իրավահաղղղը: Նեված ղրույթի ղյահանղղին համաղյասասղխան՝ Վարչությունը, որղղես ղյարսասեր, նաղխաղղես համաձայնղղյուն է սղել Ընկերության ղյարսֆը նոր սեփականասղխողղը փղխանղղելու վերաբերյալ: Հետևաբար, գումարը ղետս է բռնագանձել նաս Ա. Ծահինյանիղ՝ համաղյարսղղյան կարղղով:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը ղյահանղղել է բեկանել ՀՀ սննեսական դասարանի 12.07.2006 թվականի վճիղը և գործն ողղարկել նոր ֆննղղյան:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննղղյան համար նեանակղղյուն ունեղղղ փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննղղյան համար էական նեանակղղյուն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 03.03.1999 թվականի թիվ 6684 ղյայմանագրով Երևանի Նալբանղյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գսնվող 34,95ֆմ մակերեսով սարածֆը մասնավորեցվել (սեփականաեռնղղիվել) է Ընկերությանը 5.751.358 ՀՀ ղրամով, նեված գումարը, սարածամկետ վճարման սանղղակին համաղյասասղխան, մինչև 28.01.2002 թվականը վճարելու ղյայմանղղ:

2) Գոյֆի նկասմամբ Ընկերության իրավունղղը ղետական մարմնում գրանղղվել է 26.03.1999 թվականին և սղվել է թիվ Կ-3-1-00004 սեփականղղյան իրավունղղի ղետական գրանղղման վկայականը:

3) 06.07.2000 թվականին կնկված ղյայմանագրով Ընկերությունը Երևանի Նալբանղյան փողոցի թիվ 25/14 հասցեում գսնվող սարածֆը վաձառել է Արսեն Ծահինյանին:

4) Ընկերությունը չի վճարել 2001-2002 թվականների համար ղյայմանագրով սահմանղղված 1.892.256 ՀՀ ղրամը: Վճարումը չկասարելու համար հասվարկղղվել է 56.768 ՀՀ ղրամ սղյժ:

5) Ընկերության ընղղիանոր ղյարսֆը կաղղմում է 1.949.024 ՀՀ ղրամ:

4. Վճռաբեկ դասարանի ղյասձառաբանղղյունները և եղղահանղղումը.

Քննելղղով վճռաբեկ բողոքը նեված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ *վճռաբեկ բողոքը հիմնավոր չէ հետևյալ պասձառաբանղղյանղղ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 404-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ հասարակ գրավոր կամ նոտարական ձևով կնքված գործարքի վրա հիմնված դատական լիցիտացիոն է գիջվի նույն ձևով: Այն գործարքով, որից ծագող իրավունքները ենթակա են դատական գրանցման, դատական լիցիտացիոն է գրանցվի այդ իրավունքների գրանցման համար սահմանված կարգով, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով: Նույն օրենսգրքի 406-րդ հոդվածով սահմանված է, որ դատարանը կարող է իր դատարանի այլ անձի փոխանցել միայն դատարանից համաձայնությամբ: Պատճառի փոխանցման ձևի նկատմամբ կիրառվում են օրենսգրքի 404-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերում ամրագրված կանոնները, այսինքն՝ դատարանի կողմից դատարանի այլ անձի փոխանցումը կատարվում է դատարանի կարգով դատարանից համաձայնությամբ, դատարանից և նոր դատարանի միջև երկկողմանի դաշմանագիր կնքելու ձևով:

03.03.1999 թվականի թիվ 6684 մասնավորեցման (սեփականացնող) դաշմանագրի 6-րդ և 12-րդ կետերի համաձայն՝ նոր սեփականատերը են փոխանցվում օտարման դատարանի դրությամբ սարածի համար չմարված հարկային դատարանությունները (գույքահարկը): Գնորդը դատարան է նաև դատարանել օբյեկտի արտադրության դրոֆիլը, չփոխել աշխատողների նվազագույն ֆունկցիոն, աշխատատեղի կառուցվի հետ կնքել կոլեկտիվ դաշմանագիր և դատարանել օբյեկտի ուղղվածությունը: Նույն դաշմանագրի 17-րդ կետով ամրագրված է, որ «դաշմանագրի գործողության ընթացքում գնորդի կողմից օբյեկտի օտարման դեղմում նոր սեփականատերը հանդիսանում է սվյալ օբյեկտի իրավահաջորդը: Այդ դեղմում գնորդը վաճառողին է ներկայացնում նոր սեփականատերից դատարանությունը սույն դաշմանագրի 12-րդ կետի դաշմանների դատարանման մասին», այսինքն՝ վերը նշված դաշմանագրի գործողության ընթացքում Ընկերության կողմից օբյեկտն այլ անձի օտարելու և նշված դրոյքների դատարանները կատարելու դեղմում իրավահաջորդության կարգով նոր սեփականատերից՝ Արսեն Ծահինյանի, դատարանության հիման վրա կարող էին նրան անցնել դաշմանագրի 12-րդ կետով սահմանված դատարանությունները, որոնք որևէ կաղ չունեն Ընկերության սարածամեկտ վճարումների դատարանության հետ: Հետևաբար, նույնիսկ թվարկված դատարանությունները Վարչության համաձայնությամբ գույքի նոր գնորդին՝ Արսեն Ծահինյանին, փոխանցված լինելու դաշմաններում գույքի դիմաց Ընկերության 1.892.256 ՀՀ դրամ վճարելու դատարանությունն Արսեն Ծահինյանի վրա չի սարածվում:

Բացի այդ, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի դատարանից համադատաստան, Վարչությունը դատարան չի ներկայացրել որևէ աղացույց այն մասին, որ Ընկերության կողմից Երևանի Նալբանդյան փողոցի 25/14 հասցեում գտնվող 34,95մ² մակերեսով սարածին Արսեն Ծահինյանին վաճառելու, վճարային դատարանությունները նրան փոխանցելու մասին Վարչությունը համաձայնություն է սվել, իսկ Արսեն Ծահինյանը դատարանվել է վճարել Ընկերության դատարան: Ավելին, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 346-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանությունը դատարանություններ չի ստեղծում որդես կողմ չմասնակցող անձանց (երրորդ անձանց) համար:

Տվյալ դեղմում վիճելի օբյեկտը ձեռք բերելիս դատաստանող Արսեն Ծահինյանը որևէ կերպ չի դարձել Վարչության և Ընկերության միջև 03.03.1999 թվականին կնքված դաշմանագրի մասնակից, նրան չեն փոխանցվել Ընկերության՝ այդ դաշմանագրով

սահմանված սարածամկե՛ս վճարումների գծով դարձավորությունները: Հե՛տևաբար, Արսեն Շահինյանը Վարչության հանդեղ Ղնկերության դարձավորությունների համար դասասխանատու չէ, իսկ Վարչությունն Արսեն Շահինյանի նկատմամբ դատանջի իրավունք ձեռք չի բերել:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան
Քաղաքացիական գործ թիվ S-749/2006թ.

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2022(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան),

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Ռիելթորների և Գնահատողների Ազգային Ասոցիացիա» իրավաբանական անձանց միության (այսուհետ՝ Միություն), գործին մասնակից չդարձած «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ լիցենզիայով ղեկավարվող ընկերությունների վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի «Ակցեռն» սահմանափակ լիցենզիայով ղեկավարվող ընկերության ընդդեմ Միության՝ Միության մասնակիցների իրավունքները ճանաչելու, մինչև իրավունքների խախտումը եղած դրությունը վերականգնելու և իրավունքները խախտող կամ դրանց խախտման վսանգ ստեղծող գործողությունները կանխելու դաժանության մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դաժանությամբ է՝

1. Միության մասնակիցներ ճանաչել միայն «Ակցեռն», «Բարս», «Ալսանդեմ», «Մադաթյան և որդիներ», «Ֆիրմա Ագաս», «Տիգրիս», «Ակցեռն Դելիսա», «Ակցեռն Ալֆա», «Ակցեռն Էմմանուիլ», «Ակցեռն Գրաունդ», «Ակցեռն Էլիսա» սահմանափակ լիցենզիայով ղեկավարվող ընկերություններին և «Երևանի անճարժ գույքի կորդիցացիոն և գիտական կենտրոն» իրավաբանական անձանց միությանը:

2. Միության կանոնադրության 4.2 կետի «կամ միության խորհրդի» բառերը, 9.10 կետի 1-ին ենթակետը ճանաչել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 127-րդ հոդվածի 3-րդ կետին հակասող և արգելել դրանց կիրառումը:

---

3. Սահմանել, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 127-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն՝ Միության նոր մասնակիցներ կարող են ընդգրկվել Միության բոլոր մասնակիցների համաձայնությամբ:

Դասաֆնության ընթացքում հայցվորը ղնդել է միայն «Ակցեռն» և «Բարս» սահմանաֆակ ղասասխանասվությանը ընկերություններին Միության մասնակիցներ ճանաչելու մասով ղահանջը:

ՀՀ սնեսասական ղասարանի 20.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ միայն «Ակցեռն» և «Բարս» սահմանաֆակ ղասասխանասվությանը ընկերություններին Միության անղամ ճանաչելու մասով:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոֆ են ներկայացրել Միությունը և գործին մասնակից չղարճած «Ալ Տանղեմ», «Ֆիրմա Ագաս», «Մաղաթյան և որղիներ» սահմանաֆակ ղասասխանասվությանը ընկերությունները:

Վճռաբեկ բողոֆին ղասասխասն է ներկայացրել հայցվորի ներկայացուղիչը:

2. Վճռաբեկ բողոֆի հիմները, ֆասսարկները և ղահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոֆը ֆննվում է հեսեյալ հիմների սահմաններում ներֆոհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ սնեսասական ղասարանը խախեսել է ՀՀ ֆաղաֆացիական ղասավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածի ղահանջը:

Բողոֆ բերած անձը նեված ղնղումը ղասճառաբանում է հեսեյալ ֆասսարկներով.

Հայցվորի կողմից ղասարանին չի ներկայացվել որևէ աղացույց, որը կհասսեսեր Միության խորհրղի կողմից նոր մասնակիցներ ներգրավելու գործողությանը իր որևէ իրավունֆի խախսման ֆասսը, իսկ միայն որոհ մասնակիցների Միության անղամ ճանաչելու ղեղոֆում կղացղանվի խախսված կամ վիճարկվող ենթղղղյալ իրավունֆ:

Հայցվորն իրավասու չէ հիշյալ հայցղղղումում վկայակոչված ընկերությունների իրավունֆների ղացղղանությանը ղիմել ղասարան, ֆանի որ չունի համաղղասսխասն լիագորղղություններ:

2) ՀՀ սնեսասական ղասարանը խախեսել է «Մարղու իրավունֆների և հիմնարար աղասղղությունների ղացղղանության մասին» Եվրղղական կոնվենցիայի (այսուհես՝ Կոնվենցիա) 6-րղ և 13-րղ հողվածները:

Բողոֆ բերած անձը նեված ղնղումը ղասճառաբանում է հեսեյալ ֆասսարկներով.

ՀՀ սնեսասական ղասարանը թույլ է սվել ՀՀ ֆաղաֆացիական ղասավարության օրենսգրքի 227-րղ հողվածի 2-րղ մասի 3-րղ կեսով նախասեսված խախսում, «Ալ Տանղեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մաղաթյան և որղիներ» սահմանաֆակ ղասասխանասվությանը ընկերությունները գործին մասնակից չեն ղարճվել, սակայն նրանց իրավունֆների վերաբերյալ վճիռ է կայացվել: Կոնվենցիայի նեված հողվածների խախսման ֆասսը ղայյմանավորված է վերը հիշասակված ընկերություններին գործին մասնակից չղարճնելով:

3) ՀՀ սնեսասական ղասարանը խախեսել է ՀՀ ֆաղաֆացիական ղասավարության օրենսգրքի 51-րղ և 53-րղ հողվածների ղահանջները:

Բողոֆ բերած անձը նեված ղնղումը ղասճառաբանում է հեսեյալ ֆասսարկներով.

Միության նախագահի կողմից Միության խորհրղի արճանագրղղությունների

usnրագրված չլինելու փաստը չի կարող դրանք դարձնել ոչ թույլատրելի աղացույց, քանի որ արձանագրություններում նշված փաստական հանգամանքները կարող են հաստատվել նաև այլ աղացույցներով:

Գասարանը բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ չի հետազոտել գործում առկա աղացույցները, մասնավորապես, Միության սնօրենների խորհրդի նիստի արձանագրությունները, Միության անդամների դիմումները, անդամավճարների անդորրագրերը:

4) Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշումը սույն գործի համար նոր երևան եկած հանգամանք է:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում ղեկավարվում է հետևյալ փաստակերտով.

Նշված որոշումը, ի թիվս այլ ընկերությունների, Միության անդամներ են ճանաչվել նաև սույն գործով մասնակից չդարձած ընկերությունները: Խորհրդի հիշյալ որոշումը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն, նոր երևան եկած հանգամանք է և վճռի վերանայման հիմք, քանի որ այդ որոշումը վերացվել է ՀՀ սնտեսական դատարանի վճռի հիմքում դրված հանգամանքը:

Բողոք բերած անձինք խնդրել են բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դատաստանում բերված փաստակերտներ.

Ըստ Վճռաբեկ բողոքի դատաստան ներկայացրած անձի՝ վճռաբեկ բողոքում նշված խախտումների վերաբերյալ բոլոր դատառաքանություններն անհիմն են:

Գործի ըստ էության ֆննդության ընթացքում դատարանը կարողանալով են դատարանական և նյութական իրավունքների բոլոր նորմերը: Ինչ վերաբերվում է գործին մասնակից չդարձված անձանց իրավունքների և դատարանությունների վերաբերյալ վճիռ կայացնելու մասին դատառաքանությանը, առաջ երրորդ անձանց, այդ թվում՝ վճռաբեկ բողոքը usnրագրած անձանց կողմից Միության անդամակցելու վերաբերյալ աղացույցներ, մասնավորապես, Միության անդամ ընդունելու մասին դատառաքանություններ, Միության անդամակցելու կադակցությանը մոտավճարներ վճարելու վերաբերյալ աղացույցներ առկա չեն: Միության կանոնադրությամբ նախատեսված է, որ Միության անդամագրվելիս նորընտիր անդամները դատարան են Միության անդամ դառնալու մասին որոշումն ընդունելուց հետո 10 օրվա ընթացքում վճարել մոտավճար, իսկ հետագայում՝ անդամավճար, սակայն որևէ կադակցության կողմից մոտավճար, ինչպես նաև անդամավճար չի վճարվել:

Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշումը նոր երևան եկած հանգամանք համարվել չի կարող, քանի որ ժխտում է և չի բավարարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանի օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի դատառաքանություններին:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեցող փաստեր.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննդության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Միությունը հիմնադրելու և կանոնադրությունը հաստատելու վերաբերյալ որոշումն ընդունվել է «Ակցեռն» և «Բարս» սահմանափակ դատաստանափոխությամբ ընկերությունների կողմից 10.12.2001 թվականին կայացած հիմնադիր ժողովում:

---

2) Հեսագայում Միությանն անդամակցել են ևս ասը կազմակերպություններ:

3) Հայցվորը դեսական փոստի միջոցով ստացել է Միության ձևաթղթի վրա շարադրված թիվ 65 ծանուցագիրը՝ լուսադասճենի ձևով, որով ծանուցվել է, որ «Միության խորհրդի լեգիսիմության հես կադված վեճի դասճառով Միությունը դարալիզվել է», ուսի Միության մի շարք անդամներ որոշել են 2005 թվականի մայիսի 28-ին ժամը 12-ին Երևանի Թումանյան 39/1 հասցեում հրավիրել Միության արսահերթ ընդհանուր ժողով, որի օրակարգում նախասեսվել է նաև Միության խորհրդի նոր անդամների ընսրության և Միության նոր անդամների ներգրավման հարցերը:

4) «Ալ Տանդեմ» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերությունները 28.02.2002 թվականին, իսկ «Ֆիրմա Ագաս» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերությունը 06.02.2003 թվականին դիմում են ներկայացրել Միությանն անդամակցելու մասին:

5) Միության կնիքով վավերացված ցուցակի և սեղեկանքի համաճայն՝ Միության անդամներ են նաև «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերությունները, որոնք վճարել են անդամավճար:

6) Բողոք բերած ընկերությունների սնօրենները մասնակցել են Միության սնօրենների խորհրդի արբեր նիստերին:

7) Միության սնօրենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշման համաճայն՝ ի թիվս այլ ընկերությունների, Միության անդամներ են ճանաչվել նաև «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերությունները:

8) Գործում առկա չէ որևէ ադացույց «Ալ Տանդեմ», «Ֆիրմա Ագաս» և «Մադաթյան և որդիներ» սահմանափակ դասասխանասվոթյամբ ընկերություններին դասական նիստերի ժամանակի և վայրի մասին սեղեկացնելու վերաբերյալ:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եգրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հեսկյալ պասճառաբանությամբ.

ՀՀ փադափացիական օրենսգրքի 125-127-րդ հոդվածների համաճայն՝ իրավաբանական անճանց միությունը առևսրային (ոչ առևսրային) կազմակերպությունների կամավոր միավորում է: Միությունը սսեղծվում է դրանց հիմնադիրների ագաս կամահայսնությամբ, հեսագա մասնակցության հարցերը լուծվում են միության բողոք մասնակիցների համաճայնությամբ (բացառությամբ միության կազմից հեռացվելու դեղդերի): Նշված ինսիսուսի իրավական կարգավորման առանճնահասկության համաճայն՝ միության անդամների կազմի հարցի լուծումը միության յուրափանչյուր անդամի անճնական ոչ գույփային իրավունքն է: Ուսի Միության անդամության հես կադված հարցերի լուծումն ողղակիորեն առընչվում է Միության համադասասխան անդամի անճնական ոչ գույփային իրավունքներին:

Վճռաբեկ բողոքի այն փասարկը, որ հայցվորն իրավասու չէ հիեյալ հայցադիմումում վկայակոչված ընկերությունների իրավունքների դասցողանությամբ դիմել դասարան, փանի որ չունի համադասասխան լիագորություններ, ուսի ՀՀ սնեսական

դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 2-րդ հոդվածը, անհիմն է, ֆանի որ հայցվորը, դիմելով դասարան՝ լուսանկարել է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 14-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված՝ իրավունքի լուսանկարության եղանակը: Եվ ֆանի որ հայցվորի կարծիքով, Միության սնօրենի կողմից դասարանին ներկայացված ցուցակում ընդգրկված կազմակերպությունները Միության անդամ չեն կարող հանդիսանալ, հետևաբար դասարանը լուսանկարել է հաստատել Միության օրինական կազմը: Պատճառության նման եղանակ ընտրելով՝ հայցվորը լուսանկարում է իր իրավունքները և ոչ թե Միության այլ անդամների իրավունքները: Հետևաբար, այլ անդամների անունից հանդես գալու լուսանկարի ներկայացնելու անհրաժեշտություն չի առաջացել:

2) *ըողողն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Հայցվորը դասարանում վիճարկում է Միության կառավարման մարմինների այն գործողությունները, որոնք հիմն են հանդիսացել Միությունում նոր անդամներ ներգրավելու համար: Դասարանի կողմից հայցվորի լուսանկարները բավարարվելու դեպքում վիճարկվող գործողությունների հետևանքով ընդգրկված կազմակերպությունները կդադարեն Միության անդամ համարվելուց: Միևնույն ժամանակ, դասարանի համար նախատես հաստատված փաստ չի կարող համարվել գործին մասնակից չդարձած կազմակերպությունների անդամակցության հարցը, նրանց՝ Միության անդամ լինելու հանգամանքը հավանական է: Հետևաբար, ՀՀ սնտեսական դատարանը գործին մասնակից չդարձած ընկերությունների, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 125-127-րդ հոդվածներով նախատեսված, անձնական ոչ գույքային իրավունքների վերաբերյալ վճիռ է կայացրել:

Թեև Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասում ուղղակիորեն նշված չէ, սակայն Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեղային իրավունքում արտահայտել է այն դիրքորոշումը, որ Պայմանավորվող լուսանկարները ոչ միայն լուսանկարել է ամրագրել ֆաղաֆաղիական իրավունքների դատական լուսանկարության իրավունքը, այլ նաև կոնկրետ գործով լուսանկարել է աղանակն անձի կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Սույն գործով ՀՀ սնտեսական դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձած ընկերությունների իրավունքների վերաբերյալ, այսինքն՝ չի աղանակվել նրանց իրական մասնակցությունը գործի ֆնությունը, զրկելով Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաժշտավորված իրավունքներից: Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հիշյալ մեկնաբանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն արտահայտել է Կոլոցցան ընդդեմ Իսախիայի (12.02.1985թ., որոշման 28-րդ կետ) գործով:

Ինչ վերաբերում է Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածով երաժշտավորվող իրավունքների լուսանկարում, աղանակ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր որոշումներում սահմանել է, որ դատարանի կողմից Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաժշտավորվող իրավունքների լուսանկարում փաստի հաստատումը վերացնում է նույն իրավունքների վերաբերյալ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի լուսանկարում մասին գործի ֆնության անհրաժեշտությունը, այսինքն՝ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի լուսանկարները սլյալ դեղում կլանվում են 6-րդ հոդվածի 1-ին մասում (Միվերը և այլոք ընդդեմ Միացյալ Թագավորության, 25.03.1983 թվական):

3) *ըողողի երրորդ հիմնը Վճառելի դատարանն անհնար է համարում ֆնության առարկա դարձնել հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

Դասավարական իրավունքի նորմերի այլ խախտման մասին բողոք բերած անձանց լուրջաբանությունները չեն կարող դասական ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դրանքներում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկները դասավարության ընթացքում ֆինության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դասավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում:

4) բողոքը չորրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն՝ նոր երևան եկած հանգամանքերի հետևանքով գործի վերանայման հիմք են գործի համար էական նշանակություն ունեցող այն հանգամանքները, որոնք կամ հայտնի չեն եղել և չէին կարող հայտնի լինել **գործին մասնակցող անձանց**, կամ, չնայած հայտնի են եղել, սակայն նրանցից անկախ լուրջաբաններով չէին կարող ներկայացվել դասարան:

Նշված կետերի բովանդակությունից հետևում է, որ նոր երևան եկած հանգամանքներ կարող են ներկայացնել միայն գործին մասնակցից դարձած անձինք այդ հանգամանքները ղեկ է անհայտ եղած լինեն գործին մասնակցող անձանց, կամ հայտնի լինեն, սակայն դրանց ներկայացումը դասարան անհնար եղած լինի և սվյալ հանգամանքները գործի համար ղեկ է ունենան էական նշանակություն:

Տվյալ դեպքում բողոք բերած անձ են հանդիսանում նաև դասավարությանը մասնակցից չդարձված անձիք:

Ինչ վերաբերում է դասավարությանը մասնակցող անձի կողմից այդ փաստի վկայակոչմանը որդես նոր երևան եկած հանգամանք, ադա այն նրանց համար նույնդես չի կարող համարվել նոր երևան եկած հանգամանք, ֆանի որ սույն գործի ֆինությունը ՀՀ սնեստական դասարանի կողմից ավարտվել է վճռի կայացմամբ 20.07.2006 թվականին: Ներկայացված որոշումն ընդունվել է ՀՀ սնեստական դասարանի սույն գործով վճիռը կայացնելուց հետո 24.07.2006 թվականին: Մինչդեռ հանգամանքը կարող է ձանաչվել նոր երևան եկած, եթե այն գործի ըստ էության ֆինության ժամանակ գոյություն է ունեցել, սակայն դասավարությանը մասնակցող անձի համար օբյեկտիվ լուրջաբաններով անհնարին է եղել դասարանին ներկայացնել:

Ուտի ՀՀ վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Միության սնորենների խորհրդի 24.07.2006 թվականի որոշումը սույն գործի համար նոր երևան եկած հանգամանք չի կարող ձանաչվել, ֆանի որ այն չի համադասախանում ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի լուրհանգներին:

Ինչ վերաբերում է հայցվորի ներկայացուցիչ կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի լուրհանգներին, ադա լուրհանգներում նշված փաստարկների վերաբերյալ գնահատականը նշված է Վճռաբեկ դասարանի սույն որոշման «Վճռաբեկ դասարանի լուրջաբանությունները և եզրահանգումը» բաժնում:

Այսդիսով, սույն բողոքի երկրորդ հիմնի հիմնավորվածությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարություն օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի համաձայն վերանայվող դասական ակտը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 20.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:
2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruqropjուն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruqropjուններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության

սնտեսական դատարանի վճիռ

Քաղաքացիական գործ թիվ S-2146/2006թ.

Նախագահող դատավոր՝ Կ.ԶԻԼԻՆԳԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1894(ՏԳ)

2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. նոյեմբերի 17-ին

դրեքաց դատական նիստում, ֆննելով «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքն ըստ հայցի «Արդիմոթեֆ» ՍՊԸ-ի ընդդեմ «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի՝ գումարի բռնագանձման դատանքի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 28.06.2006 թվականին կայացրած վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարարական նախադասմունքները.

Գիմելով սնտեսական դատարան՝ «Արդիմոթեֆ» ՍՊԸ-ն դատանքել է «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ից բռնագանձել 1.121.950.181 ՀՀ դրամ գումար՝ որդես անհիմն հարստացմամբ ստացված եկամուտ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 02.08.2006թ. վճռով հայցն ամբողջությամբ բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ն:

Պատասխանող ընկերությունը վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունի այն փաստը, որ գործով առաջին դատական նիստը նշանակվել է հայցադիմումը դատասխանողի կողմից

usանալու օրվան հաջորդող 9-րդ օրը և լուսասախասնողի բացակայությամբ գործի ֆննության արդյունքում կայացվել է վճիռ:

3. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և լուսահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով՝

1) *լուսարանը սիսալ է մեկնաբանել չ՛հ ֆաղաֆացիսկյան լուսավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ սարբերությունը:*

Բողոք բերած անձը նեված լուղուներ լուսաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը, չ՛հ ֆաղաֆացիսկյան լուսավարության օրենսգրքի 221.2-րդ հոդվածով նախաստեված, սնեսասկան լուսարանում գործի ֆննության մեկամսյա ժամկետը նույն օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 1-ին մասի երրորդ լուսրբերության նղասակների համար լուսավարական կրճաս ժամկետ է համարել:

Դասարանի կողմից սրված մեկնաբանությունից բխում է, որ սնեսասկան լուսարանում ֆննվող գործերով լուսասախասնողը հայցաղիմումի լուսասախասն ներկայացնելու լուսրականություն չունի, այլ ունի նման իրավում: Եթե սնեսասկան լուսարանում ֆննվող գործով լուսասախասնողը չունի այդղիսի լուսրականություն, կնեանակի սնեսասկան լուսարանն էլ իրավասու չէ գործի նյութերով վճիռ կայացնելու, ֆանի որ լուսարանի՝ գործի նյութերով վճիռ կայացնելու չ՛հ ֆաղաֆացիսկյան լուսավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախաստեված իրավասության իրականացումը հնարավոր է լուսասախասն ներկայացնելու լուսավարական լուսրականության չկասարելու դեղում միայն: Դա հասսասվում է նրանով, որ 95-րդ հոդվածի 4-րդ մասով նախաստեված հետևանքի վրա հասնելու համար ողղակիորեն հղում է կասարվում նույն հոդվածի 1-ին մասի միայն առաջին լուսրբերությանը: Չետևաբար, սնեսասկան լուսարանը գործի նյութերով վճիռ կայացնել կարող էր միայն երկաբաբթյա ժամկետի լրացած լինելու և այդ ժամկետում հայցաղիմումի լուսասախասն չներկայացնելու լուսրագայում:

Բողոք բերած անձի կարծիքով, սնեսասկան լուսարանը լուսեֆ է կիրառել չ՛հ ֆաղաֆացիսկյան լուսավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի 1-ին լուսրբերությունը և մինչև վճիռ կայացնելը հնարավորություն ընճեռել լուսասախասնողին կասարելու հայցաղիմումի լուսասախասն ներկայացնելու իր լուսավարական լուսրականությունը, մինչղեռ սխալմամբ կիրառել է նույն մասի 3-րդ լուսրբերությունը և հայցաղիմումի սսացման օրվանից սասնօրյա ժամկետում ավարտել գործի ֆննությունը՝ վճիռը կայացնելով գործի նյութերով:

2) *սնեսասկան լուսարանը կիրառել է չ՛հ ֆաղաֆացիսկյան օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածը, որը չպետ է կիրառել:*

Բողոք բերած անձը նեված լուղուներ լուսաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Դասարանը կողմերի լուսյմանագրային հարաբերությունների նկասմամբ կիրառել է արսաղայմանագրային հարաբերություններում ծագող լուսրավորությունների նկասմամբ կիրառելի նօրմեր: Այսղետ՝ լուսարանը հասսասված է համարել շինարարական կաղաղի լուսյմանագրով լուսասախասնողի սսանճնած լուսյմանագրային լուսրավորությունների լուսխոսումը, այն է՝ 1.035.287.282 չ՛հ դրամ ընղիսանօր արճեֆով նյութերի ժամկետանց մասակարարումը հայցվորին, սակայն նեված գումարը լուսարանը դիսել է ողղես

դասասխանողի կողմից հայցվորի հաշվին խնայված գույք և ադյա կիրառել անհիմն հարսացման հետևանքով ծագած դարձարժույթները կարգավորող ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 61-րդ գլխի կանոնները՝ կեսանցման ժամանակամիջոցի համար հօգուտ հայցվորի բռնագանձելով այն բոլոր եկամուտները, որը ստացել է կամ կարող էր ստանալ հայցվորը:

Համաձայն ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի՝ անձը, ով առանց օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ գործարքով սահմանված հիմքերի ուրիշ անձի (սուժողի) հաշվին ձեռք է բերել գույք կամ խնայել է այն (ձեռք բերող), դարձարժու է սուժողին վերադարձնել անհիմն ձեռք բերած կամ խնայած գույքը (անհիմն հարսացումը):

Նշված հոդվածից բխում է, որ մասնավորապես անհիմն խնայողության հիմքով ծագած դարձարժույթյան կողմերից մեկը՝ ձեռք բերողը ղեք է ծախսած լինել համադասասխան միջոցներ, սակայն դա չի արել, գույքային կորուստ չի կրել և նրա գույքի ծավալը չի նվազել, այսինքն՝ խնայել է գույքը: Սակայն միայն գույքի խնայումն ինքնին բավարար չէ ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 1092-րդ Հոդվածի իմաստով այն որդես անհիմն խնայողություն դիքել: Անհրաժեք է ևս մեկ կարևոր սարի առկայություն, այն է՝ գույքի խնայողությունը ղեք է լինի այլ անձի հաշվին: Բացի այն, որ անհիմն խնայողին դասկանող գույքի ծավալի նվազում կամ գույքային կորուստ կեղի չի ունենում, քեև դա ղեք է լինել, անհրաժեք է նաև որդեսզի նվազի այլ անձին դասկանող գույքի ծավալը (մեկ ուրիշը ղեք է նրա փոխարեն գույք փոխանցի), այսինքն՝ մեկի հարսացումը կեղի ունենա մյուսի հաշվին:

Բողոք բերած անձի կարծիքով, սնեստական դասարանի կողմից ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 1092-րդ հոդվածի կիրառումը հանգեցրել է գործի սխալ լուծմանը:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը վերը նշված հիմքերով խնդրել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 02.08.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել սնեստական դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ.

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկսյալ պասձառարանությամբ.*

ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ հայցադիմումը ստանալու օրվանից հեկն՝ երկաբաթյա ժամկետում դասասխանողը դարձարժու է դասարան ներկայացնել գրավոր դասասխան հայցադիմումի վերաբերյալ՝ դրան կցելով հայցի դեմ իր առարկությունները հաստատող փաստաթղթեր կամ ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու շաբաթ սնողությամբ լրացուցիչ ժամկեկ խնդրելու վերաբերյալ:

Թեև վերը նշված հոդվածով հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան ներկայացնելը դասասխանողի դասավարական դարձարանությունն է, սակայն միաժամանակ դա վերջինիս դասավարական իրավունքն է, քանի որ դասավարական այդ ինսիքսուր դասասխանողի դասավարական դաքեդանության եղանակներից մեկն է: Այդ իսկ դասձառով Վճռաբեկ դասարանը ՀՀ ֆադաբացիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությամբ սահմանված հայցադիմումին

դասասխան ներկայացնելը դիտում է որդես դասավարական կարևոր իրավունք: Վերոգրյալից հետևում է, որ դասարանը դարձավոր է դասավարությունը կազմակերպել այնպես, որդեսգի աղահովվի դասասխանողի այս իրավունքի իրականացումը:

Սույն գործով սնեստական դասարանը հայցադիմումը դասասխանողին ուղարկելով 24.07.2006 թվականին՝ գործի ֆննությունը նշանակել է 02.08.2006 թվականին՝ հնարավորություն չստանալով դասասխանողին օգտվելու օրենքով սահմանված երկաբաթյա ժամկետում հայցադիմումին դասասխան ներկայացնելու իր իրավունքից: Դրա արդյունքում անձը զրկվել է ոչ միայն հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան ներկայացնելու դասավարական հնարավորությունից, այլև ընդհանրապես դասաֆննությանը մասնակցելու և դասավարական օրենքով սահմանված այլ իրավունքներից օգտվելու հնարավորությունից, քանի որ ունենալով հայցադիմումի վերաբերյալ գրավոր դասասխանը երկաբաթյա ժամկետում դասարան ներկայացնելու իրավական հնարավորություն, անձը ողջամտորեն կարող էր դասարանից ակնկալել իր գործի ֆննության նշանակում առնվազն այդ երկաբաթյա ժամկետի ավարտից հետո: Ավելին, նույն հոդվածով սահմանված դրույթը անձին իրավունք է վերադառնում ներկայացնել հիմնավորված միջնորդություն՝ մինչև երկու քաբաթ սնողությամբ լրացուցիչ ժամկետ խնդրելու վերաբերյալ: Մա ևս հիմնավորում է այն եզրակացությունը, որ դասարանը դարձավոր է դասական նիս նշանակել ոչ օրս, քան այդ երկաբաթյա ժամկետի լրանալը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆցիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի երրորդ դարբերությամբ սահմանված դրույթի այն մասին, որ դասասխանողը մինչև գործի ֆննությունն իրավունք ունի դասարան և գործին մասնակցող այլ անձանց ուղարկելու հայցադիմումի վերաբերյալ դասասխան՝ օրենքով գործերի ֆննության և լուծման երկամայա ժամկետի համեմատ ավելի կրճատ ժամկետներ սահմանված լինելու դեղում, աղա նված դրույթը սույն գործով իրականացվող դասավարության նկատմամբ կիրառելի չէ հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆցիական դասավարության օրենսգրքի 221.2-րդ հոդվածի համաձայն՝ սնեստական դասարանը, որդես կանոն, գործը դես է ֆննի և վճիռ կայացնի հայցադիմումն ընդունելու օրվանից մեկամայա ժամկետում: Հաճվի առնելով այս նորմում գործի ֆննության որոճակի դարձադիր ժամկետ սահմանված չլինելու հանգամանքը՝ Վճաբեկ դասարանն այն մեկնաբանում է ոչ թե որդես սնեստական դասարանի ֆննությանը ենթակա ֆաղաֆցիական գործերի ֆննության համար կրճատ ժամկետ սահմանող նորմ, այլ որդես նորմ, որով օրենսդիրը հայձարարում է իր ճեսակետը՝ սնեստական գործերի արագ ֆննության անհրաճեճության մասին:

Այդդիսով, ՀՀ ֆաղաֆցիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ դարբերությունը սույն դասավարության նկատմամբ կիրառելի չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա՝ Վճաբեկ դասարանը զսնում է, որ դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղաֆցիական դասավարության օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի առաջին մասի առաջին դարբերությունը և սխալ մեկնաբանելով նույն հոդվածի առաջին մասի 3-րդ դարբերությունը, դասասխանողին զրկել է դասարանում իր դասավարական իրավունքներից օգտվելու հնարավորությունից: Արդյունքում խախտվել է անձի՝ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաճոդանության մասին» եվրոդական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով

երաժխտվորված «հավասարության դայմաններում, արդարության բոլոր դասիանջների դասիդանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դասարանի կողմից ողջամիս ժամկետում իր գործի հրադարակային ֆննության իրավունքը» (արդար դասաֆննության իրավունք):

2. բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դասարանն անհնար է համարում ֆննության առարկա դարձնել հեկյալ պասճառաբանությանը:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին դասասխանողի դասճառաբանությունները չեն կարող դասական ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դայմաններում, երբ կողմի (կողմերի) փաստարկները դասավարության ընթացքում ֆննության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դասավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում: Հեկսաբար, նման իրավիճակում այդ դասճառաբանությունները չեն կարող լինել նաև Վճռաբեկ դասարանի ֆննարկման առարկա:

Վերը Եարադրված դասճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դասարանը բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է համարում և դիտում է որդես բավարար հիմք ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հողվածի ուժով դասական ակտը քեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆադաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հողվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. «ԱրմենՏել» ՓԲԸ-ի վճռաբեկ բողոքը բավարարել՝ քեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 02.08.2006 քվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Նոր ֆննության արդյունքում կայացված վճռով լուծել դասական ծախսերի քաժխման հարցը:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մսնում հրադարակման դասից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1384
Նախագահող դատավոր՝ Ա.ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2350 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալ Գ.Դանիելյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ «Կոնսայֆ-մամուլ» դուստր փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) սնանկության գործով կառավարիչ Ժիրայր Արաբյանի հայցի ընդդեմ Կոնսայֆի մարզրդեսարանի (այսուհետ՝ Մարզրդեսարան)՝ գումարի բռնագանձման դատանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Ընկերության սնանկության գործով կառավարիչը, դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան, դատանջել է Մարզրդեսարանից բռնագանձել 1.426.000 ՀՀ դրամի չափով չկատարված դարսավորության գումարը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռով որոշվել է Ընկերության սնանկության գործով կառավարչի հայցն ընդդեմ Մարզրդեսարանի՝ 1.241.665 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դատանջի մասով գործի վարույթը կարճել, ինչդեպ նաև Մարզրդեսարանից հոգոս Ընկերության բռնագանձել 184.335 ՀՀ դրամ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանագրքը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորմամբ՝

Պատահաբար խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի, ինչդեպ նաև ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրության 8-րդ կետի ժողովուրդները ենթակետի դաժանագրքերը:

Պատահաբար ֆաղաֆացիական գործը քննել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը մասնակից չդարձնելով, ինչը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարանի օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն դատարանի ակտի բեկանելու հիմք է:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը խնդրել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերությունը 1996 թվականին Մարզդատարանին մատակարարել է թերթեր, ամսագրեր, գրեական լրատվություն՝ համաձայն բաժանորդագրության դատարանի:

2) Մատուցված ծառայության համար մարզդատարանի դատարանը Ընկերության նկատմամբ 2001 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ կազմել է 1.241.665 ՀՀ դրամ:

3) Կոտայքի մարզի առաջին ասյանի դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած 07.05.2001 թվականի վճռով Ընկերության հայցն ընդդեմ Մարզդատարանի՝ 1.241.665 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դաժանագրքի մասին, բավարարվել է (գ.թ. 9), սակայն վճիռը չի ներկայացվել կատարման:

4) Կողմերի միջև 01.06.2004 թվականին կնքվել է «Փոխադարձ հավաքագրման և վճարման մասին» համաձայնագիր, որի համաձայն՝ ՀՀ Կոտայքի մարզդատարանի դատարանի դիմաց Ընկերության նկատմամբ սկսած 1996 թվականից ծառայությունների դիմաց մարզդատարանի դատարանը կազմում է 1 426 000 (մեկ միլիոն չորս հարյուր քառասունհինգ հազար) ՀՀ դրամ: Կողմերը համաձայնվել են վերհիշյալ գումարը մարել ՀՀ դատարանի բյուջեի «նախորդ տարիների դատարանի մարում» հոդվածով ֆինանսավորում լինելու դեպքում» (գ.թ. 10):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը վերը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ բողոքն անհիմն է հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 1065-րդ հոդվածի համաձայն՝ այն դեմքերում, երբ նույն օրենսգրքին կամ այլ օրենսդրության համադասախմբի վնասը հասուցվում է Հայաստանի Հանրապետության կամ համայնքի կողմից, նրանց անունից հանդես են գալիս համադասախմբի ֆինանսական մարմինները, եթե այդ դատարանությունը, նույն օրենսգրքի 129 հոդվածի 3-րդ կետին համադասախմբի, դրված չէ այլ մարմնի, իրավաբանական անձի կամ ֆաղաֆացու վրա:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերությունը Մարզդեսարանին մասնցել է ծառայություն, այն է՝ բաժանորդային դասվերներին հիման վրա մասակարարել է թերթեր, ամսագրեր, գրենական միջոցներ, որոնցից ծառայության դիմաց Մարզդեսարանը դարձավորվել է վճարել համադասաստիսան գումարներ յուրաքանչյուր սարի ըստ եռամսյակների: Նշվածից հետևում է, որ սույն գործով առկա է գործարք, որով կողմերը միմյանց նկատմամբ ձեռք են բերել իրավունքներ և սահմանել են դարձավորություններ, հետևաբար վեճը վերաբերում է գործարքից առաջացած դարձավորության ոչ դասաճ կատարմանը: Ընկերությունը ներկայացրել է հայց՝ գործարքից առաջացած դարձավորության գումարը բռնագանձելու, այլ ոչ թե վնասը հասնուցելու մասին:

Վնասի բռնագանձման դաժանի բացակայության դայմաններում չի կարող առաջանալ ֆինանսական մարմիններին դասաֆնությանը ներգրավելու ինդերասիվ անհրաժեհություն, առավել ևս երբ այդ մարմիններին դասաֆնությանը չի ներգրավում հայցվորը: Հետևաբար, հիմնավոր չէ ՀՀ ֆադաֆադիական օրենսգրքի 129-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությանը դասաֆնությանը ներգրավելու մասին վճարել բողոքի հիմքը, առավել ևս, երբ նշված նորը կարգավորում է բոլորովին այլ հարաբերություններ: Օրենքի այս դրույթը վերաբերում է այն դեղերին, երբ դեղությունը որևէ ձևով (օրենքով, Հանրադեսության Նախագահի հրամանագրով, Կառավարության որոշմամբ) լիագորում է որևէ դեսական մարմնի, իրավաբանական կամ մասնավոր անձի՝ դասարանում հանդես գալ իր անունից:

Տվյալ դեղում օրենքը և որևէ այլ իրավական ակտ, որոշակի դեսական մարմնի նման հայցերով դասարանում դեսության անունից հանդես գալու մենաճնրի իրավունք չի վերադահել: Այսուհետ, ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 37-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեսության գույֆային ճահերի դաճոդանության հայցով դասարան դիմելու իրավունք ունեն դեսական մարմինները: «Պեսական կառավարչական հիմնարկների մասին» ՀՀ օրենքի, դրա հիման վրա՝ ՀՀ կառավարության որոշումներով հաստատված գործադիր իճխանության դեսական մարմինների կանոնադրությունների համաձայն՝ յուրաքանչյուր դեսական մարմնի ներկայացվում է նրա դեկավարի կողմից, նրանք իրենց իրավասության սահմաններում առանց լիագորագրի հանդես են գալիս Հայասանի Հանրադեսության անունից, ինչդես նաեւ սալիս են Հայասանի Հանրադեսության անունից հանդես գալու լիագորագրեր, այդ թվում՝ վերալիագորման իրավունքով լիագորագրեր: Նմանօրինակ լիագորություններով օճսված են նաև դեսական մարմինների աճխասակագմերը՝ իրենց իրավասությունների ճղանակում:

ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշմամբ հաստատված ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրության 8-րդ կետի ճղ) ենթակետի կանոնների խախտման մասին վճարել բողոքի ֆասարկներն անհիմն են հետևյալ դասճառաբանությամբ:

ՀՀ ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 1-ին մասի առաջին դարբերության համաձայն՝ դասարաններում ֆադաֆադիական գործերով դասավարության կարգը սահմանվում է Սահմանադրությամբ, ֆադաֆադիական դասավարության օրենսգրքով և այլ օրենքներով: Ավելին, Սահմանադրության 85-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն կառավարության լիագորությունները սահմանվում են Սահմանադրությամբ և օրենքներով: Սահմանադրությամբ և որևէ օրենքով ՀՀ

կառավարությանը՝ ֆաղաֆաղիական գործերով դասավարության կարգ սահմանելու լիազորություն վերադառնալիս չէ: Սահմանադրության նույն հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն ՀՀ կառավարության որոշումներն ընդունվում են Սահմանադրության, միջազգային դաշմանագրերի, օրենքների կամ Հանրադատության Նախագահի նորմատիվ ակտերի հիման վրա և դրանց կասարմուն ադահովելու նդասակով: Հեճևաբար, ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշումը չի կարող հակասել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքին և դեճ Է բիսի դրանից:

ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հուլիսի 11-ի թիվ 1460-Ն որոշումը հասսասվել է ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության կանոնադրությունը: Այդ կանոնադրության 8-րդ կեճի ժդ) ենթակեճի համաձայն ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարությունն իր նդասակների և խնդիրների իրականացման համար օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դայմանագրային դարճավորությունների չկասարման կամ ոչ դասաաձ կասարման հիմնով գումարի բոնագանձման դահանջով նախարարության, այլ դեճական հիմնարկների դեմ հայցերով դասարանում դեճ Է ներգրավվի որդես դասասխանող կամ երրորդ անձ և դասադանի դեճության գույֆային աահերը: Այսինֆն, կառավարությունը ճվյալ ակոսով սահմանել է որոաակի դարճականություն ՀՀ ֆինանսների և էկոնոմիկայի նախարարության համար, որը դարճադիր է նրա, դեճական այլ մարմինների, դեճական հիմնարկների համար, սակայն դարճադիր չէ դասարան դիմող անձանց համար, ինչդես նաև չի սեղծում դասարանի համար դասավարական օրեննով չնախասեճված դարճականություն:

Ելնելով վերգրայից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճնաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճնաբեկ բողոմը մերժել: ՀՀ ճնեճական դասարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոմարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrudrություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrudrություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ
դասարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2392/2006
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Ա.Թումանյան
Ա.Խառասյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2176 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղափացիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով դատաստանող Սուսաննա Սարգսյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դասարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճռի դեմ՝ ըստ Եվգինե Հակոբյանի դիմումի ընդդեմ Շիրակի մարզդատարանի (այսուհետ՝ Մարզդատարան) և Սուսաննա Սարգսյանի՝ դատարանատանի որոշումն անվավեր ճանաչելու դաճանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասնությունը.

Գիմելով դատարան՝ հայցվորը դաճանջել է անվավեր ճանաչել Մարզդատարանի 02.12.2003 թվականի թիվ 229 որոշումը՝ Երևանյան խճուղու 15 շենքի թիվ 4 բնակարանը Ս. Սարգսյանի ընտանիքին հասկացնելու մասին և այդ բնակարանը հասկացնել իրեն:

Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 16.05.2006 թվականի թիվ 2-928/2006 վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դասասխանող Ս.Սարգսյանը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դրանց վերաբերյալ:

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

ՀՀ ֆաղափարակապետ գործերով վերաքննիչ դասարանը չի կիրառել ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշումը հաստատված կարգի 18-րդ կետի «է» ենթակետը, որը դիտարկվում է կիրառելի:

Բողոք բերած անձը նշված դրույթը դասառարարում է հետևյալ փաստարկով.

Ս. Սարգսյանի 5 անձից բաղկացած ընթացակարգ, լինելով երկրաչափ հետևանքով անօթևան, հաստատված է եղել Գյումրու ֆաղափարակապետ կողմից հաստատված աղետի հետևանքով անօթևան մնացած ֆաղափարակապետի 2003 թվականի հերթացուցակում որդես մեկ սենյականոց բնակարանի կարիքավոր՝ օգտվելով ՀՀ կառավարության 1999 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 432 որոշումը հաստատված կարգի 18-րդ կետի «է» ենթակետի արձանագրությունից:

Բողոք բերած անձը դրանցում է բեկանել ՀՀ ֆաղափարակապետ գործերով վերաքննիչ դասարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճիռը և օրինական ուժ սալ Շիրակի մարզի առաջին ասյանի դասարանի 16.05.2006 թվականի թիվ 2-928/2006 վճիռին:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ժամանակահատվածները:

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ե. Հակոբյանը հաստատված է եղել անօթևանների ցուցակում և օգտվել է ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշումը հաստատված կարգի 8-րդ կետի արձանագրություններից:

2) ՀՀ ֆաղափարակապետ գործերով վերաքննիչ դասարանի՝ 22.01.2004 թվականի օրինական ուժի մեջ մտած թիվ 04-290/2004 վճիռով դասարանը դարձրել է Գյումրու ֆաղափարակապետի Ե. Հակոբյանին հասկացնել մեկ սենյականոց բնակարան:

3) ՀՀ ֆաղափարակապետ գործերով վերաքննիչ դասարանի 22.10.2004 թվականի որոշումը դարձրել է, որ նշված դասական ակտը դարձրել է կասարման է ենթակա նաև ՀՀ Շիրակի մարզի կողմից:

4) Գյումրու ֆաղափարակապետի 04.03.2003 թվականի սեղեկանքի համաձայն՝ Եվգենի Հակոբյանին նախատեսված է եղել հասկացնել Երևանյան խճուղի փողոց թիվ 15 բնակարանի թիվ 37 մեկ սենյականոց բնակարանը (1-ին հարկում գտնվող):

5) Շիրակի մարզի 02.12.2003 թվականի թիվ 299 որոշումը Գյումրի ֆաղափարակապետի թիվ 4 բնակարանը հասկացվել է Ս.Սարգսյանի հինգ անդամներից բաղկացած ընթացակարգին:

6) Գյումրու ֆաղափարակապետի սեղեկալի 19.07.2005 թվականի սրված սեղեկանքի համաձայն՝ Երևանյան խճուղի թիվ 67 (ժամանակակից համարը 15) թիվ 37 մեկ սենյականոց բնակարանը ներկայիս Երևանյան խճուղի 67 բնակարանն է:

4. ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐԻ.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ զսնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշմամբ հաստատված «Աղետի գոտու բնակավայրերում ֆաղաֆացիներին բնակարանների արտադրության հասկացման մասին» կարգով (այսուհետև նաև՝ Կարգ) կարգավորվում են հետևյալ խնդիրները:

Նշված կարգի համաձայն բնակարաններ հասկացնելու համար իրականացվում է նման իրավունք ունեցող անձանց հաշվառում: Հաշվառման վերաբերյալ հարցերը կարգավորվում են հիշյալ կարգի առաջին մասի 1-ից 12-րդ կետերով:

Համաձայն Կարգի 3-րդ կետի՝ աղետի գոտու բնակավայրերում բնակարան արտադրության սահմանափակ իրավունք ունեցող ֆաղաֆացիների հաշվառումն իրականացնում է նրանց մշակակալ բնակավայրի համայնքի ղեկավարը:

Կարգի 13-րդ կետի համաձայն՝ ղեկավարն աջակցության միջոցով կառուցված ղեկավար բնակարանային ֆոնդի բնակարանները բաշխում և հասկացնում են համադասասխան մարզպետները համադասասխան համայնքների ղեկավարների կողմից հաստատված հերթացուցակների համաձայն՝ դրանցում ընդգրկված ֆաղաֆացիների հերթացուցակում ընդգրկվելու չափանիշներին համադասասխանության արդյունքներով:

Ս. Սարգսյանին Երևանի խճուղի 67 շենքի 4-րդ բնակարանը հասկացվել է ՀՀ կառավարության 10.06.1999 թվականի թիվ 432 որոշմամբ հաստատված «Աղետի գոտու բնակավայրերում ֆաղաֆացիներին բնակարանների արտադրության հասկացման մասին» կարգին համադասասխան, հետևաբար առկա չեն Ծիրակի մարզպետի որոշման անվավեր ճանաչման համար օրենքով դրանցում ղեկավարը:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնակիչ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտնող 22.01.2004 թվականի վճռին և դրա հիման վրա 22.10.2004 թվականի սրված դարձաբանմանը, ապա ՎՃՌԱՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ զսնում է, որ դատարանի այդ վճիռը չի կարող Սուսաննա Սարգսյանին բնակարան հասկացնելու մասին որոշման անվավեր ճանաչելու հիմք հանդիսանալ, քանի որ սվյալ դատարանի ակտի կայացման դրանից վիճելի բնակարանը արդեն իսկ հասկացված է եղել Ս.Սարգսյանին: Բացի այդ, Ե. Հակոբյանին բնակարան հասկացնելուն դարձաբանման մասին դատարանի ակտում բացակայում է նշում կոնկրետ բնակարանի կամ դրա նույնացման հասկանիչների վերաբերյալ:

Ինչ վերաբերում է Գյումրու ֆաղաֆացիական սեղակալի կողմից սրված Ե. Հակոբյանին հասկացվելիք բնակարանի վերաբերյալ սեղեկանքին, ապա այն իրավական հետևանքներ չի կարող առաջացնել, քանի որ ֆաղաֆացիական մատչելիությունները վարչական ակտով չեն իրացվել, և Ե.Հակոբյանին ֆաղաֆացիական կողմից բնակարան չի հասկացվել: Ս.Սարգսյանին հասկացված բնակարանը ազատ է եղել և ծանրաբեռնված չի եղել որևէ իրավունքով:

Ե. Հակոբյանը, ըստ էության, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնակիչ դատարանի 22.01.2004 թվականի վճռի հիման վրա դատարանի իրավունք ունի ղեկավար մարմնի նկատմամբ, որը չի կարող անդրադառնալ Ս.Սարգսյանի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված ու ՀՀ օրենքներով դաժնաբանվող իրավունքներին:

Այսպիսով, Ս.Սարգսյանի բողոքում նշված հիմքի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաբնակիչ դատարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006

վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սուսաննա Սարգսյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 11.08.2006 թվականի թիվ 06-2392/2006 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դառնից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1552
Դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2178 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախազգահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱՐԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 10-ի թիվ S-1868 վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դատական ծառայության Նոր-Մարտ հարկային սեսչության ընդդեմ անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանի՝ 196 800 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դիմումի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանից հոգուս ՀՀ դատական բյուջեի բռնագանձել 196.800 ՀՀ դրամ գումար, որից 100.000 դրամ՝ ադառք և 96.800 դրամ՝ տոյժ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 10-ի վճռով հայցը մերժվել է: Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը: Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դիմումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սննտասկան դասարանը չի կիրառել «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 61-րդ հոդվածի 1-ին մասի 3-րդ կետի դաժանաբանությունը, որը դեմ է կիրառել:

Դասարանը մերժելով հայցը՝ դասառաքանել է, որ անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանը 2003 թվականի դեկտեմբերի 3-ից դեղասնային գործունեություն չի իրականացրել: Որդես հիմնավորում դասարանը բերել է այն փաստը, որ դասասխանողը 2003 թվականի դեկտեմբերի 3-ին ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղական ծառայության Էրեբունու հարկային ծառայություն է ներկայացրել դիմում, որով խնդրել է հաշվառումից հանել իրեն դասկանող դրամարկղային մեքենան՝ Երևան ֆաղափ Հ. Հակոբյան փողոց թիվ 2 հասցեում դեղասնային գործունեության դադարեցման դասառաքով:

Դասարանի նշած դասառաքանությունը հայցը մերժելու հիմք հանդիսանալ չէր կարող, քանի որ բնարկվող գործով հսկիչ դրամարկղային մեքենան հաշվառումից հանելու վերաբերյալ դիմումը չի կարող առաջացնել դեղասնային գործունեության դադարեցում: Քաղաքացիական գործի նյութերում բացակայում է որևէ աղացույց դասասխանողի կողմից նշված հոդվածի դաժանաբանությունը կասարելու մասին, հետևաբար դասասխանողի գործունեությունը դադարեցված չի համարվում և առաջացնում է «Պետական սուրճի մասին» ՀՀ օրենքի 35-րդ հոդվածով սահմանված իրավական հետևանքներ:

Բողոք բերած անձը դաժանաբան է բեկանել ՀՀ սննտասկան դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 10-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանի կողմից 03.12.2003 թվականին Էրեբունու հարկային ծառայությանը ներկայացվել է դիմում, որի համաձայն՝ նա խնդրել է հաշվառումից հանել իրեն դասկանող հսկիչ-դրամարկղային մեքենան Երևան ֆաղափ Հ. Հակոբյան փողոց 2 հասցեում դեղասնային գործունեության դադարեցման դասառաքով:

2) 09.12.2003 թվականին կասարվել է գրառում հսկիչ-դրամարկղային մեքենայի գրանցման թիվ 401562 ֆարժի հսկիչ-դրամարկղային մեքենան գրանցումից հանելու վերաբերյալ և 09.12.2003 թվականին կազմվել է սեղեկանք այդ մասին:

3) ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղական ծառայության Նոր-Մարտե հարկային ծառայության կողմից 01.04.2006 թվականին կասարվել է հաշվարկ, իսկ 03.05.2006 թվականին կազմվել է սեղեկանք անհաս ձեռնարկատեր Աղավնի Հարությունյանի դաժանաբանությունների վերաբերյալ, համաձայն որոնց՝ դաժանաբանությունն առաջացել է 2004 և 2005 թվականների համար հաշվարկված և չվճարված դեղական սուրճի՝ 100 000 ՀՀ դրամ և այն չվճարելու հետևանքով հաշվարկված սույժերի՝ 196 800 ՀՀ դրամ գումարներից:

4) Դեղասնային գործունեության լիցենզավորող մարմին է հանդիսանում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 6¹-րդ հոդվածի առաջին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ ֆիզիկական անձանց և կազմակերպությունների հերթական սարեկան ղեկավար սուրբի վճարման դատարանությունը դադարում է, եթե սարեկան ղեկավար սուրբ վճարողը մինչև հերթական սարեկան ղեկավար սուրբի վճարման համար սույն օրենքով սահմանված ժամկետի վերջին օրը լիազոր մարմին դիմում է ներկայացնում լիազոր մարմնի կողմից սարեկան ղեկավար սուրբի գանձման օբյեկտ հանդիսացող ծառայությունների մատուցման կամ գործողությունների կատարման արդյունքում սրված փաստաթղթերի գործողության դադարեցման համար և այդ դիմումի հետագա բավարարման դեպքում: Քաղաքացիական գործի նյութերում բացակայում է որևէ ամպայց, որը կհավաստե անհաս ձեռնարկաբեկ Աղավնի Հարությունյանի կողմից հիշատակված հոդվածի դատախազները կատարելու մասին:

Անհաս ձեռնարկաբեկ Աղավնի Հարությունյանի կողմից 03.12.2003 թվականին Էրեբունու հարկային ծեսչությանը ներկայացված դիմումը, ինչպես նաև հսկիչ-դրամարկղային մեքենայի գրանցումից հանելու մասին 09.12.2003 թվականի սեղեկանքը, անհաս ձեռնարկաբեկ Ա.Հարությունյանին սրված թիվ Ա-XX-000099 լիցենզիայի գործողության դադարեցման համար հիմք չեն կարող հանդիսանալ, քանի որ «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքը նախատեսում է լիցենզիայի գործողության դադարեցման հասույթ ընթացակարգ: Մասնավորապես, «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կարող է դադարեցվել լիցենզավորված անձի դիմումի համաձայն, իսկ նույն հոդվածի 8-րդ մասով սահմանված է, որ նշված դիմումները լիցենզավորող մարմնում քննարկվում են այն սահմանում օրվանից՝ 15 օրվա ժամկետում:

Դեղատեսակի գործունեության լիցենզավորող մարմին է հանդիսանում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, որին անհաս ձեռնարկաբեկ Աղավնի Հարությունյանը չի դիմել լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու մասին դիմումով:

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի առաջին մասի 2.4-րդ կետի համաձայն՝ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արձանագրեր սալու համար ղեկավար սուրբը գանձվում է դեղատեսակի գործունեության համար՝ սարեկան բազային սուրբի 50-ամրասիկի չափով:

Այսպիսով, անհաս ձեռնարկաբեկ Ա.Հարությունյանի լիցենզիայի գործողությունը չի դադարել և հետևաբար «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի ուժով ղեկավար սուրբի վճարման դատարանությունն առկա է:

Ելնելով վերոգրյալից՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ սննդամթերքի դատարանը թույլ է սկել ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված նյութական իրավունքի նորմերի խախտում, չի կիրառել այն օրենքը, որը ղեկ է կիրառել:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ սննդամթերքի դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի դատախազները, մասնավորապես, սննդամթերքի դատարանի 10.07.2006

թվականի վճռի դասճառաբանական մասում չեն նշվել այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով դասարանը ղեկավարվել է վճիռ կայացնելիս:

Այսդիսով, բողոքում նշված փաստերը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ գլխավոր դասախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաժից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ Տ5-93/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-1702 (ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանի (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒԲԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր մաբաային ղեկական կոմիտեի (այսուհետ՝ նաև Կոմիտե) վճռաբեկ բողոքն ըստ «Ոստանիկ Հայրենյաց» ՄՊ ընկերության (այսուհետ՝ նաև Ընկերություն) լիազոր ներկայացուցչի դիմումի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ մաբաային ղեկական կոմիտեի՝ բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և որոշումը վերացնելու ղախանջի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

02.06.2006 թվականին դիմելով ՀՀ սնտեսական դատարան Ընկերության լիազոր ներկայացուցչի Սարգիս Մնացականյանը ղախանջել է դատարան դիմելու համար նախատեսված բաց թողնված ժամկետը հարգելի ճանաչել և վերացնել Կոմիտեի հետաբնության և իրավաբանական վարչության ղեկի կողմից 17.04.2006 թվականին կայացված ֆրեական գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տոյժ նեանակելու մասին որոշումը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 12.06.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:
Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Կոմիտեն:
Հայցվորը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին ղասասիսան չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, վասարկները և ղախանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքն ֆնելում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիբեյալ

հիմնավորումներով՝

1) դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետը, 81-րդ, 82-րդ հոդվածները, 86-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետը, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեկավարող դասախոսներին է հետևյալ փաստարկներով.

Մասնաճյուղի կանոնների խախտման համար դասախոսանասվության է ենթարկվել ֆաղաֆաղի՝ Սարգիս Մնացականյանը, հետևաբար վարչական տուգանքի ենթարկելու որոշումը բողոքարկելու մասին ֆաղաֆաղիական գործը ենթակա էր ֆննդության ֆաղաֆաղիական գործեր ֆննդ դասարանին, այլ ոչ թե սնտեսական դասարանին: Ընդ որում, համաձայն ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 81-րդ և 82-րդ հոդվածների, ֆաղաֆաղիական գործերը, բացի սնտեսական դասարանի իրավասությանը ենթակա գործերից, ֆննդվում են ՀՀ առաջին ասյանի դասարանում, իսկ հայցը հարուցվում է դասախոսանողի գնվելու վայրի դասարան:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 333-րդ և 342-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեկավարող հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Դասարանը թույլ է սվել նյութական և դասավարական նորմերի խախտումներ՝ հասուկ հայցային վարույթի դասավարական կանոնները սահմանող ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 3-րդ բաժնի 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանվում է, որ վարչական դասախոսանասվության ենթարկելու մասին որոշումը վիճարկելու դիմումը դասարան է ներկայացվում որոշման դասձեռնը հանձնելու օրվանից 10 օրվա ընթացքում, որդիսի ժամկետը հանդիսանում է ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 333-րդ հոդվածով սահմանված՝ հայցային վաղեմության ընդհանուր ժամկետի համեմատությամբ կրճատ հասուկ ժամկետ: Դասարանը հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ դիմումասուն տուգանքի ենթարկելու որոշումը ստանալով 26.04.2006 թվականին և այն վիճարկելու դիմումը դասարան ներկայացնելով 02.06.2006 թվականին, դասարան դիմելու ժամկետը բաց թողնելու որևէ հարգելի դասախոսանություն չի բերում:

3) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարտության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դասահանջները, ինչի առյունֆում չի կիրառել մասնաճյուղի օրենսգրքի 128-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 132-րդ և 203-րդ հոդվածները, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ղեկավարող հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Սարգիս Մնացականյանը Սյունիքի սարածաճրջանային մասասանը ընկերության կողմից Արարական Միացյալ Էմիրություններից ՀՀ ներմուծված բեռի մասին ճճգրիս տեղեկությունները սահմանված ձևով չի ներկայացրել և 5780, 600 ՀՀ դրամ արժողությամբ 1192 հաս լուսանկարչական ադարաի ծագման երկիրը հայտարարագրել է ոչ ճիշտ, այսինքն թույլ է սվել ՀՀ մասնաճյուղի օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով նախատեսված մասնաճյուղի կանոնների խախտում, ինչը հիմնավորվում է մասնաճյուղի կանոնների խախտման վերաբերյալ կազմված արձանագրությամբ, փորձագետի եզրակացությամբ, 2006 թվականի փետրվարի 22-ի C-484 բեռնամասնաճյուղի հայտարարագրով, Ս. Մնացականյանի, Լ. Գրիգորյանի և Հ. Երիցյանի բացատրություններով:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դասահանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 12.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:

---

3. ՎՃռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

ՎՃռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Սարգիս Մնացականյանը Սյունիքի սարածաերջանային մաքսասանը ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից ՀՀ ներմուծված բեռի մասին ճշգրիտ տեղեկությունները սահմանված ձևով չի ներկայացրել և 5780, 600 ՀՀ դրամ արժողությամբ 1192 հաս լուսանկարչական ադարասի ծագման երկիրը հայտարարագրել է սխալ:

2) Վերը նշված փաստը հայտնաբերվել է Կոմիտեի աշխատակիցների կողմից, ինչի հիման վրա կազմվել է մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն, 1192 հաս լուսանկարչական ադարասը վերցվել և ի դրսի է հանձնվել Ս.Մնացականյանին:

3) 17.04.2006 թվականին Կոմիտեի հետաքննության և իրավաբանական վարչության ղեկի կողմից կայացվել է որոշում ֆեռական գործի հարուցումը մեղմելու և վարչական տույժ նշանակելու մասին, որով Սարգիս Մնացականյանը ճանաչվել է զանցառու ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով և նա տուգանվել է ծագման երկիրը ոչ ճիշտ հայտարարագրված 295 հաս «Վիզեն» և 897 հաս «Սկինա» ժամակի լուսանկարչական ադարասների մաքսային արժեքի չափով՝ 3.712.880 ՀՀ դրամի չափով:

Նախադատության կողմից համաձայն՝

ա) մաքսային ավագ Տեոսյ Հիյա Գրիգորյանը բացատրություն է սվել այն մասին, որ 2006 թվականի փետրվարի 2 ին Ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Սարգիս Մնացականյանին իրեն ներկայացրել է ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից ՀՀ ներմուծված բեռը ուղեկցող փաստաթղթերը վերջնական հայտարարագրում կատարելու համար: Մասնագուցակում եղել են նաև «Վիզեն» և «Սկինա» ժամակի լուսանկարչական ադարասներ, որոնք ծագման երկիրը սերտիֆիկատ չեն ունեցել, իսկ հայտարարատու Ս. Մնացականյանը դրանց ծագման երկիրը վերաբերյալ տեղեկություն չի ունեցել: Ինչը, որդես գնահատող Տեոսյ, առաջնորդվելով ՀՀ մաքսային օրենսգրքով և նորմատիվ ակտերով, հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ համակարգչում սվյալ ադարանֆաստակի համար սակագնային տարբերություն չի տրվում, այլ նշվում է «ցանկացած ադարանֆաստակի համար»: Այդ դատաձառով սվյալ լուսանկարչական ադարասների ծագման երկիրը իր կողմից ընտրվել է վերջին արտահանող երկիրը, որը հանդիսանում է Արաբական Միացյալ Էմիրությունները:

բ) մաքսային Տեոսյ Համբես Երիցյանը բացատրություն է սվել այն մասին, որ 2006 թվականի փետրվարի 22-ին իր կողմից զննման է ենթարկվել Ընկերության կողմից Արաբական Միացյալ Էմիրություններից Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծված և վերջնական հայտարարագրված բեռը: Չնման ժամանակ ուսումնասիրել է փաստաթղթերը և ուշադրություն դարձրել հայտարարագրում նշված «Վիզեն» և «Սկինա» ժամակի լուսանկարչական ադարասների ծագման երկիրը վրա: Նրանց արկղերի մի մասի վրա որդես ծագման երկիրը գրված է եղել Չինաստանը, իսկ մյուսների վրա ոչինչ նշված չի եղել, և ֆանի որ լուսանկարչական ադարասների անունները և ֆանակությունը համադատասխանել են հայտարարագրում նշված սվյալներին, համարելով, որ ընտրված ադարանֆաստակի ծագման երկիրը է հանդիսանում վերջին արտահանման երկիրը, այսինքն՝ Արաբական Միացյալ Էմիրությունները և հաշվի առնելով, որ հայտարարագրում գրվածը

ճիշտ է, այդ դասճառով թույլատրել է բեռի բաց թողումը:

զ) Ըստ փորձագետի 14.03.2006 թվականի թիվ 05410610 եզրակացության՝ փորձաքննությանը ներկայացված 1192 հաս լուսանկարչական ադարասների ուղեկցիկները ճադոնական են, իսկ արտադրությունը չինական և նրանց շուկայական արժեքը կազմում է 5.780.600 ՀՀ դրամ, իսկ մաքսային արժեքը՝ 3.712.880 ՀՀ դրամ:

4) Քրեական գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տյոժ նշանակելու մասին որոշումը Սարգիս Մնացականյանը ստացել է 26.04.2006 թվականին, իսկ Կոմիտեի կողմից ուղարկված գրությունն ստացել է 10.05.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ քաղաքացիական գործեր քննող դատարանը մասնավորապես, քննում է ղեկավարական, վարչարարական, հարկային և այլ իշխանական ենթակայության վրա հիմնված իրավահարաբերություններից ծագող գործերը, եթե մի կողմը քաղաքացի է:

Նույն օրենսգրքի 81-րդ և 82-րդ հոդվածների համաձայն՝ դատարանների իրավասությանը ենթակա քաղաքացիական գործերը, բացի սնտեսական դատարանի իրավասությանը ենթակա գործերից, քննվում են առաջին ասյանի դատարանում, իսկ հայրը հարուցվում է դատաստանողի բնակության (գտնվելու) վայրի դատարան:

Սույն գործով ՀՀ ԿԱ մաքսային ղեկական ծառայության կողմից 2006 թվականի ադրիլի 17-ին կայացված՝ «Քրեական գործի հարուցումը մերժելու և վարչական տյոժ նշանակելու մասին» որոշումը ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածով զանցառու է ճանաչվել և վարչական դատաստանաւության է ենթարկվել քաղաքացի Սարգիս Մնացականյանը՝ որդես իրավաբանական անձի դաշտնաւար անձ, հեռաւար սույն գործով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ գործը ենթակա է քաղաքացիական գործեր քննող դատարանին:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սուկ այս հիմքի առկայությունը բավարար չէ սնտեսական դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

2) *բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հեռկյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ մեկ կողմի՝ մյուսի վարչական կամ այլ իշխանական ենթակայության վրա հիմնված զույբային՝ ներառյալ հարկային, ֆինանսական ու վարչական հարաբերությունների նկատմամբ քաղաքացիական օրենսդրությունը և այլ իրավական ակտերը չեն կիրառվում, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենսով:

Սույն վեճի հիմքում ընկած հարաբերությունները վարչարարական հարաբերություններ են, հեռաւար դրանց նկատմամբ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 333-րդ և 342-րդ հոդվածները կիրառելի չեն:

3) *բողոքն երրորդ հիմքով հիմնավոր է հեռկյալ պատճառաբանությամբ:*

ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի «ա» կետի համաձայն՝ հայտարարատուն դատարար է իրականացնել ադրանքների և սրանադորսային միջոցների հայտարարագրում նույն օրենսգրքով նախատեսված կարգով: Այսինքն, ՀՀ մաքսային օրենսգրքով սահմանված

կարգով ամրանցների և սրանադորային միջոցների հայտարարագրումը հայտարարասուի դարձականությունն է:

Համաձայն ՀՀ մաքսային վարչության դեկտեմբերի 12 հունիսի 1998 թ. թիվ 71-ՄՎԸ հրամանով հաստատված՝ «ՀՀ մաքսային սահմանով փոխադրվող ամրանցների բեռնային մաքսային հայտարարագրման, ըստ բացթողման մաքսային ռեժիմների բեռնային մաքսային հայտարարագրի լրացման կարգի» 2-րդ կետի 3-րդ ենթակետի՝ ամրանցները հայտարարագրման է ներկայացնում հայտարարասուի կողմից լիազորված անձը կամ հայտարարասուն (անհատ ձեռներեցի դեղմուն)՝ բեռնային մաքսային հայտարարագրի լրացման համար անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերի հետ միասին:

«Ոստանիկ Հայրենյաց» ՍՊԸ-ի լիազորված անձը՝ հանդիսանալով հայտարարագրման ներկայացնող սուբյեկտ, կազմել է հայտարարագիրը, այն վավերացրել իր ստորագրությամբ և ՍՊԸ-ի կնիքով, հետևաբար դասախաճասու է իր կողմից ներկայացված սեղեկությունների իսկության և արժանահավաստության համար:

Մաքսային սեսույզ Լ. Գրիգորյանը ոչ թե ինքն է հայտարարագրել ներմուծվող ամրանցների ծագման երկրի վերաբերյալ սեղեկությունը, այլ ընդամենը ավստմաս հայտարարագրման համակարգում մուսֆագրել է հայտարարասուի կողմից հայտարարագրման ներկայացված ամրանցների ծագման երկրի վերաբերյալ սվյալները, որը հայտարարագրում ներառված այլ սվյալների հետ միասին հաստատվել է ներկող սուբյեկտի լիազորված անձի կողմից:

ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով սեղանափոխվող ամրանցները և սրանադորային միջոցները չհայտարարագրելը, այսինքն՝ դրանց մասին ձեռքի սեղեկությունները սահմանված ձևով չհայտարարագրելը, ինչպես նաև հայտարարագրումը ոչ իրենց անվանմամբ՝ հանցագործության հասկանիչների բացակայության դեղմուն՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ այդ ամրանցների և սրանադորային միջոցների մաքսային արժեքի չափով:

Հետևաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն վեճի նկատմամբ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածը կիրառելի է:

Այստիպով, վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն բողոքի երրորդ հիմքի առկայությունը բավարար հիմք է ՀՀ սնեստական դասարանի վճիռը ամբողջությամբ բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: ՀՀ սնեստական դասարանի 12.06.2006 թվականի վճիռը բեկանել և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննությամբ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիսից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ
դատարանի 04.10.2006թ. որոշում
Նախագահող դատավոր՝ Գ.ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ
դատավորներ՝ Կ.ՀԱԿՈԲՅԱՆ
Վ.ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Քաղաֆացիական գործ թիվ 3-2310 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ս.ԳՅՈՒԻԶՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով Սամվել Ստեփանյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի որոշման դեմ ըստ Դոնարա Բաֆարյանի, Համլետ, Աննա, Նարինե, Վանո Աղայանների հայցի ընդդեմ Սամվել և Կարեն Ստեփանյանների, ներգրավմամբ դատաստանող կողմում երրորդ անձինք ՀՀ Կենտրոն նոստրական գրասենյակի և ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի դեական կոմիտեի Արաբկիրի սարածֆային ստորաբաժանման՝ առուծախի դայմանագիրն անվավեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի որոշմամբ գործի վարույթը կասեցվել է:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, վիասարկները և դահանջը.

Դիմելով վճռաբեկ դատարան՝ բողոք բերած անձը խնդրել է վերացնել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի որոշումը, դատճառաբանելով, որ դատարանն անսեսել է Արաբկիր և Քանաֆեռ-Չեյթուն համայնքների առաջին ասյանի դատարանի օրինական ուժի մեջ մսած 25.11.2003 թվականի վճռով

հաստատված այն հանգամանքը, որ գործով վիճելի բնակարանը 02.03.2001 թվականին կնքված առուվաճառքի տայմանագրով դասասխանողներ Համլետ և Վանո Աղայանները վաճառել են Կարեն Ստեփանյանին, տայմանագիրը վավերացվել է նոտարական կարգով, գրանցվել անժառօ գույքի կադաստրում և սրվել է սեփականության իրավունքի գրանցման թիվ 392087 վկայականը, դրանով իսկ խախտելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 2-րդ կետը: Բացի դա, հայցվորները դատական կարգով վիճարկում են ոչ թե նոտարի կողմից հաստատված հայցվորների համաձայնագրերի անվավերությունը, այլ՝ սան առուվաճառքի տայմանագրի անվավերությունը:

3. ՎՃՈՒՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՃԱՌԱՔԱՆՈՒՅՈՒՆՆԵՐ և ԵԳՐԱԿԱՆՈՒՄՆԵՐ:

Գործի վարույթը կատարելիս դատարանը դատաճառաբանել է, որ նախան դատաճառաբանության սկսվելը հայցվորների ներկայացուցիչ Ա.Այվազյանը միջնորդություն է ներկայացրել վերաբնիչ դատարանին, որով խնդրել է սույն ֆաղաֆաղիական գործի վարույթը կատարել, և կատարել հարցում ՌԴ Դոնի Ռոստովի նոտարական գրասենյակ, ինչպես նաև դատաճառաբանող նոտարական գործը «Կենտրոն» նոտարական սարածֆից, դատաճառաբանելով, որ Դոնի Ռոստովում սրված համաձայնագիրը վիճելի բնակարանը վաճառելու մասին հայցվորների կողմից չի սրվել և նման համաձայնագիր ընդհանրապես չի հաստատվել նոտարի կողմից:

Դատարանը որոշել է կատարել գործի վարույթը և հարցում կատարել Դոնի Ռոստովի նոտարական գրասենյակ, ինչպես նաև «Կենտրոն» նոտարական սարածֆից դատաճառաբանող բնակարանի առուվաճառքի վերաբերյալ նոտարական գործը:

Գործի վարույթը կատարելու դեղմերը սահմանված են ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 105-րդ և 106-րդ հոդվածներով, որոնց շարժում դատարանի կողմից հարցում կատարելու հիմքով ֆաղաֆաղիական գործի վարույթի կատարման հնարավորություն նախատեսված չէ:

Նման տայմաններում հիմնավոր են դատարարական իրավունքի խախտման մասին բողոքի դատաճառաբանությունները, քանի որ դատարանը գործի վարույթը կատարել է մի հիմքով, որը ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքով նախատեսված չէ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Վերացնել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի որոշումը:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման տարից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Կենսրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-2025/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Է.Գ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2269 (Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով Գագիկ Սարգսյանի ներկայացուցչի վճռաբեկ բողոքն ըստ «Հայկական ավիատրանս» ՓԲ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) անվճարումնակության գործով կառավարչի (այսուհետ՝ կառավարիչ) հայցի ընդդեմ Ռ.Գ. Մոսկվա ֆաղաբում ընկերության ներկայացուցչի նախկին սեղակալ Գագիկ Սարգսյանի՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին քաղաքացիական գործով Կենսրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ կառավարիչը դահանջել է Գագիկ Սարգսյանից հոգոս ընկերության բռնագանձել 25.893 Ռ.Գ. ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամ և 24.837 Ռ.Գ. ռուբլուն համարժեք ՀՀ դրամ որդես ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով նախատեսված կարգով հաշվարկված սոկոսներ, ինչդես նաև դահանջել է 21.02.2006 թվականից սկսած սոկոսները հաշվարկել և բռնագանձել մինչև դարավորության փաստացի կատարումը:

Կենսրոն և Նորֆ-Մարաբ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՌԳ Մոսկվա ֆաղաֆում ընկերության ներկայացուցչի նախկին ռեդակալ Գագիկ Մարգայանի ներկայացուցիչը:
Կառավարիչը ներկայացրած վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացրել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսիցյալ հիմնավորումներով:

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 78-րդ, 94-րդ, ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ, 19-րդ հոդվածները և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածը:

Բողոք բերող անձը նշված դեպքում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով՝ դատարանը Գագիկ Մարգայանին դատաժամ էր նշել չի ռեդակացրել դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, գործը քննել է ինչդեպ Գ.Մարգայանի բացակայությամբ՝ առանց համայնքի ղեկավարի կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալու:

Բողոք բերող անձը նշված դեպքում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով. դատարանը, գործը քննելով Գ.Մարգայանի բացակայությամբ, զրկել է նրան ՀՀ Սահմանադրության 18-րդ և 19-րդ հոդվածներով, ինչդեպ նաև «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտանության մասին» կոնվենցիայի 6 հոդվածով ամրագրված արդար դատարարության իրավունքից, ինչդեպ նաև իր կողմից դատարանին աղացույցներ ներկայացնելու և ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 335 հոդվածի կարգով հայցային վաղեմություն միջնորդելու իրավունքից:

Ընկերությունը ճանաչվել է սեպտեմբերի 26.03.2004 թվականին, իսկ դատառաջարկված վնասը բռնագանձելու դատանքով կառավարիչը դատարան է դիմել 02.06.2006 թվականին, այսինքն՝ կառավարիչը, անստեղծ «Անվճարունակության /սնանկության/ մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին և 54-րդ հոդվածները, բաց է թողել ինչդեպ դատարան դիմելու ժամկետը, այնդեպ էլ դատական կարգով դատարանին սեպտեմբերի ճանաչելուն նախորդող երեք ամիս ընթացքում համադատասխան ակտիվները հետ ստանալու ժամկետը:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 347-րդ և 408-րդ հոդվածները, որոնք չդիմացել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը իր դեպքում հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով.

բողոքին կից ներկայացվել է 11.02.2000 թվականին ընկերության գլխավոր սեփականին հասցեագրված ընկերության ՌԳ և Մոսկվա ֆաղաֆի սարածաբանային ներկայացուցչի գրությունը դատառաջարկելով, որ այն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատարարության օրենսգրքի 228-րդ հոդվածի համաձայն սույն գործի համար էական նշանակություն ունեցող նոր երևան եկած հանգամանք է, ինչդեպ նաև բողոքին կից ներկայացված գրությունը փաստում է այն կարևոր հանգամանք, որ Գ.Մարգայանի կողմից դատարարությունը կատարվել է դատաժամ դատարարության դատանքներին և դատանքներին համադատասխան:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել Կենտրոն և Նոր-Մարտ համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունի այն փաստը, որ Գ.Սարգսյանին 12.07.2006 թվականի դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին դատաւարը տեղեկացնելու վերաբերյալ գործում որևէ աղացույց առկա չէ, դատարանը գործը քննել է Գ.Սարգսյանի բացակայությամբ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաւարանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով տեղեկացվում են դատական նիստի ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագրերն ուղարկվում է դատավարին նամակով՝ հանձնման մասին ծանուցմամբ կամ հաղորդագրության ձևակերպումն աղանակող կադրի այլ միջոցների օգտագործմամբ կամ հանձնվում է ստացականով (այսուհետ՝ դատաւարան ձևով):

Սա ենթադրում է գործին մասնակցող անձանց՝ դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին իրազեկելու կադրակցությամբ դատարանի ակտիվ գործողություններ, որոնք ղեկավարվում է իրականացվելու սույն հոդվածով նախատեսված միջոցների և եղանակների օգտագործմամբ: Ընդ որում, անկախ ծանուցման եղանակից, ծանուցումը ղեկավարվում է լինի այնպիսին, որով հնարավոր է աղացույցել գործին մասնակցող անձին (անձանց) դատական նիստի մասին տեղեկացնելու փաստը:

Սույն ֆաղափացիական գործով դատաստանողը դատաւարան ձևով չի ծանուցվել դատական նիստի օրվա և ժամի մասին: Գործում առկա չէ դատաստանողին գործի քննության ժամի և վայրի մասին դատաւարան ձևով ծանուցելու փաստը հաստատող որևէ աղացույց:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված՝ դատական նիստի ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց տեղեկանալու իրավունքը և դատարանի՝ տեղեկացնելու դատարանությունը, ուղղակիորեն կապված են ՀՀ Սահմանադրությամբ երաշխավորված օրենքի առջև բոլորի հավասարության համընդհանուր սկզբունքի և դրանից բխող ու ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված մրցակցության և կողմերի հավասարության սկզբունքների հետ: Նշված սկզբունքներն ամբողջ ծավալով կարող են իրականացվել միայն այն դեպքում, երբ գործին մասնակցող անձանցից յուրաքանչյուրին ընձեռված է դատական նիստին ներկա գտնվելու հնարավորություն: Այդ իսկ դատաւարանը դատական նիստի օրվա, ժամի և վայրի մասին գործին մասնակցող անձանց իրազեկումը դատարանի դատարանությունն է, որի չղանցումը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի իմաստով հանդիսանում է ֆաղափացիական դատարանի օրենքի էական խախտում:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածով նախատեսված ծանուցման դատարանի չղանցումը հանգեցնում է նաև Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դատաւարանության մասին եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ

հողվածով երաշխավորված՝ արդար դասափնության իրավունքի խախտման: Թեև Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի առաջին մասում ուղղակիորեն նշված չէ, սակայն Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեռյալին որոշումներում արժանապատե՛լ է այն դիրքորոշումը, որ Պայմանավորվող ղեկությունները ոչ միայն ղեկավարում են ամրագրեն ֆաղափարակա՛ն իրավունքների դատարանի դատախազության իրավունքը, այլև կոնկրետ գործով ղեկավարում են առաջին անգամ կողմից այդ իրավունքի իրականացման իրական հնարավորությունը: Հե՛տևաբար, Կենսո՛րն և Նորֆ-Մարսե համայնքների առաջին ասյանի դատարանը, գործին մասնակից չդարձած անձի իրավունքների վերաբերյալ վճիռ կայացնելով, չի առաջին անգամ դատախազության իրական մասնակցությունը գործի փնտրությանը՝ զբաղվելով Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաշխավորված իրավունքներից: Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի հիշյալ մեկնաբանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը սվել է Կոլոնիայի ընդդեմ Իսպանիայի (12.02.1985թ., որոշման 28-րդ կետ) գործով:

Այսպիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարակա՛ն դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի երկրորդ մասի 2-րդ կետի խախտումն առկա է:

2) բողոքի երկրորդ հիմքը՝ Վճռաբեկ դատարանն անհնար է համարում փնտրության առարկա դարձնել հետևյալ պատճառաբանությամբ:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին դատախազության ղեկավարությունները չեն կարող դատարանի ակտի վերանայման հիմք հանդիսանալ այն դրամաներում, երբ կողմի (կողմերի) փաստաթղթերը դատավարության ընթացքում փնտրության առարկա չեն դարձել՝ կողմի դատավարական իրավունքների սահմանափակման արդյունքում: Հե՛տևաբար, նման իրավիճակում այդ պատճառաբանությունները չեն կարող լինել նաև Վճռաբեկ դատարանի փնտրության առարկա:

Վերը քննարկված պատճառաբանությունների հիման վրա՝ Վճռաբեկ դատարանը բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է համարում և դիտարկում է որդեգրված լուրջ փոփոխությունները ֆաղափարակա՛ն դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով դատարանի ակտի փոփոխությունը համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարակա՛ն դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Կենսո՛րն և Նորֆ-Մարսե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 12.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափարակա՛ն գործերով վերափնտրությանը՝ դատարանի նոր փնտրության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1885
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2113 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006թ. նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ ԿԱ հարկային ղեսական ծառայության (այսուհետ՝ նաև Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքն ըս «Պատրոն» սահմանափակ ղասախանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ նաև Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ Ծառայության Արաբկիրի հարկային սեսչության (այսուհետ՝ նաև Տեսչություն) 01.02.2006 թվականի թիվ 1006484 ստուգման ալսն անվավեր ճանաչելու ղահանջի մասին թիվ S-1885 քաղաքացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի կողմից 01.08.2006 թվականին կայացված վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան Ընկերությունը ղահանջել է անվավեր ճանաչել Տեսչության 21.02.2006 թվականի թիվ 1006484 ալսը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 01.08.2006թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Բողոք բերած անձը ղահանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 01.08.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

Վճռաբեկ բողոքին ղասախան չի ներկայացվել:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաժանջր.

Սույն վճռաքել բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սննեսական դատարանը չի կիրառել «Իրավաբանական անձանց ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, «Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ և 6-րդ մասերը, ինչդես նաև «Հաւվադախական հաւվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նւված դնդումը դասձառաբանել է հետևյալ փաստարկներով. դատարանն անսեսել է այն հանգամանքը, որ «Իրավաբանական անձանց ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասի ուժով իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գործունեությունը՝ դադարած այդ մասին ղեկական գրանցամասյանում գրառման դախից, ինչի մասին սրվում է սեղեկանք:

Տվյալ դեղդում Ընկերությունը ներկայացրել է դիմում լուծարային սնուգում իրականացնելու և համադատասախան սեղեկանք սալու խնդրանքով, սակայն օրենքով սահմանված կարգով չի լուծարվել:

«Հաւվադախական հաւվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համաձայն՝ գլխավոր հաւվադախը դատասախանասու է հաւվադախական հաւվառում վարելու, ֆինանսական հաւվեսվությունները ժամանակին կազմելու և ներկայացնելու համար: Բացառությամբ այն դեղդերի, երբ կազմակերդության դեկավարը համասեղում է նաև գլխավոր հաւվադախի դատարկանությունները, կազմակերդությունում գլխավոր հաւվադախը դատարդիր է: Գլխավոր հաւվադախը կամ գլխավոր հաւվադախի դատարկանությունները համասեղող կազմակերդության դեկավարը դես է լինի վարձու աւխասող: Այսինքն, ընկերության սնօրեն Գ.Բաբայանը հանդիսացել է վարձու աւխասող:

Վարձու աւխասողը, սվյալ դատագայում Ընկերության սնօրենը հանդիսանում է սոցիալական ադախովագրության վձար վձարող և դատարկար է Տեսչություն ներկայացնել հաւվեսվություններ, որը նրա կողմից չի կատարվել 2005-2006 թվականների համար, ինչի դատարկով նրա նկատմամբ հաւվարկվել է դատարդիր սոցիալական վձարի գծով բյուղե վձարման 106.300 ՀՀ դրամ գումար:

3. Վճռաքել բողոքի ֆննության համար նւանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի ֆննության համար էական նւանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Ընկերությունը 15.08.1997 թվականից մինչև 20.01.2005 թվականը ընկած ժամանակահատվածի համար գրոյական հաւվարկով հաւվեսվություն է ներկայացրել Տեսչություն:

2) 10.02.2005 թվականին Ընկերությունը դիմում է ներկայացրել Տեսչություն՝ լուծարային սնուգում իրականացնելու և ՀՀ ղեկական նեգիսրի Արաքիլիի լուծարային բաժին ներկայացնելու համար համադատասախան սեղեկանք սալու խնդրանքով: Տեսչության կողմից նւված դիմումին որևէ դատասախան չի սրվել:

3) Ծառայության դեսի 17.01.2006 թիվ 1006484 հանձնարարագրով

հանձնարարվել է Ընկերությունում կասարել բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին լուծարման գծերի կասարման ձեռքարկի լուծարային սուզում:

4) Նվաճ հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կասարվել է լուծարային սուզում և 01.02.2006 թվականին կազմվել է թիվ 1006484 սուզման ակտը, որով Ընկերության նկատմամբ դարձրվել է սոցիալական աղահոսվագրության վճարների գծով վճարման է առաջադրվել 106.300 ՀՀ դրամ գումար:

4. Վճարելի դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճարելի բողոքները նվաճ հիմնի սահմաններում՝ Վճարելի դասարանը գտնում է, որ *բողոքն հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ բաղաբանական օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին իրավաբանական անձանց ղեկավար գրանցամատյանում գրառման դառնալից: Նույնաբովանդակ նորմ է դարձնակում նաև «Իրավաբանական անձանց ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ մասը, ըստ որի՝ իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, այդ մասին ղեկավար գրանցամատյանում գրառման դառնալից, ինչի մասին տրվում է տեղեկանք:

Գործի փաստերի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ «Պատրոն» սահմանափակ դասարանացվությամբ ընկերության լուծարման, կամ գործունեության դադարեցման մասին ղեկավար գրանցամատյանում որևէ գրառում չի կասարվել, այսինքն՝ ընկերությունը իրավաբանորեն համարվել է գոյություն ունեցող: Մասնից բխում է, որ ընկերության համար ծագում են սոցիալական վճարի դարձրվություններ: Ընկերությունն իր հերթին դարձրվում է կասարել օրենքի հիման վրա առաջացած բոլոր դարձրվությունները, այդ թվում հարկային և դարձրվել սոցիալական աղահոսվագրության վճարների գծով առաջացող դարձրվությունները: Հետևաբար, հարկային տեսչության կողմից նվաճագույն սոցիալական վճարի հաշվարկումը սույն գործով բխում է օրենքի դառնալիցներից:

«Աշխատանքի վարձարության մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ աշխատավարձը յուրաբանցյուր ամիս հաշվարկվում և վճարվում է անմիջադեպ աշխատողին, նրա աշխատանքի վայրում, աշխատանքային օրերին, ամսական առնվազն մեկ անգամ՝ մինչև հաջորդ ամսվա 15-ը:

«Հաշվադառնական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի 2-րդ մասին համաձայն՝ գլխավոր հաշվադառն դասարանացում է հաշվադառնական հաշվառում վարելու, ֆինանսական հաշվետվությունները ժամանակին կազմելու և ներկայացնելու համար: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ կազմակերպության ղեկավարը համատեղում է նաև գլխավոր հաշվադառնի դարձրվությունները, կազմակերպությունում գլխավոր հաշվադառն դարձրվել է: Գլխավոր հաշվադառն կամ գլխավոր հաշվադառնի դարձրվությունները համատեղող կազմակերպության ղեկավարը ղեկավար է լինի վարձու աշխատող: Այսինքն, ընկերության տնօրեն Գ. Բաբայանը հանդիսացել է վարձու աշխատող:

«Պարտադիր սոցիալական աղահոսվագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի համաձայն՝ գործատուները յուրաբանցյուր ամիս հաշվարկում են սոցիալական վճարներ, դրանց հաշվին Հայաստանի Հանրադատության

օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և չափերով վարձու աշխատողներին հաշվարկում ու վճարում են նոդասներ, որից հետո դրանց սարքերությունը փոխանցում են տարատարի սոցիալական աղահովազրության բյուջե մինչև հաջորդ ամսվա 20-ը (ներառյալ)՝ յուրաքանչյուր ամսում փաստացի վճարված աղահովազրական նոդասների գումարների չափով: Սոցիալական վճարումների կատարումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու օրվանից մինչև 365-րդ օրը ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար աղահովազրից գանձվում է տոյժ՝ աղառքի 0,15 տոկոսի չափով, իսկ սոցիալական վճարների օբյեկտը թափանցելու կամ այն դալկաս ցույց սալու դեղումն աղահովազրից նույն օրենքով սահմանված կարգով գանձվում է թափցած կամ դալկաս ցույց սրված սոցիալական վճարների օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված (լիազորված մարմնի կողմից) սոցիալական վճարների գումարը, ինչդեա նաև տուգանք՝ այդ գումարի 50 տոկոսի չափով: Սույն գործով «Պատրոն» սահմանափակ դասասալխանասվությամբ ընկերությունը իր վարձու աշխատող համարվող սօրենի համար յուրաքանչյուր ամիս աշխատավարձ ու սոցիալական վճար չի հաշվարկել և չի վճարել, հետևաբար խախտել է «Պատրոնի սոցիալական աղահովազրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին, 5-րդ, 6-րդ մասերի դասանջները, ինչի հետևանքով լիազորված մարմնի (Տեսչության) կողմից նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն, հաշվարկվել են սոցիալական վճարի գումարը, ինչդեա նաև տուգանք:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմնի առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնեսալկան դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Ելնելով վերգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Ծառայության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսալկան դասարանի 01.08.2006 թվականի թիվ Տ-1885 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2280/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2238(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեպարտամենտի ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.09.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ դիմումի «Իզի Ստար» սահմանափակ դատասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) ընդդեմ Ծառայության Ընդգրկված հարկային տեսչության (այսուհետ՝ Հարկային տեսչություն)՝ 20.07.2006 թվականի թիվ 2305600 ակտն անվավեր ճանաչելու դատահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դատահանջել է անվավեր ճանաչել Ընկերությանը դատարանող շինանյութի խանութում իրականացված հսկիչ-դրամարկային մեքենաների ներդրման և դրանց շահագործման կանոնների ճշտության ստուգման արդյունքում Հարկային տեսչության կողմից կազմված 20.07.2006 թվականի թիվ 2305600 ակտը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 05.09.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով՝

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասը և 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նվաճել է ղեկավարելով մասնաճյուղը և հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանն արձանագրել է «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասի և 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտման փաստի առկայությունը, լիցենզիայից զրկելու, որ Հարկային ծախսերի մեկնումների հանձնարարագրի 2-րդ օրինակը չի սրվել Ընկերության սնունդին, նա չի ստորագրել մեկ օրինակի վրա, իսկ ստուգողները կասարել են իրականությանը չհամապատասխանող գրառում՝ «սնունդը հրաժարվեց հանձնարարագիրը ստորագրելուց», մինչդեռ սնունդը ներկա չի գտնվել ստուգմանը: Նման եզրակացությունը ճիշտ չէ, քանի որ սնունդն ուղղակի չի ցանկացել գալ խանութ և մասնակցել ստուգմանը: Դրանից հետո ստուգողները հանձնարարագիրը ներկայացրել են խանութի վաճառողին, որը հրաժարվել է այն ստանալ:

2) Դատարանը չի կիրառել «Հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման մասին» ՀՀ օրենքի 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և ՀՀ կառավարության 26.08.2004 թվականի թիվ 1325-Ն որոշումը, որոնք ղեկավարել է կիրառել:

Վճռաբեկ բողոքում չկան սույն հիմքին վերաբերող հիմնավորումներ:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆադաբացիական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի դաշանջը:

Բողոք բերած անձը նվաճել է ղեկավարելով մասնաճյուղը և հետևյալ փաստարկով:

Դատարանն անցեսել է, որ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշանջել է բեկանել Դատարանի 05.09.2006 թվականի վճիռը:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Հարկային ծախսերի մեկնումների 13.07.2006 թվականի թիվ 2305600 հանձնարարագրի հիման վրա՝ 20.07.2006 թվականին Հարկային ծախսերի ավագ ծախսերի Ս.Ղազարյանը և Ս.Մինասյանն Արմավյան ֆադաբացի 4-րդ միկրո հասցեի Շուկայի սարածֆում գործող Ընկերությանը լիցենզիայի խանութում իրականացրել են հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճշտությանն ուղղված ստուգում:

2) Ստուգման արդյունքում արձանագրվել է, որ 20.07.2006 թվականի ժամը 12⁵⁰-ին Արմավյան ֆադաբացի 4-րդ միկրո հասցեի Շուկայի սարածֆում գտնվող Ընկերությանը լիցենզիայի խանութում գնված 300 ՀՀ դրամ արժողությամբ ադրամների արժեքը հսկիչ-դրամարկղային մեքենա չի մուտֆագրվել և գնորդին կտրոն չի սրամադրվել:

3) 20.07.2006 թվականին կազմվել է ստուգման թիվ 2305600 ակտը, որով Ընկերությանն առաջադրվել է 75 000 ՀՀ դրամի սուգանֆ:

---

4) Նշված ակտին կից 20.07.2006 թվականի արձանագրության և նույն օրը սրված Մկրտիչ Միմոնյանի հայտարարության համաձայն՝ խանութի աշխատակցուհին հեռախոսով կադմվել է սնօրենի հետ, սակայն վերջինս հրաժարվել է ներկայանալուց և ստուգման հանձնարարագրին ու ակտին ծանոթանալուց:

5) Ստուգման մասին հանձնարարագիրը և ակտը ներկայացվել է խանութի վաճառողուհուն:

6) Ընկերության աշխատակցուհին հրաժարվել է ստանալ հանձնարարագիրը և ստրագրել ակտը:

7) Նշված ստուգման ակտը սնտեսավարող սուբյեկտին առաքվել է փոստով:

8) Մինչև ակտը դասական կարգով վիճարկելը Ընկերությունը ստացել է նշված ակտը (ակտը վիճարկելու մասին դիմումը 15.08.2006 թվականին ներկայացվել է Դատարան):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ ստուգումն սկսելուց առաջ համադասասխան ղեկավար մարմնի ղեկավարը (փոխարինող ղաեցոնասար անձը) ստուգումն իրականացնելու մասին հրադարակում է հրաման կամ հանձնարարագիր, որտեղ նշվում են ստուգում իրականացնող մարմնի անվանումը, ստուգվող սնտեսավարող սուբյեկտի լրիվ անվանումը, ստուգումն իրականացնող ղաեցոնասար անձի (անձանց) ղաեցոնը, անունը, ազգանունը, ստուգման նդաեսակը: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ հրամանի կամ հանձնարարագրի երկու օրինակը, ստուգումն սկսելուց առնվազն երեք աշխատանախյին օր առաջ, սրվում է սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղաեցոնասար անձին, բացառությամբ հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճեցությանն ուղղված դեղեքում իրականացվող ստուգումների:

Այսինքն, հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճեցությանն ուղղված ստուգման դեղեքում ղեկավար մարմնի ղեկավարի ստուգում իրականացնելու մասին հրամանի կամ հանձնարարագրի օրինակը ստուգումն սկսելուց առաջ սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ փոխարինող ղաեցոնասար անձին չի հանձնվում, այն հանձնվում է ստուգումն իրականացնելուց հետո: Հետևաբար, հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճեցությանն ուղղված ստուգումն իրականացվում է առանց սնտեսավարող սուբյեկտին նախադեք տեղեկացնելու:

Սույն գործով դատարանը թույլ է սվել սխալ. գտել է, որ Ընկերությունում հսկիչ-դրամարկղային մեքենաների կիրառման ճեցությանն ուղղված ստուգում իրականացնող անձինք դարսավոր էին «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված կարգով ստուգում իրականացնելու մասին հրամանի կամ հանձնարարագրի 2-րդ օրինակը հանձնել սնտեսավարող սուբյեկտի ղեկավարին կամ նրան փոխարինող ղաեցոնասար անձին:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված է, որ կազմված

Նշված նորը սահմանում է վարչական ակտի՝ դասարանի կողմից անվավեր ճանաչման հնարավորություն՝ բացառադեպ այն դեպքերում, երբ միաժամանակ առկա են երկու հիմքեր (դայմաններ): Այդ հիմքերն են՝

1. ակտի հակասելը օրենքին,

2. դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտումը:

Յուրաքանչյուր դեպքում վարչական ակտի իրավաչափությունը վերը նշված հիմքերի սահմաններում որոշելիս դասարանը ղեկավարվում է սույնի՝

1. ակտն ընդունած մարմնի (դրա դաժնոցաժողովի անձի) նման ակտ ընդունելու իրավասությունը,

2. սլյալ ակտի նյութական իրավաչափությունը:

Յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում ակտի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դասարանը ղեկավարվում է սույնի գործի փաստերը (այդ թվում նաև՝ վարչական ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած փաստերը) և գնահատի յուրաքանչյուր փաստի իրավական հետևանքները:

Վարչական ակտերի իրավաչափության դասական սույնի վերը բարձրագույն կանոններում օրենսդիր ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանել է առանձնահատկություն: Նշված օրինադրույթը սահմանում է, որ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով:

Հետևաբար, վարչական ակտի անվավերության հարցի ֆնարկման ժամանակ դասարանը դարձվում է սույնի նաև հետևյալ իրավական հարցը. արդյո՞ք ակտի անվավերության հիշատակված հիմքը «ձևական նկատառում» է, թե՞ ոչ:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածը՝ սահմանելով վարչական ակտի անվավերության հիմքերը, որդես նման հիմք է դիտում մասնավորադես, այնդիսի հիմնարար իրավունքների և ազատությունների խախտումը, որոնք իրենց էությամբ երաշխիֆային են և որոնց խախտումը ստեղծում է անձի օրինական շահերի խախտման իրական վսանց:

Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով «ձևական նկատառում» չեն կարող հանդիսանալ, մասնավորադես այն խախտումները, երբ՝

1. վարչական ակտի համար հիմք են հանդիսացել, օրենքի խախտմամբ ձեռք բերված աղաքույցները,

2. խախտվել է անձի որևէ հիմնարար իրավունք կամ ազատություն,

3. խախտման արդյունքում անձը զրկվել է վարչական մարմնի հետ հարաբերությունում արդյունավետ դաժնոցաժողովի հնարավորությունից:

Սույն գործով սույնի ակտը սնեսավարող սույնի դեկավարին (կամ նրան փոխարինող անձին) հանձնելու՝ օրենքով սահմանված ժամկետի խախտումն առաջացրել է Ընկերության կողմից իրեն վերագրվող վարչական ակտին սեղեկանալու իրավունքի խախտում:

Անձի՝ վարչական ակտին սեղեկանալու իրավունքի խախտումը դաժնոցանված է (երաշխավորված է) «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 59-րդ և 60-րդ հոդվածներով նախատեսված երաշխիֆային նորմերով: Դրանց

համաձայն՝ այդ իրավունքի խախտման հետևանք է վարչական ակտն այն ստանալու հաջորդող օրը ուժի մեջ մտնելը:

Այս դեպքում «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դաժանաբան չկատարվող հետևանքով վարչական մարմինը կրում է վարչական ակտի ուժ ուժի մեջ մտնելու արդյունքում առաջացող իրավական հետևանքի ռիսկը:

Միևնույն ժամանակ վարչական ակտի ուժ ուժի մեջ մտնելով չի խախտվում անձի որևէ երաշխավորված իրավունք, քանի որ այդ ակտով սահմանված, փոփոխված, վերացված կամ ճանաչված իրավունքների և դատարանությունների ծագման հիմք է հանդիսանում վարչական ակտի ուժի մեջ մտնելը: Այդ դաժանաբան էլ առաջանում է անձի՝ օրենքով երաշխավորված իրավական դատարանության միջոցներից օգտվելու իրավական հնարավորությունը:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ վճռաբեկ բողոքի այս հիմքում հիշատակված խախտումն (վարչական ակտի ուժ ստացում) իր էությունը չի համադասախախտում ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հետևաբար չի կարող հիմք հանդիսանալ նման ճանաչման համար:

Այսպիսով, սույն բողոքի առաջին և երրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դատարանը դիտարկելով է քավարար հիմք ՀՀ քաղաքացիական դատարանություն օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների ուժով վերանայվող դատական ակտի բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը քավարար է: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 05.09.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դաժանաբան և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնեստական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2064/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Հակոբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2240(ՏԴ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 17-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկական ծառայության (այսուհետ՝ Ծառայություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնեստական դատարանի 18.09.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Ծառայության Թալինի սարածֆային հարկային սեսչության (այսուհետ՝ Հարկային սեսչություն) ընդդեմ «Արշակ Մանուկյան» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ ղեկական բյուջեի օգտին 1 283 328 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Հարկային սեսչությունը դահանջել է Ընկերությունից բռնագանձել 1 283 328 ՀՀ դրամ դարսավորությունների գումարը, այդ թվում՝ ղեկական սուրճի գծով 1 260 500 ՀՀ դրամ, որից 300 000 ՀՀ դրամն ադառք, 960 500 ՀՀ դրամը սոյժ և դարսադիր սոցիալական ադառովագրության վճարի գծով 22 828 ՀՀ դրամ, որից 16.170 ՀՀ դրամն ադառք, 6 658 ՀՀ դրամը սոյժ:

ՀՀ սնեստական դատարանի (այսուհետ՝ Դատարան) 18.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակի՝ որոշվել է Ընկերությունից հօգոտ ղեկական բյուջեի բռնագանձել 22 828 ՀՀ դրամ դարսադիր սոցիալական ադառովագրության վճարի դարսքը և 6 658 ՀՀ դրամ սոյժի գումարը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:
Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով՝

Դատարանը չի կիրառել «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ, 6-րդ և 6.1-րդ հոդվածները, որոնք լուրջ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառաջարկում է հետևյալ փաստարկներով.

Պետական սուրբի վճարման՝ իրավաբանական անձանց դատարարությունը դադարում է այդ դատարարության կատարումով, դատական սուրբի վճարումից ազատումով, դատական սուրբի վերացումով կամ օրենքով սահմանված այլ հիմքերով: Պետական սուրբ վճարողները դատարար են ժամանակին լրիվ վճարել օրենքով սահմանված դատական սուրբերը, ինչպես նաև դատական սուրբը ժամանակին չվճարելու համար հաշվարկված տույժի գումարները: Մինչդեռ Ընկերության դատական սուրբի վճարման դատարարությունը որևէ եղանակով չի դադարեցվել:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշխանել է բեկանել Դատարանի 18.09.2006 թվականի վճռի՝ դատական սուրբի գծով հայցը մերժելու մասը:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 11.03.2002 թվականին ՀՀ ֆադաբաշխության նախարարության կողմից Ընկերությանը սրվել է թիվ 6727 լիցենզիան՝ 3 սարի ժամկետով (կադիստրալ շինարարության իրականացում՝ ֆադաբաշխական դյուրս):

2) Նշված լիցենզիայի համար Ընկերությունը վճարել է միայն 2002-2003 թվականների համար սարեկան դատական սուրբը, իսկ 2003-2005 թվականների համար չի վճարել:

3) 22.10.2003 թվականին Ընկերությանը սրամադրվել է նաև թիվ 801007 լիցենզիան (կադիստրալ շինարարության թույլտվություն):

4) Նշված լիցենզիայի համար Ընկերությունը վճարել է 2003-2004 թվականների դատական սուրբը, իսկ 2004-2005 թվականների համար չի վճարել:

5) Պետական սուրբի սարեկան վճարումներն ուժացնելու համար Հարկային ծառայությունն Ընկերության նկատմամբ հաշվարկել է տույժեր՝ թիվ 6727 լիցենզիայի համար 600 500 ՀՀ դրամ, թիվ 801007 լիցենզիայի համար՝ 360 000 ՀՀ դրամ:

6) Պետական սուրբի գծով Ընկերության դատարար կազմում է 1 260 500 ՀՀ դրամ, որից 300 000 ՀՀ դրամն ադաբաշխ, իսկ 960 500 ՀՀ դրամը տույժ:

7) Ընկերության թիվ 6727 և թիվ 801007 լիցենզիաների գործողությունը կասեցնելու մասին ադաբաշխյց գործում առկա չէ:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաջարկումները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

այն հիմնավոր է մասնակի հեկյալ պատճառաբանությամբ.

«Պետական սուրֆի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 5-րդ հոդվածով սահմանված են Պետական սուրֆ վճարողների դարսավորությունները: Նշված հոդվածի համաձայն՝ Պետական սուրֆ վճարողները դարսավոր են ժամանակին և լրիվ վճարել օրենքով սահմանված Պետական սուրֆերը, Պետական սուրֆի վճարումով ծառայություններ կամ գործողություններ իրականացնող մարմիններ կամ դաստնասար անձանց ներկայացնել Պետական սուրֆի վճարումը հիմնավորող փաստաթղթերը, ներկայացնել Պետական սուրֆի վճարման գծով իրեն վերադասված արժույթությունները հաստատող փաստաթղթերը, նույն օրենքով սահմանված դեղմերում Պետական բյուջե վճարել Պետական սուրֆը ժամանակին չվճարելու համար հաշվարկված տույժերի գումարները:

Ընկերությանը սրված լիցենզիաների համար Օրենքի 19-րդ հոդվածի 16.2-րդ կետով սահմանված է սարելան Պետական սուրֆ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերությունը չի վճարել 11.03.2002 թվականի թիվ 6727 լիցենզիայի 2003-2005 թվականների և 22.10.2003 թվականի թիվ 801007 լիցենզիայի 2004-2005 թվականների համար սահմանված սարելան Պետական սուրֆերը, հետևաբար նրա մոտ առկա է Պետական սուրֆի վճարման դարսավորություն:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 1-ին մասի 11-րդ կետի համաձայն՝ սարելան Պետական սուրֆը չվճարելու դեղմում լիցենզիայի գործողությունը կարող է կասեցվել: Նույն օրենքի 34-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողության կասեցումը որոշակի ժամկետով կամ որոշակի տայմաններով լիցենզավորված անձին լիցենզավորման ենթակա գործունեությունը կամ այդ գործունեության առանձին գործառնությունները կամ լիցենզիայով վերադասված առանձին գործողություններն իրականացնելու իրավունքից ժամանակավորապես զրկումն է:

Դասարանը սարելան Պետական սուրֆի գծով հայցը մերժելու իրավական հիմք է համարել Ընկերության կողմից սարելան Պետական սուրֆը չվճարելու օրվանից լիցենզիայի գործողությունը «Լիցենզիայի մասին» ՀՀ օրենքի 36-րդ հոդվածի 10-րդ մասի ուժով կասեցված լինելու փաստը: Դասարանը գտել է, որ դասասխանողի նկատմամբ դադարեցվել է լիցենզիայով նախատեսված գործունեությունն առանց դասասխանասվության իրականացնելու իրավաբանորեն երաշխավորված հնարավորության ընձեռումը:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 34-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ լիցենզիայի գործողությունը կասեցված է համարվում այդ մասին լիցենզավորող մարմնի որոշումը լիցենզավորված անձին դաստնա հանձնելու կամ նրա մոտ մուտքագրվելու օրվան հաջորդող օրվանից, եթե լիցենզիայի գործողությունը կասեցնելու մասին որոշմամբ կամ օրենքով ավելի ուշ ժամկետ նախատեսված չէ:

Նշված դրույթից հետևում է, որ լիցենզիայի գործողությունը կասեցվում է լիցենզավորող մարմնի նման որոշմամբ: Մինչդեռ ՀՀ ֆաղափառության նախարարության կողմից Ընկերության լիցենզիաների գործողությունը կասեցնելու մասին որոշումների առկայության փաստը աղացուցված չէ (մասնավորապես, գործում բացակայում են այդ որոշումները), հետևաբար դասարանը չէր կարող առանց նման փաստի եզրակացության հանգել Ընկերության լիցենզիաների գործողության կասեցված լինելու մասին:

Այս դայմաններում դատարանը եզրակացրել է, որ հերթական սարեկան ղեկավարական սուրբի գանձման օբյեկտ հանդիսացող գործունեության հետագա իրականացման հնարավորություն դատաստանողին չի ընձեռվել լիցենզիայի գործողության կասեցումից ի վեր, ուստի սվյալ դատարանում բացակայում է հերթական սարեկան ղեկավարական սուրբի գումարի գանձման օբյեկտը այն մասով, որին վերաբերում է հայցվորի հաշվարկած դատարանությունը, ինչը նույնն է, թե նման դատարանություն չի ծագել: Միաժամանակ, դատարանը գտել է, որ ֆինանսավոր ժամանակահատվածում գործող օրենսդրությամբ լիցենզիայի գործողության կասեցման ընթացքում ղեկավարական սուրբի վճարման դատարանություն նախատեսված չի եղել:

Ընկերության կողմից լիցենզիաների սարեկան ղեկավարական սուրբը չվճարելու ժամանակաշրջանի խմբագրությամբ գործող «Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավաբանական անձանց ղեկավարական սուրբի վճարման դատարանությունը դադարում է այդ դատարանության կասարումով, ղեկավարական սուրբի վճարումից ազատումով, ղեկավարական սուրբի վերացումով կամ օրենքով սահմանված այլ հիմքերով: Տարեկան ղեկավարական սուրբի վճարման դատարանությունը դադարում է նաև մինչև սահմանված ժամկետի վերջին օրը սարեկան ղեկավարական սուրբի գանձման օբյեկտ հանդիսացող ծառայությունների մատուցման կամ գործողությունների կատարման արդյունքում սրված փաստաթղթերը (իրավունքները, թույլտվությունները, լիցենզիաները) սահմանված կարգով ուժը կորցրած ճանաչվելու և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով լուծարվելու դեպքերում:

Ընկերությունը չի ազատվել սարեկան ղեկավարական սուրբի վճարումից, ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չի լուծարվել և չի վերացվել այդ ղեկավարական սուրբը:

«Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված են լիցենզիայի գործողության դադարեցման հիմքերը և ամրագրված է, որ լիցենզիայի գործողությունը դադարեցվում է լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչելու միջոցով:

Վեր հիշատակված իրավական ակտերի հիման վրա ՎՃՌԱԲԵԿԻ դատարանը գտնում է, որ լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից սարեկան ղեկավարական սուրբը չվճարելու դեպքում այդ անձինք ժամանակավորապես՝ մինչև սարեկան ղեկավարական սուրբի վճարումը, զրկվում են լիցենզիայով վերադասված գործողություններ իրականացնելու իրավունքից, հետևաբար, արժանագրի, թույլտվության կամ լիցենզիայի գործողությունը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասեցվելու դեպքում կասեցման ժամանակահատվածում հերթական սարեկան ղեկավարական սուրբը ենթակա է վճարման անկախ լիցենզիայի գործողության կասեցման հիմքերից ու ժամկետներից:

«Պետական սուրբի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածով նախատեսված «ուժը կորցրած ճանաչվելու» արժանաչությունն իմաստային առումով լիովին համընկնում է «Լիցենզավորման մասին» ՀՀ օրենքի 37-րդ հոդվածով նախատեսվող «լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչել» արժանաչությանը և ղեկավարական սուրբի հետագա վճարման դատարանությունը սվյալ դեպքում կարող էր դադարել միայն սահմանված կարգով լիցենզիան ուժը կորցրած ճանաչելուց հետո:

Միաժամանակ, ՎՃՌԱԲԵԿԻ դատարանն անհրաժեշտ է համարում սույն որոշմամբ արձանագրել, որ լիցենզիան ուժը կորցրած է ճանաչվում այն դեպքում, երբ դադարեցվում է, այլ ոչ թե կասեցվում է դրա գործողությունը: Հետևաբար, նույնիսկ լիցենզիայի

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ S-1713
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Բարսեղյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-2133 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալասը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

*նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ*

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննարկելով դատաստանող ՀՀ ԿԱ մամային դեսական կոմիտեի (այսուհետ՝ նաև Կոմիտե) կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքն ըստ Ջավադ Ջաֆարիի (այսուհետ՝ նաև դիմող) հայցի ընդդեմ ՀՀ ԿԱ մամային դեսական կոմիտեի՝ վարչական տյժ նեանակելու մասին ՀՀ ԿԱ ՄՊԿ հեսաքննության և իրավաքանական վարչության դեսի 26.04.2006 թվականի որոշումը վերացնելու դահանջի մասին թիվ S-1713 ֆաղափացիական գործով ՀՀ սնեսական դատարանի (այսուհետ՝ նաև դատարան) 28.06.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դահանջել է վերացնել ՀՀ ԿԱ ՄՊԿ հեսաքննության և իրավաքանական վարչության դեսի 26.04.2006 թվականի որոշումը՝ դիմողին վարչական դատաստանասվության ենքարկելու մասին:

ՀՀ սնեսական դատարանի 28.07.2006 թվականի վճռով դիմումը քավարավել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ ԿԱ մամային դեսական կոմիտեն:

Վճռաբեկ բողոքներին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկները և դատախոսը.

Մույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 226-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատախոսաբանել է հետևյալ փաստարկով.

Դատարանը հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ բեռի վերջնական հայտարարագրումից հետո մաքսային աշխատակիցների կողմից կատարված բեռի զննման արդյունքում հայտնաբերվել է 71 հատ սարքեր հզորության բացասումներ: Այդ առիթով մաքսային մարմնին սրված իր բացատրություններում դիմողը նշել է, որ հայտարարագրումը կատարել է ինվոյտում եղած սլյավների հիման վրա և ներողամտություն է հայցել իր կողմից թույլ սրված սխալի համար, քանի որ տեղյակ չի եղել փաստացի բեռի մասին:

Չ. Չաֆարին ներկա է եղել մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրությունը կազմելու ժամանակ՝ գործում առկա են նրա կողմից սրված երկու գրավոր բացատրություններ, և նա, ինչպես իմանալով գործի հանգամանքները, հնարավորություն է ունեցել օգտվել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 226-րդ հոդվածով նախատեսված վարչական դատաստանության ենթարկվող անձի իրավունքներից և դատարանի կողմից:

Վարչական վարույթն սկսվել է մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն կազմելով, որին դիմողը ներկա է գտնվել:

Բացի այդ, դիմողն իր բացատրություններում ըստ էության անդրադարձել է իրեն վերագրվող մաքսային կանոնների խախտման դեպքին և վարչական ռուտինի որոշման դեմ դատարան ներկայացված դիմումում ոչ մի նոր փաստարկ չի նշել:

2) ՀՀ սննտական դատարանը չի կիրառել ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 3-րդ կետը, 132-րդ հոդվածի 1-ին կետը, 203-րդ հոդվածը, որոնք ողբերկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովումը դատախոսաբանել է հետևյալ փաստարկներով.

Փաստացի ներմուծված բեռի մասին տեղյակ չլինելու վերաբերյալ դիմողի փաստարկներն անհիմն են, քանի որ համաձայն ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետի, մինչև հայտարարագրելը հայտարարատու իրավունք ունի մաքսային հսկողության ներքո կատարել նախնական զննում, որը վերջինս չի կատարել, իսկ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 131-րդ հոդվածի 3-րդ կետի համաձայն, հայտարարատու կրում է դատաստանության հայտարարագրված տեղեկությունների համար: Հետևաբար, եթե անգամ նա չի կանխատեսել իր գործողության վնասակար հետևանքների առաջացման հնարավորությունը, թեև դատարանը էր և կարող էր կանխատեսել դրանք, միևնույն է՝ ենթակա է վարչական դատաստանության որդես վարչական իրավախախտումը անզրուցությամբ կատարած:

Բողոքարկվող վճռի դատախոսաբանական մասում նշված այն եզրակացությունները, թե Չ.Չաֆարիի կողմից հայտարարագրված ադրանքատեսակը վերջինիս համար եղել է անձանոթ, ինչի հետևանքով էլ տեղի է ունեցել սխալ հայտարարագրումը և որ հայտարարագրումն իրականացրել է ոչ թե Չ.Չաֆարին, այլ մաքսային տեսուչը, անհիմն են: Պատասխանողը դատարանին ներկայացրել է սլյավ ներմուծմանը նախորդող ժամանակահատվածի ընթացքում Չ.Չաֆարիի կողմից ներկայացված հայտարարագրերի օրինակները, որոնցով հաստատվում է այն հանգամանքը, որ դիմումատու ինչպես ծանոթ է այդ ադրանքատեսակին և նախկինում բազմիցս ճիշտ, իրենց անվամբ հայտարարագրել է դրանք:

Ինչ վերաբերում է ադրանքը մաքսային շտույժի կողմից հայտարարագրվելու վերաբերյալ վճռի փաստարկին, ադրա բողոք բերած անձի կարծիքով այն նույնդեպ անհիմն է, քանի որ «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով շեղափոխվող ադրանքների և այլ առարկաների մաքսային ձևակերպման մասին» 1998 թվականի հունիսի 11-ին հաստատված կարգի համաձայն՝ մաքսային շտույժը հայտարարատի կողմից հայտարարագրված սլյավները մոտեցաբար է համակարգիչ և հայտարարագիրը սղվելուց հետո հայտարարատին իր ստորագրությամբ հաստատում է հայտարարագրված շեղելությունների իսկությունը, որից հետո միայն հայտարարագիրն ընդունվում է մաքսային մարմնի կողմից: Իսկ ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 134-րդ հոդվածի համաձայն՝ ընդունման դեպքում այն համարվում է իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստաթուղթ:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 16-րդ հոդվածը և 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, 53-րդ հոդվածը, 131-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետը, 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ դրույթները, 218-րդ հոդվածի 4-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատառարարանել է հետևյալ փաստարկներով:

Չավադ Չաֆարիի դիմումը վարույթ է ընդունել ընդդատության կանոնների խախտմամբ, քանի որ Չավադ Չաֆարին իր կողմից կատարված խախտման համար տուգանվել է որդես ֆիզիկական անձ և դեպք է դատասխանատվություն կրի իր անձնական գույքով:

Եթե դատարարության մի կողմը քաղաքացի է, ադրա սլյալ գործը ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 81-րդ և 82-րդ հոդվածների համաձայն՝ գործն ընդդատյա է դատասխանողի գնվելու վայրի քաղաքացիական գործեր քննող դատարանին:

Բացի այդ, բողոք բերած անձի կարծիքով, դատարանը գործում առկա ադրացույցները չի գնահատել բոլոր ադրացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտության հիման վրա ձևավորված ներքին համոզմամբ, չի նշել, թե գործի համար նշանակություն ունեցող որ հանգամանքներն են դարգվել և որոնք չեն դարգվել, ինչդեպ նաև, վճռի դատառարանական մասում չեն նշվել դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, ադրացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հետևությունները, այս կամ այն ադրացույցը մերժելու փաստարկները: Այս դեպքում հիմնավորող որևէ փաստարկ բողոք բերած անձը չի ներկայացրել:

Բողոք բերած անձը դատանքել է բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 28.06.2006 թվականի վճիռն ամբողջությամբ և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «Մանաս» ՍՊԸ-ի կողմից Հայաստանի Հանրապետություն ներկրված բեռի գնման արդյունքում դարգվել է, որ ընկերության լիազոր ներկայացուցիչ Չ.Չաֆարին 71 հաս սարբեր չափսերի և հզորության բոցամուղները հայտարարագրել է ոչ իրենց անվանմամբ:

2) Փաստի առթիվ կազմվել է մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրություն, և Չ.Չաֆարիի կողմից փաստաթղթերը խաբեությամբ օգտագործելու միջոցով բոցամուղների ներմուծման վերաբերյալ նյութերն ՀՀ գլխավոր դատասխանության միջոցով ըստ ենթակայության ուղարկվել են ՀՀ ԱԱԾ քննչական վարչություն:

---

3) ՀՀ ԱԱԾ ֆինչական վարչության ֆինիշի որոշմամբ 03.04.2006 թվականին ֆրեական գործի հարուցումը մերժվել է՝ Ջ.Ջաֆարիի գործողություններում հանցակազմի բացակայության դասձառով:

4) Կոմիտեի հետաքննության և իրավաբանական վարչության ղեկի 26.04.2006 թվականի որոշմամբ Ջ.Ջաֆարին ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի համաձայն 71 հաս բոցամուղներն իրենց անվանմամբ չհայտարարագրելու համար՝ ճանաչվել է զանցառու և ենթարկվել է վարչական դատաստանասվության ներմուծված ադրանքի մաքսային արժեքի՝ 11.791.465 դրամի չափով:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Նշված հիմքերի սահմաններում ֆինելով վճռաբեկ բողոքը, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի 275-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ գործի ֆնությունն իրենից ներկայացնում է վարչական դատաստանասվության ենթարկելու իրավասություն ունեցող մարմնի գործողություններ՝ ուղղված վարչական իրավախախտմամբ գործի վարույթի ընթացքում ձեռք բերված նյութերի հիման վրա վարչական դատաստանասվության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը:

ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 219-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ գործը ֆնվում է վարչական դատաստանասվության ենթարկվող անձի մասնակցությամբ: «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտման վերաբերյալ գործը ֆնվում է վարչական դատաստանասվության ենթարկվող անձի ներկայությամբ:

Վերը հիշատակված նորմերը սահմանում են վարչական դատաստանասվության ենթարկվող անձի մասնակցության դատարար բնույթը վարչական դատաստանասվության ենթարկելու մասին գործի ֆնության բոլոր փուլերում (ներառյալ՝ որոշման կայացման փուլը):

Սույն գործով դիմողը օրենքով սահմանված կարգով սեղեկացվել է մաքսային կանոնների խախտման մասին 30.11.2005 թվականի թիվ 004401 արձանագրությանը, արձանագրությունը հրատարակվել է վերջինիս համար, ինչը հաստատվում է արձանագրության սակ Ջ. Ջաֆարիի դրած ստորագրությամբ: Արձանագրության վերաբերյալ դիմողը սվել է բացատրություններ, որոնց համաձայն, ընդունել է իր կողմից մաքսային կանոնների խախտման փաստը:

Սակայն, ինչդեպ վկայում են սույն գործի փաստեր, սույն գործով վարչական դատաստանասվության ենթարկվող անձը գործի ֆնության բոլոր փուլերին, մասնավորապես որոշման կայացման փուլին մասնակից չի դարձվել: Սա դասձառ է Կոմիտեի կողմից ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 219-րդ հոդվածի 1-ին մասի և Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 267-րդ հոդվածի դատահանգների խախտման:

Պեսական մարմինների և դրանց դատարանային անձանց՝ օրենքին հակասող ակնս անվավեր ճանաչելու հիմքերը սահմանված են ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության

օրենսգրքի 159-րդ հոդվածով, որի համաձայն՝ ՊԵՏԱԿԱՆ մարմինների և դրանց ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ անձանց՝ օրենքին հակասող ակտերն անվավեր ճանաչելու համար հիմք են նվազում ակտն օրենքին հակասելը և դիմողի՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ու օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտման փաստի առկայությունը:

Նվաճում նորը սահմանում է վարչական ակտի՝ դատարանի կողմից անվավեր ճանաչման հնարավորություն՝ բացառադեպ այն դեպքերում, երբ միաժամանակ առկա են երկու հիմքեր (դայմաններ): Այդ հիմքերն են՝

1. ակտի հակասելն օրենքին,

2. դիմողի՝ ՀՀ Սահմանադրությամբ և օրենքներով երաշխավորված իրավունքի և (կամ) ազատության խախտումը:

Յուրաքանչյուր դեպքում վարչական ակտի իրավաչափությունը վերը նվազում հիմքերի սահմաններում որոշելիս դատարանը ղեկավարվում է սույնից՝

1. ակտն ընդունված մարմնի (դրա Պաշտոնատար անձի) իրավասությունը նման ակտ ընդունելու,

2. սլյալ ակտի նյութական իրավաչափությունը:

Յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում ակտի նյութական իրավաչափությունը գնահատելիս դատարանը ղեկավարվում է սույնից գործի փաստերը (այդ թվում նաև՝ վարչական ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած փաստերը) և գնահատի յուրաքանչյուր փաստի իրավական հետևանքները:

Վարչական ակտերի իրավաչափության դատական ստուգման վերը շարադրված կանոններում օրենսդիրը ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանել է առանձնահատկություն: Նվաճում օրինադրույթը սահմանում է, որ ըստ էության ճիշտ ակտը չի կարող անվավեր ճանաչվել միայն ձևական նկատառումներով: Հետևաբար, վարչական ակտի անվավերության հարցի բնարկման ժամանակ դատարանը ղեկավարվում է սույնից նաև հետևյալ իրավական հարցը. արդյո՞ք ակտի անվավերության հիշատակված հիմքը «ձևական նկատառում» է, թե՞ ոչ:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 159-րդ հոդվածը՝ սահմանելով վարչական ակտի անվավերության հիմքերը, սահմանում է անձի այն հիմնարար իրավունքներն և ազատությունները, որոնք երաշխավորում են անձի իրավունքների արդյունավետ իրագործումը և որոնց խախտումը կարող է ստեղծել անձի օրինական շահերի խախտման իրական վստահություն:

Հետևաբար, ՀՀ ֆաղափարական դատարանության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի իմաստով «ձևական նկատառում» չեն կարող հանդիսանալ, մասնավորապես այն խախտումները, երբ՝

1. վարչական ակտի համար հիմք են հանդիսացել օրենքի խախտմամբ ձեռք բերված աղացույցները,

2. խախտվել է անձի որևէ հիմնարար իրավունք կամ ազատություն,

3. խախտման արդյունքում անձը զրկվել է վարչական մարմնի հետ հարաբերությունում արդյունավետ Պաշտոնատարության հնարավորությունից:

Սույն գործով դիմողը՝ հանդիսանալով վարչական դատաստանատարության ենթարկվող անձ, մասնակցել է վարչական վարույթին, օրենքով սահմանված կարգով հնարավորություն ունեցել է ներկայացնելու առարկություններ և բացատրություններ և օգտվել

է նման հնարավորությունից:

Այն հանգամանքը, որ Ջ.Ջաֆարին հնարավորություն ունեցել է ներկայացնելու առարկություններ և բացասություններ և օգտվել է նման հնարավորությունից հիմնավորվում է նաև սնտեսական դասարանում գործի ըստ էության բնության ընթացումն զննողական հարցին տրված այն դասասխանով, թե նախկինում ներկայացված փաստերից բացի ուրիշ փաստեր կամ բացասություն վարչական դասասխանավորության ենթարկված անձը չունի:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա՝ արձանագրության կազմմանը դիմողը մասնակից է դարձվել, ղեկավար մարմինը աղացույցներ ձեռք է բերել օրենքի լիարժեք համադասասխան, արձանագրությունը հրատարակվել է դիմողի ներկայությամբ, հետևաբար վերջինս տեղյակ է եղել մասնաշաղկապ կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրությանը և կարող էր օգտվել օրենքով սահմանված իր իրավունքներից:

Քանի որ վարչական դասասխանավորության ենթարկելու մասին գործով աղացույցները ձեռք են բերվել օրենքով սահմանված կարգով և չի խախտվել ակտիվ լիարժեքություն անձի իրավունքը, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ թեև վարչական դասասխանավորության ենթարկելու մասին որոշման կայացմանը Ջ.Ջաֆարին մասնակից չի դարձվել, այնուամենայնիվ այս խախտման իր էությունը չի համադասասխանում ՀՀ ֆաղափարական դասավարտության օրենսգրքի 159-րդ և 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համակցությամբ որդես վարչական ակտի անվավերության հիմք բնութագրվող խախտմանը և հետևաբար՝ ՀՀ ֆաղափարական դասավարտության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 7-րդ մասի համաձայն սույն գործով վիճարկվող որոշումն անվավեր ճանաչելու հիմք չի կարող հանդիսանալ:

2) *բողոքն արդարացի է հիմնավորվում և հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ մասնաշաղկապ օրենսգրքի 203-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ մասնաշաղկապ սահմանով սեղանադրվող աղանգները և տրամադրության միջոցները չհայտարարագրելը, այլևս՝ դրանց մասին ճշգրիտ տեղեկությունները սահմանված ձևով չհայտարարագրելը, ինչպես նաև հայտարարագրումը ոչ իրենց անվանմամբ՝ հանցագործության հասկանիչների բացակայության դեպքում՝ առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ այդ աղանգների և տրամադրության միջոցների մասնաշաղկապ արժեքի չափով:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական իրավախախտում (զանցանք) է համարվում ղեկավար կամ հասարակական կարգի, սեփականության, ֆաղափարների իրավունքների և ազատությունների, կառավարման սահմանված կարգի դեմ ունեցվող հակաիրավական, մեղավոր (դիտարկյալ կամ անզգույշ) այդպիսի գործողությունը կամ անգործությունը, որի համար օրենքով սահմանված է վարչական դասասխանավորություն: Իսկ նույն օրենսգրքի 11-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական իրավախախտումը համարվում է անզգույշությամբ կատարված, եթե այն կատարված անձը կանխատեսել է իր գործողության կամ անգործության վնասակար հետևանքների առաջացման հնարավորությունը, բայց թեթևամտորեն հույս է ունեցել կանխելու դրանք, կամ չի կանխատեսել այդպիսի հետևանքներ առաջանալու հնարավորությունը, թեև դատարանը էր կարող էր կանխատեսել դրանք:

ՀՀ մասնաշաղկապ օրենսգրքի 134-րդ հոդվածի 1-ին մասի բովանդակությունից բխում է, որ հայտարարագրի լրացվում և մասնաշաղկապ մարմնին է ներկայացվում միմիայն

հայտարարատի կողմից: Վերջինս էլ կրում է դրանում սխալ տեղեկություններ գրանցելու համար սահմանված դատաստանանվություն:

Այսպիսով, վճռաքել դատարանը գտնում է, որ չնայած այն հանգամանքին, որ հայերեն լեզվի վաս իմացության դատաճառով Ջ.Ջաֆարին չի գիտակցել, որ մաքսային աշխատակցի կողմից ադրանքի անվանումը սխալ է մոտեցրված, վերջինիս գործողություններում առկա է վարչաիրավական զանցանքի սարր հանդիսացող մեղք, քանի որ նա ստորագրել է սվյալ հայտարարագիրը: Թեև նա չի գիտակցել սվյալ տեղեկությունների սխալ լինելը և դրանց հետևանքով վնասակար հետևանքների առաջանալու հնարավորության հանգամանքը, սակայն դատարար էր և կարող էր գիտակցել դրանք:

3) բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դիմումը, վարչական տույժ կիրառելու մասին որոշման դատաճեմը հանձնելու օրվանից սասն օրվա ընթացքում, գործերի ենթակայությանը համադատաստան սրվում է քաղաքացիական գործեր քննող դատարան կամ սնեստական դատարան:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 16-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սնեստական դատարանի իրավասությանը ենթակա են առևտրային կազմակերպությունների, անհատ ձեռնարկատերերի միջև ձեռնարկատիրական գործունեության ոլորտում ծագող վեճերը:

ՀՀ մաքսային օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին և 3-րդ մասերի համաձայն՝ որդես հայտարարատու կարող է հանդես գալ ադրանքներ տեղափոխող անձը կամ նրա կողմից լիազորված անձը: Հայտարարատուն կրում է դատաստանանվություն՝ հայտարարագրված տեղեկությունների հավաստիության համար:

Սույն գործի փաստերով հաստատված է, որ որդես հայտարարատու է հանդես եկել «Մանաս» ՍՊԸ-ի լիազորված անձ Ջ.Ջաֆարին, հետևաբար վերջինս որդես լիազորված անձ հանդիսացող հայտարարատու, ենթարկվել է վարչական դատաստանանվության:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 15-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ քաղաքացիական գործեր քննող դատարանը մասնավորադես, քննում է դեստիրավական, վարչաիրավական, հարկային և այլ իշխանական ենթակայության վրա հիմնված իրավահարաբերություններից ծագող գործերը, եթե մի կողմը քաղաքացի է: Սույն գործով Ջ.Ջաֆարին դատաստանանվության է ենթարկվել որդես ֆիզիկական անձ: Հետևաբար, սույն քաղաքացիական գործի քննությունը ենթակա է քաղաքացիական գործեր քննող դատարանին: Ուստի, հիմնավոր են վճռաքել բողոքի՝ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 16-րդ հոդվածի և 156-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դատանջների խախտման փաստարկերը:

Այսպիսով, սույն վճռաքել բողոքի հիմքերը Վճռաքել դատարանը հիմնավոր է գտնում և դրանց առկայությունը, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, սնեստական դատարանի վճիռը քեկանելու քավարար հիմք է համարում: Միաժամանակ, հիմք ընդունելով բողոքի երրորդ հիմքի դատաճառաբանությունները, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն գործը ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ենթակայության կանոններին համադատաստան դետք է ուղարկել նոր քննության՝ ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաքննիչ դատարան:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ ԿԱ մաֆսային ղեկական կոմիտեի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 28.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման ղահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1440/2006
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Զիլինգարյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2184 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալազը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում ֆննելով ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի ներկայացրած վճռաբեկ բողոքը թիվ S-1440 ֆաղափացիական գործով ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռի դեմ՝ ըստ ՀՀ Կենտրոնական բանկի հայցի ընդդեմ «Արսաւաշի սրկոսաժի գաղանձտեւայի ԱՄ-ի գլխամասային ֆաբրիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն)՝ գումարի բռնագանձման դախանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը խնդրել է Ընկերությունից հոգոտ ՀՀ դեսական բյուջեի բռնագանձել ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 08.02.2005 թվականի թիվ 018/05 որոշմամբ արձակված կարգադրությունները չկատարելու համար նույն հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշմամբ դատասխանողի նկատմամբ նշանակված տուգանքը (750.000 ՀՀ դրամ):

ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 4-ի վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահը:

Բողոք բերած անձը դախանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006

թվականի հուլիսի 4-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննդության:
Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

Դատարանը սխալ է մեկնաբանել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածը և չի կիրառել նույն օրենսգրքի 298-րդ, 305-րդ և 306-րդ հոդվածներ, որոնք դիմում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում լուրջապես չի ներկայացրել փաստարկներով.

Վճռի կայացման համար դատարանը հիմք է ընդունել Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումը կատարվում է նախապես չէ, եթե այն ի կատարում է անվավեր կայացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում: Նշված հոդվածի հիման վրա դատարանը համարել է, որ 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը սուգանքի մասին դիմում է կատարվել մինչև 22.10.2005 թվականը: Ըստ բողոքաբերի՝ դատարանի նման մեկնաբանությունը հակասություն է առաջացնում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի և ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի օրենսգրքի 221.2-րդ հոդվածի միջև, համաձայն որի՝ սնտեսական դատարանը, որդես կանոն, գործը ֆննդում և վճիռ է կայացնում հայցադիմումն ընդունելու օրվանից մեկամսյա ժամկետում, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի: Հակասություն է առաջացնում նաև «Դատարանի ակտի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի մի շարք հոդվածների հետ: Դատարանի ակտով սրված լուծումը հակասում է դատարանների կողմից մինչև այդ նմանափոխ գործերով կայացված վճիռներին (Կոտայքի մարզի առաջին աստիճանի դատարանի 21.03.2005 թվականի թիվ 2-4-55 վճիռ, ՀՀ սնտեսական դատարանի 16.03.2004 թվականի թիվ S3-28 վճիռ):

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 298-րդ, 302-րդ, 305-րդ և 306-րդ հոդվածների բովանդակությունից բխում է, որ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումն ի կատարում է նախապես չէ՝ որոշակի գործընթաց է, որն իրականացնելու իրավասությունը սահմանված է միայն որոշումը կայացրած վարչական մարմնի համար (հոդված 298-րդ): Նշվածից հետևում է, որ սուգանքների դատարանի կարգով բռնագանձման գործերով դատարանը չի կարող հանդիսանալ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումն ի կատարում ածող մարմին, հետևաբար վարչական մարմնի կողմից գործը դատարանին ուղարկելուց հետո Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով նախատեսված եռամսյա ժամկետի հաշվարկը դադարեցվում է, և սկսում են գործել ՀՀ ֆալսիֆիկացիայի դատարանի օրենսգրքի կանոնները:

Բողոք բերած անձի դեմում վարչական մարմինը վարչական սույժը նշանակելու մասին որոշումն ի կատարում է իր իրավասությունը կարող է իրականացնել միայն Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածով սահմանված կարգով, քանի որ այլ ձևով սուգանքը գանձելու 298-րդ հոդվածով սահմանված իր իրավասությունը վարչական մարմնին իրականացնելու հնարավորություն չունի:

Վերը հիշատակված փաստարկների ուժով բողոք բերած անձը լուրջապես չէ և

բեկանել դասական ակսր և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) 16.03.2006 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկը թիվ 15.3-04/0361 գրությամբ դիմել է ՀՀ սննեսական դասարանին և ղաճառաբանելով, որ «Ֆինանսական կարգավորման և վերահսկողության միավորված համակարգի ներդրման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա լուծարված ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի բոլոր լիազորությունները վերադասակվել են իրեն, խնդրել է վերսկսել գործի ֆննությունը՝ իրեն ճանաչելով որդես հայցվոր, ինչը դասարանի 19.03.2006 թվականի որոշմամբ բավարարվել է:

2) ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 08.02.2005 թվականի թիվ 018/05 որոշմամբ արձակված կարգադրությունները չկասարելու համար նույն հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշմամբ «Արժեթղթերի օուկայի կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի և ՀՀ վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքի համադասասխան դրոյքների վկայակոչմամբ «Արճաճաճի սրկկոճաժի գալանսերեայի ԱՄ-ի գլխամասային ֆարքիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության նկասմամբ նշանակվել է սուգանք 750.000 ՀՀ դրամ գումարի չափով:

3) «Հայփոս» փակ բաժնետիրական ընկերությունը 09.06.2006 թվականի թիվ 2/3-1643 գրությամբ հայնել է, որ ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի կողմից Երևանի թիվ 10 փոսային բաժանմունքի միջոցով ուղարկված սսացման մասին դասասխանով թիվ 705 դասվիրված նամակը 15.08.2005 թվականին հանձնվել է «Արճաճաճի սրկկոճաժի գալանսերեայի ԱՄ-ի գլխամասային ֆարքիկա» բաց բաժնետիրական ընկերության աշխասակցին (սկկին Գայանե):

4) ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 08.02.2005 թվականի թիվ 018/05 որոշմամբ արձակված կարգադրությունները և նույն հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը Ընկերության կողմից չի բողոքարկվել:

5) ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովը 30.09.2005 թվականի թիվ 7-1103 հայցադիմումով դիմել է ՀՀ սննեսական դասարան (ՀՀ սննեսական դասարանում սսացվել է (մոսֆագրվել է) 06.10.2005 թվականին):

4. Վճռաբեկ դասարանի ղաճառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գճնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պասճառաբանությամբ.

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 298-րդ հողվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումը ի կասար է աժվում որոշում կայացրած մարմնի (դաճոնասար անձի) կողմից:

Նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սուգանքի ձևով վարչական սույժ նշանակելու մասին որոշումը ենթակա է հարկադիր կասարման սույն օրենսգրքի 305-րդ հողվածի առաջին մասով սահմանված ժամկետում կամավոր չկասարելուց հետո: Օրենսգրքի 305-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ խախտողի կողմից սուգանքը դետս է վճարվի սուգանք նշանակելու մասին որոշումը նրան հանձնելու օրվանից ոչ ու, ֆան սասնհինգ օրվա ընթացում, իսկ այդ որոշումը գանգասարկելու կամ բողոքարկելու

դեղմում՝ գանգասը կամ բողոքը առանց բավարարման թողնելու մասին օրվանից ոչ ու, քան սասանհինգ օրվա ընթացքում:

ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի հանձնաժողովի 22.07.2005 թվականի թիվ 156/05 որոշումը չի գանգասարկվել և չի բողոքարկվել:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ (վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումների կատարման վաղեմությունը) հոդվածի համաձայն՝ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումը կատարման ենթակա չէ, եթե այն ի կատար չի անվել կայացման օրվանից երեք ամսվա ընթացքում՝ բացառությամբ նույն օրենսգրքով նախատեսված դեղմերի: Սույն գործի հիմքում ընկած դեղմը օրենսգրքով նախատեսված բացառությունների հետ չի համընկնում:

Վերը նշված հոդվածով սահմանված է վաղեմության ժամկետ, որի ընթացքում անձի նկատմամբ վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշմամբ նշանակված վարչական դատաստանացվությունը կարող է ի կատար անվել:

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի համաձայն՝ տուգանքը օրենսգրքի 305-րդ հոդվածով սահմանված ժամկետում խախտողի կողմից չվճարվելու դեղմում տուգանք նշանակելու մասին որոշումն ուղարկվում է տուգանքի գումարը ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կանոններին համադաստաստան նրա աշխատավարձից կամ այլ վասակից, կենսաթոշակից կամ կրթաթոշակից հարկադիր կարգով դադարելու համար:

Այսպիսով, օրենսդիրը սահմանել է վարչական դատաստանացվության մասին որոշման ի կատար անման կարգ, մասնավորապես դատական կարգը, որդես ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված կանոններին համադատաստաստան իրականացվող հարկադիր կատարման կարգ:

Վերը հիշատակված հոդվածը մեկնաբանելիս Վճռաբեկ դատարանը հաշվի է առնում այն հանգամանքը, որ Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքին ընդունվել է 06.12.1985 թվականին (ուժի մեջ է մտել 01.06.1986 թվականից) և հետևաբար, դրանում առկա մի շարք դրույթներ այսօր չեն համադատաստաստանում դրանից ավելի ուշ ընդունված օրենքներին, իսկ առանձին դեղմերում նաև՝ հայատասանյան իրավունքի սկզբունքներին: Այս իրողությունն ի նկատի ունենալով՝ Վճռաբեկ դատարանը Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի առանձին դրույթներում առկա որոշակի ձևակերտումները մեկնաբանում է ՀՀ գործող այլ օրենքների դատահանգների հաշվառմամբ: Մասնավորապես սվյալ դեղմում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածում առկա «համադատաստաստան նրա աշխատավարձից կամ այլ վասակից, կենսաթոշակից կամ կրթաթոշակից հարկադիր կարգով դադարելու համար» ձևակերտումը դեղմ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի և «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի դատահանգների հաշվառմամբ: ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքով և «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված են ինչդես դատավարության սնողությունը և դատավարական այլ ժամկետները, այնդես էլ դատական ակտերի հարկադիր կատարման կարգն ու ժամկետները, որտեղ սահմանված չեն կրճատ ժամկետներ և այլ առանձնահատկություններ, վարչական դատաստանացվության մասին որոշման դատական կարգով ի կատար անման համար: Հետևաբար, վարչական տույժերի դատական կարգով բռնագանձումը և այդ դատական ակտի հարկադիր կատարումը դեղմ է

իրականացվի ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքով և «Դասական ակերի հարկադիր կասարման մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

Հակառակ դարազայում Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 306-րդ հոդվածի սխալ մեկնաբանությունը կրեի դրա՝ գործող օրենսդրության սրամաբանությունից զուրկ կիրառման, ինչի արդյունքում կարող է խախտվել անձանց այնդիսի հիմնարար իրավունք, ինչդիսին է Սահմանադրության և «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին» եվրոդական կոնվենցիայով սահմանված արդար դասաֆնության իրավունք:

Ինչ վերաբերում է Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 302-րդ հոդվածով սահմանված՝ վարչական տոյժ նեանակելու մասին որոշումների կասարման վադեմության երեֆ ամսվա ժամկետի ավարտին, ադա Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ այդ ժամկետում դեսական մարմնի դասարան դիմելը ընդհատում է նման վադեմությունը:

Այսդիսով, բողոքում նեված հիմնի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ սնեսասական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմն է:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարտության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ Կենտրոնական բանկի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսասական դասարանի 04.07.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnruգրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnruգրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1954/2006
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2246 (ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Երևանի քաղաքացիական (այսուհետ՝ Քաղաքացիական) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճռի դեմ՝ ըստ «Սևաբերդ» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ Ընկերություն) հայցի ընդդեմ Երևանի քաղաքացիական (այսուհետ նաև՝ Քաղաքացիական), երրորդ անձ՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի տեսական կոմիտեի «Դավթաբեկ» սարածֆային ստորաբաժանման՝ Երևան քաղաքի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի թիվ 58 հասցեում 55 800 քմ մակերեսով հողամասի մեջ ներառված 4357,7 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ 2002-2003 թվականների կադաստրային արժեքի վճարմամբ Ընկերության սեփականության իրավունքը ճանաչելու դիմումը մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դիմում է ճշգրտել հողամասի սահմանները և մակերեսի իրական չափը, ավել օգտագործվող 4357,7 քմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ ճանաչել հայցվորի սեփականության իրավունքը կադաստրային արժեքի վճարումով: Դատարանի կողմից Ընկերությունը փոփոխել է հայցադիմումը, դիմումը ճանաչելով՝ Երևան քաղաքի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի թիվ 58

հասցեում 55 800 ֆմ մակերեսով հողամասի մեջ ներառված 4357,7 ֆմ մակերեսով հողամասի նկատմամբ 2002-2003 թվականների կադաստրային արժեքի վճարմամբ Ընկերության սեփականության իրավունքը:

ՀՀ սնտեսական դատարանը 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճռով հայցը բավարարել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Քաղաքապետը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սնտեսական դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի առաջին մասը:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում դատախազներին է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը վճռում նշել է, որ Երևանի ֆաղաֆաղեթի 08.12.1998 թվականի թիվ 1034 որոշմամբ Երևանի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի թիվ 58 հասցեում Ընկերությանը ստորաշահին և առողջարանային համալիրի կառուցադրման նպատակով հասկացված 5 հա մակերեսով հողամասի վերջին նկարահանման դաշին և հողաժողովության վերջին նախագծին համադաստիսան դատարանում հասկացված սահմանները կազմել է ոչ թե 5 հեկտար, այլ 54100,15 ֆմ, որովհետև հանգամանքը հաստատվում է Քաղաքապետարանի «Քաղաքապետ» փակ բաժնեհատարանի ընկերության 26.03.2001 թվականին կազմված նշանման ակտով:

Նման հիմնավորումը հակասում է ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածին, քանի որ դատարանը ղեկավարվել է հիմն ընդունել Ընկերությանը Քաղաքապետարանի կողմից հասկացված թիվ 34-99 գլխավոր հասկացվածում նշված սխալները, քանի որ դա բխում է ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի դրույթներից: Այսինքն՝ դատարանը հիմն է ընդունել մի այնպիսի փաստաթուղթ, որը չի համադաստիսանում ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածին:

2) ՀՀ սնտեսական դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածը, որը չղեկավարվել է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում դատախազներին է հետևյալ փաստարկով.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածը սահմանում է այն դեղքերը, երբ հնարավոր է իրականացնել ղեկավարության սեփականությունը հանդիսացող հողամասերի ուղղակի վաճառք: Նշված դեղքերից որևէ մեկը չի բավարարում սույն ֆաղաֆաղիական գործի փաստական հանգամանքներին, հետևաբար ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի նորմերը կիրառելի չեն այս դեղքում:

3) ՀՀ սնտեսական դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարանության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված ժողովում դատախազներին է հետևյալ փաստարկներով.

Դատարանը չի գնահատել այն փաստը, որ Ընկերությանը ՀՀ կառավարությանն առընթեր անձաժ գույքի կադաստրի ղեկական կոմիտեի «Դավթաբեր» սարածաղային ստորաբաժանման կողմից 24.04.2002 թվականին և 13.01.2004 թվականին սրված թիվ 412321, 1594787 անձաժ գույքի սեփականության իրավունքի վկայականներում

Ընկերությանը հասկացված հողամասի չափը նշված է համադասասխանաբար՝ 5 հա և 0,58 հա: Այնինչ, եթե Ընկերության կողմից փաստացի զբաղեցված հողամասը լինե՞ր ավելին, քան հասկացվածը, ապա գույքի նկատմամբ իրավունքների գրանցում չէր կատարվի:

Նշված հանգամանքը հաստատվել է նաև դատարանության ընթացքում երրորդ անձի (ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի «Դավիթաբեն» սարածֆային ստորաբաժանում) կողմից սրված բացատրություններով:

Դատարանը չի գնահատել նաև Քաղաքապետարանի աշխատակազմի ճարտարապետության և ֆաղաֆառիության վարչության կողմից 19.07.2006 թվականի թիվ 18-09/2-2710 գրությամբ սրամադրված մասնագիտական եզրակացությունը, համաձայն որի՝ սեղագրական հանույթի ճշգրտմից դարձվել է, որ սարածֆը դարսդադասվել և կառուցադասվել է սրամադրված հողամասի սահմանների և ուղղագծի խախտումներով, ինչի հետևանքով հողամասի փաստացի մակերեսը ներկայումս կազմում է 60157,7 մ², սրամադրված 55800 մ²-ի փոխարեն:

4) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆառիական դատարանության օրենսգրքի 130-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքումը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստերով.

Հայցվորը, ճշտելով իր հայցադատահանջը, դատարանին չի ներկայացրել այն իրավական նորմը, որը դրված է իր հայցադատահանջի հիմքում: Նման հանգամանքը վկայում է, որ հայցն անհիմն է, և բավարարման ենթակա չէ:

Բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ Տ-1954/2006 վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղաֆառի 08.12.1998 թվականի թիվ 1034 որոշմամբ Երևան ֆաղաֆի Սիլիկյան թաղամասի 5-րդ փողոցի 58 հասցեում Ընկերությանը ստորսային և առողջարանային համալիրի կառուցադասման նդատակով վարձակալության հիմունքներով 99 արի ժամկետով հասկացվել է 5 հեկտար հողամաս:

2) Երևանի ֆաղաֆառի 04.03.2002 թվականի թիվ 330 որոշմամբ նույն հասկագծի սահմաններով 5 հեկտար հողամասն ուղղակի վաճառքի միջոցով օտարվել է Ընկերությանը՝ վաճառքի գին սահմանելով սլյալ հողամասի կադաստրային արժեքը:

3) Հողամասի առուվաճառքի 20.03.2002 թվականի թիվ 60/2-ԳԱ դայմանագրի համաձայն՝ նշված 5 հեկտար հողամասի նկատմամբ գրանցվել է Ընկերության սեփականության իրավունքը, և 24.04.2002 թվականին սրվել է թիվ 412321 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

4) Երևանի ֆաղաֆառի 23.04.2003 թվականի թիվ 862-Ա որոշման համաձայն՝ Ընկերությանը դատակառող հողամասին կից 5800 մ² մակերեսով ազատ սարածֆը վարձակալությամբ հասկացվել է Ընկերությանը՝ գնման նախադասվության իրավունքով:

5) Երևանի ֆաղաֆառի 25.12.2003 թվականի թիվ 2562-Ա որոշմամբ նշված սարածֆը օտարվել է Ընկերությանը՝ վաճառքի գինը սահմանելով սլյալ հողամասի կադաստրային արժեքի չափով:

6) Հողամասի ուղղակի վաճառքի մասին 26.12.2003 թվականի կնքված թիվ

345/2-ԱԳ-դայմանագրի համաձայն՝ 5800 ֆմ հողամասի նկատմամբ գրանցվել է Ընկերության սեփականության իրավունքը, և 13.01.2004 թվականին սրվել է թիվ 1594787 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականը:

7) Նշված հողամասում ֆաղափառության վարչության հետ համաձայնեցված ճարտարադաստիարակության փաստաթղթերով և Աջափնյակի թաղապետարանի կողմից սրված շինարարական թույլտվությամբ Ընկերությունն իրականացրել է մարզաառողջարանային համալիրի շինարարությունը, դարսդադաստի և հողամասը և 28.12.2005 թվականին ստացել է շինարարության ավարտի մասին թիվ 389 ակտը:

8) 24.01.2006 թվականին Ընկերությունը դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցաժ գույքի կադաստրի դեպարտմենտի կոմիտեի Դավթաբեռնի սարածֆային ստորաբաժանմանը՝ շինությունների նկատմամբ սեփականության իրավունքի դեպարտմենտի գրանցում կատարելու համար:

9) 02.02.2006 թվականին Ընկերությունը ստացել է գրավոր մերժում այն դասճառաբանությամբ, որ անհրաժեշտ է ներկայացնել լրացուցիչ օգտագործվող 4357,7 ֆմ հողամասի և դրա վրա գտնվող շինությունների իրավահաստատող փաստաթղթերը:

4. ՎՃՈՍՔԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՐԱՆՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԵԳՐԱԿԱՆԳՈՒՄՆԵՐԸ.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հողամասի հասակագիծը օգտագործման համար սահմանված մասշտաբով գծված հողամասի տեղագրական գծագիրն (ֆարեգն) է, որում սլյալ հողամասի սահմաններում վերջին նկարահանման (հանութագրման) դրահին և հողաշինության վերջին նախագծին համադասասխան դասկերված են հողամասի իրավիճակը և սահմանները:

Նույն հոդվածի երրորդ մասի երկրորդ դարբերության համաձայն՝ հողամասի հաստատված հասակագիծը հողամասի նկատմամբ իրավունքը հավաստող փաստաթղթերի անբաժանելի մասն է կազմում: Հեկայալ, հողամասի սահմանները որոշելու համար հիմք հանդիսացող փաստաթուղթը հողամասի հասակագիծն է:

ՀՀ ֆաղափառական դասավարության օրենսգրքի 51-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործի հանգամանքները, որոնք օրենքի կամ այլ իրավական ակտերի համաձայն ղեշֆ է հաստատվեն միայն որոշակի աղացույցներով, չեն կարող հաստատվել այլ աղացույցներով:

Սույն գործով Ընկերության իրավունքները հաստատող հողամասի չափերի վերաբերյալ միակ թույլատրելի աղացույցը, ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով, հանդիսանում է վիճելի հողամասի հասակագիծը:

Սակայն ՀՀ ճեղատական դասարանը՝ ՀՀ հողային օրենսգրքի 59-րդ հոդվածի սխալ մեկնաբանության արդյունքում, սրամարված հողամասի սահմանները որոշելու համար հիմք է ընդունել «Քաղաքաշին» փակ բաժնեշիրական ընկերության 26.03.2001 թվականին կազմված նահարման ակտը:

2) բողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ դեկտրության սեփականության հողամասերն օտարվում են սեփականության իրավունքն անհասույց փոխանցելու միջոցով, ուղղակի վաճառքի միջոցով կամ աճուրդով:

ՀՀ սննտասկան դասարանը, հաստատված համարելով այն հանգամանքը, որ Ընկերության կողմից օգտագործվող հողամասի մակերեսը չի համադասասխանում թիվ 824-2003 գլխավոր հասկազոծով նախատեսված մակերեսին (փաստացի օգտագործվող հողամասի մակերեսն ավել է 4357,7 մ²-ով), միաժամանակ գտել է, որ Ընկերության կողմից ավել օգտագործվող հողամասը ղեֆ է օտարվի Ընկերությանը, քանի որ վերջինս շինարարության ընթացքում ղախողանել է հողամասի նշանակման կետի նշանակները, կառուցադասումն իրականացրել է բաժանարար սահմանանիւթերի չափերի ղախողանումով:

ՀՀ սննտասկան դասարանը նշված փաստերի նկատմամբ կիրառելով է ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածը, եկել է սխալ եզրահանգման այն մասին, որ օրինական շիրաղետվող հողամասի մակերեսից ավել 4357,7 մ² հողամասի նկատմամբ ղեֆ է ճանաչվի Ընկերության սեփականության իրավունքը: ՀՀ հողային օրենսգրքի 63-րդ հոդվածը սահմանում է ղեֆության և համայնքների սեփականության հողամասերի օտարման ձևերը և որևէ կերպ չի կարգավորում սույն վեճի առարկա իրավահարաբերությունները, հեճաբար այն սույն վեճով կիրառման ենթակա չէ:

Վճռաբեկ դասարանն անհրաճեճ է համարում հիճասակել սույն գործով կիրառման ենթակա ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածը, համաճայն որի՝ ղեֆության և համայնքների սեփականությանը ղասկանող հողամասերի օտարումն իրականացնում են՝

1. համայնքների վարչական սահմաններում՝ համայնքների ղեկավարները (Երևան քաղաքում՝ Երևանի քաղաքաղեք):

2. համայնքների վարչական սահմաններից դուրս՝ մարղեները:

3. իրավաբանական անճանց մասնավորեցման (սեփականաճնրհման) ղեղումն՝ կառավարության լիազորաճ ղեճական մարմինը՝ սույն օրենսգրքով և մասնավորեցման (աղաղեճականացման) մասին այլ օրենքներով սահմանվաճ կարղով:

3) բողղն երրող հիմնով հիմնավոր է հեճայ սասճառաբանությանը:

Բողղի նախող հիմների վերղծությունից ողղակիորեն բխում է, որ դասարանը լրիվ, օբյեկճիվ և բազմակողմանի չի գնահաճել ներկայացվաճ աղացղյցները, ինճի աղյունքում հանգել է վեճի սխալ լուճման:

4) բողղը չորրող հիմնով հիմնավոր է մասնակի հեճայ սասճառաբանությանը:

ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվաճի 3-րդ մասի համաճայն՝ դասարանի վճիղղ ղեճ է լինի օրինական և հիմնավորվաճ: Դասարանը վճիղղ հիմնավորում է միայն դասական նիսում հեճազոճվաճ աղացղյցներով:

ՀՀ սննտասկան դասարանի վճիղղ ճի համաղասասխանում ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվաճին հիմնավորվաճ չլինելղղ ղասճառաբանությանը, այսինքն՝ դասարանի կողմից հեճազոճվաճ փաստերը ճեն համաղասասխանում դասարանի հեճղղյուններին:

Ինճ վերաբերում է բողղ բերաճ անճի այն ղասճառաբանությանը, որ ՀՀ սննտասկան դասարանը խախճել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 130-րդ հոդվաճը, քանի որ հայցղղը ճի նեղ իր ղահանղղ հիմնավորող իրավական նորմը, աղա այն հիմնավոր ճէ հեճայ ղասճառաբանությանը:

ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 130-րդ հոդվաճը ճի սահմանղղ դասավարության մասնակցի որևէ ղարսավորղղյուն, այղ թղում՝ ղահանղղ հիմնավորղղ

իրավական նորմերի հիշատակման դասականությունը: Հիշատակված հոդվածի երրորդ մասը վերաբերում է միայն դատարանին և սահմանում է դատական ակտին ներկայացվող առանձին դահանջներ:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն, ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆագիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Երևանի ֆաղաֆագիական վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 25.09.2006 թվականի թիվ S-1954/2006 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Ավան և Նոր Նորք համայնքների
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-3505-2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Մ.Կարամյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2125 (Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքն ըստ Արիենիկ Ոսկանյանի դիմումի՝ իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստի հաստատման դատահանջի մասին քաղաքացիական գործով Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 06.04.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմունքներ.

Դիմելով դատարան՝ դիմողը դատահանջել է հաստատել Արիենիկ Ոսկանյանի Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան հասցեում գտնվող 0.045 հա հողամասի սեփականության իրավունքով իրադրեման փաստը:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 06.04.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է: Վճռվել է հաստատել Արիենիկ Ոսկանյանի կողմից Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան հասցեում գտնվող 0.045 հա հողամասը սեփականության իրավունքով իրադրեման իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Արիենիկ Ոսկանյանը ներկայացված վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացրել:

2. Սույն վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանջը.

1/ Դատարանը չի կիրառել ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածը, ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետը, որոնք մեծ է կիրառել և կիրառել է նույն օրենսգրքի 189-րդ հոդվածը, որը չմեծ է կիրառել, ինչի արդյունքում թույլ է սվել ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դատավարական իրավունքի խախտում:

Բողոք բերած անձը նվազ մղնդումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Նվազ հասցեում առկա է 29.9 քմ մակերեսով ինքնակամ կառույց, հետևաբար դատարանը դատարար էր գործը քննել հայցային վարույթի կարգով և ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի համաձայն գործի քննությանը մասնակից դարձնել հողամասի սեփականատիրոջ լիազորություններն իրականացնող սուբյեկտին՝ Երևանի ֆաղափացիական:

Դատարանը ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 189-րդ հոդվածը կիրառելիս հաշվի չի առել այն հանգամանքը, որ Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան հասցեում գտնվող 0.045 հա հողամասը սրամադրվել է Արիենիկ Ոսկանյանի անունում՝ Խաչիկ Ոսկանյանին: ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադաստրի մետական կոմիտեի Նոր Նորք սարածային ստորաբաժանման կողմից 254 քմ մակերեսով հողամասի և դրա վրա գտնվող 29.9 քմ մակերեսով շինության նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը մերժվել է՝ իրավունքը հաստատող փաստաթղթեր չներկայացնելու հիմքով: Դատարանը մեծ է գործին մասնակից դարձնել կադաստրի ներկայացուցչին, գործը քննել հայցային վարույթի կանոններով, դիմումատուին հնարավորություն ընձեռելով վիճարկելու դատաճառաբան անձի գործողությունները:

Այսինքն, դատարանը վճիռ է կայացրել գործին մասնակից չդարձնել Երևանի ֆաղափացիական, ինչպես նաև կադաստրի մարմնի իրավունքների և դատարանությանների վերաբերյալ:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաշխանջել է բեկանել Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 06.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

ա/ Արիենիկ Ոսկանյանի անունում՝ Խաչիկ Ոսկանյանին 1957-59 թվականներին հասկացվել է 0.045հա հողամաս՝ անհատական կարգով բնակարան կառուցելու համար:

բ/ Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 10.02.2005 թվականի վճռով բավարարվել է Արիենիկ Ոսկանյանի դիմումն՝ ըստ օրենքի ժառանգությունն ընդունելու բաց թողնված ժամկետը հարգելի համարելու և 05.05.1993 թվականին մահացած անունում՝ Խաչիկ Ոսկանյանի ժառանգական գույքի՝ Երևանի Ավան 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան նկատմամբ ժառանգությունն ընդունած ժառանգ ճանաչելու դաշխանջների մասին:

գ/ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կադաստրի մետական կոմիտեի Նոր Նորք սարածային ստորաբաժանման կողմից 09.03.2005 թվականին վերը նվազ վճռից ծագող իրավունքների մետական գրանցում կատարելու մասին Ա.Ոսկանյանի դիմումը մերժվել է իրավունքը հաստատող փաստաթղթեր չներկայացնելու հիմքով:

---

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքն անհիմն է հեկկյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ նախկին հողային օրենսգրքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ սնամեձ հողամասերը, ինչդեռ նաև այգեգործության (ամառանոցի) և բնակելի սան շինարարության ու դրա սղասարկման համար Հայաստանի Հանրապետության ֆաղաֆացիների ունեցած հողամասերն անհասույց կարգով թողնվում են նրանց որդես սեփականություն:

Նշված օրենսգրքի համաձայն՝ բնակելի սան շինարարության համար սրամադրված հողամասն անհասույց կարգով սեփականության իրավունքով թողնվել է Խ. Ոսկանյանին: Փաստերն, Խ. Ոսկանյանն օրենքի ուժով նշված հողամասի սեփականատեր է դարձել, հեկկաբար հողամասը կազմել է վերջինիս ժառանգական զանգվածի մասը:

Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 10.02.2005 թվականի վճռով Ա.Ոսկանյանը ճանաչվել է ժառանգությունն ընդունած Երևանի Ավան, 7-րդ փողոցի թիվ 16 սան նկատմամբ և վերջինս այդ հիմքով դարձել է սան սեփականատեր:

Հողամասը ֆաղաֆացու սեփականության ներքո գտնվելու դայմաններում անհիմն է ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետով նախատեսված դասավարական իրավունքի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի դասճառաբանությունը, քանի որ սույն գործի փաստերից ելնելով դասարանը Երևանի ֆաղաֆադետի և կադասրի իրավունքների և դարսականությունների վերաբերյալ վճիռ չի կայացրել:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 61-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ բողոքի փաստարկը Վճռաբեկ դասարանն անհիմն է համարում, քանի որ սույն գործի հիմքում ընկած հարաբերությունների վրա նշված հոդվածը չի սարածվում այն դասճառաբանությամբ, որ վիճելի հողամասի հասկացումը 1957-59 թվականների ընթացքում կատարվել է այդ դահին գործող օրենքով սահմանված կարգով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն՝ դասարանը հայցը կամ դիմումը թողնում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման մասին դիմումը քննելիս վեճ է ծագել իրավունքի մասին: Տվյալ դեդում, երբ տունը և հողամասը գտնվում են Ա. Ոսկանյանի սեփականության ներքո, իրավունքի մասին վեճն առկա չէ:

Վերոգրյալի հիման վրա սույն գործով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի 4-րդ կետը Վճռաբեկ դասարանը կիրառելի չի համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը մերժել: Ավան և Նոր Նորք համայնքների առաջին ասյանի դասարանի 06.04.2006 թվականի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեջ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաֆննիչ դասարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2571
Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ավանեսյան
դասավորներ՝ Կ.Հակոբյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2048(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դասական նիսում, ֆննելով դիմումասու Լիլիթ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2571 վճռի դեմ՝ ըս Լիլիթ Գրիգորյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անեարժ գույֆի կադասրի դեսական կոմիսեի Կենսրոն սարաժֆային սոռաբաժանման (այսուհետ նաև՝ Կադասր) և երրող անձ Երևանի ֆաղաֆաղեի՝ դեսական մարմնի գործողությունը (անգործությունը) վիճարկելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան՝ Լիլիթ Գրիգորյանը, դահանջել է դարսադրել ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենսրոն սարաժֆային սոռաբաժանմանը գրանցել Երևան ֆաղաֆի Դեմիռճյանի ֆակուդի 2ա հասցեում գսնվող ընդհանուր 0.00336 հա մակերեսով հողամասի նկասմամբ իր սեֆականության իրավունքը:

Երևանի Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնֆների առաջին այսանի դասարանի 2006 թվականի հունիսի 9-ի թիվ 2-1312 վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հուլիսի

18-ի թիվ 06-2571 վճռով Լիլիթ Գրիգորյանի դիմումը մերժվել է:

2006 թվականի սեպտեմբերի 12-ին Լիլիթ Գրիգորյանը ներկայացրել է վճռաբեկ բողոք:

Վճռաբեկ բողոքին դասաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանքը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով՝

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը չի կիրառել «ՀՀ հողային օրենագրում լրացումներ և փոփոխություններ կասարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի առաջին մասը, «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հողվածի առաջին մասը և 68-րդ հողվածը, որը ղետֆ է կիրառել, այլ կիրառել է ՀՀ հողային օրենագրի 62-րդ հողվածի 11-րդ մասը, որը չղետֆ է կիրառել:

Բնակելի սան կառուցման համար վարձակալությամբ հասկացված ղետական հողամասերը անհասույց սեփականության իրավունքով փոխանցվում են հողամասի օրինական սիրաղետողին, եթե սլյալ հողամասը ընդգրկված չէ ՀՀ հողային օրենագրի 60-րդ հողվածի սահմանափակումների ցանկում: Վեճի առարկա հողամասի՝ վերոնեյալ սահմանափակումների ցարում ընդգրկված չլինելը հասսասվում է Երևանի ֆաղաֆաղետարանի ֆաղաֆաղիության և ճարսարաղետության վարչության 2006 թվականի մայիսի 30-ին թիվ 18-06/1-Գ-243 գրությամբ:

Դասարանը դիմումասուին առաջաղրել է լրացուցիչ ղարսավորություն՝ աղացուցել, որ հողամասը կարող է մասնավորելվել ՀՀ հողային օրենագրի 62-րդ հողվածին համաղասաստիսան, ֆանի որ դիմումասուի ղախանջի մերժումը ղասճառաբանվել է հենց այդ հողվածով՝ օսարման անթույլարելիությամբ:

2) Դասարանը սլսալ է մեկնաբանել «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղետական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հողվածը:

Կաղասուրը մերժել է հողամասի նկասմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը, ղասճառաբանելով, որ Երևանի ֆաղաֆաղետի 1998 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1194 որոճման համաճայն՝ կնքված հողի վարձակալության ղայմանագրով վարձակալության է սրամաղրվել Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 բնակելի սան հողամասի մի մասը: Հողամասի իրավունքի փոփոխություն կարող է կասարվել համաղասաստիսան ղարգաբանում ներկայացնելուց և որղես երեֆ առանճին միավորի ղետական գրանցման դիմում ներկայացնելուց հետո:

Նեված հողվածով սահմանվում են ղետական գրանցման մերժման հիմքերը, որոնց թվում բացակայում է կաղասուրի կողմից նեված հիմքը:

3) Դասարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենագրի 51-րդ և 53-րդ հողվածները, 64-րդ հողվածի առաջին մասը, 162-րդ հողվածի 6-րդ մասը:

Դասարանը չի աղահողել գործում եղած բոլոր աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետագոսություն, չի կիրառել հասուկ հայցային վարույթի առանճնահասկությունը՝ աղացուցման ղարսականության մասով:

Սասնավորաղես ղետական մարմնի ակսն անվավեր ճանաչելու մասին դիմումը ֆննելիս նեված ակսն անվավեր ճանաչելու համար հիմք ճառայած հանգամանքների աղացուցման ղարսականությունը դրվում է ակսն ընդունած ղետական մարմնի կամ

դաճեցնասար անձի վրա, մինչդեռ Կադասրը չի աղացուցել իր անգործության համար հիմք ծառայած հանգամանքները և չի ներկայացրել որևէ աղացույց ի հիմանվորումն իր փաստարկների:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի ֆաղափաղեցի 28 դեկտեմբերի 1998 թվականի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ ճանաչվել է Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականության իրավունքը Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող 33.6մ² բնակելի սան նկատմամբ և միաժամանակ վարձակալության իրավունքով հասկացվել է բնակելի սան կողմից զբաղեցվող 33.6մ² հողամասը:

2) 1999 թվականի ապրիլի 1-ին Երևանի ֆաղափաղեցարանի և Լիլիթ Գրիգորյանի միջև կնքվել է Երևան ֆաղափ Դեմիրճյան փակուղի 2ա հասցեում գտնվող 0.00336 հա մակերեսով հողամասի վարձակալության դաշմանագիր՝ «բնակելի սան կառուցման» նպատակով:

3) 1999 թվականի մայիսի 14-ին Լիլիթ Գրիգորյանին սրվել է թիվ 0121083 Երևանի Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող բնակելի սան սեփականության իրավունքի գրանցման վկայական:

4) Լիլիթ Գրիգորյանը 2006 թվականի փետրվարի 3-ին ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանմանը հասցեագրած թիվ Կ-235 դիմումով խնդրել է Դեմիրճյան 2ա հասցեում գտնվող հողամասի իրավունքի փոփոխություն կատարել՝ գրանցել իր սեփականության իրավունքը:

5) Կադասրը 2006 թվականի ապրիլի 10-ի թիվ ԵԼ-711 գրությամբ Լիլիթ Գրիգորյանին դասասխանել է, որ հողամասի իրավունքի ուղղում չի կարող կատարվել, քանի որ Երևանի ֆաղափաղեցի 1998 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ կնքված հողի վարձակալության դաշմանագրով վարձակալության է սրամարվել Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 բնակելի սան հողամասի մի մասը: Հողամասի իրավունքի փոփոխություն կարող է կատարվել համադասասխան դարգաբանում ներկայացնելուց և որդես երեք առանձին միավորի ղեկավար գրանցման դիմում ներկայացնելուց հետո:

6) Երևանի ֆաղափաղեցարանի 2006 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 18-09/2-1528 գրության համաձայն՝ Դեմիրճյան փակուղի 2ա հասցեում հողահսկացման հիմքեր վարչության արխիվային նյութերում չեն հայտնաբերվել, իսկ ներկայացված սեփականության վկայականները, ինչդեռ նաև սեղագրական հանույթը բավարար չեն 1997 թվականի փետրվարի 12-ի սեփականության վկայականով Աշոտ Մարգարյանին դասկանող Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 հասցեում գտնվող հողամասի դիրքը դարգելու համար:

7) Երևանի ֆաղափաղեցարանի 2006 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 18-06/1-գ-243 գրության համաձայն՝ Դեմիրճյան փակուղի թիվ 2ա հասցեում գտնվող 0.00336 հա հողամասը ընդգրկված չէ ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի սահմանափակումների ցանկում, սակայն նույն օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ կետի համաձայն՝ այն չի կարող օտարվել:

---

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է՝

1) *բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հեռկայլ պատճառաբանությամբ.*

«Պեճական գույքի մասնավորեցման մասին» ՀՀ օրենքի առաջին հոդվածի չորրորդ դասարտության համաձայն՝ հողի մասնավորեցումն իրականացվում է Հողային օրենսգրքով սահմանված կարգով:

ՀՀ Հողային օրենսգրքի 44-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն՝ հողամասերի նկատմամբ ֆաղաֆացիների և իրավաբանական անձանց սեփականության իրավունքը ծագում է դեճական ու համայնֆային հողերի մասնավորեցման, ժառանգման, առուվաճառքի, նվիրատվության և հողի հեճ կաղված այլ գործարքների ու իրավաբանական փաստերի հիման վրա:

Նույն օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ հողամասերի մասնավորեցումը դեճության և համայնքների սեփականության ներքո գճնվող հողերից սեփականության իրավունքով հողամասերի ճրամաղումն է ֆաղաֆացիներին և իրավաբանական անձանց:

«ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ մինչև սույն օրենքի ուժի մեջ մճնելը դեճական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերից օրենսդրությամբ սահմանված կարգով անհատույց (մճական) օգճագործման կամ վարձակալության իրավունք ձեռք բերած և այդ իրավունքները գրանցած իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց, ներառյալ՝ օրենսգրքի 118-րդ հոդվածի 4-րդ կեճի հիմքով ձեռք բերված (բացառությամբ օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված հողամասերի)՝ նույն օրենքի ուժով սեփականության իրավունքով փոխանցվում են՝ ճնամերձ, այգեգործական, ինչդեճ նաև բնակելի ճան կառուցման և սղասարկման համար հատկացված հողամասերը:

Այդդիսով, «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասով նախատեճվում է դեճության սեփականություն հանդիսացող հողամասի մասնավորեցում, սահմանելով սեփականության իրավունքի փոխանցման դարճաղիք դայմաններ, այն է՝ օգճագործման կամ վարձակալության իրավունքի առկայությունը, ինչդեճ նաև հողամասի՝ Հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումների ցանկում ընդգրկված չիներելու փաստը:

Սույն գործով հատճատված փաստերի հիման վրա Լիլիթ Գրիգորյանն ունի Երևանի Դեմիճյան փակուղի թիվ 2ա հատցում գճնվող 0.00336 հա մակերեսով հողամասի նկատմամբ վարձակալության իրավունք, և հողամասը ընդգրկված չէ Հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումների ցանկում:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով առաջացած իրավահարաբերության նկատմամբ Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասը կիրառելի չէ հեռկայլ դասճառաբանությամբ.

Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասով նախատեճվում է կառուցաղատված հողամասի սեփականաեցնորհման երկու դայման՝ հողամասի օգճագործում հողի նղատակային նեանակղայանը համաղատասղսան և հողամասի վրա կառուցված շինղայան համաղատասղսանղայան ֆաղաֆաեինական փատճաթղթերին:

Դատարանը հաճվի չի առել այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա հանդիսացող հողամասը դիմումատուին է հանձնվել բնակելի սան կառուցման նպատակով, իսկ դրա վրա կառուցված շինությունն արդեն իսկ հանդիսանում էր դիմումատուի սեփականությունը, այսինքն՝ հողամասի նպատակային օգտագործումը, ինչդեպես նաև այդ շինության՝ ֆաղափառական փաստաթղթերին համադասասխսան կառուցված լինելը կասկածի սակ չի կարող դրվել:

Բացի այդ, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականությունը ստացել է ղեկավար գրանցում, որի համար հիմք է հանդիսացել «Ինքնակամ կառուցված շինություն, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի հիման վրա Լ.Գրիգորյանի շինությունն օրինական ճանաչելու մասին Երևանի ֆաղափառեցի կայացրած որոշումը:

Նման փաստերի առկայությունն ինքնին բացառում է սույն իրավահարաբերության նկատմամբ Հողային օրենսգրքի 62-րդ հոդվածի 11-րդ մասի կիրառումը:

2) *Բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղափառական գործերով վերաքննիչ դատարանը, ղեկավարվելով «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով, եկել է եզրահանգման այն մասին, որ վարձակալության սրամադրված հողամասի մի մասը համադրված է Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 սան հողամասի հետ և առանց օրենսդրությամբ սահմանված կարգով համադրված հողամասերի հարցը լուծելու, իրավունքների ղեկավար գրանցում կատարելը կհակասի գործող օրենսդրության ղախանջներին:

ՀՀ ֆաղափառական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են ղեկավար գրանցման: Տվյալ դեպքում Լիլիթ Գրիգորյանի սեփականության իրավունքը ծագել է «ՀՀ հողային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի առաջին մասի ուժով՝ օգտագործման կամ վարձակալության իրավունքի առկայության, հողամասը՝ Հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածով սահմանված սահմանափակումների ցանկում ընդգրկված չլինելու և հողի կադաստրային վճարումները կատարելու ղայմանով:

Կադաստրի կողմից մերժվել է անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման դիմումը, այն դատաբանությամբ, որ հողամասի իրավունքի ուղղում չի կարող կատարվել, քանի որ Երևանի ֆաղափառեցի 1998 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ 1194 որոշման համաձայն՝ կնքված հողի վարձակալության ղայմանագրով վարձակալության է սրամադրվել Դեմիրճյան փակուղի թիվ 4 բնակելի սան հողամասի մի մասը: Հողամասի իրավունքի փոփոխություն կարող է կատարվել համադասասխսան ղարգաբանում ներկայացնելուց և որդես երեք առանձին միավորի ղեկավար գրանցման դիմում ներկայացնելուց հետո:

Այսուհետև, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ ՀՀ ԿԱ ԱԳԿ ՊԿ Կենտրոն սարածֆային ստորաբաժանման կողմից կայացվել է վարչական ակտ՝ Լիլիթ Գրիգորյանի համար սահմանելով ղարսականություններ:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 57-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ գրավոր վարչական ակտը ղեկ է ղարունակի

հիմնավորում, որում ղեֆ է նշվեն համադասասխան որոշում ընդունելու բոլոր փաստական և իրավական հիմքերը: Չնայած այն հանգամանքին, որ Կադաստրի կողմից չի նշվել այն իրավական ակտը, որով նա ղեկավարվել է նման վարչական ակտ կայացնելիս, Վճռաբեկ դասարանը նդասակահարմար է գտնում անդրադառնալ նման ակտի կայացման համար օրենքի ուժով հնարավոր հիմնավորումներին:

Կադաստրի կողմից սվյալ իրավահարաբերության համար կիրառելի միակ իրավական հիմքը կարող էր հանդիսանալ «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեֆական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածը, համաձայն որի՝ ղեֆական գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում Հայաստանի Հանրադեֆության օրենսդրության ղահանջներին, այսինքն՝

ա) չեն համադասասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության ղահանջները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան,

բ) բացակայում է ղեֆական գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիտով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդեֆ նակ ոչ դասաաձ ձևակերդված փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դասաառներով գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեֆական գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ աննդասակահարմարության դասաառաբանությանը:

ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոք չի կարող կրել դարսականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Տվյալ դեդում Կադաստրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող ղեֆական մարմին է և չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեֆական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով չնախատաված փաստաթղթեր կամ հիմնավորումներ ներկայացնելու դարսականություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արսահայտությունների սառացի նեանակությանը՝ հաալի առնելով օրենքի ղահանջները: Իրավական ակտի մեկնաբանությանը չդեֆ է փոփոխվի դրա իմաստը:

«Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեֆական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված ղեֆական գրանցման մերժման հիմքը, այն է՝ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելը դեֆ է մեկնաբանվի արսահայտության և դրանում դարունակվող բառերի սառացի նեանակությանը՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով այն: Հեֆաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքի ստուգումը դեֆ է հանգի փաստաթղթերի կազմի, դրանցից յուրաբանչյուրի ձևի և բովանդակության խնդիրներին, այլ ոչ թե այդ փաստաթղթերի հեֆ չառնչվող այլ փաստաթղթերի ուտումնասիրությանը, այդ փաստաթղթերից գաս այլ փաստաթղթեր (դիմումներ) ներկայացնելու ղահանջին, որևէ սուքյեկտի՝ օրենքով չնախատաված կարծիքին կամ եգրակացությանը հղելուն կամ որևէ սուքյեկտի (այդ թվում նակ՝ այլ վարչական մարմնի) իրավասության խնդիրներին:

Կադաստրի մերժումը Լիլիթ Գրիգորյանի համար առաջացնում է լրացուցիչ

դարձականություններ, որոնք սահմանված չեն օրենքով կամ դրա հիման վրա ընդունված այլ իրավական ակտով:

3) *Բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 162-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ Պետական մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ դրանց Պաշտոնատար անձանց ակտն անվավեր ճանաչելու վերաբերյալ դիմումը ֆինետիխ նշված ակտն ընդունելու համար հիմք ծառայած հանգամանքների ադացուցման դարձականությունը դրվում է ակտն ընդունած մարմնի կամ Պաշտոնատար անձի վրա:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը ադացուցված է համարել այն հանգամանքը, որ առկա է հողամասերի համադրում այն դարազայում, երբ Պատասխանողի կողմից չի ներկայացվել այդ հանգամանքը հիմնավորող որևէ ադացույց:

Ավելին, սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա՝ Երևանի ֆաղաֆադետարանը 2006 թվականի մայիսի 11-ի թիվ 18-09/2-1528 գրությամբ Դեմիրճյան փակուղիի 2ա հասցեում Լիլիթ Գրիգորյանին դատականող 33.6 քմ մակերեսով հողամասը Դեմիրճյան փակուղիի թիվ 4 հասցեում գտնվող հողամասի հետ համադրված լինելու վերաբերյալ հայտնել է, որ Դեմիրճյան փակուղիի թիվ 2ա հասցեում հողատակացման հիմքեր վարչության արխիվային նյութերում չեն հայտնաբերվել, իսկ ներկայացված սեփականության վկայականները, ինչդեպ նաև տեղագրական հանույթը բավարար չեն 1997 թվականի փետրվարի 12-ի սեփականության վկայականով Աոն Մարգարյանին դատականող Դեմիրճյան փակուղիի թիվ 4 հասցեում գտնվող հողամասի դիրքը դարգելու համար:

Վերը նշված դատառաբանությամբ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատականջները՝ չի ադահողվել գործում եղած բոլոր ադացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Լիլիթ Գրիգորյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հուլիսի 18-ի թիվ 06-2571 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դատից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 06-3082
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Թումանյան
դատավորներ՝ Տ.Սահակյան
Ա.Խառատյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2300 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում քննարկելով Սամվել Չախարյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Չոյա Չախարյանի հայցի ընդդեմ Սամվել Չախարյանի՝ ալիմենսի չափը փոփոխելու դիմումի մասին թիվ 06-3082 քաղաքացիական գործով ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի (այսուհետ՝ նաև Դատարան) 20.09.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է փոփոխել նախկինում սահմանված ալիմենսի չափը և յուրաքանչյուր երեխայի համար իր նախկին ամուսնուց՝ Սամվել Չախարյանից բռնագանձել 15.000 ՀՀ դրամի չափով ալիմենս:

Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 14.07.2006 թվականի վճռով հայցը մերժվել է:

ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 20.09.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է: Վճռվել է Սամվել Չախարյանից հոգու Չոյա Չախարյանի բռնագանձել ալիմենս որդես նրանց երկու երեխաների ապրուստի միջոց՝ յուրաքանչյուրի համար ամսական 15000 ՀՀ դրամի չափով, մինչև չափահաս դառնալը:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Սամվել Չախարյանը:
Վճռաբեկ բողոքին դասասխսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում՝ ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

Վերաքննիչ դատարանը չի կիրառել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 71-րդ հոդվածը, որը դեմ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դրույմը դատառաքանել է հետևյալ փաստարկով:

Վերաքննիչ դատարանն ալիմենսի չափը սահմանելիս հաշվի չի առել դատասխանողի գույքային, ընտանեկան դրությունը, ինչդեռ նաև այն հանգամանքը, որ ինքը հանդիսանում է երրորդ խմբի զինվորական հաշմանդամ, չունի մեծական աշխատանք, խնամքին ունի երկու մանկահասակ երեխաներ, կինը երկրորդ խմբի հաշմանդամ է: Բողոք բերած անձի դրույմամբ՝ վերաքննիչ դատարանի վճիռը վսանգի սակ է դրել նրանց աղբյուր և գոյասելու իրավունքը:

Բողոք բերած անձը դատանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.09.2006 թվականի վճիռը և օրինական ուժ սալ Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 14.07.2006 թվականի վճիռն:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Սամվել և Չոյա Չախարյաններն ամուսնացել են 1995 թվականին: Համատեղ ամուսնությունից ունեցել են երկու երեխա:

2) Չոյա Չախարյանը և Սամվել Չախարյանը ամուսնալուծվել են 2000 թվականին: Կոսայի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 09.12.2002 թվականի վճռով Սամվել Չախարյանից հօգուտ Չոյա Չախարյանի խնամքին զսվող երկու երեխաների՝ վճռվել է բռնագանձել ալիմենս կայուն դրամական գումարով, յուրաքանչյուր երեխայի համար 4000 դրամի չափով՝ մինչև նրանց չափահաս դառնալը:

3) Պատասխանող Ս.Չախարյանը 2003 թվականին երկրորդ անգամ ամուսնացել է և ներկայումս նոր ամուսնությունից ունի երկու մանկահասակ երեխա:

4) Պատասխանողը երրորդ, իսկ կինը՝ երկրորդ խմբերի հաշմանդամներ են:

5) Պատասխանողը չունի վարձատրվող աշխատանք:

4. Վճռաբեկ դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը՝ նշված հիմքի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը յուրաքանչյուր երեխայի համար չդեմ է դակաս լինի սահմանված նվազագույն աշխատավարձի չափից, իսկ այդ բաժինների չափերը կարող են դատարանով նվազեցվել կամ ավելացվել՝ հաշվի առնելով կողմերի գույքային ու ընտանեկան դրությունը և ուժադրության արժանի ցահերը:

ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը, որդես 15000 դրամ ալիմենսի չափ սահմանելու հիմնավորում՝ իր վճռում հղել է Հայաստանում սահմանված նվազագոյն աշխատավարձի չափին:

«Նվազագոյն ամսական աշխատավարձի մասին» Հայաստանի Հանրադատության օրենքի համաձայն՝ օրենսգրքերի, օրենքների, Հանրադատության Նախագահի հրամանագրերի, կառավարության և վարչադատի որոշումների իմաստով որդես հաշվարկային հիմք չի կարող ընդունվել նոյն օրենքով սահմանված նվազագոյն ամսական աշխատավարձի չափը (15000 դրամ): Նշված ակտերում որդես հաշվարկային հիմք ընդունվում է 1000 դրամը:

Հետևաբար, ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դասարանը որդես հաշվարկային հիմք դես է ընդունել 1000 դրամը:

ՀՀ ընսանեկան օրենսգրքի 71-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ կայուն դրամական գումարով ալիմենսի չափը որոշում է դասարանը՝ ելնելով երեխայի նախկին կենսատադահովման մակարդակի առավելագոյն դահողանման հնարավորությունից՝ հաշվի առնելով կողմերի գոյբային ու ընսանեկան դրոթյունը և ուսողրոթյան արժանի ատերը:

Սույն գործով դասատխանող Սամվել Չախարյանը 2003 թվականին ամուսնացել է երկրող անգամ և ներկայումս ունի երկու մանկահասակ երեխա:

Ալիմենսի ամենամսյա վճարումների չափը որոշելիս դասարանը հաշվի չի առել դասատխանողի գոյբային ու ընսանեկան դրոթյունը և ուսողրոթյան արժանի ատերը, մասնավորատես այն, որ դասատխանողը մեսական աշխատանք չունի, 2003 թվականին կազմել է նոր ընսանիք, վերջին ամուսնոթյունից ունի երկու մանկահասակ երեխա, ինքը և կինը հաշմանդամներ են:

ՀՀ Սահմանողրոթյան 34-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաբանչյուր ոք ունի իր և իր ընսանիքի համար բավարար կենսամակարդակի իրավունք: Սահմանողրական այս երաշխիքը ենթողրում է յուրաբանչյուր անձի առողջոթյան դահողանման և կենսագործունեոթյան ադահովման համար անհրաժես, միջագոյնորեն ընդունված, ֆիզիոլոգիական, առողջատահական և սոցիալական նորմատիվներով հաշվարկված սննդամթերքի և հիմնավորված գործակիցներով հաշվարկված ոչ դարենային ադրանքների նվազագոյն ֆանակի ադահովման իրավունք:

Հաշվի առնելով սույն գործի փաստական հանգամանքները, որոնք վերաբերում են դասատխանողի ընսանեկան և սոցիալական դրոթյանը, Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ վերաֆննիչ դասարանի դասական ակտի կատարման արդյունքում, կարող է առաջանալ Սամվել Չախարյանի և նրա ընսանիքի՝ ՀՀ Սահմանողրոթյամբ ամրագրված բավարար կենսամակարդակի իրավունքի խախտման իրական վսանգ:

Այտղիսով, սույն բողոքի հիմքի առկայոթյունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 20.09.2006 թվականի վճիող բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերողրալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարոթյան օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Սամվել Ջախարյանի վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 20.09.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաբնիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-2357
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Մասինյան
դատավորներ՝ Լ.Գրիգորյան
Ն.Հովսեփյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2305 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաճը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅԻԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաղ դատական նիստում, ֆննելով Մառլեն Հակոբյանի ներկայաղոցչի վճռաբեկ բողոքն ըս Ալինա Ավեսիսյանի հայղի ընդդեմ Մառլեն Հակոբյանի՝ ըս օրենքի հասանելի ժառանղական գոյֆն առանղնաղնելու դահանղի մասին թիվ 06-2357 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարական նախաղաղմությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայղվողը դահանղել է համատեղ սեֆականություն հանղիսաղող գոյֆիղ որղես ժառանղական գոյֆ առանղնաղնել իր հանղողյաղ ամուսնո՝ Արսեն Հակոբյանի բաղինը և հարղելի ճանաղել ժառանղության ընղունման ժամղեֆի բաղթողումը:

Վայող ձորի մարղի առաղին աղյանի դատարանի 10.05.2006 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի վճռով հայղը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Մ.Հակոբյանի ներկայացուցիչը:
Վճռաբեկ բողոքին լուրջապես չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքեր, փաստարկերը և լուրջացումը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) վերաբնիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի լուրջացումները:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջացումը լուրջացում է հետևյալ փաստարկով.

Հայցվորը դատարանին չի ներկայացրել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու՝ օրենքով նախատեսված հարգելի լուրջացում: Մինչդեռ, վերաբնիչ դատարանն Ա.Ավետիսյանի կողմից ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողումն անհիմն ճանաչել է հարգելի:

2) վերաբնիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի լուրջացումները, ինչի արդյունքում չի կիրառել Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների լուրջացումային մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածը, ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածը և 31-րդ հոդվածի 1-ին մասը, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի 1-ին մասը, 201-րդ հոդվածը և 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասը, որոնք լուրջացում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջացումը լուրջացում է հետևյալ փաստարկով.

Գործի քննությանը ձեռք չի բերվել որևէ աղացույց այն մասին, որ վեճի առարկան՝ Եղեգնաձոր ֆաղաֆի Մղանդարյան 35 հասցեում գտնվող տունը հանդիսանում է հանգուցյալ Արսեն Հակոբյանի սեփականությունը: Դատարանը, ըստ էության, առանց լուրջացում հիմնավորման, ճանաչել է Ալինա Ավետիսյանի և նրա երեխաների սեփականության իրավունքը Մառլեն Հակոբյանի սեփականությունը հանդիսացող սան նկատմամբ:

3) վերաբնիչ դատարանը չի կիրառել «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասը:

Բողոք բերած անձը նշված լուրջացումը լուրջացում է հետևյալ փաստարկով.

Նշված հոդվածի համաձայն, իրավական ակտում կատարված փոփոխությունների կամ լուրջացումների գործողությունները սարածվում են դրա ուժի մեջ մտնելուց հետո ծագած հարաբերությունների վրա, եթե այլ բան նախատեսված չէ: Հետևաբար, ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 202-րդ հոդվածի 6-րդ մասի փոփոխությունները, որոնք տեղի են ունեցել 10.10.2005 թվականին, և սահմանում են, որ հողամասի սեփականատերը ձեռք է բերում իրեն լուրջացում հողամասի վրա կառուցված շենքերի, շինությունների և այլ անբարձ գույքի սեփականության իրավունք, չեն կարող սարածվել 1963 թվականին լուրջացում հողամասի վրա:

Վերագրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը լուրջացում է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաբնիչ դատարանի 04.10.2006 թվականի վճիռը՝ սան և սնամեղ հողամասի մասով և այդ մասով գործն ուղարկել նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ

փաստերը՝

1) Եղեգնաձոր ֆաղափի Մղանդարյան փողոցի թիվ 35 բնակելի տունը կառուցվել է 1963 թվականին՝ Երանոս Հովհաննեսի Հակոբյանի կողմից: Այդ տունը գրանցվել է նրա որդի Մառլեն Երանոսի Հակոբյանի անունով, որտեղ ավելացել են նաև օժանդակ կառույցներ և շենքեր վերակառուցվել է:

2) 05.04.1991 թվականին հողի սեփականաձեռքմանը մասնակցել են Մառլեն Հակոբյանը, նրա կինը՝ Ալվարդ Թումանյանը, դուստրը՝ Ալիսա Հակոբյանը, որդին՝ Արմեն Հակոբյանը և հայցվորի ամուսինը՝ Արսեն Հակոբյանը, որոնց սեփականաձեռքմանը է 0,66 հա հողամաս:

3) Արսեն Հակոբյանը ծնվել է 1965 թվականին, ամուսնացել է Ա.Ավետիսյանի հետ 1996 թվականին, համատեղ ամուսնության ընթացքում ունեցել են երկու երեխա՝ Արման Արսենի Հակոբյան և Ալլա Արսենի Հակոբյան: Արսեն Հակոբյանը մահացել է 19.05.2004 թվականին:

4) Ժառանգության իրավունքի վկայական սահմալու խնդրանքով Ա.Ավետիսյանը դիմել է նոտարական գրասենյակ, սակայն ստացել է մերժում այն դասձառաբանությամբ, որ բաց է թողել ժառանգությունն ընդունելու համար սահմանված ժամկետը: Սույն գործով հայցը ներկայացվել է դատարան 01.03.2006 թվականին:

4. Վճռաբեկ դատարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դատարանը զսնում է, որ՝

1) վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգի դիմումի հիման վրա դատարանը կարող է նրան ձանաչել ժառանգությունն ընդունած՝ հարգելի համարելով ժամկետը բաց թողնելու դատաձեռները, եթե դարզվի, որ ժամկետը բաց թողնելու դատաձեռ է դարձել այն հանգամանքը, որ ժառանգը չգիտեր և դատարանը չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին, ու դայմանով, որ ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողած ժառանգն այդ ժամկետը բաց թողնելու դատաձեռները վերացվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, դիմել է դատարան:

Նշված նորմի վերլուծությունից հետևում է, որ դատարանը կարող է հարգելի ձանաչել ժառանգությունն ընդունելու ժամկետը բաց թողնելու դատաձեռները միայն այն դեպքում, երբ ժառանգը կադացուցի, որ չգիտեր և դատարանը չէր իմանալ ժառանգության բացման մասին, այսինքն՝ ժառանգատի մահվան մասին (ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1187-րդ հոդված) և այն դայմանով, որ իմանալուց հետո վեց ամսվա ընթացքում դիմել է դատարան:

Նշված դատաձեռաբանությունների հիման վրա հիմնավոր է ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1228-րդ հոդվածի 2-րդ մասի խախտման մասին վճռաբեկ բողոքի փաստարկը, քանի որ վերաբնիչ դատարանն առանց որևէ դատաձեռաբանության հարգելի է ձանաչել Ա. Ավետիսյանի կողմից ժառանգությունն ընդունելու ժամկետի բացթողումը:

2) վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրքի 1186-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝

ժառանգության զանգվածի մեջ է մտնում ժառանգության բացման օրը ժառանգատիկն ռասկանող գույքը:

Վերաբերյալ նախատեսված համարելով Մառլեն Հակոբյանի և նրա ընտանիքի անդամների, այդ թվում՝ Արսեն Հակոբյանի կողմից 05.04.1991 թվականին հողամասը սեփականաւեւոհելու հանգամանքը, միաժամանակ, ճանաչել է Արսեն Հակոբյանի սեփականության իրավունքը 1963 թվականին կառուցված սան նկատմամբ: Այսինքն՝ ըստ էության, ժառանգական զանգվածի մեջ ընդգրկվել է նաև ժառանգատիկն չդասկանող գույքը:

Վերը նշված դատաճառաբանության հիման վրա, Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ հիմնավոր են նաև ՀՀ Սահմանադրության 8-րդ հոդվածի, 31-րդ հոդվածի 1-ին մասի ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 163-րդ հոդվածի խախտման մասին վճռաքել բողոքի փաստաթղթերը, քանի որ Մառլեն Հակոբյանի սեփականության (սեփականության իրավունքը գրանցված է) նկատմամբ, առանց դրա դադարելու, ըստ էության, ճանաչվել է մեկ այլ անձի՝ Արսեն Հակոբյանի սեփականության իրավունքը:

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաւեւոհանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն՝ ոչ ոքի չի կարելի գրել սեփական գույքից՝ բացառությամբ հանրային շահերի դաւեւոհանության համար և օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով նախատեսված դայամանքներով: Այստիսով, դատարանի կողմից խախտվել է նաև Կոնվենցիայի 1-ին արձանագրության նշված հոդվածի դահահնջը:

3) վճռաքել բողոքն երրորդ հիմքով անհիմն է:

Բողոքարկվող վճռում վերաբերյալ դատարանը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 202-րդ հոդվածի 6-րդ մասը չի կիրառել, հետևաբար այդ հիմքով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 78-րդ հոդվածի 3-րդ մասը չկիրառելու (խախտելու) վերաբերյալ ներկայացված՝ սույն բողոքի երրորդ հիմքի փաստարկն անհիմն է:

Այստիսով, վճռաքել բողոքի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաքել դատարանը ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն վերաբերյալ դատարանի վճիռը բեկանելու բավարար հիմք է համարում:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաքել բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաբերյալ դատարանի 04.10.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2316(ՎԳ)

վերաֆննիչ դասարանի վճիռ

2006թ.

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-3209

Նախագահող դասավոր՝ Վ.Ավանեսյան

դասավորներ՝ Դ.Խաչատրյան

Կ.Հակոբյան

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դասարան)

նախագահությունը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությունը դասավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅԻԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դասական նիստում, ֆննելով Ռ. Տեր-Վարդանյանի վճռաբեկ բողոքն ըստ Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումի ընդդեմ ՀՀ գլխավոր դասախագության՝ դաճճնաղար անձի գործողությունները վիճարկելու մասին թիվ 06-3209 ֆաղաֆաղիական գործով ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դասավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դասարան Ռ.Տեր-Վարդանյանը դահանջել է դարղավորեցնել ՀՀ գլխավոր դասախագության կոռուողիայի դեմ դայֆարի բաժնի դասախագին թույլ ղալ ծանոթանալ թիվ 61203305 ֆրեական գործի նյութերին և կասարել դասճեմահանումներ:

Կեմսրոն և Նորֆ-Մարաճ համայնֆների առաջին ասյանի դասարանի 17.03.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 10.05.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

ՀՀ վճռաբեկ դասարանի ֆաղաֆաղիական և ղնեղասական գործերով դալալի 28.07.2006 թվականի որոճմամբ ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի

10.05.2006 թվականի վճիռը բեկանվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.09.2006 թվականի վճռով դիմումը կրկին մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է Ռ.Տեր-Վարդանյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահնչը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհիփոխյալ հիմնավորումներով.

1) վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածը, որը դիմում է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկներով:

Նշված հոդվածի վերլուծությունից հետևում է, որ նշված հոդվածի 1-ին մասը նախատեսում է ֆաղաֆաղիական և ֆրեական դատավարությունում, ինչդեպես նաև վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ վարույթում որդես վստահողի ներկայացուցիչ կամ դաճեղան մասնակցող փաստաբանի իրավունքների սահմանման կարգը, այն է՝ օրենքով:

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի նույն հոդվածի 2-րդ մասը համադարձիակ (ունիվերսալ) բնույթ է կրում և նախատեսում է փաստաբանի՝ ադագույցներ ձեռք բերելու իրավունքը:

2) վերաքննիչ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածը չի սահմանափակում «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածով փաստաբանին վերադասված իրավունքները, քանի որ ադագույց դատահանջելու միջնորդությամբ փաստաբանն իրավունք ունի դիմելու ինչդեպես դատարանին, այնդեպ էլ դրանք ձեռք բերելու անձամբ:

3) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ և 87-րդ հոդվածների դատահանջները:

Բողոք բերած անձը նշված դիմումը դատաճառաբանել է հետևյալ փաստարկներով:

Թիվ 61203305 ֆրեական գործի նյութերը որդես ադագույց անհրաճեճ են հայցադիմում կազմելու համար, իսկ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցադիմումին կից ներկայացվում են ադագույցներ, հակառակ դեղդում հայցադիմումն օրենքի դատահանջից ելնելով ենթակա է վերադարձման:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ դիմում է ադագույցի իր դատահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած հանգամանքները, որի հնարավորությունը սվյալ դեղդում սահմանափակվում է:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դատահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 29.09.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

---

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը.

1) Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումի հիման վրա ՀՀ գլխավոր դասախազության կոռուպցիայի դեմ դայբարի բաժնում 11.07.2005 թվականին ՀՀ ֆրեական օրենսգրքի 178-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և 308-րդ հոդվածի 1-ին մասի հասկանիչներով հարուցվել է թիվ 61203305 ֆրեական գործը և կասարվել է նախաքննություն: 30.11.2005 թվականի որոշմամբ նշված ֆրեական գործով վարույթը կարճվել է:

2) Ռ. Տեր-Վարդանյանը որդես փաստաբան, «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի հիմքով 19.12.2006 թվականին դիմել է դասախառնողին նշված ֆրեական գործի նյութերին ծանոթանալու և լուսադասձեռններ կատարելու խնդրանքով: 22.12.2006 թվականի թիվ 36-24-05 գրությամբ դիմումը մերժվել է:

3) Ռ. Տեր-Վարդանյանին ֆրեական գործի նյութերին ծանոթանալը և դասձեռնահանումներ կատարելն անհրաժեշտ է այլ դասարանում ֆինվոլ մեկ այլ ֆաղափացիական գործով աղացույցներ ներկայացնելու համար:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ

1) վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ փաստաբանական գործունեությունն իրավադաճության գործունեության ռեսակ է, որն ուղղված է իրավաբանական օգնություն ստացողի հետադարձ օրինական ռահերի իրականացմանը՝ օրենքով չարգելված միջոցներով և եղանակներով:

Նույն օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ փաստաբանը, մասնավորապես, իրավունք ունի դիմելու դեսական կամ սեղական ինֆնակառավարման մարմիններ կամ կազմակերպություններ՝ իրավաբանական օգնություն ցույց սալու համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր սանալու դահանջով: Նշված մարմիններն ու կազմակերպությունները դարսավոր են օրենսդրությամբ սահմանված կարգով փաստաբանին սրամադրել դահանջվող փաստաթղթեր կամ դրանց դասձեռնները:

«Տեղեկասվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաֆանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու իր փնսրած սեղեկությանը և (կամ) դա սանալու նդասակով օրենքով սահմանված կարգով հարցմամբ դիմելու սեղեկասվություն սնօրինողին և սանալու այդ սեղեկությունը:

Վերը նշված նորների դահանջները հաճվի առնելով, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ փաստաբանը դեսական և սեղական ինֆնակառավարման մարմիններից կամ կազմակերպություններից կարող է փաստաթղթեր դահանջել և սանալ ոչ միայն կոնկրետ գործով որդես ներկայացուցիչ կամ դաճության հանդես գալու ժամանակ, այլ նաև օրենքով չարգելված ցանկացած այլ ձևով իրավաբանական օգնություն ցույց սալու ընթացում, հետևաբար Ռ.Տեր-Վարդանյանը նշված հոդվածի իմաստով իրավունք ունի դիմելու ՀՀ գլխավոր դասախազությանը՝ թիվ 61203305 ֆրեական գործի նյութերին ծանոթանալու և դրանցից լուսադասձեռններ անելու խնդրանքով:

2) վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածով ամրագրված է սեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, սարածելու յուրաքանչյուրի ազատությունը, որդես անձի հիմնական և անօտարելի իրավունք:

«Տեղեկավորության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր անձ իրավունք ունի ծանոթանալու իր փնտրած սեղեկությանը և (կամ) դա ստանալու նդասակով օրենքով սահմանված կարգով հարցմամբ դիմելու սեղեկավորություն սնօրհնողին և ստանալու այդ սեղեկությունը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձը, որը հնարավորություն չունի անհրաժեես աղագույցն ինֆնօրույն ձեռք բերել գործին մասնակցող կամ չմասնակցող այլ անձից, որի մոս այն գսնվում է, իրավունք ունի սվյալ աղագույցը ղախանջելու միջնօրողությամբ դիմել դասարան:

Նված հոդվածի իմաստով նախ՝ համաղասասխան միջնօրողությամբ դասարան դիմելը գործին մասնակցող անձի (կամ նրա ներկայագուցի) իրավունքն է, և ոչ՝ ղարսականությունը: Երկրորդ՝ նման միջնօրողությունը կարող է ներկայագվել միայն ֆաղաֆաղիական գործով վարույթի ընթագֆում:

Վերը նվածի հիման վրա, Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ «Փասսաբանության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ կեսով ամրագրված իրավունքի իրականագումը չի կարող կախվածության մեջ դրվել ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 49-րդ հոդվածից. այդ իրավունքները կարող են իրականագվել ինչղես միաժամանակ, այնղես էլ ինֆնօրույն:

3) վճռաբեկ բողոքն երրորդ հիմնով անհիմն է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեսֆ է աղագուցի իր ղախանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Իսկ նույն օրենսգրքի 87-րդ հոդվածը սահմանում է հայցաղիմումի ձևին և բովանղակությանը ներկայագվող ղախանջները:

Վճռաբեկ դասարանը գսնում է, որ վերաֆննիչ դասարանի վճռով ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի նված հոդվածների ղախանջները չեն խախսվել, ֆանի որ դրանք վերաբերում են ֆաղաֆաղիական կոնկրես դասավարության ընթագֆում կողմերի դասավարական-իրավական կարգավիճակին և դասարան ներկայագվող հայցաղիմումի ձևին և բովանղակությանը: Բողղաբկվող վճռով խախսվել են ո՛չ թե կողմերի դասավարական իրավունքները, այլ դիմողի նյութական իրավունք՝ սեղեկավորություն ստանալու իրավունքը, որը երաւխավղրված է ՀՀ Սահմանադրությամբ և «Փասսաբանության մասին» ՀՀ օրենքով:

Այղղիստվ, սույն վճռաբեկ բողղբի առաջին և երկրորդ հիմքերի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը բավարար է համարում ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճիռը բեկանելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը, ղեկավարվելով Մարղու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների ղաւեսղանության մասին Եվրղղական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին մասով երաւխավղրված արղարաղասության արղղունավեսության սկզբունքով և ՀՀ ֆաղաֆաղիական դասավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի 1-ին մասի

4-րդ կետի դրույթներով, զսնում է, որ Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումն ենթակա է բավարարման՝ բողոքարկվող դասարական ակտը փոփոխելու միջոցով:

Քանի որ սույն գործի փաստական հանգամանքները Վճռաբեկ դասարանին սալիս են բողոքարկվող դասական ակտը նման ձևով փոփոխելու հնարավորություն, և դա բխում է արդարադասության արդյունավետության շահերից, Վճռաբեկ դասարանը զսնում է, որ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճիռն ենթակա է փոփոխման:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

ՈՐՈՇԵՑ

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել մասնակիորեն: Բեկանել և փոփոխել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 29.09.2006 թվականի վճիռը՝ Ռ. Տեր-Վարդանյանի դիմումը բավարարել:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դաիից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrusqrupjunis
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ usnrusqrupjuninir*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1553
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2325(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դալաղը (այսուհես՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությանը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությանը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006թ. նոյեմբերի 30-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելոլ ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալի վճռաբեկ բողոքն ըս «Ագրոկոողազակցություն» ՍՊԸ-ի (այսուհես՝ ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային ոլեսական ծառայության Սղանդարյան-1 հարկային սեսչության (այսուհես՝ Տեսչություն)՝ 08.11.2005 թվականի թիվ 1015546 ստուգման ակսն անվավեր ճանաչելոլ ողահանջի մասին թիվ S-1553 ֆաղաքացիական գործոլ ՀՀ սնտեսական դատարանի 30.05.2006 թվականի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելոլ դատարան՝ դիմումաստոն ողահանջել է անվավեր ճանաչել Տեսչության 08.11.2005 թվականի թիվ 1015546 ակսը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 30.05.2006 թվականի վճռոլ դիմումը բավարարվել է: Սույն գործոլ վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է ՀՀ գլխավոր դատախազի սեղակալը:

Վճռաբեկ բողոքին ներկայացվել է ողասասխան:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և ողահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսնյալ հիմների սահմաններում՝ ներֆոիբյալ հիմնավորումներոլ.

1) դատարանը չի կիրառել «Հայաստանի Հանրաղեսությունում ստուգումների

ՀՀ կառավարության 18.09.1998 թվականի թիվ 580 որոշմամբ հաստատված կարգի 4-րդ բաժնի 12-րդ կետին համադասասխան, կասարկել է ընկերության ակտիվների բարձի և առաջացման աղբյուրների չափի մնացորդների վերլուծություն, որի արդյունում ընկերությանն առաջադրվել է 130.123.1 հազար ՀՀ դրամի հարկային դարձակոթություն, այդ թվում՝ շահութահարկը՝ 62.883.4 հազար ՀՀ դրամ, ԱԱՀ՝ 67.175.7 հազար ՀՀ դրամ, սոյժեր՝ 0,6 հազար ՀՀ դրամ:

Վիճարկվող ակտը համադասասխանում է «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դրամացումներին: Նշված հոդվածին համադասասխան աղբյուրների անհատույց մասակարարման, ծառայությունների անհատույց մասուցման, ինչդեռ նաև այն դեղում, երբ դրանց դիմաց սկսյալ գործարկների համար սովորականի համեմատ կիրառվում են իրական արժեքից էականորեն ցածր գներ (մասնակի հատուցում), հարկման օբյեկտ է համարվում այդդիսի կամ նույնանման գործարկների համար համեմատելի հանգամանակներում որդես հարկվող Երջանառություն ընդունվող՝ սույն օրենքին համադասասխան որոշվող մեծությունը, իսկ դրա բացակայության դեղում՝ գործարար Երջանակներում համեմատելի հանգամանակներում նույնանման գործարկների համար սովորաբար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը (գործարի իրական արժեք):

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը դրամացում է բեկանել ՀՀ ճնեսական դասարանի 30.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1. Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերված փաստարկները.

Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում բերվել են հեսկյալ հակափաստարկները.

Ընկերության կողմից որևէ խախտում թույլ չի սրվել, հարկային մարմնին ներկայացվել են ճեղրի հաւվեսվություններ, իսկ համադասասխան հարկերը վճարվել են:

Հարկային մարմնի, ինչդեռ նաև վճռաբեկ բողոք բերած անձի կողմից չի նեվել և չի աղացուցվել, թե իրականում որան է կազմել գործարի արժեքը, հեսաբար, բերված դասճանաբանությունները անհիմն են:

«Վարչարարության հիմնումների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 1-ին կետը սահմանում է, որ վարչական մարմնի կողմից քննարկվող փաստական հանգամանակների վերաբերյալ անձի ներկայացրած սվյալները, սեղեկությունները համարվում են հավաստի բողոք դեղդեղում, քանի դեռ վարչական մարմինը հակառակը չի աղացուցել: Եթե վարչական մարմինը հիմնավոր կասկածներ ունի անձանց ներկայացրած սվյալների, սեղեկությունների իսկության վերաբերյալ, աղա ինքը դարձակոթ է ինքնուրույն և իր հաւվին ճեղնարկել միջոցներ՝ դրանց իսկության մեջ հավաստիանալու:

Ծառայությունը չի աղացուցել հակառակը, այսինքն՝ չի հաստատել այն հանգամանքը, որ անեարժ գույքը վաճառվել է ավելի բարձր գնով, քան ներկայացվել է հարկային մարմնին ներկայացված հաւվեսվություններով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստերը՝

1) 06.10.2004 թվականին կնքված սարաժամկես վճարումով անեարժ գույքի

առուվաճառքի ղայմանագրով ընկերությունը սեփականության իրավունքով իրեն ղասկանող Երևան քաղաքի Խանջյան 13 հասցեում 00728,5 հա սեփական և 0,0243 հա վարձակալած հողի վրա գնվող 1246,7մ մակերեսով վարչական շենքը 36,0 մլն ՀՀ դրամով վաճառել է Ս.Մելիքյանին:

2) Նված անւարժ գույքի արժեքի գնահատման վերաբերյալ Տեսչության կողմից հարցում է կատարվել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսե, «Մաղաքյան և ողիներ» և «Էլեֆանտ-ռիելթի» անւարժ գույքի գնահատմամբ գրադվող ընկերություններ: Հաւարկների հիմք է ընդունվել նված կազմակերղություններից ՀՀ կառավարությանն առընթեր անւարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսեի ղասասխանը, ըս ողի հաւարկվել է վիճելի գույքի նվազագույն արժեքը՝ 234.901.3 հազար ՀՀ դրամ:

3) Տեսչության աւխասակիցների կողմից ընկերությունում կատարվել է բյուջեի հե սիդիսհարաբերղությունների ճեսության սսուգում, ողի արղյունում կազմվել է 08.11.2005 թվականի թիվ 1015546 ակսը, ոռով ընկերղյանը վճարման է առաղարվել 130.123.1 հազար ՀՀ դրամ հարկային և ղարսաղիղ սղցիալական աղահովաղության վճարի լրացղցիղ ղարսավորղյան գումար:

4. Վճարել ղասարանի ղասճառաբանղյունները և եղրահանղումները.

Քննելով վճարել բողղը նված հիմքերի սահմաններում Վճարել ղասարանը գնում է, ոը՝

1) վճարել բողղն առաղին հիմքով հիմնալոր է հեկյալ պասճառաբանղյանը.

Դիմումը բավարարելի սնեսական ղասարանը ղասճառաբանել է, ոը սսուգման ակսը կազմվել է «Հայասանի Հանրաղեսղյունում սսուղումների կազմակերղման և անղկաղման մասին» ՀՀ օրենքի ղահանղների խախսմամբ, սակայն չի նեղ, թե մասնավորաղես ոը խախսումներն են սեղ գեղ սսուգման ակսում, ոռնց հեկանղով կասկաճի սակ է դրվել ակսի օղինականղյան հարցը:

Սակայն, թիվ 1015546 սսուգման ակսում մանրամասն նկարաղրվաճ են արճանաղրվաճ խախսումները, ինչղես նան վկայակոչվաճ են ղասասխանասվղյան կիրառման իրավական հիմք հանղիսաղղղ իրավական ակսերը («Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-ղ, 25-ղ, 27-ղ հողվաճները, «Ավելաղցվաճ արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 43-ղ հողվաճը, «ղարսաղիղ սղցիալական աղահովաղության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-ղ հողվաճի 6-ղ կեղը), ինչղես նան նվաճ է խախսման ժամկեղը՝ 2004 թվականի 4-ղ եռամսյակ:

2) վճարել բողղն երկրորղ հիմքով հիմնալոր է հեկյալ պասճառաբանղյանը.

Տեսչության աւխասակիցների կողմից ընկերղյունում կատարվել է բյուջեի հե սիդիսհարաբերղյունների ճեսության սսուգում: ՀՀ կառավարղյանն առընթեր հարկային ղեսական ճառայղյան ղեսի 14.06.2005 թվականի թիվ 1-07/497-Ա հրամանով սսուղումը կասեղվել է սսուգման ընթաղում առաղաղաճ առանճին սեղեկղյունների ճեսման նղասակղով: Մասնավորաղես, ղաւեսնասար անճանց մոս կասկաճ է առաղաղեղ գորճարքի իրական արժեքի վերաբերյալ: Հարկային մարմնի կողմից հարկ վճարղղի՝ հարկվող օղեկեղները և հարկային ղարսավորղյունները հաւարկելու նղասակղով գույքի արժեքի գնահատման հարցում է կատարվել ՀՀ կառավարղյանն առընթեր անւարժ գույքի կադասրի ղեսական կոմիսե, «Մաղաքյան և ողիներ» և «Էլեֆանտ-ռիելթի» անւարժ

գույքի գնահատմամբ զբաղվող ընկերություններ: Հաշվարկների հիմք է ընդունվել նշված կազմակերպություններից ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի տասնամյակային, ըստ որի հաշվարկվել է վիճելի գույքի նվազագույն արժեքը՝ 234.901.3 հազար ՀՀ դրամ: Ըստ հաշվարկների՝ վիճելի գույքի իրական արժեքի և փաստացի իրացման արժեքի տարբերությունը կազմել է 198,9 մլն ՀՀ դրամ (234.9 մլն-36,0 մլն=198.9 մլն):

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերը ճիշտ հաշվարկելու, ժամանակին վճարելու և հարկային օրենսդրության մյուս դաշտանջները դաշտանջելու դատաստանատվությունը կրում են հարկ վճարողները և դրանց (ձեռնարկությունների, հիմնարկների և կազմակերպությունների)՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված դատարանատար անձինք: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, եթե հարկ վճարողն ակնհայտ կեղծ սվյալներ է մտցնում հարկային տեսչություն ներկայացված հաշվետվություններում, հայտարարագրերում, հաշվարկներում և այլ փաստաթղթերում, որի հետևանքով անհնար է դառնում հարկային դատարկությունը, ապա հարկվող օբյեկտները և հարկային դատարկությունները հաշվարկում է հարկային տեսչությունը՝ ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կարգով:

Մինչդեռ, ընկերությունը ճիշտ չի հաշվարկել ավելացված արժեքի հարկը, քանի որ որդես հարկման օբյեկտ ընդունել է ոչ թե գործարքի իրական արժեքը, այլ իրական արժեքից էականորեն ցածր գինը՝ դրանով իսկ խախտելով հարկերը ճիշտ հաշվարկելու օրենսդրությամբ սահմանված իր դատարկությունը:

Վճարել դատարանը զսնում է, որ սնտեսական դատարանը, նշելով, թե սվյալ դատարգայում բացակայում է ակնհայտ կեղծ սվյալներ մտցնելու դեղքը, քանի որ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 27-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն, հարկվող օբյեկտը թաղցնելը կամ դակաս ցույց սալը՝ հարկային տեսչություն ներկայացված սվյալ հարկատեսակի հաշվարկներում հարկվող օբյեկտը ցույց չսալը, դակաս ցույց սալը կամ էլ գործունեություն չիրականացնելու մասին կեղծ սվյալներ ներկայացնելն է՝ սխալ է մեկնաբանել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 2-րդ դատարկությունը:

«Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ կետի համաձայն՝ ադրանքների անհատույց մատակարարման, ծառայությունների անհատույց մատուցման, ինչդեռ նաև այն դեղքում, երբ դրանց դիմաց սվյալ գործարքների (գործառնությունների) համար սովորականի համեմատ կիրառվում են իրական արժեքից էականորեն ցածր գներ (մատակակի հատուցում), հարկման օբյեկտ է համարվում այդդիսի կամ նույնանման գործարքների համար համեմատելի հանգամանքներում որդես հարկվող Եղանառություն ընդունվող՝ սույն օրենքին համատատաստան որոշվող մեծությունը (գործարքի արժեքը, վճարի վարձատրոթյան, դարգևի կամ այլ դրամական հատուցման մեծությունը), իսկ դրա բացակայության դեղքում՝ գործարար Եղանակներում համեմատելի հանգամանքներում նույնանման գործարքների համար սովորաբար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը (գործարքի իրական արժեքը): Նույն օրենքի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի իմատսով՝ ԱԱՀ-ով հարկվող գործարք է համարվում ադրանքների մատակարարումը, որն իրականացվում է սեփականության իրավունքը հատուցման դիմաց այլ անձի փոխանցելու միղոցով: Փատսորեն, սույն հոդվածի իմատսով ադրանքների մատակարարում չի համարվում միայն ֆիզիկական անձանց անձնական գույքի օտարումը: Նշված նորմը բացառություն է ընդհանուր կանոնից, հետևաբար, կիրառելով բացառման մեթոդը,

---

Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ «մասակարարում» եզրույթն իր մեջ ներառում է իրավաբանական անձանց կողմից գույքի ցանկացած օտարում, որը սկսյալ դարագայում դրսևորվել է առուվաճառքի դայմանագրի տեսքով: Նշված հոդվածների բովանդակությունից դարզ է դառնում, որ այն դեղմեում, երբ գործարքի համար սովորականի համեմատ կիրառվում է իրական արժեքից էականորեն ցածր գին, ադա հարկման օբյեկտ է համարվում գործարքի իրական արժեքը, այսինքն՝ գործարար Երջանակներում համեմատելի հանգամանքներում նույնանման գործարքների համար որդես հարկման օբյեկտ ընդունվող մեծությունը:

Առուվաճառքի դայմանագրով գործարքի արժեքը կազմել է 36,0 մլն ՀՀ դրամ, որը սովորականի համեմատ գործարքի իրական արժեքից էականորեն ցածր գին է, ինչն ադադուցվում է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անԵարժ գույքի կադասրի դեսական կոմիտեի, «Մադաքյան և որդիներ» և «Էլեֆանտ-դիելքի» անԵարժ գույքի գնահատամը գբադվող ընկերությունների կողմից սրված դասասիսաններով, և Բանի որ խոսքը գնում է իրական արժեքից էականորեն ցածր գին ունեցող գործարքի մասին, ադա կիրառելի են վերը նշված օրենքի 8-րդ հոդվածի 6-րդ կետի դահանջները, այն է՝ հարկման օբյեկտ համարել ոչ թե գործարքի արժեքը, այլ գործարքի իրական արժեքը:

Այսդիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը ՀՀ Բադաբադիական դատարարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ կետերի համաձայն սնեսական դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և դեկավարվելով ՀՀ Բադաբադիական դատարարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեսական դատարանի 30.05.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր Բնություն:

2. Մույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղափացիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղափացիական գործ թիվ S-1924
Նախագահող դատավոր՝ Ն.Տավարացյան

Քաղափացիական գործ թիվ 3-2413(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով հայցվոր Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն) կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սննդամթերքի դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի սեպտեմբերի 13-ի թիվ S-1924 ֆաղափացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր հարկային ղեկավարության Նախրիի սարածֆային հարկային ծառայության ընդդեմ «Սառֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն)՝ 47 903 700 ՀՀ դրամ բռնագանձելու դիմումից և «Սառֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերության հակընդդեմ հայցի՝ 25.05.2005 թվականի թիվ 1018228 և 22.02.2006 թվականի թիվ 1007227 սուուգման ակտերը մասնակի անվավեր ճանաչելու և սկզբնական հայցը 4 829 500 ՀՀ դրամ գումարի չափով բավարարելու դիմումների մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվորը դիմում է դատարանին հոգուս Հայաստանի Հանրապետության բռնագանձել 47 903 700 ՀՀ դրամ:

Դիմելով դասարան հակընդդեմ հայցվորը ղախանջել է 25.05.2005 թվականի թիվ 1018228 և 22.02.2006 թվականի թիվ 1007227 սուզման ակտերը մասնակի անվավեր ճանաչել և սկզբնական հայցը բավարարել 4 829 500 ՀՀ դրամ գումարի չափով:

ՀՀ սնեստական դասարանի 2006 թվականի սեդեսմբերի 13-ի թիվ S-1924 վճռով սկզբանական հայցը բավարարվել է մասնակի: Վճռվել է ղախասախանող «Սադֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերությունից հոգուս ՀՀ ղեսական բյուջեի բռնազանձել 10374500 ՀՀ դրամ, որից 7682500 ՀՀ դրամ ղարսաղիր սոցիալական վճար, իսկ 2692000 ՀՀ դրամը՝ ասհուրասհարկի գումար: Սկզբանական հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Հակընդդեմ հայցը բավարարվել է մասնակի: Անվավեր է ճանաչվել Հայասանի Հանրաղեսուրյան կառավարության առընթեր հարկային ղեսական ծառայության 2005 թվականի մայիսի 25-ի թիվ 1018228 սուզման ակտի 3-րդ կեսը: Հակընդդեմ հայցը մնացած մասով մերժվել է:

Սույն գործով վճաբել բողոք է ներկայացրել Հայասանի Հանրաղեսուրյան կառավարությանն առընթեր հարկային ղեսական ծառայությունը:

2. Վճաբել բողոքի հիմները, փաստերը և ղախանջը.

Սույն վճաբել բողոքը ֆնվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբյալ հիմնավորումներով.

1) Դասարանը չի կիրառել «ղարսաղիր սոցիալական աղահովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հողված 5-րդ մասը, որը ղես է կիրառել:

Ծառայության և Ընկերության միջև կնված ժամանակացույցը ընդամենը հնարավորություն է ընձեռում գույքի և հարկային հաեիվների վրա դրված արզելանը հանելու և ժամանակացույցում նեված ժամկեսներում մաս-մաս մարելու հարկային ղարսավորությունները, այլ ոչ թե ազասում է օրենքով սահմանված սույժերը վճարելու ղարսավորությունից, ինչղես դա գնահասել է դասարանը:

2) Դասարանը չի կիրառել «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հողվածի 1-ին մասի «բ» և «գ» կեսերը, 23-րդ հողվածի 1-ին մասը, որոնք ղես է կիրառել:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հողվածի «բ» և «գ» կեսերի համաձայն՝ հարկ վճարողն ինֆնորույն հաեվարկում է սահմանված հարկերի գումարը և սահմանված ժամկեսներում հարկային տեսություն է ներկայացնում հարկային օրենսդրությանը նախասեսված հաեվեսվությունները, հաեվարկները և այլ փաստաթղթեր, որն էլ կասարվել է Ընկերության կողմից:

Համաձայն «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հողվածի ղախանջների՝ Ծառայությունը ընկերության կողմից ներկայացված եկամսահարկի տռամսյակային հաեվեսվությունների հիման վրա չկասարված ժամկեսային ղարսավորությունների վրա հաեվարկել է սույժ:

Հեսաբար, սույժերի հաեվարկը կասարվել է գործող օրենսդրության ղախանջներին համաղախասախան, իսկ սկյալ դեղոում սուզման ակտ կամ փոխասղարձ ակտ կազմելու անհրաժեսություն չի առաջանում, և որևէ օրենսդրական ակտով նման ղարսաղիր ղայման նախասեսված չէ:

Բողոք բերած անձը ղախանջել է բեկանել ՀՀ սնեստական դասարանի 2006 թվականի սեդեսմբերի 13-ի թիվ S-1924 վճռի՝ սկզբանական հայցը մերժելու և թիվ 1018228 սուզման ակտի 3-րդ կեսն անվավեր ճանաչելու մասերը:

3. Վճռաքել բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ սննտապահության դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած 2004 թվականի մարտի 18-ի թիվ S-497 վճռով Ընկերությունից բռնագանձվել է 94 798 400 ՀՀ դրամ՝ որդեսադրույթի սոցիալական ադապտացիայի վճարների գծով ադապտացիայի, սոյա և սուգանի:

2) 2004 թվականի մայիսի 5-ին Ընկերության և ՀՀ սոցիալական ադապտացիայի դեպարտամենտի հիմնադրամի Կոստայի մարզային վարչության միջև կնքվել է ժամանակացույց՝ ՀՀ սննտապահության դատարանի 2004 թվականի մարտի 18-ի թիվ S-497 վճռով առաջադրված ադապտացիայի և հաշվարկված սոյադրույթի ու սուգանի սարժանկես վճարման մասին:

3) 2005 թվականի մայիսի 25-ին Ընկերությունում թիվ 1018228 սուգանի հանձնարարագրի հիման վրա կատարվել է դատարանի սոցիալական ադապտացիայի վճարների և վարձու աշխատողին աշխատանքի ընդունումը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերպելու ճշտության սուգան:

4) Սուգանի ադապտացիայի կազմվել է թիվ 1018228 ակտ, որի 1-ին կետով որդեսադրույթի և աշխատողի աշխատանքը, որ Ընկերությունը ՀՀ սննտապահության դատարանի 2004 թվականի մարտի 18-ի թիվ S-497 վճռով բռնագանձված գումարը ամբողջությամբ չի վճարել, և ղեկավարվելով «Պատարանի սոցիալական ադապտացիայի վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդված 5-րդ մասով՝ չվճարված գումարի վրա հաշվարկվել են սոյադրույթ:

5) 2006 թվականի փետրվարի 2-ին Ընկերությունում թիվ 1007227 սուգանի հանձնարարագրի հիման վրա կատարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների ճշտության սուգան, որի ադապտացիայի 2006 թվականի փետրվարի 22-ին կազմվել է թիվ 1007227 սուգանի ակտ: Այսով աշխատողի է, որ Ընկերությունը սոցիալական վճարները սոցիալական ադապտացիայի բյուջե փոխանցել է օրենքով սահմանված ժամկետների խախտումով:

6) Ընկերության կողմից ներկայացված եկամտահարկի հաշվարկների հիման վրա Ծառայությունը հաշվարկել է 12 760 200 ՀՀ դրամ սոյա:

4. Վճռաքել դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաքել բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պատարանի սոցիալական ադապտացիայի վճարների մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ սոցիալական վճարումների կատարումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու օրվանից մինչև 365-րդ օրը ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար ադապտացիայի գանձվում է սոյա՝ ադապտացիայի 0,15 տոկոսի չափով: Վերոհիշյալ սոյադրույթ կիրառվում է նաև սուգանաբերված (դատարանից սուգան) սոցիալական վճարումների, սոցիալական վճարների նվազեցված հաշվարկման օբյեկտի նկատմամբ հաշվարկված սոցիալական վճարների գումարների գծով՝ դրանց վճարման ժամկետից անցած ամբողջ ժամանակաշրջանի համար, բայց ոչ ավելի, քան 365 օրվա համար:

Այստիսով, շարադրված հոդվածում դասասխանասվության կիրառման համար միակ հիմքը սոցիալական վճարների գումարների վճարման ժամկետի խախտումն է:

Դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ Ընկերությունը վճարումները կատարել է ըստ ժամանակացույցի, և հետևաբար, ժամկետանց վճարման փաստ առկա չէ, հիմնավոր չէ, քանի որ հենց ժամանակացույցով սահմանված ժամկետներում վճարումների կատարումը ինքնին արձանագրում է այն փաստը, որ Ընկերությունը դարձադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների դարձավորությունները կատարել է օրենքով սահմանված ժամկետների ուժացումներով:

«Պարտադիր սոցիալական ադախովագրության վճարների մասին» ՀՀ օրենքը կամ «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքը և դրանց հիման վրա ընդունված որևէ իրավական ակտ, որը արճոնություն է սահմանում սոցիալական վճարների գումարների վճարման ժամկետի խախտման համար տույժերի չվճարման առումով առկա չէ: Հետևաբար, Ընկերության հետ կնքված ժամանակացույցը, որևէ ձևով չի կարող Ընկերությանն ազատել դարձադիր սոցիալական ադախովագրության վճարներն ուժացնելու հետևանքով օրենքով սահմանված տույժերից:

2) *բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 15-րդ հոդվածի «բ» և «գ» կետերի համաձայն՝ հարկ վճարողն ինքնուրույն հաշվարկում է սահմանված հարկերի գումարը և սահմանված ժամկետներում հարկային տեսչություն է ներկայացնում հարկային օրենսդրությամբ նախատեսված հաշվետվությունները, հաշվարկները և այլ փաստաթղթեր:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերությունը ներկայացրել է եկամտահարկի վճարման մասին տեղեկություններ:

«Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է հարկային տեսչությունը:

Նույն օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ուժացնելու դեղմում ժամկետանց յուրաքանչյուր օրվա համար հարկ վճարողը (հարկային օրենսդրությամբ սահմանված դեղմերում՝ հարկային գործակալը) վճարում է տույժ՝ ժամանակին չմուծված հարկի գումարի 0,15 տոկոսի չափով: Նույն հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է այն դեղմերը, երբ հարկ վճարողը կիրառում է նշված տույժը, մասնավորապես ժամանակին չմուծված հարկի գումարների (այդ թվում նաև հարկային օրենսդրությամբ սահմանված դեղմերում՝ հարկային գործակալի կողմից չվճարված) նկատմամբ:

Սույն գործով հաստատված փաստերի հիման վրա Ընկերության կողմից հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ավելի ուժ վճարման հիմք են հանդիսացել հենց Ընկերության կողմից ներկայացված հաշվետվությունները: «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն՝ սահմանված տույժի հաշվարկման և վճարման դարձակախությունը կրում է Ընկերությունը: Ընդ որում Ծառայությունը, ունենալով հարկերի հաշվարկման և վճարման կարգի նկատմամբ հսկողություն իրականացնելու օրենքով սահմանված դարձակախություն, սվյալ դեղմում դարձավոր էր դասական կարգով ներկայացնել այն հաշվարկը, որն ադախուցում է Ընկերության կողմից չհաշվարկված և չվճարված տույժի չափը:

Դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ բացակայում են սվյալ

սեղեկությունները ձեռք բերելու առաջույցները, և Ծառայությունը դարձավոր էր սնուզման ակտի ներկայացնել, անհիմն է, քանի որ սկսյալ դեղմում ինչդես վերը նշվեց հարկի հաշվարկման դարձականությունը Ընկերությանն է, և «Հարկերի մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի կարգավորումը բխում է ՀՀ Սահմանադրության 45-րդ հոդվածի դահանջից, համաձայն որի՝ յուրաքանչյուր ով դարձավոր է օրենքով սահմանված կարգով և չափով մուծել հարկեր, տուրքեր, կասարել դարձադիր այլ վճարումներ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Հայցվոր Հայաստանի Հանրադեություն կառավարությանն առընթեր հարկային դեղսական ծառայության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնեստական դատարանի 2006 թվականի սեղեսեմբերի 13-ի թիվ Տ-1924 վճիռը հայցը մերժելու և Հայաստանի Հանրադեության կառավարությանն առընթեր հարկային դեղսական ծառայության թիվ 1018228 սնուզման ակտի 3-րդ կեսն անվավեր ճանաչելու մասերով և գործն այդ մասերով ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

սարածային ստրաբաժանմանը (այսուհետև նաև՝ Կադասր) կասարել Երևանի ֆաղաֆաղի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի դաժանությամբ, ինչպես նաև գրանցել իր սեփականության իրավունքը Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորի 9-րդ միկրոշրջանի թիվ 14 շենքի մոտ գտնվող 51,9 քմ ավտոմեքենայի նկատմամբ:

Ավան և Նոր Նորի համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 2006 թվականի մայիսի 17-ի վճռով հայրը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերահսկիչ դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճռով հայրը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի ղեկավար կոմիտե:

Վճռաբեկ բողոքին դատարանն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանությունը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը բնութագրվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհանրապես հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերահսկիչ դատարանը չի կիրառել «Ինֆնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի, 11-րդ հոդվածի 2-րդ մասի և ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 936-Ա որոշման դաժանությունը, որոնք ղեկավար է կիրառել, սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի ա) ենթակետի դաժանությունը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատարանում է հետևյալ փաստարկերով.

Երևանի ֆաղաֆաղի թիվ 268-Ա որոշումը, ըստ որի մերժվել է ինֆնակամ շինությունը օրինական ճանաչելու վերաբերյալ Լևոն Ղազարյանի դիմումը, կայացվել է 2005 թվականի փետրվարի 21-ին, այսինքն՝ «Ինֆնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետում: Այնուհետև, Երևանի ֆաղաֆաղի մեկ այլ, 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշմամբ փոփոխություն է կասարվել վերը նշված թիվ 268-Ա որոշման մեջ. ավտոմեքենայի նկատմամբ ճանաչվել է սեփականության իրավունքը, իսկ հողամասը սրամադրվել է վարձակալության իրավունքով:

Ըստ բողոք բերած անձի՝ սխալ դեմքում ոչ թե փոփոխություն է կասարվել օրենքի գործողության ժամկետում կայացված թիվ 268-Ա որոշման մեջ, այլ Երևանի ֆաղաֆաղի կողմից կայացվել է նոր որոշում «Ինֆնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի գործողության ժամկետի ավարտից հետո՝ 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ին:

ՀՀ վարչապետի 2005 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 936-Ա որոշմամբ իրավունքի գրանցման օրենքով նախատեսված ժամկետը ավարտվել է 2006 թվականի մարտի 1-ին: Այսպիսով, Երևանի ֆաղաֆաղի կողմից օրինականացման մասին որոշում կարող էր կայացվել մինչև 2005 թվականի ապրիլի 22-ը, որից ծագող իրավունքները ենթակա են ղեկավար գրանցման մինչև 2006 թվականի մարտի 1-ը, որից բխում է, որ Երևանի ֆաղաֆաղի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման հիման վրա իրավունքների ղեկավար գրանցում կասարելը կհակասի ՀՀ օրենսդրության դաժանություններին:

---

2) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի ա) ենթակետի ղեկավարողները:

Բողոք բերած անձը նշված ղեկավարող ղեկավարողները է հետևյալ փաստաթղթերով:

Համաձայն «Գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեկավարող գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի ա) ենթակետի իրավունքների ղեկավարող գրանցում կատարելը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համապատասխանում ՀՀ օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության ղեկավարողները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համապատասխան: Տվյալ դեպքում Երևանի քաղաքապետի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2493-Ա որոշմամբ խախտվում են ՀՀ օրենսդրության ղեկավարողները:

3) Դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ֆաղափարողական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի ղեկավարողները:

Բողոք բերած անձը նշված ղեկավարող ղեկավարողները է հետևյալ փաստաթղթերով:

«Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ օրենքով սահմանված ղեկավարողներին բավարարող շենքերի, շինությունների նկատմամբ օրենքի գործողության ժամկետում իրավունքները չգրանցելու դեպքում դրանց հետագա կարգավիճակը որոշվում է Հայաստանի Հանրապետության ֆաղափարողական օրենսգրքով սահմանված նորմերի կիրառմամբ: ՀՀ ֆաղափարողական օրենսգրքի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ինքնակամ կառույցը կարող է ճանաչվել օրինական միայն այն անձի դիմումով, որին սեփականության իրավունքով ղեկավարող հողամասում կառուցված է այդ կառույցը: Պետական կամ համայնֆային սեփականություն հանդիսացող հողամասում կառուցված կամ վերակառուցված ինքնակամ կառույցների նկատմամբ ճանաչվում է ղեկավարող կամ համայնֆային սեփականության իրավունքը: Ըստ բողոք բերած անձի՝ դասարանն անցնել է այն հանգամանքը, որ վեճի առարկա հանդիսացող ինքնակամ շինությունները, չգրանցվելով օրենքի գործողության ժամկետում, համարվում են ղեկավարող սեփականություն:

Բողոք բերած անձը ղեկավարող է բեկանել ՀՀ ֆաղափարողական գործերով վերաբնիչ դասարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 28-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆունկցիան:

3. Վճարել բողոքի ֆունկցիան համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարել բողոքի ֆունկցիան համար նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի ընդունումից հետո ֆաղափարող Լևոն Ղազարյանը Երևան քաղաքի Նոր Նորքի 9-րդ միկրոշրջանի թիվ 14 շենքի մոտ սարհներ առաջ իր կողմից կառուցված ավտոստանի սեփականացումից համար դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անցարժ գույքի կարգապահի ղեկավարող կոմիտեի Նոր Նորքի սարածֆային ստորաբաժանմանը:

2) Երևանի քաղաքապետի 2005 թվականի փետրվարի 21-ի թիվ 268-Ա որոշման համաձայն՝ մերժվել է Լևոն Ղազարյանի դիմումը. մայթը փակելու ղեկավարող չճանաչել

ինճնական շինության՝ 69,3 մ մակերեսով ավսոսնակի նկասմամբ սեփականության իրավունքը:

3) «Երևան քաղաքում ինճնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինճնական զբաղեցրած հողամասերի կարգավիճակի վերաբերյալ Երևանի քաղաքապետի համադասասխան որոշումներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Երևանի քաղաքապետի 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ի թիվ 2453-Ա որոշման 3-րդ կետի համաձայն՝ ճանաչվել է Երևան քաղաքի Նոր Նորքի 9-րդ միկրոշրջանի 14-րդ շենքի մոտ տեղակայված՝ 51,9 մ շինության նկասմամբ Լևոն Ղազարյանի սեփականության իրավունքը (17,4 մ շինությունը մեկամսյա ժամկետում քանդվելու դրամանով), զբաղեցրած 51,9 մ հողատարածքը սրամադրվել է վարձակալության 5 տարի ժամկետով:

4) 2005 թվականի դեկտեմբերի 19-ին Երևանի քաղաքապետի կողմից լիազորված՝ Նոր Նորք քաղաքին համայնքի ղեկավար Դ.Պետրոսյանի և Լևոն Ղազարյանի միջև կնքվել է վերը նշված ինճնական կառուցված ավսոսնակով զբաղեցված 51,9 մ մակերեսով հողամասի վարձակալության դրամանագիր:

5) 2006 թվականի հունվարի 11-ին վերը նշված դրամանագիրը ստացել է նոտարական վավերացում:

6) 2006 թվականի հունվարի 11-ին Լևոն Ղազարյանը դիմել է ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Նոր Նորքի տարածքային ստորաբաժանմանը նշված ավսոսնակի նկասմամբ Երևանի քաղաքապետի որոշումից և հողամասի վարձակալության դրամանագրից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցում կատարելու վերաբերյալ դիմումով:

7) ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի ղեկավար կոմիտեի Նոր Նորքի տարածքային ստորաբաժանման կողմից 2006 թվականի հունվարի 13-ին մեծվել է Լևոն Ղազարյանի դիմումը՝ «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի «ա» կետի դրամանագրերի համաձայն, գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու դրամանագրությանը, այն է՝ «Ինճնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինճնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքով Երևանի քաղաքապետի կողմից որոշում կայացնելու ժամկետ է սահմանվել մինչև 2005 թվականի օգոստոսի 22-ը, սակայն Լ.Ղազարյանի կողմից ներկայացված Երևանի քաղաքապետի որոշումը կայացվել է 2005 թվականի նոյեմբերի 18-ին:

4. Վճռաքել դասարանի դրամանագրությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ բողոքի հիմքերի բավարարման կամ մերժման համար Վճռաքել դասարանը ղեկ է դրամասխանի հետևյալ իրավական հարցին.

Արդյո՞ք Կադաստրը իրավունք ունի մերժելու վարչական ակտերի հիման վրա ծագած անճանց իրավունքների ղեկավար գրանցումը «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեկավար գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի հիմքով:

Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության առաջին հոդվածով սահմանված է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը ինճիտիսան, ժողովրդավարական, սոցիալական, իրավական ղեկություն է:

ՀՀ Սահմանադրության համաձայն՝ իրավական ղեկավարությունում ղեկավար մարմինների գործունեության հիմնարար սկզբունքներ են հանդիսանում ի թիվս այլ սկզբունքների.

- ղեկավարության սահմանափակված լինելը մարդու և ֆաղափաստ հիմնական իրավունքներով և ազատություններով՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք,

- ղեկավար և սեղական ինֆնակառավարման մարմինների ու դաստնասար անձանց իրավասությունը կասարելու միայն այնդիսի գործողություններ, որոնց համար լիազորված են Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով.

- անձանց ազատությունը այնդիսի դարսականություններից, որոնք սահմանված չեն օրենքով:

Վերոգրյալ սահմանադրական սկզբունքների կիրառման, անձանց և ղեկավար մարմինների օրենքներով ամրագրված իրավունքների ու դարսականությունների ներհարարյալ վերլուծությունների արդյունքում Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) քողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր չէ հեկյալ պասճառաբանությամբ.

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ վարչական ակն արսափն ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նդասակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դարսականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն:

Սույն վեճի հիմք հանդիսացող Երևանի ֆաղափաստի որոշումը վարչական ակն է, որով ճանաչվել է Երևան ֆաղափ Նոր Նորփի 9-րդ միկրոշանի 14-րդ շենքի մոս սեղակայված՝ 51,9 քմ շինության նկասմամբ Լևոն Դազարյանի սեփականության իրավունքը, և զբաղեցրած 51,9 քմ հողասարածփր սրամարդվել է վարձակալության 5 սարի ժամկետով:

Սույն ֆաղափաստական գործով նեված վարչական ակնը չի վիճարկվում, չի հասսասվել դրա առոչինչ լինելը, չի ճանաչվել ոչ իրավաչափ՝ անվավեր, չի կորցրել իր ուժը, հեկարար յուրաֆանչյուր ոք, ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի համաձայն, դարսավոր է ելնել այն կանխավարկածից, որ Երևանի ֆաղափաստի որոշումն ընդունվել է Սահմանադրությամբ կամ օրենքներով իր լիազորությունների արջանակում: Դրա հեկանքով ղեկ է եզրակացնել, որ Երևանի ֆաղափաստի որոշումը իրավաչափ է, և որևէ անձ, մասնավորադես, ղեկական մարմինը, չի կարող կասկածի սակ դնել այդ ակնի իրավաչափությունը:

Նեված դասճառաբանությամբ հիմնավոր չեն դասարանի կողմից «Ինֆնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինֆնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի դահանջների սխալ մեկնաբանման և ՀՀ վարչադեսի 2005 թվականի նոյեմբերի 25-ի թիվ 936-Ա որոշման դահանջները չկիրառելու մասին բողոքում նեված դասճառաբանությունները:

2) քողոքը երկրորդ հիմքով հիմնավոր չէ հեկյալ պասճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղափաստական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կեփի համաձայն՝ ֆաղափաստական իրավունքները և դարսականությունները ծագում են օրենքով ու այլ իրավական ակներով նախասեսված հիմքերից, մասնավորադես՝ ղեկական և սեղական ինֆնակառավարման մարմինների ակներից, որոնք օրենքով նախասեսված են որդես

ֆաղաֆաղիական իրավունքների և դատականությունների ծագման հիմք:

«Ինքնական կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնական զբաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրենքի և Երևանի ֆաղաֆաղեցի որոշման հիման վրա (դեռևս մարմնի ակտով) ծագել են Լևոն Ղազարյանի սեփականության իրավունքը Երևան ֆաղաֆի Նոր Նորքի 9-րդ միկրոշրջանի 14-րդ շենքի մոտ տեղակայված՝ 51,9 մ² շինության նկատմամբ և վարձակալության իրավունքը այդ շինությանը զբաղեցրած 51,9 մ² հողատարածքի նկատմամբ 5 արի ժամկետով:

Հետևաբար, ՀՀ Սահմանադրության 3-րդ հոդվածի ուժով՝ Հայաստանի Հանրապետությունը սահմանափակված է Լևոն Ղազարյանի վերը նշված իրավունքներով (այդ թվում նաև՝ սեփականության)՝ որդես անմիջականորեն գործող իրավունք:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 135-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը և այլ գույքային իրավունքները, այդ իրավունքների սահմանափակումները, դրանց ծագումը, փոխանցումն ու դադարումը ենթակա են դեռևս գրանցման:

Երևանի ֆաղաֆաղեցարանի որոշումից ծագած Լևոն Ղազարյանի գույքի նկատմամբ իրավունքները ենթակա են դեռևս գրանցման:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 1-ին հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ օրենքի դրույթները սարածվում են դեռևս գրանցման ենթակա գույքի նկատմամբ իրավունքների և սահմանափակումների վրա՝ անկախ սեփականության ձևից:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածի համաձայն՝ դեռևս գրանցումը մերժվում է, եթե գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերը չեն համադասասխանում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության դահանգներին, այսինքն՝

ա) չեն համադասասխանում օրենսդրությանը, կամ դրանցով խախտվել են օրենսդրության դահանգները, կազմված են օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան,

բ) բացակայում է դեռևս գրանցման վճարի անդորրագիրը,

գ) ներկայացվել են մասիսով գրված, ջնջումներով, ուղղումներով, ինչդեռ նաև ոչ դատաբանական ձևակերպված փաստաթղթեր:

Արգելվում է այլ դատաբաններով գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցման մերժումը, այդ թվում՝ անմիջականորեն դատաբանության դատաբանությանը:

Տվյալ դեպքում Կադաստրը միայն ծագած իրավունքները գրանցող դեռևս գրանցման մարմին է և ՀՀ Սահմանադրության 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ չի կարող անձանց համար սահմանել «Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցման մասին» ՀՀ օրենքով, ինչդեռ նաև այլ օրենքներով չնախատեսված դատականություններ:

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 86-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դատարանական բառերի և արտահայտությունների առաջի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դահանգները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդիմարկվելով փոփոխվելով դրա իմաստը:

«Գույքի նկատմամբ իրավունքների դեռևս գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հոդվածով սահմանված դեռևս գրանցման մերժման հիմքը, այն է՝ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան

կազմված լինելը, ղեֆ է մեկնաբանվի արտահայտության և դրանում դարձնակվող բառերի առաջի նշանակությամբ՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեղացնելով կամ չընդլայնելով այն: Հեռաբար, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքի սուգումը ղեֆ է հանգի փաստաթղթերի կազմի, դրանցից յուրաքանչյուրի ձևի և բովանդակության խնդիրներին, այլ ոչ թե այդ փաստաթղթերի հես չառնչվող այլ փաստաթղթերի ուսումնասիրությանը, այդ փաստաթղթերից գաւ այլ փաստաթղթեր ներկայացնելու ղահանջին, որւէ սուբյեկտի՝ օրենքով չնախատեսված կարծիքին կամ եգրակացությանը հղելուն կամ որւէ սուբյեկտի (այդ թվում նաւ՝ այլ վարչական մարմնի) իրավասության խնդիրներին:

Սույն գործով Լևոն Ղազարյանի՝ ավտոտնակի նկասմամբ սեփականության իրավունքի և հողամասի վարձակալության ղայմանագրից ծագող իրավունքի գրանցման մերժման համար, հիմք ընդունելով «Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեձական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հողվածի «ա» կեձը, Կաղասրն իր մերժումը հիմնավորել է գրանցման համար ներկայացված փաստաթղթերն օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու հանգամանքով: Որղես նեված փաստաթղթերի՝ օրենքով սահմանված կարգին ոչ համադասասխան կազմված լինելու փաստակ Կաղասրը նեել է, որ Երևանի քաղաքաղեձի որոշումը կայացվել է օրենքով սահմանված ժամկեձից ու:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հողվածի համաձայն՝ ՀՀ կառավարության առընթեր անշարժ գույքի կաղասրի ղեձական կոմիձեի Նոր Նորքի քարածքային ստորաքաձանման կողմից կայացվել է վարչական ակս, որը որւէ կաղ չունի Լևոն Ղազարյանի իրավունքների կամ ղարձականւթյունների հես:

«Գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեձական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 43-րդ հողվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ արգելվում է այլ ղասձառնելով գույքի նկասմամբ իրավունքների ղեձական գրանցման մերժումը, քան նրանց, որոնք սահմանված են այդ օրենքով, այդ թվում՝ անղաձասկահարմարության ղասձառաքանւթյամբ: Նույն հողվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ մերժումը ղեձ է լինի օրենքի կամ նորմաձիվային ակձի խախտման ղարձաղիր նեումներով:

Տվյալ դեղում օրենսղիրն ի նկաձի ունի ղիմողի կողմից օրենքի կամ նորմաձիվային ակձի խախտումը, և որւէ ձնով այն չի կարող այլ կերղ մեկնաքանվել: Ավելին, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 56-րդ հողվածի համաձայն (վարչական ակձի որոշակիւթյունը)՝ վարչական ակձը ղեձ է ձնակերղվի հսակ և հասկանաղի: Վարչական ակձի բովանղակւթյունը ղեձ է քարաղրվի այնղես, որ դրա հասղեաձիրղ համար ակնառու լինի, թե իրեն ինչ իրավունք է սրամաղրվում, իր որ իրավունքն է սահմանափակվում, իրեն ինչ իրավունքից են գրկում, կամ իր վրա ինչ ղարձականւթյուն է դրվում:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Լևոն Ղազարյանի կողմից որւէ օրենք կամ նորմաձիվ ակձ չի խախտվել:

«Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 62-րդ հողվածի 1-ին մասի գ) և դ) կեձերի համաձայն՝ առղչինչ է այն վարչական ակձը, որում առկա են, մասնավորաղես՝ հեսկյալ ակնառու կողղիս սխաղները. ակձից հայնի չէ, թե ինչ հարց է կարգավորում, և ակձով դրա հասղեաձիրղ վրա դրվում է ակնհայտ ոչ իրավաչակ

դաճարանություն:

Տվյալ դեղինում անձը, ստանալով իրեն վերագրվող վարչական ակտը, որդես հիմնավորում տեսել է այլ ղեկական մարմնի կողմից օրեննի հնարավոր խախտման մասին ղաճառաբանություններ:

Կադասրի կողմից կայացված վարչական ակտից հայսնի չէ, թե ինչ հարց է կարգավորում այն: Միաժամանակ, ակտով դրա հասցեատիրոջ վրա դրվում է ակնհայտ ոչ իրավաչափ դաճարանություն: Հեկարար, Լևոն Ղազարյանի գույքի նկատմամբ իրավուննների գրանցման մերժման մասին Կադասրի կողմից կայացված վարչական ակտն առչինչ է:

ՀՀ Սահմանադրության 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ վավերացված միջազգային ղայմանագրերը Հայաստանի Հանրաղեսության իրավական համակարգի բաղկացուցիչ մասն են կազմում: Եթե նրանցում սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են օրենններով, աղա կիրառվում են ղայմանագրի նորմերը: «Մարդու իրավուննների և հիմնարար ազատությունների ղաճեղանության մասին» եվրողական կոնվենցիայի առաչին արձանագրության առաչին հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգսվելու իրավունն:

Սույն գործով «Գույքի նկատմամբ իրավուննների ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրեննի 43-րդ հոդվածի սխալ կիրառման արղյուննում Կադասրը խախտել է Լևոն Ղազարյանի՝ ՀՀ Սահմանադրության և «Մարդու իրավուննների և հիմնարար ազատությունների ղաճեղանության մասին» եվրողական կոնվենցիայի առաչին արձանագրության առաչին հոդվածով երաճխավորված իրավուննը:

3) *թողղղը երրորդ հիմնով հիմնավոր չէ հեկայալ պատճառաբանությանը.*

Վճառքել դատարանը գնում է, որ ՀՀ քաղաքացիական օրեննագրի 188-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված կանոնները տվյալ իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի չեն, քանի որ Լ.Ղազարյանի վերաբերյալ կայացված վարչական ակտերը կայացվել են «Իննական կառուցված ճենների, ճինությունների և իննական գրաղեցված հողամասերի իրավական կարգավիճակի մասին» ՀՀ օրեննի հիման վրա:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրեննագրի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճառքել դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի ղեկական կոմիստի վճառքել թողղղը մերժել: ՀՀ քաղաքացիական գործերով վերաիննիչ դատարանի 2006 թվականի սեղտեմբերի 28-ի վճիռը թողնել օրինական ուժի մեղ:

2. Սույն որոճումն օրինական ուժի մեղ է մնում հրաղարակման ղահից և ենթակա չէ թողղարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԼ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆագիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆագիական գործ թիվ 06-2434
Նախագահող դատավոր՝ Կ.Հակոբյան
դատավորներ՝ Վ.Ավանեսյան
Դ.Խաչատրյան

Քաղաֆագիական գործ թիվ 3-2442 (ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆագիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Ճախազախուքյաղը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մաղնալցուքյաղը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվալանի դեկտեմբերի 21-ին

դռնքազ դատալան ճիսուղ մնեղով դիղող Մուրադ Հարուքյուղյաղի կողմից ճերկայազվաղ վճռաբեկ քողոքն ըս Մուրադ Հարուքյուղյաղի դիղումի ընդդեմ ՀՀ Կառավարությանն առընթեր անաարժ գույբի կաղաասրի ղեղալան կոմիղեի (այսուհետ՝ ճաղ Կաղաասր) և Տարողիկի գյուղաղեղարաղի (այսուհետ՝ ճաղ Գյուղաղեղարաղն)՝ ղեղալան և ղեղալան իղնալառավարմաղ մարմիղների անգործուքյուղը վիճարկեղու ղաաղաղի մաաիղ թիվ 06-2434 ֆաղաֆագիալան գործով ՀՀ ֆաղաֆագիալան գործերով վերաքննիչ դատարաղի 13.07.2006 թվալանի վճռի դեմ,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1. Գործի դատալարալան ճախաղաղմուքյուղը.

Դիղեղով դատարաղն՝ Մուրադ Հարուքյուղյաղը ղաաղաղեղել է ղարղավորեցղեղ Գյուղաղաղեղարաղիղն հասաղեղու Կաղաասրի Վաղաաաղաաի ղարաղղալիղն սառաքաղաղմաղն կողմից կազմվաղ, Արմավիբի մարզի Տարողիկ գյուղում գղնվող և Մուրադ Հարուքյուղյաղի կողմից օգղագործվող 1440 մղ մալեբեաով հողաղմաաի, այղեղ գղնվող ղիղուքյուղների վերաբերյալ իրավիճալայիղն հասալազիղը, իսկ Կաղաասրի Վաղաաաղաաի ղարաղղալիղն սառաքաղաղմաղնը ղարղավորեցղեղ վերը ճավաղի հիղմաղ վրա գրաղեղ Մ. Հարուքյուղյաղի հաղաղաաալաաի իրավուղնեղը:

Արմավիրի մարզի առաջին ասյանի դատարանի 16.02.2006 թվականի վճռով դիմումը բավարարվել է:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 13.07.2006 թվականի վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել դիմող Սուրադ Հարությունյանը:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստիսան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դատահանգը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհոիւբյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ և 215-րդ հոդվածները:

Բողոք բերած անձն իր դիմումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

Առաջին ասյանի դատարանին ներկայացված դիմումով Մ.Հարությունյանը դատարանից դատահանջել է ճանաչել իր կողմից օգտագործվող 405 քմ հողամասը սեփականության իրավունքով ձեռք բերելու նախատեսված իրավունքը և դատարանին Գյուղատնտեսության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով այդ հողակտորը վաճառել իրեն, ինչպես նաև դատարանին կադաստրի Վաղարշապատի սարածախյին ստորաբաժանմանը՝ սահմանված կարգով գրանցել իր սեփականության իրավունքը: Դատարանության ընթացքում դիմողը փոխել է իր կողմից ներկայացված դիմումի հիմքն ու առարկան՝ դատարանին խնդրելով դատարանին Գյուղատնտեսության հաստատել Կադաստրի կողմից կազմված 1440 քմ մակերեսով հողամասի, այնտեղ գտնվող շինությունների վերաբերյալ իրավիճակային հասակագիծը, իսկ կադաստրի Վաղարշապատի սարածախյին ստորաբաժանմանը դատարանին դրա հիման վրա գրանցել Մ.Հարությունյանի համադատաստիսան իրավունքները:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանը խախտել է ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարության օրենսգրքի 53-րդ հոդվածի դատահանջները՝ չկատարելով գործում առկա աղացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ հետազոտություն: Ըստ բողոք բերած անձի, վերաքննիչ դատարանը հիմք է ընդունել միայն գյուղատնտեսի հայտարարությունը, ըստ որի Մ.Հարությունյանի կողմից օգտագործվող 440 քմ հողամասը գտնվում է ջրամատակարարման և ջրահեռացման օտարման և սղատարկման համար նախատեսված սարածում: Իրականում վիճելի 440 քմ հողամասը ջրամբարի կառուցման համար նախատեսված հողատարածքից դուրս է գտնվում:

Այս դատավարական խախտումների արդյունքում վերաքննիչ դատարանը վճիռ է կայացրել սկզբնական հայցով, որը հետագայում փոփոխված է եղել:

2) Դատարանը կիրառել է ՀՀ հողային օրենսգրքի 60-րդ հոդվածի 5-րդ կետը, որը չդրեՆ է կիրառել, և չի կիրառել «Ինքնակամ կառուցված շենքերի, շինությունների և ինքնակամ զբաղեցված հողամասերի առկայության դեղոքում գույքի նկատմամբ իրավունքների ղեճական գրանցման մասին» ՀՀ Կառավարության 2005 թվականի աղոքիլի 7-ի թիվ 719-Ն որոշումը, որը դրեճ է կիրառել:

Բողոք բերած անձն իր դիմումը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով.

ՀՀ հողային օրենսգրքի նված հոդվածում խոսքը գնում է անձին սեփականության իրավունքով փոխանցվող հողամասի մասին, մինչդեռ ինքը դատահանջել է գրանցել իր

սեփականության իրավունքը 1000 ֆմ օրինական հողամասի նկատմամբ, իսկ ինֆնական զբաղեցրած 440 ֆմ հողամասն իր սեփականության իրավունքի վկայականում դեֆ է ընդամենը շահագրավել և իր կարգավիճակով մնառոդես համայնֆային նշանակության հող:

Սեփականության իրավունքով դիմողին դասկանող 1000 ֆմ հողամասի և դրա վրա գնվող օրինական շինությունների վերաբերյալ դեֆ է սրվի սեփականության իրավունքի վկայագիր, իսկ ինֆնական կառույցները դեֆ է շահագրավել՝ առանց դրանց նկատմամբ դիմողի սեփականության իրավունքը ճանաչելու:

Բողոք բերած անձը դահանջել է բեկանել ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆնիչ դասարանի 13.07.2006 թվականի հուլիսի 13-ի վճիռը:

3. Վճարեկ բողոքի ֆնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճարեկ բողոքի ֆնության համար էական նշանակություն ունեն հեկյալ փաստերը՝

1) 1985 թվականից Մուրաղ Հարությունյանը Արմավիրի մարզի Տարնիկ գյուղում ունի սեփականության իրավունքով իրեն դասկանող 1000 ֆմ նման հողամաս և բնակելի տուն, որին կից առկա է նաև նրա կողմից ինֆնական զբաղեցրած 440 ֆմ հողամաս՝ ինֆնական շինություններով:

2) Առաջին աշյանի դասարան ներկյացված դիմումով Մ.Հարությունյանը դասարանից դահանջել է ճանաչել իր կողմից օգսագործվող 405 ֆմ հողամասը սեփականության իրավունքով ձեռք բերելու նախադասվության իրավունքը և դարսավորեցնել Գյուղադեսարանին՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով այդ հողակտորը վաճառել իրեն, ինչդես նաև դարսավորեցնել Կադասրին՝ սահմանված կարգով գրանցելու իր սեփականության իրավունքը: Դասաֆնության ընթացում դիմողը փոխել է իր կողմից ներկյացված դիմումի հիմն ու առարկան՝ դասարանին դահանջելով դարսավորեցնել Գյուղադեսարանին հասսաեկ Կադասրի Վադարադասի սարածֆային ստորաբաժանման կողմից կազմված 1440 ֆմ մակերեսով հողամասի, այնեղ գնվող շինությունների վերաբերյալ իրավիճակյին հասակագիծը, իսկ Կադասրի Վադարադասի սարածֆային ստորաբաժանմանը դարսավորեցնել դրա հիման վրա գրանցել Մ.Հարությունյանի համադասասխան իրավունքները:

4. Վճարեկ դասարանի դասառաբանությունները և եգրահանգումները.

Քննելով վճարեկ բողոքը՝ նշված հիմների սահմաններում Վճարեկ դասարանը գնում է, որ՝

1) *դիմողի բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է մասնակի՝ հեկյալ պասառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 32-րդ հողվածի 1-ին մասի համաձայն՝ հայցվորն իրավունք ունի մինչև դասարանի կողմից վճիռ կյացնելը փոխել հայցի հիմքը կամ առարկան, ավելացնել կամ նվազեցնել հայցյալին դահանջների չափը կամ հրաժարվել հայցից:

Սույն գործով դասաֆնության ընթացում դիմող Մ.Հարությունյանը փոխել է դիմումով ներկյացված դահանջի հիմն ու առարկան՝ դասարանից դահանջելով դարսավորեցնել գյուղադեսարանին հասսաեկ Կադասրի Վադարադասի սարածֆային

usnrapadannan koghig kagndvad 1440 fn maykrtunol hoghmayah, aygstel qsnvloy chnroptjonnnterh vtrapyerjal hravpidxakajhin hasakvaghdr, husk Yaghասրի Վաղարշապատի սարածային usnrapadannannr qarsavortegntel qra hihann vira qrangetel hr hamatqasashtann hravlonnterh (q.p. 66): Unazhin asjanhi qasaranhi vdnol ncvad qahannzhol qhndnr pavaravtel t:

Shinxet vtrannihz qasaranr` etqvtelol haygi hihnhg k anarakajhg, vdxh t kavyagrtel anazhin asjanhi qasarannd ntrkavyagvad slqrenakann haygvol: Yshhnn, vdnol anqraqannalol qhndrhi koghig ntrkavyagvad slqrenakann, ayj nzh et dz faqafaghakann qasavartjann ortnagrfh 32-ry hoghvadi 1-hn mayh kannnnterol sahhannvad kargol vtrzhnha koghig anazhin asjanhi qasarannd phovvad qahannzhn, dz faqafaghakann qordtrol vtrannihz qasaranr shajstetel t nzh et dz faqafaghakann qasavartjann ortnagrfh 215-ry, ayj` 53-ry hoghvadi 1-hn mayh qahannzhterh:

Zeslapar Vdnartel qasaranr qsnnd t, nr dz faqafaghakann qordtrol vtrannihz qasaranr utyn qordol zh kasantel amagvojgnterh rhl, pavdakovannhi k ovtelshol htsaqnotjonn` shajstetelol dz faqafaghakann qasavartjann ortnagrfh 53-ry hoghvadi 1-hn mayh qahannzhterh:

2) Poghfi tryrnrh hihnr Vdnartel qasarannd anhnar t hamardnd fntjann anarak qarzntel hntjaj yasannrapantjannp:

Utyn qordol vtrannihz qasaranr etqvtelol haygi hihnhg k anarakajhg, vdxh t kavyagrtel anazhin asjanhi qasarannd ntrkavyagvad ayj` slqrenakann haygmatqahannzhol: Njovakann hravlonnterh nrdnterh shajstann mayh matasashtannr qasannrapantjonnnterh zn karol qasakann aksh vtrannayann hihf hannqhasnaly ayj matannnternd, tr qasaranhi koghig qhndrhi qahannzhn rus tvojann zh fntvte: Zeslapar, qhndrhi koghig ntrkavyagvad k qasaranhi koghig zfnvad nvojparavakann qahannzhn vtrapyerol phasarknterh k matasannrapantjonnnterh zn karol jhntel Vdnartel qasaranhi fntarkvann anarak:

Ymatjund, pogrfh anazhin hihnh anakavojtjonnr, dz faqafaghakann qasavartjann ortnagrfh 226-ry hoghvadi hamadajn, dz snstakann qasaranhi vdxhr telkanntelol pavarar hihf t hannqhasndnd:

Telntelol vtrqvajhg k qtkavartelol dz faqafaghakann qasavartjann ortnagrfh 236-239-ry hoghvadnterol Vdnartel qasaranr

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Qhndr Mordh Zartjonnjannhi vdnartel pogrfh pavarartel: Telkannetel dz faqafaghakann qordtrol vtrannihz qasaranhi 13.07.2006 pvakannhi vdxhr k qordn noqrkvtel nujn qasaran` ayj kagndol ndr fntjann:

2. Utyn ortndnd ortnakann odh mzh t mndnd hrmatarkvann matihg k tnrvak zh pogrfarkvann:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ` usnraqnotjonn
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ` usnraqnotjonnnterh*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ SU-936/2006
Նախագահող դատավոր՝ Ա.Սուֆյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2475(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով «Իմդերիալ-նուկերչական» սահմանափակ
դասախանասվությամբ ընկերության ներկայացուցիչների կողմից ներկայացված
վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.08.2006 թվականի թիվ SU-936/2006
քաղաքացիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ հայցի ՀՀ Կոսայֆի մարզի
դատախազության ընդդեմ «Իմդերիալ-նուկերչական» սահմանափակ
դասախանասվությամբ ընկերության՝ անվճարունակ (սնանկ) ճանաչելու դահանջի
մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Յ

1. Գործի դատարանական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ ՀՀ Կոսայֆի մարզի դատախազությունը (այսուհետ՝
Դատախազություն) դահանջել է «Իմդերիալ-նուկերչական» սահմանափակ
դասախանասվությամբ ընկերությանը (այսուհետ՝ Ընկերություն) սնանկ ճանաչել:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.08.2006 թվականի թիվ SU-936/2006 վճռով
Դատախազության հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ընկերությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դատախազն չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ
հիմնավորումներով.

1) ՀՀ սննտական դատարանը խախտել է «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածը:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հիմքի առկայությունն ակնհայտ չի եղել: Նշված հիմքը վիճարկվել է Ընկերության կողմից դատավարության ընթացքում: Ավելին, սվյալ հիմքի բացակայությունն ակնհայտ է, քանի որ առկա է նույն անձանց միջև, նույն առարկայի մասին և միևնույն հիմքերով վեճի վերաբերյալ դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճիռ:

2) ՀՀ սննտական դատարանը կիրառել է ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածը, որը չդիմաց է կիրառել և չի կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 430-րդ հոդվածը, որը դիմաց է կիրառել:

Դատարանը, մերժելով հայցային վաղեմության ժանկետի կիրառման մասին դիմումը, նշել է, որ դատարանի համար վճարման վերջին ժամկետ է սահմանվել 2003 թվականի դեկտեմբերի 15-ը: Դատարանը, իրավացիորեն դատարանության կատարման վերջին ժամկետ համարելով 15.12.2003 թվականը, այսինքն՝ փաստորեն ընդունելով, որ Ընկերությունը մինչ այդ կեսանցող չի համարվում, դրա հետ մեկտեղ հիմնավոր է համարել 21.11.2001 թվականից մինչև 19.10.2002 թվականը ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածով սահմանված տկոսների դատախազի առկայությունը:

Դատարանը հավելի չի առել, որ 22.07.2003 թվականի վճռով հաստատվել է հասցեության համաձայնագիր, որով ամրագրվել է, որ հիմնական դատարանը՝ 251 518 000 ՀՀ դրամ և տույժի գումարը՝ 4 000 000 ՀՀ դրամ, դիմաց է վճարվի մինչև 15.12.2003 թվականը: Այսպիսով՝ նախկինում ծագած դատարանությունը դադարել է կողմերի միջև դատարանության նորացմամբ, քանի որ նախատեսվել է դատարանության այլ առարկա (291 518 000 ՀՀ դրամի և 24 000 000 ՀՀ դրամի փոխարեն 251 518 000 ՀՀ դրամ և 4 000 000 ՀՀ դրամ) և կատարման այլ եղանակ: Ընդ որում ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 430-րդ հոդվածի երրորդ մասի համաձայն՝ նորացումը դադարեցնում է սկզբնական դատարանության հետ կապված լրացուցիչ դատարանությունը, եթե այլ բան նախատեսված չէ կողմերի համաձայնությամբ, իսկ սվյալ դեպքում կողմերի համաձայնությամբ այլ բան չի նախատեսվել:

Ընկերությունը դատախազել է բեկանել ՀՀ սննտական դատարանի 10.08.2006 թվականին կայացրած վճիռը և հայցը մերժել:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) ՀՀ կառավարության 08.09.2001 թվականի թիվ 838 որոշմամբ «Սառլֆիր» բաց բաժնետիրական ընկերության 64,6% դիմացական սեփականություն հանդիսացող բաժնետոմսերն ուղղակի վաճառքի ձևով մասնավորեցվել են նախօրոք հայցնի գնորդ Ընկերությանը.

2) ՀՀ դիմացական գույքի կառավարման նախարարության և Ընկերության միջև 21.09.2001 թվականին կնքվել է բաժնետոմսերի առուվաճառքի թիվ 165-ու դայմանագիրը.

3) Ընկերությունը, խախտելով թիվ 165-ու դայմանագրի 3.1 կետը, մինչև 21.11.2001 թվականը բաժնետոմսերի վաճառքի գինը՝ 40 000 0000 ՀՀ դրամ, չի վճարել ՀՀ դիմացական բյուջե.

4) ՀՀ սննտական դատարանի 03.07.2002 թվականի վճռով հաստատվել է կողմերի

միջև 01.07.2002 թվականին կնքված հաճախության համաձայնությունը, համաձայն որի՝ կողմերը դադարեցրել են 15-օրյա ժամկետում, ՀՀ կառավարության 2002 թվականի մայիսի 30-ի թիվ 740-Ս որոշման հիման վրա, 2001 թվականի սեպտեմբերի 21-ին կնքված թիվ 165-ՈՒ դայմանագրում ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով կասարել համադասասխան փոփոխություններ.

5) 19.07.2002 թվականին կողմերի միջև կնքվել է դայմանագրի փոփոխություն, համաձայն որի՝ Ընկերությունը դադարեցրել է ադախովել դայմանագրի ընդհանուր արժեքի՝ 291 518 000 ՀՀ դրամի վճարումը վաճառողին՝ Հայաստանի Հանրադեությունը: Միաժամանակ սահմանվել է, որ դայմանագրի ընդհանուր արժեքը և վճարումների ուճացման հեսևանքով դայմանագրի 7.3 կեթի հիման վրա հաճարկված 24 000 000 ՀՀ դրամի չափով սույժի գումարները դեթ է վճարվի դայմանագրի փոփոխության կնքման օրվանից եռամսյա ժամկետում, սակայն Ընկերությունը մինչև 19.10.2002 թվականը դարձյալ չի կասարել իր վճարային դադարությունը.

6) ՀՀ սեսեսական դասարանի 03.07.2002 թվականի վճռի հիման վրա սրվել է կասարողական թերք:

7) 20.06.2003 թվականին հարկադիր կասարման փուլում կողմերը կնքել են հաճախության համաձայնություն և ներկայացրել հարկադիր կասարողին:

8) ՀՀ սեսեսական դասարանը 22.07.2003 թվականին կայացրած վճռով հասսասել է կողմերի միջև 20.06.2003 թվականին կնքված հաճախության համաձայնությունը: Ըստ նված հաճախության համաձայնության՝ 291 518 000 ՀՀ դրամից (համաձայն կողմերի միջև 02.06.2003 թվականին կնքված նախավճարի մասին դայմանագրի) 18.06.2003 թվականին վճարվել է նախավճար՝ 40 000 000 ՀՀ դրամ, իսկ մնացած գումարը Ընկերությունը դադարեցրել է միանվազ վճարել մինչև 2003 թվականի դեկտեմբերի 15-ը: Միևնույն ժամանակ հաճախության համաձայնությամբ սահմանվել է, որ դայմանագրի 7.3 կեթի հիման վրա հաճարկված 24 000 000 ՀՀ դրամի սույժի գումարից Ընկերությունը 31.08.2001 թվականին վճարել է 20 000 000 ՀՀ դրամ և չվճարած սույժի գումարը՝ 4 000 000 ՀՀ դրամ, դեթ է վճարվի մինչև 15.12.2003 թվականը.

9) 2003 թվականի դեկտեմբերի 12-ին Ընկերության կողմից փոխանցվել է վերը նված գումարը: 2004 թվականի հունվարի 12-ին կնքված ընդունման-հանձնման ակտով Ընկերությանը հանձնվել է «Սադֆիր» բաց բաժնեհրական ընկերության 393098 հաս 1000 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով բաժնեճոմսերը.

10) 25.03.2004 թվականին ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեսական գույքի կառավարման վարչության և Ընկերության միջև կնքվել է «Սադֆիր» բաց բաժնեհրական ընկերության՝ դեսական սեփականություն հանդիսացող 15.4% բաժնեճոմսերի առուվաճառքի թիվ 669-ՈՒ դայմանագիրը: Նված դայմանագրի 2.3 կեթի համաձայն՝ վաճառքի գին է սահմանվել 71 517 000 ՀՀ դրամ, որը Ընկերությունը դադարեցրել է վճարել վեցամսյա ժամկետում, սակայն Ընկերությունը դեռևս այդ գումարը չի վճարել.

11) Դասսննության ընթացքում հայցվորի ներկայացուցիչը որդես անվիճելի դադարություն ողնդել է միայն Հայաստանի Հանրադեության նկասմամբ Ընկերության ունեցած 94 053 323 ՀՀ դրամի դադար: Այսինքն՝ 21.11.2001 թվականից մինչև 19.07.2002 թվականը թույլ սված կեսանցի և 19.10.2002 թվականից մինչև 18.06.2003 թվականը թույլ սված կեսանցի նկասմամբ ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 411-րդ հողվածով սահմանված կարգով հաճարկված բանկային ճոկոսները:

4. ՎՃռաբեկ դասարանի դասձառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում՝ ՎՃռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի առաջին մասի համաձայն՝ դասավորը դարձադրանի ճանաչում է սնանկ, եթե նույն օրենքի 3-րդ հոդվածով նախատեսված հիմքի (հիմքերի) առկայությունն ակնհայտ է:

«Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի առաջին մասում ոչ սղառիչ թվարկվում են այն դեղքերը, որոնց դարձադրում սնանկությունը կարող է ակնհայտ համարվել: Մասնավորապես, սնանկության հիմքերի առկայությունն ակնհայտ է համարվում, երբ դարձադրան ունի դրամական դարձադրության բռնագանձման վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտնող վճիռ կամ դասավճիռ, դատանքը հիմնված է գրավոր գործարքի վրա, և չկա վեճ հանդիմակաց կողմի դարձադրությունների կատարման կամ ոչ դատարան կատարման վերաբերյալ, դարձադրանը չի առարկում իրեն ներկայացված դրամական դատանքի դեմ:

ՎՃռաբեկ դասարանը գտնում է, որ բացի վերոնշյալից օրենսդիրը չի բացառում դարձադրանի սնանկության հիմքերն ակնհայտ լինելու այլ դեղքեր:

Պեսք է նկատի ունենալ, որ սնանկության վարույթը դասավարակյալ վարույթի առանձնահատուկ տեսակ է, և այն՝ վերոհիշյալ մեկնաբանվող հոդվածի մասով նման է ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքով հասուկ վարույթի այն գործերի քննության կարգին, որոնց համար բնորոշ է անվիճելիության հասկանիքը:

Այսպես, ՀՀ քաղաքացիական դատարանության օրենսգրքի 103-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանը դիմումը թողնում է առանց քննության, եթե իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստերի հաստատման կամ ըստ ներկայացնողի և օրդերային կորցրած արժեթղթով հավաստված իրավունքները վերականգնելու մասին դիմումը քննելիս վեճ է ծագում իրավունքի մասին:

Հասուկ վարույթի գործերն այն գործերն են, որտեղ բացակայում է նյութաիրավական վեճը: Այս դրույթի կիրառումը դատական դրակնիկայում շատ նման է սնանկության վարույթի օրինակին: Այսպես, դատարանը սնանկության հարցը լուծելիս՝ դատանքի անվիճելիությունը որոշելիս դեմ է դարձի, թե կա՞ արդյոք նյութաիրավական վեճ և ինչպես է այն արձանագրվում:

Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրության արդյունքում ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործի քննության ընթացքում առկա է եղել նյութաիրավական վեճը:

Մասնավորապես, Ընկերությունը ծանրակցի փաստարկներով վիճարկել է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառման օրինականությունը: Ընդ որում քննարկվող գործով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի կիրառումը կամ չկիրառումը ուղղակիորեն հանգեցնում է Ընկերության մոտ «Անվճարունակության (սնանկության) մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի երկրորդ մասով նախատեսված հասկանիքների առկայությանը կամ բացակայությանը:

Նման դրամաներում ՎՃռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն գործով սնանկության հասկանիքներն ակնհայտ (անվիճելի) չեն եղել:

2) բողոքն երկրորդ հիմքով ՎՃռաբեկ դատարանի կողմից չի քննարկվում հետևյալ պատճառաբանությամբ.

Սույն գործով ներկայացված վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը բավարար է վճռաբեկ բողոքը բավարարելու համար:

Միաժամանակ, Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ դասարանները վիճելիության հիմքով սնանկության դահանջը մերժելիս չդիմացել է ըստ էության անդրադառնան նյութաիրավական վեճին՝ չսահմանափակելու համար այդ վեճի ֆննդության համար դասարան դիմելու անձի իրավունքը:

Այդ իսկ դատաճառով ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ և 430-րդ հոդվածների կիրառման (չկիրառման) օրինականության մասին բողոքի դատաճառաբանությունները Վճռաբեկ դասարանը ֆննդության առարկա չի դարձնում:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, ՀՀ ճնշման դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք է հանդիսանում:

Միևնույն ժամանակ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաբեկ դատարանի լիազորությունը հետևյալ դատաճառաբանությամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաշտացման մասին» Եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ով ունի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆննդության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆննդելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաֆննդության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնում նշված իրավունքի խախտման ճշտակցությունից: Տվյալ դեպքում Վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության օտարից:

Գասակյան ակտը փոփոխելիս Վճռաբեկ դատարանը հիմք է ընդունում բողոքի առաջին հիմքի պատճառաբանությունները:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1.«Իմդերիալ-ոսկերչական» սահմանափակ դատաստանաբանությամբ ընկերության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ճնշման դատարանի 10.08.2006 թվականի թիվ SU-936/2006 գործով կայացված վճիռը և դատական ակտը փոփոխել՝ ՀՀ Կոստայի մարզի դատաստանության հայցը մերժել:

2.Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ ստորագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ ստորագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ S2-201
Նախագահող դատավոր՝ Վ.Ասլանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2482 (ՏԳ)
2006

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Նախագահող դատավոր Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցող դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ.ԱՐԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, քննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղական ծառայության կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ճնեղական դատարանի (այսուհետ նաև՝ Դատարան) 2006 թվականի սեդեմբերի 12-ի թիվ S2-201 ֆաղաֆաղիական գործով կայացված վճռի դեմ՝ ըստ «Ավթոմատիկա գործարան» բաց բաժնեղիրական ընկերության (այսուհետ նաև՝ Ընկերություն) դիմումի ընդդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղական ծառայության (այսուհետ նաև՝ Ծառայություն)՝ ալսն անվալեր ճանաչելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասնությունը.

Դիմելով դատարան՝ Ընկերությունը դահանջել է Ծառայության 2006 թվականի օգոստոսի 3-ի թիվ 1011169 ալսը մասնակի՝ ալսի 1-ին կեղի 2-րդ ենթակեղը (Ծահուբահարկի մասով) ճանաչել անվալեր և դարձալորեցնել ընկերության հարկային հաւլի ֆառղից դուրս գրել 6 488 4 հաւլար ՀՀ դրամ գումարը:

ՀՀ ճնեղական դատարանի 2006 թվականի սեդեմբերի 12-ի թիվ S2-201 վճռով դիմումը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Ծառայությունը:

Վճռաբեկ բողոքին լիարժեք պատասխան է ներկայացրել «Ավստրալիական գործարան» բաց բաժնետիրական ընկերության ներկայացուցիչը:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դիմումները.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆինվում է հետևյալ հիմքի սահմաններում ներհոսքայալ հիմնավորումներով.

ՀՀ սննդամթերքի դատարանը սխալ է մակնաբանել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետև նաև՝ Օրենք) 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «բ» կետը և դրա հետևանքով չի կիրառել Օրենքի 69-րդ հոդվածը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշում է, որ նա լիարժեք պատասխանում է հետևյալ փաստարկերով.

Օրենքի նշված հոդվածը որևէ բացառություն չի նախատեսում այլ մեկնաբանության համար: Բոլոր դեպքերում հարկվող շահույթը ղեկ է նվազեցվել ֆեակական գործը կատարելու կամ կարճելու մասին որոշում ընդունելու ժամանակ, սկսած 1998 թվականից (2005 թվականի փոխարեն): Հետևաբար չեն դիմումները «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «բ» կետի դիմումները, և նույն օրենքի 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ դիմումը ենթակա է դատարանական քննության:

Բողոք բերած անձը դիմում է բեկանել ՀՀ սննդամթերքի դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 12-ի վճիռը և գործն ուղարկել նոր քննության:

2.1 Վճռաբեկ բողոքի դատարանի հիմքերը, փաստարկերը և դիմումները.

Բողոքին լիարժեք պատասխան ներկայացրած անձը գտնում է, որ բողոքի դատարանական քննությունը դատարանի վճիռը բեկանելու հիմք չէ, քանի որ Ընկերությունը համախառն եկամտի նվազեցումները կատարել է ճիշտ և օրենսդրությանը համապատասխան: «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ նախորդ տարիներում ավել ցույց սկսած եկամտի (դրամային ցույց սկսած նվազեցումների) չափով համախառն եկամտից նվազեցումները կատարվում են հայտնաբերված սարքային ընթացքում: Այսինքն, Ընկերությունը 1997 թվականին ունենալով կորուստներ, համախառն եկամտները չի նվազեցրել 1998 թվականին (ֆեակական գործի վարույթը կատարելու տարի), այլ նվազեցրել է ֆեակական գործի կատարման մասին տեղեկատվություն ստանալու ժամանակ: Սկսած 1998 թվականից, Ընկերությունն իր կորուստները հայտնաբերել է ֆեակական գործի վարույթի կատարման որոշման ընդունման մասին տեղեկություն ստանալու ժամանակ: Հետևաբար, Ընկերությունը չի խախտել «Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ դրույթները, որի համաձայն՝ ընկերությանը թույլատրվում է ենթարկել տուգանքի միայն այն բանի համար, եթե վնասը ցույց տալի ավելի, քան իրականում գոյություն ունի:

Ընկերությունը ավել է ցույց տալի ոչ թե իր վնասը, այլ իրական կորուստ՝ համախառն եկամտի նվազեցման ձևով:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված ունեցող փաստերը՝

1) 1997 թվականին Ընկերության դիմումից կատարվել է 32442.0 հազար դրամի

մեսաղի գողություն:

2) Ընկերությունը սկսած 1998 թվականից իր սարեկան հաշվետվություններում արձանագրել է 32442.0 հազար ՀՀ դրամ մեսաղի կորուստը, սակայն այն չի նվազեցրել:

3) 24.05.2005 թվականի Լոռու մարզային ֆինչական բաժնի թիվ 71/319115797 գրությամբ Ընկերությունը սեղեկացել է, որ գողության փաստի առթիվ հարուցվել է ֆրեական գործ, որի վարույթը կասեցվել է 08.01.1998 թվականին:

4) Ընկերությունը նշված կորուստը նվազեցրել է 2005 թվականին:

5) Ծառայության դեմ 2006 թվականի հուլիսի 14-ի թիվ 1011169 հանձնարարագրի հիման վրա Ընկերությունում կասարվել է բյուջեի հետ փոխհարաբերությունների և հարկային մարմնի կողմից վերահսկվող օրենսդրության առանձին դահանգների կասարման ճշտության ստուգում:

6) Կասարված ստուգման արդյունքում 2006 թվականի օգոստոսի 3-ին կազմվել է թիվ 1011169 ստուգման ակտը, որի «Շահութահարկ (ներառյալ հարկային գործակալի կողմից դահվող (զանձվող)» կետով որդես խախտում արձանագրվել է, որ 1997 թվականին Ընկերության դահեստից կասարված 32442.0 հազար ՀՀ դրամի մեսաղի գողությամբ առաջացած կորուստը համախառն եկամտից նվազեցվել է ոչ թե սլյալ կորուստը դասճառած անձին չդարձելու հետևանքով նախաֆննության մարմնի կողմից ֆրեական գործով վարույթը կասեցնելու մասին որոշում կայացվելու սարում (1998 թվականին), այլ ավելի ուշ (2005 թվականին):

7) Նշված ակտով Ընկերությանն առաջադրվել է շահութահարկի գծով 6488.4 հազար ՀՀ դրամ տուգանք:

4. Վճռաբեկ դասարանի դասճառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ *բողոքը հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող շահույթը հարկատուի համախառն եկամտի և սույն օրենքով սահմանված նվազեցումների դրական արբերությունն է: Օրենքի 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի «բ» կետի համաձայն՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով որոշված բնական կամ փաստացի այլ կորուստների չափեր սահմանված չլինելու կամ դրանք գերազանցող կորուստի դեղում համախառն եկամտից նվազեցվում է այդ կորուստի չափով վնաս դասճառած անձին չդարձելու հետևանքով նախաֆննության մարմնի կողմից ֆրեական գործը կասեցնելու կամ կարճելու մասին որոշում ընդունելու դեղում վերջինիս ընդունման սարում:

Հետևաբար, «Ավտոմատիկա գործարան» բաց բաժնետիրական ընկերության մոտ առաջացած կորուստները ենթակա էին նվազեցման համախառն եկամտից նախաֆննության մարմնի կողմից ֆրեական գործով վարույթը կասեցնելու մասին որոշման կայացման սարում, այսինքն՝ 1998 թվականին:

«Շահութահարկի մասին» ՀՀ օրենքի (այսուհետ նաև՝ Օրենք) 69-րդ հոդվածի համաձայն՝ օրենքը խախտելու համար վճարողները և դրանց դաբոնասար անձինք դասասխանասվություն են կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Միաժամանակ նույն հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված է, որ հարկային մարմին ներկայացված շահութահարկի հաշվարկում նույն օրենքով

սահմանված կարգով հաշվարկված վնասն ավել ցույց սալու դեղմում ռեզիդենտ հարկ վճարողից գանձվում է տուգանք՝ ավել ցույց սված վնասի 20 տոկոսի չափով: Ծառայության կողմից Ընկերությանը տուգանքն առաջադրվել է՝ հիմք ընդունելով 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասը, որում նկարագրված խախտումը ներառում է նույն օրենքի 21-րդ հոդվածի 2-րդ մասի նորմի խախտման համար դասասխանասվությունը հետևյալ դասառաքանությամբ.

«Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտում դեմք է կիրառվեն նորմասիվ իրավական ակտերով սահմանված կամ հանրածանոթ հասկացություններ կամ սերմիններ: Եթե նորմասիվ իրավական ակտում կիրառվում են նոր կամ բազմիմաստ կամ այնդիսի հասկացություններ կամ սերմիններ, որոնք առանց դարգաբանման միանշանակ չեն ընկալվում, ադա այդ իրավական ակտով դեմք է սրվեն դրանց սահմանումները: Նույն օրենքի 86-րդ հոդվածի համաձայն՝ իրավական ակտը մեկնաբանվում է դրանում դարունակվող բառերի և արտահայտությունների սառացի նշանակությամբ՝ հաշվի առնելով օրենքի դասանցները: Իրավական ակտի մեկնաբանությամբ չդեմք է փոփոխվի դրա իմաստը:

Օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ հարկվող ատույթը որոշելիս համախառն եկամտից թույլատրվում է կատարել նույն գլխով նախատեսված նվազեցումները (ծախսեր, կորուստներ և այլ նվազեցումներ): Օրենսդիրը նշված նորմով հասկ սահմանել է այն ձևերը, որոնցով կարելի է կատարել նվազեցումներ: Դրանք են՝ ծախսերը, կորուստները և այլ նվազեցումները: Օրենսդիրը նաև սահմանել է նվազեցումների տեսակների հասկացությունները, ըստ որոնց՝ Օրենքի 9-րդ հոդվածի իմաստով «այլ նվազեցում» հասկացությունն իր մեջ ներառում է նաև Օրենքի 25-րդ հոդվածով սահմանված վնասները:

Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ Օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված «հաշվարկված վնաս» հասկացությունը դեմք է մեկնաբանվի այդ արտահայտության և դրանում դարունակվող բառերի սառացի նշանակությամբ՝ չփոփոխելով դրա իմաստը, չնեդացնելով կամ չընդլայնելով այն, ինչդեա նաև նույն Օրենքով սրված սահմանման համաձայն:

«Վնաս» հասկացության բովանդակությունը սահմանված է Օրենքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասում, որի իմաստով հարկատուի գործունեությունից վնասը նույն օրենքով սահմանված նվազեցումների գերազանցումն է համախառն եկամտի նկատմամբ:

Ինչդեա վերը նշվեց Օրենքի 9-րդ հոդվածի իմաստով նվազեցում է հանդիսանում նաև կորուստը:

Սույն գործով հաստատված փաստերի, ինչդեա նաև Ընկերության կողմից ներկայացված բողոքի դասասխանի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանը հաստատված է համարում, որ Օրենքով սահմանված ժամկետից (1998 թվական) ու (2005 թվական) կատարված նվազեցումները առաջացրել են Ընկերության նվազեցումների գերազանցում համախառն եկամտի նկատմամբ: Հետևաբար, հանցագործության հետևանքով առաջացած կորուստները սխալ ձևակերպելու համար դասասխանասվությունը կարող է առաջադրվել Օրենքի 69-րդ հոդվածի 3-րդ մասի հիմքով:

Միաժամանակ Վճռաբեկ դատարանն անհրաժեշտ է համարում անդրադառնալ այն հանգամանքին, որ Դատարանը սույն վեճի նկատմամբ կիրառել է ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի նորմերը, որոնք չդեմք է կիրառել, քանի որ ՀՀ ֆադաբացիական օրենսգրքի 1-ին հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ մյուսի վարչական կամ այլ իրախանական ենթակայության վրա հիմնված գույբային՝ ներառյալ հարկային, ֆինանսական ու

վարչական հարաբերությունների նկատմամբ ֆաղափացիական օրենսդրությունը և այլ իրավական ակտերը չեն կիրառվում, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենսդրությամբ:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. ՀՀ կառավարությանն առընթեր հարկային դեղատոմսերի օրենսդրության վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 2006 թվականի սեպտեմբերի 12-ի թիվ S2-201 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման պահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԳԱՏԱՐԱՆ**

Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2501(Ա)
ասյանի դատարանի վճիռ 2006թ.
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-1509
Նախագահող դատավոր՝ Ս. ԱՐԱՄՅԱՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

Ուսումնասիրելով և համալրելով՝ Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ՝ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դրեքաց դատական նիստում, ֆննելով Գևորգ Ջիվարյանի ներկայացուցիչ Անի Թորոսյանի կողմից բերված վճռաբեկ բողոքը Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Իրինա Հակոբյանի ընդդեմ Գևորգ Ջիվարյանի՝ ամուսնալուծության և ալիմենսի բռնագանձման դատարանի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատարանական նախադասմունքները.

Կենսրոն և Նորֆ-Մարաե համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճռով որոշվել է.

ա/ ամուսնալուծության դատարանի մասով գործի վարույթը կարճել,

բ/ ալիմենսի բռնագանձման դատարանը բավարարվել է, վճռվել է Գևորգ Ջիվարյանից հոգուս Իրինա Հակոբյանի, որդես վերջինիս խնամքին գտնվող 18.12.2002 թվականին ծնված Մոս Գևորգի Ջիվարյանի աղուսի միջոց բռնագանձել ալիմենս, յուրաքանչյուր ամիս 15.000 (սասնիինգ հազար) դրամ, մինչև երեխայի չափահաս դառնալը՝ ալիմենսի բռնագանձումը սկսելով 01.08.2004 թվականից:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է դատաստանող Գևորգ Ջիվարյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաքել բողոքին դասասխան է ներկայացվել հայցվոր Իրինա Հակոբյանի կողմից:

2. Վճռաքել բողոքի հիմքը, փաստարկները և դաշանջը.

Սույն վճռաքել բողոքը քննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում՝ ներհոիշյալ հիմնավորմամբ.

1) Դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 2-րդ մասի դաշանջները:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկով:

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն, ալիմենս հասկացվում է դատարան դիմելու դաշանջ: Անցած ժամանակահատվածի համար ալիմենս կարող է բռնագանձվել դատարան դիմելու դաշանջի նախորդող երեք ամիսի համար, եթե դատարանով հաստատվել է, որ մինչև դատարան դիմելը միջոցներ են ձեռնարկվել աղքատի միջոցներ ստանալու համար, բայց ալիմենսը չի ստացվել ալիմենս վճարելու դաշանջով անձի կողմից դա վճարելուց խուսափելու հետևանքով: Քաղաքացիական գործում չկա որևէ աղացույց, որը կհաստատի հայցվորի կողմից ալիմենս ստանալու ուղղությամբ միջոցներ ձեռնարկած լինելու և դատասխանողի կողմից ալիմենսի վճարումից խուսափելու հանգամանքները: Իսկ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն, այդ աղացույցների ներկայացումը հայցվորի դատավարական դաշանջում չի հանդիսանում:

2) Դատարանը խախտել է ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ և 139-րդ հոդվածների դաշանջները:

Բողոքի սույն հիմքը բողոք բերած անձը հիմնավորել է հետևյալ փաստարկներով:

Դատարանի վճռի մասին Պետրոս Զիվարյանը որևէ տեղեկություն չի ունեցել, նա հանդիսանում է Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացի և ունի մեծական բնակության վայր, որին հայցվորը քաղաքացիական է եղել, սակայն դատարանից այն թաքցրել է: Արդյունքում Պ. Զիվարյանը չի տեղեկացվել իրենից ալիմենս բռնագանձելու վերաբերյալ կայացված վճռի մասին:

Դատարանի ակտի կայացվելուց հետո դատարանը այն դատարանի կողմից չի ուղարկել կողմին:

Վերոգրյալի հիման վրա վճռաքել բողոք բերած անձը դաշանջել է բեկանել Կենտրոն և Նոր-Մարաշ համայնքների առաջին աստիճանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը և այն փոփոխել՝ ալիմենսի բռնագանձումը կասարել վճիռը կայացնելու դաշանջ:

2.1 Վճռաքել բողոքի դասասխանի փաստարկները.

Դատարանը ճիշտ է կիրառել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի դաշանջները, քանի որ դատասխանողը որդեկ ծնող տեղյակ է, որ ալիմենս վճարելու դաշանջում իրենից և այդ դաշանջում նախատեսված է ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքով, իսկ նա տեղյակի նյութաղետ չի օգնել, ինչի մասին են վկայում դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած բազմաթիվ վճիռները:

Բացի այդ, դատարանը ծանուցագրերը դատարան ձևով ուղարկել է դատասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի հասցեով, դատարանի նիստերը մի քանի անգամ հետաձգվել են հայցվորի ներկայացուցչի միջնորդությամբ՝ Պ.Զիվարյանին դատարան

նիստերին ներգրավելու նպատակով: Այսինքն՝ դասարանի կողմից լուրջ քննարկվել են ՀՀ ֆաղափարական դասավարտության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի լուրջ խախտումները:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Կողմերի երեխան՝ Սոս Գևորգի Հակոբյանը, ծնվել է 18.12.2002 թվականին:

2) Նույն օրը՝ 18.12.2002 թվականին, Գևորգ Ջիվարյանը ընդունել է երեխայի նկատմամբ հայրությունը, որի արդյունքում երեխային սրվել է նոր ծննդյան վկայական՝ հոր ազգանվամբ:

3) Սույն ֆաղափարական գործով ամուսնալուծության և ալիմենսի բռնագանձման լուրջ խախտումներով Իրինա Հակոբյանը հայցադիմում է ներկայացրել դասարան 31.03.2006 թվականին:

4) Հայցադիմումի մեջ նշվել է դասասխանողի վերջին հայտնի բնակության վայրը՝ Երևանի, Մ. Խորենացու փողոցի 47/1 շենքի թիվ 30 բնակարանը:

5) Առաջին ասյանի դասարանի 10.05.2006 թվականի համադասասխան գրությանն ի դասասխան Երևանի Կենտրոն համայնքի «Կենտրոն» համասիրության կառավարիչը տեղեկացրել է, որ կատարված սուրճման համաձայն Մ. Խորենացի 47/1 շենքի թիվ 130 բնակարանի բնակիչ Գևորգ Ջիվարյանին դասական նիստի մասին ծանուցել հնարավոր չէ, քանի որ նա ըստ ծնողների հայտարարության բացակայում է ՀՀ-ից: Ծանուցվել է դասասխանողի հայրը՝ Սոս Ջիվարյանը, որի համար ստորագրել է (գ.թ.16):

4. Վճռաբեկ դասարանի դասառաքանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը վերը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ալիմենս հասկացվում է դասարան դիմելու լուրջ: Անցած ժամանակահատվածի համար ալիմենս կարող է բռնագանձվել դասարան դիմելու լուրջին նախորդող երեք ամիսը համար, եթե դասարանով հաստատվել է, որ մինչև դասարան դիմելը միջոցներ են ձեռնարկվել աղյուսի միջոց ստանալու համար, բայց ալիմենսը չի ստացվել ալիմենս վճարելու լուրջով անձի կողմից դա վճարելուց խուսափելու հետևանքով: Այսինքն՝ սույն հոդվածում օրենսդիրը սահմանել է ալիմենսի՝ միայն այդպիսի լուրջով դասարան դիմելու լուրջից հասկացման կանոն: Նշված հոդվածի նույն մասի երկրորդ նախադասությամբ նախատեսվել է այդ կանոնից բացառություն, այն է՝ դասարան դիմելու լուրջին նախորդող երեք ամիսը համար ալիմենսը կարող է բռնագանձվել, եթե դասաբնակությամբ հաստատվել է ալիմենսի վճարման լուրջով անձի կողմից այն վճարելուց խուսափելու հանգամանքը:

Սույն բողոքի՝ ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 95-րդ հոդվածի լուրջին մասին վճռաբեկ բողոքի դասառաքանությունը հիմնավոր է, քանի որ դասասխանողի կողմից ալիմենս վճարելու լուրջով անձից խուսափելու, ինչպես նաև երեխային նյութական օգնություն ցույց չչալու վերաբերյալ հանգամանքները հաստատող որևէ լուրջառաջ աղյուսային գործում առկա չէ: Մինչդեռ առաջին ասյանի դասարանը հիմնվելով միայն հայցվորի

հայտարարությունների վրա, հաստատված է համարել այն հանգամանքը, որ դատաստիսանողն իր անչափահաս երեխային նյութական օգնություն ցույց չի սվել (գ.թ.27):

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ դատարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ ընտանեկան օրենսգրքի 92-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ինչը հանգեցրել է դատական սխալի:

2) Բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է մասնակի՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձինք դատական ծանուցագրերով տեղեկացվում են դատական նիստի կամ առանձին դատավարական գործողություններ կատարելու ժամանակի և վայրի մասին: Ծանուցագիրն ուղարկվում է դատավարական գրասենյակի կամ դատարանի մասին: Ծանուցագիրն ուղարկվում է դատարանի կողմից (այսուհետ՝ դատարան)՝ ծանուցագիրն ուղարկվում է գործին մասնակցող անձի նշած հասցեով:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատաստիսանողի փաստացի գտնվելու վայրը անհայտ լինելու դեպքում դատարանը գործը ֆինում է դատաստիսանողի վերջին հայտնի բնակության վայրի համայնքի ղեկավարի կամ նրա վերջին հայտնի աշխատատեղի վայրի կողմից ծանուցում ստանալու փաստը հավաստող մակագրությամբ հաղորդագրություն ստանալուց հետո:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի խախտման մասին վճռաքել բողոքի դատարանի որոշումն անհիմն է, քանի որ սույն գործի փաստերի համաձայն՝ դատաստիսանողը բացակայել է Հայաստանի Հանրապետությունից և նրա փաստացի գտնվելու վայրն անհայտ է եղել, իսկ դատարանը դատաստիսանողին ծանուցել է վերջին հայտնի բնակության հասցեով:

Սույն գործով դատաստիսանողի փաստացի գտնվելու վայրը հայտնի չլինելու դեպքում դատարանը իրավացիորեն ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 94-րդ հոդվածի 1-ին մասի դաժանաբանության համադատաստիսանող՝ գործը ֆինել է դատաստիսանողի բացակայությամբ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 139-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի վճիռը, այն կազմելուց անմիջապես հետո, դատարանը նշում ուղարկվում է գործին մասնակցող անձանց:

Նշված հոդվածի դաժանաբանության խախտման մասին վճռաքել բողոքի փաստարկը Վճռաքել դատարանը հիմնավոր է համարում, քանի որ դատարանը նշված հոդվածի դաժանաբանության համադատաստիսանողի վճիռը չի ուղարկել դատաստիսանողին՝ նրա վերջին հայտնի բնակության վայրի հասցեով:

Այսուհետև, սույն վճռաքել բողոքի հիմքերի առկայությունը, ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 226-րդ հոդվածի համաձայն, Կենտրոն և Նոր-Մարա համայնքների առաջին ասյանի դատարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու հիմք է:

Միևնույն ժամանակ, վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն գործով անհրաժեշտ է կիրառել ՀՀ ֆաղաֆացիական դատավարության օրենսգրքի 236-րդ հոդվածի առաջին մասի 4-րդ կետով սահմանված՝ ստորագրության դատարանի դատական ակտը փոփոխելու՝ Վճռաքել դատարանի լիազորությունը հետևյալ հիմնավորմամբ.

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանաբանության մասին» Եվրոդատական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի համաձայն՝ յուրաքանչյուր ոմ ոմի ողջամիտ ժամկետում իր գործի ֆինության իրավունք: Սույն ֆաղաֆացիական գործով վեճի լուծումն

Էական նշանակություն ունի գործին մասնակցող անձանց համար: Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ գործը ողջամիտ ժամկետում ֆիննելը հանդիսանում է Կոնվենցիայի նույն հոդվածով ամրագրված անձի արդար դատաբանության իրավունքի տարր, հետևաբար գործի անհարկի ձգձգումները վսանգ են դարձնակում նված իրավունքի խախտման տեսակյունից: Տվյալ դեղում վճռաբեկ դատարանի կողմից ստորադաս դատարանի դատական ակտը փոփոխելը բխում է արդարադատության արդյունավետության տահերից:

Այսդիսով, Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ սույն վճռաբեկ բողոքը ենթակա է բավարարման, իսկ Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը՝ փոփոխման:

Ելնելով վերագրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դատարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը՝ ալիմենտի բռնագանձումը 2004 թվականի օգոստոսի 1-ից սկսելու վերաբերյալ մասով և այն փոփոխել՝ ալիմենտի բռնագանձումն իրականացնել հայցվոր Իրինա Հակոբյանի կողմից դատարան դիմելու դահից՝ 31.03.2006 թվականից:

2. Կենտրոն և Նորֆ-Մարա համայնքների առաջին աշյանի դատարանի 29.05.2006 թվականի վճիռը՝ ամուսնալուծության դահանջով գործի վարույթը կարճելու մասով թողնել օրինական ուժի մեջ:

3. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրատարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԲ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության
ֆաղաֆաղիական գործերով
վերաքննիչ դատարանի վճիռ
Քաղաֆաղիական գործ թիվ 06-1810
Նախագահող դատավոր՝ Տ.Սահակյան
դատավորներ Ա.Խառատյան
Ա.Թումանյան

Քաղաֆաղիական գործ թիվ 3-2334(ՎԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաֆաղիական դալաղը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությաղը Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությաղը դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՁՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստող, քննելով հայցվոր Աեոս Թորգոմյանի ներկայացուցիչ Արմեն Ումբատյանի վճռաբեկ բողոքը ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի 2006 թվականի հունիսի 16-ի թիվ 06-1810 ֆաղաֆաղիական գործով կայացված վճռի դեղ՝ ղս Աեոս Թորգոմյանի հայցի ղնդդեղ Գագիկ Գրիգորյանի՝ դարձավորության մայր գումարն ու հաեվարկված ղոկոսները բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Ձ Ե Ց

1.Գործի դատավարական նախադատամությունը.

Դիմելով դատարան՝ հայցվոր Աեոս Թորգոմյանը դահանջել է դատասիանող Գագիկ Գրիգորյանից բռնագանձել 7700 ԱՄՆ դոլարին համարեֆ ՀՀ դրամ՝ որդես դարձավորության մայր գումար և ղոկոսներ՝ մինչև դրամական դարձավորության ֆասացի կատարման դահը, բանկային ղոկոսի հաեվարկային դրոյֆի հաեվարկմաղը:

Էրեքունի և Նուբարաեոն համայնքների առաջին աղյանի դատարանի 2006 թվականի մարտի 9-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեոն. որոեվել է

դասասխանող Գագիկ Գրիգորյանից հօգուտ Աօս Թորգոմյանի բռնագանձել 7700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ որդես դասարանության մայր գումար, ինչդեպ նաև 64 000 ՀՀ դրամ՝ որդես նախադես վճարված դեսական սուրբի գումար: Հայցադահանջը սոկոսների բռնագանձման մասով մերժվել է:

ՀՀ ֆադաֆաջիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 2006 թվականի հունիսի 16-ի վճռով հայցը բավարարվել է մասնակիորեն՝ առաջին աջանի դասարանի կողմից կայացված վճռի բովանդակությանը համահունչ:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել հայցվոր Աօս Թորգոմյանի ներկայացուցիչը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում՝ ներհիբեյալ հիմնավորումներով.

1) ՀՀ ֆադաֆաջիական գործերով վերաֆննիչ դասարանը կիրառել է ՀՀ ֆադաֆաջիական օրենսգրքի 420-րդ հողվածի 1-ին մասը, որը չդես է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

Դասարանը առանց բավարար ադացույցների հիմնավորված է համարել այն հանգամանքը, որ դասասխանող Գագիկ Գրիգորյանը հայցվորին առաջարկել է վերադարձնել հիմնական դասրբի գումարը, սակայն հայցվոր Աօս Թորգոմյանը հրաժարվել է այն ընդունելուց:

2) Դասարանը չի կիրառել ՀՀ ֆադաֆաջիական օրենսգրքի 881-րդ հողվածը, 880-րդ հողվածի 3-րդ մասը և 411-րդ հողվածը, որոնք դես է կիրառեր:

Բողոք բերած անձը նեված դնդումը դասճառաբանում է հեսկյալ փաստարկներով.

ՀՀ ֆադաֆաջիական օրենսգրքի 880-րդ հողվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ փոխառության գումարը համարվում է վերադարձված այն փոխասուին հանձնելու կամ նրա բանկային հաշվին փոխանցելու դահին, եթե այլ բան նախասեսված չէ փոխառության դայմանագրով:

Օրենսգրքով նախասեսված նորնը դասավորության կասարումը նախասեսում է փոխասուին գումարը վերադարձնելու միջոցով: Այսինֆն՝ հսակորեն հեսում է, որ առաջանում է սոկոսագումարների վճարման դասավորություն:

Բողոք բերած անձը դահանջել է մասնակիորեն՝ հաշվարկված սոկոսների մասով, բեկանել ՀՀ ֆադաֆաջիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի 16.06.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նեանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար եական նեանակություն ունեն հեսկյալ փաստերը.

1) Պասասխանող Գագիկ Գրիգորյանի կողմից սրված գրավոր սսացականների համաձայն՝ հայցվոր Աօս Թորգոմյանը 2003 թվականի ադրիլի 10-ին Գագիկ Գրիգորյանին դասրբով սվել է 3000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, 2003 թվականի ադրիլի 25-ին՝ 1700 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ, 2003 թվականի մայիսի 16-ին՝ 3000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ՀՀ դրամ՝ յուրաֆանչյուր դեղում երկամյա ժամկեսում

վերադարձնելու դայանդով:

2) Գագիկ Գրիգորյանը չի կասարել իր դատարարությունները:

4. Վճռաքել դատարանի դատառաքանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաքել բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 420-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե դատարարությունը չկասարելը կամ այն անդաժաժ կասարելը ժեղի է ունեցել երկու կողմերի մեղքով, ադա դատարանը համադատասախանաբար նվազեցնում է դատարադանի դատասախանասվոդթյան չափը:

Մեղքը դատասախանասվոդթյան ենթարկելու անհրաժեժե դայանդ է, և անձը կարող է դատասախանասվոդթյան ենթարկվել միայն մեղքի առկայոդթյան դեղդում: ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսդրոդթյամբ սահմանվաժ է այն ընդհանուր սկզբունքը, ըստ որի մեղքի բացակայոդթյունը դեժ է ադադադուցի դատարարոդթյունը խախտող անձը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 878-րդ հոդվաժի 2-րդ մասի համաձայն՝ ի հավաստումն փոխառոդթյան դայանդադրի և դրա դայանդների՝ կարող է ներկայացվել փոխառոդի սվաժ սսացականը կամ փոխասոդի կողմից փոխառոդին որոժակի դրամական գումար կամ որոժակի ֆանակի գոյք սալը հավաստող այլ փաստաթուղթ:

Տվյալ դեղդում ֆաղաֆաղիական գործում առկա գրավոր ադադադուցներով՝ գրավոր սսացականներով, ադադադուցվաժ է դատասախանող Գագիկ Գրիգորյանի կողմից հայցվորից որոժակի ժամկետով գումար փոխառելու հանգամանքը, սակայն բացակայում է որևէ ադադադուց, որով հաստատում է այն վերադարձնելու փաստը:

Ադադադուցվաժ չէ նաև հայցվոր Աոն Թորգոմյանի մեղքով դատարարոդթյան չկասարման կամ անդաժաժ կասարման հանգամանքը:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական գործերով վերաքննիչ դատարանի կողմից կիրառվաժ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 420-րդ հոդվաժի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանն իրավունք ունի նաև նվազեցնել դատարադանի դատասախանասվոդթյան չափը, եթե դատարսերը դիսավորյալ կամ անզգոյժ նոդասել է դատարարոդթյունները չկասարելու կամ անդաժաժ կասարելու հետևանքով դատառաժվաժ վնասների չափի ավելացմանը կամ ողջամիս միջոցներ չի ձեռնարկել դրանց նվազեցման համար:

Վճռաքել դատարանը գտնում է, որ սույն վեժի նկատմամբ վերոնշյալ դրույթը կիրառելի չէ, ֆանի որ դատական դաժեղանոդթյան դիմելը իրավունքները խախտվաժ անձի (սվյալ դեղդում՝ դատրասիրոջ) իրավունքն է և ոչ թե դատրականոդթյունը: Այսդես՝ ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարոդթյան օրենսգրքի 2-րդ հոդվաժի համաձայն՝ ժահագրգիռ անձն իրավունք ունի ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատավարոդթյան օրենսգրքով սահմանվաժ կարգով դիմել դատարան՝ Հայաստանի Հանրադեղեսոդթյան Սահմանադրոդթյամբ, օրենքներով և այլ իրավական ակտերով սահմանվաժ կամ դայանդադրով նախաստավաժ իր իրավունքների, ազատոդթյունների և օրինական ժահերի դաժեղանոդթյան համար:

Այսդիսով, դատրասիրոջ կողմից դատարարոդթյան ժագման դահին կամ անմիջադես դրանից հետո դատարան չդիմելը չի կարող հանդիսանալ դատարադանի կողմից դատարարոդթյունը չկասարելուն կամ անդաժաժ կասարելուն նոդաստող հանգամանք, ֆանի որ դատրատադանն ինքն է դատարար անհրաժեժե հոգաժոդթյուն և

երջահայացություն ցուցաբերել Պարսավորության ժամանակին և Պաշտած կասարման համար: Հայցային վաղեմության ժամկետի ընթացքում դասարան դիմելը ղեֆ է դիտել որդես Պարսավորությունների կասարումն աղահովելուն ուղղված ողջամիտ գործողություն, և դա չի կարող ինքնին որևէ բացասական հետևանքներ առաջացնել Պարսասիրոջ համար:

2) *բողոքը երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 880-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ փոխառության գումարը համարվում է վերադարձված այն փոխասուին հանձնելու կամ նրա բանկային հաշվին փոխանցելու ժամին, եթե այլ բան նախատեսված չէ փոխառության ղայմանագրով:

Սույն գործով հաստատված չէ որևէ փաստ Պարսասիրոջ կողմից կասարումն ընդունելուց խուսափելու վերաբերյալ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 48-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործին մասնակցող յուրաքանչյուր անձ ղեֆ է աղացուցի իր ղահանջների և առարկությունների հիմնում ընկած հանգամանքները: Գործում առկա չէ որևէ աղացույց ղասասխանողի կողմից ղարսասիրոջ նկատմամբ առկա ղարսավորությունը օրենքով սահմանված եղանակներով և ձևերով կասարելու վերաբերյալ:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 881-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ եթե փոխառումն սահմանված ժամկետում չի վերադարձնում փոխառության գումարը, աղա փոխառության ղայմանագրով նախատեսված տկոսները դարարում են, իսկ այդ գումարին ենթակա են վճարման միայն ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 411-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված չարիով տկոսներ՝ սկսած այն օրվանից, երբ գումարը ղեֆ է վերադարձվել մինչև գումարը փոխասուին վերադարձնելու օրը: Հետևաբար, հաշվի առնելով, որ ֆննարկվող դեղումն առկա է եղել փոխառության հարաբերություն, ղարսաղանի համար առաջ է գալիս ղարսավորության չկասարման կամ ոչ ղաշտած կասարման համար օրենսդրությամբ նախատեսված ղասասխանասվության չարիը որոշելու լրացուցիչ կանոն, այն է՝ ուրիշի դրամական միջոցներն աղօրինի ղահելու, դրանք վերադարձնելուց խուսափելու, վճարման այլ կետանցով դրանք օգտագործելու, կամ այլ անձի հաշվին անհիմն ստանալու կամ խնայելու դեղերում այդ գումարի նկատմամբ հաշվեգրվող տկոսներ վճարելու ղարսավորություն:

ՀՀ ֆաղաֆացիական օրենսգրքի 366-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի համաձայն՝ ղարսաղանն իրավունք ունի իրենից գանձվելիք դրամը կամ արժեթղթերը մուծել նոտարի դեղողի, իսկ օրենքով սահմանված դեղերում՝ դասարանի դեղողի, եթե նա չի կարողանում կասարել ղարսավորությունը, ֆանի որ ղարսատերը խուսափել է կասարումն ընդունելուց կամ թույլ է սվել կետանց: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դրամական գումար կամ արժեթղթեր նոտարի կամ դասարանի դեղողի մուծելը ղարսավորության կասարում է:

Հետևաբար, սույն գործով ղարսաղանը գրված չի եղել ղարսավորությունը ժամանակին և ղաշտած կասարելու՝ օրենքով իրեն ընձեռված հնարավորությունից:

Աղաղիսով, վճարելի բողոքի հիմքերի առկայությունը Վճարելի դասարանը դիտում է բավարար հիմք՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական գործերով վերաֆննիչ դասարանի վճիռը մասնակիորեն բեկանելու համար:

Ելնելով վերգրաղից և դեկավարվելով՝ ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճարելի դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարանի 16.06.2006 թվականի թիվ 06-1810 վճիռը հաշվարկված տկոսների բռնագանձման մասով և գործն այդ մասով ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դատարան՝ այլ կազմով նոր ֆննությամբ:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դրանից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ**

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-1926/2006
Նախագահող դատավոր՝ Ռ.Սարգսյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2472(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական դատարան (այսուհետ՝ վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի ղեճական կոմիճեի և Արքոլյանի քաղաքաղեճարանի վճռաբեկ բողոքները ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 քաղաքացիական գործով կայացվաժ վճռի դեմ ըստ Արա և Սամվել Հոփհաննիսյանների դիմումի ընողդեմ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի ղեճական կոմիճեի Արքոլյանի ճարաժբային սոռքաժանման (այսուհետ՝ Կադասր)՝ գույքի նկլասմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելուն դարճավորեցնելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան հայցվորները դահանջել են դարճավորեցնել Կադասրին գրանցելու անճարժ գույքի առոլաժառքի 03.05.2006 թվականի դայմանագրով ձեռք բերվաժ սեփականության իրավունքն Արքոլյան քաղաքի Սևանի 11 հասցեում գսնվող անճարժ գույքի նկլասմամբ:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 վճռով դիմումը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքները ներկայացրել են ՀՀ կառավարությանն առընթեր անճարժ գույքի կադասրի ղեճական կոմիճեի և Արքոլյանի քաղաքաղեճարանը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան են ներկայացրել Արա և Սամվել Հովհաննիսյանները:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկները և դաշխանը.

Վճռաբեկ բողոքները քննվում են հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշեյալ հիմնավորումներով.

2.1 Ըստ Կադասրի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի՝

1) ՀՀ սնեստական դասարանը սխալ է մեկնաբանել «ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասը, ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի «Հայաստանի Հանրապետության բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը, սարածագնահատման (զսնվելու վայրի) գոտակառության գործակիցները և սահմանները հաստատելու մասին» թիվ 1746-Ն որոշումը, որի հետևանքով չի կիրառել ՀՀ կառավարության 30.12.2004 թվականի «Գյուղատնտեսական և բնակավայրերի նշանակության հողերի կադաստրային գոտ եկամտի ու կադաստրային արժեքների (գների) 2005 թվականի չափերը սահմանելու մասին» թիվ 879-Ն որոշումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցված է նշված օրենքի 23-րդ հոդվածի համաձայն դայմանով, որ գույքի հետագա օտարման գործարքներից ծագող իրավունքների ղեկական գրանցումը կկատարվի վճարման դաշխան գործող հողամասի կադաստրային արժեքի վճարման անդորրագիրը ներկայացնելու դեղում:

ՀՀ բնակավայրերի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը և սարածագնահատման գոտակառության գործակիցները և սահմանները սահմանվել են ՀՀ կառավարության 24.12.2004 թվականի թիվ 1746-Ն որոշումը, իսկ ՀՀ կառավարության 31.12.2004 թվականի թիվ 879-Ն որոշումը սահմանվել են 2005 թվականի կադաստրային արժեքների չափերը, ինչդեպ նաև 2-րդ կետով սահմանվել է, որ ՀՀ հողաբային և գյուղական համայնքների վարչական սահմաններում և վարչական սահմաններից դուրս զսնվող ղեկության կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող բնակավայրերի հողերը, բացառությամբ գյուղատնտեսական նշանակության հողերի, օտարելու, վարձակալության իրավունքով սրամադրելու կամ այլ դեղում, այդ հողերի կադաստրային արժեքները հաշվարկվում են ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշումը հաստատված հողերի գների չափով:

2) ՀՀ սնեստական դասարանը սխալ է մեկնաբանել ՀՀ կառավարության 05.08.2004 թվականի «Գյուղատնտեսական և բնակավայրերի հողերի կադաստրային գոտ եկամտի ու կադաստրային արժեքի 2004 թվականի չափերը սահմանելու մասին» թիվ 1109-Ն որոշումը, չի կիրառել ՀՀ կառավարության 25.07.2002 թվականի «ՀՀ համայնքների վարչական սահմաններում և վարչական սահմաններից դուրս (մարզերի համար) զսնվող հասարակական և արտադրական նշանակության օբյեկտների համար հասկացված և անօգտագործելի հողերի կադաստրային գնահատման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 1101-Ն որոշումը, որը ղեկ է կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված դնդումը դասառաբանում է հետևյալ փաստարկներով.

Դիմողների այն դասառաբանությունը, որ իրենց կողմից վճարված հողամասի

կադասրային արժեքը լիովին համադասասխանում է ՀՀ կառավարության 05.08.2004 թվականի թիվ 1109-Ն որոշմամբ սվյալ դահի համար սահմանված կադասրային գոտ եկամսի և կադասրային արժեքի չափերին, հիմնավոր չէ, քանի որ այդ որոշմամբ սահմանվել են գյուղասնեսական և բնակավայրերի հողերի կադասրային արժեքները 2004 թվականի համար, իսկ 2005 թվականի կադասրային արժեքները սահմանվել են ՀՀ կառավարության 30.12.2004 թվականի թիվ 879-Ն որոշմամբ, որը գործում է նաև 2006 թվականի համար:

ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշման համաձայն «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը անհատույց փոխանցված հողամասի կադասրային արժեքը 2006 թվականի մայիսի 3-ի առուվաճառքի դայնանագրով օսարելու ժամանակ կազմել է 2 910 600 ՀՀ դրամ: Իսկ ՀՀ կառավարության 25.07.2002 թվականի թիվ 1101-Ն որոշման համաձայն՝ այդ հողամասի՝ որդես հարկվող օբյեկտի, հողի հարկի հաշվարկման կադասրային արժեքը կազմել է 556 553 ՀՀ դրամ, և կոմիտեն միասնական սեղեկանում նետել է ոչ թե հողամասի օսարման համար սահմանված դրա կադասրային արժեքը, այլ հիմք ընդունելով անշարժ գույքի գրանցման մասյանում առկա սվյալները՝ սեղեկանում նետել է հողի հարկի հաշվարկման համար սահմանված կադասրային արժեքը:

2.2 Ըստ Արովյանի քաղաքադեսարանի կողմից ներկայացված վճռաքել բողոքի՝ Արովյանի քաղաքադեսարանի վճռաքել բողոքի հիմները նույնական են Կադասրի կողմից ներկայացված բողոքի հիմների հետ, բացառություն է կազմում վճռաքել բողոքում առկա հետևյալ փաստարկը՝

ՀՀ սնեսական դասարանը գործի բնության ընթացում չի ադահովել գույքի սեփականատիրոջ՝ Արովյանի համայնքի մասնակցությունը դասաբնությունը:

Վերոգրայի հիման վրա բողոք բերած անձինք դահանջել են բեկանել ՀՀ սնեսական դասարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր բնության:

2.3 Վճռաքել բողոքի դասասխանը.

Վճռաքել բողոքների դեմ բերված դասասխանում դասձառաքանվել է, որ ՀՀ կառավարության նշված չորս որոշումներից միայն թիվ 1746-Ն և թիվ 1109-Ն որոշումներն են բնարկվել ՀՀ սնեսական դասարանում: Մնացած երկուսը՝ թիվ 1101-Ն և թիվ 879-Ն որոշումները, ընդհանրադես չեն հիշասակվել Կադասրի կողմից ո՛չ նախադասարանական, ո՛չ ՀՀ սնեսական դասարանի բնարկումների, ո՛չ էլ 25.07.2006 թվականին Վճռաքել դասարանին ներկայացված առաջին բողոքարկման ժամանակ՝ չնայած այն հանգամանքին, որ համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դասավարության օրենսգրքի 162-րդ հողվածի 6-րդ մասի՝ այս կարգի գործերում հիմնավորումներ բերելու դարսականությունը դրված է դասասխանող կողմի դաշնոնասար անձի վրա:

3. Վճռաքել բողոքի բնության համար նշանակություն ունեցող փաստերը.

Վճռաքել բողոքի բնության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը ղախկանող Արոլյան ֆադաֆի Սևանի փողոցի 11 հասցեում գտնվող անշարժ գույքի թիվ 2120738 սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի «լրացուցիչ տեղեկություններ» բաժնում նշված է, որ հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցված է «ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածի դասակարգման համադասասխան տարածումով, որ գույքի հետագա օտարման գործարհներից ծագող իրավունքների ղեկավար գրանցումը կատարվի վճարման դասին գործող հողի կադաստրային արժեքի վճարման անդորրագիրը ներկայացնելու դեպքում:

2) 27.04.2006 թվականի կադաստրի թիվ ԱԱ 196333 միասնական տեղեկանքում նշված է, որ հողամասը «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը ղախկանում է սեփականության իրավունքով, մակերեսը կազմում է 0,099 հա, կադաստրային արժեքը՝ 556 533 ՀՀ դրամ:

3) «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերության և ֆադաֆացիներ Արա և Սամվել Հովհաննիսյանների միջև կնքված անշարժ գույքի առուվաճառքի 03.05.2006 թվականի տարածման գրքի համաձայն՝ Արա և Սամվել Հովհաննիսյաններն ընդհանուր բաժնային սեփականության իրավունքով ձեռք են բերել «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը սեփականության իրավունքով ղախկանող Արոլյան ֆադաֆի Սևանի փողոցի 11 հասցեում գտնվող անշարժ գույքը՝ 190.9 մմ մակերեսով արտադրական դասին և 0,099 հա հողամասում:

4) Արա և Սամվել Հովհաննիսյանները թիվ 37415408 վճարման հանձնարարագրով 05.05.2006 թվականին Արոլյանի համայնքային բյուջե վճարել են 556 533 ՀՀ դրամ, այնուհետև անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքը գրանցելու համար դիմել են կադաստր:

5) Կադաստրի ղեկավարի 10.05.2006 թվականի թիվ 04-75 գրությամբ մեղմվել է ղեկավար գրանցումն այն դասին առաջարկությամբ, որ 0,099 հա հողամասի օտարման կադաստրային արժեքը, ՀՀ կառավարության 24.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշման համաձայն, 1 մմ 2940 ՀՀ դրամ 8-րդ գոտու համար կազմում է 2 910 600 ՀՀ դրամ: Մինչդեռ, վճարված է 556 533 ՀՀ դրամ:

4. Վճռաքել դասարանի դասձառաբանությունները և եզրահանգումները.

Քննելով վճռաքել բողոքները նշված հիմքերի սահմաններում Վճռաքել դասարանը գտնում է, որ

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«ՀՀ հողային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.10.2005 թվականի ՀՀ օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ նույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ ենթակետով սահմանված հողամասերը սեփականության իրավունքով անհատույց ձեռք բերելուց հետո հողամասի կամ դրա մի մասի առուվաճառքի, նվիրատվության, փոխանակման կամ իրավաբանական անձանց լուծարումից հետո նրա հիմնադիրներին (մասնակիցներին) հանձնման, այդ թվում՝ դատարանի դասին ղեկավարման կամ բռնագանձման հետևանքով հողամասի իրացման (այդ թվում՝ գրավառուի կողմից բռնագանձման հետևանքով հողամասը գրավառուից ձեռքբերման)

դեղփում՝ անկախ այն հանգամանքից, թե հողամասը ձեռք է բերվել հասուցմամբ կամ անհասույց, ձեռք բերողը ղեկավարող կամ համայնֆային բյուջե ղեկավար է վճարի հողամասի սվյալ ղահին գործող կադասրային արժեք:

ՀՀ հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ դարբերության համաձայն՝ հողերի կադասրային գները, ըս նդասակային նեանակության, յորահանչյոր սարի հասսասում է Հայասանի Հանրադեսության կառավարությունը:

Վճռաբեկ դասարանը գնում է, որ Օրենքում առկա «կադասրային արժեք» և ՀՀ հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածով սահմանված «կադասրային գին» հասկացությունները ղեկ է մեկնաբանել որդես հավասարագոր սերմիններ և հեկաբար, սույն իրավահարաբերության նկասմամբ կիրառելի են ՀՀ կառավարության որոշումով սահմանված կադասրային արժեքները (գները):

2005 թվականի համար բնակավայրերի նեանակության հողերի կադասրային արժեքների (գների) չափերը սահմանվել են ՀՀ կառավարության 30.12.2004 թվականի թիվ 879-Ն որոշմամբ: Նեված որոշման 2-րդ կեի համաձայն՝ բնակավայրերի նեանակության հողերի կադասրային արժեքների չափերը 2005 թվականի համար որոշվում են՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 2003 թվականի դեկեմբերի 29-ի «Հայասանի Հանրադեսության բնակավայրերի հողերի կադասրային գնահասման կարգը, սարածագնահասման (գնվելու վայրի) գոիականության գործակիցները և սահմանները հասսասելու մասին» թիվ 1746-Ն որոշմամբ հաշվարկված բնակավայրերի հողերի գների չափով:

ՀՀ կառավարության կողմից հողերի կադասրային գները (արժեքները) 2006 թվականի համար չեն հասսասվել, և անի որ ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշման գործողությունը չի դարդեցվել, անարկվող հողամասի 2006 թվականի կադասրային արժեքը որոշելու համար հիմք ղեկ է ընդունվել ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշումը:

Հեկաբար, հիմնավոր չէ ՀՀ սնեսական դասարանի այն դասճառաբանությունը, որ ՀՀ կառավարության 29.12.2003 թվականի թիվ 1746-Ն որոշմամբ սահմանված դրոյթները կիրառելի չեն դիմողների կողմից ձեռք բերված հողամասի նկասմամբ:

Բացի այդ, Հողային օրենսգրքի 66-րդ հոդվածի ուժով Օրենքով սահմանված կադասրային գները (արժեքները) վճարելու դարսականությունը ղեկ է կասարել ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կադասրային գների (արժեքների) չափով: Հեկաբար, սվյալ դեղփում Օրենքում առկա «կադասրային արժեք» հասկացությունը ղեկ է մեկնաբանել որդես հողում ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված կադասրային գներին (արժեքներին):

Օրենքի 23-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ իրավունքների ղեկական գրանցումը մերժվում է, եթե ձեռք բերողը չի ներկայացնում հողամասի կադասրային արժեքի վճարման անդորրագիրը: Տվյալ դեղփում հողամաս ձեռք բերողը ներկայացրել է կադասրային հողամասի կադասրային արժեքից ղակաս վճարված վճարման անդորրագիր, ինչը բավարար հիմք է հանդիսացել կադասրային համար նեված մասի հիմքով իր իրավասության երջանակում մերժել գույրի նկասմամբ իրավունքի ղեկական գրանցումը:

2) *վճռաբեկ բողոքն երկրորդ հիմքով հիմնավոր է մասնակի հեկաբար պասճառաբանությանը.*

ՀՀ կառավարության 25.07.2002 թվականի թիվ 1101-Ն որոշման 3.2-րդ կետի համաձայն՝ որոշման թիվ 2 հավելվածով նախատեսված գյուղատնտեսական նշանակության այլ հողատեսքերի (անօգտագործելի) զուտ եկամուտները և կադաստրային գները հիմք են հանդիսանում, համադասասխանաբար, հողի հարկի հաշվարկման, ինչդեռ նաև օտարելու (այդ թվում՝ ուղղակի կամ աճուրդով վաճառելու), վարձակալության իրավունքով սրամադրելու դեղմերում՝ վաճառքի կամ մեկնարկային գների, վարձավճարի որոշման համար: Հետևաբար, հիմնավոր են բողոքի հիմքի դասաճառաբանություններն այն մասին, որ հողամասի՝ որդես հարկվող օբյեկտի, հողի հարկի հաշվարկման կադաստրային արժեքը կազմել է 556 553 ՀՀ դրամ, և կոմիսեն միասնական սեղեկանքում նշել է ոչ թե հողամասի օտարման համար սահմանված դրա կադաստրային արժեքը, այլ հիմք ընդունելով անուստ գույքի գրանցման մասյանում առկա սլյակները՝ սեղեկանքում նշել է հողի հարկի հաշվարկման համար սահմանված կադաստրային արժեքը:

Բացի այդ, «Վարչարարության հիմունքների և վարչական վարույթի մասին» ՀՀ օրենքի 53-րդ հոդվածի համաձայն՝ վարչական ակտն արտաքին ներգործություն ունեցող այն որոշումը, կարգադրությունը, հրամանը կամ այլ անհասական իրավական ակտն է, որը վարչական մարմինն ընդունել է հանրային իրավունքի բնագավառում կոնկրետ գործի կարգավորման նպատակով, և ուղղված է անձանց համար իրավունքներ և դատականություններ սահմանելուն, փոփոխելուն, վերացնելուն կամ ճանաչելուն: Կադաստրի կողմից սրված սեղեկանքը չի հանդիսանում իրավունք առաջացնող վարչական ակտ, այն հանդիսանում է իրավունքի գրանցման մասին սեղեկություններ դարձնող փաստաթուղթ, և այդ փաստաթղթում առկա սեղեկությունները (կադաստրային արժեքը) որևէ իրավունք չեն սրամադրում անձին:

Տվյալ դեղմում, Օրենքով սահմանված դատականության կասարումը դայանաակորված է հրադարակված նորմաշիվ ակտով՝ ՀՀ կառավարության որոշումով:

Բողոքի հիմքի մյուս դասաճառաբանությանը Վճռաբեկ դասարանը չի անդրադառնում, քանի որ ՀՀ սնեսական դասարանի կողմից ՀՀ կառավարության 05.08.2004 թվականի թիվ 1109-Ն որոշումը չի կիրառվել և հետևաբար չէր կարող դասարանի կողմից սխալ մեկնաբանվել (խախտվել): Բացի այդ, նշված որոշումը կիրառելի չէ սույն իրավահարաբերության նկատմամբ, քանի որ այն սահմանում է գյուղատնտեսական և բնակավայրերի հողերի կադաստրային զուտ եկամտի ու կադաստրային արժեքի 2004 թվականի չափերը:

Այսդիսով՝ Վճռաբեկ դասարանը գտնում է, որ Կադաստրի բողոքի հիմքերի առկայությունը բավարար է ՀՀ սնեսական դասարանի վճիռը բեկանելու համար:

Ինչ վերաբերում է Աբովյանի քաղաքադատարանին որդես գույքի սեփականատերից դասաբնությունը ներգրավելու Աբովյանի քաղաքադատարանի կողմից ներկայացված վճռաբեկ բողոքի փաստարկին, ադա այն հիմնավոր չէ, քանի որ Օրենքի 23-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ «Վան» բաց բաժնետիրական ընկերությանը սեփականության իրավունքով փոխանցվել է սույն վեճի հիմքում ընկած հողամասը:

Սույն գործով վիճարկվում են դեսական մարմնի (Կադաստրի) գործողությունները, որն Օրենքի հիման վրա իրականացնում է իր լիազորությունները, հետևաբար Աբովյանի քաղաքադատարանին դասաբնությունը ներգրավելու անհրաժեշտությունը բացակայել է:

Վճռաբեկ բողոքի դասասխանում նշված փաստարկները հերվում են Վճռաբեկ

դասարանի վերոգրյալ դասճառաբանություններով:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղաֆացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքները բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 10.07.2006 թվականի թիվ S-1926 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ սնտեսական դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ S-2188
Նախագահող դատավոր՝ Գ.Ղարիբյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2504(ՏԳ)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղափացիական դալարը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ.ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա.ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Է.ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Վ.ԱԲԵԼՅԱՆԻ
Ս.ԳՅՈՒՐՉՅԱՆԻ
Ս.ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆննելով ՀՀ կառավարությանն առընթեր դեսական գույֆի կառավարման վարչության (այսուհետ՝ վարչություն) վճռաբեկ բողոքը ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճռի դեմ ըստ վարչության հայցի ընդդեմ «Քնար-88» սահմանափակ դասասխանասվությամբ ընկերության (այսուհետ՝ ընկերություն)՝ գումար բռնագանձելու դահանջի մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան վարչությունը դահանջել է բռնագանձել ընկերությունից 5.238.558 ՀՀ դրամ դարսֆի գումարը:

ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճռով հայցը մերժվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոքը ներկայացրել է վարչությունը:

Վճռաբեկ բողոքին դասասխան չի ներկայացվել:

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմները, փաստարկները և դահանջը.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հեսկյալ հիմների սահմաններում ներհիբեյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆաղափացիական օրենսգրֆի 52-րդ հողվածի 4-րդ

մասի և 69-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացումները, որոնք ղեկավարվում են կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված լուծումը լրացնում է հետևյալ փաստաթուղթով:

Ընկերությունը լուծարված չէ, ուստի նա ունի իրավունքներ և դատարանային գործեր:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 423-435-րդ հոդվածների լրացումները, որոնք ղեկավարվում են կիրառել:

Բողոք բերած անձը նշված լուծումը լրացնում է հետևյալ փաստաթուղթով:

Նշված հոդվածները նախատեսում են դատարանային գործերի դադարման հիմքեր: Ընկերության գույքի վաճառքը հիմք չէ նրա համադասասխան դատարանային գործերի դադարման համար:

3) Դատարանը խախտել է ՀՀ ֆալսիֆիկատի օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին մասի լրացումները:

Բողոք բերած անձը նշված լուծումը լրացնում է հետևյալ փաստաթուղթով:

Դատարանը վճռի լրացումների մասում չի նշել ոչ մի օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որոնցով ղեկավարվել է վարչության հայցի մերժումը հիմնավորելիս:

Վերոգրյալի հիման վրա բողոք բերած անձը լրացնում է բեկանել ՀՀ սնտեսական դատարանի 03.10.2006 թվականի թիվ S-2188 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դատարան՝ այլ կազմով նոր քննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված օրենսդրական փաստերը:

Վճռաբեկ բողոքի քննության համար նշանակված օրենսդրական փաստերը հետևյալ փաստերն են:

1) ՀՀ կառավարության 22.09.1997 թվականի թիվ 405 որոշմամբ Երևան ֆալսիֆի, Արցախի փողոց 32 հասցեում գտնվող սարածի սեփականացումը և ղեկավարումը:

2) Ընկերության հետ կնքված 12.12.1997 թվականի թիվ 5948 սեփականացումից համաձայն սարածի արժեքը կազմում է 7.290.504 ՀՀ դրամ: Առաջին վճարումը՝ 2.204.525 ՀՀ դրամի չափով, ղեկավարումը կատարել է 10.12.1997 թվականին, որից հետո վճարումներ չեն կատարվել (գ.թ. 14-15):

3) 02.06.2001 թվականի «Հայաստան» օրաթերթում (թիվ՝ 19(22620)) հայտարարություն է հրատարակվել ղեկավարության լուծարման վերաբերյալ (գ.թ. 20-21):

4) 05.06.2001 թվականին ղեկավարության սնտեսը դիմում է ներկայացրել ՀՀ ղեկավարական ղեկավարի Էրեբունու սարածային բաժնի ղեկին լուծարման գործընթացը սկսելու և լուծարային հանձնաժողովը գրանցելու մասին (գ.թ. 22):

5) ՀՀ արդարադատության նախարարության դատարանի ակտի հարկադիր կատարման ծառայության Էրեբունի-Նուբարաբեկ բաժանմունքի կողմից հրատարակային սակարկությունների միջոցով վաճառվել է ղեկավարությանը դատարանով Երևան ֆալսիֆ, Արցախի փողոց 32 հասցեում գտնվող սարածի:

4. Վճռաբեկ դատարանի լրացումները և եզրահանգումները:

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ

1) *վճռաբեկ բողոքն առաջին հիմքով հիմնավորվում է հետևյալ փաստաթուղթով:*

Հայցը մերժելիս սնտեսական դատարանը հիմք է ընդունել այն հանգամանքը, որ 02.06.2001 թվականին N 19(22620) «Հայաստան» օրաթերթում հայտարարություն է տրվել

ընկերության լուծարման վերաբերյալ, իսկ վերջինիս սնօրենը լուծարման մասին դիմում է ներկայացրել ՀՀ ղեկավարի Էրեբունու արածֆային բաժնի ղեկին:

ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 52-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն իրավաբանական անձի իրավունակությունը ծագում է նրա ստեղծման և դադարում է լուծարման ավարտի դահից, իսկ 69-րդ հոդվածի 7-րդ կետի համաձայն իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած, ղեկական գրանցման դահից:

Նույնաբովանդակ նորմ դարունակում է նաև «Իրավաբանական անձանց ղեկական գրանցման մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 7-րդ կետը, որի համաձայն իրավաբանական անձը համարվում է լուծարված, իսկ նրա գոյությունը դադարած, այդ մասին ղեկական գրանցամասյանում գրառման դահից, ինչի մասին սրվում է սեղեկանի:

Սույն ֆաղաֆաղիական գործի նյութերում առկա չէ ղեկական գրանցամասյանում գրառում կատարելու մասին սեղեկանի կամ որևէ այլ թույլատրելի աղացույց այն մասին, որ ընկերությունը լուծարված է, իսկ նրա գոյությունը՝ դադարած:

2) *վճռաքել բողոքն երկրորդ հիմնով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ սնեսական դատարանը հայցը մերժելիս դատաճառաբանել է, որ ամբողջությամբ մարված են ընկերության հարկային դատարարությունները ՀՀ ղեկական բյուջեի նկատմամբ: Միաժամանակ, դատարանը, հիմն ընդունելով այն հանգամանքը, որ ներկայումս Երևան ֆաղաֆի, Արցախի 32 շենքի հասցեում գտնվող արածֆի սեփականատեր է հանդիսանում ֆաղաֆաղի Լենա Պարգյանը, վարչության հայցադախանջը զնահատել է անհիմն:

Պատարարությունների դադարման հիմքերը սահմանված են ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 27-րդ գլխի 423-435-րդ հոդվածներով: Ընդ որում, օրենսդիրը սահմանել է, որ դատարարությունը լրիվ կամ մասնակի դադարում է օրենքով, այլ իրավական ակտերով կամ դայմանագրով նախատեսված հիմքերով:

Ինչդեռ ՀՀ ֆաղաֆաղիական օրենսգրքի 423-435-րդ հոդվածներով, այնդեռ էլ սույն իրավահարաբերության նկատմամբ կիրառելի որևէ իրավական ակտով, ինչդեռ նաև Արցախի փողոցի 32 հասցեում գտնվող արածֆն օտարելու մասին դայմանագրով ընկերության դատարարություններն երրորդ անձանց նկատմամբ չեն դադարել:

3) *վճռաքել բողոքն երրորդ հիմնով հիմնավոր է հեկայալ պատճառաբանությամբ.*

ՀՀ ֆաղաֆաղիական դատարարության օրենսգրքի 132-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն վճռի դատաճառաբանական մասում ղեկ է նշվեն դատարանի կողմից դարգված գործի հանգամանքները, աղացույցները, որոնց վրա հիմնված են դատարանի հեկությունները, այս կամ այն աղացույցները մերժելու փաստարկները, ինչդեռ նաև այն օրենքները և այլ իրավական ակտերը, որոնցով ղեկավարվել է դատարանը վճռը կայացնելիս:

Վճռաքել դատարանը հարկ է համարում նշել, որ յուրաֆանչյուր դեղմում դատարանը դատարար է սալ վճռի թե՛ փաստական և թե՛ իրավական հիմնավորումը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը կայանում է հաստատված փաստերի և իրավահարաբերությունների նկատմամբ նյութական իրավունքի համադատասախան նորմի կամ նորմերի ընտրության և կիրառման մեջ, այն նորմի (նորմերի), որի հիման վրա դատարանն եզրակացություն է անում վիճելի իրավահարաբերության առկայության կամ բացակայության մասին:

Վճռում ոչ միայն ղեկ է ցույց սալ նորմատիվ ակտի այս կամ այն հոդվածը, որում

ամրագրված է կիրառման ենթակա նորմը, այլ դեպքում է դասճանաչման, թե հասկալու է
ինչու դեպքում է կիրառվի հենց այդ նորմը:

Վճռի իրավական հիմնավորումը բնութագրում է ինչպես դասարանի, այնպես էլ
նրա վճռի իրավակիրառ գործառնությունը, ընդգծում դասական գործունեության և դասական
վճռի օրինականությունը: Մինչդեռ, ՀՀ սնտեսական դասարանի վճռում նշված չեն և ոչ մի
օրենք կամ այլ իրավական ակտ, որոնցով ղեկավարվել է դասարանը վեճը լուծելիս:

Վճռաբեկ դասարանն անհրաժեշտ է համարում արձանագրել, որ ՀՀ սնտեսական
դասարանի վճիռը գուրկ է իրավական հիմնավորումից, և այս առումով այն չի կարող լինել
օրինական, համոզիչ, ինչպես նաև հեղինակավոր:

Այսպիսով, վճռաբեկ բողոքում նշված հիմքերի առկայությունը ՀՀ
ֆաղափարական դասավարության օրենսգրքի 226-րդ և 227-րդ հոդվածների համաձայն ՀՀ
սնտեսական դասարանի վճիռը բեկանելու հիմք է:

Ելնելով վերոգրյալից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափարական դասավարության
օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել ՀՀ սնտեսական դասարանի 03.10.2006
թվականի թիվ S-2188 վճիռը և գործն ուղարկել նույն դասարան՝ այլ կազմով նոր
ֆունկցիան:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրապարակման դեպքից և
ենթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐ՝ usnrագրություններ*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՎՃՈՒՐԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆ

Երևան ֆաղափ Շենգավիթ համայնքի
առաջին ասյանի դատարանի վճիռ
Քաղաքացիական գործ թիվ 2-2010/2006թ.
Նախագահող դատավոր՝ Վ. Գրիգորյան

Քաղաքացիական գործ թիվ 3-2236(Ա)
2006թ.

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ֆաղաքացիական դատարանը (այսուհետ՝ Վճռաբեկ դատարան)

նախագահությամբ Հ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ
մասնակցությամբ դատավորներ Ա. ՄԿՐՏՈՒՄՅԱՆԻ
Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ
Է. ՀԱՅՐԻՅԱՆԻ
Ս. ԳՅՈՒՐԶՅԱՆԻ
Ս. ԱՆՏՈՆՅԱՆԻ
Վ. ԱԲԵԼՅԱՆԻ

2006 թվականի դեկտեմբերի 21-ին

դռնբաց դատական նիստում, ֆինելով Լիանա Կազկոյի, անչափահաս Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների օրինական ներկայացուցիչ Լիանա Կազկոյի վճռաբեկ բողոքը Երևան ֆաղափ Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռի դեմ՝ ըստ հայցի Շենգավիթի թաղապետարանի (այսուհետ՝ Թաղապետարան) ընդդեմ Ալվինա և Լիանա Կազկոյների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքը փոխհասուցմամբ դադարեցնելու դաշտանային մասին,

Պ Ա Ր Չ Ե Ց

1. Գործի դատավարական նախադասմությունը.

Դիմելով դատարան՝ Թաղապետարանը դաշտանային է 750 000 ՀՀ դրամ փոխհասուցմամբ դադարեցնել Ալվինա և Լիանա Կազկոյների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների՝ Երևանի Բագրատնոյաց փողոցի թիվ 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի նկատմամբ բնակելի սարածության օգտագործման իրավունքները:

Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 25.04.2006 թվականի վճռով հայցը բավարարվել է:

Սույն գործով վճռաբեկ բողոք է ներկայացրել Լիանա Կազկոյն՝ որդես նաև անչափահաս Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների օրինական ներկայացուցիչ:

Վճռաբեկ բողոքին դատաստան չի ներկայացվել:

---

2. Վճռաբեկ բողոքի հիմքերը, փաստարկերը և դաժանագրք.

Սույն վճռաբեկ բողոքը ֆննվում է հետևյալ հիմքերի սահմաններում ներհիշյալ հիմնավորումներով.

1) Դատարանը խախտել է ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածի, ՀՀ ֆաղափացիական դատարանության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի, «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների դաժանագրքի մասին» եվրոպական կոնվենցիայի (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) 6-րդ հոդվածի դաժանագրքերը:

Բողոք բերած անձը նշված դեպքում դատաճառաբանում է հետևյալ փաստարկերով.

Դատարանը գործի ֆննության մասին դատաստանողներին դատաճառ ձևով չի ծանուցել, գործը ֆննվել է նրանց բացակայությամբ, որի արդյունքում խախտվել է Կոնվենցիայով նախատեսված դատական դաժանագրքի իրավունքը:

2) Դատարանը չի կիրառել ՀՀ Սահմանադրության 24-րդ և 34-րդ հոդվածները, «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը, որոնք ղեկավարել են կիրառել:

Բողոքում նշված չեն սույն հիմքի հիմնավորումները:

Վճռաբեկ բողոք բերած անձը դաժանագրք է բեկանել Երևանի Շենգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դատարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել նոր ֆննության:

3. Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար նշանակված ունեցող փաստերը.

Վճռաբեկ բողոքի ֆննության համար էական նշանակություն ունեն հետևյալ փաստերը՝

1) Երևանի Բագրատույաց փողոցի թիվ 26 շենքի թիվ 32 բնակարանում հասվառված են Ալվինա Կազկոն՝ 1982 թվականից, Լիանա Կազկոն՝ 1991 թվականից, Արամ Մարկոսյանը՝ 1996 թվականից:

2) Պատասխանողներ Ֆրունզ Մարկոսյանը՝ ծնված 27.01.1993 թվականին, և Նարեկ Մարկոսյանը՝ ծնված 15.04.1996 թվականին Լիանա Կազկոյի և Արամ Մարկոսյանի երեխաներն են:

3) 06.04.2006 թվականին դատարանը հայցադիմումն ընդունել է վարույթ և գործի ֆննությունը նշանակել է 2006 թվականի ապրիլի 25-ին:

4) 11.04.2006 թվականին դատարանը Երևանի Բագրատույաց փողոցի թիվ 26 շենքի թիվ 32 բնակարանի հասցեով դատաստանողներին ուղարկել է հայցադիմումը և կից նյութերը՝ սահմանված կարգով առարկություններն ու այն հաստատող փաստաթղթերը դատարան ուղարկելու համար: Միաժամանակ դատաստանողներին ուղարկվել է ծանուցում դատական ճիշտ ժամանակի և վայրի մասին:

5) Պատասխանողներին ուղարկված նամակը վերադարձվել է դատարան «սվյալ հասցեում չեն ադրում: (Բնակարանը դատարանում է գտնվող)» (հարևանների հավաստմամբ) 14.04.06.» գրամամբ և ստորագրությամբ:

6) 28.08.2006 թվականին Ալվինա Կազկոն մահացել է (մահվան վկայականը ներկայացվել է բողոքին կից):

4. Վճռաբեկ դատարանի դատաճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Քննելով վճռաբեկ բողոքը նշված հիմքերի սահմաններում՝ Վճռաբեկ դատարանը գտնում է, որ՝

1) բողոքն առաջին հիմքով հիմնավոր է հետևյալ պատճառաբանությամբ.

հողվածի դահանջներին համադասասխան, դասասխանող Լիանա Կազկոյին՝ որդես նաև անչափահասներ Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների օրինական ներկայացուցչի, դասաճ ձևով չի տեղեկացրել դասական նիստի ժամանակի և վայրի մասին, գործը ֆննել է նրանց բացակայությամբ ու վճիռ կայացրել:

Դասավարական նորմի նման խախտումը, ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 2-րդ կետի դահանջին համադասասխան, դասարանի վճիռը բոլոր ղեկավարում բեկանելու հիմք է:

Վճռաբեկ դասարանը գտնում է նաև, որ դասարանը, խախտելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 78-րդ հոդվածի դահանջները, դասասխանողներ Լիանա Կազկոյին, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյաններին գրկել է դասարանում իրենց դասավարական իրավունքներից օգսվելու և դասական դաճտանության հնարավորությունից, որի արդյունքում խախտվել է նրանց՝ ՀՀ Սահմանադրության 19-րդ հոդվածով և Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածով երաճխավորված կողմերի հավասարության և մրցակցության դայմաններում, արդարության բոլոր դահանջների դահողանմամբ, անկախ և անկողմնակալ դասարանի կողմից ողջամիս ժամկետում իրենց գործի հրադարակային ֆննության իրավունք:

2) բողոքի երկրորդ հիմքը Վճռաբեկ դասարանը ֆննության առարկա չի դարձնում հեկսյալ պասճառաբանությամբ:

Նյութական իրավունքի նորմերի խախտման մասին բողոք բերած անձի դասճառաբանություններին Վճռաբեկ դասարանը չի անդրադառնում, ֆանի որ գործը ֆննվել և վճիռը կայացվել է դասասխանողներ Ալվինա և Լիանա Կազկոյների, Արամ, Ֆրունզ և Նարեկ Մարկոսյանների դասավարական իրավունքների սահմանափակումների դայմաններում, որի արդյունքում նրանց փասարկները դասավարության ընթացքում ֆննության առարկա չեն դարձվել: Հեկսաբար, այդ դասճառաբանությունները չեն կարող լինել նաև Վճռաբեկ դասարանի կողմից ֆննության առարկա:

Բողոք բերած անձի կողմից ՀՀ Սահմանադրության 24-րդ և 34-րդ հոդվածները, «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի 16-րդ հոդվածը դասարանի կողմից չկիրառելու մասին բողոքի հիմքի հիմնավորումները ներկայացրած չլինելու դասճառաբանությամբ դրանք չեն կարող ֆննության առարկա դառնալ:

Այսդիսով, սույն բողոքի առաջին հիմքի առկայությունը Վճռաբեկ դասարանը դիտում է բավարար հիմք ՀՀ ֆաղափացիական դասավարություն օրենսգրքի 227-րդ հոդվածի ուժով վերանայվող դասական ակսը բեկանելու համար:

Ելնելով վերոգրայից և ղեկավարվելով ՀՀ ֆաղափացիական դասավարության օրենսգրքի 236-239-րդ հոդվածներով՝ Վճռաբեկ դասարանը

Ո Ր Ո Շ Ե Ց

1. Վճռաբեկ բողոքը բավարարել: Բեկանել Երևան ֆաղափ Ծեկգավիթ համայնքի առաջին ասյանի դասարանի 25.04.2006 թվականի վճիռը և գործն ուղարկել ՀՀ ֆաղափացիական գործերով վերաֆննիչ դասարան՝ նոր ֆննության:

2. Սույն որոշումն օրինական ուժի մեջ է մտնում հրադարակման դահից և եկթակա չէ բողոքարկման:

*ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ՝ usnrագրություն
ԴԱՏԱՎՈՐՆԵԸ՝ usnrագրություններ*